

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DANSKE BYER OG SOGNE

HISTORISKE OG PERSONALHISTORISKE
OPLYSNINGER OM LAND
OG BY

8. BIND
HJØRRING AMT

VORT LANDS FORLAG
AARHUS . . . MCMXXXIII

MAGNUS WULFF, AMTMAND,

R. af D., DM., Fi. H.-R. 2².

er født den 27. Februar 1886 i København som Søn af Departementschef Louis E. Wulff og Hustru Anna, født Kiær. Gift 1922 med Anna Beate Gyldenfeldt. Student fra Metropolitanskolen 1903, cand. jur. 1909, Fuldmægtig ved nordre Birk 1911–16, Assistent i Indenrigsministeriet 1913, Fuldmægtig 1919, Kontorchef 1926–29. Kasserer for det søsterlige Velgørenhedsselskab 1911–29, Assistent i Statsinventarie-Kommissionen 1916–26, Sekretær i 2. Ædruelighedskommission 1920–27, Formand i Bestyrelsen for Det Warburgske Legat, Formand i Bestyrelsen for Hjørring-Løkken-Aabybro Jernbane og for Hjørring-Hørby Jernbane. Siden 1929 Amtmand over Hjørring Amt.

HJØRRING AMT

HJØRRING AMT er det nordligste i Nørrejylland. Det omfatter Størstedelen af Vendsyssel, den østligste Del af Han-Herrederne samt Øerne Læsø, Hirschholmene, Gøl og Øland.

Amtet begrænses mod Syd af Aalborg Amt og Limfjorden, mod Sydvest af Thisted Amt, mod Vest af Vesterhavet og mod Øst af Kattegat.

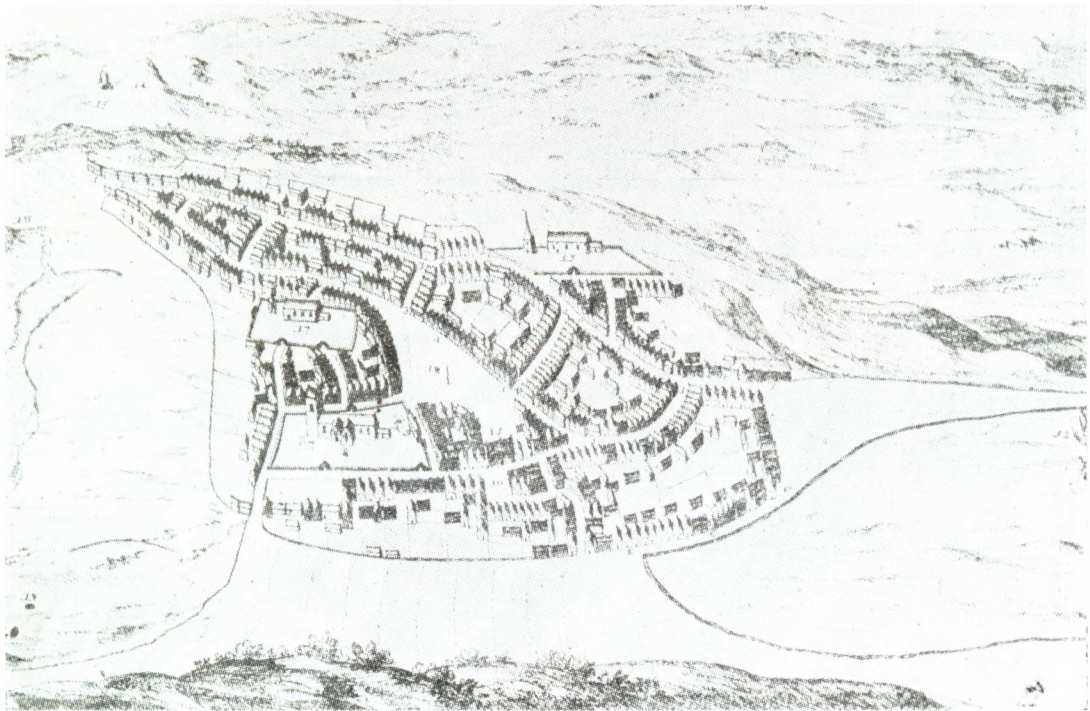
Amtets samlede Areal udgør 285,262 ha og Indbyggerantallet er ca. 150,000.

Hjørring Amt bestaar af Købstæderne: Hjørring, Brønderslev, Sæby, Frederikshavn og Skagen, samt Herrederne: Horns, Vennebjerg, Dronninglund, Børglum, Hvetbo, Øster-Han samt Øen Læsø.

HJØRRING AMTSRAAD

Amtmand *M. Wulff*, R. af D., DM., Formand. Gaardejer *A. L. Andersen*, V.-Linderup, Sognefoged *Søren Enevoldsen*, Hune. Gaardejer *Ferdinand Frederiksen*, Vidstrup, Gaardejer *Jens Fuglsang*, Torslev, Gaardejer *A. S. Hedegaard*, Højsted, Proprietær *A. Holm*, Eskjær, Proprietær *Holst-Hansen*, Korslund, Gaardejer *Niels Jensen*, Øland, Gaardejer *Laurits Jensen*, R. af D., Gl. Kirk. Gaardejer *Rasmus Mikkelsen*, St. Estrup, Gaardejer *Chr. Petersen*, Sdr.-Harritslev. Amtsrevisor *Niels Pedersen*, R. af D., Løgten, og Gaardejer *Bertel Østergaard*, Emb.

Medlemmer af Hjørring Amts Skoleraad er: Samtlige Amtsraadsmedlemmer samt Forsørgelsesinspektør Frk. *E. Wittenkamp*, Frederikshavn, Overlærer *Markus Hansen*, Brønderslev, Grosserer *Chr. Holmen*, R. af D., Hjørring, og Stationsforstander *Nielsen*, R. af D., Sæby. ;

Hjørring i ca. 1675, efter Resen.

HJØRRING

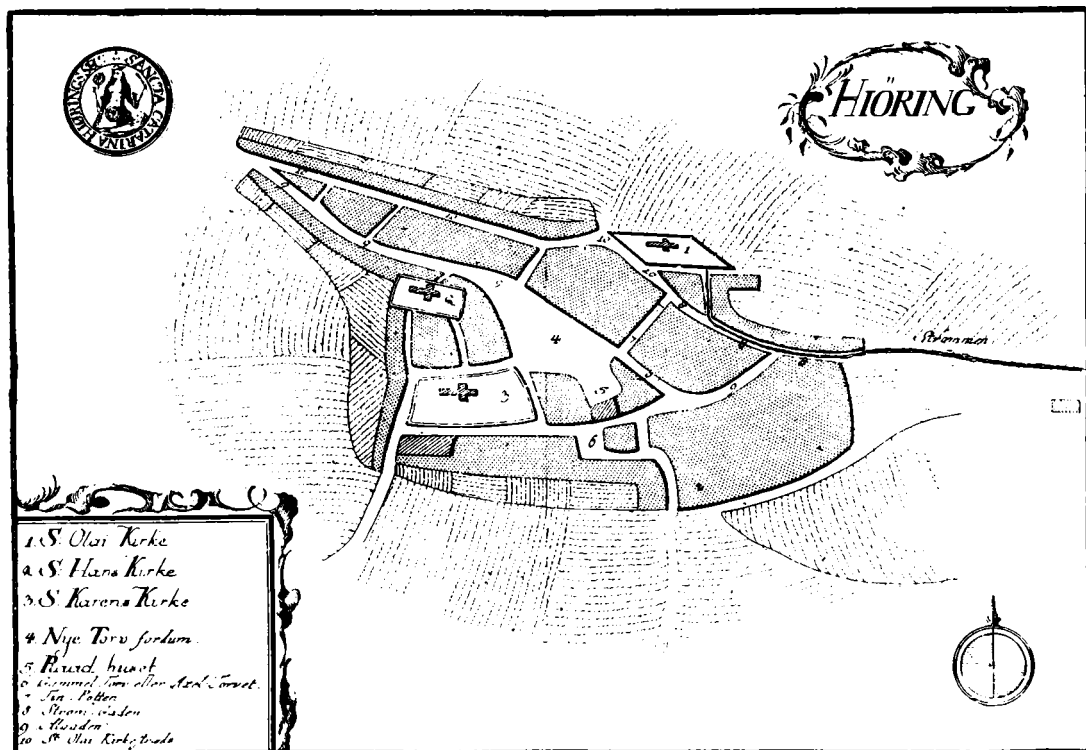
HJØRRING BY, der er Vendsyssels ældgamle Hovedstad, ligger paa en isoleret Bakkeknude — en saakaldt Bakkeø — der fra en Højde af godt 60 m falder temmelig brat af mod Nord og Vest, mere jævnt mod Syd og Øst.

Hjørring er ældgammel, saa gammel, at dens Oprindelse ligger forud for historisk Tid og sikkert gaar helt tilbage til Sten- og Bronzealderen, det vil sige adskillige Aarhundreder, ja maaske tusinde Aar før Kristi Fødsel og vor nuværende Tidsregnings Begyndelse. Dette skal naturligvis ikke forstås saaledes, at her allerede da var en By, en Købstad i moderne Forstand, det skete næppe før i Tiden 11--1200, da Retsbegrebet Købstad opstod paa hin Tid: men Sten-, Bronze- og Jernalderens Folk havde taget Bakkeøen i Besiddelse og havde herved dannet en Boplads eller Bygd, som vi har Vidnesbyrd om i de talrige Gravhøje, der tidligere laa rundt om Købstaden og navnlig ved Vejene nord og syd paa, men som nu næsten alle har maattet vige Pladsen af Hensyn til Byens Udvidelsestrang.

Fra Slutningen af 1600-erne har de Gravhøje, der laa om Byen, spillet en fremtrædende Rolle med Hensyn til Forklaring af Bynavnets Oprindelse, muligvis ogsaa fordi man i ældre Tid ofte traf Navnet skrevet Høffring, Høring, latinsk Horinga, Heringa. I Peder Resens „Atlas Danicus“ fra 1670—80 hedder det saaledes: „Hjoringa, Hieringium, almindelig Hiøring, fordums Heuringa, islandsk Hor-

ding, nu en lille vendsysselsk Købstad meget berømt ved sin Ælde. Dersom man vil tro Sagnet, maa den anses for at være den ældste af alle jydsk Byer. Paa Kong Frode den 3. Tid, nemlig Fredegode, antager man den bygget, men anden Forklaring paa Navnet kan man ikke finde. I Begyndelsen maaske Høiring, nemlig kaldet Ringens Høj af hin Guldring, som førnævnte Frode efter Saxos Udsagn skal have ladet nedgrave i Højen for derved ud af Borgernes Lydighed at udforske Tidens Moral."

Og som Resen lægger for med at sætte Høj og Ring i Forbindelse, har adskillige andre fulgt efter, men denne Tolkning er aldeles uantagelig, og større

Hjørring i 1767.

Værdi tør man næppe heller tillægge et Sagn om, at Byen bar Navn efter en Kong Hjarne Ring, som skal have boet der.

Prokurator Niels Winther siger i sin lille Bog „Bidrag til Hjørring Bys Historie“, der udkom i 1885:

„Hvis den Hjarne er den samme, der oprindelig var Skjald og paa Grund af sin Gravskrift over Kong Frode blev valgt til Konge over Danmarks Rige, men senere maatte flygte til Jylland, hvor han samlede en Hær, og som levede i Slutningen af det 7. Aarhundrede, maa Hjørring jo være en af de ældste Byer i Danmark.“ Men Hjarne Ring saavel som Hjarne Skjald er sikkert for mystiske Personer til, at vi tør knytte dem til Byens Navn, selv om Winther mener, at Navnet Hjarne har Sandsynligheden for sig med Hensyn til Bynavnets Oprindelse, og tilføjer, at Hjarne rimeligvis er en Sammentrækning af det oldnordiske Hjarandi. Landskabet Hjarandasysla var den nordligste Del af Jylland. Det nævnes i Knytlinga Saga 46 under Omtalen af Opstanden mod Knud den Hellige, og skal maaske

her ligefrem oversættes til Hjørring Syssel, skønt Sagaen andet Sted kalder Hjørring for Jorungr. Winther tilføjer yderligere, at der en Milsvej nord for Hjørring paa Tornby Bjerg findes en Stensætning, der kaldes Hjarnehøj, hvor man fortæller, at en Konge ved Navn Hjarne skal være begravet. Men hvorfor skulde Byens Grundlægger eller Navngiver dog begravnes i Tornby?

Efter „Danske Atlas“ 5. Bind, som udkom i 1769, skal Byen have faaet sit Navn efter en Ring, som skal være bragt for Dagens Lys af et Par Mænd, der vilde grave efter Skatte i Klønhøj nord for Byen. I sin ældste Form findes Sagnet i Jens Lauridsen Wolfs „Encomion regni Daniae“ Side 86, hvor der allerede Aar 1654 berettes følgende:

Hjørring set fra Nord, efter Fr. d. 5tes Atlas.

„Det er en Saugen (Sagn) oc Tale om Hjøring, at der er 5 Høye, som kaldes Klynhøy. Det hafver sig engang tildraget, at nogle Folk hafver reyst om Natten, oc da saae de, at ligesom Høyen stod udi lius Lue oc brende, hvor efter de formeente, at en Drage laa der paa en forborgen Skat, er nogle derfor blefven til Sinds at ville graffve der, om de samme Skat finde kunde, oc bleff dem tilraad, at midler Tjd de graffved, skulle ikke den ene tale til den anden, oc der de omsider kom til en Kobber-Kædel, oc fick fat paa en Ring, som var ved samme Kædel, formerckte de, den var meget tung, raabte en u-betenckt oc bad drag stift. Der med slap Ringen løs, den beholdte de, oc det andet forsvantis for dem, at de det aldrig fant. Men Ringen til en ævig Ihukommelse fæstet de i Kirkedøren til at drage Døren til med, naar den skal luckes.“

Af andre Gisninger angaaende Bynavnets Oprindelse kan anføres, at Pastor Niels Blicher i „Læsefrugter“ for 1824 vil aflede det af Hø, jysk Hjø, fordi Byen havde saa god Høavl, samt at andre har tænkt sig Muligheden af, at Bynavnets første Led var „jor“, oldnordisk Betegnelse for Hest. Byens Navn tilhører ligesom

de øvrige -ingnavne en saa fjern Tid, at det næppe lader sig tolke med vore nuværende Hjælpemidler. Sandsynligvis ligger dets Oprindelse før den store Folkevandringstid, ja maaske før Kimbrernes store Udvandring ca. 150 Aar før Kristi Fødsel, thi -ingnavnene hører sikkert til den ældste Stednavnegruppe og -ingfolkets Afløsere blev -levfolket, der antages indvandret til Jylland fra Sjælland i de første Aarhundreder efter Kristus.

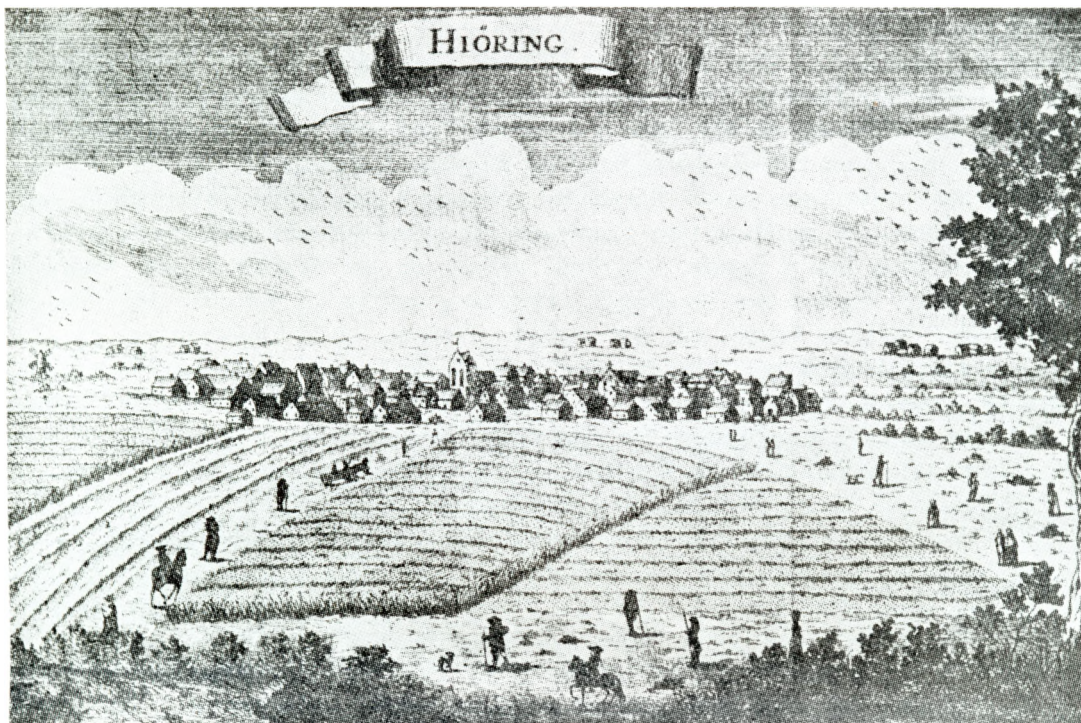
Medens vi beskæftiger os med Hjørring i den forhistoriske Tid og altsaa bevæger os paa højst usikker Grund, kan der være Anledning til at give et Uddrag af en Beretning, som Peder Dyrskjøt i Marts 1703 sendte Biskop Bircherød, og som han havde optegnet efter Fortælling af Borgmester Jacob Christensen og Raadmand Mads Christensen i Hjørring, der atter havde Traditionerne fra deres Farfader, Hr. Peder Laursen, Præst i Harridslev, forhen Munk i Børglum Kloster og født ca. 1500, samt fra andre gamle Folk. I Beretningen hedder det, at i hedensk Tid dyrkede Vendelboerne baade Solen, Maanen og nogle Stjerner, som de holdt for at være Odins, Thors og Frøjs Billede, og i Hjørring og Vendsyssel nød især Thor Anseelse, saa hans Hammertegn brugtes til at signe med paa samme Maade, som man senere anvendte Korsets Tegn. Videre fortæller han, at Hjørring By havde en særlig Gudinde kaldet Thisa eller Dissa, som skulde være Byens og Landets (Vendsyssels) Forsvar. Hendes Billede stod paa højeste Sted i Byen, og ingen maatte gaa deromkring uden at bøje Knæ for hende, ligesom Karlfolk skulde tage Hatten af og hilse og bede hende om Naade at tale godt for sig hos Solen og de andre Guder. Da Kristendommen blev indført her, „forvendte de samme Billede om, at det skulde være St. Catharina eller St. Karin, og siden var denne St. Karin Byens og Landegnens Patron, og Kirken blev saa bygt efter hendes Navn, og hun blev dyrket ligesom Thisa tilforn“. Dyrskjøt giver ogsaa en Skildring af denne Thisas Udseende. Hun har Krone paa Hovedet, en Stok i Haanden, og ved hendes Fødder ligger en Mand nedslagen. Hendes Kjortel betegnes som rød-gulfarvet ligesom Solen. Som man vil se, er det Hjørring Byvaaben, der her spiller ind, og Dyrskjøt siger da ogsaa, at Byen endnu fører hendes Vaaben med kongelig Krone paa. Men det Vaaben, der findes i Byens Segl fra 1469 og ligeledes i et nyere fra 1648, der blev anskaffet nævnte Aar, fordi Svenskerne 1644 havde rovet Byens gamle Segl, har ikke den liggende Mand, der altsaa maa antages at være af nyere Dato. I den af Dyrskjøt givne Beretning om Thisa hedder det videre: „Og hun skulde have haft en Konge først til Mand, og hun tog kongelig Krone og Regering fra hannem paa sig over Byen og Landet, og han ligger for hendes Fødder nedslagen, og hun tog hans Krone paa sit Hoved.“ Manden findes vistnok tidligst i Jens Lauridsen Wolfs Beskrivelse af Byens Vaaben, der udkom i 1654, og han kan antages at være fremkommet ved, at Kvindekjortelens nederste Righed paa Folder i Seglet fra 1648 er blevet mistydet, og senere er denne Mand blevet udformet. Mandens Klædning skal efter Wolf være skarlagensfarvet med et Gyldenstykke over, og Gulvet, paa hvilket Figurerne er anbragt, er af sorte og gule Fliser.

Thisa-Sagnet gaar med Dyrskjøts Kilde tilbage til Reformationstiden, men derfra og tilbage til hedensk Tid er jo et Spænd paa ca. 500 Aar, saa der kan jo højst være Tale om, at Sagnet kan indeholde en Tradition et Minde om, at Hjørring har været et hedensk Kultsted.

Derimod er der næppe nogen Grund til at antage, at St. Katrines Billede i Byvaabenet staar i nogen Forbindelse med et hedensk Thisas Billede. I Resens „Atlas Danicus“ fra omtrent 1675, altsaa fra Dyrskjøts Tid, fortælles, at Byens

Vaaben forestiller St. Katrine prydet med en Krone og iklædt en purpurfarvet Kjørtel. Med højre Haand holder hun en Stav med et Hjul og med den venstre et Sværd. — Her er heller ingen Tale om nogen Mand ved hendes Fødder, men kun om Helgenindens almindelige middelalderlige Attributer Hjul og Sværd — ved hvilke hun led Martyrdøden den 25. November 307. Hjørings Byvaaben forestiller altsaa Byens Værnehelgeninde, til hvem Hovedkirken var indviet.

Hjørring havde rimeligvis i Oldtiden et Gudehov eller en Offerplads, og det forekommer mest sandsynligt, at denne Plads maa søges ved St. Olufs Kirke. Denne Kirke, som nu hører til Landsognet af samme Navn, men som i Middelalderen hørte til Byen, ligger paa et Bakkehæld, der mod Syd og Vest er stensat langs

Hjørring set fra Vest, efter Danske Atlas.

Kirkegaardens Sider for at forhindre Udgliden i de forbiførende Gader. Ved det sydøstlige Hjørne af Kirkebakken udsprang i ældre Tid et Væld, som kaldtes Korskilde, og denne synes efter Navnet at dømmes at have været en Helligkilde. Foruden denne Kilde laa i Middelalderen, i St. Olufs Kirkes Nærhed, et Volskors, en Tulhøj og en Tulskov, Lokalteter, som man maatte vente at kunne finde eller finde Spor af paa de Steder, der i den hedenske Tid var Ting- og Offerpladser, thi det var jo saaledes, at man ved Kristendommens Indførelse ikke helt brød med de gamle Sædvaner, men gav dem kristne Former. Kirkerne byggedes ofte, hvor Gudehovene stod, Kilderne blev viet til en eller anden Helgen, og der rejstes Kors ved dem.

At St. Olufs Kirke er den ældste af de nuværende Kirkebygninger i Hjørring er vel uomtvisteligt, idet dens Bygningstid ansættes til omkring Aar 1200. St. Hans Kirke antages bygget et halvt Hundrede Aar senere, og St. Katrine Kirke er snarest fra den noget senere Middelalder. Dette udelukker naturligvis ikke, at Hjør-

ring kan have haft Kirker før de nuværende, idet de ældste Kirkebygninger var af Træ. Utvivlsomt har Hjørring haft Kirker før Aar 1200, thi den var længe før blevet en By af samfundsmæssig Betydning og var blandt andet Møntsted, Bispes-residens og Stedet, hvor Vendelbo Sysseleting afholdtes.

Til Tider var Hjørring Sædet for Biskoppen over Vendelboe Stift. I 1065 blev Nørrejylland delt i 4 Stifter, og Erik Pontoppidan mener, at den første Biskop boede i Hjørring, men dette er dog næppe sikkert, thi Vestervig synes at have været det første Bispesæde heroppe; men Biskop Kjeld, der 1134 faldt i Slaget ved Fodevig, kaldes fra Hjørring, og adskillige af hans Efterfølgere har nok ogsaa boet her om- end ikke til Stadighed, thi „Knytlinga Saga“, der er nedskrevet henimod 1280, be- retter med Hensyn til Danmarks Inddeling, at vesten for Limfjorden ligger det Landskab, som kaldes Vendilskaga og strækker sig imod Nord, der er den femte Bispestol i Danmark i den Stad som hedder „Jorungr“. I hvert Fald havde Bi- sperne jo Gaarden Bistrup (Biskopstorp) i Hjørring. Vi ser altsaa, at i det 12. Aar- hundrede var Hjørring en By, som var almindelig kendt, og som maa have nydt en vis Anseelse som Syslets Hovedstad og Bispens Residens.

Hjørrings forholdsvis store Betydning allerede i den ældre Middelalder godt- gøres endvidere ved, at Byen blev brugt som Møntsted indenfor Tidsrummet 1147- 1157, da Magten her i Landet var delt mellem de tre Fyrster Svend, Knud og Valdemar, som stredes om Overtaget. Der blev nemlig i 1696 eller 1697 paa en Kirkegaard i Aalborg fundet ca. 300 danske Mønter, og derimellem var en Hul- mønt, en saakaldt Brakteat, der paa den prægede Side viste et kronet Hoved med Fuldskæg omgivet af 2 Perleringe, og indenfor Ringene stod i Omskrift Heringa, d. v. s. den latinske Benævnelse for Hjørring. Efter sin Type og sit Præg er Møn- ten præget af Svend Grathes Møntmester, skønt det laa nærmest at antage, at Hertug Valdemar havde Forbindelse med Nordjylland.

Saa vel i Aalborg som i Hjørring fandtes der nemlig i Middelalderen St. Knuds Gilder, og de har utvivlsomt været navngivne efter Hertug Valdemars Fader, Knud Lavard, og ikke efter Knud den Hellige. Der kendes ikke meget til Hjørring St. Knuds Gilde, men disse Gilder havde jo deres Blomstring i Valdemarernes Tid, saa dets Oprettelse maa nok føres tilbage til ca. 1200, om ikke noget før, eller den Tid, da Flertallet af vore Byer gik over fra at være Landsbyer til at blive selv- stændige Omraader med egne Vedtægter og egen Retspleje. At St. Knuds Gildet i Hjørring var et verdsligt og ikke et gejstligt Gilde ses af, at Henrik Nielsen Gyldenstjerne til Aagaard den 20. Maj 1477 pantsatte Gaarden Kajholm i Rubjerg Sogn for 20 rhinske Gylden og 40 Mark danske Penge til Væbneren Thord Thom- sen af Dalsgaard i Vidstrup Sogn paa det hjørringske St. Knuds Gildes Vegne, og Thord Thomsen maa derfor formodes at have været Gildets Oldermænd.

St. Knuds Gildet i Hjørring havde en Gaard, der laa ved Adelgaden, tæt øst for St. Hans Kirkegaardsdige, og som henimod 1650 tilhørte den rige Raadmand Mads Christensen. Den 23. Juni 1648 kom der om Formiddagen en „Vejrkule“ (Kastevind), som nedrev en Dæl af Tagværket paa „et Hus, kaldet Gildegaarden“, hvorved en Karl blev dræbt og en anden faldt til Jorden af „Forskrækkelse“, og derefter blev Huset nedrevet for at give Plads til en Nybygning, der brændte i 1693.

Lige øst for St. Knuds Gildegaard ved St. Hans Kirke laa endnu i første Halv- del af det 17. Aarhundrede en Gaard, der ligeledes mindede om et middelalderligt Gilde, nemlig Præstegildetoften. Gaarden, der efter Navnet at dømme maa være bygget paa en Toft, der havde tilhørt et Præstegilde her, tilhørte i 1636 ligeledes

Raadmand Mads Christensen, der i nævnte Aar skødede den til Borger Christen Jensen med Tilladelse af Lensmand og Biskop. Af Gaarden svaredes fra Arilds Tid Afgift til Byen og Latinskolen, og det var naturligvis derfor, at Stiftsøvrighedens Samtykke til Handelen skulde indhentes. Paa Gaardens Plads maa den i 1548 opførte Bispebolig antagelig have staaet. Det var rimeligt nok, at der i Hjørring, hvor saa mange højere og lavere Geistlige gav Møde ved Sysseletinget, fandtes et geistligt Gilde, og dette har ogsaa haft sit Gildehus, hvis Beliggenhed dog ikke angives, men det kan ikke have været det Stenhus i St. Katrine Kirkegaardsmur, der 1549 blev givet til Brug for den nyoprettede Latinskole, hvilket undertiden har været antaget, og Gildehuset har vel ligget paa Præstegildetoften.

Hjørring set fra Øst i 1863.

Sydvest for Byen laa og ligger der jo endnu en Helligkilde, som rimeligvis har været indviet til St. Knud Hertug, selv om den i hvert Fald i det 19. Aarhundrede besøgte St. Hansdag og derfor antoges for at være en St. Hans Kilde, thi paa den saakaldte Kapelhøj lidt Syd for Kilden laa i Middelalderen et St. Knuds hellig Kors Kapel, der omtales i Hjørring Privilegier af 1505 i det Afsnit, der omhandler Byens Grænser. Tidligst har her vel kun staaet et Kors ligesom ved andre Helligkilder, og dette er saa blevet afløst af et Kapel indviet til St. Knud. Man har antaget, at dette Kapel var identisk med St. Annæ Kapel ved søndre Side af St. Katrine Kirke, idet Kapellet i Slutningen af Middelalderen skulde være flyttet fra Kapelhøjen hertil, men denne Formodning, der i 1728 fremsattes af Sognepræsten Niels Jylbye, er utvivlsomt urigtigt. De to Kapeller har næppe haft Samhørighed. St. Knuds hellig Kors Kapel er vel ligesom St. Knudsgildet og Præstegildet gaaet til Grunde paa Reformationstiden, da Sysseletingets Ophør gjorde dem betydningsløse.

Rigtigt er det derimod, at der i Middelalderens Slutning, da St. Anna Dyrkel-

sen florerede, laa et St. Annæ Kapel ved Sydsiden af St. Katrine Kirke. Det ses paa Resens Atlas fra ca. 1675 og var med nordre Ende sammenbygget med Kirkens Skib. Kapellet synes først stiftet i Middelalderens Slutning, og det var stiftet af Præsten Peder Pedersen, som i 1489 lod sin Gravsten lægge her. Hr. Peder Pedersens Arvinger havde Midfaste Søndag 1527 givet Stadfæstelse til St. Annæ Kapel paa det af Hr. Peder skænkede Gods. Paa Resens Billede fra ca. 1675 ses endvidere det Stenhus i St. Katrine Kirkegaardsmurs østre Side, som i 1549 blev givet til en Latinskole, og af Kirkeregnskaberne fra 1638 og 1655 fremgaar det, at Skolen blev kaldt „St. Annæ Gaard“ eller „St. Annæ Skolegaard“. Dette Navn peger hen paa en nøjere Forbindelse mellem Stenhuset og St. Annæ Kapel end der vilde være, om Skolen blot havde nogle Indtægter af et fordums St. Annæ Vikarie, og det peger hen paa Tiden før Reformationen. Man maa da vist slutte, at den St. Annæ Gaard, der senere blev til Skole, har haft en særlig Anvendelse i Middelalderen, og den har rimeligvis tjent til Hospital for Gamle og Fattige og i dette Øjemed været knyttet til St. Annæ Kapel.

I Valdemarernes Tid har Hjørring antagelig naaet den Skikkelse og den Betydning, som Byen beholdt i den senere Middelalder. Den naaede sikkert aldrig at blive, hvad man kalder en folkerig By, thi dens Udstrækning var næppe større den Gang end Aarhundreder senere, men den var en By, der nød Anseelse og hvor Handel og Haandværk vel kunde trives paa Grundlag af de mange Tilreisende, selv om Byen ikke — ved sin Beliggenhed i en da ret ufrugtbar Egn og uden Hjælpekilder, som Fiskeri, Søfart og andet — kunde naa at komme i Række med vore daværende Storbyer.

I Følge sin Betydning som Syslets Hovedstad, Møntsted og Bispesæde kan Hjørring antages at have nydt Torve- eller Købstadsret allerede ved Aar 1200, men vi kender intet til saadanne Rettigheder, og Hjørrings ældste kendte Privilegier er givne af Erik Plovpenning i Brev dateret Skelskør 31. Marts 1243. Originaldokumentet kendes ikke mere og er vist gaaet til Grunde i det 16. Aarhundrede om ikke før, thi 1552, Lørdag efter Vor Frues Fødselsdag, lod Jakob Ovesen, Borgmester i Hjørring, paa Viborg Landsting læse Christian den 1.s Stadfæstelse af 1459 paa dette Privilegium, og i nævnte Stadfæstelse er Ordlyden af Kong Eriks Brev optaget. Det lyder saaledes:

„Erik, af Guds Naade de Danskes og Slavers Konge, hilser med Gud alle dem, der ser denne Skrivelse!

Det være vitterligt for alle, der ser nærværende Brev, at Vi, idet Vi vil fremme Vor fattige lille By Hjørrings Tarv, forunde Dem, at de i alle Sager og Angreb maa forsvare sig ved de Købstads-Love, hvormed Viborgs Borgere forsvare sig, for at altsaa bemeldte Borgere ikke udover Lovene og de dem fast givne Vedtægter, i Eftertiden skal efterstræbes eller bebyrdes, har Vi givet dem selv nærværende Brev bekræftet ved vor Segls Befæstelse. Givet Skelskør i det Herrens Aar 1243, den 31. Marts.“

Vi ved ellers kun meget lidt om Hjørring saavel i den ældre som i den yngre Middelalder, bortset fra, at Byen nævnes i en hel Del Tingsvidner og lignende Aktstykker fra Sysseltinget, forekommer dens Navn kun sjældent og næsten altid i Forbindelse med Emner, der har mindre Interesse i Henseende til Byhistorien. Man ser, at Erik af Pommern holdt Retterting i Hjørring 28. Marts 1396, og 31. Januar 1414 holdtes der ogsaa kongeligt Retterting i Byen, men Kongen ses da ikke at have været nærværende, og de Sager, der forhandlede, angik ikke Byen.

men det var naturligvis store Dage for den, ligesom det var en pragtfuld Forsamling, der her mødtes. Ved sidstnævnte Lejlighed træffer vi Bisperne af Børglum og Ribe, 2 Provster, 1 Kannik fra Ribe, 5 Riddere og 8 Væbnere nævnte i et Dokument som tilstedeværende.

Vi ser altsaa, at Hjørring ved Middelalderens Slutning var en By med Bispe-residens og Sysseltingsted, med 3 Kirker og 2 Kapeller, med de fornemste Borgere og udenbys Stormænd samlede i et St. Knuds Gilde med eget Gildehus, med et gejstligt Gilde, som ogsaa havde sit eget Gildehus, og med et Hospital for Fat-tige eller Syge. en By, hvis Navn var kendt baade inden- og udenlands, en

Hjørring set fra Nord i 1884

Købstad med „Berømmelse“, men sikkert ingen stor By, som undertiden antaget af senere Skribenter.

I 1525 blev Hjørring lagt under Aalborghus Fadeburslen, men i 1542 siges, at en Lensmand vilde tilholde sig Hjørring til Slottet og ej lade Byen være under Fadeburet som hidtil, men det lykkedes ikke den Gang, og af Kong Christian den 3.s Rejseruter i 1546 og 1552 ses, at Byen skulde yde Kongen Nathold, hvoraf altsaa fremgaar, at den ikke i hans Tid laa til noget Adelslen. I finansiell Henseende vedblev Byen da vist ogsaa at høre under Aalborghus indtil 1597, men Tilsynet med dens Administration, der i Henhold til Missive 1547 skulde udøves af Lensmanden paa Aalborghus, blev i Tidens Løb underkastet nogen Forandring. I 1559 ses Erik Krabbe, Lensmand paa Aastrup, at have kaldet Præst til Byen sammen med Menigheden, men 8. Juni 1561 fik Otto Brahe, Lensmand paa Aalborghus, derimod baade Hjørring og de andre vendsysselske Byer i „Forsvar“. d. v. s., at han skulde føre Tilsyn med deres Administration. Lensmanden paa Aalborghus havde saa Byen under sig i finansiell og administrativ Henseende ind-

til 1. Maj 1597, da Enevold Kruse til Hjermeslevgaard fik Aastrup Slot og Len i Forlening kvit og frit tillige med Afgiften af Hjørring By m. v., og i Lensbrevet siges, at han skulde have Hjørring By i Forsvar, ligesom der den 12. April samme Aar udgik Brev til Borgmestre og Raad om at være ham hørige og lydige.

Ved Reformationen kom Vendelboe-Bispens Gaard, Bistrup i Hjørring, under Kronen sammen med meget andet Bispegods, og da de sidste katolske Biskopper næppe nogensinde har resideret der, var Gaardens Bygninger sikkert heller ikke i den Stand, at de passede til Bispegaard. Den første reformerte Superintendent, Peder Thomsen, boede i Thisted, skønt han vist var Vendelbo, men da han i 1548 tog sin Afsked og den i Hjørring fødte Oluf Chrysostomus blev hans Eftermand og ønskede at bo i sin Fødeby, maatte der tilvejebringes en passende Bispebolig. 7. Maj 1548 udgik derfor kongeligt Brev til Axel Juel, Lensmand paa Aalborghus, at da Kongen havde erfaret, at der ingen bekvem Residens var for Biskoppen i Vendelbo Stift, skulde han straks paa Kongens Vegne lade „opbygge og berede en Gaard, Hus og Vaaning i Hjørring By, paa den Grund og Jord, som laa til Præstegildet der, og af Stiftsskriveren over Vendelbo Stift, Rasmus Pedersen, skulde han lade sig Omkostningerne dække, idet de skulde tages af Stiftets Tiende“. Ligeledes udgik Brev til Lensmanden paa Børglum Kloster, Albert Skeel, om i Børglum Klosters Skove at lade hugge 20 Bjælker, 12 Alen lange, samt $\frac{1}{2}$ Tylt store Fyrretræer og andet Smaatømmer til denne Bispebolig, og videre kundgjorde Kongen, at han „den hellige kristelige Religion til Gavn og Formering“, havde undt og givet den „Vaaning, Jord og Grund i Hjørring By, som laa og hørte til Præstegildet der, til en evig Residens og Bolig til Stiftets Superintendent“. Samtidig befalede han Borgmester og Raad og Byfoged i Hjørring at udlægge Axel Juel paa Superintendentens Vegne den fornævnte Vaaning, Grund og Jord og være ham behjælpelig med Byggeriet. Denne Gaard maa formodes at have ligget paa Præstegildetoften. Bisperesidensen blev saa opført, men længe blev den ikke i Brug, thi da Dr. Oluf Chrysostomus var død 8. September 1553 blev Bispesædet ved kgl. Brev af 2. December 1553 flyttet fra Hjørring til Aalborg.

Christian den 4.s Deltagelse i Trediveaarskrigen medførte som bekendt, at Wallenstein i Eftersommeren 1627 lod sin Feltmarskal, Grev Schlick, rykke ind i Jylland med 8,000 Ryttere efterfulgt af Fodfolk for at forfølge den vigende danske Hær, og efter at Schlick den 20. Oktober havde slaaet og tilfangetaget Resten af den i Opløsning værende danske Styrke under Oberst Conrad Nelle ved Nørretranders, blev hele den jyske Halvø besat af Fjenden, og Chefen for det sachsen-lauenborgske Rytteri, Oberstløjtnant Melchior v. Hatzfeldt blev Øverstkommanderende i Vendsyssel, idet Regimentets egentlige Chef, Oberst Hertug Frantz Albrecht af Sachsen-Lauenborg, kun sjældent opholdt sig deroppe. De kejserlige Tropper kom til Sindal Sogn den 31. Oktober 1627, og samme Tid kom de antageligvis til Hjørring, og de blev her derefter til Pinsedag 1629, og det blev en Trængselstid for Befolkningen, selv om det maa anses for en Lykke for Vendsyssel, at Landsdelen fik en saa retsindet og brav Mand som Melchior v. Hatzfeldt til Øverstkommanderende. Efter at der var foretaget en foreløbig Kvarterfordeling ved en Sammenkomst med nogle af de mest fremragende Beboere, hvilken fandt Sted paa Aagaard ved Fjerritslev, fandt der i Midten af November 1627 en ny Sammenkomst Sted i Hjørring, og her foretoges den endelige Kvarterfordeling, ved hvilken først Sognene og derefter Herregaardene fordeltes til Underhold for de forskellige Troppeafdelinger. Hatzfeldt gjorde sig Umage for at være saa skaansom som mu-

ligt, og de Adelsmænd, der var blevet ved deres Gaarde, blev holdt fri for Indkvartering, men de var næsten alle flygtede. Han vilde ogsaa gerne have skaanet Præster og Fogeder for Indkvartering, hvad dog ikke lod sig gøre, og han beordrede, at Bønderne skulde udrette deres Hovarbejde som sædvanligt og passe deres Bedrifter, saa Næringslivet kunde opretholdes, hvilket naturligvis ogsaa laa i Fjendens Interesse, da Tropperne skulde have hele deres Forplejning her. Hjørring Købstad blev tillige med Herregaardene Rønnovsholm, Aastrup og Fuglsig samt Sognene St. Hans, St. Olai, Vennebjerg og Jelstrup udtaget til Underhold for Ritmester Schirstedts Kompagni, og om Schirstedt vides, at da der i Vendsyssel begyndte en

Strømgade ca. 1865.

stærk Gæring i Befolkningen, saa de Kejserslige frygtede en Rejsning for at afkaste det fjendtlige Aag, fratog han Hjørring Børgerskab deres Borgerfane, som jo var Indbyggernes Samlingsmærke. Under Besættelsen flygtede mange af Byens Beboere bort, og Indkvarteringsbyrden blev i Længden meget haard.

Der foreligger i Tingbøgerne talrige Vidnesbyrd om Udplyndring af Fjenderne. Folk havde gravet deres Kostbarheder ned, men Rytterne opsnusede Gemmestederne og gravede atter det skjulte op. Ogsaa mellem Beboerne indbyrdes medførte Krigstilstanden stor Uenighed og navnlig talrige Retstrætter om Køer og Heste, som i Fjendetiden var kommet fra deres Ejere, og som andre Folk havde købt af Soldaterne eller faaet paa anden Maade. Som Følge af, at saa mange af Beboerne havde forladt Hus og Hjem — enten af fri Villie eller bortjaget af Fjenden — skete der ogsaa en Del Uorden, da Fjenden var draget bort, thi disse øde Huse blev nu af Folk fra Omegnen berøvet alt, hvad Fjenden havde levnet. Hjørringegnen var fuldstændig blottet for Korn, og Beboerne i Hjørring maatte med Vogne drage til Thy og Mors for at faa fat i noget Byg til Livets Ophold. Den 5. December 1629

stævnedes Kæmneren en Del af Indvaanerne til Betaling af Penge, som af Byen var udgivet til de kejserlige Officerer for at frikøbe dem for Plyndring. De vilde imidlertid ikke betale, men lod Sagen gaa til Landstinget, idet de besværede sig over, at Magistraten havde paalagt dem en saadan Skat uanset, at nogle af dem var jaget fra deres Huse og Husene afbrændt med indeværende Løsøre eller nedbrudt eller fordærvet, og nogle af dem havde hverken Hus eller Hjem, Ko eller So eller noget, som kunde plyndres fra dem, „aleneste en Hob fattige, nøgne Smaabørn og dertil stor Armød“. De mente derfor, at hvis Borgmesteren havde givet den fjendtlige Ritmester eller hans Fuldmægtig noget Guld eller andet, da de drog ud af Landet, da burde Ritmesterens Kvarterværter selv betale det. De fattige Indbyggere havde hver haft Rytterhold, og da Rytterne drog bort, tog de Borgernes fattige Ejen dele med.

Skønt „Kejserkrigen“ saaledes havde været en streng Tid for Byen som for det øvrige Jylland, synes Hjørring dog at have rettet sig forholdsvis hurtigt, og alt tyder paa, at Næringsforholdene her var gode i en Aarrække efter Krigen. Men saa kom med Aaret 1644 et nyt Stød. Dels var der dette Aar nogen Ildløs, som dog straks blev dæmpet, og dels skete dette Aar Torstensons Indfald i Jylland, hvor Svenskerne blev liggende til Midtsommer 1645. Da Krigen udbrød i Efteraaret 1643, maatte Hjørring By udruste 30 Ryttere til Landets Forsvar, og da hver Rytter skulde være forsynet med Hest, Sadel, Gevær o. s. v., var det en haard Udskrivning for en saa lille By. Under Oberst Helm Wrangel rykkede Svenskerne i stor Hurtighed op gennem Jylland med deres Rytteri uden at møde Modstand, og 17. Januar 1644 blev Aalborg besat. Paa nordre Side af Limfjorden havde Vendelboerne samlet sig for under Anførsel af Jens Høg til Vang og den gamle Ridefoged til Aalborghus, Lars Dyrskjød fra Aagaard i Ørum Sogn, at yde Modstand mod Svenskernes Indtrængen i Vendsyssel, men uheldigvis var det faldet i med haard Frost, og om Morgenen den 18. Januar rykkede det fjendtlige Rytteri frem over Isen paa Fjorden og tilføjede ved Nørresundby den der forsamlede Bondehær et frygteligt Nederlag. Lars Dyrskjød, der da var 84 Aar gammel, blev skudt i Slaget, og sammen med ham faldt 4—600 Bønder. Af Hjørrings 30 Ryttere vendte kun 4 hjem, Resten faldt i Slaget, og Byen mistede saaledes næsten hele sin Udrustning.

Efter dette mislykkede Forsvar laa Vendsyssel aabent for Fjenden, og 2 Dage senere, den 20. Januar, besatte han Hjørring. Svenskerne synes en Tid at have haft Hovedkvarter i Hjørring, hvor Staben for den vendsysselske Afdeling tog Ophold. Der nævnes her en Oberstløjtnant, en Major, en Regimentskvartermester, en Feltskær, en Kvartermester og en Regimentspræst tilligemed deres Oppassere m. fl., ialt over 150 Mand. Fjenderne udskrev en Plovskat baade her og andet Steds, og desuden foreskrev de Udskrivning af Heste efter en større Maalestok. Oberstløjtnanten i Hjørring beordrede, at alle de Heste, som duede noget, skulde fremstilles uden for hans Kvarter. Her mødte hver Mand med sine Heste, hvorpaa Oberstløjtnanten udtog en hvid og en sort til Plovheste. Efter Fredslutningen blev der indkvarteret en Del Rytteri i Hjørring, som laa i Kvarter her fra 18. November 1645 til Januar 1647, og da Byen skulde underholde det, bidrog Indkvarteringen til yderligere Forarmelse.

Den 11. August 1645 nedsattes en Kommission, der skulde fremkomme med Forslag om, hvorledes man bedst kunde hjælpe Riget paa Fode igen, og hvorledes Militærvæsenet og Forsvarsvæsenet burde omordnes, saa Jylland fremtidigt kunde

være bedre beskyttet mod fjendtlige Indfald. Det vedtoges da at anlægge en Fæstning paa hver Side af Limfjorden, nemlig ved Hals og Mov. For at faa den planlagte nye By Hals bebygget og bragt paa Fode foresloges der at give den Byprivilegier og 20 eller flere Aars Skattefrihed, men desuden fremsattes følgende Ide: „Borgerne i Hjørring, som ligger midt udi det faste Land og haver ingen Handel til Sos. saavel som de i Sæby, hvis Havn er ganske med Sand opfyldt og fordærvet, kunde did forflyttes, og Bønder i forskrevne tvende Byer igen derhen og paa begge Sider have godt Vederlag for hverandres Ejendom, at saa Hans Majestæt og Kronen intet af den aarlige Indkomst kunde afgaa.” Ved Resolution af 31. Maj s. A. udtalte Kongen sin Interesse for de nye Fæstningsplaner og gav Ordre til,

Hotel Skandinavien ca. 1865.

at de nye foreslaaede Steder skulde nærmere besigtiges. Der blev da ogsaa senere taget fat paa Anlæg af en befæstet By ved Hals, men Ideen med at flytte Borgerne fra Hjørring og Sæby dertil blev dog ikke bragt til Udførelse.

Smerterne fra Svenskekrigen var langt fra forvundne, da Hjørring rantes af en stor Ildebrand, hvorved 17 af de bedste Gaarde brændte. Omkring 17. November 1657 var Hjørring igen besat af svenske Tropper, der blev her til Maj 1658. Om denne Besættelse vides imidlertid ikke ret meget. Da Svenskekongen atter aabnede Krigen, kom der igen svenske Tropper til Hjørring, og de blev her, indtil Danmarks Allierede Brandenburgerne og Polakkerne fordrev dem. De Allierede huserede imidlertid langt værre end Svenskerne og var til ulidelig Plage for Befolkningen.

Byens Indbyggerantal var i 1672 kun 782 og gik senere yderligere tilbage.

I Slutningen af det 17. Aarhundrede fik Hjørring et Knæk, som Byen brugte 100 Aar eller mere om at forvinde. I Krigsaarene 1657—60 havde Byen maattet udrede 11-12.000 Rdl., og hertil kom, at Byen i 1693 og 1702 hjemsøgte af store Ildebrande, men endnu mere ødelæggende for Byen var Konsumtionsbeskatningen.

Denne bidrog utvivlsomt i høj Grad til det Forfald, der kendetegner de allerfleste af vore Købstæder i Tiden henimod Aaret 1700 og ramte Hjørring særlig haardt. Byen indhegnedes med Diger og der blev anbragt 3 Spærrebomme: Nordrebom, Østerbom og Vesterbom, ved de tre Indkørsler til Byen. Ved Bommene posteredes Konsumtionsbetjentene for at passe paa og modtage Afgifterne.

Grundet paa Ildebranden i 1693 indstillede Rentekammeret den 3. Februar 1694 til Kongen, at Byens Skatterestancer, der indtil Nytaar 1683 udgjorde 1404 Rdl., og for hvilke der forgæves var sket Eksekution, helt eftergaves, ligesom 500 Rdl. Restance for Aarene 1676 1679 i Henhold til kongelig Befaling var blevet eftergivet ved Rentekammerets Skrivelse af 7. August 1680. Fra Nytaar 1683 til Maj 1693 resterede der endvidere ca. 167 Rdl. i Byskat og ca. 240 Rdl. i Landgilde, og disse Beløb foresloges ogsaa eftergivet. Men da de brandlidte Borgere jo ikke kunde have videre Hjælp af at faa eftergivet en Gæld, som de allerede for Branden var ude af Stand til at betale, henstillede Rentekammeret til Kongens Behag, om der videre skulde bevilges Frihed for Skat, Konsumtion og Landgilde. Ved kongelig Resolution af 6. Februar 1694 eftergaves Byen saa dens resterende Skatter til Nytaar 1693, ialt 1811½ Rdl., og der bevilgedes 12 Aars Frihed fra 1. Januar 1693 for alle Slags Skatter, Konsumtion og Indkvartering og 6 Aars Frihed for Landgildeafgift til Aalborg Amtstue.

I Slutningen af det 17. Aarhundrede havde Hjørring langsomt rejst sig af Asken, men fattig saa den sikkert ud med sine smaa, for en stor Del klinede Huse, alle tækkede med Straa, og endnu var Byen næppe helt genopbygget, da Ildebranden indfandt sig i 1702. Atter henvendte Byen sig til Kongen om Støtte til dens Genrejsning og fik en Del Indrømmelser. De to rædselsfulde Ildebrande, der med knap en halv Snes Aars Mellemrum havde hjemsøgt Hjørring, bevirkede, at Borgerne blev opskræmt overfor Muligheden af ny Ildsvaade, og at der blev ført nøje Tilsyn med, at Byens Skorstene og Ildsteder var i Orden, og Vægtervæsenet forbedredes.

I Følge den kongelige Benaadning i Anledning af Branden blev Hjørring som nævnt fritaget for Konsumtionsafgift indtil Udgangen af Juni 1715, men derefter fik Byen Afgiften i Forpagtning indtil Udgangen af 1721, da den atter bortforpagtedes til Enkeltmand.

Efter den store nordiske Krigs Afslutning i 1720 synes Byen ikke at have faaet Garnison mere, det siges i hvert Fald 1728, at den betalte 14 Rdl. i Stedet, medens Sæby betalte 36 Rdl. og Skagen 5 Rdl. Nærmest ved Hjørring kom Mariager med 16 Rdl. og Lemvig med 13 Rdl. Under Krigen havde Byen iovrigt maattet deltage med det øvrige Land i de af den flydende Byrder, saaledes fik den den 8. Marts 1710 Ordre til at yde 10 Baadsmænd eller 24 Rdl. for hver, der manglede, og at den ogsaa maatte deltage i Inkvarteringen af svenske Krigsfanger ses af, at en fanget svensk Kavallerist, Anders Benedikt Røbech, 1719 blev viet til Mette Christensdatter.

Ved Forordningen af 24. September 1708 grundlagdes det danske Fattigvæsen. Tidligere havde man kun haft et organiseret Tiggeri i Forbindelse med milde Stiftelser og Gaver. Nu blev det Kommunernes Pligt at sørge for de Fattiges Underhold, og der udnævntes Fattiginspektorer, hvoriblandt var Sognepræsten i hver By. Pengemidlerne tilvejebragtes tildels ved frivillige aarlige Bidrag efter hvers Eyne, men med Frivilligheden var det kun saa som saa, thi betalte man ikke det Beløb, man havde tegnet sig for, blev ens Navn oplæst fra Prædikestolen. Forordningen blev dog kun modvilligt efterkommet, idet Befolkningen mange Steder var misfor-

nojet med, at Fattigforsørgelsen blev en Tvangssag, og Regeringen maatte derfor 1731 indskærpe Bestemmelserne, og senere gav Forordningen af 5. Marts 1734 Øvrigheden Ret til at ansætte de Beboere i Fattigskat, som ikke selv havde tegnet sig for tilstrækkelige Beløb, samt til eventuelt at inddrive Beløbene ved Udpantning.

Om Ordningen af Fattigvæsenet i Hjørring ses af Tingbogen fra 5. August 1732, at Borgerskabet ikke havde efterkommet Øvrighedens Ordre om paa en vis Dag at give Mode paa Raadhuset for at faa det paabudte Fattigvæsen oprettet, og der blev derfor nu udvalgt 4 Mænd, som skulde taksere de uvillige blandt Borgerskabet for Fattigbidrag.

I Anledning af kongelig Forordning af 6. Oktober 1731 om Fattigvæsenet, Betlere m. v. blev Hjørrings Indvaanere den 22. Januar 1732 endvidere advarede og befalet ikke at huse

eller hæle fremmede Tiggere, Omlobere samt andre Fattige og Uvedkommende, „men dennem af Byen udrydde, saafremt de ej vil anses og straffes, til hvilken Ende de havde tilkendegivet, om nogen i saa Maade maatte være i Byen eller sig herefter lade indfinde, i Fald nogen modvillig maatte befindes enten dennem at huse eller hæle, eller og de ej godvilligen af Byen vilde undfly, da de i saa Maade skal nyde vedbørlig Assistanse, og er spargerit for kort siden at skal være herbergeret en Del Jøder og Tatter, saa er man foraarsaget i fornøden Tilfælde i Følge Hans Majestæts allernaadigste Lov og Forordning her med at gøre Forbud for alle og enhver Byens Indvaanere, at de sligt ikke efterdags uden Øvrighedens Tilladelse og Tilkendegivelse ikke tenterer eller prøver under paaholdende Straf og Tiltale — — — —“. I Henhold til denne Forordning lod Stiftamtmanden den 24. April 1732 udgaa Ordre til Byfogeden i Hjørring, at det skulde tilkendegives samtlige Byens Indvaanere, saavel som i Særdeleshed Overformynderne „at drage tilbørlig Omsorg for at føje den Anstalt, at ingen af Byens Fattige, Betlere eller Tryglere sig af Byen maatte begive, allerhelst nu i disse Tider, da Hans Majestæt er ventende først i Maj her igennem Landet til Fladstrand, hvor de agter sig at lade indskibe til Deres Majestæters iagthavende norske Rejses videre Fortsættelse, des Aarsag ej nogen Fattige, Betlere eller Tryglere sig lade finde enten paa Landevejene, Byens Gader eller Stræder, hvor højst-

Teatret.

bemeldte deres Majestæter eller medhavende Følges Rejser maatte hændes her igennem Landet ”.

Medens Byen efter den store Brand i 1702 blev forskaanet for større Ildsvaader gennem mere end et halvt Hundrede Aar, indtraf der i sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede adskillige saadanne, saa den Angst for Ildebrand, der saa stærkt lod sig til Syne i Aarene omkring 1700, paany kom til Vækst. 6. Juni 1761 brændte Kapellan Winthers Hus i Nørregades østre Side, og Nabohusene tog en Del Skade, og om Morgenen 18. Januar 1762 brændte Købmand Chr. Aagaards og Købmand Rasmus Henriksens store Gaarde samt endnu en Gaard, og den hele By var i stor Fare. 31. Marts 1767 brændte Kirurg J. M. Nicolajsens Gaard i Nygade, og om Morgenen den 20. Juni 1779 opkom en Ildebrand, som hurtigt lagde 6 Steder i Aske. Den 10. Juli 1792 holdtes Knudsmarkedet i Byen, og henimod Kl. 6 om Aftenen opstod der en Ildebrand, der lagde en Del Huse i Aske. Igen Pinselørdag 1793 brændte det, og denne Gang krævede Luerne 17 Gaarde og Huse, deriblandt Skolen. I 1794 brændte det to Gange i Byen.

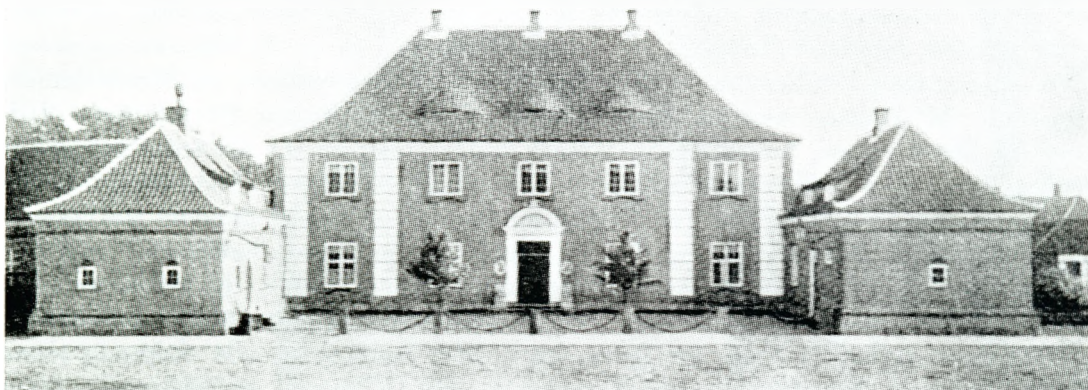
Hjørring gik ind i det 19. Aarhundrede som en By i Fremdrift og som Amtshovedstad med Distriktslæge og Apotek m. m. Indbyggerantallet var i 1801 steget til 744. Den 29. Januar 1802 oprettedes et Postkontor i Byen, hvilket aabnedes i Nørregade Nr. 5, og i Stedet for det hidtilværende private gaaende Postbud til Aalborg blev der etableret ridende Post til Aalborg og Fladstrand 2 Gange om Ugen samt kørende Pakkepost 1 Gang om Maaneden. I 1819 hjemsøgte Byen af en ny Brand, der fortærede en Række Ejendomme, men da disse var brandforsikrede, kom Byen denne Gang lettere over Ulykken.

Den 20. Juni 1824 havde Hjørring en stor Dag, idet Kong Frederik den 6. da besøgte den, vel det første Kongebesøg siden Middelalderen. Kongen, der kom fra Skagen, modtoges ved Varbro af By- og Herredsfoged Selgen Poulsen i Spidsen for et halvt Hundrede beredne Landboere, og ved 2-Tiden om Eftermiddagen rullede hans med 6 Heste forspændte Wienervogn ind gennem Æresporten ved nordre Bom, hvor han bødes velkommen af Byens Embedsmænd og deres eligerede Borgere. Ved Æresporten var oprejst et Telt, og i dette tog Kongen Plads, medens 12 unge, hvidklædte Damer afsang en Velkomstsang til Akkompagnement af Blæsemusik. Derpaa kørte Kongen videre til Amtmand Graahs Gaard (Hotel „du Nord“) under Klokkeringning fra Byens Kirker, og ankommen hertil inspicerede han Embedsprotokoller og Regnskaber, hvorpaa han begav sig ud i Byen og lod sig forevise Raadhuset med Arresterne, Byens Brandkorps med Sprøjterne, der var stillet op i Østergade, Kirken samt Sygehuset, som han altsammen besaa med Tilfredshed. Ved Middagstaflet hos Amtmanden drak Kongen paa Amtets og Byens Velgaaende, og Kl. 5 om Eftermiddagen kørte han videre til Børglum Kloster under Ledelse af beredne Embedsmænd fra Byen samt Landboerne. Forøvrigt besøgte Kongen atter Byen den 20. Juni 1830 sammen med den senere Kong Frederik den 7., idet de paa Rejse fra Skagen til Børglum Kloster var her nogle Timer. Kong Christian den 8. var her paa Rejse til Skagen og overnattede hos Konsul Schibsbøye. Næste Dag gik Turen videre til Birkelse. Frederik den 7. var her atter som Prins den 19. April 1846 paa Rejse fra Birkelse til Frederikshavn og med Grevinde Danner i 1852.

I det 19. Aarhundrede fremstod der i Hjørring en ikke ubetydelig industriel Virksomhed. Der nævnes et Rebslageri, hvor Reberbanen laa bag Søndergade i Retning Nord-Syd, og der var flere betydelige Farverier. I 1828 var her 5 Brænde-

vinsbrænderier, hvoraf et var saa stort, at det producerede ca. 25.000 Potter Brændevin aarlig eller ca. det halve af Amtets lovhjemlede Produktion. Endvidere fandtes der i 1824 i Hjørring en Vognfabrik samt et Teglværk, fra hvilket Byen og Omegnen forsynedes med Mur- og Tagsten, og som meget bidrog til at fremme Ombygning af Straatag med Tegltag i Byen. Endvidere havde Byen Oliemølle med Grynmølle, Savværk og Stampepresse samt to Jernstøberier. I 1841 fik Byen et Trykkeri, og i 1842 oprettedes et Ugeblad „Den jydsk Borger og Bondeven“, som fra 7. Marts 1843 omdøbtes til „Hjørring Amtstidende“. I Tidsrummet 1801 til 1825 steg Byens Indbyggerantal fra 744 til 1100, derefter kom der fra 1825 til 1830 en lille Standsning, men fra 1830 til 1840 gik det frem fra 1109 til 1556 og i det følgende Tiaar til 1914, men størst Fremgang var der dog i Tiaaret 1850-60, idet Folketallet da steg til 2807. I 1933 er Byens Indbyggerantal 11,126.

Den stærke Opkomst hidrørte utvivlsomt fra, at Byen ved Aarhundredets

Amtmandsholigen.

Midte var kommet i bedre Forbindelse med Omverdenen. Indtil 1841 havde Hjørring kun kørende Post 1 Gang hver 14. Dag til Aalborg og ridende Post et Par Gange hver Uge, men fra 1841 fik Byen kørende Post til Aalborg hver Uge. Af større Betydning var det dog, at det berygtede vendsysselske Vejnet underkastedes en gennemgribende Forbedring i Aarene henimod 1850. Chausseen til Løkken, Byens Ladeplads, blev anlagt 1844-46, Chausseen mellem Nørresundby-Hjørring Frederikshavn 1845-49, og ved samme Tid anlagdes Chausseen Hjørring-Sæby. Hjørring var blevet et Knudepunkt i det forbedrede Vejnet, og Byen havde faaet Fangearme til alle Sider, hvilket snart mærkedes paa alle Næringslivets Omraader. I 1847 fandtes der i Byen 4 Brændevinsbrænderier, hvoraf 2 drevs ved Damp, der var 7 Farvere, 1 Feldbereder og Garver, 3 Garvere samt 1 Rebslager og Garver, der beskæftigede 10 Arbejdere, 1 Hørbryder, 3 Jernstøberier med 19 Arbejdere, 4 Rebslagere med 12 Arbejdere, 1 Savmølle, 3 Teglværker, 1 Tobaksspinder med 15 Arbejdere og 4 Urmagere. I 1851 oprettedes en Cigarfabrik og 1852 en Sæbefabrik og et Ølbryggeri. Hjørring Sparekasse oprettedes 1844 og Byens første Bankinstitut „Diskontobanken“ i 1855.

Byen har haft en Latinskole, der blev oprettet ved Kongebrev af 24. Maj 1549 paa Tilskyndelse af Biskop Oluf Chrysostomus. Den havde indtil 1702 sit Lokale

i et Stenhus, der laa i Østmuren omkring St. Katrine Kirkegaard. Latinskolen ophævedes i 1739.

De mange Brande har ryddet saa stærkt op i Byens gamle Huse, at der nu næsten ingen er tilbage. St. Katrine Præstegaard i Vestergade er dog en smuk og værdig Repræsentant for det 18. Aarhundredes Bindingsværksgaarde. Den er bygget i en Længe, et Stokværk høj, af glat Bindingsværk med en Kvist og pyntelig Gadedør. Bygningen er istandsat i 1917. Blandt de grundmurede Empire-Huse, som rejste sig efter den sidste Storbrand, kan nævnes Nørregade Nr. 5.

Da Jernbanen aabnedes i 1871 og flere Sidebaner senere kom til, voksede Hjørring yderligere og den staar nu som Amtets største By.

Byen har nu flere Lystanlæg. Mod sydvest udenfor Byen ligger Christiansgave, der er ca. 5,5 ha stort, det er anlagt af Staten 1821 som Planteskole og skænket Byen i 1843. I Anlægget, der har flere store Alleer, staar en Bronzebuste af Kong Frederik den 7. i overnaturlig Størrelse. Busten er udført af A. Paulsen og afsløret den 5. Juni 1866. Den var det første Mindesmærke, der rejstes her i Landet for Frederik den 7. Endvidere findes en Marmorbuste af Konsul Chr. H. Nielsen og en Granitstatue af Redaktør Vilh. Carlsen. En Genforeningssten er rejst i 1920. Sydøst for dette Anlæg ligger Svanelunden, der er ca. 8,3 ha stor og anlagt 1878. Her findes Pavillon med Sommerteater, en Skøjteløberdam, en Mindesten for Oberst E. M. Dalgas samt en Marmorbuste af Konsul Jørgen H. Nielsen. Sydvest for Byen ligger Anlægget St. Knuds Kilde. Det er 11 ha stort og anlagt 1909. Heri findes 3 Smaasøer og stejle beplantede Skrænter. I Anlægget findes Granitmindestene over historiske Begivenheder i Vendsyssel gennem Aarhundreder. Her laa i gamle Dage St. Knuds Kapel, og St. Knuds Kilde var endnu i det 19. Aarhundrede søgt St. Hans Aften som Lægedomskilde, og denne er bragt tilbage til sin oprindelige Skikkelse. I 1918 købte Kommunen nogle Lyngbakker („Mikkelsens Bakker“) Nord for Byen, og i 1919 købtes en ved Siden af disse Bakker liggende Plantage „Smidths Plantage“ samt „Bellevue“, et Bakkeparti, hvorfra der haves Udsigt over en stor Del af Vendsyssel samt ud over Vesterhavet. Desuden ejer Kommunen 2 Plantager Øst og Nord for Byen.

Hjørring Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningssliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MEDLEMMER AF HJØRRING BYRAAD er: Brandkasserer *A. A. Andreasen*. Tomrermester *M. Andreassen*, Typograf *H. F. Bjørn*, Portør *Christian Christensen*, Dyr læge *Svend Christensen*, Kontorbestyrer *A. Gram Mikkelsen*, Købmand *Otto Heerfordt*, Lærer *P. Horn*, Uddeler *Niels Chr. Hjortnæs*, Købmand *Lauritz Lauritzen*, Købmand *Axel Nielsen*, Direktør *Johs. E. Rasmussen*, Pedel *Carl Simonsen*, Amtsfuldægtig Frk. *Johanne S. Simonsen* og Tomrermester *Elius Stenbak*.

ST. KATRINE KIRKE. I Middelalderen havde Hjørring 3 Kirker, nemlig St. Olai Kirke, St. Hans Kirke og St. Katrine Kirke, som var den yngste.

St. Katrine Kirke kaldtes ogsaa St. Karens Kirke, og dens Værnehelgen var den alexandrinske Jomfru St. Katrine, død 307, og hvis Helgendag var den 25. November.

Kirken bestod oprindelig kun af Kor og Skib, og dens Bygningstider anslaaet til omkring 1250. Den er opfort i romansk Tid af røde Munkesten i Munkeskifte, og paa Sydsiden ses en Rest af den oprindelige Sokkel.

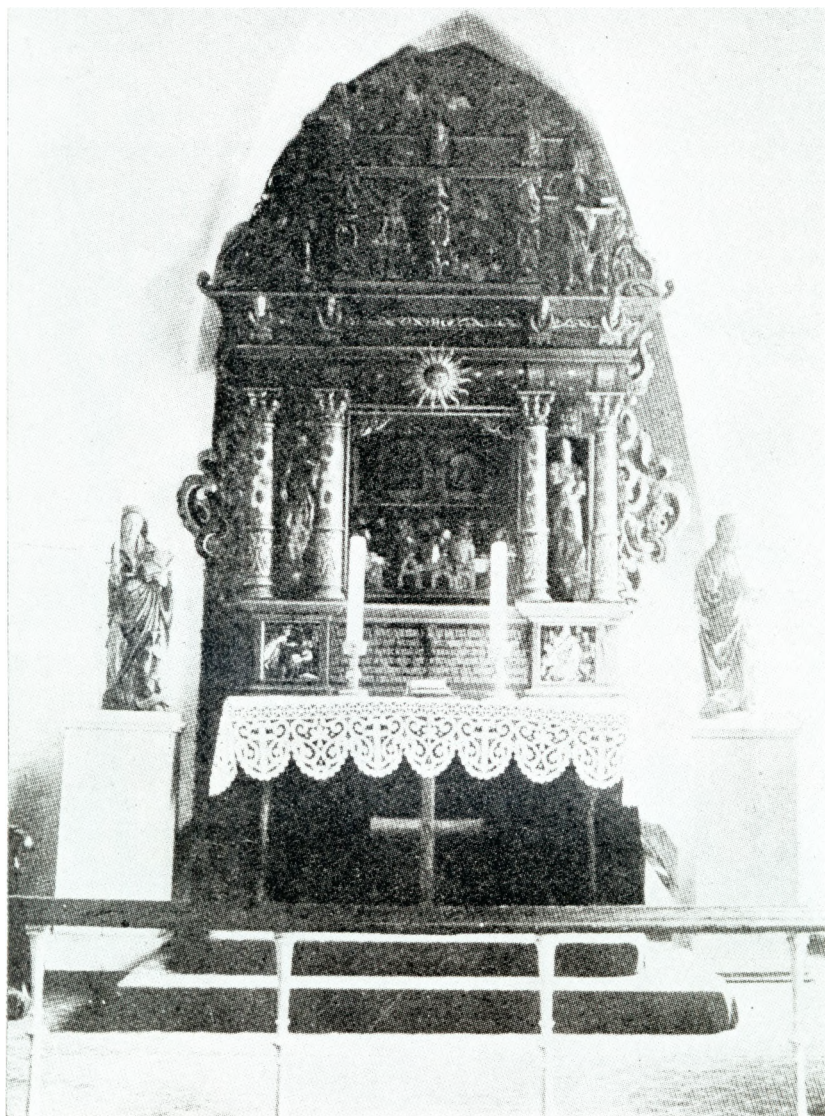
I Slutningen af Middelalderen blev der foretaget store Ombygninger ved Kirken, saaledes tilbyggedes den sydlige Korsarm, det saakaldte St. Annæ Kapel. Hovedindgangen til Kirken, der for havde været gennem Kapellet, flyttedes i 1909 til Taarnets Vestside. Paa Sydsiden har der ligget et Vaabenhus, der er nedrevet 1829, da der foran St. Annæ Kapel byggedes en lille Forhal til dette Brug. Senere end

St. Katrine Kirke set fra Sydvest.

Opførelsen af St. Annæ Kapel blev Koret med Apsis nedrevet og erstattet med det nuværende langt større, der er overhvælvet og med tresidet Afslutning i Øst. Noget senere fik ogsaa Skibet Hvælvinger, og Murene forhøjedes. Samtidig opfortes det anselige Taarn, hvis stjernehvælvede Underrum med en Spidsbue er forbundet med Skibet. Sakristiet ved Korets Nordside er ligeledes tilføjet i Middelalderen. Igennem hele det 17. Aarhundrede har Kirken gennemgaaet flere større og mindre Reparationer, og i 1673 opsattes en ny Vejrhane paa Kapellet. Ved den store Ildebrand, der Natten mellem 18. og 19. Maj 1793 hjemsøgte Byen,

led Kirken stor Skade, idet dens Tagværk og en Del af Inventaret brændte. Efter Branden maatte Kirken genopbygges, og efter flere Forhandlinger overtoges Byggearbejdet i Entreprise af Landvæsenskommissionær, Kaptajn Poul Uttermohlen for en Sum af 5250 Rd., og den 22. September 1795 blev den ny istandsatte Kirke

Altertavlen i St. Katrine Kirke.

eftersat af Synsmændene. I 1855 byggedes den nordlige overhvalvede Korsarm, ligesom Korbuene udvidedes.

I 1635 købte Niels Lange til Ronnovsholm Sakristiet til Gravkæppler for en Sum af 100 Speciedaler, dog skulde det overste af samme Kapel forblive Sakristi. Sakristiet er da sikkert blevet delt hvorved den hvalvede Gravkæppler er fremkommet.

Prædikestolen er fra 1855.

Altertavlen er i Renæssancestil er skaaret i Egetræ og stammer fra 1651. Den er udført af en Kristen Billedsnider, som udførte Arbejdet i Lobet af 16 Uger og 4 Dage for en Betaling af 130 Slettedalere.

Paa Altertavlen findes Fremstillinger af Nadveren, Korsfæstelsen, Opstandelsen og Himmelfarten, de 4 Evangelister m. v. Ved Siden af Alteret er opstillet udskaarne Figurer, St. Katrine og Apostelen Peter, der er Rester af den gamle katolske Altertavle fra 1500.

Altertavlen blev i 1762 repareret med en Bekostning af 34 Rd., idet „den var af Ælde og Røg kolsort“; i 1905 restaureredes den atter. Alterstagerne er af Messing og uden Inskription. En syvarmet Lysestage er skænket i 1922 af Kirkens Venner. Den gamle Alterkande blev istandsat 1644, men 1. Januar 1740 fik Kir-

ken en ny Alterkande foræret af Farver Christen Samuelsen og Hustru Maren Rasmusdatter. En Solvæske til Alterbrødet er skænket i 1702 af Byfoged Anders Paulin og Hustru. Messehagelen stammer fra 1649, da en Aalborgborger i Hamburg købte 12 Alen rodt Tøj, 39 Alen Guldsnorer, 11 Alen fine, brede Guldkniplinger samt 6 Alen rødblommet Fløjl, der skulde bruges til samme. Fløjlsalterklædet er anskaffet i 1700. Et i 1777 af Morten Kjørulfs Enke foræret meget kostbart Alterklæde blev reddet ved Kirkens Brand i 1793.

Dobefonten er fra det 13. Aarhundrede. Den er af gullandsk Kalksten og prydet med en Rundbuefrise og paa Foden Vædderhoved og 3 Hoveder. 1698 blev den malet af Laurs Jensen fra Sdr. Harreslev.

I Kirken er ophængt et Trækrucifiks fra Slutningen af det 13. Aarhundrede. Desuden er der ophængt en Del Epitafier. Kirken har 3 Lysekroner.

Forste Gang Kirken fik Orgel var i 1666, da Borgmester Jørgen Muus skænkede et lille Orgel til Kirken. Det synes dog at have været vanskeligt for Kirken at holde dette Orgel, idet der undertiden gik flere Aar, hvor man ingen Musik havde.

Fra gammel Tid har Kirken haft 3 Klokker: Den store Klokke, ogsaa kaldet „Stormklokken“, „den lille Klokke“ og „Tolvklokken“. Den store Klokke har en Højde af 1 Alen og 11 Tommer og har en tilsvarende Diameter forneden og følgende Indskrift med store latinske Bogstaver: SOLI. DEO. GLORIA (bet.: Gud alene Æren) ANNO 1. 6. 3. 9. P. I. S. K. - T. L. S. (De sidste Bogstaver er sikkert Navnene paa Kirkeværgerne Poul Jensen og Thomas Laursen). Paa Nordvestsiden findes et lille Skjold inden i hvilken ses en Kirkeklokke, ved hvis Side findes Bogstaverne F. V., og under Skjoldet er anbragt en ottekantet Stjerne. Desuden er klokken udsmykket med Ornament, saaledes findes ovenover Indskriften en smuk Frise, dannet af smaa Englehoveder og Laurbærgrene.

Om „Tolvklokken“ oplyser en af vore første Kendere paa dette Omraade, Arkitekt F. Uldall, Randers: Klokken har en temmelig langstrakt Form, idet dens hele Højde er omtrent 1 Alen og 11 Tommer og dens største Diameter 1 Alen og 6 1/2 Tomme. Alle Oplysninger om Støberens Navn savnes, men det antages, at klokken er fra det 14. Aarhundrede.

Den lille Klokke, der nu findes i Kirken, er af nyere Dato, idet den er støbt 1841 af Klokkestøber Peder Mejlstrup junior fra Randers, og muligvis er Metallet fra den gamle Klokke anvendt ved Støbningen af denne.

J. C. NIELSEN.
Kirkeværgen.

JENS CHRISTIAN JULIUS NIELSEN, R. af D., Kirkeværgen, Rentier, er født den 24. December 1856 i Astrup som Søn af Godseks-peditor N. Nielsen og Hustru Anna Sofie født Jensen. Gift 1889 med Helmine Larsen. Drevet Købmandsforretning i Hjørring gennem 40 Aar, i Bestyrelsen for Bryggeriet „Vendia“, Bestyrelses-medlem i Hjørring Grundejerforening i 32 Aar, Æresmedlem af Hjørring Handelsforening og af De danske Forsvarsbrødre for Hjørring og Omegn.

J. C. SEVALDSEN.
Provst.

JENS CHRISTIAN SEVALDSEN, Provst, R. af D., er født den 21. Januar 1870 i København som Søn af Overbanemester H. C. E. Sevaldsen og Hustru Christiane Petrea født Heilman. Gift

1900 med Anna Elisabeth Juliane Vind. Student 1887, cand. theol. 1894, derefter studeret Historie i 2 1/2 Aar, Kapellan i Brøndum ved Skive fra 1897-99, Kaldskapellan i Rødby fra 1900-06, Sogne-

præst i Vindum 1906-13. Sognepræst for St. Hans og Olaf Sogn 1913-15, kaldet til Sognepræst i Hjørring og Provst for Vennebjerg Herred den 17. Maj 1915. Medlem af Værgeraadet, Formand for Amtskredsbestyrelsen af Nationalforeningen for Tuberkulosens Bekæmpelse, i Bestyrelsen og Sekretær for Landsforeningen „Arbejdet Adler“, Formand for den lokale Forening for Danmarks Blinde, gennem en Aarrække kirkelig Medarbejder ved „Hjørring Amtstidende“.

J. M. HOLM.
Præst.

A. J. ANDERSEN.
Organist.

J. J. HERMANSEN.
Kordeg.

S. CHRISTENSEN.
Kirkebetjent.

JUL. MARIUS HOLM, Præst, er født den 15. Februar 1903 i Gandrup, V.-Hassing Sogn, som Søn af Skrædermester Simon Peter Holm og Hustru Ane Laurine født Jørgensen. Gift 1931 med Anna Hansine Therkildsen. Student 1925, cand. theol. 1931, kaldet til res. Kapellan ved St. Katrine Kirke i Hjørring fra 9. Oktober 1931.

ANDERS JOHAN ANDERSEN, Organist, er født den 15. Marts 1880 i Aalborg som Søn af Musiker August Andersen og Hustru Anna født Lassen. Gift 1904 med Kirstine Sørensen. Afgangseksamen fra det kgl. Musikkonservatorium 1902. Musikkdirektør i Hjørring fra 1903-15. Organist ved St. Katrine Kirke siden 1904.

JENS JENSEN HERMANSEN, Kordeg. R. af D., er født den 15. September 1853 i Skibet Sogn, Vejle Amt, som Søn af Gaardejer Jens Peter Jensen og Hustru Barbara født Jensdatter. Gift 1883 med Hansine Frederikke Dall. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1874, konst. Lærer i Barrit Sogn, konst. Førstelærer i Nykøbing, Mors, Enelærer i Tvenstrup, Odder Sogn, fra 1878-84, ved Hjørring kommunale Skolevæsen fra 1884, udnævnt til Kordeg. fra 1899. Tidl. Lærer ved Teknisk Skole og Formand for Værgeraadet.

SENIUS CHRISTENSEN, Kirkebetjent, er født den 4. Oktober 1872 i Ugilt som Søn af Husmand Chresten Christensen og Hustru Ingeborg født Sørensen. Gift 1. Gang 1897 med Kristiane Nielsen (død). Gift 2. Gang 1914 med Caroline Jørgensen. Ansat som Kirkebetjent ved St. Katrine Kirke siden 1. April 1917.

METODISTKIRKEN I HJØRRING. Metodistkirken begyndte allerede i 1876 Virksomhed i Hjørring. I det Aar blev Pastor H. Hansen (Fader til Sekretær Adolph Hansen, Danmarks Afholdsforening) ansat som Præst for Vendsyssel. Med Hjørring som Udgangspunkt berejste H. Hansen Vendsyssel paa Kryds og Tværs og samlede adskillige Steder store Tilhørerskarer. Stærkest virkede den metodistiske Forkyndelse i Frederikshavn og Løkken. I Frederikshavn blev der i 1877 dannet Menighed, og 6 Aar senere blev Menigheden i Løkken organiseret. Begge Steder blev der snart bygget Kirker. De Metodister, der boede i Hjørring og Omegn, havde saaledes deres Medlemskab enten i Frederikshavn eller i Løkken. Paa Initiativ af Skrædermester Jørgen Thomsen blev der dannet selvstændig Metodistmenighed i Hjørring den 11. September 1896. Menighedens første Præst var Pastor Christian Nielsen. De første 5-6 Aar holdtes Menighedens Gudstjenester og Møder i forskellige lejede Lokaler, men da dette var ret utilfredsstillende, blev

Spørgsmaalet om at faa egen Kirkebygning brændende. Saa tidlig som i 1897 blev Sagen drøftet i Menighedsraadet. Og ved Kvartalskonferencen den 6. December 1900 hedder det: „Kirkeværgerne (P. Thomassen, P. Madsen, L. B. Jensen, N. Nielsen og Jørgen Thomsen) har paa Menighedens Vegne købt en Byggegrund paa ca. 1000 □-Alen til en Pris af 1200 Kroner“. Mest ivrige for at faa Kirken bygget var de 2 Mænd Jørgen Thomsen og P. Thomassen tillige med Menighedens nye Præst Laust Christensen. Ved Indsamling blev tilvejebragt et godt Beløb, men dog ikke tilstrækkeligt. Men i 1902 skænkede en af Menighedens Medlemmer, Hanne Engen, 2400 Kr. til den nye Kirkebygning. Menigheden turde nu gaa i Gang med Værket, og hen paa Efter sommeren tog Byggeriet Fart. Grundstenen blev nedlagt af Distriktsforstander Christian Jensen den 26. September 1902. Ved Nytaarstid stod den lille Kirke i Fredensgade færdig. Superintendent I. I. Christensen

Metodistkirken.

foretog Indvielsen af *Nazareth-Kirken*, som den kom til at hedde, den 18. Januar 1903. Menigheden havde nu faaet sit eget Hjem, og Arbejdet gik nu stille og støt frem Aar efter Aar. Med Hjørring som Centrum blev der optaget Prædikevirksomhed paa en Række Landpladser og i Byerne Brønderslev og Sindal. Foruden Menighedens Præst blev Prædikegerningen udøvet af Lokalprædikant,

A.A. E. LARSEN.
Pastor.

Skrædermester Jørgen Thomsen og enkelte andre. I Brønderslev blev der købt en Ejendom i Skolegade 4, hvor der indrettedes en smuk Kirkesal, der blev taget i Brug den 28. Maj 1917. Metodistmenigheden i Hjørring har i de 37 Aar, der er gaaet siden den blev stiftet, udført et stort evangelisk Arbejde. I Tilknytning til Menighedens Arbejde er der en Søndagsskole (stiftet af Jørgen Thomsen), en Juniorforening, en Ungdomsforening (Epwort Foreningen, stiftet 1899), en Afholdelsesforening (stiftet den 25. Februar 1909) og en „Kvindernes ydre Missionsforening“ (K. Y. M.). Desuden er der gennem Aarene udført et ikke ubetydeligt kristeligt-socialt Arbejde. Af

og til har Menigheden været Vært ved Ungdomsstævner og større Møder. Menigheden har i Aarenes Løb haft en Medlemstilgang paa ialt 320 voksne Personer. Sammen med Børn og Tilhængere bliver det en ret anselig Skare, der har haft og har Hjem i Hjørring Metodistmenighed. Menighedens nuværende Præst er Pastor Emil Larsen, der har været ved Menigheden siden den 26. August 1928.

AAGE EMIL LARSEN, Pastor, er født den 22. Januar 1900 i Roskilde som Søn af Jens Larsen og Hustru Sofie født Petersen. Gift 1923 med Lucy Lund. Uddannet i København 1917 paa Metodistskolen, ordineret i København Sommeren 1923, i Holstebro 1923-25, Hjørring 1925. Studierejse i England, i Bestyrelsen for Metodistisk Selskab, i Hovedbestyrelsen for Metodist-Kirkens Ungdomsforening.

HJØRRING HAR TO KIRKEGAARDE. Mod Nordvest i Byen, paa begge Sider af Kirkegaardsvej, ligger den gamle Kirkegaard. Den er 1,1 ha stor og anlagdes 1821. I samme Aar nedlagdes den ældste Kirkegaard, der laa ved Kirken. Assistenskirkegaarden er anlagt i 1869 og udvidet i 1887, 1895, 1910 og 1923. Den er 5,3 ha stor og fik i 1887 et Ligkapel og i 1893 et Epidemilighus. Paa Kirkegaarden er bl. a. begravet Tandlæge, Justitsraad J. Lonborg Friis, der døde 1912, og paa hvis Grav der i 1913 rejstes en Mindesten af „taknemlige Vendelboer“.

CHR. H. BIEGEL.
Graver.

CHRISTIAN HENRIK BIEGEL, Graver, er født den 12. Februar 1865 i Horsens som Søn af Arbejdsmand Carl H. Biegel og Hustru Anna Cathrine født Becker. Gift 1887 med Stine Nielsen. Ansat som Graver ved Hjørring Kirkegaard siden 1. April 1905.

HJØRRING AMTSTUE ligger i Hjørring By. Amtstue og Amtskontor forveksles ret ofte i Folks Begreb. Under Amtskontorets Omraade horer de i Amtet værende Landkommuner, Amtssygehuse, Amtsveje m. m., og dette Kontor ledes af Amtmanden, der er Formand for Amtsraadet.

Amtstuen er imidlertid noget ganske andet. Denne ledes af Amtsforvalteren, der efter Amtets Størrelse har et passende Antal Medhjælpere. Amtsforvalterembedet nedstammer fra vore Forfædres Ridefogeder og sorterer under Staten.

N. E. O. POULSEN.
Amtsforvalter.

Amtstuens Hovedopgave er Beregning og Opkrævning af Skatter og Afgifter til Staten, Amtet og forskellige andre Myndigheder og Institutioner af de faste Ejendomme i Distriktet; men ogsaa mange andre Forretninger henhører under Amtstuen, hvortil f. Eks. Renter og Afdrag af alle mulige Slags Statslaan indbetales, ligesom Gaveafgift og Vægtafgift af Motorkøretøjer samt mange andre Skatter og Afgifter indgaar til Amtstuen, der ogsaa fører en Matrikul. Hjørring Amtstue ledes af Amtsforvalter N. E. O. Poulsen.

N. E. O. POULSEN, Amtsforvalter, er født den 26. Januar 1877 i København som Søn af Overlæge ved Livgarden og Generalstabten. Dr. med. J. P. Poulsen og Hustru født Balle. Student fra Sorø Akademi 1896, cand. jur. 1903, Byfogedfuldmægtig i Aalborg 1903-04, Assistent i Finansministeriet 1904, konst. Fuldmægtig 1913, fung. Kontorchef s. A., Amtsforvalter i Ribe 1914, i Hjørring siden 1922.

HJØRRING AMTS VEJVÆSENS Historie er i al Almindelighed nogenlunde parallelløbende med den tilsvarende i Landets øvrige Amter. Egnens relativt ringe Befolkningstæthed og Skatteevne samt Befolkningens Indstilling i Synet paa Nødvendigheden af Tidens Krav om moderne Istandsættelse af Vejnettet bevirkede dog, at der heroppe blev begyndt noget senere, men der blev saa til Gengæld i Aarene 1928-1932 taget saa meget kraftigere fat.

Landevejsnettet udgør nu 301,5 km, der indtil 1916 alene vedligeholdtes ved Tilførsel af Skærver og Grus samt Nedtromling med Hestetromler uden Oprivning af Vejbanen. Dette medførte foruden en mindre god Forbindelse med den gamle Vejbane ogsaa en meget kostbar Tilførsel, idet Beholdningerne af Vejmateriale i Hjørring Amt er særlig stærkt lokaliseret, saaledes at det kunde medføre indtil 30 km Transport pr. Vogn, og enkelte Veje i Stenegnene blev væsentligst opslidte ved Kørsel af Vejmateriale til andre Veje.

Der skete imidlertid her en heldig Forandring, efter at Hjørring Amdsraad i 1916 havde anskaffet sin første Motortromle, og efter at de nu saa rigelige Anlæg af Privatbaner var paabegyndt, hvorved Transporten af Vejmateriale simplificeredes betydeligt. De stadig stigende Krav til Vejene medførte dog, at der i de følgende Aar anskaffedes flere Motortromler, ligesom der ogsaa paabegyndtes med særlig Behandling af enkelte Vejstykker, særlig i Nærheden af Købstæder. I Reglen blev der benyttet en Overfladebehandling med Tjære eller en Udlægning af tjærede Skærver samt lidt Chaussébrolægning; men først efter Kendskabet til Asfalt-emulsionen blev dette Materiale benyttet i stor Udstrækning, navnlig som Dybdebehandling medens den saakaldte Overfladebehandling i Hjørring Amt kun blev meget lidt anvendt. De helt permanente Vejbefæstelser er kun udført i Asfaltbeton og Chaussébrolægning.

De forskellige Kørebanebefæstelser pr. 1. Januar 1933 er saaledes: Chaussébrolægning 27,179 km, ekvareret Brolægning 1,703 km, Asfaltbeton 27,149 km, Asfalt-emulsion (Dybdebehandling 213,327, Overfladebehandling 16,102 km), almindelig Makadamisering 15,321 km, ialt 301,481 km.

Den stærke Udvikling af den moderne Vejbefæstelse i de senere Aar blev mulig ved et af Hjørring Amdsraad i 1929 stiftet Vejlaan paa 1 Million Kr., der væsentligst blev anvendt til Udførelse af Asfalt-emulsion.

Udgifterne til Landevejene har siden 1914 andraget i Kroner:

1914	15:	169,235	1915-16:	162,768	1916	17:	173,656
1917	18:	145,406	1918-19:	177,186	1919	20:	255,501
1920	21:	423,287	1921-22:	463,571	1922	23:	503,557
1923	24:	518,138	1924-25:	750,893	1925	26:	879,173
1926	27:	854,593	1927-28:	871,844	1928	29:	1,058,487
1929	30:	1,494,525	1930-31:	1,632,776	1931	32:	1,444,133

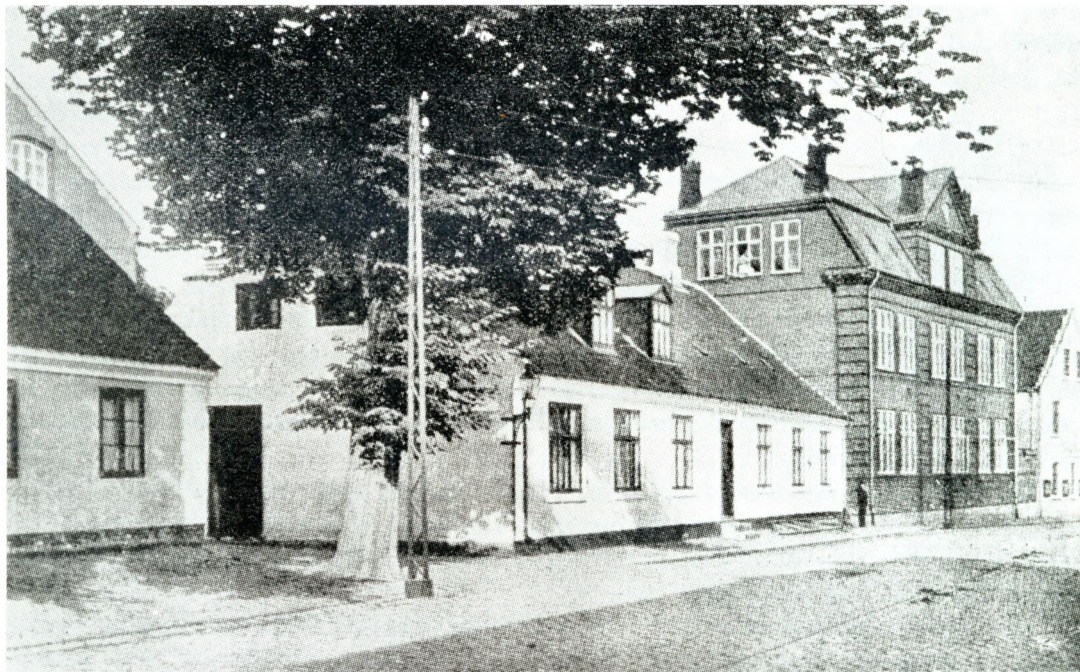
I de anførte 301,5 km Landevej er indbefattet Længden af Vejen fra Aalbæk til Skagen, der blev optaget som Landevej i 1932, efter at denne hidtidige Kommunevej i 1930-32 var blevet grundforbedret og belagt med Asfalt-emulsion paa Hjørring Amdsraads Foranstaltning og med Tilskud af Vej-fonden. Af Kommuneveje findes i Amtet ca. 2200 km, der alle vedligeholdes af de respektive Kommuner. Af Amdsinspektører i Hjørring Amt har følgende været: C. Sørensen til 1864, C. L. Birk 1864-81, I. H. B. Lumoc 1881-1924, A. A. Krese fra 1924.

A. ANDERSEN
KRESE.
Amdsvejsinspektør.

ADOLPH ANDERSEN KRESE. Amtsvejsinspektør. cand. polyt., er født den 25. Januar 1873 i Hjørring som Son af Vejassistent Søren Andersen og Hustru Ane Tomine født Christensen. Gift 1905 med Karen Marie Nielsen. Cand. polyt. 1898. Teknisk Assistent ved Hjørring Amts Vejvæsen 1898-1924. Amtsvejsinspektør siden 1924. Forstander ved teknisk Skole 1905-1930. Formand for Bestyrelsen fra 1931. Formand for Hjørring Skolekommission 1914-1926.

HJØRRING HØJERE ALMENSKOLE. Da Realafgangseksamen af højere Grad var begyndt at blive almindelig her i Landet, folte man ogsaa i Vendsyssels Hovedstad Trang til at faa en Skole, som kunde forberede Byens og Omegnens unge Mænd til denne Eksamen.

Den ene af Almenskolens Hovedbygninger (til højre). Rektorboligen (det gamle Sygehus) og østre Ende af den gl. Borger- og Friskole.

En privat Realskole, som blev grundet, var ikke tilfredsstillende, og det blev derfor paa et Byraadsmøde den 5. Oktober 1870 vedtaget at foretage indledende Skridt til om muligt ved Tilskud fra Staten, Amtet og Kommunen at faa oprettet en Realskole i Hjørring under Forudsætning af, at Betalingsskolen samtidig kunde nedlægges og Almenskolen udvides til at give en fyldigere Undervisning.

Efter at Sagen var blevet behandlet af Amt og Kommune, sendte man et Aar efter det indledende Møde Formændene for Skolekommissionen og -udvalget til København med et Andrægende om, at Statskassen vilde yde et aarligt Bidrag til en Realskole paa 1500 Rd., saalænge Byen og Amtet ydede 1000 Rd., og dette Forslag fik en velvillig Modtagelse.

Skolens første Leder blev Lærer cand. math. Carl Millinge, og der blev ansat 4 Lærere. Undervisningen begyndte den 2. September 1872 med 100 Elever fordelt paa 4 Klasser og en Forberedelsesklasse. De første 3-4 Maaneder fandt Undervisningen Sted i lejede Lokaler, men den 10. Januar 1873 blev den nye

Bygning, som nu rummer Vendsyssel historiske Museum, højtideligt indviet af Biskop Kierkegaard fra Aalborg. Som man ser, var Skolen stiftet under de bedste Forudsætninger, idet Stat og Kommune opholdt den økonomisk, og Byens mest ansete Mænd førte Tilsyn med den. Bestyreren var en dygtig Mand, som holdt streng Orden og Disciplin, og det varede ikke længe, før man maatte skride til Udvidelse og Forandringer. Saaledes blev der oprettet en særlig Forskole, saaledes at Børnene kunde optages fra den skolepligtige Alder.

Allerede i 1882 døde Skolens Leder, kun 36 Aar gammel, som ny Bestyrer valgtes fra 1. November 1882 cand. mag. Chr. Hansen. I den efterfølgende Tid, medens Rektor Hansen leder Skolen, sker der en Del Forandringer. Saaledes kaldtes Skolen i 1892 Hjørring Latin- og Realskole, idet nemlig Skolen havde faaet Tilladelse til at oprette Latinklasser, men da disse Klasser kun fik „ringe Frekvens“, ophørte de at eksistere, og Skolen fik igen Navnet Hjørring Realskole. Desværre opstod der en Utilfredshed med Skolens Ledelse, sikkert mest paa Grund af Penge-mangel; denne resulterede i, at Skolens dygtige Leder, Rektor Hansen, i 1898 fra-traadte sin Stilling.

Ved Rektor Hansens Fratrædelse i August 1898 konstitueredes cand. theol. J. J. Hansen (senere Navneforandring til J. J. Muhle) som Skolens Leder. Med sine rige Evner, tillige smidig, forhandlingsdygtig, fuld af Ideer, lykkedes det ham hurtigt at arbejde Skolen op. Han var en ivrig Ven af Fællesskoletanken og satte straks ved sin Tiltrædelse igennem, at Skolen ogsaa aabnedes for Piger. Skønt dette vakte Modstand, forstod Muhle at vinde Forældrene, og Fællesskolen fik saa stor Tilslutning, at den ene af Pigeskolerne maatte nedlægges. I Sommeren 1898 var der i Fællesskolen 73 Piger, i 1902 var der 200 og i 1910, da Muhle fra-traadte, var dette Tal steget til 352.

Den gamle Skolebygning kunde ikke rumme Eleverne, og i 1899 flyttede Skolen over paa den anden Side af Gaden i en Bygning, hvor der var større Lokaler; men da Skolen stadig voksede, blev der i 1900 - 01 foretaget en større Tilbygning. Faa Aar efter byggedes den store røde Skolebygning ud mod Skolegade, men heller ikke dette slog til, man maatte saaledes i nogle Aar tage Lokaler i Brug i den gamle, lave Skolebygning i Museumsgade, der nu benyttes af Centralbiblioteket.

I Februar 1911 tiltraadte cand. theol. A. Poulsen som Overlærer ved Hjørring højere Almenskole. Det var en vanskelig Opgave for Rektor Poulsen, men han løste den til alles Tilfredshed. Vanskeligheden ved at faa Lønningsspørgsmaalet i Orden laa i, at man i Hjørring ikke før havde haft Gymnasieskole, og det vakte derfor Modstand, at der krævedes højere Løn og mindre Arbejdstid. Men lidt efter lidt lykkedes det dog at faa Folk til at indse, at det var nødvendigt, naar man ønskede en saadan Skole, at følge de samme Principer som Landets andre Gymnasier.

A. POULSEN.
Rektor.

K. NORDTOFT.
Lektor.

P. F. JENSEN.
Lektor.

O. F. JENSEN.
Lektor.

AUGUSTINUS POULSEN. Rektor, er født den 11. August 1875 i Idom ved Holstebro som Son af Gaardejer Anders Poulsen, „Estrup“, og Hustru Mette født Pedersen. Gift 1903 med Marie Westergaard. Student fra Ribe Katedralskole 1894, cand. theol. 1900, Lærer og Inspektør ved Marie Jørgensens Skoler i Odense fra 1901–1910, udnævnt til Rektor for Hjørring højere Almenskole fra 1. Januar 1911. Medlem af Hjørring Menighedsraad fra November 1922.

SØREN LUDVIG KRISTIAN NORTOFT, Lektor, er født den 15. Maj 1865 i Ljorslev. Mors, som Son af Skolelærer Ole Grønkjær Nortoft og Hustru Elisabeth Juliane Dorothea født Kock. Gift 2. Gang i 1922 med Mary Jørgine Sørensen. Student 1883, cand. mag. 1890. Lærer ved Realskolen i Nykøbing, Mors, Adjunkt 1916 ved Hjørring højere Almenskole. Lektor ved samme 1926.

PETER FREDERIK JENSEN. Lektor, er født den 23. December 1870 i Randers som Son af Snedkermester Peter Chr. Jensen og Hustru Doris Marie født Sørensen. Gift 1904 med Marie Vilhelmine Knuthsen. Student 1891, cand. mag. Tysk, Dansk og Latin 1898, Lærer ved Melchiors Skole, København, fra 1895–98, Lærer ved Randers private Realskole fra 1898–1908, Studierejse til Tyskland i 1903, samtidig Lærer ved Randers tekniske Skole fra 1901–1908, Randers Handelsskole fra 1900–1908, ved Frk. la Cours Pigeskole fra 1906–1908, Hobro kommunale Realskole, udnævnt til Lektor ved Hjørring højere Almenskole i 1920, Censor ved Studentereksamen i 1921. Medlem af den liberale Forenings Bestyrelse. Har skrevet Skolens Jubileumsbog: Træk af Skolens Historie fra 1872–1922.

OSCAR FRITZ JENSEN. Lektor, er født den 8. Juli 1884 i København som Son af Grosserer Emil Jensen og Hustru Cathinka født Engel. Gift 1918 med Anna Møllerup. Student i København 1902, cand. mag. 1906, ansat ved Marselisborg Skole ved Aarhus fra 1906–17. Adjunkt ved Hjørring højere Almenskole, udnævnt til Lektor 1920.

H. P. HANSEN.
Lektor.

V. G. KONRADSEN.
Lektor.

MARGR. JOHNSEN.
Adjunkt.

H. S. BANDHOLM.
Adjunkt.

HANS PETER HANSEN. Lektor, er født den 1. Februar 1887 i Traugde Sogn, Odense Amt som Son af Gaardejer Anders Hansen og Hustru Ane Cathrine født Jacobsen. Gift 1917 med Ane Frederiksen. Student 1906, cand. mag. 1915, ansat ved Johannesskolen i København 1915–16, Adjunkt ved Hjørring højere Almenskole 1917, udnævnt til Lektor 1920, under Studie i København Inspektør ved Hassagers Kollegium.

VIGGO GLUD KONRADSEN. Lektor, er født den 14. Juni 1888 i Hvirring som Son af Sognepræst Kristian Daniel Konradsen og Hustru Elisa født Glud. Gift 1923 med Ellen Birk. Student 1906, cand. mag. 1914, Vikar for Bestyreren ved Ringe Realskole, Adjunkt ved Hjørring højere Almenskole 1916, udnævnt til Lektor 1920, Lærer ved Teknisk Skole fra 1917–27, Revisor ved Hjørring Amtssygehus 1923–26, tidl. Formand for Hjørring Foredragsforening. Samlet og udgivet Beretning om samtlige Elever, der har bestaaet Afgangseksamen ved Hjørring Realskole fra 1875–1907. Beretning om de Lærere og Lærerinder, der har virket ved Skolen fra 1872–1928.

MARGRETHE JOHNSEN. Adjunkt, er født den 16. August 1875 i Herning som Datter af Gaardejer Chresten Overgaard og Hustru Else Kirstine født Hansen. Gift 1900 med Adjunkt Harbo Brønnum Johnsen. Privatlærerindekursus fra Frk. Zahles Skole, Esbjerg Skole fra 1899–1900, Lærerinde ved Hjørring komm. Realskole, senere udnævnt til Adjunkt i Hjørring højere Almenskole (1916), Inspektrice ved Skolen, i Bestyrelsen for Foreningen til Værn for enligstillede Kvinder.

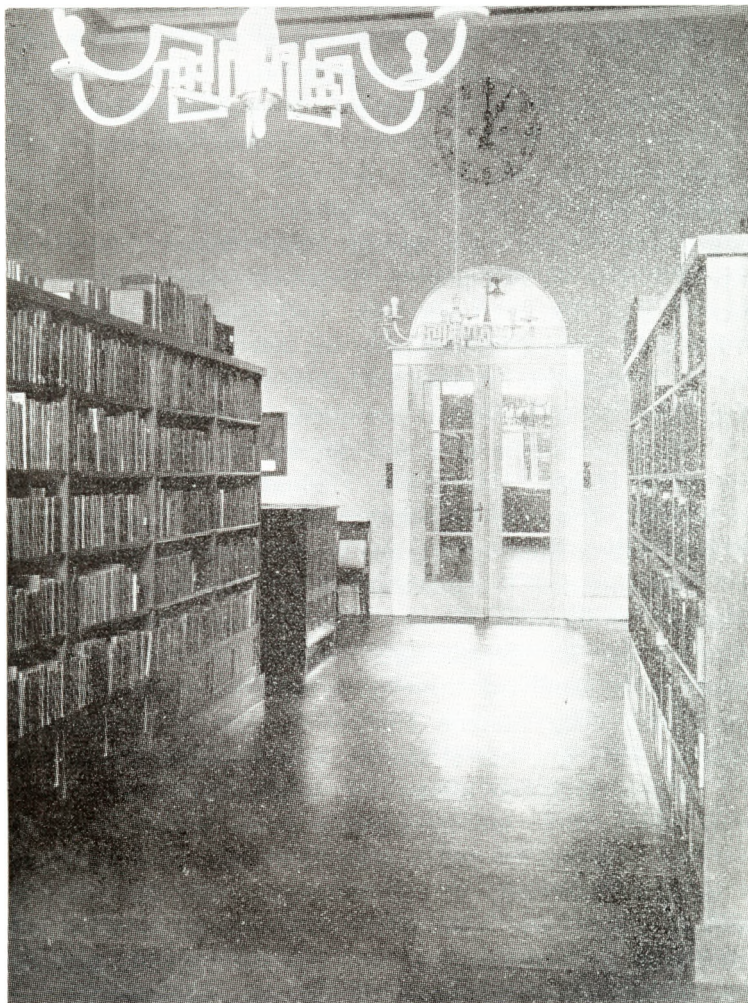
HANS SOPHUS BANDHOLM, Adjunkt, er født den 21. Januar 1875 i Marstal som Søn af Skibsfører Claus Christian Bandholm og Hustru Egidie Christine født Lorentsen. Gift 1912 med Anna Sophie Bierregaard. Lærereksamen 1895, Lærer ved Skagens private Realskole 1895—97, Bestyrer 1897—1900, ansat ved Hjørring korr. Realskole 1900, udnævnt til Adjunkt 1916, Inspektør ved Skolen.

EKKARD KOPPEL, Adjunkt, er født den 19. November 1879 i Thisted som Søn af Lærer Peder Andersen Koppel og Hustru Christine født Bisgaard. Gift 1907 med Margrethe Færch. Præliminæreksamen 1896, Lærereksamen 1900, Studicophold i København, ansat ved Ejstrup Skole, i Nr. Snede fra 1900—03, ansat ved Hjørring højere Almenskole, udnævnt til Adjunkt 1916. Var Sang og Musiklærer ved Hjørring Seminarium.

CENTRALBIBLIOTEKET FOR HJØRRING AMT. Omkring ved 1862 oprettedes paa Initiativ af Konsul Chr. H. Nielsen en Laanebogsamling for Hjørring og Omegn. I Bestyrelsen for den var Konsul Chr. H. Nielsen, Købmand M. C. Møller, Boghandler Marinus Petersen og vistnok et Par Mænd fra Landet. Den havde til at begynde med Lokale hos Marinus Petersen, men blev snart flyttet op i Bassingade i det sidste Hus paa venstre Side til Maler Nielsen.

Omtrent paa samme Tid, 1864, oprettede Arbejderforeningen, stiftet 1862, sin Bogsamling, der ogsaa blev bestyret af Maler Nielsen, og havde Lokale i Østergade Nr. 23, i Arbejderforeningens Lokale. Den blev siden, da Teknisk Skole blev bygget, flyttet ned i denne, og blev, indtil den i Aaret 1914 overgik til Folkebogsamlingen for Hjørring og Omegn, bestyret af Bogholder Edv. Petersen.

Efter Maler Nielsens Død blev Laanebogsamlingen for Hjørring og Omegn solgt til Skallerup. — Sognefoged Chr. Nørrømme, der sad i Bestyrelsen for den, købte den sammen med Gaardejer Steffen Sørensen, til Skallerup og Vennebjerg Bogsamling, den gamle Bogsamling fra 1850erne var da helt forsvundet, og Skallerup-Vennebjerg Bogsamling er nu ogsaa opløst.

Centralbibliotekets Indre.

Den konservative Klub oprettede i Firserne en lille Bogsamling. Resterne af den blev skænket til Folkebogsamlingen for Hjørring og Omegn.

En Laanebogsamling af en lidt ejendommelig Art, Laanebogsamlingen „Vendsyssel“, oprettedes i 1880 paa Initiativ af daværende Købmand Th. Kristensen. Det var en Aktiebogsamling, hvori man indbetalte 5 Kr. eller Bøger for 5 Kr., og fik saa et Aktiebrev, og paa dette kunde der mod en vis aarlig Betaling laanes Bøger. Den virkede i 20 Aar og var opstillet i Forsamlingsbygningen, og Værten var dens Bestyrer. Den havde en Tid Statsunderstøttelse, men overgik, da Folkebogsamlingen var under Dannelse, til denne.

Da Forberedelsen til Oprettelsen af Hjørring og Omegns Folkebogsamling begyndte, virkede der følgende Bogsamlinger i Hjørring og nærmeste Omegn: Laanebogsamlingen „Vendsyssel“, Arbejdernes Bogsamling, Den konservative Klubs Bogsamling og Frk. Schiøtts Lejebibliotek. I den nærmeste Omegn var der kun Skallebjerg-Vennebjerg Bogsamling.

Saaledes var Forholdene, da Cand. R. Thomasen sammen med andre interesserede indbød til to Møder, om Eftermiddagen og om Aftenen den 17. November 1900. Her toges Beslutning om Oprettelsen af Hjørring og Omegns Folkebogsamling. Ved Mødet indkom gennem Konsul Nielsen anonymt 100 Kr. Men ikke nær saa godt gik det, da man skulde til at samle Penge sammen til Indkøb af Bøger og til Start. Det gik smaat, endogsaa meget smaat. Rørende var det dog, da man efter et Møde med Fagforeningernes Fællesbestyrelse fik et lille Beløb sendt hver Ugedag fra de fleste Fagforeninger. Et Lokale blev saa overladt Bestyrelsen i den gamle Drengeskole, der den Gang stod tom, og saa gik det løs med Arbejdet med Bøgerne, de kom nu, først „Vendsyssel“s, saa en Del fra Byens Borgere, der maatte vælges og vrages, det bedste fandt Naade. Endelig den 12. November 1901 var alting i Orden til Aabningen. Bogsamlingen bestod af 2200 Bind. Bogbestanden voksede dog lidt, man gik frem med 150—200 Bind om Aaret. Kataloget indeholdt i 1909 2775 Bind Skønlitteratur og 760 Bind af populær videnskabelig Art. Det var dog et Fremskridt. Endnu sad man til Huse i et enkelt Lokale i den sydlige Del af Bygningen ud til Gaarden, oprindeligt begyndtes der i Midtlokalet ogsaa ud til Gaarden. Men nu maatte man udvide, og man fik Tilladelse til at faa det tilstødende Lokale ud til Gaden. De eneste Tilskud, Biblioteket havde i 1914, var følgende: Staten 550 Kr., Hjørring Kommune 300 Kr. og Sparekassen for Hjørring By og Omegn 100 Kr. Hertil kom Laanernes Kontingent ca. 450 Kr., altsaa et Budget paa ca. 1400 Kr. Efterhaanden lykkedes det at faa Hjørring Kommunes og Sparekassens Bidrag fornøjet, for Regnskabsaaret 1919—20 til henholdsvis 500 Kr. og 250 Kr., desuden lykkedes det at tilvejebringe Tilskud fra Hjørring Amt, Hjørring Diskontobank, Vendsyssels Bank og Hjørring Arbejderforening. Som Følge af disse forøgede stedlige Tilskud steg Statens Tilskud til 1400 Kr. Laanernes Kontingent var i samme Tidsrum 1678 Kr., ialt et Budget paa ca. 5000 Kr.

Skønt Budgettet altsaa var steget betydeligt, var Biblioteket ikke stort bedre stillet end i 1914. Udlaanet var paa ca. 40,000 Bind, og Arbejdet var i Virkeligheden ved at vokse Ledelsen over Hovedet. Skønt der var fuldt Arbejde til en Mand — foruden Medhjælp — ved Udlaanet, var der ikke Raad til at antage nogen Bibliotekar. Men saa kom Biblioteksloven af 5. Marts 1920, og Folkebogsamlingens Bestyrelse kom hurtigt paa det rene med, at den gav Hjørring en Chance, og gennem Bladene blev der slaaet til Lyd for, at Hjørring burde udnytte den. Biblioteksdirektør Døssing viste stor Interesse og Velvillie for Sagen og kom til Stede paa et

Møde i Hjørring den 26. Oktober 1920, hvor han gjorde nærmere Rede for Biblioteksloven, og hvilke Krav der stilledes om stedlige Ofre. Blandt Mødets Deltagere, Repræsentanter for By- og Amdsraad og enkelte andre interesserede, viste der sig stærk Stemning for at udnytte Biblioteksloven og at arbejde for, at der oprettedes et Centralbibliotek for Hjørring Amt. Myndighederne viste Sagen stor Interesse. Hjørring Byraad bevilgede et aarligt Bidrag paa 7000 Kr. samt fri Lokaler, Hjørring Amt 2000 Kr. samt forskellige Institutioner og Landkommuner, ialt 30, fra 25—300 Kr. aarligt. Med disse Bidrag i Forbindelse med Statens Bidrag, der udgjorde ca. 15,000 Kr. aarligt, var det økonomiske Grundlag til Stede, og den 15. Marts 1921 forelaa Ministeriets Anerkendelse af Biblioteket som Centralbibliotek. Som dets første Bestyrelse valgtes Amtraadsmedlemmerne J. Nørum og Chr. Ugilt, Sogneraadsformand Kr. Grøntved, Redaktør Borgstrup, Lærerne P. Horn, N. P. Pedersen og Mich. Wither, Cand. Thomasen og Kreditforeningsdirektør Sophus Thomsen. Fra 1. Juni 1921 ansattes B. Favrhøldt som Bibliotekar, og han tog straks fat paa Bibliotekets Omorganisering. Som ovenfor omtalt stillede Hjørring Byraad fri Lokaler til Raadighed, d. v. s. en gammel Skolebygning i Skolegade, hvor der havde været Folkekøkken, og hvor Folkebogsamlingen ogsaa havde Udlaanslokale. Men da Bygningen nærmest var forfalden, maatte der anvendes et forholdsvis betydeligt Beløb for at gøre den anvendelig til Formaalet. Imidlertid var Bestyrelsen klar over straks, at denne Bygning ikke vilde afgive tilstrækkelig Plads i Længden. Det var derfor med stor Glæde, at Bestyrelsen i Efteraaret 1922 modtog Meddelelse om, at afdøde Købmand Ad. Andersen, Hjørring, ved sit Testamente skænkede Biblioteket en værdifuld Byggegrund i Brinck-Seidelinsgade, dog paa den Betingelse, at der inden 4 Aar skulde være opført en Biblioteksbygning paa Grunden. Ved den smukke Gave fik Bestyrelsen et godt Grundlag til at tage et Arbejde op for skaffe Biblioteket egen Bygning med fornøden Plads, og Bestemmelsen om, at Bygningen skulde være opført inden 4 Aar efter Giverens Død, virkede som en Spore til at tage kraftigt fat. En Del af Bestyrelsens Medlemmer nærrede ringe Tro til, at Sagen kunde gennemføres. Man var klar over, at Hjælp til Bygningens Opførelse hverken kunde faas fra Stat eller Kommune. De nødvendige Midler maatte tilvejebringes blandt Bibliotekets mange Venner i Byen og paa Landet. Humøret steg ikke saa lidt, da et Medlem af Bestyrelsen, Kreditforeningsdirektør, R. af D., Sophus Thomsen og Hustru den 4. Oktober, paa S. Thomsens 70-aarige Fødselsdag, gav Biblioteket Tilsgagn om et Bidrag paa 5000 Kr. til et Byggefond. Man haabede nu, at det gode Eksempel vilde smitte, og det slog til. Bestyrelsen vedtog at søge at interessere Befolkningen i Foretagendet ved at indbyde til Tegning af Partialobligationer a 100 Kr., der skulde indbetales i 4 Aar, og hvoraf en Trediedel efterhaanden skulde udtrækkes og tilbagebetales, medens Resten tilfaldt Biblioteket. Sagen forberedtes ved Artikler i Byens Blade, og da man tog fat paa Tegningen, viste der sig straks stor Interesse for Sagen. I en Haandevending tegnede der i Byen 20,000 Kr. Derefter skete der Henvendelse til Bibliotekets Venner paa Landet, og her var Interessen lige saa stor. I Løbet af kort Tid var Beløbet mere end fordoblet. Men Bestyrelsen turde med de Midler ikke give sig i Lag med at bygge. Der skete derfor Henvendelse til Hjørring Byraad om at forhøje det aarlige Bidrag til Biblioteket under Henvi- sning til den store Offervillie, der var vist fra Befolkningens Side, og til, at Byen ved en Flytning af Biblioteket atter vilde faa Raadighed over den gamle Biblioteksbygning. Byraadet imødekom Andragendet og forhøjede det aarlige Bidrag med 3000 Kr. til ialt 10,000 Kr. Hjørring Amdsraad forhøjede sit Bidrag med 1000 Kr. til

ialt 3000 Kr. Dernæst sikrede Bestyrelsen sig ved Velvillie fra Brandforsikringsforeningen for Hjørring Amt og Kjær Herred et første Prioritetslaan paa indtil 50,000 Kr. Samtidig fortsattes Tegningen af Obligationer, og Beløbet blev efterhaanden bragt op til ca. 70,000 Kr. Byggearbejdet blev nu udbudt ved Licitation, efter en Konkurrence blev Arkitekt J. Jakobsen af Hjørrings Forslag antaget, og endelig den 17. November 1925 nedlagdes Grundstenen til den nye Bygning af Kammerherre, Amtmand P. Nørgaard, Borgmester V. Smith samt Bestyrelsens Formand Adjunkt Winther, og den 25. Marts 1927 fandt Indvielsen Sted. En behagelig Overraskelse var det, at Ny Carlsbergfondets Direktion i Følge Skrivelse af 30. Oktober 1926 bevilgede Bibliotekets Andragende om at bekoste en Dekoration af Bibliotekets Udlaanssal, der var anslaaet til at koste 10,000 Kr. Den smukke Loftsdekoration er udført af Maleren Valdemar Andersen, saavel som det yndefulde Væg-billede i Børnelæsesalen efter H. C. Andersens „De vilde Svaner“. Den ejendommelige lille Foredragssal i Kælderetagen er Resultatet af et Samarbejde mellem Arkitekten og Kunstneren. Det Bygningsværk, Arkitekten har skabt, gør absolut et solidt Indtryk, og Bygningen bærer det Præg den skal, nemlig at den er en offentlig Bygning. Dens Indre svarer nøje til dens Ydre. De høje, lyse og luftige Rum med den indbyrdes gode Beliggenhed, det diskrete Sammenspil af Farver er af en fortrinlig Virkning. I de følgende Aar har Centralbiblioteket gennemgaaet en rolig, fremadskridende Udvikling. Dets Virksomhed er naaet udtil større og større Kredse, og det særlige Centralbiblioteksfilskud, det modtager fra Staten, har gjort det muligt at optage et virksomt Arbejde i Oplandet. Der udsendes Bogkasser til videre Udlaan i de Sognekommuner, der støtter Biblioteket, der sendes Bogpakker ud til Enkeltlaanere, og der ydes Støtte af bogmæssig og biblioteksteknisk Art til de Sognebiblioteker, der ønsker det. Det har derfor været nødvendigt at øge Personalet og at udvide Bogbestanden. Denne udgjorde den 31. Marts 1932 ialt 24,325 Bind, hvoraf 2681 Bind i Børnebiblioteket og 1678 Haandbøger paa Læsesalen. Nettotilvæksten udgjorde omkring 1300 Bind. Det samlede Antal Laanere var 3861, hvoraf 1067 Børn fra By og Opland, og over 1100 Voksne fra Landet. Det samlede Udlaan udgjorde fra 1. April 1931—31. Marts 1932 106,240 Bind, heraf udlaantes 81,686 Bind til Voksne og 20,311 Bind til Børn samt 4243 Bind i 156 Bogkasser, udsendt til Sognebiblioteker og Udlaansstationer. Det Antal Bøger, der udlaantes til Oplandet, oversteg 35 pCt. af det samlede Udlaan. Omkring 20 pCt. af det samlede Udlaan til Voksne var af faglig og oplysende Art. I de senere Aar har Udlaanet været stærkt stigende. De Voksnes Læsesal havde 21,091 Besøg og Børnelæsesalen 12,490. Antallet af Besøg paa Læsesalene har været voksende fra Aar til Aar. Ovennævnte

Tal vil i nogen Maade illustrere Centralbibliotekets nuværende Standpunkt, men der er endnu en vid, uopdyrket Arbejds-mark, endnu mange Opgaver, der venter.

Bibliotekar B. Favrholt fraatradte i Foraaret 1927 for at overtage anden Virksomhed. Fra 1. September 1927 har Bibliotekar cand. mag. Helge Nielsen ledet det daglige Arbejde i Biblioteket.

MICHAEL WINTHER, Adjunkt, er født den 7. December 1870 i Skibsted ved Aalborg som Søn af Købmand Jens Chr. Pedersen og Hustru

M. WINTHER,
Adjunkt.

H. NIELSEN,
Bibliotekar.

Marie, født Winther. Gift 1899 med Marie Magdalene Claudi. Lærereksamen 1891, Statens Aarskursus 1892—93. Lærer ved Hobro private Realskole, Løgstør private Realskole og siden 1898 ved Hjørring højere Almenskole. Formand for Centralbiblioteket for Hjørring Amt.

HELGE NIELSEN, Bibliotekar, cand. mag., er født den 26. Juli i Braaby Sogn ved Haslev som Son af Maskinfabrikant Rasmus Nielsen, senere i Toksværd, og Hustru Ane Marie, født Johansen. Gift 1924 med Anna Brofeldt. Cand. mag. 1922, i Studietiden Vikar ved højere Skoler i København samt ved Herlufsholm, fra 1922—27 ansat ved Stednavneudvalget i København, Bibliotekseksamen i 1924—25, Bibliotekar ved Centralbiblioteket for Hjørring Amt. Medlem af Turistforeningens Bestyrelse og af Bestyrelsen for Skolebiblioteksforeningen for Hjørring Amt (Sekretær).

HJØRRING KOMMUNALE SKOLEVÆSEN. Om den danske Skole i Hjørring hedder det i en Indberetning 1784:

„Hjørring har en Skole, hvis Bygning paa 8 Fag med Straatag vedligeholdes af Byen. Læreren er tillige Kordegn og hedder Steen Dyrskyth. Han har tidligere været Underskoleholder sammesteds og holder tillige en Medhjælper, der forhen var Borger og Haandværksmand der udi Byen. Han har ingen vis Løn uden 4 Tdr. Rug samt 2 Tdr. 6 Skp. Byg af noget til Kapellanerne henlagt Jord efter Jesper Christensens Donation samt med Tiden noget i Vente efter Madame Kiærs Gavebrev paa 400 Rdl., dernæst har han til Ildebrændsel dels af Byens Jord og dels af 2 Bøndergaarde aarlig 3 Rdl. 2 Mk., endelig i Skoleløn 2 a 4 Sk. ugentlig, men ikkun faa søge Skolen, og mange af disse betale end ikke, ja nogle komme i Skolen de 3 første Dage og blive borte de sidste for at slippe for Betaling; de fattigste have fri Undervisning. Lønnen som Skoleholder og Degn kan i det hele ikke anslaas højere end noget over 60 Rdl. Han beskikkes af Biskoppen, men han foreslaar selv Medhjælpen, som da prøves af Præsten, der har Opsigt med Skolen og Skolegangen.“

Efter Branden i 1793 fik Skolen vistnok Lokale i det 2 Etages Hus, Nørregade 15, der senere blev benyttet til Sygehus, men i 1820erne siges, at Skolen, der havde 2 Skolestuer, laa paa Byens Fællesjord paa et ubekvent Sted, hvortil Adgangen var vanskelig, da Byens Gader ofte om Vinteren var ufremkommelige. 1825 holdtes den i den tidligere Præstegaards Forhus, og først ved Midten af det 19. Aarhundrede, blev Skolen i Skolegyde opført. I 1808 ses det, at der i Byen har været en Andenlærer, Jacob Bech, og senere øgedes Lærerstandens jo efterhaanden som Byen voksede, men omkring 1840 var der endnu kun to Lærere. C. Klitgaard fortæller ogsaa i sin Bog om Hjørring om en i 1830erne ansat Andenlærer, Andreas Krogh, der synes at have været en noget urolig Person, som blandt andet var misfornøjet med, at han ikke i Stilling og Lønningsvilkaar var sidestillet med Førstelæreren eller Kordegnen. Han udsendte i 1836 en lille Pjece: „Et Ord om Skolevæsenet i Hjørring til Byens reitænkende Mænd og Skolevæsenets største Contribuenter, til de af dem, som heraf enten ville tage Afskrift eller læse det. . . . Men det sendes ikke til de Herrer, som vil binde det i Knippet til mine andre Skrivelser, som Møl og Rust skal fortære.“ — Vi skal ikke gengive Pjecens Indhold, men af denne skønnes det, at Krogh var meget misfornøjet og en ejendommelig Person.

I Henhold til Skoleordningen af 29. Juli 1814 kan enhver Købstad oprette det fornødne Antal almindelige Borgerskoler under Hensyn til Folkemængden, og til dette skriver Andreas Krogh: „ . . . og da Hjørring Købstad holder to Skolelærere og to Skolestuer for Borgerskolens Elever, saa har der vel og engang været tænkt paa,

at Byen behøvede lidt mere end to halve Skoler , Byen burde inddeles i to Skoledistrikter og begge Skolelærerne enten blive tilladt eller paalagt at dele hver sine Elever i to Klasser i Overersstemmelse med Skoleanordningen“ Han finder meningsløst, at Andenlæreren eller Læreren for den nederste Klasse skal give Undervisning i den Tid, som Anordningen paabyder for begge Klasser, men dog kun nyde halvt saa meget Ildebrændsel og halvt saa stor Løn som Førstelæreren, der tillige fik hele Godtgørelsen for Kirkesangertjenesten, som dog blev udført af Andenlæreren.

Byen leverede aarlig 80 Læs Tørv til Skolen, og heraf fik i Følge Skolekommissionens Afgørelse af 17. Maj 1856 Førstelæreren de 53 Læs, og Byfogden havde yderligere tillagt ham 1 Læs. Tilbage til Andenlæreren blev saaledes kun 26 Læs, og kunde han ikke nøjes hermed til Skolens og eget Brug, havde et Skolekommissionsmedlem sagt, at han saa maatte købe flere af sin Lønning; men Krogh havde tænkt sig en ganske anden Ordning til Vinter: Enten vilde han lade den ene Afdeling af Børnene blive hjemme eller ogsaa undlade at fyre i Skolestuen.

Byen og Sct. Hans og Sct. Olai Sogne havde fælles Skolevæsen indtil 1876—77, da Bistrup Distriktet indlemmedes i Byen.

Det kommunale Skolevæsen bestaar af Vestre og Østre Kommuneskole, Hedeskolen og Almenskolen.

Vestre Kommuneskole, beliggende i Dronningensgade, er opført 1894 for 135,000 Kr. efter Tegning af Arkitekt Axel Møller. Bygningen er af røde Mursten i 2 Etager og bestaar af 2 Længer med Gymnastiklokaler, Badestue m. m.

Østre Kommuneskole, beliggende Frederikshavnsvejen, er opført 1909 for ca. 160,000 Kr. efter Tegning af Bygningsinspektør C. Olsen, Odense. Bygningen er af røde Mursten og i 2 Etager. Den besiaar af 2 Længer og har ligeledes Gymnastiksal, Badestue m. m.

Hedeskolen, der er opført 1872, er beliggende ved Frederikshavnsvejen ca. 2 km Øst for Hjørring. Skolen er ordnet som Landsbyskole og ligger i et fuldstændigt Landdistrikt, det gamle „Hjørring Hede“, der for godt et Par Menneskealder siden laa hen som en Hedestrækning, der imidlertid nu er helt opdyrket. Saavel Førstelæreren som Lærerinden har dog siden 1899 været lønnet som Købstadslærere. Angaaende Lønspørgsmaalet er det nu ifølge den sidste Lønningslov igen bestemt, at Lærerpersonalet ved en saadan Skole lønnes som Landsbylærere.

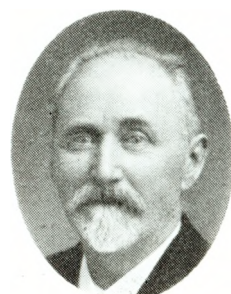
Fra 1872—99 var det en Enkeltskole med Jordlod Hjørring Hede hører saavel i kommunal som i kirkelig Henseende under Hjørring Købstad. Førstelærer ved Skolen var fra 1911 til 30. April 1933 Christen Nielsen. Som hans Afløser er ansat tidligere Lærer ved Hjørring private Realskole M. S. Gundtoft.

P. V. SKJERK,
Skoleinspektør.

PETER VALDEMAR SKJERK, Skoleinspektør, Overlærer, er født den 22. April 1874. Overlærer ved Østre Kommuneskole siden 1. April 1918 og Skoleinspektør ved Hjørring kommunale Skolevæsen siden 1. April 1928.

CHRISTEN NIELSEN, pens. Førstelærer, er født den 3. Marts 1864. Gift 1891 med Johanne Augusta Nielsen. Ansat ved Hjørring Skole i 24 Aar, derefter Førstelærer ved Hedeskolen siden 1. November 1911. Tidl. Medlem af Hjørring Byraad fra 1909—21.

CHR. NIELSEN,
pens. Førstelærer.

A. M. HANSEN, Overlærer, er født den 7. Juli 1880. Overlærer siden 1. Marts 1928. Medlem af Menighedsraadet og Næstformand for samme 1930.

JOHANNES PETERSEN, Viceinspektør, er født den 24. Juni 1869. Viceinspektør ved Vestre Skole, ansat ved Hjørring kommunale Skoler den 1. Juni 1894.

PEDER FINDERUP, Viceinspektør, er født den 29. Juli 1881. Viceinspektør ved Østre Skole, ansat ved Hjørring kommunale Skoler den 1. Juni 1908. Studierejse til U. S. A. 1 Aar.

HJØRRING PRIVATE FORBEREDELSESSKOLE er oprettet 1915 af Enkefru Heerfort, der i 17 Aar havde været Lærerinde ved Hjørring højere Almenskole. Efter Opfordring overtoges Skolen 1920 af Fru Olsen, som havde været knyttet til Skolen fra 1915.

Hjørring private Forberedelsesskole.

Skolen forbereder gennem 4 eetaarige Klasser Børn i 7—11 Aars Alderen til Optagelse i Hjørring højere Almenskoles 1. Mellemskoleklasse. Elevantallet har i Aarene 1920—30 været mellem 75 og 95.

KIRSTEN MARIE OLSEN, Skolebestyrerinde, er født den 2. April 1884 som Datter af Lærer J. Olesen, D. M., og Hustru Karen, født Balling. Gift 1914 med Kommunalærer Hakon Olsen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1906, ansat ved Helsingør Skolevæsen fra 1907—14, ansat ved Hjørring Forberedelsesskole 1915, siden 1920 Bestyrerinde for samme.

K. M. OLSEN,
Skolebestyrerinde.

VENDSYSSEL HISTORISKE MUSEUM blev stiftet 1889 paa Initiativ af afdøde Tandlæge, Justitsraad Lønborg Friis, og naar Museet i Dag hører til de mest anerkendte i Jylland, skyldes det ikke mindst hans personlige Indsats.

Den 6. Marts 1900 overgik Museet til en selvejende Institution, som nu ejer Ejendommen og Samlingerne. Museets Formaal er at virke for Kendskab og Kærlighed til Land og By, og Vendsyssel historiske Museum nyder stor Anerkendelse for sin fortrinlige Samling, og ikke mindst for Samlingernes smukke Opstilling og Katalogisering. Man finder her bl. a. Landets største Samling Gruttesten. I Museet har man

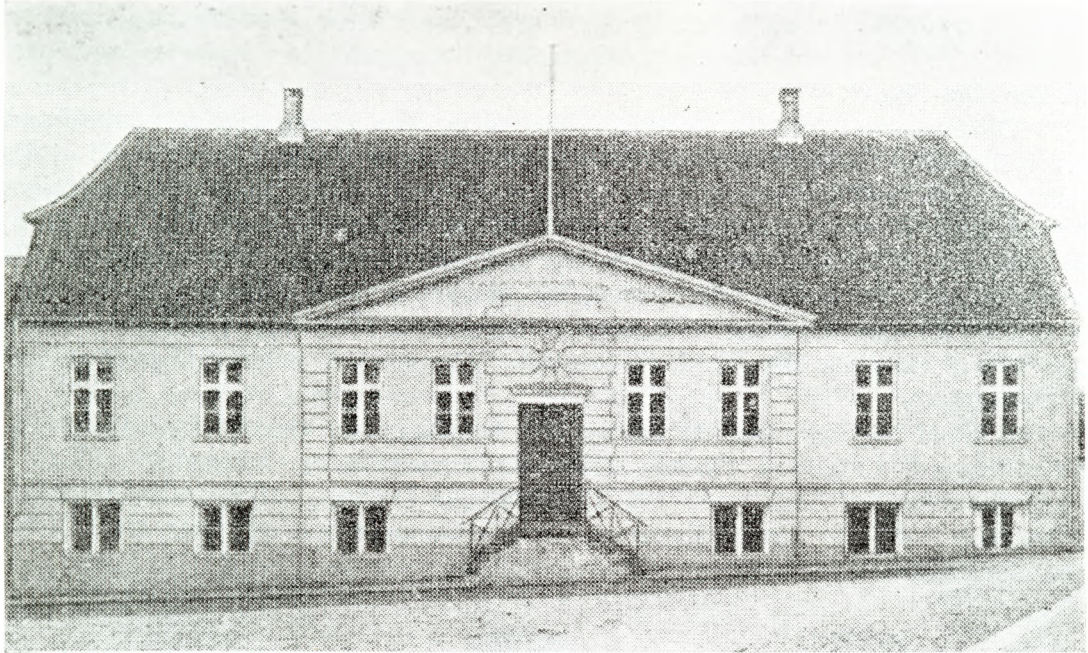
Interior fra Vendsyssel hist. Museum.

rejst og monteret en gammel Præstegaardslænge fra Sindal, ligesom Museets Have kun indeholder medicinske Planter. I Gaarden er rejst en Buste af Stifteren Justitsraad Lønborg Friis.

Museets Bestyrelse bestaar af 5 Medlemmer, som supplerer sig selv, dog vælges et Medlem af Byraadet. Museet modtager Tilskud fra saavel Stat, Amt og Kommune, og ikke mindst fra dets mange private Venner. Den nuværende Bestyrelse bestaar af: Tandlæge Holger Friis, Formand, Postmester C. Klitgaard, Vejassistent, cand. polyt. L. N. Dam, Guldsmed Blinkenberg og Folketingsmand J. S. Vanggaard.

HOLGER SEVERIN OLESEN FRIIS, Tandlæge, er født den 15. Oktober 1891 som Søn af Justitsraad, Tandlæge Jacob Lønborg Friis og Hustru Elise Christine, født Petersen. Tandlæge 1917, Praksis i Hjørring siden 1917. Formand for Vendsyssel historiske Museum, Medlem af Bestyrelsen for Naturfredningsforeningens Hjørringkreds og Medlem af Bestyrelsen for Dansk kulturhistorisk Museum.

HJØRRING RAADHUS. Bytinget og Byens Straffeinstrument, Kaget, stod paa Gammeltorv eller Akseltorvet, som da sikkert har været større end det senere blev. I 1663 omtales Tinget, der bestod af en firkantet Stensætning med „Stokke“ eller Planker over til at sidde paa. Tingstokkene var ganske forraadnet, og der fandtes ingen Skrue (Skærm eller Halvtag til Tingskriveren at sidde under), „saa det syntes ej tjenligt, at Retten derpaa udi noget Vejrlig kunde betjenes“. Det synes dog at man stadig holdt Byting paa Torvet indtil senere, for den 30. Sep. 1673 siges det, at Bytinget holdtes i Byfogdens Hus, fordi det var Regnvej. Saaledes var Forholdene til 1682, efter den Tid er Bytinget utvivlsomt blevet afholdt paa Byens Raadhus.

Raadhuset

Raadhuset laa indtil 1834 længere mod Nord end nu og frit ude paa Torvet, og i Raadhusets Kælder var ogsaa Byens Arrestkælder. I „Danske Atlas“ siges 1769, at Raadhuset var af Bindingsværk med murede Vægge og gode Arrestlokaler, men det kunde ligesaa lidt den Gang som forhen holde paa sine ufrivillige Gæster, og ofte flygtede Fangerne derfra. I 1790 opførtes et nyt Raadhus paa det gamles Plads ude paa Torvet. I det nye Raadhus var Forholdene i de „for Sundheden uskadelige“ Arrester helt hyggelige for Arrestanterne. Mordere og andre Forbrydere af begge Køn færdedes ret frit omkring indenfor Arresten, hvis Yderdør kunde blæse op og give dem Adgang til Friheden, hvilket ogsaa flere benyttede sig af.

Raadhuset synes da heller ikke at have været bygget med stor Varighed for Øje, thi allerede 40 Aar senere kom der Planer frem om at bygge et nyt, og rykke dette tilbage, saaledes Torvet blev frit.

Det nuværende Raadhus er opført 1833 og blev indviet med en Kantate den 28. Januar 1834. Bygningen er dog senere underkastet mange Forandringer, idet bl. a. Ting- og Arrestlokalerne er taget i Brug til Administrationslokaler, efter at der i 1886

blev opført et Ting- og Arresthus i Jernbanegade. I 1921 blev Raadhusets Indre ombygget, efter at man foreløbigt havde opgivet Opførelse af en ny Administrationsbygning.

RETS- OG POLITIBYGNINGEN er opført 1919—20 af Amt og Kommune i Tilslutning til det gamle Ting- og Arresthus, der opførtes i Slutningen af 1880. — Bygningen opførtes efter Tegning af Arkitekt Sylvius Knutzen, København.

I Stueetagen findes Lokaler for det kommunale Politi og Statspolitiet. Paa 1. Sal findes Retslokaler for Civil- og Straffedommer, for Forligskommissionen for Hjørring Amts 1. Kreds samt Mødesal for Amdsraadet, hvor endvidere Byraadet for Tiden afholder sine Møder.

Politidistriktet omfatter Hjørring Købstad og Vennebjerg Herred samt Brønderslev Købstad og Børglum Herred. Personalet indenfor Politiet bestaar af: 1 Politimester og 1 Politifuldmægtig samt 1) Styrke i Hjørring By: 1 Overbetjent, 1 Inspektionsbetjent, 5 menige Betjente (staar overfor en Udvidelse omf. 1 menig og 1 Reservebetjent, 2) Styrke i Brønderslev By: 1 Overbetjent, der tillige besørger Politiforretninger i den sydlige Del af Børglum Herred, 2 menige Betjente og 1 Reservebetjent 3) for Landkredsene: 1 Betjent i Vennebjerg Herred og 1 Betjent i den nordlige Del af Børglum Herred. Ved Arresten i Hjørring er ansat 1 Arrestforvarer og 1 Medhjælper.

Herreds- og Byfogder og Dommere i Hjørring har været følgende: 1826—56 Herredsfoged, Krigsraad Spärck, 1856—70 Herredsfoged, Overauditor Ulldal, 1870—83 Herredsfoged Lind, 1883—93 Herredsfoged Gulstad, 1893—1904 Herredsfoged Flensborg, 1904—26 Herredsfoged senere Civildommer Juhl og siden 1926 Civildommer Andreasen.

J. A. FUNCH,
Politimester.

C. A. ANDREASEN,
Civildommer.

AA. de FINE LICT,
Kriminaldommer.

JOHANNES ANDREAS FUNCH, Politimester, er født den 19. Februar 1883 i Sct. Ols Sogn, Bornholm, som Søn af Landmand P. Funch og Hustru Hansine Kathrine, født Hansen. Gift 1910 med Johanne Ifversen. Student 1901, cand. jur. 1908, Fuldmægtig ved Hjørring Amt 1908, Amtsbogholder til 1915, udnævnt til Politimester i Hjørring i August 1920. Formand for Tilsynsraadet for Sparekassen for Hjørring By og Omegn, Formand for Brandkommissionen og for Sundhedskommissionen, Revisor ved Hjørring—Løkken—Aabybro Banen og ved Hjørring—Hirtshals Banen.

CHRISTIAN ADOLPH ANDREASEN, Civildommer, R. af D., er født den 7. December 1867 i Præstø som Søn af Forpagter Chr. Andreasen (død 1901) og Hustru Johanne, født Wentzel. Gift 1900

med Carla Sigrid Locher. Student i Roskilde 1886, cand. jur. 1893, Fuldmægtig ved Fiends-Nørlyng Herreder 1895, Byfogedfuldmægtig i Nyborg 1902, Byfoged i Nibe og Herredsfoged i Hornum Herred 1917, Dommer samme Sted 1919, Civildommer i Hjørring og Brønderslev samt Vennebjerg og Børglum Herreder siden 1926.

AAGE de FINE LICHT, Kriminaldommer, R. af D., er født den 25. August 1872 i Nyborg som Søn af Oberst M. P. W. de Fine Licht (død 1885) og Hustru, født Kjeldsen (død 1916). Gift 1912 med Ingeborg Astrid Hansen, Datter af Partikulier P. E. Hansen. Student i København 1892, cand. jur. 1902, Assistent i Sø- og Handelsretten 1904, Sekretær 1919, Politimester i Sæby Købstad og Dronninglund Herred 1920, Lærer i Handels- og Vekselret ved Købmandsskolen 1912—20, Kriminaldommer i Hjørring Købstad og Vennebjerg Herred samt Brønderslev Købstad og Børglum Herred siden 1925.

HJØRRING AMTS OG BYS SYGEHUS. I 1887 raadede Hjørring By kun over et gammelt Sygehus med nogle faa Senge, og samme Aar rettede derfor Hjørring Byraad en Opfordring til Hjørring Amtsraad om Oprettelse af et for Hjørring By og Amt fælles Sygehus. Amtet udnævnte derefter et Udvalg til at forhandle med Hjørring Byraad om Sagen. Resultaterne af Forhandlingerne blev en Overenskomst paa følgende Grundlag:

Der skulde opføres et nyt fælles Sygehus for Hjørring Amt og Hjørring By paa den dertil udsete Grund paa Hjørring Markjorder, kalkuleret til 80,000 Kr. Amt og By skulde deltage i Udgifterne ved Opførelsen med henholdsvis $\frac{2}{3}$ og $\frac{1}{3}$. Efter fortsatte Behandlinger blev det overdraget Arkitekt H. Kampmann at udarbejde Tegninger og Overslag over Projektet, og i Aaret 1890 fandt da Sygehusets Opførelse Sted. Denne første Bygning bestod af 1 Hovedbygning i 1 Etage med høj Kælder og et Midtparti i 2 Etager. Sygehuset, der var beregnet til 51 normale Sengepladser, kostede 95,922 Kr. og det blev taget i Brug den 19. Februar 1891. Som midlertidig Sygehuslæge udnævntes Distriktslæge Heerfordt. Hele Personalet paa Syge-

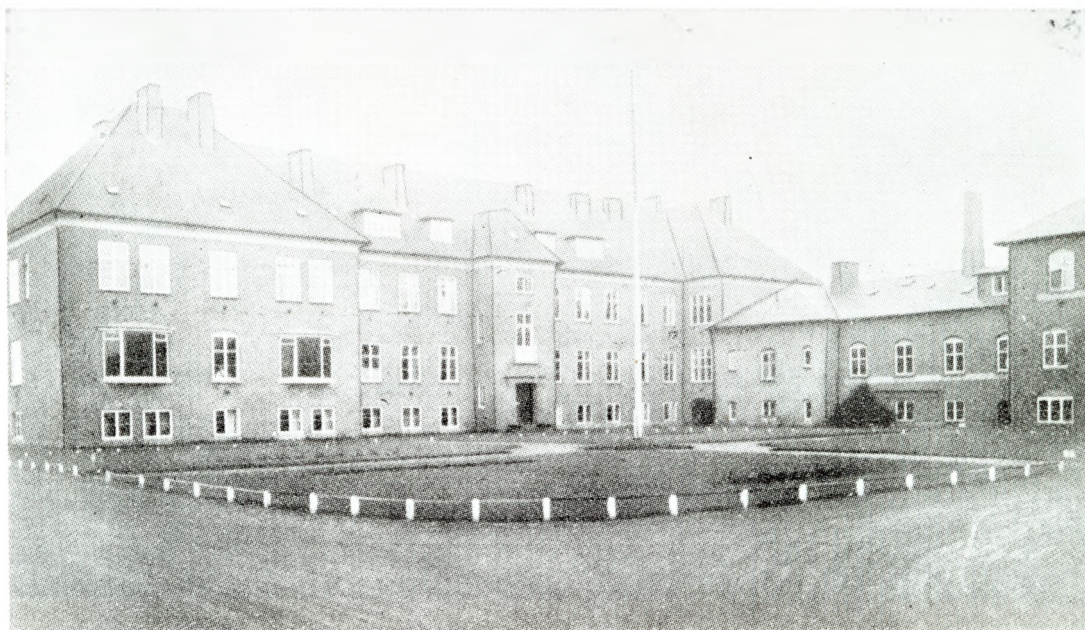
huset bestod til at begynde med kun af 2 Diakonisser, som foruden at pleje de Syge ogsaa lavede Maden, samt 2 Piger og 1 Karl.

Allerede 1893 fandt den første Udvidelse Sted, idet der opførtes et Epidemisygehus til 22 Senge efter Tegning af Amtsvejinspektør Lunøe. Det kostede med Inventar 35,166 Kr. Den 9. Oktober valgtes til Sygehulæge A. Ewertsen. Siden da har Sygehuset været i uafbrudt Udvikling, hvorom følgende Notater fortæller: 1902 blev der indlagt Gas og Lys paa Gangene. 1903 installeredes Varmeapparater for ca. 16,000 Kr. 1905 opførtes en Tilbygning til Hovedfløjen med 34 Senge samt ny Operationsstue og Badeværelse, efter Tegning af Arkitekt Vejby Christensen, Hjørring. Samme Aar foretoges Udvidelse af Vaskeri og Køkken for 8477 Kr. I 1906 købtes mere Grundareal og samme Aar opførtes et Tuberkulosehospital med 22 Senge, dette toges i Brug den 8. Januar 1907. 1910 opførtes en Administrationsbygning med Sygehusets Kontor samt Bolig for Inspektøren og Lægekandidaterne. 1915 opførtes en ny Epidemibygning i 2 Etager med 4 selvstændige Afdelinger med ialt 48 Senge. 1918—19 opførtes en Vaskerigaard m. m. 1918—20 opførtes en ny kirurgisk Afdeling rummende 50 normale Sengepladser, 3 Operationsstuer, 1 Sterilisationsrum, 1 Kogerum, Overlægeværelse med Arkivværelse, Bolig for Operations-Afdelingssygeplejersken. Endvidere i Kælderetagen: Dampkøkken, kold Køkken, Kølerum, Fadebure, Bolig for Økonoma og Køkkenpiger. I Tagetagen: Værelser for Sygeplejersker og Elever, samt Dagsoverum for Natsygeplejersker.

I 1927 opførtes en letbygget Pavillon til epidemiske Patienter. Disse Patienter overflyttedes fra den i 1915 byggede Epidemibygning, hvor der herved blev en Del Pladser til Disposition for medicinsk Afdeling, hvor der herskede følelig Pladsmangel.

Sygehusets Arkitekt ved disse Udvidelser var Arkitekt Vejby Christensen.

I de seneste Aar har Hjørring Amts og Bys Sygehus været Genstand for en rivende Udvikling, siden den Tanke kom frem at udvikle det til et Centralsygehus for Hjørring Amt med Tilknytning af de for et saadant Sygehus nødvendige Specialer, for der igennem at skabe let Adgang for Befolkningen til at søge Behandling for

Sygdomme, som den tidligere var henvist til at søge udenamts. Som det første Led i denne Plan udvidedes den i 1927 letbyggede Pavillon med en tilsvarende, saaledes at der nu disponeres over 38 Pladser for epidemiske Patienter. Ved en muret Tilbygning til Pavillonerne er oprettet 3 Celler for urolige Sindssyge. Imellem den kirurgiske Fløj og den gamle Epidemibygnings opførtes en stor Forbindelsesbygning samtidig med, at den gamle Epidemibygnings blev gennemgribende restaureret og sat i Forbindelse med Nybygningen. Bygningen toges i Brug som medicinsk Afdeling i November 1931. Der forefindes i Bygningens Stueetage en fuldt moderne Optagelsesafdeling, paa 1. Sal en moderne Røntgenafdeling med Diagnostik- og Therapilokaler. I Tagetagen er der Laboratorier med tilhørende Støfskifte- og Elektrocardiografirum. Afdelingen er normeret med 108 Senge.

Ved Opførelsen af den nye Forbindelsesbygning blev det imidlertid nødvendigt at nedbryde det halve af Tuberkuloseafdelingen, hvorved 9 Pladser gik tabt.

Ved disse store Udvidelser, der naturligvis medførte et forøget Funktionærantal, blev det nødvendigt at skaffe Plads til disse Mennesker. I December 1931 toges derfor en nybygget Reservelægebolig i Brug, indeholdende Lejligheder for 2 Reserve-læger samt Lejlighed for en Kandidat.

I September 1932 indviedes en Bolig for Sygeplejepersonalet og Gangpigerne, ialt ca. 100 Mennesker. Bygningen er fuldt moderne indrettet, med rindende Vand — varmt og koldt — paa samtlige Værelser, endvidere, indbyggede Skabe. Paa hver Gang findes Badeværelse, Thekøkken, Skyllerum med W. C. I Stueetagen findes foruden Oversygeplejerskens Kontor og Lejlighed tillige fælles Spisestue for Sygeplejerskepersonalet og Pigerne, endvidere Skolestue og Dagligstue.

Endvidere er der bygget et Centralvarmeanlæg, indeholdende 3 Lavtrykskedler, der leverer Varme til ny medicinsk Afdeling, ny Funktionærbolig og Epidemipavillonerne, samt 1 Højtrykskedel, der leverer Damp til Sygehusets Vaskeri, der ogsaa er undergaaet stor Forandring og Udvidelse.

I Foraaret 1933 toges en oto-rhino-laryngologisk Afdeling i Brug, indrettet i den til den gamle Hovedfløj i 1905 opførte Tilbygning. Her forefindes moderne Operationsstue, Undersøgelsesstue, Kogerum m. m. Afdelingen er normeret med 20 Senge.

I kirurgisk Afdeling, der nu kan modtage 125 Patienter, er alle Skyllerum, Badeværelser og W. C. moderniserede. Sygehusets Køkken er udvidet og dets Kapacitet forøget med flere Dampgryder og Køkkenmaskiner.

Arkitekter ved Nybygningerne var Arkitekterne Andreasen og Jeppesen, København, ved Omforandringerne paa kirurgisk Afdeling og Indretningen af Øre-, Næse- og Halsafdelingen samt Udvidelsen af Sygehusets Køkken var antaget Arkitekt Bertel Jensen, Hjørring.

Som det fremgaar af foranstaaende er der i Tidens Løb ofret betydelige Summer paa stadig at holde dette Hjørring Amts største Sygehus paa Højde med Tidens Fordringer saaledes at det nu staar fuldt udrustet med alle moderne Hjælpemidler, der gør det vel skikket til at løse de Opgaver, der vil blive stillet det i dets Egen-skab af Centralsygehus for Hjørring Amt.

E. O. FOLKMAR, Overlæge, Dr. med., er født den 12. Februar 1887 i Odense som Søn af Cancelliraad H. P. Folkmar og Hustru Laura, født Schmidt. Gift 1917 med Jessie Quortrup. Student (Odense) 1906, med. Eksamen 1913, Assistent ved Universitetets fysiologiske Laboratorium 1914—18, Assistent ved Rigshospitalets Børneafdeling 1920—21, Reservelæge ved Bispebjerg med. Afdeling C 1921—26, Dr. med. (Kulhydraternes Skæbne i Organismen undersøgt ved permanent Infektion) 1922, Overlæge ved Hjørring Amts og Bys Sygehus med. Afdeling siden 1926.

MOGENS FENGER, Overkirurg, Dr. med., er født den 14. August 1889 i København som Søn af Læge Immanuel Fenger og Hustru Thyra, født Bock. Gift 1916 med Anne Malthea Schmiegelow, Datter af Professor, Dr. med. S. Student 1907, med. Eksamen 1913, Reservekirurg ved Rigshospitalet 1924—28, Prosector chirurgiæge 1929, Overkirurg ved Hjørring Sygehus 1929. Formand for Foreningen af yngre Læger 1917—19, Medlem af Hovedbestyrelsen i Alm. dansk Lægforening 1921—23 og i Det medicinske Selskab i København 1922—30 samt af Repræsentantskabet i Dansk medicinsk Selskab fra dets Oprettelse.

AAGE CHR. LEMMING, Sygehusinspektør, er født den 20. Juli 1899 som Søn af Modelsnedker Lorentz Lemming. Gift 1928 med Else Marie Koch Jensen. Uddannet ved Handels- og Kontorfaget, ansat ved Aarhus Kommunehospital's Kontor 1. Maj 1915, siden 1. November 1931 Inspektør ved Hjørring Amts- og Bys Sygehus.

Ved Sygehuset er ansat følgende Afdelingssygeplejersker: Dagmar Thomsen, Nielsine Christiansen ansat 1. August 1916, Rhode Fedder ansat 1. Maj 1920, Jacoba Weinkauff ansat 1. Maj 1920, Christine Jensen ansat 1. Februar 1922, Ingrid Lauritzen ansat 1. Septbr. 1929, Margrethe Pedersen ansat 1. Decbr. 1930 og Laura Lindbeck ansat 7. December 1931.

DE GAMLES HJEM i HJØRRING er opført 1906—07 og havde Plads til 60 Personer. I 1921 foretoges en Udvidelse efter Tegning af Arkitekt H. Vejby Christensen. Efter denne Udvidelse har den smukke, praktisk indrettede 3 Etagers Bygning Plads til 90 gamle Mennesker. Hjemmets Plejeafdeling ledes af Bestyrerinde Frk. Köhnel og Sygeafdelingen, der har Plads til 30 Mennesker, ledes af Sygeplejerske Frk. Poulsen.

De gamles Hjem i Hjørring.

De paa Hjemmet boende gamle Mennesker yder som Vederlag for Opholdet deres Aldersrente. Hjemmet har fast Læge, Amtslæge Feveje, der ugentlig tilser Beboerne og ligeledes tilkaldes i Sygdomstilfælde. Byens Præster afholder en Gang ugentlig Møde i Hjemmets egen Mødesal.

Hjemmet, der er kommunalt, ledes af et kommunalt Udvalg bestaaende af følgende Medlemmer: Overretssagfører Saksager, Formand, Købmand A. Nielsen og Forretningsfører Gram Mikkelsen.

A. KÖHSEL.
Bestyrerinde.

ALBERTINE KÖHSEL, Bestyrerinde, er født den 15. Maj 1874 som Datter af Gaardejer C. M. Köhsel og Hustru Marie K. Ansat som Bestyrerinde for De gamles Hjem i Hjørring den 1. Marts 1921.

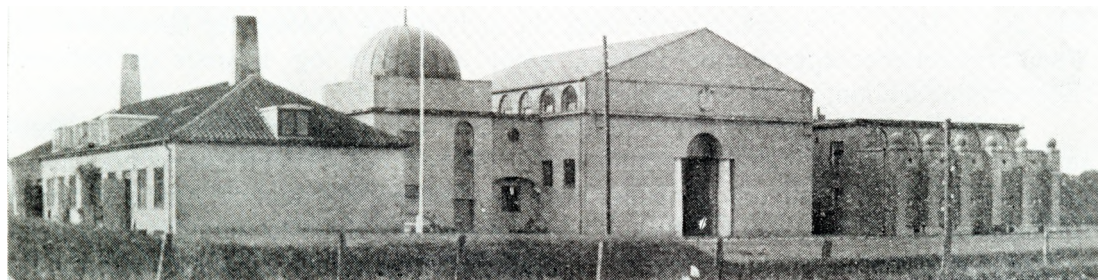

B. M. K. POULSEN,
Sygeplejerske.

BIRTHE MARIE KATHRINE POULSEN, Sygeplejerske, er født den 20. Decbr. 1903 som Datter af Postbud Jens Poulsen og Hustru. Sygeplejerske paa Vejle Amtssygehus, siden 1. Novbr. 1930 ansat som Sygeplejerske paa De gamles Hjem i Hjørring.

HJØRRING ELEKTRICITETSVÆRK er det femte Værk her i Landet. Paa dette Tidspunkt fandtes endnu intet Gasværk i Hjørring, der saaledes fik Elektricitetsforsyning før Gasforsyning i Modsætning til de fleste andre Købstæder her i Landet.

I 1895 fik et privat Konsortium bestaaende af nuværende Kreditforeningsdirektør Sophus Thomsen, Købmand Schibbye og Købmand Axel Christensen af Byraadet Koncession paa at drive et offentligt Elektricitetsforsyningsanlæg og startede „Hjørring elektriske Lyskompagni“. Værket byggedes paa en Grund mellem Søndergade Nr. 5 og Segelches Brænderi og bestod af en Maskinhal med Plads til 3 Maskiner, og en Sidebygning med Gasværk og Akkumulatorbatteri o. m. Der installeredes 2 Stk. 30 HK. Douson Gasmaskiner, et Douson Gasværk med Beholder, en Udligningsmaskine og et Akkumulatorbatteri. Driften paabegyndtes den 28. August 1896, og Tilslutningen var da ca. 150 Lamper paa 30—40 Maalere. I 1898 blev Statsbanerne tilsluttet som Forbruger, og der blev paa Værket opstillet en tredie Gas-

Hjørring Elektricitetsværk.

maskine paa 60 HK., hvorefter der var installeret 120 HK. Med dette Anlæg kørte man derefter til 1912.

Den 21. April 1912 vedtog Hjørring Byraad et Forslag, der gik ud paa, at Kommunen skulde købe det eksisterende private Værk og i Fremtiden drive Elektricitetsværket. Den 1. Juni s. A. overtog Kommunen Værket for 180,000 Kr. Ved Overtagelsen var der tilsluttet 269 Maalere. Man besluttede straks at udvide og modernisere Værket. De 3 gamle Gasmaskiner fjernedes og der opstilledes i Stedet for 2 Stk. 150 HK. 3-cyl. Gørlitz Dieselmotorer med Titan Dynamo. Desuden foretoges der flere Udvidelser og Nyopstillinger, bl. a. af Ledningsnettet.

Hele Personalet bestod dengang af 1 Værkmester, 1 Kabelmester og 1 Smører. Lysprisen blev straks nedsat til 40 Øre og Kraftprisen til 20 Øre pr. Kwt.

Den 1. April 1913 var Værkets Anlægsværdi opført til 420,000 Kr. og i Driftsaaret 1913—14 produceredes 231,500 Kwt. Det 60—80⁰ varme Kølevand fra Elektricitetsværkets Dieselmotor førtes i en Rørledning til den kommunale Badeanstalt, som opførtes i 1913 umiddelbart Vest for Elektricitetsværket. I 1915 udvidedes Maskin-anlægget med 1 Stk. 300 HK. 4-cyl. Gørlitz-Dieselmotor med Dynamo og Maskin-hallen blev forlænget 1,5 m mod Nord. Det var paa dette Tidspunkt tilsluttet ca. 1400 Maalere. I 1916 udførtes det første Højspændingsanlæg.

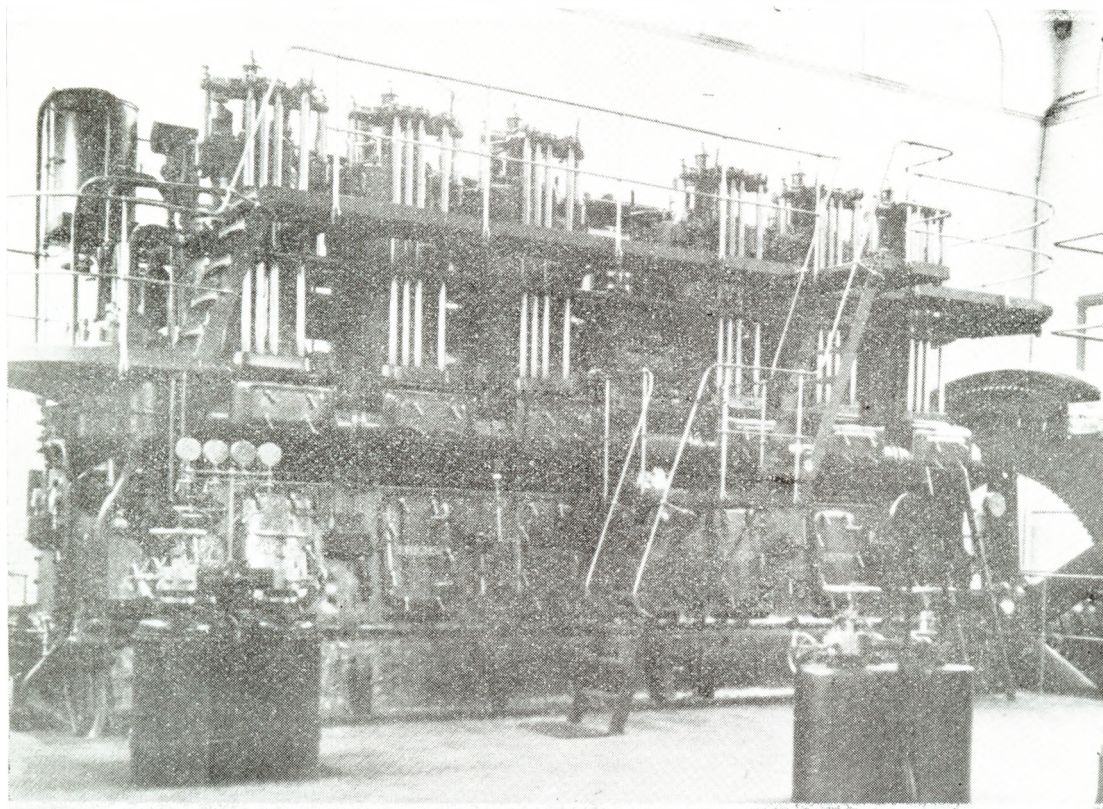
I April 1917 begyndte Vanskelighederne med Fremskaffelse af Brændselsolie paa Grund af Krigen, og man anskaffede derfor om Efteraaret et 30 HK. Damplokomobil med Dynamo. Samtidigt sluttedes Overenskomst med Dampsavskæreriet og Andels-slagteriet om Strøml levering derfra, idet der disse Steder opstilledes Dynamoer. Den 5. Juli approberede Byraadet et af Ingeniør Willumsen projekteret Vandkraftanlæg ved Liver Mølle, og der byggedes en 7 km 3000 Volt Højspændingsledning hertil. I 1917—18 forhøjedes Priserne for Lys fra 40—120 Øre og Kraften fra 20—80 Øre pr. Kwt.

Da dette kombinerede Anlæg langtfra kunne præstere, hvad der var Brug for, besluttede man i Januar 1918 at ændre den 300 HK. Maskine til Tørvesugegasma-skine, og der byggedes et Træskur til Tørvegassværket Nord for Hallen. Anlægget kom i Drift i Marts Maaned og kostede ca. 40,000 Kr. I Foraaret 1919 nedlagdes og fjernedes Sugegasværket, da man nu atter kunde faa Brændselsolie, og 1. Novbr. s. A. afstod man Liver Mølle-Værket til Landboerne for 125,000 Kr. Samme Aar be-gyndte Strøml leverancen til St. Knudsby, og der tilsluttedes 230 nye Maalere. Lys-prisen var da 90 Øre og Kraftprisen 50 Øre pr. Kwt.

Efter flere Udvidelser i 1920—21 blev Værkets Anlægsværdi i 1922 vurderet til 1 Mill. Kr., og man mente at have et Elektricitetsværk, der kunde klare Forsyningen i mange Aar, men det gik helt anderledes. Kort Tid efter kom der nemlig store Plan-ner frem om et Højspændingsforsyningsanlæg for hele den nordlige Del af Vendsys-sel, idet Landbefolkningen var begyndt at interessere sig stærkt for at faa elektrisk Lys og Drivkraft. Det var Ingeniør Poul Frydlund, Aalborg, som beskæftigede sig med denne Plan. Forhandlingerne førte til, at Hjørring paatog sig Strøml levering til Transformatorforeningerne paa Landet, samt at bygge og bekoste de nødvendige Højspændingsledninger og Transformatorstationer dertil.

I 1923 byggedes et helt nyt, moderne Kraftværk Vest for Byen ved Løkkensvej samt en direkte Hovedledningsforbindelse til Nørresundby Elektricitetsværk, hvormed der afsluttedes Kontrakt om gensidig Strøml leverance, og samme Aar afsluttedes en 10-aarig Strøml leveringskontrakt med Sæby Købstad. I 1923 udbyggedes desuden 113 km Højspændingsledning og 13 Transformatorstationer til Oplandsforsyningen. I 1924 byggedes der Højspændingsledninger og Transformatorstationer til Andels-

slagteriet og De forenede Klædefabrikker, hvortil Værket skulde levere Electricitet til Lys og Kraft, og der sluttedes ligeledes Kontrakt om Levering af Strøm til Mælkekondenseringsfabrikken. Da Byens Forbrug og Belastning stadig var i stærk Stigning blev der i 1926 anskaffet en 200 Kwt. Omformer til Omformerstationen, ligesom der udbyggedes nogle Lavspændingsledninger i Byen. Aarsproduktionen var i 1926 —27 netto 1,825,000 Kwt. I Byen var der tilsluttet 3527 Maalere og i Oplandet 3040, ialt 72,000 Lamper og 5400 HK. i Motorer.

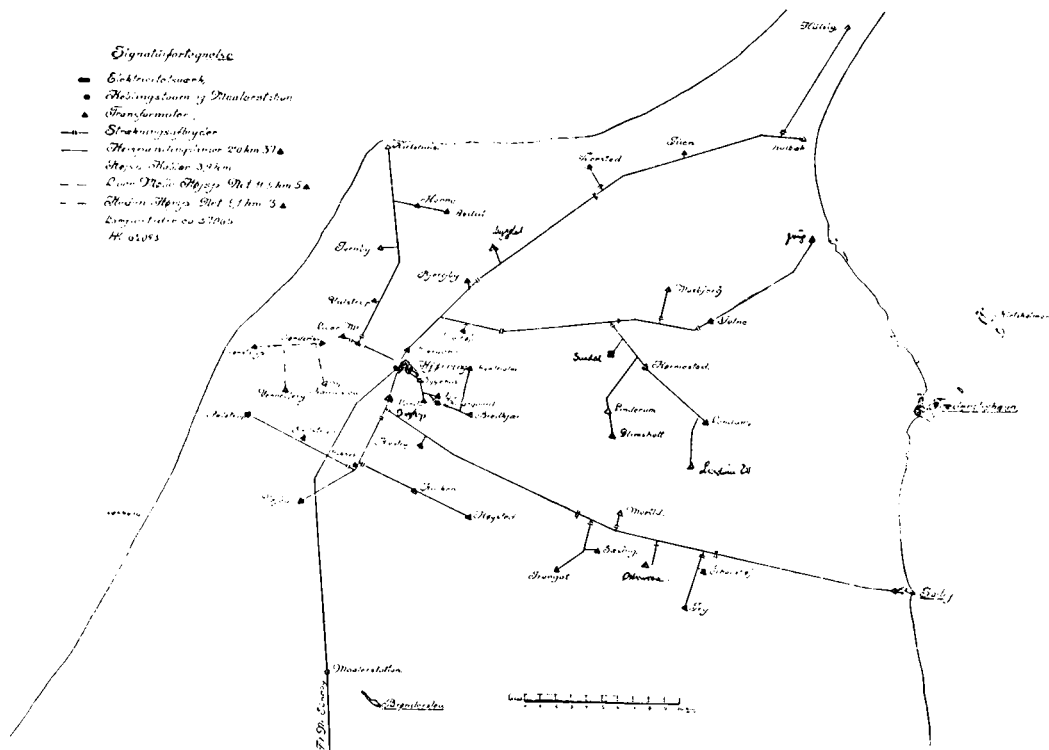
Værkets 6-cyl. 1000 HK. Frichs Dieselmotor.

I 1930 paabegyndtes Strømløberancen til Sindal Elektricitetsværk, næste Aar overtog Hjørring Elektricitetsværk Højspændingsledningen fra Jonstrup til Hirtshals. I 1931 blev Byens Yderdistrikter forsynet med 220 Volt Vekselstrøm i Stedet for 110 Volt Jævnstrøm. Fra 1. April 1932 nedsattes Lysprisen til 50 Øre pr. Kwt. og man indførte de af Byraadet vedtagne nye Boligtariffer (10 Øre pr. Kwt.), Forretningstariffer samt Hotel- og Nattariffer. I Løbet af Sommeren udførtes en Modernisering af Vandværkets Transformatorstation og Fordelingsanlæg, og i November tilsluttedes et elektrisk Opvarmningsanlæg til det nybyggede Kapel paa Kirkegaardsvej.

Hjørring nuværende Elektricitetsværks Anlæg bestaar hovedsagelig af følgende Dele: a) Højspændingsværket eller „Det nye Værk“, b) Omformerstation og Ensretterstation, c) Højspændingsledningsnettet med Transformatorstation og d) Lavspændingsledningsnettet.

Højspændingsværket blev bygget 1923—24 paa en Sandbanke ved Løkkensvej

ca. 1 km Vest for Byen. Værket projekteredes af Ingeniør Faber og Bygningerne efter Arkitekt Jacobsens Tegninger. Maskinhallen er ca. 370 m² stor og her er Kraftmaskiner og Fordelingstavlen installeret. Under Hallen findes en 3¹/₂ m dyb Kælder, hvor Kølevandspumper, Olielølere, Akkumulatorbatteri, Rørledninger og Kabler er anbragt. I Taarnbygningen er der i nederste Etage Værksted og Opholdsrum for Personalet. Paa 1. Sal findes der Kontorlokaler og Oliefilteranlæg og paa 2. Sal Brændselsoliebeholdere og Lagerrum. Paa modsat Side af Maskinhallen findes Højspændingsfordelingsbygningen, som er udført brandsikkert og eksplosionssikker i

Plan over Hjørring Elektricitetsværks Højspændingsnet.

Jernbeton i 2 Etager med Kælder. I nederste Etage findes 3000 V. Fordelingsanlægget og paa 1. Sal 10- og 20,000 V. Anlægget. Foran Bygningen findes 5 særskilte Transformatorrum. Øst for Værket er bygget en Funktionærbolig med 4 Lejligheder. Værket, der ialt har 1700 HK., er indrettet efter det bedste System. Generatorerne giver 3000 Volt og med denne Spænding forsynes Hjørring By og nærmeste Omegn. I Sidebygningen til det gamle Elektricitetsværk i Søndergade 5 er indrettet en delvis automatisk Omformer- og Ensretterstation, hvor de 3000 Volt fra Højspændingsværket ændres til 2x110 Volt Jævnstrøm. For at opretholde Spændingen i den østre Bydel er der i Østergade ved Mejeriet opført en fuldstændig automatisk Ensretterstation. Det øvrige Opland forsynes gennem et 10,000 Volt Højspændingsnet med en Linie til Hirtshals, en anden Linie til Sæby og en tredje Linie mod Nord, som deler sig i to Grene, hvoraf den ene fører til Hulsig (ca. 10 km Syd for Ska-gen) og den anden fører til Jerup og Lendum. Afstanden fra Værket og til den fjerneste Transformatorstation maalt langs Linien er 40 km. Gennem dette Anlæg forsynes 31 Stk. Transformatorstationer samt Hirtshals By og Havn, Sæby Købstad,

Mygdal Teglværk, Sindal, Østervraa og Lendum. Ialt findes der tilsluttet 247 km Højspændingsledninger og 53 Stk. Transformatorstationer. Mellem Hjørring og Nørresundby Elektricitetsværker er etableret et Samarbejde, idet de to Værker bl. a. er gensidig Reserve for hinanden i Tilfælde af Maskinhavari, hvorfor der er bygget en 46 km lang direkte 20,000 Volts Forbindelsesledning mellem de to Værker. Hjørring E. V. har bekostet og ejer de 38 km af denne Ledning samt et Koblingstaarn ved Brønderslev. Nedenfor er angivet en Oversigt over Tilslutningens Størrelse:

	Byen	Oplandet	Ialt
Forbrugere	3600	2800	6400
Lysmaalere	3666	2836	6502
Kraftmaalere	367	767	1134
Alm. Glødelamper	41300	39000	80300
Gadelamper	382	107	489
Motorer i HK.	1917	4375	6292

Som nævnt bestaar der et udmærket Samarbejde mellem Hjørring og Nørresundby E. V., idet den udvekslede Strømmængde maales midt paa Linien og afregnes efter de gældende Brændseloliepriser. Desuden betales der en Maksimalafgift for den fælles Reservekraft i Forhold til det paa Værkerne installerede Antal Kwt. og Værkernes højeste Belastninger. Ligeledes har Hjørring E. V. Samarbejde med Liver Mølle Højspændingsværk, et lille Vandkraftværk, som har Ret til at køre, naar Vandforholdene tillader det, ellers leverer Hjørring Værket den resterende Strømmængde til Selskabets 5 Transformatorstationer. Paa selve Højspændingsværket i Hjørring foregaar Driften saaledes, at Maskinerne dagligt kører fra Kl. 7—24 og i den Tid produceres hele Værkets Aarsforbrug, ca. 2,6 Mill. Kwt. Værket holder stille hver Søn- og Helligdag samt i 3 Sommermaaneder, og modtager i den Tid Strøm fra Nørresundby. Den saaledes modtagne Elektricitetsmængde, ca. 700,000 Kwt. aarlig, tilbageleveres derefter om Dagen, naar Maskinerne kører. Der opnaas herved meget økonomiske Driftsforhold, idet der spares en Mængde Brændselolie, der er mindre Slidtage og Vedligeholdelse, ligesom Tilsynet er billigere. Hjørring har fuld Reservekraft fra Nørresundby, hvis Maskinerne havarerer, og skulde der trods alt indtræde Brud eller Fejl paa 20,000 Volt Linien, har Nørresundby en 10,000 Volts Ledning til Sæby, hvorover Hjørring saa kan faa Reserveforsyning — et ganske fortrinligt Anlæg. Uden dette Samarbejde skulde der forlængst være foretaget Maskinudvidelser baade i Nørresundby og Hjørring. I Driftsaaret 1931—32 er der brugt 684 Tons Brændselolie og 3968 kg Smøreolie, Brændselsforbruget pr. produceret Kwt. har været 0,2755 kg. Kraftmaskinerne har været i Drift i 4210 Timer. Der er produceret 2,482,759 Kwt. med egne Maskiner, modtaget 761,622 Kwt. fra Nørresundby og tilbageleveret 682,594 Kwt. Til egne Forbrugere er der saaledes produceret 2,561,787 Kwt. Maksimalbelastningen var i December 1190 Kwt. Salget fordeler sig saaledes:

	Byen Kwt.	Opl. Kwt.	Ialt Kwt.
Lys, alm. Forbrugere	460,751		460,751
Gadebelysning	89,600		89,600
Kraft, alm. Forbrugere	179,266		179,266
Særlige Kontrakter	336,275	330,360	666,635
Varme	8,760		8,760
Transformatorforen. og andre Værker		403,033	403,033
	1,074,652	733,393	1,808,045

Værket har eget Jernbanespor fra Hjørring Privatbaner til Værkets underjordiske Brændselolie-Tankanlæg, hvor Olien opbevares i 3 store Jernbeholdere, der tilsammen kan rumme ca. 40 Tons Brændselolie. Olien ankommer i Jernbanetankvogne og pumpes fra Tankanlægget gennem en underjordisk Rørledning op i Højdebeholderen i Taarnbygningen, hvorfra Olien gennem et Filteranlæg tilføres Dieselmotorerne. Den ca. 500⁰ varme Forbrændingsluft passerer paa sin Vej til Skorstenen en Rørkedel i Kælderens, hvorved der faas varmt Vand til hele Værkets og Funktionærboligens Opvarmning. Til Oplysning om Strømpriserne tjener nedenstaaende Oversigt:

Aar	Lyspris Øre/Kw.	Kraftpris Øre/Kw.	Bemærkninger
1896—1912	60	30	Maalerleje
1912—1917	40	20	"
1917—1918	120	80	"
1918—1919	85	50	"
1919—1920	90	50	"
1920—1921	100	70	"
1921—	80	60	" 1. Halvaar
1922	70	40	" 2. "
1922—1925	70	40	"
1925—1927	60	30	"
1927—1931	60	30	Ingen Maalerleje
1931—1932	55	25	" "
1932—1934	50	25	" " Tariffer

Hjørring Byraads Belysningsudvalg bestaar af følgende Medlemmer: Brandkasserer A. Andreasen, Formand, Borgmester O. Heerfordt og Direktør C. Rudolfsen.

Den daglige Ledelse forestaas af Driftsbestyrer, cand. polyt. H. Nørgaard, der som nærmeste Medhjælpere har Kabelmester Rasmussen, Værkmester G. Klug samt Ingeniør, cand. polyt. B. Sørensen. Det øvrige Personale bestaar af Assistent Eriksen, Maskinmester Borresen, Assistent H. Nielsen, Kabelmontør A. Petersen, Maskinpasserne Th. Andersen, E. Jensen, O. Jensen, Th. Frederiksen og A. Frederiksen, Kontorassistent H. Nielsen samt 2 Ledningsmontører, 1 Maskinarbejder og 1 Arbejdsmand. Til Stadighed findes saaledes 13 fastansatte og 6 løst ansatte beskæftiget ved den daglige Drift, og i Sommertiden er der som Regel yderligere beskæftiget 2 a 3 Ledningsmontører.

H. H. NØRGAARD,
Driftsbestyrer.

HOLGER NIELSEN NØRGAARD, Driftsbestyrer, er født den 23. Decbr. 1898 som Søn af fhv. Mejeribestyrer. Gaardejer N. P. Nørgaard og Hustru Ane Marie Elisabeth, født Nielsen. Gift 1923 med Ellen Marie Toft. Elektroingeniør, cand. polyt. 1923, ved Ingeniørregimentet 1923, Assistent hos Direktør, Professor P. O. Pedersen ved Polyteknisk Læreranstalt fra 1923—25, Driftsingeniør ved Falsters Højspændingsværk fra 1925—27, Driftsbestyrer ved Hjørring kommunale Elektricitetsværk siden 1927, Statspolitiets Brand-sagkyndige vedrørende elektriske Installationer m. m.

HJØRRING GASVÆRK er oprettet 1903. Hjørring var meget sent paa det med Anlæg af Gas- og Vandværk. Dog afholdtes der allerede 1893 Udvalgsmøde under Byraadet for at undersøge Muligheden af Oprettelse af et Gasværk, men paa

Formandens Indstilling blev Sagen stillet i Bero. Den 3. Maj 1900 blev der atter nedsat et Udvalg. Dette Udvalg tog kraftigt fat paa Sagen og den 6. Februar 1902 blev det vedtaget at oprette et Gasværk og et Vandværk. Den Modvillie der var mod disse nye Værker var nærmest af økonomisk Karakter, idet Kommunen da havde en Gæld paa 318,000 Kr., men de to nye Værker samt Løkkenbanen vilde forhøje Gælden til ca. 900,000 Kr.

Ingeniør N. O. Pedersen antoges som projekterende Ingeniør for Gasværket og Værket kostede ca. 300,000 Kr.

Gasværket bestaar af et rummeligt Retorthus, der er sammenbygget med et Kedel- og Maskinhus. I Retorthuset indbyggedes straks 3 Stk. Retortovne, der var Plads til 5 Ovne. Nu er der installeret 4 Stk. Retortovne af hvilke den ene tjener som Reserve. I Kedelhuset er installeret en stor Dampmaskine og i Maskinstuen en Exhauster (Gaspumpe) samt Dampmaskine og Gasmotor til Drivkraft. Endvidere er bygget et rummeligt og højt Hus med Apparater til Rensning og Vaskning af Gassen samt de nødvendige Apparater til Maaling og Kontrolering af samme. Fra denne Bygning gaar Gassen til Beholderen. I 1903 byggedes kun een Beholder til 850 m³, men samtidig henlagdes 30,000 Kr. til en ny Beholder. Allerede i 1909 viste det sig nødvendigt at bygge denne, som kunde rumme 1300 m³. 1927 var Gasforbruget imidlertid steget saa stærkt at en Udvidelse var nødvendigt. Den sidstnævnte Beholder blev da teleskoperet, saaledes at den kunde rumme dobbelt saa megen Gas som tidligere. Tillige hører der til Værket to store Træbygninger til Kul og Koks, og straks ved Værkets Oprettelse anlagdes Jernbanespor til disse to Bygninger, saaledes at Kul og Koks henholdsvis kan modtages og leveres direkte fra og til Jernbanevogn.

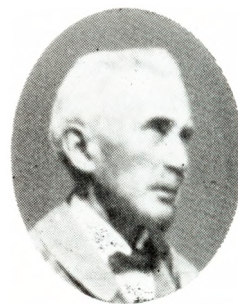
Gasværket indførte Gadebelysning, og den første Gadelygte tændtes den 23. Maj 1903 paa Springvandspladsen, anbragt paa Hotel Skandinavien. Den tændtes Kl. 6 om Aftenen, og Begivenheden var i Forvejen averteret i Bladene. Den 21. April 1903 paabegyndtes Opfyring i Retortovnene. I September 1902 var der allerede paabegyndt med Nedlægning af Gas- og Vandrør. Værket har gaaet uafbrudt i alle de Aar, der er gaaet siden Oprettelsen.

Den store Udvikling ses ogsaa af Personalet, der i 1903 kun bestod af Bestyreren og 2—3 Mænd, nu er der foruden Bestyreren en Maskinarbejder og 10 Arbejdsmænd. I de første Aar brugtes en Del af Gassen til Belysning, dette er nu helt bortfaldet, men Forbruget af Kogegas er steget saa meget, at det opvejer dette Tab. I det første Driftsaar produceredes 360,000 m³ Gas, nu 1,140,000 m³, det tilsvarende Kokssalg var 14,500 hl og 47,000 hl.

At Værket i 1903 blev bygget godt og af forudseende Folk kan ses af, at det kunde gaa i 29 Aar uden nogen egentlig Udvidelse af Betydning. Først i 1932 blev det nødvendigt at foretage en større Udvidelse, der kostede ca. 60,000 Kr.

Drivkraften ved Opførelsen af Værket i 1903 og mangeaarig Formand for Gasværksudvalget var nuværende Direktør Sophus Thomsen, der interesserede sig meget for Gasværket. Ved Gasværkets 25 Aars Jubilæum i 1928 konstateredes det, at Værket i de 25 Aar, der var gaaet, som Nettofortjeneste havde Anlægskapitalen $\times 2\frac{2}{3}$, og tillige havde det leveret $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. til Kæmnerkassen.

Gasværket ledes af Gasværksbestyrer J. Jensen.

J. JENSEN,
Gasværksbestyrer.

JØRGEN JENSEN, Gasværksbestyrer, er født den 15. September 1867 i Als Sogn som Son af Gaardejer Jens Peter Jensen og Hustru Mariane, født Pedersdatter. Udlært som Maskinarbejder, ansat ved Hobro Gasværk 1897—1903, Gasværksbestyrer i Hjørring siden Gasværkets Oprettelse 1903.

HJØRRING VANDVÆRK er oprettet 1903. Allerede i 1887 nedsattes der et Udvalg til Undersøgelse af Muligheden for Oprettelse af et Vandværk i Hjørring, men dette Udvalg fandt det ikke nødvendigt, selv om det vilde medføre en Del Gøder og afhjælpe et Savn, og unægtelig tiltrængtes flere Steder. Saaledes saa man paa det dengang. Det nye Udvalg, der nedsattes i 1900 fik dog ført Sagen igennem saaledes at det blev vedtaget at opføre Vandværket. Ingeniør Jochimsen antoges som projekterende Ingeniør.

Vandværket kostede oprindeligt 234,000 Kr., som laantes. Gælden er nedbragt til 136,000 Kr. (1928). Omkring 1927—28 foretoges store Udvidelser, og til disse laantes yderligere 136,000 Kr., saaledes at Laanet blev paa 272,000 Kr. Værket ejer i sin Fond 77,000 Kr. (1928), og den virkelige Gæld er saaledes 195,000 Kr. I det første Driftsaar oppumpedes 106,221 m³ Vand, hvilket giver et Gennemsnitsforbrug af 291 m³ pr. Dag og pr. Indbygger pr. Dag 33½ Liter. I 1926—27 oppumpedes 442,869 m³ eller gennemsnitlig pr. Døgn 1213 m³, og Forbruget pr. Indbygger er samtidig steget til 110 Liter pr. Dag. I 1927 anlagdes en ny Hovedvandedning samt Filleranlæg, saaledes at Vandværket staar som et fuldt moderne Værk. Vandværket har været til uvurderlig Gavn for Byen og dens Indbyggere. Ikke blot er det en stor Behagelighed, men spiller tillige i hygiejnisk Henseende en stor Rolle.

Vandværket ledes af Vandværksbestyrer Pedersen, der har virket siden Værkets Oprettelse i 1903.

HJØRRING TOLDSTED. I Midten af 17. Aarhundrede fremkom der en ny Afgift kaldet Accisen eller Konsumtionsafgiften, der skulde svares af Forbruget af de i Landet frembragte Produkter. Af praktiske Grunde opkrævedes denne Afgift paa Produktionsstederne (saasom Formalingsafgiften og Brænderiafgiften) eller ved Landprodukters Indførsel til Byen. Konsumtionsstederne finder man ret ofte benævnt som Brænderikontrolsteder. I Slutningen af Konsumtionstiden simplificeredes denne Tjeneste under een Konsumtionsforvalter. Denne havde da paa de forskellige Konsumtionspladser, der var underlagt hans Distrikt, Konsumtionsbetjente.

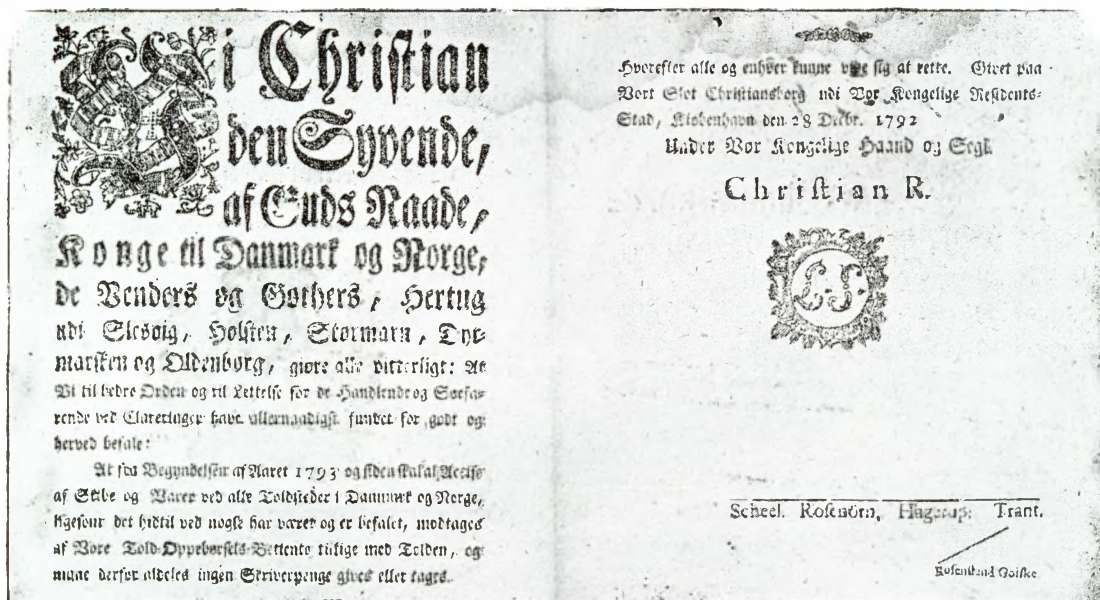
I forrige Tider laa Acciseboderne ved Byporte og Bybomme, og ingen fra Landet maatte passere disse Boder uden først at have erlagt Indførselstold af de Varer, de havde med sig. I Reglen var disse Boder bortforpagtet, saa man forstaar, at det var i Accisemandens Interesse nøje at overvaage, at ingen som helst toldpligtig Vare undgik hans Opmærksomhed. Konsumtionen overtoges i 1776 af Toldvæsenet. — Disse Forhold holdt sig helt op til 1850, da saavel Acciseboder som Bybomme ophævedes. Finansministerens Udstedelse desangaaende findes dateret i Oktober 1850 med følgende Paabud:

„... Portkonsumtionen og Portopsyn samt Formalingskontrol ophører for Provinskøbstædernes Vedkommende den 6. Oktober næstkommende Kl. 12 Middag, efter hvilket Klokkeslet alle Bomme og landværts Adgange til Købstædenne forblive aabentstaaende.“

Sammenligner man denne nu saa omfattende Institution med vore Forfædres Acciseboder og den senere Konsumtionstid, forstaar man hvilken mægtig Udvikling, der er foregaaet i Løbet af forholdsvis kort Tid.

Tolderembedet i Hjørring var i tidligere Tider ikke af synderlig Betydning, men Tolderne havde tillige Opsyn med Stranden fra Slette Strand til Tversted Skiver eller Skellet mellem Raabjerg og Tversted Sogne. Ifølge „Danske Atlas“ var den vestlige Grænse i 18. Aarhundrede dog Tranum Bæk.

I Aar 1700 blev Toldforretningerne i Hjørring, Skagen og Fladstrand forenet til eet Embede, som gaves til Opfinderen af denne Ordning, Tolderen i Skagen Anders

Plakat om Accisens Oppebørsel.

Poulsen, der vistnok var en ret mærkelig, men „geskæftig“ Person. Fra 1701 blev Toldindtraderne af Skagen, Fladstrand og Hjørring bortforpagtet til nævnte Anders Poulsen for 928 Rdl. specie, og Konsumtionsafgiften af Vin, Brændevin, Salt og Tobak paa disse Steder blev samtidig bortforpagtet til ham for 50 Rdl. aarlig.

For Hjørrings Vedkommende var disse Indtægter sikkert ikke store, og der var dér heller ikke noget særligt Toldkammer, men Købmand Jørgen Ernstsens Weidemann og hans Søn Ernst Jørgensen Weidemann passede Toldforretningerne i de Aar, denne Ordning stod paa, nemlig indtil 1706, og leverede de fornødne Maal og Vægte. De tog ogsaa Vejer-, Maaler- og Skriverpenge mod at svare Anders Poulsen en Afgift af 30—40 Rdl. om Aaret. I 1705 blev Anders Poulsen anklaget for Underslæb af sine Medinteressenter i Toldforpagtningen, og de klagede til Regeringen over ham. Da Poulsens Forpagtning udløb i 1705 forpagtede den tidligere Tolder i Hjørring Niels Poulsen Kjærulf Tolden af denne By for en Afgift af 67½ Daler og Konsumtionsskatten for 5 Rdl. Efter ham var der flere Toldere (C. Klitgaard fortæller i sin Bog „Hjørring Bys Historie“ om de forskellige Toldere). Den 1. Juli 1793 blev Toldforretningerne i Hjørring omlagt, idet Told- og Konsumtionsvæsenet forenedes og der ansattes baade en Told- og Konsumtionsinspektør og en Told- og Konsumtionskasserer for Hjørring og underliggende Distrikt.

HJØRRING POSTKONTOR. Postvæsenet i Danmark oprettedes af Kong Christian den Fjerde ved Forordning af 24. December 1624. Ganske vist havde allerede Kong Christian den Anden syslet med Opgaven, men uden at naa noget Resultat. I Forordningen af 1624 træffes Bestemmelse om Bude, Ruter, Postmestre og Styrelse. I 1653 forpagtede Kong Frederik den Tredie Postvæsenet til en ung Forretningsmand fra Hamborg, Poul Klingenberg, der tillagde sig megen Fortjeneste ved at bringe Postvæsenet, der, da han overtog det, virkede som da det blev oprettet af Christian den Fjerde, i mere tidssvarende Orden.

Hovedpostforbindelsen mellem Jylland og Fyn gik over Assens, og Færgeforbindelsen fandt hovedsagelig Sted over Snoghøj. Kolding var Knudepunkt for de jyske Ruter, og herover sendtes den københavnske Post til Hamborg. Fra Kolding udgik de tre Fodbudruter i Jylland, nemlig til Aalborg over Viborg, til Randers over Aarhus og fra Kolding til Ribe. Der var dengang ikke tænkt paa Vestjyderne, idet Breve herfra maatte afleveres i Viborg eller Ribe.

Embedet som Postmester var dengang ret ubetydeligt, men naar det alligevel var saa eftertragtet, navnlig af de stedlige Købmænd, var det fordi der med Embedet, formentlig som en væsentlig Del af Lønnen, fulgte visse Privilegier, som den indflydelsesrige Klingenberg havde let ved at skaffe. Postmestrene var saaledes fritaget for Indkvartering samt al borgerlig personel Tynge og Besværing, og endvidere havde de Bevilling til at holde Øl- og Vinkælder, og enkelte havde Krobevilling. Desuden var Budene instrueret om at føre de Rejsende til Postmesteren. — Først i 1711 overtoges Postvæsenet af Staten.

Postvæsenet stagnerede i det 18. Aarhundrede, ja paa visse Omraader var der vel endog Tilbagegang at spore. Derimod betegner Udviklingen i det 19. Aarhundrede fra første Begyndelse en stadig opadgaaende Linie, til Tider med væsentlige Fremskridt. Æren herfor tilkommer først og fremmest to dygtige Mænd i Styrelsen, nemlig Direktør David Monrad (1801—42) og Greve Otto Sophus Danneskiold Samsøe (1842—73) Mærkepælen i denne Tidsperiode er disse:

1. Befordringsvæsenets Forbedring efter at Postvæsenet har overtaget Tilsynet med dette og den deraf flydende bedre Postgang.
2. Enklere og billigere Takster, særlig efter Frimærkesystemets Indførelse i 1851.
3. Det trafikale Fremstød i 1860erne og 1870erne ved de nye Jernbanelinier.
4. Oprettelse og Udbygning af Landpostvæsenet.

Af de vigtigste Reformen indenfor Postetaten skal nævnes Indførelse af Frimærkesystemet i Aaret 1851 og dermed den ensartede Portobetaling og samtidig skete Ophængning af Brevkasserne. Omkring Aaret 1865 indførtes Brugen af lokale Breve, og der oprettedes Brevsamlingssteder til Lettelse for Landbefolkningen, og desuden antoges da de første Landpostbude.

Angaaende Oprettelsen af Postvæsenet i Hjørring spores de første Tegn i 1694. Postmester Klitgaard fortæller nemlig i sin Bog om Hjørring: Ved Forordning af 25. December 1694 blev der paabudt Oprettelse af en privat gaaende Bipost fra Aalborg over Hjørring, Sæby, Fladstrand til Skagen, dog synes Ruten ikke at være kommet i Gang før nogle Aar senere, thi Biskop Bircherod noterer 21. Juli 1698 i sin Dagbog: „Med Posten, som i Dag allerførste Gang gik fra Hjørring til Aalborg (eftersom man før den Tid ingen ordinaire Post i Vendsyssel haver haft) lod jeg skrive hjem om et og andet. . . .“ Bircherod opholdt sig da paa Visitatsrejse i Hjørring. Posten gik fra Hjørring til Aalborg hver Fredag og kom tilbage fra Aalborg Søndag Aften. Byfoged Paulin afholdt selv Bekostningen og forestod Posthuset. En Følge af denne

Postretes Oprettelse var, at Byen samme Aar fik et Posthus (Brevsamlingssted), der godt Hundrede Aar senere omdannedes til Postkontor.

Ved kgl. Resolution af 29. Januar 1802 oprettedes et Postkontor i Hjørring, hvilket aabnedes den 1. Maj 1802 i Nørregade Nr. 8, og i Stedet for det hidtilværende private gaaende Postbud til Aalborg, etableredes ridende Post til Aalborg og Fladstrand 2 Gange om Ugen samt kørende Pakkepost 1 Gang om Maaneden, senere udvidet til hver 14 Dag og 1841 til 1 Gang ugentlig.

Postmestrene i Hjørring siden 1802 har været følgende: Apoteker Johan Ludvig Hartmann 1802—09, Sønnen Henry Hartmann fra 1810—64, fra 1864—66 stod Embedet ledigt, derefter Ritmester Christen Mathias Ludvig Bülow 1866—98, Kaptajn Carl Adalbert Wimmer 1898—1901, Thorvald Otto Kornerup 1901—08, Louis Knud Wohldt von Holstein 1908—13, Carl Bruun Schau 1913—29, siden 1929 Carl Klitgaard.

Det nuværende Posthus med Telegrafstationen er beliggende ved Banegaarden. Bygningen er opført 1899 efter Tegning af H. Kampmann.

CARL KLITGAARD, Postmester, R. af D., er født den 6. Decbr. 1868 i Blokhus som Søn af Købmand N. B. Klitgaard (død 1922) og Hustru Jensine, født Jensen. Gift 1893 med Anna Marie Therkildsen. Indtraadt i Postvæsenet 1885, Postekspedient ved Provinskontorerne 1893, ved de bevægelige Postkontorer 1897, Postmester i Vraa 1917, i Brønderslev 1921, i Hjørring siden 1929. Medlem af Bestyrelsen for Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie og af Bestyrelsen for Jydsk Selskab for Historie, Sprog og Litteratur, Formand i Bestyrelsen for Historisk Samfund for Hjørring Amt, Medlem af Bestyrelsen for Vendsyssels historiske Museum, Redaktør af Vendsysselske Aarbøger, Repræsentant for Danmarks Folkeminder, litterær Medarbejder ved Jyllandsposten fra 1908 og ved Dansk biografisk Leksikon. Litterære Arbejder: Blade af Vendsyssels Historie (1899), Hvetbo Herred I og II (1906—07), Aalborg Handelsstands Historie 1431—1913 (1913), Kjørulfske Studier (1914—18), Nibe Bys Historie (1917), Hjørring Bys Historie (1924—25), Skagen Bys Historie (1928), personalhistoriske, topografiske og kulturhistoriske Arbejder i Blade og Tidsskrifter.

C. KLITGAARD,
Postmester.

STATSBANERNE I HJØRRING. Oprindelsen til det første jydsk Baneanlæg fremkom allerede i Aaret 1846 ved et Forslag fra Viborg Amts landøkonomiske Forening, men Projektet kom ikke længere end til Papiret. I 1852 skabte den engelske Stor-Ingeniør Sir Morton Peto igen Liv i Planerne ved at andrage om Koncession paa Baner i Jylland. Ud af disse Planer kom der i 1862, nøjagtig den 3. September, den første Bane i Nordjylland: Aarhus—Randers.

Det engelske Firma fik desuden flere Koncessioner paa Baneanlæg i Jylland og Fyn, saaledes Vamdrup—Aalborg, Langaa—Holstebro og Nyborg—Middelfart. Driften af Banerne skulde dog, efterhaanden som Anlæggene skred frem, overtages af det danske Jernbanedriftselskab. Efter Aabningen af Banerne Nyborg—Strib og Fredericia—Vamdrup 1865—66 manglede man Jernbaneforbindelse mellem disse og de sjællandske og sønderjydske Baner samt de tidligere anlagte jydsk Baner, der var:

- 1) Aarhus—Randers, der aabnedes den 4. September 1862,
- 2) Langaa—Viborg, der aabnedes den 21. Juli 1863,
- 3) Viborg—Skive, der aabnedes den 17. Oktober 1864,
- 4) Skive—Struer, der aabnedes den 17. November 1865, og
- 5) Struer—Holstebro, der aabnedes den 3. November 1866.

Forbindelsen mellem disse Baner, og det øvrige Jernbanenet foregik med Dampskib Aarhus—Korsør—Nyborg—Kiel, og disse Skibe havde en ret betydelig Trafik af Rejsende, Gods, Kvæg og Post, indtil Strækningen Aarhus—Fredericia aabnedes den 4. Oktober 1868.

Ifølge Lov af 24. April 1868 fastsloges det at oprette flere nye Baner, deriblandt Strækningen Nørresundby—Hjørring—Frederikshavn. Banen aabnedes den 16. August 1871.

Hjørring Jernbanestation er opført af Arkitekterne S. Hoffmeyer og Th. Arboe og under Tilsyn af N. P. C. Holsøe.

Stationen er ret betydelig som Godsstation og har i Ferietiden stor Persontrafik af Turist- og Baderejsende, der skal til Lønstrup, Løkken, Hirtshals m. fl. Steder.

A. BISSERUP,
Stationsforstander.

ANTON M. BISSERUP, Stationsforstander, er født den 25. Januar 1875 og ansat ved D. S. B. i 1891. Elev i Borris, Struer og Herning, Assistent 1893 med Tjeneste i Kolding, Taulov, Ringkøbing, Varde, Struer og atter i Ringkøbing, Overassistent i Aarhus 1. April 1918, Trafikkontrolør samme Sted 1. Juni 1923, Overkontrolør i Aarhus 1. Juli 1931, Stationsforstander i Hjørring siden 1. December 1932.

HJØRRING TELEFONCENTRAL hører under Jydsk Telefon-Aktieselskabs Distriktskontor i Aalborg.

I Løbet af Firserne i forrige Aarhundrede blev der rundt om i Jylland dannet en Række smaa Telefonselskaber, som med Købstæderne som Centrere spredte deres Net ud over Oplandet og besørgede Telefontrafikken i og mellem disse.

Paa Initiativ af Aarhus Telefonselskab, som var det største af dem, stiftedes i 1895 „Jydsk Telefon-Aktieselskab“, som omfattede Aarhus, Viborg, Ringkøbing, Randers, Aalborg og Hjørring Amter samt en Del af Skanderborg Amt. I 1914 overtoges „Forenede Sydijdske Telefonselskaber“, som omfattede Ribe og Resten af Skanderborg Amt. Endvidere blev af Staten købt dennes lokale Anlæg, som navnlig fandtes langs Vestkysten.

Da Jydsk Telefon-Aktieselskab stiftedes i 1896 var der omtrent 2500 Abonnenter, hvilket Tal stiger jævnt indtil 30,000 i 1915, hvorefter der i Højkonjunkturernes Aar sker en meget stærk Forøgelse til 60,000 Abonnenter i 1919. Med Udgangen af 1931 havde Selskabet 87,000 Abonnenter. Selskabet har sit Hovedsæde paa „Clemenborg“ i Aarhus, medens der er Distriktskontorer i Aalborg og Kolding. Formand for Selskabets Bestyrelse er Kreditforeningsdirektør Carl Heerfordt, København, Næstformand er Bankdirektør Schack-Eyber, Aarhus. Den administrerende Direktør er cand. polyt, Ingeniør M. J. Wallmann. Ialt beskæftiger Selskabet ca. 2400 Mennesker, hvoraf ca. 220 ved Administrationen, ca. 630 ved Bycentralerne, ca. 460 ved Arbejdssyrken og ca. 1120 Landcentralbestyrere. I 1931 er der ført 34 Mill. mellemlys og 103,8 Mill. lokale Samtaler. Ledningsnettet bestaar af ca. 55,000 km Dobbelledning mellem Centralerne og deraf de ca. 5000 km i underjordiske Kabler. Af de ca. 265,000 km Abonnentledning er de 165,000 km underjordiske Kabelanlæg.

I Aalborg findes Kontor for Selskabets nordlige Overingeniørdistrikt, der omfatter Vendsyssel, Thy, Himmerland og den nordlige Del af Salling. Distriktet ledes af Overingeniør J. Wibrand.

Hjørring Telefoncentral ligger i Bryggergade og har ca. 1000 Abonnenter og 80 Centralledninger, der betjenes af 18 Telefonister under Ledelse af en Forstanderinde.

Hjørring Telefonmester-Distrikt bestaar af 4 Købstæder: Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev og Sæby samt 103 Landcentraler med godt 5000 Abonnenter. Arbejdsstyrken i Distriktet udgør 20 Mand.

RASMUS LUND-PETERSEN, Telefonmester, er født den 21. Januar 1875 i Rimsø Sogn som Søn af Landmand Peter Sørensen og Hustru Kathrine, født Rasmussen. Gift 1901 med Martine Jensine Rasmussen. Lært Landbrug, ansat ved Jydsk Telefon-Aktieselskab den 1. Marts 1898 i Randers som Telefotekniker, Telefonformand fra 1907—19, siden 1. April 1919 Telefonmester for Hjørring Distrikt.

R. LUND-PETERSEN,
Telefonmester.

AGNES BODELSEN, Forstanderinde, er født den 22. September 1869 i Odde Mølle. Ansat ved Jydsk Telefon-Aktieselskab den 1. Oktober 1895 i Hjørring, Forstanderinde fra den 1. November 1898.

AKTIESELSKABET HANDELS- OG LANDBRUGSBANKEN I HJØRRING er stiftet den 30. Januar 1929 med det Formaal at drive almindelig Bankvirksomhed til Gavn for Erhvervslivet i Byen og paa Landet. Banken afløste den tidligere „A/S Vendsyssel Bank“.

A/S Handels- og Landbrugsbanken

Banken aabnedes for Forretninger den 18. April 1929, men forskellige Forhold gjorde, at Arbejdet først senere kom i Gang. Saaledes fandt der ingen Udlaan eller Vekseldiskontering Sted før i Maj Maaned, men siden den Tid er Udlaanene steget jævnt fra Maaned til Maaned.

Det første Driftsregnskab, der fremkom efter de faa Maaneders Arbejde viste trods de mange Udgifter til Start, Annoncer, Tryksager, Bøger etc. et Overskud paa ca. 3000 Kr. Dette viser, at Banken blev godt og tillidsfuldt modtaget, og dette ses samtidig af det meget store Aktionærantal (600). Aktiekapitalen er fastsat til Kr., 400,000 hvoraf Kr. 300,000 er indbetalt. Aktierne er udstedt i Stykker paa 1000, 500, 200 og 100 Kr.

Bankens Bestyrelse bestaar af: Borgmester, Grosserer O. Heerfordt, Formand, Brandkasserer A. Andreasen, Næstformand, Købmand Henrik Carstens, Sekretær, Proprietær K. Kristiansen, Sejlstrup, og Gaardejer Jens Laurids Thi-

rup, Skallerup. — Bankens administrerende Direktør er Hans Chr. Jacob Ditlev Knudsen.

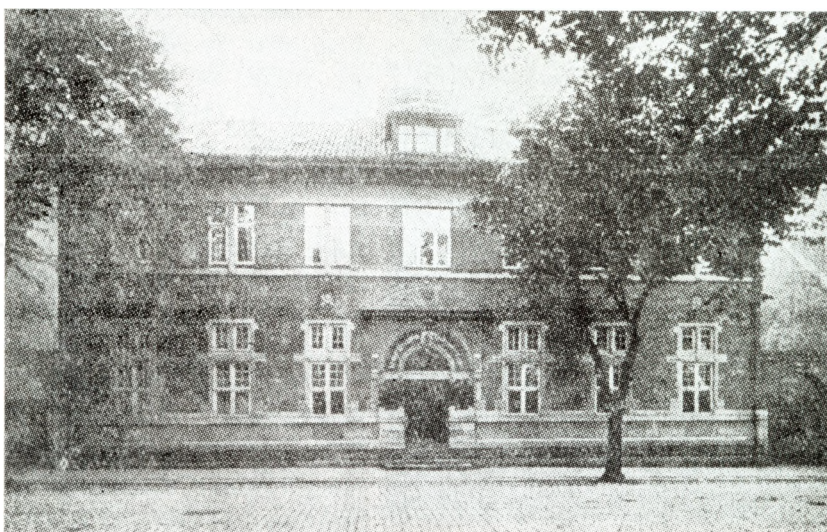
HANS CHRISTIAN JACOB DITLEV KNUDSEN, Bankdirektør, er født den 16. Maj 1881 som Søn af Smedemester H. H. Knudsen og Hustru Karoline Mathilde Knudsen. Gift 1909 med Ingeborg Theodora Maaløe Rude Knudsen. Lært Handelen, Eksamen fra Niels Brocks Handelshøjskole efter et 2-aarigt Dagkursus, Vekselmægler, siden 1905 ved Bankvæsenet, udnævnt til Direktør 1910.

HJØRRING DISKONTOBANK er oprettet den 2. Marts 1855. Den stiftende Generalforsamling afholdtes den 17. Januar 1855, og det viste sig, at der var tegnet et Aktiebeløb af 51,800 Rdl., hvoraf Kontantaktierne og de første Indskud udgjorde 23,550 Rdl.

Bankens første Bestyrelse bestod af Konsul Chr. H. Nielsen, Formand, Politiasistent i Kalum (senere Prokurator i Hjørring) H. A. Lund, Bryggeriejer H. J. Schmidt, Kammerraad, Prokurator Aagaard og Brænderiejer Niels Olesen samt som Suppleanter Købmændene Hancke og J. Chr. Schibbye. Bestyrelsen antog Købmand Herman Nielsen til Bogholder og lejede Kontor i hans Ejendom paa Østergade. Senere overtog Banken Ejendommen og lod i Sommeren 1858 Forhuset ombygge. I 1902 maatte „den gamle“ Bank vige Pladsen for en smuk, moderne indrettet Bankbygning, der opførtes efter Tegning af nuværende Stadsbygmester Axel Møller, København.

Hjørring Diskontobank har klaret sig godt gennem Aarene, selv under den store Pengekrise 1857—58 klarede Banken sig stolt under den ret store Forvirring. Banken kunde endog laane Penge ud og opfylde sine Forpligtelser tilfredsstillende. De sidste 25 Aar har vist en overordentlig god Udvikling indenfor den gamle Bank, saaledes er Aktiekapitalen femdoblet, Indskudene mere end tredoblet og Reserver og Forstærkning omtrent femdoblet.

Omstaaende Skema giver et udmærket Indtryk af Bankens Udvikling fra Starten til 75 Aars Jubilæet i 1930.

Hjørring Diskontobank.

Aar	Aktiekapital Kr.	Indlaan Kr.	Reservefond Kr.	Forstærkningsfond	Balance Kr.
1880	400,000,00	1,960,000,00	100,000,00		2,580,000,00
1905	400,000,00	4,900,000,00	200,000,00	12,000,00	5,840,000,00
1930	2,000,000,00	15,000,000,00	700,000,00	200,000,00	21,930 000,00
				overf. 44,000,00	

At der indenfor Ledelsen altid har hersket gode Forhold faar man et Indtryk af, naar man hører, at Banken i de første 75 Aar kun har haft 3 administrerende Direktører. Den første Direktør var Konsul Chr. H. Nielsen fra 1855—70, Peder Møller 1870—1909, da han trak sig tilbage efter at være fyldt 80 Aar, dog var allerede i 1907 antaget den unge Bankkasserer Brandt fra Svendborg med den Hensigt at skulle overtage Stillingen efter den aldrende Peder Møller. I 1924 valgtes daværende Kasserer Axel Eirsted som Meddirektør. I 1932 ansattes Direktør Sperling Andersen, tidl. Brønderslev Bank, som administrerende Direktør. Som Meddirektør fungerer stadig Hr. Axel Eirsted.

AXEL EIRSTED, Direktør, er født den 8. Januar 1881 i Hjørring som Søn af Bogholder Marinus Eirsted og Hustru Oline, født Haugaard. Gift 1909 med Jenny Marie Færch. Ansat i Hjørring Diskontobank 1. September 1895, Kasserer 1. Marts 1909, udnævnt til Direktør 1. Marts 1924.

SPAREKASSEN FOR HJØRRING BY OG OMEGN er det ældste Pengeinstitut i Hjørring, idet den er startet den 11. September 1844. Sparekassen har i disse mange Aar været en betydende Faktor i Byens og Egnens økonomiske Liv, og Sparekassens Historie er da ogsaa præget af Bestræbelser for til enhver Tid at udrette det mest mulige blandt den Befolkning, der samledes omkring denne Institutions Arbejde, for at højne Sparsommeligheden i videst muligt Omfang.

Sparekassens Historie begyndte egentlig den 20. Oktober 1843, da Sparekassens Stiftere og første Direktion, nemlig Justitsraad, By- og Herredsfoged Kofoed, Krigsraad, Herredsfoged Spærck, Postmester Hartmann, Forligskommissærerne Nissen og Christensen, Konsul, Købmand Chr. H. Nielsen og Etatsraad, Amtsforvalter Brinck Seidelin, indsendte en Ansøgning til Kongen om forskellige Begunstigelser for den paatænkte Sparekasse. Denne Ansøgning omfattede: Ret til Indlaan af Sparekassens Midler i den Kongelige Kasse, Fritagelse for at bruge stemplet Papir og for at Sparekassens Midler kunde belægges med Arrest og Beslag m. v., og under Datoerne 24. Februar, 18. Maj og 29. Juli 1844 fik Sparekassen Ansøgningens forskellige Ønsker opfyldt.

Forholdene ved Sparekassens Start var smaa. Man havde faaet Lokaler paa Byens Raadstue, og Direktionens Medlemmer skiftedes indbyrdes til at være tilstede sammen med Bogholderen, eksam. jur. A. Holm, naar Sparekassen hver Onsdag mellem Kl. 10—12 holdt aaben.

Først i Begyndelsen af 1845 vedtog man at bevilge Udlaan af Sparekassens Midler til Private, og i Maj Maaned kommer der aabenbart mere Fart i Sagerne, idet det vedtoges at udsende en populær Bekendtgørelse for at give Egnens Befolkning Kendskab til Sparekassen og for at opmuntre den til at benytte denne Institution. — Imidlertid var den Fremgang begyndt, som senere skulde tage saa stærk Fart, og da Boligforholdene paa Raadhuset ikke var tilfredsstillende, lejede Sparekassen sig ind hos Gæstgiver Blickfeldt for en aarlig Leje af 35 Rdl., og Indflytningen fandt Sted 1. September 1848.

Ser man paa den Udvikling, Sparekassens Midler har gennemgaaet i Aarene siden da, vil man egentlig bedst forstaa, hvor meget denne Institutions Arbejde har udrettet der paa Egnen. Det første Regnskabsaar sluttede med en Indlaanskapital paa Kr. 2,970,62, og allerede Aaret efter var dette Tal steget til Kr. 32,016,02 med en Reservekapital paa Kr. 164,37. Da Sparekassen i 1894 holdt 50 Aars Jubilæum, var Indlaanskapitalen 1,4 Million Kr. med en Reservekapital paa Kr. 115,000. Pr. 31. Marts 1933 er Indskudspapitalen vokset til 12½ Mill. Kr. og Reservekapitalen til 850,000 Kr.

Sparekassen har da ogsaa igennem disse Aar støttet mange gode Formaal med Pengetilskud. De første 200 Rdl. skænkedes saaledes i 1854 til „Husarme i Hjørring“ under den daværende Dyrtid, og i Løbet af de første 50 Aar bortskænkede Sparekassen Kr. 12,000 i forskelligt Øjemed. Dette Forhold er stadig blevet fortsat, og i de senere Aar har Sparekassen uddelt ca. Kr. 5000 aarligt i veldædige Øjemed.

I Løbet af disse mange Aar er der naturligvis i en Institution som denne foregaaet meget af historisk Interesse. Desværre kan denne korte Oversigt ikke gaa i Detailler i saa Henseende, men maa nøjes med at berøre de vigtigste Begivenheder og nævne de vigtigste af de Mænd, der gav Sparekassen deres Arbejde.

I 1874 var det blevet ganske nødvendigt at skaffe Sparekassen bedre Boligforhold. Man købte da Købmand F. F. Iversens Gaard paa Torvet, og efter en Del Forandringer ved Ejendommen flyttede Sparekassen ind i sine nye Lokaler den 18. November samme Aar.

I 1883 optog Sparekassen Salget af Sparemærker, og i de paafølgende 10 Aar var Udviklingen saa stor, at Sparekassen krævede større Pladsforhold. Man solgte da den gamle Bygning paa Torvet og lod Arkitekt H. Kampmann i Aarhus opføre den nuværende smukke Bygning i Kongensgade, hvor Stuelokalerne er indrettet til Kontorer med brandfri Rum og 1. Sal til Bolig for Direktøren.

I 1872 afgik Sparekassens Bogholder, Forligskommissær Holm ved Døden og efterfulgtes af Fuldmægtig Hou, og samme Aar blev Kontordagenes Antal udvidet. I 1887 indskrænkedes Direktørernes Antal til 4, og det vedtoges samtidig, at Direktionens Formand skulde overtage Direktionens Hverv paa alle ordinære Kontor- og Terminsdage, og da Loven om Firmaanmeldelse til Handelsregistret kom i 1889 vedtoges det, at optage Sparekassens Bogholder som Medlem af Direktionen. Fra 1889—1911 har den daglige Ledelse været overdraget Justitsraad V. Hou, fra 1911—26 Konsul H. Jensen og fra 1926—31 Landinspektør A. L. Birk, R. af D.

Den nuværende Direktion bestaar af fhv. Amtsvejsinspektør H. Lunøe, R. af D., Dmd. (Formand), Direktør Georg Christensen (Næstformand), Proprietær S. Møller, Ø. Thirup og Købmand Carl Jensen. I Sparekassens Direktion har foruden Stifterne følgende Mænd haft Sæde: Borgerrepr. Formand, eksam. jur. A. Lyckegaard, Købmand V. Iversen, Vicekonsul Lars Skibsbye, Gaardejer Blichfeldt, Købmand Hücke, Prokurator Vesterbye, Justitsraad, Byfoged Petersen, Overauditør Byfoged Timm, Guldsmed Hansen, Toldinspektør Nyegaard, Møller Smidt, Købmand F. Iversen, Apoteker Christens, Overauditør, Herredsfoged Uldall, Gaardejer Blichfeldt, Toldinspektør Forsberg, Konsul, Købmand Hancke, Farver Svendsen, Købmand P. Skibbye, Justitsraad Rohde, Borgmester Høst, Borgmester Kampmann, Sagfører Hou og Groserer Chr. H. Nielsen.

G. CHRISTENSEN,
Direktør.

Sparekassens Tilsynsraad bestaar af: Politimester J. Funch (Formand), Proprietær S. Færch, Overklit (Næstformand), Instal-

latør M. Jørgensen, Murermester A. Engelund, Sognefoged Chr. Nielsen, Astrup, Sognefoged Peter Kjøbsted, Tornby, Direktør J. Chr. Wibroe.

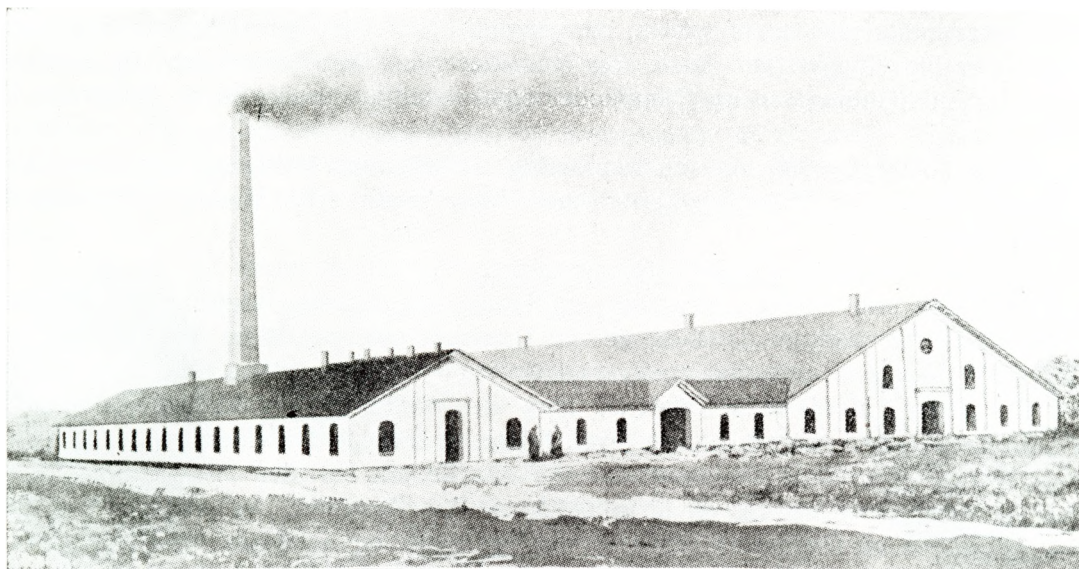
I Tilsynsraadet har endvidere haft Sæde: Kammerherre, Amtmand P. Nørgaard, Konsul V. Mogensen og Sognefoged Jakob Larsen, Skibsbys.

GEORG CHRISTENSEN, Sparekassedirektør, er født den 19. Februar 1884 som Søn af Købmand Jens Christensen og Hustru Kirstine, født Holmen. Gift 1908 med Else Petry. Uddannet som Købmand, nu Direktør og Næstformand i Direktionen for Sparekassen for Hjørring og Omegn.

HJØRRING ANDELS-SVINESLAGTERI er oprettet Aar 1891. Dog byggedes et Privatslagteri i Hjørring allerede i 1884 og samtidig byggede Koopmann Slagteri i Aalborg. Disse Slagterier samt Randers Slagteri opkøbte Svin rundt om i Vendsyssel og holdt Opkøbere til at modtage dem ved Stationerne. Desuden var der flere private Svineopkøbere, der ugentlig modtog Svin paa forskellige Modtagelsespladser. Opkøberne solgte de Svin, som egnede sig for det engelske Marked, til Hjørring og Aalborg Slagterier, de større og mere fede Svin sendtes direkte, levende til Hamborg.

I Slutningen af 1887 kom Forbudet mod Indførsel af danske Svin til Tyskland, og kort efter kom det danske Forbud mod at føre levende Svin fra en Egn til en anden. Svinene fra Vendsyssel maatte saaledes ikke føres over Limfjorden. Disse Foranstaltninger blev truffet for at hindre den da udbredte Svinepest fra at brede sig til hele Landet. Naturligvis faldt Flæskenoteringen meget, og i den Tid, der gik inden Forbudet ophævedes, gik Prisen saa langt ned som til 18 Øre pr. $\frac{1}{2}$ kg lev. Vægt, hvilket var alt for lidt i Forhold til de engelske Flæskepriser. Da Landmændene blev kloge paa dette fremkom der Planer om et Andelsslagteri

Der afholdtes en Del Møder omkring i Egnen, hvor det nedsatte Udvalg udtalte sig om Sagen og hvor Landmændene opfordredes til at tegne sig som Leverandør. Sagen fik imidlertid kun delvis Tilslutning og fra flere Sider mødte den stærk Mod-

Hjørring Amts Andels-Svineslagteri 1891.

stand. Planen om at leje Hjørring Privatslagteri vakte ligeledes en Del Modstand. Der afholdtes stadig Møder for Oprettelse af en Andelsslagteri. Den 21. September 1889 afholdtes et nyt Møde, hvor Udvalget gjorde Rede for Arbejdet og det Resultat, der var naaet. Der manglede da 6000 af de forlangte 20,000 Svin. Afgørelsen udsattes dog endnu 2 Maaneder paa Grund af mismodig Stemning. Udvalget fremsatte derefter en Plan, der gik ud paa at samarbejde med Aalborg om Oprettelse af et Andelsslagteri i Fællesskab, da det ikke synes at kunne samle tilstrækkelig Interesse i Hjørring Amt alene. Denne sidste Udtalelse var de tegnede Andelshavere alt andet end glad for, da det jo let kunde gaa saaledes, at Slagteriet blev anlagt alt for langt mod Syd, ja maaske endog helt uden for Hjørring Amt. Energiske Mænd sluttede sig sammen og rejste en kraftig Agitation. Agitationen gjorde sin Virkning. Paa et Møde afholdt den 7. December s. A. kunde Udvalget meddele, at der nu var tegnet 21,576 Svin og en Garantium paa 281,000 Kr., og det vedtoges derefter næsten enstemmigt at oprette Slagteriet for Hjørring Amt alene.

Slagteriets første Bestyrelse bestod af: Jens Sørensen, Saksager, Formand, Hans Madsen, Skærumhede, Oluf Olesen, Stadegaard, K. M. Kristensen, Klastrup, Joh. Knudsen, Bedholm, Th. G. Jungersen og C. Mørch, Bajensgaard. Til Direktør valgtes enstemmigt M. Nielsen, Kolding. Som Slagtermester antoges Kleinwächter og som Bogholder Martin Ebsen.

Efter at Udvalget havde approberet de af Bygmesteren J. Andersen fremlagte Planer over Slagteriet, paabegyntes Opførelsen af dette. Af det aflagte Regnskab ses, at alle Omkostninger ved Slagteriets Opførelse, Byggegrund, Montering m. m. beløb sig til en samlet Sum af 115,714 Kr. 69 Øre. Hjørring Andelssvineslagteri var det 13. i Rækken af Andelsslagterier, der i Løbet af 3 Aar var opført her i Landet, og desuden arbejdedes der paa at oprette endnu flere forskellige Steder. Det var saaledes ikke uden Grund, at Privatslagterierne saa med Misfornøjelse paa denne Udvikling, og det er forstaaeligt, at der blev gjort flere Forsøg paa at spænde Ben for Andelsslagterierne.

I Begyndelsen af 1891 stod Slagteriet færdigt.

I Aarene 1907—8 foretoges forskellige Forandringer og Udvidelser paa Slagteriet. Svineantallet var steget stærkt, man mente at en yderligere Stigning var sandsynlig. Der blev bygget nyt Svale- og Nedskærerum, nyt Fedtsmelteri og Destruktionsanlæg samt indlagt en ny Dampkedel og forskelligt andet til et Beløb af Kr. 60,000.

Den 11. August 1908 blev en Mærkedag i Slagteriets Historie, idet Kong Frederik den Ottende og Dronning Louise med Følge under deres Besøg i Hjørring besaa Slagteriet.

Allerede i nogen Tid havde Pøselokalerne vist sig at være for smaa, og da det i 1909 blev nødvendigt at foretage en Reparation af Gasanlægget til Svideovnen, vedtoges det at nedlægge dette og udvide Pølseriet med det Rum, der derved blev ledigt. Der blev saa anskaffet en ny Svideovn, hvortil anvendes Olie som Brændsel. Ved denne Udvidelse af Pølseriet blev det muligt at udvide Produktionen, og da der stadig kunne sælges endnu flere Pølser, svarede Udvidelsen godt. I 1911 viste det sig at Slagteriets Dampmaskine var saa udslidt, at den ikke længere kunne fungere. Bestyrelsen vedtog da at anskaffe en Raaolliemotor, der skulde være billigere i Drift end en Dampmaskine, samtidig vedtoges at anlægge eget Elektricitetsværk, medens man udsatte Afgørelsen om, hvorvidt man skulde indlægge Køleanlæg eller bygge et nyt Ishus til Slagteriet. Paa en Generalforsamling vedtoges det om-

trent enstemmigt at indrette Køleanlæg efter en af Ingeniør N. Vang, København, udarbejdet Plan. De nye Anlæg i 1911—12 kostede tilsammen ca. 130,000 Kr.

Ved de store Slagtninger i 1914—15 viste Destruktionsanlægget sig at være for lille, det store Antal kasserede Svin kunde ikke behandles. Der blev derfor fra det veterinære Tilsyn forlangt en Udvidelse og en Forbedring af disse Forhold. Bestyrelsen vedtog i Anledning heraf, at opføre en ny Bygning langs Vestsiden af Slagteriets Grund til et nyt Destruktionsanlæg, Kalveslagteri, Bødkerværksted m. m. samt Anlæg af en Kødfoder og Bemelsfabrik. Bygningen opførtes i Sommeren 1915 og blev straks taget i Brug, og navnlig Kødfoderfabrikken gik godt.

Den ret bekostelige Kødkontrol, som et Eksportslagteri maa underkaste sig, er paabudt af Landbrugsministeriet, der, efter Samraad med Dyr lægerne, fastsætter Regler for den sundhedsmæssige Bedømmelse og Behandling af Slagteriets Produkter. Endvidere er der af Ministeriet, efter Forhandling med Slagteriernes Organisation og andre, fastsat Regler for Behandling og Forsendelsesmaade af Varerne, alt afpasset efter de yderst forskellige Fordringer, som Kunderne stiller. Dertil maa man vide, at et Eksportslagteri ikke alene har Kunder over hele Europa, men ofte i andre Verdensdele, hvorfor Fordringerne kan være meget forskellige.

Regeringens Indgriben blev først alvorlig i Aaret 1905 paa Forlangende af vor største Kunde England, der havde adskillig Grund til Klage over Kvaliteten af det Flæsk, det fik fra Danmark, meget paa Grund af en speciel Sygdom — Rachitis — der rasede i Svinebestanden paa den Tid

Ministeriets Bestemmelser faldt ofte Slagteriernes Ledere noget tungt for Brystet, og disse var tilbøjelige til, noget blindt og eensidigt, at give Dyr lægerne, der skulde overvaage, at Ministeriets Cirkulære overholdtes, Skylden for disse, hvilket maaske var meget menneskeligt. Denne vanskelige Gnidningsperiode var dog snart forbi. Samarbejdet mellem Dyr lægerne, der staar som Ministeriets Tillidsmænd, og Slagteriernes Ledere forener sig nu i det Formaal, at sikre Slagteriernes Produkter Anerkendelse og en god Modtagelse paa vore Markeder — i Øjeblikket mere nødvendigt end nogensinde tidligere.

De meget svingende Fordringer, som Udlandet stiller til vor Kontrol med Slagteriernes Udførselsvarer, giver de tilsynsførende Dyr læger mange nye daglige Arbejder, som ikke var kendt tidligere, saasom Kontrol med Saltning, Dræning, Temperatur i Køle- og Salterum, Ventilation, udvidede Renlighedsforanstaltninger, Fedtets Beskaffenhed, Attestering af mangfoldig Art, Indsendelse af ugentlige og maanedlige Indberetninger angaaende Udførelse af enten levende eller slagtede Dyr, Kontrol med Anvendelse af Farvestoffer, Desinfektionsstoffer, Kontrol med Indkøb af Konserverdaaser m. m.

R. G. HANSEN,
Dyr læge.

RUDOLF GEORG HANSEN, Dyr læge, er født 1881 som Søn af Dyr læge Rud. Hansen og Hustru Sofie, født Genefke. Gift 1905 med Kirstine Caroline Bøjer. Dyr læge ved Hjørring Andelssvineslagteri.

HOLGER HEILESEN, Slagterimester, er født den 20. Maj 1898 som Søn af Bogholder Chr. Heilesen og Hustru Kristine H. Gift 1925 med Kæty H. Uddannet ved Slagteribranchen, Slagterimester ved Hjørring Andelssvineslagteri. Formand for Foreningen af Arbejdsledere i Danmark (Hjørring Afd.).

H. HEILESEN,
Slagterimester.

Bryggeriet „Vendia“.

AKTIESELSKABET BRYGGERIET „VENDIA“, HJØRRING, er stiftet den 22. Maj 1885.

I Efteraaret 1882 traadte, ifølge „Vendsyssel Tidende“, en Del bemidlede Mænd af Hjørring sammen for at forhandle om, hvorvidt der maatte være Interesse for Anlægget af et Bayersk- og Hvidtøl-bryggeri.

Deltagerne blev hurtigt enige om, at et saadant Foretagende var ønskeligt og naturligt, og der valgtes et Udvalg, bestaaende af Brænderiejer Ths. P. Olesen og Købmand W. Høgsted til at indhente fornødne Oplysninger. Dernæst averteredes efter en Byggegrund med godt og sundt samt tilstrækkeligt Vand, og hvor Forholdene stillede sig gunstigt for Udgravning af Lagerkældere, og det overdroges Ingeniør Victor Bagger, København, at foretage Beregninger og Udregninger. Af „Hjørring Amtstidende“ af 1885 fremgaar det, at der har været ført talrige Forhandlinger om Grund, og dertil var Byraadet ikke saa let at forhandle med, skønt der var flere Interesserede, der var Medlemmer af dette. Den 22. April 1885 redegjorde det nedsatte Udvalg for Arbejdet og fremlagde bestilte Tegninger over Bryggeriet samt Overslag over Driften. Den første Del kunde nok holde Stik, medens derimod Driftsoverslaget var vanskeligere at overholde. Fra dette kan fremføres Eksempler, der efter vor Tids Beregninger ikke ser saa kedelige ud: Kontorholdsudgifter 262 Kr., Lønninger 5400 Kr. og Skatter og Assurance tilsammen 500 Kr. I Udbytte til Auktionærerne var anslaaet 15 pCt. Der blev derefter udbudt Aktier, og den 16. Maj var det udbudte Beløb tegnet.

Bryggeriet sendte sit Øl i Handelen den 2. Marts 1884, dog var det i den før-

ste Tid kun Hvidtøl, af hvilket de forskellige Sorter kunde købes for 12,8 og 6 Kr. pr. Tønde. Den 2. Juli 1884 udsendte Bryggeriet første Gang Bayerskøl.

I de første Aar har „Vendia“ øjensynlig haft en hel Del Vanskeligheder, og Salget har ikke svaret til Forventningerne, hvilket vel for en Del skyldes en kraftig og paagaende Konkurrence, specielt fra Bryggeriet „Ny Carlsberg“. I August 1888 antoges J. A. Möllmann, der kom til „Vendia“ fra „Fæstningsbryggeriet“ i Fredericia. Han havde tilbragt sin Ungdomstid med at studere Bryggerivirksomhed i Tyskland og Østrig, hvor han havde haft Plads paa ansete Bryggerier, og blandt andet været Assistent paa Bryggerihøjskolen i Wien. Den dygtige Brygger forstod at faa mere Fart i Tingene. I 1885 indrettedes en mindre Aftapningsanstalt og i 1887 indførtes rendyrket Gær og Samarbejde med et Laboratorium. Direktør Mølgaard gik straks over til selv at lade Bryggeriet aftappe Bayerskøl, anskaffede et Filter, som dengang ikke brugtes ret meget herhjemme, og „Vendia“s Bayersk- og Hvidtøl vandt efterhaanden mere og mere Indpas.

Salget gik nu roligt fremad, og et i 1894 opført nyt Hvidtølbryggeri ansporede „Vendia“ til at levere kraftigere Bryg, hvilket sikkert har stimuleret Salget en Del. — Da Bryggeriet startede var det baseret paa at levere 5000 Tdr. Øl, hvilket Kvantum nu er steget med 100 pCt., og Bryggeriet saa sig derfor nødsaget til i 1897 at foretage en meget betydelig Udvidelse. Saaledes anskaffedes Kølemaskiner paa 50,000 Kalorier, saaledes at Kælderens nu kan holdes konstant paa 1°. Tidligere holdtes Lagerkælderne afkølede med Is, idet der tilkørtes 5—600 Læs aarlig.

I 1903 paabegyndte „Vendia“, efter at have købt to lokale Mineralvandsfabrikker, selv at fabrikere Mineralvand, der efterhaanden er blevet en betydelig Fabrikation. I 1907 blev det nødvendigt at foretage en betydelig Udvidelse af Tapperiet. I 1920 fornyedes saa godt som alt Aftapperiets Inventar, bl. a. installeredes en ny Tappemaskine til 3000 Flasker i Timen og en Crown-Corkmaskine til det praktiske og moderne Flaskelukke. I det hele taget er Bryggeriet fuldt moderne indrettet, og prøver man at følge en tom Flaske fra den kommer til Bryggeriet og forlader dette fyldt med Øl, Lukke og Etiketter paa ser dette saaledes ud: Flaskerne passerer paa en Transportør igennem Skyllemaskinen og kommer ren ud, hvorefter den „lyses“, om der skulde være noget som helst urent i den, for derefter at sættes paa et andet Transportbaand, der fører den rene Flaske ind i Modtrykstappemaskinen. Den fyldte Flaske føres over paa Crown-Corkmaskinen, som forsyner den med dette snilde Lukke, for i Kurve at gaa igennem Pasteuriseringsapparatet, hvor Øllet pasteuriseres. Det pasteuriserede Øl bliver igen „lyst“, hvorpaa Flasken gaar igennem Etiketteringsmaskinen, som paasætter de fornødne Etiketter. Den Lethed, hvormed det hele foregaar forbauser, og paa den Maade kan man tappe ca. 3000 Flasker i Timen

Foruden disse moderne Maskiner, som er nødvendige for et moderne Bryggeri, er det af stor Vigtighed at have en dygtig Stab af Funktionærer og Arbejdere. „Vendia“ er saa lykkelig at kunne glæde sig over dette, idet der saa vidt vides aldrig har været noget daarligt Forhold mellem Personale og Ledelse.

CHRISTIAN HENRIK NIELSEN, Grosserer, er født den 21. Maj 1880 som Son af Grosserer Chr. H. Nielsen og Hustru Anna Elise N. Gift 1910 med Ingeborg Poulsen. Uddannet ved Handelen: 1 Aar i Hjørring, 4 Aar i Aalborg, 1 Aar i København og 4 Aar i Udlandet (Hamborg, Glasgow og London). Formand for Hjørring Diskontobanks Bestyrelse, Formand for

CHR. H. NIELSEN,
Grosserer.

Bryggeriet „Vendia“, Formand for A/S Peder P. Hedegaard, Nørresundby, Næstformand i Hjørring Handelsstandsforening, og bl. a. Medlem af Understøttelsesforening af 22. April 1860 og af den lokale Afdeling af Dansk Arbejde.

IVAR CHRISTIAN WIBROE, Bryggeridirektør, cand. pharm., er født den 26. Juni 1885 i Helsingør som Søn af Møller Emil Wibroe og Hustru Ernstine, født Bøggild. Gift 1918 med Vera Elise Schrøder. Cand. pharm. 1907, uddannet paa danske Bryggerier og i Bøhmen indtil 1911, Direktør ved A/S Holbæk Bryggeri 1911—20, Brygmester ved Bryggeriet „Vendia“ 1920, udnævnt til Direktør samme Sted 1. Oktober 1923. Formand for Dansk Arbejdes Hjørring Afd., Suppleant til Bestyrelsen for Dansk Bryggeriforening. Medlem af Tilsynsraadet for Sparekassen for Hjørring og Omegn og Sekretær i Bestyrelsen for Danske Motorejere.

FALCKS REDNINGSKORPS I HJØRRING er Filial af Falcks Redningskorps A/S, København. Stationen blev aabnet for Driften 1. Januar 1932.

Som Flertallet af Korpsets nye Stationer er den underlagt Moderselskabet i København, og nyder Fordelene ved dettes Erfaring og Arbejdspraksis. Men i det daglige Arbejde virker den som en selvstændig lokal Institution med Betjening af hele Vendsyssel, herunder af Badestederne Løkken og Blokhus.

Stationens Leder er Assistent E. Nielsen, der selv er Jyde, men oplært ved Redningskorpsset i København. Han er tillige Tilsynsførende for Stationen i Frederikshavn og for Falcks Brandvagter i Brønderslev, Sindal og Øster Vraa.

I den korte Tid, Stationen har arbejdet, har den vundet stor Tilslutning. Der er overordentlig mange Abonnenter og Stationen besørger al Sygekørslen for Hjørring Amtssygehus.

JENS DANIEL NIELSEN, Stationsleder, er født den 28. Januar 1903 som Søn af Skibstømrer Nielsen. Gift 1932 med Grethe Massloff Uddannet paa Hovedstationen i København og i Nykøbing F. 15. November 1927, siden 1. Januar 1932 Leder af Stationen i Hjørring.

Falcks Redningskorps i Hjørring.

HJØRRING HANDELSSTANDSFORENING er stiftet den 3. Marts 1870. I 1725 var der i Hjørring 5 Købmænd og 42 Haandværkere, Bygningerne var alle af Bindingsværk og de fleste klinede, saa der var intet, der tydede paa Velstand. Desuden fortælles det, at der i 1768 var 148 Familier, hvilket dog vist ikke er helt rigtigt. Postmester C. Klitgaard, der har skrevet en Bog om Hjørring Handelsstandsforening, fortæller i denne: At i hvert Fald Købmændenes Antal — 5 — er rigtigt, ses af „Danmarks Handelsspejl“ for 1766, i hvilket de nævnes ved Navn (Chr. Aagaard, Chr. Dam, Anders Holm, Anders Riis, Jens Hviid), og der anføres om dem, at de alle handlede med Hør- og Isenkram samt andre grove Varer, „som ere Bondegadding“, men „Spejlet“ vurderer heller ikke Hjørring By højere end „Danske Atlas“, idet der siges: „Byen udgør nu om Studer næppe et Kirkesogn.“ Om Byens Handel siges der 1828, at der købtes ikke meget Korn i Hjørring, men derimod en Mængde Huder, Skind, Uld og noget Smør. Faa Aar efter ses flere af Hjørring Købmænd at have haft Pakhuse og Skuder i Løkken og Lønstrup, og ved direkte Indførsel ad den Vej frigjorde Købmændene sig nu fra dette Afhængighedsforhold, de hidtil havde staaet i til Aalborgs Storhandlende.

Tiden omkring Aarhundredets Midte var en Grødetid for Hjørring. Af nye Virksomheder kan nævnes, at Byen 1845 fik en Tobaksfabrik, 1851 en Cigarfabrik, 1852 Sæbesyderi og Ølbryggeri, noget senere et Dampfarveri, og en Dampmølle, 1843 oprettedes Bogtrykkeri, ligesom der i 1841 og senere i 1856 oprettedes et stort Brænderi. I 1844 fik Hjørring sit første Pengeinstitut, Sparekassen, hvorimod en haardt tiltrængt Bank, Diskontobanken, først blev oprettet 1855. Omkring 1842 fik Hjørring ogsaa en Handelsforening, idet nogle af Byens Købmænd paa en indvarslet Generalforsamling den 1. Juni 1846 vedtog at oprette Selskabet „Den merkantilske Forening i Hjørring“. Af Selskabets Love ses, at Formaålet var ved jævnlige Sammenkomster at virke til „Energiens, Nyttens og Behagelighedens Formaal“, og det var Medlemmernes Pligt at bidrage hertil. Til Foreningens Lokaler skulde Medlemmerne have Adgang hele Dagen, men Kl. 11 Aften skulde der uvægerligt lukkes, og Spil og al Slags Støj og Larm i Lokalerne var forbudt. Forøvrigt var Vedtægterne ret strenge, særlig hvad Ordenens Opretholdelse angik, og Bøderne var ligeledes høje efter Datidens Forhold. Foreningens „Direktion“ bestod af 3 Medlemmer valgte for 1 Aar af Gangen, og de skiftedes til i 14 Dage af Gangen at føre det almindelige Tilsyn. Endvidere skulde der være en Sekretær og en Kasserer, hvis Funktionstid ligeledes var et Aar.

Da Loven af 29. December 1857 kom og fra 1. Januar 1862 gjorde Handelen til fri Næring, blev den overalt i Handelskredse imødeset med bange Anelser, idet der nu sikkert vilde opstaa mange nye Forretninger rundt om paa Landet, og de gamle Skudehandlerforretninger paa Vestkysten, der vel nok hidtil havde drevet en ikke ubetydelig Smughandel med Varer udover de egentlige Skudehandlerartikler som Tømmer, Tjære, Jern, Salt m. m., nu frit kunde handle med alle Varer.

Under Trykket af denne Uvished, der forøgedes ved de gennemgribende Toldreformer i Loven af 4. Juli 1863, fremstod der i de nærmeste Aar efter 1860 Handelsforeninger i en stor Del af vore Købstæder, men for Hjørrings Vedkommende synes der ikke paa hin Tid at have været den fornødne Trang til Stede, og det var en ganske anden Omstændighed, der i 1870 førte til Oprettelse af en Handelsforening i Hjørring, nemlig Anlæget af Jernbanen fra Aalborg over Hjørring til Frederikshavn. Efter at man havde vedtaget Lovene valgtes der 5 Bestyrelsesmedlemmer. J. N. Høgsted, der egentlig var Foreningens Fader, har formodentlig ikke villet modtage Valg,

hvorefter valgtes følgende Mænd: Konsul F. D. Hancke, J. Junget, Feder Møller, Jørgen H. Nielsen og Chr. Schibbsbye. Man lejede Lokaler paa Hotel „du Nord“ for et Aar. I 1919 købte Foreningen det hidtilværende Missionshotel paa Søndergade Nr. 1 for 75,000 Kr. I Bygningen skulde der foruden Foreningslokaler tillige være Pensionat og Beboelsesværelser, fortrinsvis for Handelsmedhjælpere, i de øvre Etager, medens Stueetagen som hidtil skulde anvendes til Butikker. Denne Ejendom er senere stærkt udvidet med Facade til to Gader.

Medlemsantallet har gennem Aarene været jævnt stigende. I 1870 begyndtes der med 30, i 1880'erne var der ca. 60, i 1890'erne 65, 1910 74, 1915 80 og 1920 102, nu er der 86 Medlemmer. I 1919 skiftedes Navn efter Henstilling fra „Foreningen af jyske Handelsforeninger“. Da Navnet „Handelsforening“, ikke kunde faas beskyttet og indført i det oprettede Foreningsregister, og da Fællesforeningen ønskede, at alle de under den staaende Handelsforeninger fik et fælles Navn foruden Stedbetegnelsen, vedtoges det at ændre Foreningens tidligere Navn til „Hjørring Handelsstandsforening“.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Borgmester, Købmand Otto Heerfordt, Formand, Grosserer Chr. H. Nielsen, Næstformand, Købmand Aage Wraae, Kasserer, Købmand Marinus Madsen, Handelsskolens Tilsynsførende, og Købmand Axel Nielsen. Foreningen har to Æresmedlemmer, nemlig Grosserer Chr. Holmen og fhv. Købmand Jens Nielsen.

O. HEERFORDT,
Borgmester.

OTTO HEERFORDT, Borgmester, Købmand, er født den 22. April 1873 i Terndrup som Søn af Distriktslæge N. C. Heerfordt og Hustru, født Møller. Gift 1899 med Regine Carlsen, Datter af Redaktør Vilhelm Carlsen. Præliminæreksamen (Hjørring) 1889, i Handelslære hos J. Chr. Schibbye, Hjørring s A., Bogholder og Prokurist hos Chr. H. Nielsen, Hjørring, 1896, grundlagde egen Forretning i Hjørring 1901, startede Hjørring Halmvarefabrik som Aktieselskab 1902, Eneindehaver 1913. Medlem af Bestyrelsen for Hjørring Handelsstandsforening fra 1907, Næstformand fra 1914, Formand fra 1930, Næstformand i Bestyrelsen for A/S De forenede Teglværker i Hjørring fra 1918, Forretningsfører for samme 1911—18,

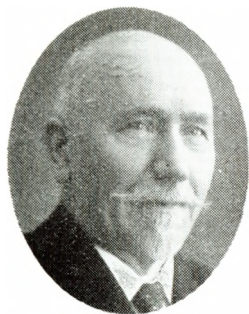
AAGE WRAAE,
Købmand.

Medlem af Bankraadet for Vendsyssel Bank fra 1911, Næstformand 1928, Næstformand for Hjørring Byraad fra 1921, Suppleant for Overligningskommisæreren i Hjørring 1915, Overligningskommisær fra 1925, regnskabskyndig Konsulent for Skatteraadene indenfor Hjørring Amt fra 1923, Næstformand i Bestyrelsen for Hjørring Amts og Bys Sygehus fra 1925, Medstifter af Turisforeningen for Hjørring og Omegn. Formand 1927, Medlem af Akkordudvalg for Retskreds Nr. 72 Hjørring Købstad m. m. iflg. Lov af 12. April 1927, Medlem af Bestyrelsen for Hjørring—Løkken—Aabybrobanen, Medstifter af og Formand i Bestyrelsen for A/S Handels- og Landbrugsbanken i Hjørring, Borgmester i Hjørring.

HJØRRING HANDELSSKOLE. Paa et Møde i Hjørring Handelsstandsforening den 18. Februar 1872 fremkom Købmand Andr. B. Lorenzen med Forslag om, at Foreningen skulde søge oprettet en Aftenskole for Handelselever. Efter nogen Forhandling enedes man om, at Skolen skulde bestaa hele Aaret og give Undervisning 2 Gange ugentlig, hver Gang i 2 Aftentimer, Undervisningsfagene skulde være Regning, Skrivning og Dansk. Skolen indrettedes i et Lokale i Kommuneskolen og som

Lærer ansattes cand. theol. Müller, der skulde undervise Handelslærlingene for 100 Rd. aarlig. Den 4. April 1872 aabnedes Skolen, og den besøgte det første Aar af 20 Elever. Paa et Møde den 10. Oktober afgaves Beretning om Skolen. Det viste sig, at Eleverne ikke var særlig flittige til at møde, men 12 af dem havde dog været i Skolen over Halvdelen af Mødeaftenerne. I mange Aar led Skolen af denne Forsømmelse og var flere Gange ved at blive opløst. I Efteraaret 1885 var der kun indmeldt 6 Elever, og det vedtoges da at ophæve Skolen foreløbig. I 1886 tilbød Realskolelærerne V. Bloch og C. Lohse at overtage Undervisningen, men da der kun var 5 Elever ved Nytaarstid, maatte man standse Undervisningen. I 1889, efter at Lærlingeloven forlangte, at Principalerne skulde sørge for Lærlingenes teoretiske Uddannelse, kom der mere Fart i den genoprettede Skole, og Elevantallet steg til 22. Det gik nu godt fremad med Skolen, hvis Elevantal stadig blev større og større, 1895 var der 26 Elever, 1896 37 og 1901 50, blandt hvilke der for første Gang var Kvinder. Senere har Elevantallet været fra ca. 40 til 95. Da Skolens Leder V. Bloch i 1899 flyttedes til Ribe, afløstes han af Lærer Nørgaard-Mikkelsen, som forestod Skolen til 1909. Han efterfulgtes af Lærer N. Christensen, der virkede ved Skolen indtil Foraaret 1912, og Lærer P. L. Petersen antoges som Forstander, hvilken Stilling han fremdeles beklæder.

I Aarene 1913—33 er der dimitteret 580 Elever, hvoraf 204 Kvinder. I Aaret 1930—31 havde Skolen 139 Elever, hvilket er det højeste Elevantal Skolen nogensinde har haft. I April 1933 dimitteredes 42 Elever, hvoraf 9 kvindelige. Til Sammenligning med de begyndende Forhold i Hjørring Handelsskole oplyser Forstanderen, at det er en Fornøjelse at arbejde i Skolen, da Eleverne udviser stor Flid og god Opførsel. Forsømmelserne har i de sidste 21 Aar udgjort 4,56 pCt. Hjørring Handelsstandsforening udviser til Stadighed stor Interesse for Skolen og Velvilje overfor Lærerpersonalet. Ved Skolen virker 6 Lærere.

P. L. PETERSEN,
Forstander.

PETER LARSEN PETERSEN, Kommune- lærer, Handelsskoleforstander, er født den 18. Januar 1869 som Søn af Husmand og Tømrer Lars Petersen og Hustru Maren P. Gift 1897 med Agnes Andersen. Lærereksamen og Tillægseksamen i Tysk, Engelsk og Fransk. Desuden en Del Feriekursus saavel paa Statens Lærerhøjskole som paa Den jydsk Handelshøjskole i Aarhus og Købmanskolen i København. — Forstander ved Hjørring Handelsskole siden 1912.

TH. A. M. MADSEN,
Manufakturhandler.

THOMAS ALBERT MARINUS MADSEN, Manufakturhandler, er født den 16. December 1882 som Søn af Rebslager Thomas Chr. Madsen og Hustru Kristine, født Andersen-Led. Gift 1908 med

Magda Simonsen. Handelsuddannet i Hjørring, Esbjerg, Aalborg og Aarhus. Medlem af Bestyrelsen for Hjørring Diskontobank, Tilsynsførende ved Hjørring Handelsskole.

RESTAURATØR- OG HOTELVÆRTERFORENINGEN FOR HJØRRING OG OM-
EGN er stiftet den 18. August 1884 med Jørgen Laursen som Formand. Foreningen har ca. 20 Medlemmer, og Formaålet er at varetage Standens Interesser baade udadtil og indadtil. Desuden ydes der Syge- og Begravelseshjælp til trængende Medlemmer.

Da Foreningen stiftedes var det under Navnet Gæstgiver- og Værtshusholderforeningen, men dette ændredes den 29. April 1930 til ovenstaaende Navn. Allerede i 1869 stiftedes en Forening under Navn af Beværterkorporationen, denne indgik dog i 1879 paa Grund af for ringe Tilslutning. Foreningen er Medlem af Centralforeningen af Restauratør- og Hotelværtforeninger i Danmark.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Hotelejer Marius Jensen, Formand, Restauratør Vald. Jensen, Næstformand, Hotelejer A. Dyhrberg, Enkefru Johannessen og Thomas Sørensen. Foreningen har to Æresmedlemmer, der er fhv. Bestyrelsesmedlemmer, nemlig Martin Møller og G. Bülow.

N. S. C. M. JENSEN,
Hotelejer.

TH. SØRENSEN,
Restauratør.

M. JOHANNESSEN,
Restauratrice.

NIELS STEFFEN CARL MARIUS JENSEN, Hotelejer, D. M., er født den 29. Marts 1873 som Søn af Brolægger, Stenhugger P. Jensen og Hustru Birgitte. Gift 1907 med Anne Cathrine Thomsen. Medlem af Bestyrelsen for Forsvarsbrødrene og for Hjørring og Omegns Rytteriforening, Næstformand i Sammenslutningen af Rytteriforeningerne i Jylland og paa Fyn, siden 1930 illige Formand for Restauratør- og Hotelværtforeningen i Hjørring.

THOMAS SØRENSEN, Restauratør, er født den 11. Februar 1870 som Søn af S. Chr. Sørensen og Hustru. Medlem af Bestyrelsen for Restauratør- og Hotelværtforeningen i Hjørring.

MARIE JOHANNESSEN, Restauratrice, er født den 28. Marts 1879. Enke efter afdøde Restauratør Johs. Johannessen. Medlem af Bestyrelsen for Restauratør- og Hotelværtforeningen i Hjørring.

OTHINIUS VALDEMAR JENSEN, Restauratør, er født den 24. Juli 1882 som Søn af Gaardejer J. Chr. Jensen og Hustru Kirstine. Gift 1907 med Asta Johanne J. Uddannet som Landmand. Restauratør i 10 Aar. Medlem af Bestyrelsen for Restauratør- og Hotelværtforeningen i Hjørring.

ANTHON DYHRBERG, Hotelejer, er født den 13. Marts 1891 som Søn af Landmand M. Dyhrberg og Hustru Johanne D. Gift 1915 med Else Sørensen. Uddannet Hestehandler, Slagtermester, Restauratør siden 1925. Medlem af Bestyrelsen for Restauratør- og Hotelværtforeningen i Hjørring.

D E DANSKE FORSVARSBRØDRENE'S HJØRRING AFDELING er stiftet den 28. Februar 1887. Foreningens første Formand var Justitsraad, Tandlæge Lønborg Friis, der er Stifter af Vendsyssel historiske Museum. Medlemsantallet er nu ca. 500 og Formaålet er at samle vaabenføre Mænd for gensidig at vække og styrke den Aand, der maa besjæle enhver, som anser det for en Hæder at forsvare sit Fædreland, for ved Tale og Skrift at mindes Krigshistoriens smukkeste Dage og ved festlige Sammenkomster at styrke og vedligeholde det kammeratlige Forhold, der hersker blandt

danske Soldater. Uden Hensyn til Livsstilling ved aarlige Bidrag at tilvejebringe Midler til fælles Støtte og da især til Hjælp for enhver trængende Forsvarsbroder eller dennes Enke, samt i Tilfælde af Krig at understøtte udkommanderede Medlemmers Familier.

Foreningen yder Sygehjælp og Begravelseshjælp, og udde-
ler aarlig Understøttelse til trængende Medlemmer. Foreningen
er Medlem af Landsorganisationen „De danske Forsvarsbrødre“.
Den nuværende Formand er Tømrermester Martin Andreassen.

MARTIN ANDREASSEN, Tømrermester, er født den 22 Novbr. 1875
som Søn af Johan C. Andreassen og Hustru Inger Marie A. Gift 1907 med
Martine A. Formand for Forsvarsbrødrenes Hjørring Afdeling, Brandassistent,
tidl. Medlem af Bestyrelsen for Hjelpekassen, Medlem af Bygningskommissionen, Medlem af Kom-
missionen for Afholdelse af Svendeprøver.

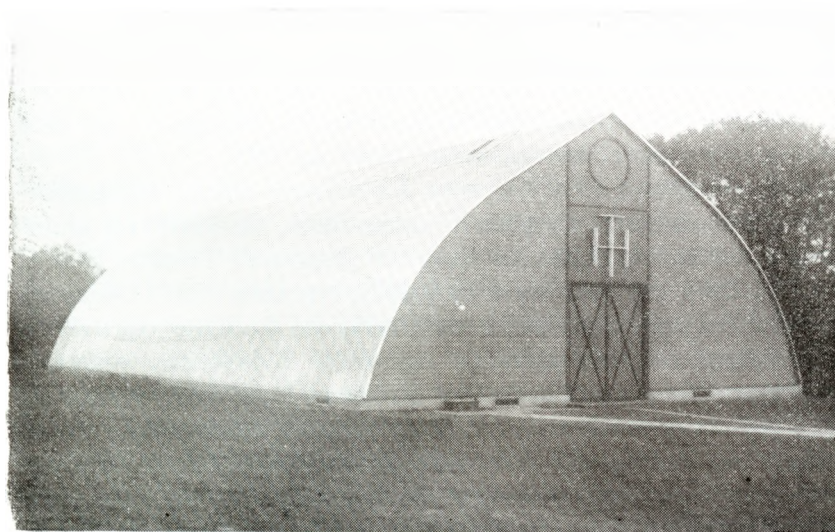

M. ANDREASSEN,
Tømrermester.

HJØRRING LAWN-TENNISKLUB er stiftet i Foraaret 1897 efter Indbydelse af da-
værende Redaktør Vilh. Carlsen, Bogholder, nu Borgmester Heerfordt, Redak-
tionssekretær Nielsen, Frk. Marie Kypper og Frk. Anna Jensen. Særlig ved energisk
Arbejde af nuværende Borgmester Heerfordt lykkedes det at tilvejebringe de fornødne
Penge til Indkøb af Grund til Tennisbaner. I Juni 1897 aabnede da Hjørring Lawn-
Tennisklub sin første Bane. Ovenstaaende 5 Medlemmer valgtes til Klubbens første
Bestyrelse med Redaktør Vilh. Carlsen som Formand. Der tegnede sig straks 24
Medlemmer. I de følgende Aar svingede Medlemstallet imellem 24—40, indtil 1911,
hvor det paa Grund af stadig stigende Interesse blev nødvendigt at forøge Baner-
nes Antal. Klubben solgte da den i 1897 erhvervede Grund og købte en Grund paa
Lønborg Friisvej. Her anlagdes straks 2 Baner, i 1914 endnu en Bane, og endelig
anlagdes i 1931 en fjerde Bane.

Da man nu var naaet saa vidt, meldte Problemet „Tennishal“ sig naturligvis

hos Klubbens Besty-
relse og Medlemmer,
og den 12. Oktober
1927 afholdtes en Ge-
neralforsamling med
dette ene Punkt paa
Dagsordenen. Da der
var Stemning tilstede
for at faa en Tennis-
hal, fik Bestyrelsen
for 25 Aar overdraget
Brugsretten af en
Grund paa Tørholms-
vej, men da det ikke
lykkedes at indsamle
den fornødne Kapital,
maatte Sagen hen-
lægges.

Tennishallen.

Imidlertid skaffede den nuværende Bestyrelse: Tandlæge Axel Wagner, Formand, Farvehandler E. Jensen, Næstformand, Købmand Frede Sørensen, Kasserer, samt Optiker Frede Sams og Købmand Georg Kraglund tillige med Læge Brassøe, Købmand Marinus Madsen og Søn og Biblioteksassistent Frk. Klock i Foraaret 1933 den nødvendige Byggesum (14,000 Kr.), og da Kommunen samtidig velvilligt fornyede Brugsretten af Grunden til at gælde fra 1933 opførtes Tennishallen efter Tegning af Arkitekt Jacobsen og med Tømrermester Oluf Petersen som Bygmester. Haandværkere og Arbejdere var udelukkende fra Hjørring By. Der var forinden ført Forhandlinger med Hjørring Idrætsforening og Arbejdernes Idrætsklub i Hjørring, for at de to Foreninger i Samarbejde med Tennisklubben skulde opføre en større „Hjørring Idrætshal“, men da de to nævnte Foreninger ikke mente at kunne magte Opgaven, opførte Tennisklubben Tennishallen alene.

Tennishallen blev en Sensation indenfor Provinsens Tennisklubber, idet hidtil kun store Byer (Aarhus, København og Odense) havde kunnet magte Opgaven. Tennisklubben har saaledes fra en beskedent Begyndelse i 1897 paa een Bane og 24 Medlemmer arbejdet sig op til at eje fire Baner, en Hal og 150 Medlemmer.

AXEL WAGNER,
Tandlæge.

AXEL WAGNER, Tandlæge, er født den 15. Maj 1901 som Søn af Grosserer Hans Wagner og Hustru Marie, født Jacobsen. Gift 1933 med Meta Christensen. Assistenttjeneste i København og Horsens, Tandlæge i Hjørring siden 15. August 1924. Formand for Hjørring Lawn-Tennisklub siden 1927 og for Forretningsudvalget for Hjørring Tennishal siden dennes Indvielse den 20. August 1933.

FRELSENS HÆR er Navnet paa en religiøs Bevægelse, som i 1865 rejstes i Østlondon af William Booth og hans Hustru Cathrine i den Hensigt at naa de fattigste og mest forkomne med Evangeliet. Da mange af disse, som Kirken ikke bød Plads for, snart sluttede sig til Bevægelsen antoges Navnet „Den kristne Mission“, og i 1878 organiseredes den efter Militærsystem og kaldtes „Frelsens Hær“. Den bestaar af Mennesker, der forpligtiger sig til at arbejde for deres Medmenneskers Omvendelse (Frelse). Kvinder ligestilles med Mænd i denne Gerning, og man anvender militære Titler og Uniformer med Distinktioner efter Rang. Fanen er rød med blaa Kant og gul Stjerne, og den bærer Inskriptionen „Blod og Ild“.

William Booth var indtil sin Død i 1912 General for denne store, verdensomfattende Armé, og ledede denne hjulpet af sine Kommandører, Oberster og andre Officerer. Til sin Efterfølger udnævnte han sin Søn W. Bramwell Booth. Den 1. Jan. 1918 virkede Hæren i 62 Lande, og paa mere end 40 Sprog talte 17,374 Officerer, 63,464 Underofficerer, 28,747 Musikanter og Hundredetusinder af Soldater og Rekrutter. Hærens Organ „Krigsraabet“ udgives ugentligt og andre Tidsskrifter maanedligt, ialt udgives 82 forskellige. Sin store Styrke har Frelsens Hær deri, at den er international, men hvert Land arbejder (under sin Kommandør) uafhængigt. Hvert Territorium deles i Divisioner og Korps, der har sine ansvarlige Officerer (Kaptajn og Løjtnant), som sammen med Soldaterne besørger de offentlige Møder. De, som slutter sig til Frelsens Hær bliver Soldater, og de bedst egnede udnævnes til Underofficerer og er Officerernes nærmeste Hjælp. Fra Soldaterne rekrutteres ogsaa Of-

ficers-Rækkerne; de gennemgaar Krigsskolen som „Kadetter“, hvorefter de staaer et Aar paa Prøve. I sin Lære er Frelsens Hær nærmest ukonventionel, den søger i alle protestantiske Lande ved sin Virksomhed at blæse Aandens Liv ind i den Lære, som allerede forkyndes, og opfordrer Individerne til at leve Livet i Harmoni i Læren. —

Frelsens Hærs Bygning i Hjørring.

Afvigende Opfattelse i Lærespørgsmaalet

finder aldrig Udtryk i Frelsens Hærs Møder. I Afdelinger, hvor der findes Musikkorps begyndes Mødet med Musik, hvorefter Mødet ledes med korte Taler (Vidnesbyrd), vekslede med Sang, Musik og Omkvæd, som synges igen flere Gange, hvorved Tilhørerne lærer Tekst og Melodi og deltager i Sangen. Paa alle Møder findes „Bodsbænken“, hvor uomvendte opfordres til at knæle og bede. Indenfor Organisationen har et stort socialt Arbejde vokset sig frem. I 1890 udkom „I det mørkeste England og Vejen udad“, hvor General Booth fremsatte en Plan til at redde og oprejse de uomvendte, og i Overensstemmelse dermed har By- og Landkolonier i flere Lande allerede været i Virksomhed, saaledes at Emigrationen fra de overbefolkede Byer er virkeliggjort, og den udvidedes stadig, omend den ikke har naaet den Udstrækning og Form, som Planen gaar ud paa. I stor Udstrækning kommer Frelsens Hær nødlidende af alle Slags til Hjælp, og har paa dette Omraade med smaa Midler udfoldet en stor Arbejdskraft, som vidner om varme Hjerter og praktisk og økonomisk Sans. Saaledes ejede Hæren i 1918 ialt 1231 sociale Institutioner, deriblandt Herberger, Maddepoter, Arbejdshjem, Landkolonier, Fængselshjem, Militærhjem, Arbejdsanvisningskontorer, Drankerhjem, Børnehjem og -krybber, Redningshjem for Kvinder, Hjem for Mødre, Slumstationer m. m. I Efteraaret 1905 skænkede Mr. Georg Herring 100,000 Pund Sterling, som Frelsens Hær forvalter, for at skaffe ubemidlede Selvejerhjem i Storbritanien. I 1906 aabnedes Anti-Selvmorderbureauet, som nu er startet i de fleste store Verdensbyer. Ogsaa under Verdenskrigen har Frelsens Hær paa mangfoldige Omraader udført et beundringsværdigt Arbejde.

Til Danmark kom Frelsens Hær den 8. Maj 1887. Her i Landet findes 6 Divisioner, 83 Korps og 44 Udposter. Hæren virker ved Natherberger for Mænd, Arbejdshjem, Køkken til Levering af billig Mad, Arbejdsbureau, Understøttelseskontor, Eftersøgelseskontor (hvorfra eftersøges forsvundne Personer i Danmark og Udlandet), Optagelseshjem for løsladte Fanger og andre ulykkeligt stillede Mænd, Brændselsforretninger, Redningshjem for Kvinder, Slumposter for gratis Sygepleje og Vuggestuer. Frelsens Hær har sit Hovedkontor i København og herfra udgives „Krigsraabet“ og „Den unge Soldat og Officeren“, der er privat Maanedsskrift for Hæren. —

I Jylland findes tre Divisioner: Midtjyllands med Hovedkvarter i Aarhus, Nordjyllands med Hovedkontor i Aalborg og Sydjyllands med Hovedkontor i Odense.

Frelsens Hær i Hjørring tæller ca. 70 voksne Medlemmer. Major H. C. Boyesen aabnede Afdelingen og indsatte et Par Officerer, og i de følgende Aar voksede Korpset jævnt. Oberst Marcussen, der nu er Officer i U. S. A., var en af de første Officerer, nogle af de første var ligeledes Fru Kommandør Poulsen og Kommandør Poulsen og Kommandørkaptajn Julius Nielsen, der nu er Leder af Frelsens Hær andetsteds. I Løbet af de første 4—5 Aar dannedes et Musikkorps og en Sangbrigade.

Korpset havde i mange Aar Mødelokale paa et tidlige Kornloft paa Tørholmsvej, men Lokalet blev efterhaanden for trangt, og Korpset var nødsaget til at se sig om efter et nyt Lokale. I Aaret 1910 rejstes den nuværende Bygning paa Hjørnet af Tørholmsvej og Overgade, den rummer bl. a. en smuk og præsentabel Mødesal. De nødvendige Penge indkom ved Bidrag fra Frelsens Hærs Medlemmer samt fra Borgere, som interesserer sig for Frelsens Hærs Arbejde, en Del optoges som Laan. Byggesummen var ca. 15,000 Kr. I de senere Aar er der oprettet flere Underafdelinger, f. Eks. Hjemmeforbundet, der er en Kreds af Kvinder, særlig Husmødre der een Gang ugentlig mødes. Paa dette Møde holdes der forskellige Foredrag og Kvinderne udfører Haandarbejde. Kontingentet er 10 Øre ugentlig. Korpset har to særlige Ungdomsafdelinger: Søndagsskole for mindre Børn (ca. 70) og en Ungdomsforening for de unge mellem 13—15 Aar, der ved en ugentlig Mødeaften interesseres for Arbejdet ved Foredrag, Oplysning om Frelsens Hærs Arbejdsmetode, Sang og Musik.

Frelsens Hær i Hjørring nyder almindelig Anseelse blandt Byens Befolkning, som ser med venlige Øjne paa Arbejdet, og mange gives deres Sympati til Kende paa en praktisk Maade ved at yde Hæren et fast Bidrag, ligeledes er mange af Byens Borgere Abonnenter paa Bladet „Krigsraabet“.

Afdelingen i Hjørring ledes af Major B. C. Bendtsen og Hustru. Korpssekretær Karoline Petersen har været i Frelsens Hær i Hjørring siden 1898. I 1933 er ansat Løjtnant Jenny Pedersen, der særlig tager sig af Ungdomsafdelingerne og tillige er ansvarlig for Udsendelsen af „Krigsraabet“ og „Den unge Soldat og Officeren“.

B. C. BENDTSEN,
Major.

BENDT CHRISTIAN BENDTSEN, Major i Frelsens Hær, er født den 21. Juni 1891 som Søn af Murermester P. Bendtsen og Hustru Petrea, født Christensen. Gift 1917 med Anna Jespersen. Uddannet som Karetmager og arbejdede nogle Aar ved Faget indtil 1912, da han uddannedes paa Frelsens Hærs Kadetskole i København, derefter Løjtnant i Ringkøbing, Frederikshavn, Aalborg og Odense, Korpsleder i Nyborg 1917, i Middelfart 1919—20, Brønderslev 1920—22, Thisted 1922—24, Varde 1925, Fredericia 1925—26, Haderslev 1928, Randers 1928, Vejle 1929, Horsens 1930—31, Randers 1932, siden 1. Juni 1933 Leder af Hjørring Korpset.

A. BENDTSEN,
Frue.

JENSINE KAROLINE PETERSEN, Hjemmeforbundssekretær, er født den 5. Maj 1876 som Datter af Landmand Mortensen og Hustru Kristiane, født Andreasen. Gift 1897 med Mogens H. L. Petersen. Fru Petersen indtraadte i Frelsens Hær i April 1898, i 1926 udnævntes hun til Hjemmeforbundssekretær.

JENNY CARLA BJERREGAARD PETERSEN, Løjtnant, er født den 2. Febr. 1909 som Datter af

Næstformand ved D. S. B. i Hanbjerg P. A. Petersen og Hustru Jensine Karoline, født Bjerregaard. Ugiit. Kadetskolen 1932, Løjtnant i Lemvig fra 24. Maj—15. Juli 1933, siden da Løjtnant og Ungdomsleder i Frelsens Hærs Hjørring Korps.

TH. VESTERGAARD,
Stationsforstander.

E. L. AAQUIST,
Bygmester.

J. SIMONSEN,
Landinspektør.

CHR. HOLMEN,
Købmand.

THORVALD VESTERGAARD, Stationsforstander, er født den 19. Januar 1895 som Søn af Restauratør Jens Chr. Vestergaard og Hustru Marie Vestergaard. Gift 1920 med Christa Marie Aabel Trafikelev 1911, Trafikassistent 1917, Overassistent 1919, Stationsforstander siden 1928.

EDUARD LEONHARD AAQUIST, Bygmester, er født den 25. Marts 1880 som Søn af Barber Eduard Claus Aaquist og Hustru Anna, født Kuhlmann. Gift 1907 med Sigrd Aaquist. 4. Kl. Hovedeksamen, Bygningskonstruktør. Medlem af Bestyrelsen for Haandværker- og Borgerforeningen, Vurderingsmand til Ejendomsskyld. Bygmester og Arkitekt for følgende Bygninger: Hirtshals Kirke 1907, Hjørring Teater 1907, Hjørring off. Slagtehus 1912, Toldkammerbygningen 1914, Amtsgaarden 1910—11, Hjørring Sygehus, Vaskerigaarden 1911, Hjørring Elektricitetsværk 1924—25, Hjørring Elektricitetsværks Funktionærbolig og Omformerstation, Turbineanlæg i Uggerby og Liver Mølle, Hjørring Sva-neapotek 1911—12, Vendsyssel Bank 1913; i Jernbeton er opført Centralbiblioteket i Hjørring 1924, Frederikshavns Kommuneskole 1913 og Kartoffelmelsfabrikken i Dybvad; har desuden tegnet og opført en Mængde Ejendomme og Villaer.

JØRGEN SIMONSEN, Landinspektør, er født den 21. April 1884 som Søn af Gaardejer Ludvig Simonsen og Hustru Karen Marie Simonsen. Gift 1921 med Ingeborg Wraae. Adgang til Landbo-højskolen 1910, Landinspektørexamen 1915. Sagkyndigt Medlem af Grundforbedringsudvalget for Hjørring Amt.

ANKER LØCHTE BIRK, Landinspektør, Amtsvandinspektør, Branddirektør, er født den 27. Oktober 1901 som Søn af Landinspektør, Amtsvandinspektør, Sparekassedirektør Alfred Løchte Birk og Hustru Eleonora Cecilie, født Pagh. Gift 1926 med Harriet Elisabeth Jessen.

CHRISTEN HOLMEN, Købmand, R. af D., er født den 11. Marts 1860 i Poulstrup, Vrejlev Sogn, som Søn af Postkontrahent Hans Christensen Holmen og Hustru Jensine, født Nielsen. Gift 1890 med Johanne Amalie Andersen. Etablerede sig som Købmand 1885, efter at have været Kommiss i Slangerup og Frederikshavn. Medlem af Hjørring Amts Skoleraad og af Skoledirektionen for Vennebjerg Herred, Formand for Hjørring Handelsstandsforening, Æresmedlem 1930, Medlem af Bestyrelsen for den jydsk Handelsstands Centralforening til 1930, Medlem af Hjørring Byraad i to Perioder 1909—17, Medlem af Bestyrelsen for A/S Hjørring Diskontobank 1927—31.

AXEL MOGENSEN, Læge, er født den 7. April 1873. Gift 1901 med Valborg Andersen. Læge i Hjørring.

VALDEMAR POLULSEN, Læge, er født den 13. Decbr. 1874. Gift med Marie Plambæk. Læge i Hjørring.

D. HOLM,
Læge.

TH. A. CHRISTENSEN,
Dyrlæge.

H. CHRISTIANSEN,
Dyrlæge.

AA. LINDRUP,
Tandlæge.

DAVID HOLM, Læge, er født den 10. Juli 1895 som Søn af Købmand David Holm og Hustru Kirstine, født Hansen. Gift med Ingeborg T. Pedersen. Læge i Hjørring.

KRISTEN STAGSTED, Stadsdyrlæge, er født den 19. August 1894 som Søn af Gaardejer Chr. Christensen Stagsted og Hustru Johanne, født Jensen. Gift 1921 med Charlotte Nielsen Rubæk. Stadsdyrlæge i Hjørring 1. Januar 1932, Dyrlæge for Sundhedskommissionen.

THOMAS ASBJØRN CHRISTENSEN, Dyrlæge, er født den 1. November 1885 som Søn af Skomagermester Andreas Christensen og Hustru Kirsten Marie Christensen. Gift 1917 med Dagmar Marie Christensen. Dyrlægeeksamen 1912, praktiseret i Sindal 1912–29, i Hjørring siden 1929.

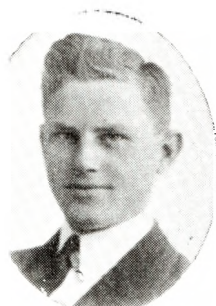
HELGE CHRISTIANSEN, Dyrlæge, er født den 11. Marts 1898 som Søn af Lærer J. C. Christensen og Hustru Maren, født Petersen. Gift 1924 med Lilly Jensen. Cand. phil., Dyrlægeeksamen, praktiserende Dyrlæge i Hjørring.

AAGE PEDERSEN LINDRUP, Tandlæge, er født den 4. April 1880 som Søn af Gaardejer Søren Pedersen og Hustru Christine, født Carlsen. Gift 1917 med Ebba Nielsen. Elev af afd. Professor E. Warming og paa Tandlægeskolen, forskellige Vikariater, Assistentplads i Sverrig, nu Tandlæge i Hjørring.

KAREN KAAS, Tandlæge, er født den 25. September 1890 i Hjørring som Søn af Garver Andreas Kaas og Hustru Agnes, født Iversen. Eksamen fra Hjørring højere Almenskole 1907, Tandlægeeksamen 1915, Assistent i Nykøbing F., Helsingør o. fl. Steder, praktiserende Tandlæge i Hjørring siden 1. Maj 1918.

D. SØRENSEN,
Skorstensfejermester.

J. M. S. NIELSEN,
Købmand.

O. E. JENSEN,
Murer.

S. JENSEN,
Radiotekniker.

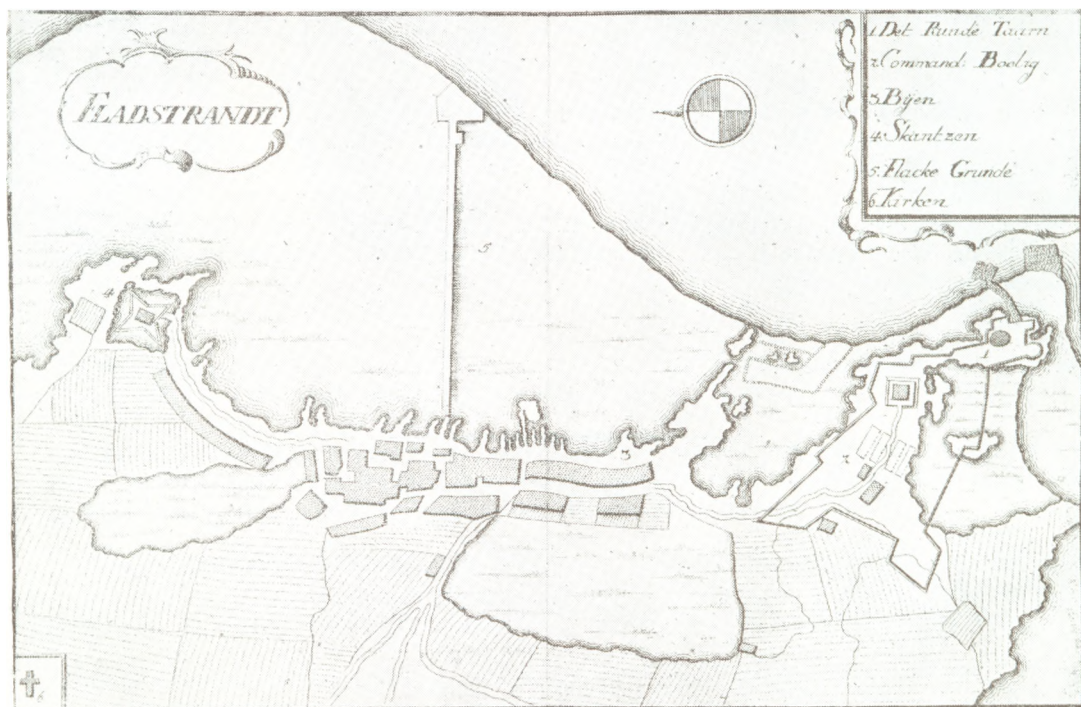
DANIEL SØRENSEN, Skorstensfejermester, er født den 30. Oktober 1884 som Søn af Murermester F. C. Sørensen og Hustru Cathrine Sørensen. Gift med Elisa Sørensen. Skorstensfejermester for Hjørring Købstad samt for Hjørring Amts 6. Landdistrikt.

J. M. SALOMON NIELSEN, Købmand, er født den 28. December 1898 som Søn af Ledvogter Niels P. Nielsen og Hustru Johanne Helene Nielsen. Gift 1923 med Elna Sofie Nielsen. Formand for Hjørring Idrætsforening.

OLUF EJNER JENSEN, Murer, er født den 8. Marts 1898 som Søn af Landmand Jens Jensen og Hustru Louise Jensen. Gift 1920 med Margrethe Falberg. Formand for Arbejdernes Radioklub for Hjørring og Omegn.

SELIUS JENSEN, Radiotekniker, Portør, er født den 30. Juni 1897 som Søn af Baneledvogter Niels Jensen og Hustru Dusine Jensen. Gift 1922 med Helga Jensen. Tekniker ved Arbejdernes Radioklub for Hjørring og Omegn.

Fladstrand efter „Danske Atlas“.

FREDERIKSHAVN

FRA PIKKERBAKKEN ved Frederikshavn er en herlig Udsigt over Byen med Havnen, Krudttaarnet og Frydenstrand, det gamle „Klyngen“ og den nye By med Bane og lange Gader og videre over Havet til Læsø, Deget, Hirtsholmene, Græsholm og andre Holme, og langs Aalbækbugtens Bue til Skagens Fyr i Baggrunden. Ind ad Land ligger den gamle Kirkelandsby Flade, hvis Navn blev overført til den flade Strand, som hørte til Byen og derfor fik Navnet Fladstrand, der næppe har noget med Ordet flad at gøre, siden Flade fra først af var Navnet paa den højtliggende Landsby, der laa i et Bakkelandskab. Lige ved dens Kirke ligger endog en Bakkeknude paa noget over 100 m og ikke langt derfra en anden paa henved 130 m. Pikkerbakken Øst for er 71 m. Landsbyen har ikke faaet sit Navn af Terrænet, dets Strandstykker heller ikke.

At Frederikshavn engang bar Navnet Fladstrand er bekendt. Hvordan Fladstrand By er opstaaet er en mindre kendt Sag. Dog kan der næppe være Tvivl om, at Begyndelsen til den var nogle Fiskerhuse. Første Gang den nævnes er 1572, da Frederik II i et Brev af 13. Marts skriver til „Embedsmand paa Olborghus“, Erich Podebusch, at „da der haade af fremmede og Kogens egne Undersaatter indføres meget Tyskøl og anden fremmed Drik ved Fladstrand og andensteds baade Syd og Nord for Seby og udtappes og sælges der, uden at Kronen faar nogen Sise deraf, befales det ham at have god Opsigt hermed og sørge for, at der bliver svaret Sise

og Told af alt det Købmandsgods, som indføres i hans Len.“ Allerede dengang har der da nok været et Fiskerleje der. Den Betegnelse faar Fladstrand flere Gange senere. Og det har vel ikke været ganske ubetydeligt, siden baade fremmede og Kongens egne Undersaatter fandt dertil for at afsætte Varer. Det vil være naturligt at tro, at Herremændene paa Bangsbo, Knivholt og andre Gaarde efter gammel adelig Skik, som Kristian II forgæves havde forsøgt at hindre, har handlet uden om Købstæderne — her Sæby — for at faa Varerne billigt og i saa rigelig Mængde, at der kunde blive noget til Afsætning til Liebhavere i Egnen og dermed en Fortjeneste. —

Fladstrand efter „Danske Atlas“.

Bønder vilde næppe købe forholdsvis dyrt „Tyskøl og anden fremmed Drik“. De nøjedes med Hjemmebryg. Men Adelen var en god Aftager af Øl i hine Saltmads Tider, da man udmærket forstod et Par adelige Jomfruers Klage over, at de ikke hver fik 2 Potter Øl pr. Nat. At der var Udtapning og Salg af Drikkevarer i Fladstrand tyder paa, at der ikke blot boede Fiskere dér, men ogsaa i det mindste én Handelsmand. Og Kongens Opfattelse, at der var Told- og Acciseindtægt at faa der, gør det sandsynligt, at Stedets Handel ikke var helt ubetydelig. Sæbyfolk har følt sig generet i deres Næring. Deres Byfoged fik det Hverv at have Inspektion i Fladstrand, og maatte derfor undertiden lade sig ro dertil for at kvæle den ulovlige Handel, som dér gik i Svang til Skade for Sæbys Købstadrettigheder. Dette bidrog vel til at holde Fladstrand nede paa et Fiskerlejestade, men i Længden lod det sig ikke gøre med tilstrækkelig Virkning, saa meget mere som Naturens Kræfter og Forsvarspolitik kom til at støtte Opkomsten Fladstrand. Havnen i Sæby havde Tilbøjelighed til at sande til, mens Havneforholdene ved Fladstrand var bedre. I det 17. Aarhundrede har nok nederlandske Skibe vist sig der for at indlade Korn, som de dengang hentede Masser af ved de danske Strande. Fra gammel Tid forstod Fi-

skerne at danne Smaahavne, Kaase, af Stendæmninger, der selv i slemt Vejr kunde yde temmelig sikkert Ly for en Baad eller to. Den Slags Kaase blev af Betydning for Fladstrands Vækst. Fra 1684 var der en Tolder i Byen. Saa var den fri for Sæbys Formynderskab. Endnu var den en lille Flække, i 1684 paa kun 12 Huse med tilsammen $2\frac{3}{4}$ Tønder Hartkorn, altsaa uden videre Agerbrug og henvist til Indtægt af Fiskeri og Handel, hvilket vel ikke har været ganske ringe, siden en Tolder var fornøden. Og Basis var lagt for videre Udvikling.

Det var gaet saa underligt, at Wallensteins tyske Soldater var kommet til at gavne Fladstrand, ganske vist ikke ved deres Opførsel mod Stedets Befolkning eller med Hensigt, men ved, at de under deres Ophold dér søgte at sikre sig mod alle Eventualiteter, idet deres Oberstløjtnant v. Hatzfeldt lod „anlægge, bestykke og besætte en Skanse ved Flade Strand midt under Krigen 1627—29. Det blev Begyndelsen til den Fæstning, der senere Gang paa Gang udvidedes. Øst for Frydenstrand ligger endnu Voldene af det Skanseanlæg, Frederik III anlagde her i sine sidste Aar, og som da var en efter Tidens Forhold vigtig fast Plads med fire stærke Batterier. Senere fik den Navnet Nordre Skanse i Modsætning til den søndre. Christian V lod Citadellet Fladstrand anlægge 1687 under Ledelse af Oberst Anton Coucheron. Det blev den egentlige Fæstning, der efter 1700 udvidedes. Krudttaarnet var et Led deri.

Fæstningsanlæggene havde oprindelig Besætning fra Hals, men fra 1687 blev der egen Garnison i Fladstrand, gerne 50 Mand. Derved voksede Indbyggerantallet. Og mens Beboerne hidtil havde maattet søge Flade Kirke, opførtes nu en Kirke tæt Nordvest for Fiskerlejet. Den var uden Taarn og af Bindingsværk og Sten. Det var Viceadmiral Iver Hoppe, der havde været med i Slaget i Køge Bugt, og Tolderen, Overkirurg i Flaaden, Peder Visby, der fik Kirkebyggeriet i Gang 1686, „ved retsindige Guds Børns og egne Tilskud“, som den sidste udtrykte sig. Aalbørgbispen Dr. Heinrich Bornemann foretog Indvielsen i Maj 1690. Saa var der sørget for, at Soldater og Borgere let kunde komme i Kirke. Og selv om Bygningen ikke var stor, var der vel Plads nok til Stedets Folk. Mange Borgere var der ikke i de 12 Huse, der udgjorde „Klyngen“, den lille Gruppe Huse Nord i Byen, af hvilke de ældste endnu staaende maaske rækker tilbage til den Tid. Men nogen Betydning har Stedet dog haft ogsaa i handelsmæssig Henseende. Thi ved Forordning af 31. December 1700 befaledes, at der skulde ydes Konsumtion ved Fladstrand.

Krig og Prissald skabte meget daarlige Tider i Danmark fra da af og til henimod 1750. Men Fladstrand er sikkert kommet saa let over det som faa andre Steder i Landet. At Korn faldt i Pris skadede ikke Fiskerlejet videre. Stor Avl har Folk ikke haft der. Og Udførsel til Norge laa Fladstrand heldigere for end alle Danmarks Byer. Og senere end Krigen 1709—20 Forbindelsen, opretholdtes den dog ved Flaadens Hjælp. Ja, paa Grund af Havn og Fæstning blev Fladstrand Basis for en Del af Flaaden og et Sted, hvor Skibe søgte til for at faa Konvoj til Sikkerhed mod svenske Skibe. Det ene med det andet bidrog til ikke blot at holde Fladstrand oppe, men til at fremme dens Opkomst.

Kommandørkaptajn Hans Knoff fik i 1712 en Kommando over et Linjeskib, to Fregatter og to Snaver, med hvilke han konvojerede i Kattegat og Skagerak. I Maj samme Aar blev han ved Fladstrand angrebet af en overlegen svensk Styrke, da han kom sejlene fra Norge. Han saaredes, men forsvarede sig saa tappert, at Fjenden maatte flygte. Ved den Lejlighed var Peter Wessel med som Fører paa „Ormen“, den ene af de to Snaver. Og i de følgende Aar holder han til i Fladstrand. Her arbejdede han paa at udbygge Fæstningsværkerne, og her planlagde han forskellige

Togter mod Svenskerne. Allerede fra 1712 var han optaget af Fæstningsbyggeri paa Stedet. Hans Raad indhentedes, før Byggeriet begyndte. Fra forhenværende Kommandørkaptajn Jørgen Steensen Bille til Lengsholm og Ellinggaard var ved Krigens Udbrud kommet et Forslag til Kongen om Bygning af Udskibningsbroer ved Fladstrand og Hestebroer til de Smakker, der skulde føre Rytterier over Havet. Da Tordenskjold fik Operationsbasis i Fladstrand, blev han en stadig Gæst hos Bille paa Ellinggaard, hvis Planer han var meget interesseret i. Kongen beordrede Admiral Ole Judichær til at forhandle med Bille og Tordenskjold om Befæstningsanlæggene,

Frederikshavn i 1826, set fra Frydenstrand.

saa deres Idéer fik Betydning. Den tidligt anlagte Søndre Skanse havde temmelig stor Udstrækning, var udstyret med Kampestenstaarn med meget tykke Mure, med Vagthus og med Barakker til Garnisonen. I Tilknytning hertil anlagdes 1712 Hornværket med lave Batterier og „Skydehuller til at seondere en Transport og forsvare Havnen“. Til Hornværket var der Adgang fra Søndre Skanse gennem en muret Port over to faste Broer. Fæstningsgrænsen mod Havet var en Mur med en svær, stor Port, hvorigennem ret store Baade kunde passere ind i Fæstningen. Der kunde Udskibning af Mandskab, Heste og Materiel foregaa i Sikkerhed ad forskellige Broer. Oprindeligt laa en Kommandantbolig bag Taarnet, men senere byggedes en ny Bolig til Kommandanten inde i Hornværket. Proviantmesterbolig, Materialhus og Bageri var der ogsaa, men 1764 solgtes disse Huse til Peder Hansen Høyer, der lod dem nedbryde. Tordenskjold fik 1712 anlagt Skansen paa Deget til Beskyttelse af Sejlrenden mellem dette Sted og Fladstrand. Skansens Volde er endnu ret velbevarede, skønt Kaniner længe har arbejdet paa at ødelægge dem. I Fæstningsværkerne var der under tiden tilsammen 250 Mand. Kamp har der aldrig staaet om Værkerne. Men de har haft stor Betydning ved den Sikkerhed, de ydede Handelsskibe i Krigstid, og

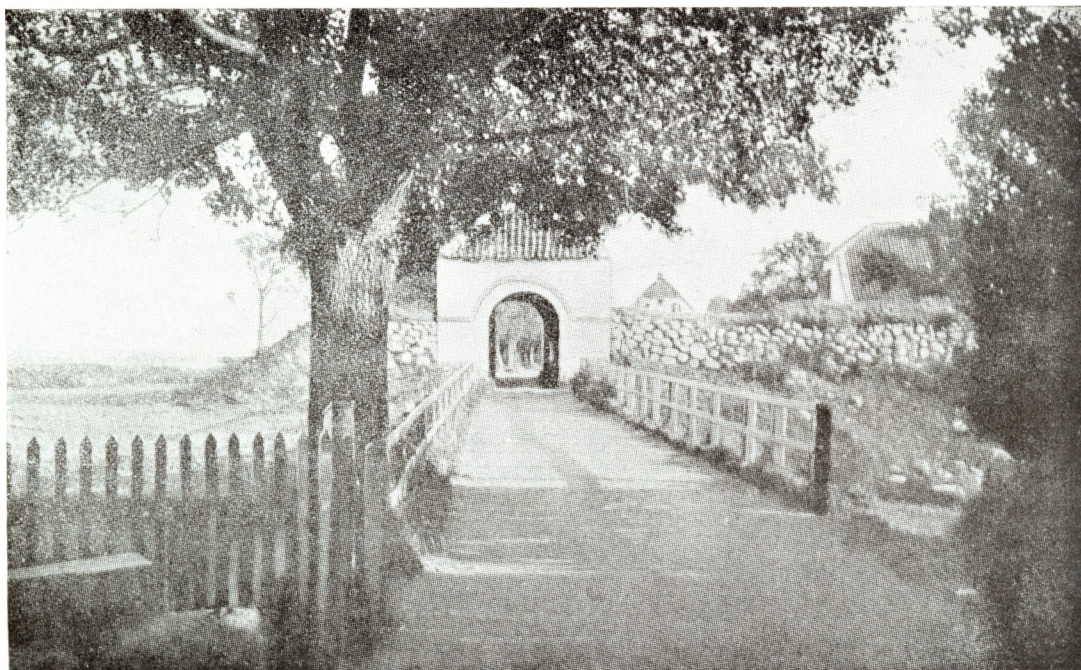
som Styrkelse af den lille Flaadebasis, Havnen var. Og Mandskabets Forplejning har sat Byens Omsætning op. Tordenskjold har ogsaa haft Nytte af Værkerne. Fra Fladstrand gik han ud paa mange Togter, han havde planlagt dér. Ikke blot konvojerede han mange Handelsskibe derfra til deres Bestemmelsessted, ofte i Norge, eller til sikrere Farvande uden for Svenskernes normale Rækkevidde, men han var ogsaa Gang paa Gang ude efter svenske Koffardifarere, hvis Ladninger han afleverede i Norge. I 1716 drev han den Virksomhed energisk. Atter og atter søgte hans Flaade til Fladstrand. En Julidag i 1716 stod han derfra til Søs for at gaa til Dynekilen,

Fæstningspartiet i 1850.

hvor han med 4 Krigsskibe og 3 Galejer stod det smalle Indløb ind den 8. Juli og erobrede eller ødelagde den store, svenske Førselsflaade, saa Karl XII Dagen efter opgav Belejringen af Frederikssten. Da det Kup var gjort, tog Tordenskjold tilbage til Fladstrand. Mellem de mange Afstikkere, han gjorde ud over Havet efter Svenskere, lagde han Planer til et nyt dristigt Overfald, nemlig et Togt til Gøteborg. Han lod en af sine Kaptajner, Vosbein, udruste en Flaade i Fladstrand. Den 13. April 1717 foregik Angrebet paa Ny Elfsborg, men uheldige Omstændigheder havde forsinket ham et Døgn, og Angrebet blev tilbageslaaet, fordi Svenskerne i det ene Døgn havde opdaget, at danske Skibe nærmede sig. Natten til den 8. Oktober fik han vel Revanche, da han sejlede forbi Ny Elfsborg op til det gamle Elfsborg og tog alle de Skibe, som laa der. Da de ikke kunde føres bort, brændte han dem. Helt stille gik det ikke af, og da Kommandanten paa Ny Elfsborg sendte en Baad ud for at høre om Grunden til Larmen, mødtes Tordenskjold af Raabet: „Hvem der?“ Men Baaden forsvandt, da han svarede: „Tordenskjold! Hils Kommandanten, at jeg er kommen for at lære ham at være vaagen!“ Der var i Tordenskjolds Tid altid noget nyt og spændende at høre i Fladstrand. Naar han kom tilbage fra en Tur, var

der sket noget. Og Folk paa Stedet fulgte hans Færden med Interesse. Stor Respekt havde de for den unge Kommandør, der kun var et Par og tyve Aar, da han kom til Byen — han var født 1690 — og imponerede var de af hans Skydefærdighed, som han opøvede og vedligeholdte i Fladstrand. I det lille Hus, „Tordenskjolds Hus“, i Søgade, som han vistnok virkelig har boet i, skal han have moret sig med at skyde med Pistol i Storstuen efter en Mønt, han først anbragte oven paa en Flaskemunding. Som bekendt var han en udmærket Skytte. Liv har der været i Byen, naar han var der med sine raske Gutter, blandt dem vel Løjtnanterne Grib og Ten-

Fæstningsporten og Kommandantboligen.

der, der hjalp ham bravt i Dynekilen. Og selv om der et Par Gange i 1715 skete Fiskere fra Bangsbostrand og Fladstrand „Overlast af den danske Flaade“ ved at et Par Løjtnanter „med Gewalt“ tog et Par Baade, saa betød det dog meget, at Fladstrand blev Flaadebasis. Blandt de mindre Følger deraf kan nævnes, at der i 1718 ansattes en Garnisonsfeltskær ved Hals og Fladstrand Skanser, først med Bopæl i Fladstrand, senere i Sæby. Ikke blot Soldater, men ogsaa civile tog han sig af. Byen har stadig Grund til at mindes Tordenskjold, da han har haft Betydning for dens Opkomst og bidraget til dens Vækst i en meget vanskelig Tid.

Nogen Tilbagegang kom der i Fladstrand, da Krigen hørte op. Færre søgte dertil, og Militærstyrken indskrænkedes. Tilmed ramte den Ulykke Byen, at 10 Huse „af de bedste“ brændte 1730, deriblandt Garnisonsbageriet, som derefter opførtes inden for Hornværket. Kort efter begyndte dog Fremgang igen. Priserne steg. I 1733 kom Christian VI til Fladstrand, da han var paa Rejse til Norge. Baade paa Hen- og Hjemrejsen var Vejret meget haardt, en Fregat løb fast paa Dvalegrunden ved Sæby. Dette førte til, at Majestæten beskikkede en kongelig Lods i Farvandene deromkring. Den første blev den Mand, der havde faaet Fregatten af Grunden, Peder

Johansen Fugl fra Vorsaa. Han fik tre Underlodser. Privat Lodseri dreves af Fladstrandboere som Bifortjeneste. Regeringen modtog i 1735 gennem Amtmændene Indberetninger om de økonomiske Forhold i alle Landets Distrikter. I en af dem kaldes Fladstrand „en liden Flek eller Indhavn ved øster Hav“ udstyret med en kongelig Fæstning, „hvorved menes at holdes 50 Mand“. Der var dengang i Fladstrand 3 Kræmmere. Haandværksfolk var der ogsaa, men „deres Handtering skal vel være ganske slet, som knap kan erhverve det daglige Brød“. Hjemmehørende paa Stedet var 9 Skibe egnet til Negotie, større Handel. Det var vel ikke meget, men dog mere end Sæby og Skagen kunde præstere. De havde ingen af den Slags Fartøjer. Det, de Skibe førte bort, var mest Korn og Fisk, der gik til Norge og København.

Fladstrands Næringsliv synes at have blomstret op i den følgende Tid. „Fladstrand voxte til, ved det at Fiskeriet lykkedes og Beboerne bleve bragte til Farten paa Norge og Kiøbenhavn“ som Pontoppidan skriver 1768. I Slutningen af 1760erne var der en halv Snes Købmænd paa Stedet. De handlede med „Korn og fede Varer, samt grove Varer som Bonden behøver, og noget Isen-, Urte- og Alne-Kram“. Lidt Landbrug var der, men de Indtægter flød som før af Sejlads, Handel, Lodsning og Fiskeri. Havnen gav Fortjeneste til nogle, Hyre til andre. Der var seks Skipper med egne Fartøjer. Tillige var de Handelsmænd. Der var tre Brigger, en Galliot, en Galease, en Kreiert og tre Jagter. De fór paa Norge og København og flere Steder med Korn, Fisk og Fedevare og kom tilbage med Tømmer, Jern, Hør, Hamp, Salt o. s. v. Fiskeri var Hovednæringsvejen for de fleste. Sædvanlig var seks Baade optaget af den Virksomhed. Til hver Baad regnedes som Regel mindst otte Mand, der gerne sluttede Overenskomst ved Skt. Hansdags Tid ved „at drikke sig i Selskab“. Pontoppidan skildrer nærmere, hvordan Arbejdet ved Fiskefangsten gaar for sig, og hvordan det er fordelt. Arbejdet var vanskeligere end nu, fordi de spinkle Garn let blev ødelagt. Hummer, Krabber og Tanglus beskadigede dem meget. Redaktør Skjerning har hørt gamle Fisker Ambjørn ude i „Klyngen“ fortælle, at naar man i hans unge Dage, hundrede Aar efter Pontoppidans Tid, fangede Hummer eller Krabber, blev de øjeblikkeligt traadt i Smadder af en velrettet Træskostøvlehæl som det „Rovskab“, de var. De var dengang ikke ophøjet til Delikatesser. At Tanglus var generende, forstaaer vore Dages Fiskere næsten lige saa klart som den Tids. I Forbindelse med Fiskeriet stod Salttilvirkningen. Megen Tang drev op paa Stranden, og det havde man fundet paa at koge Salt af. Derved kunde spares Indkøb af megen Salt, der dengang var en dyr Vare, der maatte hentes fra Frankrigs Vestkyst eller andre fjerne Steder, men som var nødvendig ved Fiskens Tilberedning. Tangsalt var vel anden Klasses Salt, men dog ret anvendelig. Da Napoleonskrigene lagde Hindringer i Vejen for den almindelige Forbindelse mellem Landene, tog Saltkogning ved Danmarks Kyster et stort Opsving, stærkest i Krigsperioden 1807—14. I 1808 produceredes af den Slags 1000 Tønder i Fladstrand. Folk derfra drev ogsaa Østersfiskeri. „Fladstrands-Østers“ skal være langt bedre end „de kongelig privilegerede Limfjordsbrødre“. Der blev bare snart for faa af dem, da man efter 1800 begyndte at efterstræbe dem for stærkt.

At Flækken Fladstrand ikke var helt ringe i Slutningen af det 18. Aarhundrede ses ogsaa af, at dens Konsumtion i 1760erne gerne udgjorde ca. 550 Daler aarligt. Af Personer over 16 Aar skal der da have været ca. 260 foruden Garnisonen, der normalt var paa 50 Mand. Der var en Toldier og en „Contraleur“ i Byen, den første var tillige Vejer, Maaler og Vrager og desuden Postmester for Sæby, Fladstrand og Skagen. Den første, der var Postmester i Fladstrand, var Lars Falster fra 1751.

Den første Tolder paa Stedet kom 1684. Chef for Garnisonen var fra 1767 den gamle, strikse Kaptajn v. Kahlen, der før havde forsøgt at opdyrke Alheden ved Kongenshus, som han havde bygget Nord for Grønhøj, nogle faa Aar før Kartoffelty-skere anbragtes der.

Byens Indbyggere boede i ca. 75 Huse, større og mindre, de fleste af Bindingsværk og med Straatag, de færreste vel vedligeholdte, da Beboerne kun havde dem i Fæste. Blandt de bedste nævnes det kongelige Toldkammer med Posthus og Pakhus, Peder Høyers Hus og „Contraleurens Huus“. Der var en dansk „Læse-, Regne-

Torvet i gamle Dage

og Skrive-Skole“. Jord til den var udlagt af Knivholts Ejere. Skoleholderen havde Husly og Brændsel frit og dertil „en liden Indkomst deels af Kirken og deels af Byen“. Der var „et Par nogenledes regulaire Gader“, foruden nogle smaa Gyder og Stræder. Byen havde allerede da faaet langstrakt Facon. Husrækken var vokset op Syd for „Klyngen“. Bortset fra, at der var kommet Garnisonsbygninger af forskellig Slags, var Byens Husantal vokset til over det seksdobbelte i de foregaaende hundrede Aar.

I Tidens Løb har Fladstrand tilhørt forskellige Ejere. Herrerne til Bangsbo, Lengsholm og Knivholt har besiddet det hele. I lang Tid var Beboerne Fæstere under Knivholt. Men da Kommandør Otto Arnfeld blev Eneejer af de tre Gaarde Knivholt, Bangsbo og Leerbek, traf han den Bestemmelse, at hans Søn Kancelliraad Hans Lorentz Arnfeld skulde beholde Knivholt og tillige Fladstrand og Strandrettigheden fra Baader Bæk og Nord paa. Efter hans Død solgte hans Enke, Fru Mette Bilde, Fladstrand By og Grund 1748 for ca. 4000 Daler til Indvaaner i Fladstrand, Peder Hansen Høyer, en meget velstaaende Mand af en stor og velkendt Slægt, der stammede fra Skagen. Husene i Fladstrand bortfæstede han til deres Beboere og har

derved haft nogen Indtægt. Men han har nok haft flere Indtægtskilder. — I andre Byer var Datidens rigeste Mænd gerne dem, der drev Negotie. I Fladstrand har han nok gjort det i større Stil end andre. At hans Hus nævnes fremfor andre Privatboliger dér, og at han havde Raad til at købe hele Byen, kunde tyde derpaa. At en Slægtning af ham Fedder Høyer Christian Ferslev blev Tøjder og Konsumtionsforpagter i Fladstrand efter 1748 giver maaske et Vink om, at han har haft ret vidtstrakt Indflydelse. Om hans Rigdom vidner ogsaa det Bryllup, han gjorde for sin Datter Anna Helwig, da hun i 1769 giftede sig med Sixtus Nicolaj Cortsen. I 1775 solgte han Fladstrand for 5000 Daler til Joh. Andersen Gleerup, der snart afhændede en betydelig Del af Bygrundene til Beboerne. Der var dengang gode Tider i Landet, men for Fladstrand var det uheldigt, at den naturlige Havn mere og mere sandede til. Der har været ligefrem Tilbagegang i Byen. Folketallet tog af. Men i hine Enevældens Landsfadertider var det et Held for Fladstrand, at Centraladministrationen troede paa en Fremtid for Byen. Sikkert var det for en Del Fæstningen, der holdt Regeringens Interesse for Stedet vaagen. Mens Napoleonskrigene rasede uden for vore Grænser, kom 1805 en kongelig Resolution, der befalede anlagt en 6 Fod dyb Baadehavn ved Fladstrand som Tilflugt for Kanonbaade. Det var at imødekomme Beboernes Ønsker, og Bestemmelsen viste sig heldig. Fra den Tid var det, som Byen fik fornyet Liv, Havnen kom til at skabe Købstaden, Byen kom i Skub.

Foreløbig kom Havnen ganske vist ikke til at gavne den stort, thi Krigen med England lagde fra 1807 Hindringer i Vejen for dens Udnyttelse handelsmæssigt. — For Kanonbaadene, der anvendtes i Kampene mod den engelske Overmagt, var Havnen praktisk i al sin Lidenhed. Fladstrand-Flotillen tog flere engelske Skibe i Krigen, f. Eks. Orlogsbriggen „Minx“. Men Havnen var kun lille. En engelsk rejsende med en kendte Navn Macdonald, der strandede ved Skagen 1808 og kort efter som Fange passerede Fladstrand, kaldte den en ubetydelig By med nogen Skibsfart og en daarlig Havn, men med venlige Beboere. Den lange Krig og de daarlige Tider generede stærkt. I „de gale Pengetider“, som det var, greb flere Mænd i Vendsyssel til at udstede private Pengesedler, i Fladstrand gjorde blandt andre Kahlen og H. J. Wolters det. Det var ogsaa der utrygt at være Pengemand. Anne Helwig, Peder Høyers Datter, der var blevet gift anden Gang 1777 med Ole Jørgen Billeschou til Linderumgaard, var som Enke flyttet til sin Fødeby 1801, hvor hun boede til 1824 da hun døde, omgivet af Børn og Børnebørn. Hun havde været meget velhavende, men en Del af sine Penge havde hun staaende i Linderumgaard, og i 1823 udeblev Renterne af disse. Hun gik rundt i Frederikshavn som den gamle, rige Madam Billeschou, og trods alle Tab i Pengesaldstiderne blev der efter Boets Opgørelse 8471 Daler til Arvingerne, ikke i daarlige Sedler, men i godt Sølv. Det var en lille Del af det, hun havde ejet, men dog efter Tidens Forhold meget. Høyers Familie har nok hævdet sig godt gennem de daarlige Tider. Den har kunnet taale Tab. For mange andre var det værre. Men midt i de elendige Efterkrigsaar arbejdedes der paa Ophjælpning af Fladstrand.

„Kanal-, Havne- og Fyrdirektionen“ gav Indstilling til Kongen om, at det „vilde blive af stor Vigtighed, at Byen Fladstrand blev bevilget „Købstadrettigheder“, og Frederik VI udstedte da under 25. September 1818 den kongelige Bekendtgørelse, at „Byen Fladstrand er erklæret for Kjøbstad og tillagt Navnet Frederikshavn . . . efter de Os allerunderdanigst foredragne Omstændigheder“. Borgerne havde ikke søgt om Købstadret, men nu havde Byen faaet det og oven i Købet et nyt Navn. Den omtalte Direktion havde i de foredragne Omstændigheder ogsaa nævnt, at Havnen var „be-

kvem for Samfærdselen med Norge og Sverrig“. Det ser ud, som Direktionen har faaet gode Idéer fra Professor Begtrup, der 1810 i sit store Værk om Agerdyrknin- gens Tilstand i Danmark siger, at Fladstrand syntes at være særdeles vel skikket til „en ei ubetydelig Handelsstad, da paa dens Rhed bestandig ligger en Mængde Fartøjer, som agte sig til Norge eller Sønderpaa“. Samtidig klager han over, at Fladstrand Havn er for ringe, og at Transporten lægges Hindringer i Vejen, saa al Udslibning maa foregaa over Randers — Hals Barre generede Skibsfarten paa Aal- borg — til Skade for Fladstrand og til Skade for Landmændene, der undertiden maa vente indtil 23 Maaneder paa Betalingen for deres Korn. Trods alt har der dog væ-

Frederikshavn, set fra Dikkerbakken.

ret Fremgang i Byen. Fra 1801 voksede Indbyggerantallet fra ca. 450 til 600 i 1818, og 9 Aar derefter var der 970 Indbyggere. Korneksporten derfra viser i samme Tidsrum en ganske tilsvarende Stigning. Tegn paa Stedets forholdsvis store Betyd- ning var det ogsaa, at der den 1. Maj 1802 oprettedes Postkontor. Ganske vist var Postgangen ikke imponerende efter vore Forhold. To Gange om Ugen var der ri- dende Brevpost mellem Aalborg og Fladstrand, agende Pakkepost var der en Gang maanedlig. Men det var dog bedre Forbindelse end før. Byen havde faaet sin egen Præst 1811, og Apotekeren, Hr. Hansen, synes at have været en Mand, der fulgte med i sit Fag. Thi da Krigen hindrede Tilførsel af vestindisk Rørsukker, forsøgte han noget lignende, som udenlandske Kemikere arbejdede med: at producere Sukker af Roer. Han gav sig med ret godt Held til at dyrke Runkelroer, der da var yderst sjældne i Landet, og af dem lykkedes det ham at lave Sirup.

Naar Eksport og Folketal steg trods vanskelige Tider og daarlige Besejlings- forhold, var det nærliggende at tro, at Byens Opkomst kunde fremmes stærkt ved forbedrede Havneforhold. Der blev da i Begyndelsen af 1830'erne, da sikre Opgangs- tider var inde, flere Gange bevilget betydelige Summer til Udbygning af Havnen. — 1841 var Arbejdet færdigt, en Læmole var anlagt fra Kastellet først mod Syd og der-

efter med et Knæk mod Sydøst. En søndre Mole gik fra Havnens sydlige Hjørne mod Sydøst, men bøjede ved tre Knæk mod Nordøst. Det sydlige Havnehoved gik godt 30 m frem foran det nordlige. Molerne var af Søsten og 2 m høje. Saa gik det godt en Tid. Byen trivedes. Et Tegn derpaa var Oprettelse af Sparekassen 1844. I 1845 var der over 1300 Indbyggere, 10 Aar senere var der ca. 1450. Men Tilsandingen var blevet ved, og fra Slutningen af 1850erne maatte ofres store Summer paany, over 800,000 Kr. Det hjalp igen foreløbig. Men Byen var ogsaa Hjælp værd. 1860 var Indbyggertallet blevet til 1845, og i 1870 var det over 2100. Havnen besejledes det Aar af henved 1800 Skibe. Og Aaret efter aabnedes Jernbanen. Tallene viser den store Udvikling. Mange af de Firmaer i Byen, der 1915 var blandt Danmarks ældste, er grundlagt i 1860erne. Og dog havde der ogsaa i denne Fremgangens Tid været mange Vanskeligheder.

Krigen i 1848 førte straks med sig en Forøgelse af de offentlige Udgifter. — Stærkt generede det dog ikke. Følelsen af, at Pengene blev givet godt ud, har let over den Ting, saa meget mere som det mere og mere var blevet gode Tider efter 1830. Kaperaanden fra den engelske Krigs Tid sad endnu Frederikshavnerne i Blodet, saa nogle af dem i 1848 kaprede et tysk Skib, der kom sejlene, uden at dets Kaptajn vidste, Krigen var brudt ud. At kapre hans Skib var imidlertid i enhver Henseende ulovligt for private Borgere, saa de energiske Frederikshavnere fik en Bøde i Stedet for Belønning. Mere direkte fik Frederikshavn ikke Krigen at føle, thi Fjenderne naaede ikke til Nordjylland. Men en slem Forskrækkelse kom dog over Folk. Ved Aftenstid den 31. Marts naaede Rygter til Hjørring om frygtelige Plyndringer i Midtjylland. Silkeborg og to Landsbyer i Viborgegnen skulde være brændt af 800 Rendsborger Slaver og lejede Vagabonder, der nu var irængt frem ad Nibekanten til, myrdende for Fode overalt. Slesvigholstenerne skulde have løsladt dem og pudset dem paa Jyderne. Handling syntes nødvendig, og i Hjørring samledes Mandskab til Imødegaaelse af den truende Fare. Estafetter sendtes ildsomst til alle Sognefogeder om at holde deres Folk beredte. Landboernes Heste fik Lov at galoppere. I Løbet af Natten og den følgende Dag holdtes der Vagt i alle Sogne. Større Afdelinger var posteret paa de betydningsfuldere Pladser. I Horns og Dronninglund Herreder var alt under Vaaben. Hele Jylland stod rustet lige til Skagens Rev. Slebne Forke, hvæssede Leer, gamle Muskedonnere holdtes parate. Der manglede kun Fjenderne. Men Spændingen var høj. Det var en Lettelse, da „Hjørring Amtstidende“ den 1. April kunde berolige med den Efterretning, at 600 Mand af Banden skulde dels være fangne, dels nedhuggede ved Randers. Og det var ligefrem for beroligende, da det i de følgende Dage opklaredes, at Slaverne havde siddet i Arresten hele Tiden. Man havde en Følelse af at være narret rigtig godt April. I hele Trearskrigen var ingen Situation saa spændende i Frederikshavn som den Rygternes Nat til den 1. April. Efter den Dag gik Krigen sin Gang uden direkte at genere i Frederikshavn.

Af bemærkelsesværdige Ting fra de følgende Aar er, at Koleraen plagede Byen 1853. Den kom dog ikke som en pludselig Forskrækkelse. Sidst i Juni gav Sundhedskollegiet Stiftsfysikus Meddelelse om Koleratilfælde i København og indskærpede ham „de i Tilfælde af Choleraopkomst“ udstedte Love. Meddelelsen gik videre til Sundhedskommissionen i Frederikshavn. Efter nogen Snakken om Sagerne foretog Herredsfogeden og Distriktslægen en Runde i Byen og fandt alt saare godt. De hygiejniske Forhold var lige saa gode her som saa mange andre Steder, hvilket ganske vist ikke sagde saa forfærdelig meget. Tiden gik til den 21. Juli. Da kom Ru-

redamperen „Valdemar“ fra København, og fra Skibet blev en af Fyrbøderne indlagt i Frederikshavn. Han var blevet syg paa Rejsen. Saa var Koleraen kommet til Byen. Kort efter bredte Epidemien sig med voldsom Hast. Alle Sygeplejersker smittedes og døde. Distriktslægen fik travlt i en utrolig Grad. Han var ene om Arbejdet og maatte bøde om Assistance. Men Amtet svarede, at fast Lægeassistance ikke kunde gives. Det Svar blev Lægen meget vred over. I en meget skarp Skrivelse gav han Amtet Besked paa, at han maatte have Hjælp, og at det hastede. Amtet vilde nu ikke forhaste sig. Assistanzen kom dog tilsidst, da det hele var næsten

Fra Langelinie og Firkanten.

overstaaet Den 6. September stod i „Frederikshavns Avis“ den Annonce, at stud. med. J. Finsen havde taget Bopæl paa Ellinggaard. At denne Islænder ikke var kommet for tidlig til Egnen kunde skønnes af Avisen samme Dag, da Resultatet af Epidemien opgjordes deri. Fra 20. Juli til 6. September var 100 blevet angrebne. Af dem var 67 døde, 31 helbredede, mens 2 stadig var syge. Siden den 3. September havde ingen ny Tilfælde vist sig. Frygtelige Bekymringer havde ruget over Familierne i Byen. Det var en Lettelse, at det lysnede. Og trykkede end Sorgerne enkelte svært, gik det dog godt for Byen som Helhed. Aaret efter gik det livligt til. Da viste franske og engelske Orlogsmænd sig jævnligt ved Havnen paa Vej til eller fra Østersøen, fordi Krimkrigen var udbrudt. Og Fremdriften i Byen i de følgende Aar bar forholdsvis let over Krisen i 1857. — Værre blev det i 1864, mens Krigen stod paa.

Efter Dybbøls Fald den 18. April besatte Tyskerne Jylland lige til Limfjorden. De var færdige dermed omkring 1. Maj. Men først i Juli gik de over Fjorden ved Aalborg, efter at Als var taget den 29. Juni. Frederikshavn havde saaledes Fred for dem længe. Byen blev taget af tyske Tropper Tirsdag den 12. Juli. Pikkelhuepry-

dede Infanterister trampede tungt gennem Gaderne, og blaa vestphalske Dragoner red rundt og undersøgte Staden, mens Fæstningen blev prydet med tyske Faner og enkelte Kanoner, som Artillerister havde under Bevogtning. Saa var Byen i Prøjsernes Magt, og ingen vidste, hvor længe det vilde vare. Der kom ca. 1000 Mand, nogle Dage var der 1600, andre Dage kun 700 ialt. De skulde have Forplejning, hvad der var temmelig dyrt. I Forvejen boede knap 2000 Mennesker i Byen. Folk syntes, Indkvarteringen var en stor Byrde. Hvad Tyskerne havde Brug for maatte leveres. Der var ingen Vej uden om. Til alt Held var Soldaterne af en behagelig Afdeling. Med faa Undtagelser opførte alle sig ordentligt. Dog blev det en ubehagelig Tid. Over alle Forhold hvilede et underligt Tryk. Ingen Forretningsmand kunde vide, om ikke Prøjserne hittede paa at konfiskere hans Varer, saadan som det var sket for mange i flere andre Byer. Utrygt var det at have de mange Soldater til Huse. At det gik ud over Landboerne kunde ogsaa spores i Byen. I en Vognpark i Frederikshavn skulde Vogne staa parat til Kørsel for Fjenden. De tyske Officerer skulde køres, hvis det stak dem. Og det stak dem tit. Ofte skulde de have sig en Fornøjelsestur. Især lod mange sig køre til Skagen. Folk kunde vanskeligt faa deres Arbejde passet. For Fiskere var det næsten umuligt. Der var prøjsiske Strandvagter rundt omkring, og Fiskerne skulde hindres i at sejle ud. Paa Havet kunde de give Danskere Besked. I Aalbækbugten laa et dansk Krigsskib „Slesvig“ og undertiden flere. Dem maatte Jyderne ikke have Forbindelse med. Endog en norsk Skibsfører, der var paa Vej ud af Havnen, fik skarpe Skud over Hovedet. Saa vendte han Skuden og lagde bi. Tyskere kom om Bord og hentede ham til Vagten, og saa blev han sat i Arrest et Par Dage, skønt hans Papirer var i Orden. Under disse Forhold gik det elendigt med Folks Indtægter. Det var højest besværlige Tider. Og i al sin Færden maatte man være forsigtig. For Eksempel var det forbudt at hejse Dannebrog. Men nok at se paa var der.

General Flies laa i Byen med sin Stab. Mange fornemme Prøjsere drog igennem til Skagen. Generaler og Prinser var ikke sjældne blandt dem. De kom og rekvirerede Vogne fra Byen og Egnen, naar de vilde til Grenen at se to Have mødes. Mest bekendt blev Overgeneral Vogel von Falckensteins og Prins Albrechts Ekspedition til „Cap Skagen“. — Efter Indrykningen i „Fæstningen Frederikshavn“ havde de med 25 Officerer besluttet at plante Østerrigs og Prøjsens Faner paa Jyllands nordligste Pynt. Kl. 2 om Morgenen den 14. Juli steg Generalen til Vogns i Frederikshavn med sine Officerer. Tyve Vogne kørte dem og nogle faa menige Infanterister dannede Eskorte. Inden Middag var de to Faner plantet paa Grenen. — Men „Slesvig“ laa truende lidt ude fra Kysten. Generalen havde travlt. Han kørte to Heste ihjel paa Turen, skønt han skiftede Forspand flere Gange. Inden Aften var han atter i Frederikshavn og kunde melde, at Jyllands Erobring var fuldført, og at de tyske Faner smeldede i Blæsten over „Cap Skagen“.

Den Uro og Tummel og Trykkethed og Tristhed, Besættelsen førte med sig, saa ikke ud til at faa Ende foreløbig. Felttelegraf og Feltpost indrettedes i Byen saa vel som Magesin med Varer til Soldaterne. Tyskerne syntes at indrette sig godt. Men pludselig viste sig en Lysning i Horisonten. Søndag Middag den 24. Juli kom der Telegram, at Tropperne skulde trækkes mod Syd, og samme Eftermiddag drog Artilleriet af Sted. Til Gengæld rykkede ganske vist Infanteri ind fra Omegnen, men Tirsdag Morgen mellem 6 og 8 forsvandt det igen og fulgtes af Kavalleriet. Byen var fri, Fjendens Flag var borte, og Dannebrog vajede fra Husene. Der var Glæde i Byen, „det knugende aandelige Tryk hævet“. Man nærrede straks Forhaabninger

om, at Tyskerne ikke skulde komme igen. Faa Dage efter hed det sig, at den sidste Fjende var kommet over paa den anden Side Limfjorden, og at ingen skulde vende tilbage. Men man gjorde Regning uden Vært. Falckenstein sad i Aarhus og styrede Jylland, og han sendte et Par Gange endnu Soldater til Frederikshavn. Den 3. August rykkede henved 500 Mand ind, men faa Dage efter var de borte igen, og Byen var fri til den 5. Oktober. Da kom en lille Flok Prøjsere og bestilte Plads til Tropper for Vinteren. Der vilde komme 26 Officerer, 600 Underofficerer og Menige og desuden 52 Heste. Felttegraf blev den Dag sat i Virksomhed, og Feltpost og Feltlazaret kom i Orden Dagen efter, da Tropperne kom ved Middagstid. Folk haabede, de Soldater vilde forsvinde hurtigt som dem, der havde vist sig i August. — Men det gik anderledes. Mens Fredsforhandlingerne slæbte sig hen, laa de Soldater i Frederikshavn og tærede haardt paa Kommunens Pengekasse. Der var indkvarteret en Del i ledige Bygninger, men mange Ting havde maattet skaffes, for at Kvartererne ikke skulde blive kasseret. Tyskernes Fordringer var nemlig sat op, for at Danskerne skulde blive krigstrætte og slutte Fred. Hver Soldat skulde have en Seng, og i hvert Soldaterværelse skulde være en Kakkellovn. Hver Vært maatte nøjes med et Værelse for sig og Husstand, hvis Tyskerne havde Brug for Resten. Falckenstein glemte ikke en Smule af Jylland. Frederikshavn maatte bære sin Del af Byrden. Soldaterne opførte sig vel ordentligt, men deres Rationer var forøgede, det var kostbart at have dem. Og mens Udgifterne gik op, gik Indtægterne ned. — Der var Forbud mod Udførsel af næsten alle Landbrugsprodukter. Landbo og Bybo skadedes i høj Grad. Den Indkvartering varede i fire Uger. Det var Torsdag den 3. November, det sidste fjendtlige Kompagni forsvandt. Vel skulde Soldaterne køres til Aalborg. Men den Køretur var der Fornøjelse ved. For det var Aflevering af de uvelkomne Gæster.

Som andre Steder i Landet gik det fremad i Frederikshavn, da Krigen var forbi. Men paany kom Vanskeligheder for Havnen paa Grund af Tilsanding, saa Indsejlingsforholdene blev saa daarlige, at en Mængde Skibsførere klagede over det til Indenrigsministeriet i 1877. Det førte til nye Forbedringer ved, at Havnen udvidedes til Gavn for Byen. Arbejdet dermed foregik 1882—94. Samtidig voksede Byen som ingen anden Købstad i Landet, nemlig fra 2891 Indbyggere i 1880 til 4848 i 1890 eller med 67 Procent. I 1921 var den med Forstæder naaet over 12,000 og 1931 var Tallet steget til 13,000. Her som saa mange andre Steder præges Kommunalbestyrelsen mere og mere af Socialister, uden at de dog endnu i 1929 naaede Flertallet. De fik det Aar 6 Mandater af 13. Det vil af det foregaaende være klart, at Frederikshavn længe har været en By i stærk Fremgang. Og samtidig med, at den rummer „noget af den rene bevarede Idyl, som endnu findes i dette Land“ er den „mere frisk, levende og usnobbet end andre Stæder“. Saaledes blev den beskrevet ved dens Hundredaarsjubilæum i 1918.

Frederikshavn Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MEDLEMMER AF FREDERIKSHAVNS BYRAAD er: Ingeniør F. Houmøller, Borgmester, Sagfører Harald Alster, 1. Næstformand, Godsekspeditor H. Asmussen, 2. Næstformand, Købmand Jørgen Schmidt, Murermester C. E. Laursen, Skibsbygmester Carl Jacobsen, Frk. Ebba Kongsbak, Lærer L. C. Fisker, Malermester Vald. Nielsen, Togbetjent J. A. Jensen, Maskinarbejder L. Christiansen, Havnarbejder Chr. Jensen og Arbejdsmand J. C. M. Westerskov.

F. HOUMØLLER,
Borgmester.

FRITHJOF HOUMØLLER, Ingeniør, Borgmester, er født den 18. Febr. 1885 som Søn af adm. Direktør L. P. Houmøller (død 1929) og Hustru Annette H. (død 1916). Gift 1912 med Cathrine Thuesen. Cand. polyt., Maskiningeniør 1908, senere Studierejser i Udlandet, fra Januar 1927—August 1933 adm. Direktør for A/S Frederikshavns Jernstøberi og Maskinfabrik, Brødrene Houmøller (Virksomheden er oprettet 1883 af L. P. Houmøller og Broderen J. A. Houmøller). Fra 1918 Medlem og Næstformand for Teknisk Skoles Bestyrelse i Frederikshavn, fra 1919 Medlem af Bygningskommissionen i Frederikshavn, fra 1924 Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Jernstøberier i Danmark, fra 1924 Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Motorfabrikanter i Danmark, fra 1927 Medlem af Bestyrelsen for den lokale Afd. af Dansk Arbejdsgiverforening, fra 1931 Medlem af Frederikshavns Byraad. fra 1931 Medlem af Frederikshavns Havnekommission og fra 1933 Borgmester i Frederikshavn samt Medlem af Købsadforeningens Repræsentantskab.

FREDERIKSHAVNS HAVN. I den nordlige Del af Kattegat laa der i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede endnu ingen dansk Havn. Hvad der da kaldtes „Havnen ved Fladstrand“ var nemlig kun Ankerplads i Læ af Revene og Smææerne ud for Fiskerlejet Fladstrand.

Havnen i Frederikshavn i 1837.

Ved Statens Foranstaltning blev i 1805 og i de paafølgende Aar bygget en lille Havn ved Kysten ca. $\frac{1}{8}$ Mil Syd for nævnte Fiskerleje, men Havnen var nærmest beregnet som Tilflugtssted for Kanonbaade. Denne første Havn, der nu indgaar som det inderste Bassin i Frederikshavns Havn havde 5 a 6 Fods Dybde og et Vandareal paa ca. 1 Td, geom. Maal, Havnen var beliggende ved Sydsiden af det brede Flak, som skod sig ud Øst for Fladstrand. Dette Flak og den $\frac{1}{4}$ Mil fra Kysten liggende Ø „Deget“ med omgivende Rev gav betydelig Læ i Farvandet ved Havnen, og den mod Nord vendende vide Havnemunding havde ydermere Læ af den nærlig-

Den gamle nordre Mole i Slutningen af 1880.

gende lille Holm, hvorpaa „Fladstrands Kastel“ var bygget. Fra denne Holm førte en Dæmning ind til Land Nord for Havnen.

Det var først efter 1830, at en Skibshavn blev tilvejebragt ved Frederikshavn, hvilket Navn var blevet givet Fiskerlejet Fladstrand, da dette i 1818 erholdt Købstadrettigheder Oprindelig var der kun i det yderste Parti af Havnen en nogenlunde stor Vanddybde, nemlig 10—13 Fod; mere end en Trediedel af Bassinet henlaa med kun 1 a 2 Fods Vanddybde. Den stadig tiltagende Benyttelse fremtvang navnlig i Halvtredserne nogen Udvikling af Havnen dels ved Uddybning og dels ved Bygning af Kajer og Duc d'Alber m. m., men Udviklingen gik kun langsomt, uagtet der ofte i Vintertiden var megen Trang til større Liggeplads for havnesøgende Skibe.

Over for den Udvikling i Skibsfarten, som havde fundet Sted navnlig i Retning af større og mere dybtgaaende Skibe, var Frederikshavns Havn trods gentagne Udvidelser ude af Stand til at tilfredsstille de Fordringer, ikke alene til en Trafikhavn, men særlig ogsaa til en Tilflugthavn i det nordlige Kattegat.

Det var især efter at Frederikshavn var bleven det nordlige Endepunkt for den jyske Statsbane, at Trafikken, saavel Ind- og Udførsel som Postforbindelse, stillede

stærkt forøgede Krav til Havnen, Forhold, der yderligere kunde ventes udviklede, naar Limfjordsbroen var blevet fuldført. Medens det tidligere var almindeligt, at en stor Del af Skibsfarten blev indstillet om Vinteren, havde den stigende Samfærdsel og Konkurrence medført, at Farten fortsatte hele Aaret rundt, saavidt Isforholdene var gunstige. De Søfarende stillede derfor af Hensyn til Skibsfartens Bekvemmelighed indtrængende Krav om, at der blev tilvejebragt en fyldestgørende Tilflugtshavn ved den vestlige Side af det nordlige Kattegat, en Havn, hvor der selv for de største Skibe, som befarede Kattegat, var Mulighed for at kunne ty ind for Ulvej eller

Udsigt over Havnen i 1886.

Is, hvor Proviantering og Kulforsyning kunde finde Sted og Skibsreparationer udføres. Det var nemlig langt fra, at Frederikshavns Havn dengang var fyldestgørende i nævnte Henseender. Vanddybden i Havnen var for ringe, og for lange Skibe var Besejlingen af Havnen ofte meget vanskelig. Anlægspladserne, der havde en Længde af 2300 Fod paa Vanddybder mellem 16 og 12 Fod og 200 Fod paa 10 Fods Dybde var ikke tilstrækkeligt, især ikke for Damptrafikken, der krævede forøget, let tilgængelig Anlægsplads ved dybt Vand.

Under 26. Maj 1877 nedsatte Indenrigsministeriet en Kommission, der skulde tage det omhandlede Havnespørgsmaal under Overvejelse og fremsætte Forslag til dets Løsning. Der opstod Diskussion om, hvor Havnen skulde ligge, i Skagen, ved Græsholmen eller i Frederikshavn, man paastod nemlig at Frederikshavn laa fjernere fra Hovedsejlruten og ogsaa med Hensyn til Isforholdene var noget ugunstigere stillet. Kommissionen kunde dog ikke tillægge dette nogen afgørende Betydning over for det økonomiske Hensyn, der i Spørgsmaalet om Valget mellem de forskellige Steder som Plads for Havnen i høj Grad talte til Gunst for Frederikshavn.

Bekostningerne ved den omtalte Udvidelse af Havnen vilde koste 4,600,000 Kr.,

medens Havneanlæg ved Skagen vilde koste 11½ Mill. Kr., og det første Overslag paa Anlægget ved Græsholmen paa 14 Mill. Kr., hvoraf de 5,2 Mill. Kr. vedrørte selve Havneanlægget, medens Resten vilde medgaa til en Dæmning, der nødvendigvis maatte anlægges. Indenrigsministeriet fremsatte flere Gange Lovforslag om Gennemførelsen af Kommissionens Plan, men mødte Modstand, væsentlig af økonomisk Hensyn. — I 1882 opnaedes en Bevilling paa 2,2 Mill. Kr. til Gennemførelse af en mindre Plan, beregnet paa 21 Fods Dybde i Mundingen og 18 Fod i Størstedelen af Havnebassinet. Senere kom der dog forskellige Tillægsbevillinger, som bevirkede, at der blev naaet noget videre frem mod Kommissionens Maal.

Af nye Moler blev der tilsammen bygget 7567 Fod, nemlig 62—87 Fod ydre og 1280 Fod indre Mole, heri ikke indbefattet en interimistisk Dæmning. Forhavnets Længde fra Havnemundingen til Tværmolen er 1500 Fod. Vandarealet blev regnet ca. 33 Tdr. geom. Maal, og der blev tilvejebragt 22 Fods Vanddybde over ca. 22½ Tdr. af Forhavnets Areal, medens Resten ligger med mindre Dybder. Uddybningsarbejdet blev for en stor Del udført af to ældre Dampmuddermaskiner sammen med Statens Uddybningsdamper „Gefion“. Denne var selvbevægelig og fyldte det opsamlede Materiale, som blev opgravet, i sit med Bundlemme forsynede Lastrum, der kunde rumme 25 Kubikfavne. „Gefion“ optog indtil 10,000 Kubikfavne Fyld aarlig. Der blev saaledes optaget ca. 87,000 Kubikfavne Fyld, hvoraf ca. 15,000 Kubikfavne blev anvendt til Opfyldning, Resten blev ført til Søs.

Havnen fik 3 Fyr, et paa hvert af de to ydre Molehoveder og et tredje, som er anbragt paa den gamle søndre Mole. De to sidstnævnte viser begge fast, rødt Lys, medens Fyret paa det ydre, nordre Molehoved viser fast, hvidt Lys i en Vinkel paa 7° og iøvrigt lyser med fast, grønt Lys, undtagen over en Vinkel paa 20°, hvor det er formørket.

Udvidelsen af Havnen blev paabegyndt i 1882, men først efter at Staten i 1885 havde erhvervet Hirtsholmene, kom der Fart i Arbejdet. De forskellige Arbejder blev overtaget af flere Selskaber, som blev antaget efter afholdt Licitation eller afslutiet Akkord.

Frederikshavns Havn blev tilvejebragt udelukkende paa Statens Bekostning og bliver bestyret som Statsejendom. Byen og ved den Havnen har Navn efter Kong Frederik VI, der gav Byen Købstadrettigheder, og under hvis Regering de første Anlæg ved Havnen blev fuldført. Det større, nye Anlæg, der paabegyndtes 1882, var ved Kongebesøget i 1890 vidt fremskredet, og ved denne Lejlighed gav Hs. Majestæt Kongen allernaadigst sit Minde til, at den helt fuldførte søndre Forhavns mole maatte kaldes „Christian IX's Mole“.

Efter denne Udvidelse kunde Frederikshavns Havn paa temmelig tilfredsstillende Maade gøre Fyldest overfor de forskellige Krav, der stilles til en Havn i det nordlige Kattegat. Den havde nu et Vandareal paa ca. 70 Tdr. og i Land betydelige Arealer, der med Fradrag af, hvad der er fast bebygget, andrager ca. 23 Tdr. Land. Havnen er saaledes tilgængelig for den langt overvejende Del, selv af de større Skibe, der befarer Kattegat.

I Begyndelsen af indeværende Aarhundrede begyndte der imidlertid at rejse sig Krav om at faa Kajpladsen ved dybt Vand udvidet, hvorfor man i 1907 paabegyndte Opførelsen af 150 m Kaj paa 8 m Vanddybde og Tilvejebringelse af denne Vanddybde i Indsejlingen til Havnen, i Forhavnen og i den østlige Del af Inderhavnen, hvilke Arbejder paa det nærmeste blev fuldført i 1914 og kostede ca. 435,000 Kr. — Af Hensyn til Rutebaadstrafikken til Christianssand, Oslo, Gøteborg, København og Læsø har man desuden i Aaren fra 1907—10 med en Bekostning af ca. 120,000 Kr.

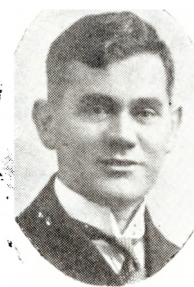
N. H. RASMUSSEN,
Havneingeniør.

maattet udvide Kajpladsen i vestre Inderhavnsbassin. — Med Fiskeriets stærke Udvikling i det forrige Aarhundredes Slutning viste det sig efterhaanden, at Pladsen i Havnen var for ringe, naar baade Varetrafikken og Fiskeriets Krav skulde tilfredsstilles. Fiskehandlerne ansøgte derfor om, at en Del af Havnen maatte blive reserveret udelukkende for Fiskeriet, og at der her maatte blive indrettet forbedrede Forhold vedrørende Fiskenes Konservering og Forsendelse, og da Klagerne over de for Fiskeriet uheldige Forhold stadig tog til, blev der i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede indrettet et Hyttefadebassin i østre Inderhavn, hvilket imidlertid kun tjente til Forbedring af Fiskehandlernes Kaar. I 1918 blev der derfor givet Bevilling til Forøgelse af Anlægspladsen for Fiskefartøjer, men da der samtidig blev nedsat en Kommission til Undersøgelse af Muligheden for Etablering af en dansk-norsk Færgeforbindelse, blev selve Kajanlægget ikke paabegyndt af Frygt for, at det skulde træde hindrende i Vejen for et eventuelt Færgehavnsanlæg. Derimod blev der opført nogle Fiskepakhuse ved det nye Hyttefadebassin, og i de følgende Aar maatte man nøjes med at omdanne nogle mindre Broer ved Hyttefadebassinet til Anlægsplads for Fiskefartøjer, men da dette langt fra kunde tilfredsstille den stadig voksende Kutterflaades Krav om større Kajplads, blev der i 1933 atter givet Bevilling til et Kajanlæg for Fiskefartøjer, hvilket Anlæg for Tiden er under Udførelse. — Desuden er der i 1926 opført en Fiskeauktionshal, hvori der aarligt omsættes Fisk til en Værdi af ca. 1 Mill. Kr.

NIELS HOLGER RASMUSSEN, Distriktsingeniør under Vandbygningsvæsenet, er født den 22. Januar 1888 som Søn af Gaardejer, Landstingsmand P. Rasmussen, Krøjerup ved Sorø, og Hustru Ane Kirstine, født Nielsen. Gift 1916 med Kathrine Hansen. Student 1906, Bygningsingeniør 1911. Formand for den kgl. Havnekommission i Frederikshavn, Formand for Fjordudvalget (der administrerer Sejllobet fra Kattegat til Aalborg-Nørresundby) og Formand for Kystkommissionen for Hjørring Amtsraadskreds.

J. N. KROMANN,
Havnemester.

F. L. PIHL,
Lods.

J. P. JENSEN,
Lods.

P. F. KOFOED,
Lods.

JES NIELSEN KROMANN, Havnemester, er født den 1. November 1875 som Søn af Styrmand Niels J. Kromann og Hustru Maren, født Ficher. Gift 1899 med Nielsine Pedersen. Uddannet som Navigatør, fast ansat Lods 1. April 1905.

FRITS LAURIDS PIHL, Lods, er født den 29. Juni 1888 som Søn af Jordbruger og Fisker Aug. Pihl og Hustru Marie. Gift 1916 med Jenny Petrine Pihl. Uddannet som Navigatør, Reserveløjtnant i Marinen, har været Lods ved Frederikshavns Lodseri siden 1. Juli 1920. Formand for Frederikshavns Skipperforening.

JENS PETER JENSEN, Lods, er født den 16. Januar 1887 som Søn af Fyrassistent Jørgen Jensen og Hustru Helvine Kirstine, født Rasmussen. Gift 1916 med Anna Jørgensen. Uddannet som Navigator, ansat ved D. F. D. S., København, 1913—23, Lods ved Frederikshavns Lodseri siden 1. Marts 1923. Medlem af Frederikshavns Søret, Medlem af Bestyrelsen (Kasserer) for Marineforeningen.

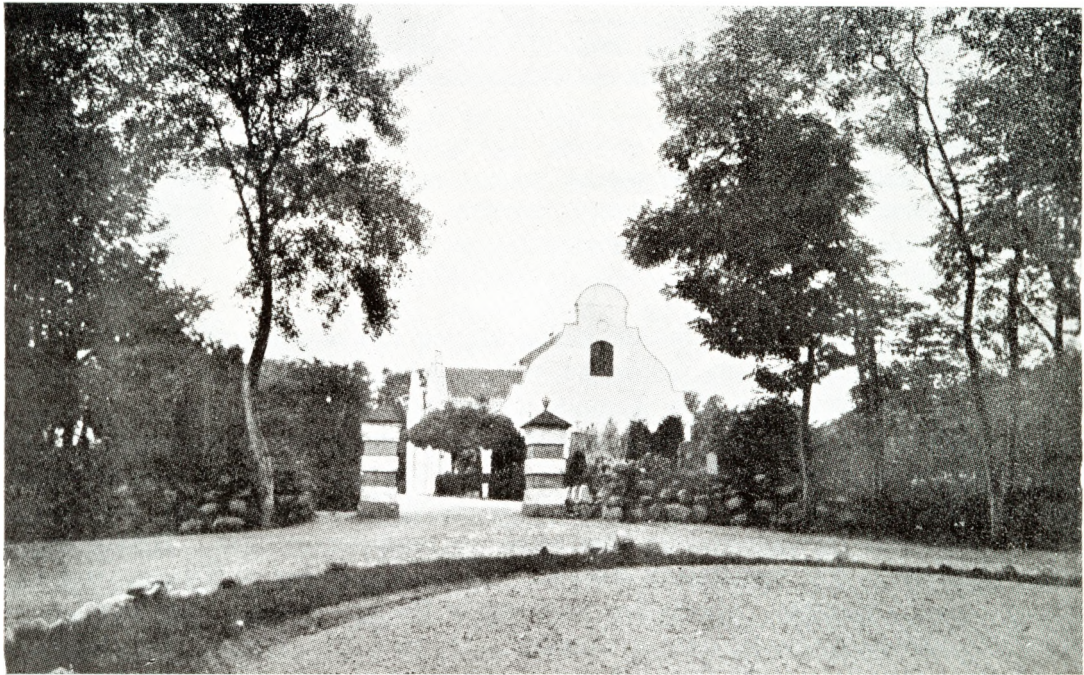
PETER FREDERIK KOFOED, Lods, er født den 16. Marts 1896 som Søn af pens. Lods C. F. Koføed og Hustru Dorthe, født Skjødt. Gift 1924 med Mary Kathrine Christensen. Uddannet som Navigator, ansat som Reservelods ved Kolding Lodseri 1923, derefter Lods ved Frederikshavns Lodseri.

FREDERIKSHAVNS KIRKE, mellem Kirkegade og Fladstrandsgade, er opført 1890—92. Midlerne til Kirkens Opførelse indkom gennem Bidrag fra Stat, Kommune og private. Kirken er opført efter Tegning af Arkitekt Ahlmann. Det er en anseelig Bygning, opført af Fakse Kalksten i romansk Stil som en Korskirke med fire lige lange Korsarme med mindre Tilbygninger i de fire Hjørner. I Midten er der et højt Taarn med Spir, det er 56,5 m, og desuden er der fire mindre Sidespir. Kirkens Indre er dækket med Hvælvinger, og Vinduerne er med farvet Glas. Tilbygningerne mellem Korsarmene har spidsbuede Arkader i to Stokværk ind til Kirken. Prædikestolen er udført i Egetræ. Altertavlen er malet af Michael Ancher, og den har sin Plads i den østlige Korsarm, den er skænket af Konsul Chr. Closs. Døbefonten, af hvidt Marmor, er skænket af Generalkonsul P. Berg, Leningrad. Kirken fik 1920 et nyt Orgel, som blev skænket af en anonym Giver.

Den gamle Kirke, der ligger Nord for Byen og Plantagen paa den gamle Kirkegaard, benyttes nu som Ligkapel. Kirken er opført i 1688—90, efter at Byen i 1686 havde faaet Bevilling dertil. Den var opført af Bindingsværk og Mursten og bestod af et Langhus uden Taarn, paa Kirkegaarden stod en Klokketabel. I 1866 gennem-

Den nye Kirke

Den gamle Kirke.

gik den større Ombygning helt af Grundmur og fik et Vaabehus og en Tilbygning paa Sydsiden samt store spidsbuede Vinduer. I 1868 fik den en ny Altertavle med Maleri forestillende Kristus i Getsemane Have, malet af A. Dorph, denne Altertavle er ophængt i Sakristiet bag Koret i den nye Kirke.

Nord for den gamle Kirkegaard ligger den nye Kirkegaard, der blev anlagt i 1878, men senere er udvidet. Paa denne er begravet 4 engelske og 4 tyske Marine-soldater, der faldt i Slaget ved Jylland den 31. Maj 1916.

FREDERIKSHAVN KOMMUNALE SKOLEVÆSEN bestaar af Grundskole (1.—3. Klasse), Borgerskole (4.—7. Klasse), Mellemskole, med Klasser sideordnede med Borgerskolens Klasser (1.—4. Klasse), og Realskole (1.—2. Klasse). Denne Ordning med „Mellemskole“ og Realskole indførtes ved Skoleplan af 8. December 1915, og den 1. April 1916 oprettedes 1. Mellemskoleklasser, hvis Elever 1920 afsluttede „Mellemskolen“ med Skolens egen Afslutningsprøve. 1922 bestod 16 af disse Elever almindelig Forberedelseseksamen. Børnene skal almindeligvis gaa i Skole i 7 Aar, men ønskes de i „Mellemskolen“ overflyttes de, i Reglen fra Grundskolens 3. Klasse, til 1. Mellemskoleklasse efter en skriftlig Optagelsesprøve i Dansk og Regning.

I 1932 var Børneantallet i de kommunale Skoler 1363 fordelt saaledes: 561 i Grundskolen, 537 i Borgerskolen, 265 i Mellem- og Realskolen (246 fra indenbys Hjem og 19 fra udenbys).

Grundskolen, der er beliggende i Fladstrandsgade, er opført 1893, efter Tegning af Arkitekt J. Nielsen. Bygningerne er opført af røde Sten i to Etager med to enetages Tilbygninger paa Siderne. Skolen indeholder 14 Normallokaler, 1 Gymnastiksal og 1 Lokale for Sløjd. Skolens Overlærer er J. Knudsen.

Frederikshavn Borger-, Mellem- og Realskole.

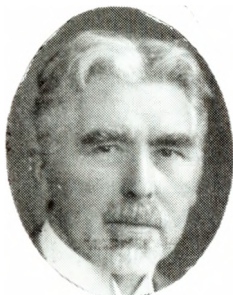
Den nye Kommuneskole, indeholdende Borgerskole og Mellem- og Realskole, er opført 1915 efter Tegning af Arkitekt N. C. Hansen. Byggesummen var 308,000 Kr. (efter Trap). Skolen er beliggende ved Rimmensgade og Ørnevej, den rummer følgende Lokaler: 28 Normallokaler, 2 Gymnastiksale, 1 Sløjdløkal med Materialrum samt Skolekøkken. Desuden findes der Særlokaler til Tegning, Haandgerning, Fysik, Naturhistorie og Geografi samt Sangsal. Skolens Overlærer er H. A. Hald, der er Skoleinspektør i Frederikshavn.

Skolen har en Børnebogsamling, der sorterer under Folkebiblioteket, som ledes af Bibliotekar, Lærer Chr. Poulsen. 1932 var der 2125 Bind og Udlaanet var paa ialt 11,764 Bind.

Lærerbogsamlingen, der ledes af Lærer G. Brier, bestaar af 947 Bind.

Frederikshavns Kommuneskoles Spareforening begyndte sin Virksomhed den 1. April 1918 og havde 1. April 1932 978 Sparere, og fra 1. April 1931—31. Marts 1932 var det sammensparede Beløb for Borger- og Mellemkolen 3063,34 Kr. og for Grundskolen 2413,93 Kr.

Den kommunale Efterskole for Piger oprettedes efter Plan af 19. April 1920 og der undervises i kvindelig Husgerning m. m. Undervisningen i 1931, der lededes af Lærerinde Frk. L. Enevoldsen, omfattede: 1) Teori, Husholdningslære, Ernæringslære, Beregning af Madens Pris og Næringsindhold, Børnepleje o. m. 2) Praktiske Øvelser med Fremstilling af en Række almindelige daglige Retter, med Bagning, Syltning o. a., desuden Vask, Rengøring, Rulning o. m.

H. A. HALD,
Skoleinspektør.

HANSENIUS ANDREAS HALD, Skoleinspektør, R. af D., er født den 11. November 1871 som Søn af afd. Gaardejer J. P. Hald og Hustru Christiane, født Jensen. Gift 1905 med Forfatterinden Hedevig Sonne Hald (død 1932). Ansat som Overlærer og Skoleinspektør ved Frederikshavn kommunale Skolevæsen 1. December 1907, Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Overlærerforening fra 1917, Medlem af Opgavekommissionen for Mellemkole- og Realeksamen, aln. Forberedelseseksamen o. m. fra 1927, Formand for Frederikshavns Folkebibliotek siden Starten 1912. Har udgivet Bogen: H. A. Halds lagttagelsesundervisning, der udkom i to Oplag paa Dansk 1907—08 og derefter i to Oplag paa Svensk.

J. KNUDSEN,
Overlærer.

JENS KNUDSEN, Overlærer, er født den 12. December 1877. Dimitteret fra Statseminariet i Ranum 1900 med 1. Karakter. Efter et Par Stillinger som Hjælpelærer indsat som Enelærer i Godthaab 11. Maj 1901, derefter kaldet til Lærer, Kordegn, Klokker og Graver i Nibe den 1. December 1905, i en Aarrække tillige Kirkeværge og kommunal Revisor, fra 1. April 1916 Lærer og Viceinspektør ved den kommunale Grundskole i Frederikshavn, Overlærer ved samme Skole 1. Januar 1927. — Medlem af Hovedbestyrelsen for Centralforeningen for kristelige Sangforeninger, i hvilken han tillige er Vicedirigent og Redaktør af Foreningens Medlemsblad.

TEKNISK SKOLE. Den 15. Juni 1875 paabegyndtes Teknisk Skole i Frederikshavn med Lokaler i den gamle Skole. Blandt Skolens ledende Mænd var Spærekassedirektør J. J. Knutson og Blikkenslager S. W. Petry, der bl. a. tilvejebragte Midlerne til Skolens Drift. Skolen modtog de første faste Tilskud, men da Elevantallet var for lille vedtoges det den 30. September 1886 at lukke Skolen et Aar, og dette hjalp. Ved frivillige Bidrag indsamledes 300 Kr. og Skolen genaabnedes den 3. November. 1887 flyttede Skolen til Asylbygningen, hvor Inventaret var bedre egnet til Undervisningen.

I Aaret 1889 stiftede Generalkonsul Pontoppidan et Legat paa Kr. 1000, hvis Renter skal anvendes til Præmier for flittige Elever. Desuden skænkede Generalkonsulen 200 Kr. til et Byggefond og denne Sum suppleredes med en Gave paa Kr. 500 fra Konsul Cloos, som senere betalte Kr. 1000 til Skolens Prioritetsgæld. 1892 indmeldtes Skolen i „Teknisk Provinskoleforening“. Elevantallet var da ca. 40.

I 1894 rejstes en ny Skolebygning af frederikshavnske Haandværkere. Skolen indviedes den 22. September, i 1900 indlagdes elektrisk Lys. I 1922 afholdtes en Haandværkerfest og Basar til Fordel for en Nybygning. Denne Basar gav et Nettooverskud paa ca. 18,000 Kr. Den nye Skole byggedes 1924. Byggesummen var 174,300 Kr. og Byggegrunden 17,000 Kr. I Skolebygningen er der foruden Haandværkerskole, Laboratorium for Havneundersøgelse samt Fiskeskipperskole.

Den 23. Marts 1926 indviedes den nye Skole, og den 5. Maj forevistes Bygningen for Statsminister Stauning m. fl. I 1927 holdt Forstander Lund 25 Aars Jubilæum og 1928 kunde Malermester Ørbech se tilbage paa 25 Aars Virksomhed som Bestyrelsesmedlem.

Teknisk Skole.

Undervisningen af Lærlinge sker normalt alene om Aftenen. I Forberedelsesklasserne ydes der Undervisning i Frihaandstegning, Geometrisk Tegning, Projektionstegning, Regning og Dansk. — I Fagklasserne undervises: Murere, Tømrere, Snedkere, Malere, Installatører, Mekanikere, Blikkenslagere, Maskinarbejde-

re, Skibsbyggere, Formere, Skrædere o. fl. I Aftenskolen undervises de ældre Elever ogsaa, naar de selv fremsætter Ønske derom, i Sprog samt Matematik og Fysik.

Dagskolens Undervisning tager specielt Sigte paa yderligere Uddannelse af unge Svende, fortrinsvis i Byggefagene. Undervisningen foregaar om Dagen alene i Vintermaanederne og omfatter videregaaende Tegning og Fagkundskab.

Skolens nuværende Bestyrelse bestaar af Malermester F. Ørbech, Formand, Ingeniør F. Houmøller, Næstformand og Kasserer, Bogtrykker Frederiksen, Overretssagfører L. Larsen og Maskinarbejder Sofus Jensen.

R. F. ØRBECH,
Formand.

RASMUS FREDERIK ØRBECH, Malermester, er født den 6. Oktober 1868 som Søn af Smedemester Chr. Ørbech og Hustru Marie, født Thygesen. Gift 1899 med Ellen Marie Larsen. Uddannet i Kerteminde i 4 Aar, i Udlandet i 4 Aar, begyndt Malermestervirksomhed i Frederikshavn 1897. Formand for Teknisk Skole i Frederikshavn siden 1903, Medlem af Bestyrelsen for Haandværkersvendenes Rejsefond, Revisor i Grundejerforeningen.

H. N. S. LUND,
Forstander.

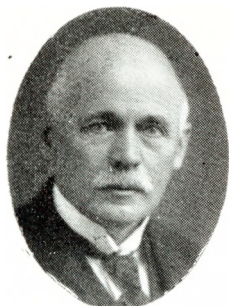
HARALD NICOLAI SEVERIN LUND, Forstander, Kommunalærer, R. af D., er født den 16. Marts 1869 som Søn af Lærer Carl Valdemar Lund og Hustru Maren Kirstine, født Jacobsdatter. Gift 1903 med Marie Elisabeth Thomsen. Privat uddannet 1893, Sløjdeksamen,

gennemgaaet flere Kursus paa Statens Tegnælærerinstitut, ansat ved Frederikshavns kommunale Skolevæsen 1899, Lærer ved Teknisk Skole 1900, Forstander 1902. Formand for Teknisk Skoles Lærerforening og Redaktør af dens Medlemsblad siden Stiftelsen 1907, Medlem af Kommissionen for Ordning af den tekniske Undervisning, Formand for Frederikshavns Turistforening siden 1922.

FREDERIKSHAVNS HANDELSSKOLE. Handelsskolens Oprettelse gaar tilbage til 1883. Handelsstandsforeningen i Frederikshavn stiftedes den 11. Maj 1883 og allerede nogle Maaneder efter Foreningens Stiftelse fremsatte Købmand Aistrup paa et Medlemsmøde Forslag om Oprettelse af en Handelsskole i Frederikshavn. „Forslaget vandt stor og almindelig Tilslutning, medens der dog ei kunde opnaas Enighed om selve den oplæste Plan, som man antog var for stort anlagt for Forholdene her“. Efter at et Udvalg med Aistrup som Formand havde fremsat en Plan, der dog ikke mødte megen Interesse, meddelte Aistrup paa et Møde at Udvalget ikke fandt Anledning til at foretage videre i Sagen. Næste Aar foretoges et nyt Forsøg, men da der kun indtegnedes 7 Elever stilledes Sagen paany i Bero. Paa et Møde den 27. August 1886 førtes „en Discussion angaaende Oprettelse af en Elementair-Handelsskole, og det blev besluttet og forsøge en saadan dannet“. Udvalget med Konsul C. L. Cloos som Formand førte Sagen hurtigt igennem og det bestemtes at Fagene skulde være Dansk, Regning og Skrivning, og Undervisningen skulde foregaa tre Aftener om Ugen fra Kl. 8—10. Ved Skoleaarets Afslutning overleverede Skolens Tilsynsførende, Kaptajn O. I. Berg Foreningens Formand en Sparekassebog paa 53 Kr., hvilket var Skolens Overskud. Skønt der ved det nye Skoleaars Begyndelse var faa Indmeldelser, vedtog man alligevel at begynde Skolen og endda at udvide den med en Klasse i Sprog. Man forudsaa Underskud, hvorfor Foreningen bevilgede 50 Kr., senere maatte bevilges ekstra 32 Kr. Næste Aar blev Sprogtime strøget for

at skaffe Balance, men da der i Begyndelsen af Januar 1889 ikke præsteredes de krævede 12 Elever, lukkede Skolen et Aar. I 1890 agiterede Isager og Skoleinspektør Væde stærkt for Skolen og der indtegnedes 20 Elever. Til Undervisningslokaler benyttedes Borgerskolen, og Lærere var Pastor Gredsted, der underviste i Dansk og Tysk, Skoleinspektør Væde, der underviste i Engelsk, og Fuldmægtig Schou i Regning. Kaptajn Berg, der igen havde det ikke altid morsomme Hverv at være Skolens Tilsynsførende, maatte desværre erklære paa et Møde i September 1891, at han paa Grund af det lille og uregelmæssige Besøg og ringe Resultat ikke kunde anbefale at Skolen fortsatte. Skolen lukkede, og det varede nogle Aar før den atter kom paa Tale.

Paa et Møde den 19. Marts 1897 fremkom Spørgsmaalet paany og efter at Formanden havde givet en Oversigt over Skolesagens hidtidige Forløb vedtoges følgende: „Det paalægges Bestyrelsen at søge gennemført, at Foreningen opretter en Handelsskole i Frederikshavn efter de jydskke Handelsskolers autoriserede Skoleplan, saaledes at denne Skoles Virksomhed kan paabegyndes til Efteraaret 1897. Den samlede Bekostning formenes at ville andrage henimod 1000 Kr. aarlig, hvoraf mindst Halvdelen dækkes af Skolepengene“. Denne Gang strandede Planen ikke af økonomiske Grunde, idet Foreningens Medlemmer tegnede sig for et samlet Bidrag af 545 Kr. aarlig i 3 Aar. Til Forstander antoges Realskolelærer cand. phil. Nielsen, der straks paabegyndte et Kursus i København. Skolen begyndte med 23 Elever og i Løbet af ganske kort Tid var dette Tal steget til 32 Elever. Skolen havde Lokaler i Frk. Blochs Skole og Undervisningen omfattede: Skrivning, Regning, Dansk, Bogholderi og Vekselret. Kursuset var beregnet paa 3 Vintre, men allerede efter 2 Vintres Forløb kunde Skolen dimittire det første Hold til Eksamen, to af dem fik Udmærkelse. Fra den Tid gik Skolen jævnt fremad, Lokalerne blev for smaa og 1900 flyttede man til Realskolen. Samme Aar opnaede Skolen Statstilskud. I 1901 afholdtes for første Gang skriftlig Eksamen samtidig med de statsunderstøttede Handelsskoler. I 1902 udnævntes Kommunalærer H. V. Thiesen til Skolens Forstander, hvilken Stilling han beklæder endnu. Skolen har nu Lokaler i Rimmensgade Kommuneskole.

H. V. THIESEN,
Forstander.

HOLGER VALDEMAR THIESEN, Forstander, Kommunalærer, er født den 3. November 1875 som Søn af Lærer F. V. Thiesen og Hustru Helene, født Ibsen. Gift 1904 med Helga Marie Møller. Præliminæreksamen, dimitteret fra Jellinge Seminarium 1895, ansat ved Kommuneskolen 1898. Forstander for Frederikshavns Handelsskole siden 1902.

RETS- OG POLITIETATEN. Frederikshavns Raadhus, der er beliggende i Danmarksgade, er opført 1845, men er delvis ombygget 1919, saaledes at Bygningen nu er med to Etager (tidligere kun een Etage med højt Midtparti). Bygningen indeholder bl. a. Retssal med Dommerværelse. I Retssalen findes en Seværdighed, idet det originale Brev af 23. Septbr. 1818, hvorved Byen blev Købstad, er ophængt her.

Administrationsbygningen, der er beliggende i Fladstrandsgade, var tidligere Kommandantbolig, men ombyggedes indvendigt i 1920 ved Arkitekt V. Nielsen-Gjøderum. I Bygningen findes Kontorer for Borgmester, Stadsingeniør, Kæmner o. fl. I den vestlige Ende af Bygningen findes Byraadssalen.

Administrationsbygningen med Haveanlæg.

Politikorpset skriver sig fra Ordning af 1. Juli 1903 og bestaar af: Politimester, 1 Politifuldmægtig, 1 Overbetjent, 1 Inspektionsbetjent, der tillige er Sundhedsbetjent, 7 Politibetjente og 2 Reservebetjente. I Ting- og Arresthuset er indrettet Politistation med Vagt hele Døgnet til Udførelse af forefaldende Politiforretninger, Brandalarmering m. m.

CARL HENRIK STYHR, Dommer, R. af D., K.² af Sv. V., er født den 3. Oktober 1875 som Søn af Biskop, Dr. theol. H. V. Styhr og Hustru Sophie Louise Elisabeth, født Lillienkjold. Gift 1904 med Emmy Harhoff. Cand. phil. 1901, Assistent i Kultusministeriet 1902, Fuldmægtig 1910, Ekspeditionssekretær 1914, Kontorchef i Undervisningsministeriet 1918, Dommer i Frederikshavn 1919. Formand i Bestyrelsen for Frederikshavns og Omegns Sparekasse, Formand for Hjørring Amts Fredningsnævn, Medlem af Bestyrelsen for Skagensbanen, Medlem af Bestyrelsen for Skagens Museum og Formand for Udvalget for den svenske Kirke i Skagen.

C. H. STYHR,
Dommer.

CHRISTIAN FREDERIK BANG, Politimester, er født den 30. Juli 1880 som Søn af Godsejer Fr. S. M. Bang og Hustru Jenny Caroline Henriette, født Hoff. Gift 1907 med Nina Dorthea Margrethe Rieper. Gand. jur. 1906, Byfogedfuldmægtig i Varde 1906, Herredsfuldmægtig i Lollands Sønder Herred 1907, Byfogedfuldmægtig i Nakskov 1910, Dommerfuldmægtig i Nakskov 1917—29, siden 1929 Politimester i Frederikshavns Købstad og Horns Herred samt Skagen Købstad og Læsø Birk.

POUL MARTIN JENSEN, Dommerfuldmægtig, er født den 10. Januar som Søn af Gaardejer Hans Chr. Jensen og Hustru Karen Kristine, født Hansen. Gift 1918 med Karen Margrethe Møller. Dommerfuldmægtig i Frederikshavn.

PETER CHRISTIAN PETERSEN, Politifuldmægtig, er født den 25. December 1872 som Søn af Købmand Theodor Petersen og Hustru Karoline, født Larsen Rahbe. Gift 1909 med Nina Jensen. Sagførerfuldmægtig 1894—1906, Sagfører til 1920, siden 1920 Politifuldmægtig i Frederikshavn.

THOMAS A. OLESEN, Arrestforvarer, er født den 25. Maj 1888 som Søn af Tømrermester Chr. Hermann Olesen og Hustru Ane Marie, født Thomsen. Gift 1916 med Maren Kirstine Wolff. Landmand, uddannet under Det kgl. danske Landhusholdningsselskab og derefter Forvalter paa flere større Gaarde, ansat som Politibetjent i Aalborg 1. Februar 1916, i Statspolitiet 1. Juni 1920, i Frederikshavns Politi 1. Marts 1923, Arrestforvarer i Frederikshavn siden 1. November 1927.

FREDERIKSHAVN KOMMUNALE SYGEHUS blev taget i Brug den 18. Novbr. 1909. Det er Byens fjerde Sygehus. Dets Forgænger havde tilhuse i en Bygning, som i 1877 var opført til Anvendelse for Fattigvæsenet, men senere var indrettet med Sygestuer. Det nuværende Sygehus er opført under Ledelse af Arkitekt N. Christoff Hansen, Vejle. Professor Chr. Ramsing, København, forestod Ingeniørarbejderne, Ingeniør Dyhr, Frederikshavn, Drænings- og Kloakeringsarbejderne. Den daværende Bestyrelse for Sygehuset bestod af Borgmester, Etatsraad C. A. Ramsing samt Byrådsmedlemmerne, Grosserer M. Lauritzen og Købmand David Holm. Regnskabsfører var daværende Arrestforvarer, Forligskommissær A. Rapp. Indgangen til Sygehuset er fra Vestergade. Grundarealet ved Vestergade og Barfredsvej er noget over 3 Tdr. Land stort, ca. 135 m langt fra Nord til Syd og ca. 163 m langt fra Øst til Vest. Arealet er saa stort, at et eventuelt Tuberkulosehospital med dertil hørende Have kan lægges paa dets vestlige Del, afgrænset mod Øst i Flugt med Indgangsvejen til Sygehuset. I Resten af Arealet og omtrent midt i dette ligger Sygehuset med nøjagtig Hovedretning Øst—Vest. I den nordlige Del af Terrænet ligger et lille Kapel med Sektionslokaler.

Frederikshavns kommunale Sygehus, set fra Syd

Sygehuset dannes af en ca. 45 lang Hovedfløj. Til den slutter sig mod Nord en Midterfløj, ca. 14 m lang og to Endefløje ca. 9 m lange, ca. 15,7 m af Hovedfløjens midterste Del er i to Etager. Den øvrige Del af Bygningen er en Etage med Gavlparter. Under den bagerste Halvdel af Hovedfløjen og under Midter- og Endefløjerne er Kælder. I den østlige og vestlige Endefløj og strækkende sig noget hen i Hovedfløjen er henholdsvis Køkkenet med Opvaskerum, Spisekammer m. m. Stueetagen, der er 5½ Alen høj, har mod Syd en Række Sygestuer, nemlig 4 Fire-Sengsstuer, 2 En-Sengsstuer og 4 En-Sengsstuer. Desuden findes mod Øst i Midterfløjen en mindre Stue, der anvendes som Rekvisitrum, og i den østlige Fløj to Isolationsrum. Midterfløjen indeholder foruden den nævnte Stue, Trappe til 1. Sal, Badeværelser, Værelse for Lægen, Operationsstue med Førrum til Narkotisering m. m. Vestre Fløj indeholder Soveværelse og Dagligstue for Oversygeplejersken, Trappe fra Stue til Loft m. m. Bag Sygestuerne i Hovedfløjen strækker sig i hele Bygningens Længde en 5½ Alen bred Gang med to 10 Alen lange Udvidelser i 5½ Alens Bredde. Gangen staar i Forbindelse med Gange ind i Midter- og Endefløjerne. Den er opvarmet og afgiver med sine Udvidelser Opholdsrum for oppegaaende Patienter. Paa 1. Sal, der har samme Loftshøjde som Stueetagen, findes 2 Tre-Sengsstuer og 2 En-Sengsstuer, hvoraf den ene er taget i Brug til Beboelse for en Sygeplejerske. Bag Stuerne er en bred Gang. I Tagetagens Gavlværelser, i Hovedfløjens Vestende og i den vestlige Fløj findes to store og to mindre Sygestuer for Hud- og Kønssygdomme, ialt til 8 a 10 Patienter. I Hovedfløjens Østende er der Soveværelse og Dagligstue for Økonomaen.

Til eventuel senere Udvidelse af Sygehuset er der taget Hensyn, saaledes at det er meget let at udvide Hovedfløjen i Længderetningen, uden at Brugen af det øvrige Sygehus eller dets Ydre vil have Gene deraf. Ligeledes kan der for Enderne af Hovedfløjen etableres Verandaer for liggende Patienter.

Den 4. August 1927 besluttede Byraadet, at den stærkt paakrævede Udvidelse af Frederikshavn Sygehus skulde foretages efter de af Arkitekt Christoff Hansen udarbejdede Tegninger, ligesom forskellige Rum i det gamle Sygehus skulde ændres. Under Arbejdets Gang viste det sig hensigtsmæssigt at foretage en noget større Udvidelse og Modernisering af Operationsafdelingen med tilhørende Sterilisationsanlæg samt af den i de gamle Køkkenrum installerede medicinske Badeanstalt. Da det viste sig, at der vilde blive Pladsmangel for Betjeningen, indrettedes endvidere 5 Pigeværelser i Tagetagen over Vaskeriet. I Tagetagen er der endvidere indrettet Depot- og Garderobrum. Under Gulvbelægningen viste det sig nødvendigt ogsaa at medtage Gangene i den gamle Afdeling, Det nye Vaskeri er lavet saa stort, at hele Vasken fra de kommunale Institutioner foretages her.

I den nye Tilbygning findes: 1 Liggehal, 10 Sygestuer (25 Senge), 1 Børnestue (6 Senge), 1 Fødestue, 2 Thekøkkener, 5 Badeværelser, 2 Udslagsrum, 6 W. C., 2 Opholdsstuer, Lejlighed for 2 Reservelæger, en 2 Vær.s Lejlighed for Keddepasseren, 1 Værelse for Portør, 1 Værelse for Diakon, 3 Værelser for Elever, 4 Værelser for Sygeplejersker, 1 Dag-Soveværelse for Nattevagten, 5 Pigeværelser, 1 Vaskerirum, 1 Rulle- og Lappestue, 1 Linnedmagasin, 1 Desinfektionsrum (der ikke er taget i Brug foreløbig) og 1 Kedelkælder for Vaskeriet samt nødvendige Luft- og Rørkanaler.

I Kælderen ved Køkkenet er der indrettet 2 Kølerum.

I den gamle Afdelings forhenværende Køkkenrum er der indrettet følgende Rum: 1 Gytjebad, 1 Kulbuelysbad, 1 Omklædningsrum, 1 Massagerum og 1 W. C. — I de gamle Vaskerirum er der indrettet Køkken, Smørrebrødkøkken og Opvaskerum samt

Spisestue for Pigerne. — I Stueetagen er der nyindrettet følgende Rum: 1 Kontor, 1 Lægeværelse, 1 Venteværelse, Modernisering af Operationsafdelingens forskellige Rum samt Modernisering og Udvidelse af Røntgenrummet. — Paa 1. Sal er der nyindrettet 1 Laboratorium, 1 Spisestue for Sygeplejersker og 1 Badeværelse.

De samlede Udgifter ved Udvidelsen og Monteringerne beløb sig til ca. 327,000 Kr.

Siden denne store Udvidelse er der paasat 5 nye Kvister med Værelser til Betingningen. Tillige er der i den vestre Fløj mod Nord indrettet 2 Kontorer til Administrationen. I Køkkenet er der installeret moderne Gaskomfur, og paa samtlige Sygestuer er der nu elektriske Lyssignaler (Kaldesignaler).

Sygehuset har 2 Sygebiler.

Sygehuset har Overenskomst med Hjørring Amt, saaledes at Patienterne fra Amtskommunerne kan indlægges for sædvanlig Takst, og der har fra Amtskommunerne de sidste 5 Aar været indlagt ialt 2478 Patienter.

Belægningen var i sidst aflagte Regnskabsaar 1932—33 1156 Patienter med ialt 32,120 Sygedage. Den højeste daglige Belægning har været 114 Patienter.

Personalet bestaar af 1 Overlæge, 2 Reservelæger, 1 Oversygeplejerske, 25 Sygeplejersker og Elever, 1 Massøse, 1 Diakon, 1 Gangportør, 1 Inspektør, 1 Kontorassistent, 1 Økonoma, 1 Vaskerileder, 1 Fyrbøder og Chauffør, 1 Havemand, 1 Syerske og 15 Piger.

Udvalget for Sygehuset bestaar af: Borgmester, Ingeniør F. Houmøller, Malermester Vald. Nielsen og Frk. Ebba Kongsbak.

AAGE INGERSLEV,
Overlæge.

ASSCHENFELDT-HANSEN,
Reservelæge.

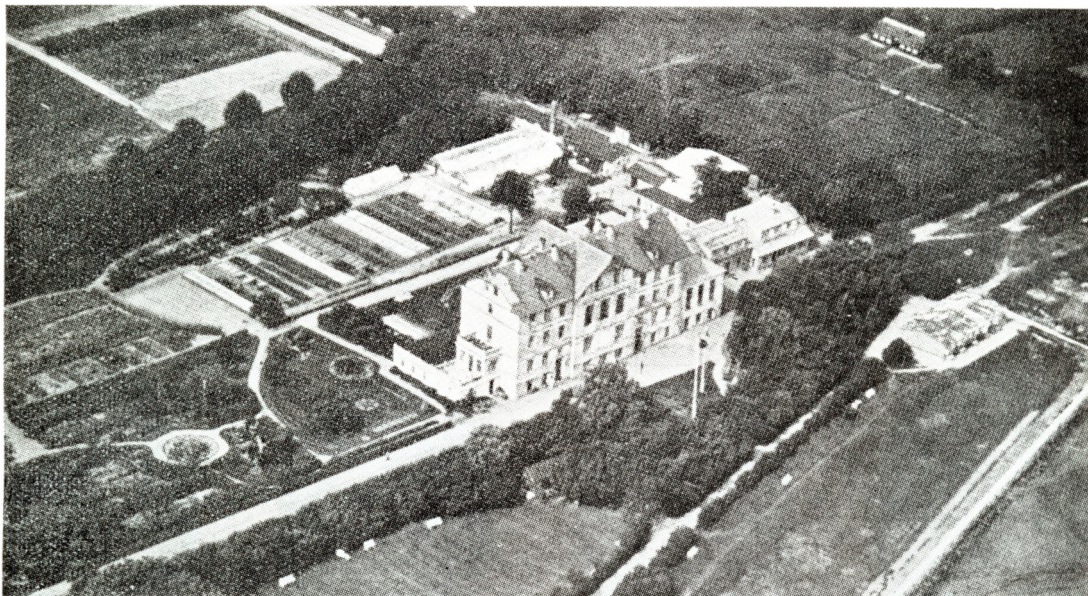

J. P. PEDERSEN,
Sygehusinspektør.

AAGE INGERSLEV, Overlæge, er født den 11. April 1865 som Søn af Sognepræst Peter Andreas Ingerslev og Hustru. Gift 1901 med Elisabeth Dethlefsen. 1. Reservelæge ved Amtssygehuset i Viborg April 1894—April 1895, Turnuskand, paa Kommunehospitalet i København 1899—1901, Sygehuslæge i Hals, Overlæge ved Frederikshavns Sygehus 1908.

VILHELM ASSCHENFELDT-HANSEN, Reservelæge, er født den 29. Oktober 1901 som Søn af Pastor emeritus C. C. J. Asschenfeldt-Hansen og Hustru Agnes Oktavia, født Sørensen. Cand. med. 1930, ansat ved Frederikshavns Sygehus siden 1. Juni 1931.

JENS PETER PEDERSEN, Sygehusinspektør, er født den 2. December 1878 som Søn af Arbejdsmand Peder Hansen og Hustru Else Margrethe, født Nielsen. Gift 1903 med Christine Emilie Hansen. Uddannet som Former, var i nogle Aar Inspektionsbetjent, senere Pantefoged i Frederikshavn. Var i Aarene fra 1900—1917 en af Socialdemokratiets ledende Mænd i Byen. Traadte 1917 ind i kommunal Tjeneste. Tidligere Medlem af Frederikshavns Byraad, for Tiden Medlem af Bestyrelsen for Borgerforeningen, Medlem af Bestyrelsen for A/S Arbejdernes Fællesbageri m. m.

Flyvebillede af Sanatoriets centrale Del.

FRYDENSTRAND BADESANATORIUM er det ældste af de tre Kursteder, som er grundlagt af Overlæge Carl Ottesen og Medarbejdere, idet Anstalten aabnedes allerede 1897, Skodsborg aabnedes 1898 og Anstalten i København 1902.

Frydenstrand var den første Kuranstalt i Norden, der til de tidligere kendte Kurmidler indførte de tre nye Hovedfaktorer i Helbredelsens Tjeneste, nemlig: Mineral- og vitaminrig Ernæring, Elektricitets- og Lysbehandlinger samtidig med vigtige, nye Badereformer og en mere udstrakt Anvendelse af Massage, Syge- og Friskgymnastik m. m. Naar Anstalten tillige har fulgt med i Udviklingen ved at foretage Udvidelser og Forbedringer forstaar man, at det kendte Kursted er i Besiddelse af alle Muligheder for at helbrede syge Mennesker. Ophold paa Sanatoriet kan søges lige godt af syge som sunde Mennesker, idet sunde Mennesker, der ønsker et ideelt Ferieopholdssted, her finder et Sted, hvor Arbejdsevnen og Velbefindet kan sættes endnu højere op. Sanatoriet er med alsidigt, moderne Kurapparat for Behandling med alle Former af almindelige Bade, alle Arter af Lys- og Solbade, medicinske Bade og Vandbehandlinger, alle anerkendte Elektricitetsbehandlinger, Massage, elektromekanisk Vibrationsmassage, Syge- og Friskgymnastik, Sport af forskellig Art: Cykling, Roning, Tennis, Krocket o. s. v. Desuden er Frydenstrand kendt for sin udmærkede Kost for saavel vegetarisk som blandet Kost (med Kød og Fisk) og Diætkost. Bespisningssystemet gaar ud paa, at gøre Kosten saa velsmagende og tiltalende som muligt, samtidig med at man passer paa, at den har alle sundhedsbefordrende og opbyggende Egenskaber, det vil bl. a. sige, at den virker alkaliserende (mod Træthed), at den indeholder tilstrækkeligt af Mineralstoffer (Fosfor for Nervesystemet, Jern for Blodet, Kalk og Akalier for Stofskiftet m. m.) samt sidst og ikke mindst, at den indeholder alle Slags Vitaminer. Hertil kommer velafpassede Diæter for Mave- og Tarmlidelser, Sukkersyge og Gigt.

Frydenstrand har en glimrende Beliggenhed paa Østkysten af det nordlige Jylland, ca. 35 km Syd for Skagen lige ud mod det aabne Hav. Desuden ligger det

meget centralt, idet det ligger næsten lige langt fra Nordens tre Hovedstæder. Anstalten er omgivet af en stor Park (10—12 Tdr. Land), hvori bl. a. findes et gammelt Fæstningsanlæg med Volde og Grave, Udsigtspavillon, Liggehal m. m. Den naturskønne Omegn er rigt afvekslende lige fra smilende Idyller med rindende Aaer og Bække til de vilde Klitters Flyvesand, Naaleskov eller Bøgeskove ved Siden af dybe Dale og høje Lyngbakker.

Overlæge Carl Ottosen, Skodsborg, opholder sig paa Frydenstrand to Dage om Ugen. Under Opholdet undersøger Lægen Patienterne, kontrollerer Behandlingen, afholder Spørgetime m. m. Det daglige Lægetilsyn føres af den faste Kurlæge, Dr. E. Buhl.

C. OTTOSEN,
Overlæge.

E. BUHL,
Kurlæge.

I. O. BUHL,
Bestyrerinde.

H. HELVAD,
Kokkenchef.

CARL OTTOSEN, Overlæge, R. af D., er født den 26. Juli 1864 i Elling ved Frederikshavn som Søn af Gaardejer O. C. Jensen-Vangen og Hustru, født Christensen. Gift første Gang 1897 med Johanne Nordenhuus (død 1921), gift anden Gang 1923 med Kommunalærerinde Carla Rasmussen. — Ved Landvæsenet, studerede Veterinærvidenskab i 3 Aar, Student 1889, med. Eksamen 1896, studerede ved europæiske og amerikanske Kursteder fra 1896—98, Medarbejder og Redaktør af Sundhedsbladet siden 1897, Viceformand i Hovedbestyrelsen for Skandinavisk filantropisk Selskab fra 1898, Læge ved Skodsborg Badesanatorium fra 1898, Overlæge og Direktør for samme fra 1900, Indehaver af Fysisk Kuranstalt i København fra 1901 og af Frydenstrand Badesanatorium fra 1920, Medstifter af og i Bestyrelsen for Skodsborg og Omegns Kommunalforening fra 1903, Formand i Hovedbestyrelsen for de samvirkende Sundhedsforeninger fra 1904 og i Muller-Klubben fra 1923—29, Medlem af Hovedbestyrelsen for Danmarks Afholdsförening fra 1906, dens Formand fra 1924, Viceformand i Bestyrelsen for Danske Afholdsvenners Redningsarbejde fra 1906—13, Æresmedlem i Dyreværnsforeningen „Svalen“ og i flere vegetariske Foreninger.

IDA OTTOSEN BUHL, Bestyrerinde, er født den 9. Juli 1899 i København som Datter af Bestyrer Michael Ottosen og Hustru. Cand. phil. 1918, Bestyrerinde af Frydenstrand Sanatorium 1931

HERTHA HELVAD, Køkkenchef, er født den 8. Juli 1880 i København som Datter af Grosserer Rasmussen og Hustru. Gift 1906 med Varmemester Helvad. Uddannet paa Skodsborg, Kokkenchef paa Frydenstrand 1930.

S. MATHILDE HANSEN, Oversygeplejerske, er født den 20. August 1875 som Datter af Købmand S. N. Hansen og Hustru Mariane Hansen. Elev paa Skodsborg 1902, Ottosens Klinik, København, til 1932, derefter Oversygeplejerske paa Frydenstrand.

FAMILIESYGEKASSEN I FREDERIKSHAVN er stiftet 1894 og statsanerkendtes den 8. September samme Aar. Ved Kassens Stiftelse var der et Par Hundrede Medlemmer, hovedsagelig Fiskere og Haandværkere, og der arbejdedes i Begyndel-

sen under trange Kaar, og i 1897 var Sygekassen nær ved at blive opløst. — Da fremtraadte imidlertid daværende Bygmester (senere Folketingsmand) Jens Andersen sammen med flere og tog fat paa at rekonstruere Sygekassen. Den 7. November 1897 blev en Mærkedag for Sygekassen, idet der da afholdtes ekstraordinær Generalforsamling, hvor der blev valgt en ny Ledelse med Jens Andersen som Formand. Kassen havde da en Del Gæld, bl. a. 1500 Kr. til Byens Læger. Den nye Bestyrelse tog imidlertid fat med Energi og der afholdtes en vellykket Basar, der indbragte ca. 2000 Kr.

I Aaret 1893 indmeldtes Sygekassen i Centralforeningen af Sygekasser i Hjørring Amt. Medlemsantallet var da 488 og Kassens Balance var da ca. 4000 Kr. I 1908 var der 868 Medlemmer og en Balance paa 10,716,13 Kr. og 1918 havde Sygekassen 2145 Medlemmer med en Balance paa 38,479,17 Kr. I 1920 stiftedes der indenfor Sygekassen en Begravelseskasse som Afdeling indenfor De gensidige Begravelseskasser i Danmark. Den 31. December 1931 havde Sygekassen et Medlemsantal paa 3980 og Balancen var 280,580,49 Kr., incl. Invalidforsikringen og Begravelseskassen. Den 1. Januar 1932 var Formuen 78,536,82 Kr. mod 1968 Kr. 1921.

Sygekassen har ialt haft 6 Formænd. Den nuværende Formand Andreas Nielsen valgtes den 1. Oktober 1921, efter at han havde haft Sæde i Bestyrelsen siden 7. Marts 1916. Forretningsfører L. Zachariasen har været Kasserer siden Marts 1916, efter at have været Medlem af Bestyrelsen siden Oktober 1906.

Sygekassen, der er den største af sin Art i Byen, har Kontor paa Kirkepladsen, der ligger midt i Byen og nær Banegaarden. Sygekassen har Overenskomst med Lægerne efter Takst I, saaledes at Medlemmerne kan vælge den Læge, de ønsker, for eet Aar ad Gangen. Kassen har desuden Overenskomst med Tandlægerne og yder Medlemmerne Tandpleje.

ANDR. NIELSEN,
Formand.

ARBEJDERNES SYGEKASSE er stiftet den 20. November 1883, og den første Bestyrelse bestod af: Niels Peder Pedersen, Flade, Formand, Ole Nielsen, Frederikshavn, Kasserer, Niels Jensen, Frederikshavn, Jørgen Thomsen og Niels Christian Thomsen, Flade. Formaalet med Dannelsen af Sygekassen var under Sygdom at sikre Medlemmerne en gensidig Hjælp. Medlemstallet var 42 og det var smaa Midler Kassen havde at arbejde med, hvilket ses af det første Aars Status, der udviste Kr. 558,98. Trods Vanskeligheder og Modstand forøgedes Medlemstallet dog stadig Aar for Aar. Sygekassen statsanerkendtes den 1. Januar 1897 og havde paa dette Tidspunkt 61 Medlemmer. I 1909 vedtoges det paa en Generalforsamling at lade de i Flade boende Medlemmer udtræde af Sygekassen. Arbejdersygekassen, hvis Medlemstal paa dette Tidspunkt var 559 mistede ved denne Lejlighed 187 Medlemmer. Selv om dette var et føleligt Savn, arbejdede Kassen sig stadig fremad og har nu 1600 Medlemmer med en Aarsbalance paa 87,408,30 Kr.

I de senere Aar er Sygekassen moderniseret saaledes, at der er gjort alt for at tilfredsstille Medlemmerne saavel økonomisk som praktisk. Kontoret er nu aabent baade Formiddag og Eftermiddag, imod at der tidligere kun var aabent i Aften-timerne.

A. E. ANDERSEN,
Forretningsfører.

Indenfor Arbejdernes Sygekasse stiftedes den 1. September 1910 en Begravelseskasse, der er genforsikret i Begravelseskassernes Genforsikring samt underkaster sig dennes til enhver Tid gældende Love. Kassen optager saavel Mænd som Kvinder mellem 14—40 Aar.

Sygekassens nuværende Bestyrelse er: Chr. Jensen, Formand, Ernst Jørgensen, Næstformand, A. E. Andersen, Forretningsfører, Tømrer Carl Petersen, Postbud Skat Nielsen, Skræder Lundholm, Havnearbejder Chr. Christensen og Laurits Andersen.

AXEL EJNAR ANDERSEN, Forretningsfører, er født den 21. August 1892 i Mosbjerg som Søn af Bestyrer A. Chr. Andersen og Hustru Ane Jensine, født Pedersen. Gift 1917 med Valborg Pedersen. Forretningsfører for Arbejdernes Sygekasse 1928, efter i 2 Aar at have været Inkassator for samme. Medlem af Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation.

DE GAMLES HJEM I FREDERIKSHAVN, kommunalt Alderdomshjem, er indrettet i det tidligere Sygehus paa Hjørringvejen. Ombygningen lededes af Arkitekt N. Christoff Hansen, Hjemmet toges i Brug i November 1912 og har Plads til ca. 40 Beboere. I den nordlige Fløj findes Fattiggården, der har Plads til 10 Beboere. — Hjemmets Bestyrerinde er Karen Emilie Damsgaard.

KAREN EMILIE DAMSGAARD, Bestyrerinde, Sygeplejerske, er født den 10. December 1892. Uddannet paa Rigshospitalets Sygeplejerskole fra 1915—18, fast ansat fra 1918—30, nu Bestyrerinde for Frederikshavns Alderdomshjem.

BØRNEHJEMMET „FREMTIDSHAAB“, FREDERIKSHAVN. Igennem mange Aar har Metodistmenigheden i Frederikshavn syslet med Tanken om at rejse et Hjem for hjemløse Børn, men Tankens Realisation trak ud i flere Aar grundet paa forskellige Vanskeligheder. I 1919 nedsatte Menigheden en Komité med Menighedens daværende Præst, Pastor P. Rasmussen som Formand og denne Komité begyndte at arbejde med Planens hurtige Realisation for Øje.

Der blev købt et Stykke Jord i Bangsbostrand, der var beliggende op til Menighedens Ejendom der, og hvor man agter at bygge Hjemmet, men i 1920 døde Borgmester Elius Andersen, der beboede den store Villa „Retiro“ i Søndergade i Frederikshavn. Nu ændrede Komitéen sine Planer og købte i December 1920 den afdøde Borgmesters Villa. Det er en statelig og smuk Bygning indsom udvendig og saare velegnet til Børnehjem. Bygningen blev taget i Brug som den var. Der er en meget stor og lys Opholdsstue og en lignende Spisestue samt 6 Soveværelser, ligesom der er udmærkede Kælderlokaler. Centralvarmeanlæg var indlagt i Ejendommen. Kort efter Ejendommens Overtagelse antoges Diakonisse Ane Thomsen til Hjemmets Forstanderinde. — I Maj 1921 tog Hjemmet imod de første Børn. Den 15. Juni s. A.

A. P. THOMSEN,
Forstanderinde.

indviedes Hjemmet ved en Højtidelighed i Forbindelse med Kirkens aarlige Konference, der da afholdtes i Frederikshavn. Hjemmet blev statsanerkendt den 21. Oktbr. 1921 med Plads til 26 Børn. Hjemmet fik ved sin Indvielse Navnet „Fremtidshaab“.

ANE PETREA THOMSEN, Forstanderinde, er født den 2. Marts 1879 som Datter af Chr. Thomsen og Hustru Karen, født Hansdatter. Ansat som Forstanderinde ved Børnehjemmet „Fremtidshaab“ i Frederikshavn.

FREDERIKSHAVN FOLKEBIBLIOTEK, der er oprettet 1912, er en selvejende Institution. Indtil 1926 havde Biblioteket Lokaler i Danmarksgade 70. Da Frederikshavns Kommune i 1926 købte Ejendommen Danmarksgade 12, hvor der tidligere havde været Sparekasse, blev Stueetagen i denne Ejendom indrettet til Bolig for Biblioteket.

Bibliotekets aarlige Budget er paa ca. 14,000 Kr. og det aarlige Udlaan er paa ca. 49,000 Bind.

Siden 1. September 1920 har Lærer Chr. Poulsen været Bibliotekar. Fra 1. April 1931 er der ansat en Biblioteksassistent.

CHR. POULSEN,
Bibliotekar.

SØMANDSHJEMMET I FREDERIKSHAVN startedes i August 1894 af Kaptajn Søren Thomsen i Samarbejde med daværende Sognepræst M. Dresler. Hjemmet aabnedes i en mindre Bygning i Lodsgade med Enkefru Andrea Nielsen som Husmoder. Fem Aar senere flyttedes Lokalerne til Kaptajn Thomsens egen Gaard i Tordenskjoldgade.

Da indenlandsk Sømandsmission begyndte at faa fastere Former, tilbød Kaptajn Thomsen at overtage Hjemmet fra 1. Maj 1905, og den 1. August s. A flyttede Fisker Palle Hyttel fra Sæby med sin Hustru derind som Bestyrerfolk. I de følgende Aar forhandlede man om en Byggegrund nærmere Havnen, men det kunde ikke gaa i Orden og man modtog Kaptajn Thomsens Tilbud om at overtage den store Ejendom for 50,000 Kr., hvoraf de sidste 10,000 Kr. skulde være en Gave, naar Kaptajnen og hans Hustru døde. I Løbet af Aaret opførtes en Tilbygning for 13,000 Kr., af hvilken omtrent Halvdelen skænkedes af Venner i Vendsyssel. Dog maatte der endnu flere Udvidelser til for at huse de mange, der besøgte Hjemmet. Den 24. August 1919 afholdtes en Fest i Anledning af Hjemmets 25 Aars Jubilæum, og siden har der været knyttet en fast Assistent til Hjemmet. Hjemmets nuværende Bestyrer er C. M. Nielsen.

P. HYTTEL,
fhv. Bestyrer.

PALLE HYTTEL, fhv. Bestyrer, er født den 19. Oktober 1865. Gift 1891 med Inger Marie Hyttel. Uddannet som Sømand og Fisker. Regnskabsfører og Vicevært for Sømandshjemmet.

CHRISTEN MARTIN NIELSEN, Bestyrer, er født den 10. Oktober 1895 som Søn af Fisker Christen Nielsen og Hustru Maren N. Gift 1921 med Anna Magdalene Nielsen. Bestyrer for Frederikshavn Sømandshjem.

C. M. NIELSEN,
Bestyrer.

Frederikshavn Toldkammer.

FREDERIKSHAVN TOLDSTED omfatter Frederikshavn Købstad, Skærum-Aasted, Bindslev, Elling, Flade-Gærum, Hirtsholmene, Hørme-sted, Lendum, Læsø, Mosbjerg, Raabjerg og Tolne Kommuner samt Tversted Sogn (af Tversted-Uggerby Kommune).

Chefen for Toldstedet er Toldforvalter Hugo Schramm, der tiltraadte Embedet 1. Maj 1931 efter at have været Told-

forvalter ved Gedser Toldsted. Toldforvalteren er tillige Chef for Registreringsdistrikt Nr. 12.

Den smukke Toldkammerbygning er opført i 1914—15 med Professor Kampmann som Bygherre og er indrettet med en Frilagerafdeling.

Personalet ved Toldstedet bestaar foruden af Toldforvalteren, en Kontrolør og en Overassistent af 25 Personer.

Ved Toldstedet findes Toldlandingsplads for Luftfartøjer.

Med den ualmindelig gode Havn er det et udpræget Søtoldsted. Foruden Rutedampskibene (Post- og Passagerskibe) paa Christianssand, Gøteborg, Oslo, København og Læsø, besejles Havnen af et stort Antal Skibe, idet Havnens naturlige Beliggenhed og lette Besejling er velegnet for Skibe at søge til, enten som Nødhavn, Vinddriver, eller for Komplettering af Skibsfor nødenheder.

Da der paa Havnepladsen findes Kulkraner, er det et meget stort Antal Dampskibe, der Aaret igennem anløber for Bunkerkulforsyning, ligesom Motorskibe kan forsynes med Brændselolie fra Tankanlæg.

Ved Toldstedet er hjemmehørende et betydeligt Antal Fiskerfartøjer, hvoraf 60—70 er store søgaaende Baade, der i Sommertiden driver Nordsøfiskeri, medens Resten, der er mindre Baade, driver Kattegatsfiskeri. Her findes en stor Auktionshal, hvor Fiskefangsterne afsættes ved offentlig Auktion. Endvidere findes her Landets største Lagre af levende Hummere beregnet for Eksport.

Det er jo naturligt, at den store Havn giver gode Betingelser for Skibsbygning og Skibsreparationer, og her findes da ogsaa 5 Træskibs- og Baadebyggerier, foruden et Jernskibsværft med 2 Flydedokker og 2 Tørdokker samt Nybygningsbedding.

Den store Skibsfart sætter sit Præg paa Byen, og ved dens Havn, der besejles baade Dag og Nat, pulserer Livet stærkt og betinger, at der er gode Muligheder for Handel og Industri.

E. H. E. BRUUN,
Toldkontrolør.

HUGO SCHRAMM, Toldforvalter, er født den 2. Januar 1873 som Søn af Kbm.d. C. D. Schramm og Hustru Marie, født Søbye. Toldforvalter i Frederikshavn. Medlem af den kgl. Havnekommission i Frederikshavn.

EINER HENRIK EDVARD BRUUN, Toldkontrolør, er født den 20. Januar 1886 som Søn af Toldoppebørselskontrolør H. Bruun og Hustru Ellen Bruun. Gift 1915 med Bertha Brandt. Toldkontrolør i Frederikshavn.

FREDERIKSHAVNS JERNBANER. Byens naturlige Beliggenhed som Endepunkt for den jydsk Længdebane har givet den en særlig Stilling med Hensyn til Forbindelsen med Norge og Sverrig. Omkring 1833 stod Byens Forbindelseslinier med Omverdenen endnu i Nyskabelsens Tegn. Endnu rullede de gule Diligencer med de rødklædte Postilloner ind og ud af Byen. Men den nye Tid var i fuld Udvikling og Dampmaskinerne var ved at omforme de gamle Trafikformer. Saaledes var der allerede i 1848 efter gensidig Overenskomst mellem det danske og norske Postvæsen etableret Dampskibsforbindelse mellem Frederikshavn og Frederiksstad.

Sin første Jernbaneforbindelse fik Frederikshavn den 16. August 1871, idet Jernbanelinien Nørresundby — Hjørring — Frederikshavn som sidste Led i den jydsk Længdebane toges i Brug. Dog blev de tre Gange ugentlige kørende Poster mellem Aalborg og Frederikshavn over Hjørring og Sæby bibeholdt. De kørende Diligence-Poster paa Ruten mellem Frederikshavn og Sæ-

Frederikshavns Banegaard.

by bortfaldt først, da Banelinien Aalborg—Sæby—Frederikshavn aabnedes den 10. Juli 1899. Den daglig kørende Forbindelse med Skagen nedlagdes, da Banelinien Frederikshavn—Skagen aabnedes den 25. Juli 1890.

Nogle Tal fra Banens Statistik vil give et udmærket Billede af Banens Udvikling gennem Aarene.

Tidsrummet fra	Antal solgte Billetter	Antal Tons afgaaet Gods	Antal Tons indg. Gods
16. August 1871—31. Marts 1872	10,750	7,855	2,217
1. April 1872—31. — 1873	13,576	11,473	4,844
1. — 1880—31. — 1881	20,526	17,101	10,905
1. — 1900—31. — 1901	43,755	33,247	17,950
1. — 1920—31. — 1921	74,588	35,059	42,606
1. — 1930—31. — 1931	56,224	38,627	17,147
1. — 1931—31. — 1932	50,842	35,714	13,913

Toggangen har i det forløbne Tidsrum udviklet sig fra 3 Tog til og 3 Tog fra Frederikshavn til i 1932 at omfatte 11 Tog paa Hverdage og 9 Tog paa Søn- og Helligdage fra Frederikshavn og 11 og 10 Tog til Byen.

Som Stationsforstandere i Frederikshavn har fungeret: H. Boserup 1871—75, C. Rambusch 1875—92, A. Løvgreen 1892—95, F. Møller 1895—1911, G. Dorph 1911—17, E. B. Nielsen 1917—28 og J. Johnsen fra 1928.

J. JOHNSEN,
Stationsforstander.

JEPPE JOHNSEN, Stationsforstander, er født den 16. Januar 1869 som Søn af Proprietær Søren Johnsen og Hustru Else Johnsen. Gift 1905 med Kaja Johnsen. Stationsforstander i Frederikshavn 1928.

HANS IESSIN ASMUSSEN, Godsekspeditor, er født den 26. Juni 1880 som Søn af Stationsbud Hans Peter Asmussen og Hustru Helena Abotarina, født Hansen. Gift 1902 med Amanda Christina Pihl. Elev 1896, Trafikassistent 1899, Trafikkontrolør af 2. Grad 1925, Godsekspeditor af 2. Grad 1928, siden 1931 Godsekspeditor i Frederikshavn.

S. P. C. SØRENSEN
Trafikkontrolør.

SØREN PEDER CHRISTIAN SØRENSEN, Trafikkontrolør, er født den 28. Marts 1881 som Søn af Ole

Sørensen og Hustru Ane Kristine, født Clausen. Gift 1915 med Jenny Clemmensen. Trafikkontrolør i Frederikshavn.

POSTVÆSENET I FREDERIKSHAVN. Postkontorets Oprettelse gaar helt tilbage til den 8. Maj 1751, da en Tolder i Fladstrand fik Bestalling som Postmester der i Byen. Samtidig blev han Postmester baade i Skagen og Sæby, i hvilke Byer han dog maatte holde Ekspedienter til at varetage Forretningerne. Den faste Løn udgjorde 25 Rdl., men desuden erholdt han en Godtgørelse paa 69 Rdl. og 2 Mark for at opretholde Ruterne, en ridende Post en Gang ugentlig mellem Aalborg og Fladstrand over Sæby samt en gaende Post en Gang ugentlig mellem Fladstrand og Skagen. Embedet har saaledes ikke været særlig imponerende.

Da Jernbanelinien aabnedes 1871 fik Postkontoret Lokaler i Stationsbygningen. Lokalerne blev dog hurtigt for smaa, og den nuværende Postbygning opførtes ved Jernbanestationen. Planen til Bygningen forelaa allerede 1881, men først 1886—87 bevilgedes den i Folketinget. Bygningen toges i Brug i November 1887. Foruden de fornødne Lokaler for Post og Telegraf fandtes der Bolig for Postmesteren. I 1907 maatte der foretages en Ombygning for at opnaa mere Plads til de stigende Forretninger, og Postmesterens Lejlighed maatte ligeledes inddrages til Lokaler. Da de to Eta-ter sammensluttedes i 1927 foretoges atter en Ombygning, hvorved der atter blev Tjenestebolig for Postmesteren.

Som Postmester i Frederikshavn har fungeret følgende: Søren Roed Dragsted 1875—1906, August Edvard Theodor Nielsen 1906—13, Henry Jean Christian Thorvald Sørensen 1913—16, Carl Marinus Jensen 1916—21 og Hans Peter Valdemar Weise fra 1921.

H. P. V. WEISE,
Postmester.

HANS PETER VALDEMAR WEISE, Postmester, R. af D., er født den 21. Decbr. 1867. Postekspedient 1. Oktober 1889 i Assens, Postekspeditor i Hjørring 1. Juni 1890, konstitueret Postmester i Hjørring 1. Juli—30. Septbr. 1898, 8. Juni—31. Juli 1901 og 1. Febr.—30. April 1908, Postkontrolør i Nykøbing F. 1. August 1908, Postmester i Løgstør 1. December 1914, siden den 1. Juli 1921 Postmester i Frederikshavn.

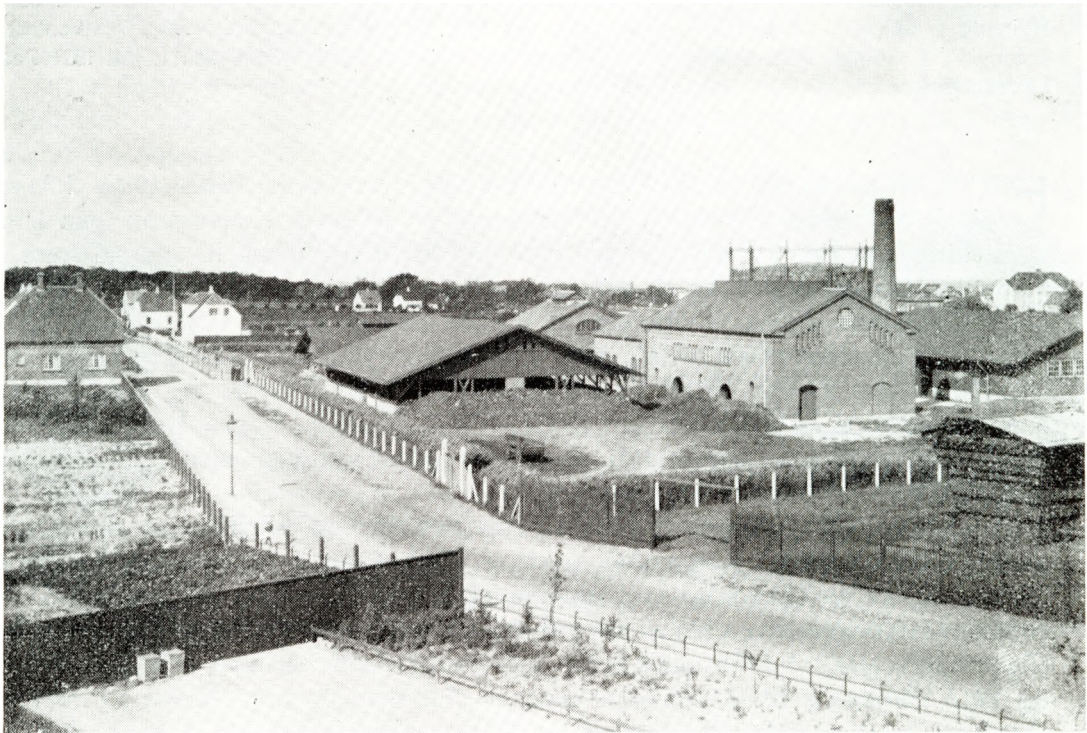
FREDERIKSHAVNS ELEKTRICITETSVÆRK er oprettet 1899—1900. I Aaret 1899 fik A/S Frederikshavns Elektricitetsværk en 20-aarig Koncession paa Driften af et Elektricitetsværk i Frederikshavn med Ret for Kommunen til efter 6 Aars Forløb at opsigte Koncessionen og til selv at overtage Værket efter Vurdering. Aktieselskabet paabegyndte straks Opførelsen af Værket paa en Grund i Skolegade, og den 1. April 1900 paabegyndtes Driften med 2 Stk. Gasdynamoer a 33 Kw. og et Akkumulatorbatteri paa 27 Kw. Hele Ledningsnettet var Luftledninger og som Driftsspænding havde man valgt Jævnstrøm 2×150 Volt. Værket dreves nu uforandret indtil det i 1906 viste sig nødvendigt at udvide Maskinkraften med 1 Stk. Gasdynamo paa 60 Kw.

I Marts 1907 opsagde Byraadet Koncessionen og Kommunen overtog Værket den 1. Oktober 1907. Kommunen overtog Værket den 1. Oktober 1907. Kommunen foretog straks en Udvidelse af Ledningsnettet særligt i den sydlige Bydel og ved Statsbanestationen, der efter at have sluttet Kontrakt med Byraadet nedlagde sit private Elektricitetsværk. I 1908 udskiftedes Akkumulatorbatteriet med et Batteri paa 65 Kw., og 1913 udvidedes Maskin anlæget med en Gasdynamo paa 115 Kw. I 1917 og 1920 foretoges ret betydelige Udvidelser. I 1921 var Maskinkraften atter for lille, og da Anskaffelsen af en ny Maskine var kostbar med de daværende Priser, sluttede Byraadet Kontrakt med Skibsværftet, der havde eget Elektricitetsværk, om Installering af en Omformer, hvorved Udvidelsen kunde udsættes i nogen Tid. I de senere Aar har det dog været saaledes, at det er Værftet, der modtager Strøm fra Værket. — I 1922 installeredes et nyt Akkumulatorbatteri paa 97 Kw. og i 1924 byggedes en ny Maskinhal, hvor der skulde installeres 3 Stk. Dieseldynamoer. Desuden udbyggedes Ledningsnettet til ogsaa at omfatte Flade og Bangsbostrand, idet denne Udvidelse havde været lovet i flere Aar. I 1930 opstilledes yderligere 1 Stk. Dieseldynamo paa 525 Kw., som toges i Brug i Efteraaret. Efter den sidste maskinelle Udvidelse benyttes Gasdynamoerne meget lidt, idet de kun benyttes som Reserve, og den daglige Drift besørges af Dieseldynamoerne.

Personalet ved Værket er naturligvis steget i Forhold til de foretagne Udvidelser. Det fast ansatte Personale udgjorde den 1. April 1900: 1 Driftsbestyrer, 1 Maskinmester, 1 Maskinpasser og 1 Elektriker. Den 1. Oktober 1932 var det faste Personale: 1 Driftsbestyrer, 1 Værkmester, 2 Undermestre, 1 Maskinassistent, 4 Maskinpassere, 1 Kabelmester, 2 Elektrikere, 1 Maalerreparatør, 2 Maalerflæsere og 1 Opkræver.

CHRISTIAN EMMANUEL NIELSEN, Driftsbestyrer, R. af D., er født den 10. April 1861 som Søn af Provst Fr. Nielsen og Hustru Elisabeth, født Nielsen. Gift 1889 med Laura Krarup. Uddannet som Landinspektør. Vurderingsmand, Branddirektør, Revisor i Sparekassen.

FREDERIKSHAVNS GASVÆRK er opført i 1909 og Byen er saaledes en af de sidste Købstæder her i Landet, der fik Gasværk. En væsentlig Grund hertil var den, at Byen ca. 10 Aar før havde faaet Elektricitetsværk, hvorfor Gasværket i no-

Frederikshavn Gasværk.

gen Grad blev forsinket. Blev det saaledes sent før Byen fik Gasværk, var dette til Gengæld et stort, rummeligt og moderne Værk. I 1917 skete den første Udvidelse, idet man da foruden den daværende Beholder paa 2300 m³ byggede en ny Gasbeholder, der til en Begyndelse rummer 2500 m³, men som kan udvides til 5000 m³, Beholderen kostede 110,000 Kr. I 1932 gik man fra det gamle System over til de allernyeste, moderne Vertikalovne, og denne Bedring beløb sig til 160,000 Kr. Gasværket fremtræder nu ogsaa som et af de bedste og smukkeste i Provinsen.

Byens Indbyggertal er ca. 10,000 og tillige forsyner Værket Forstæderne, saaledes at Forsyningsfeltet er paa 13,000 Mennesker. Ved Værkets Begyndelse var Aarsproduktionen ca. 800,000 m³ Gas, denne er nu steget til ca. 1,400,000 m³.

Værket har stadig virket tilfredsstillende og har stædse været et udmærket Aktiv for Byen. Byrådsudvalget, der forestod Opførelsen af Værket, var følgende: Grosserer M. Lauritzen, Formand, afd. Borgmester E. Andersen og senere Borgmester J. Hassing. Som Værkets Bestyrer ansattes ved Værkets Oprettelse N. P. Mortensen, der endnu er Bestyrer og forestaar den daglige Ledelse, Administrationen foregaar paa Stadsingeniørens Kontor.

N. P. MORTENSEN,
Bestyrer.

NICOLAJ PEDER MORTENSEN, Gasværksbestyrer, er født den 10. December 1874 som Søn af Smedemester Jens Mortensen og Hustru Ane Dorthea M. Gift 1906 med Anna Margrethe Mortensen. Uddannet som Maskinarbejder, Maskinisteksamen, Bestyrer for Frederikshavns Gasværk siden Oprettelsen 1909, Medlem af Menighedsraadet i Frederikshavn.

DEN KOMMUNALE BADEANSTALT I FREDERIKSHAVN er opført i Forbindelse med Elektricitetsværket. Opførelsen af denne blev vedtaget af Byraadet i 1925, da Elektricitetsværket skulde udvides. I Badeanstalten findes en Bruse- og Dampbadeafdeling, som kan benyttes 3 Dage ugentlig saavel af Damer som Herrer, samt to Karbadeafdelinger, der kan betjene 30 Personer paa een Gang. Opvarmningen af Badeanstalten foregaar ved at den varme Luft fra Elektricitetsværkets Motorer ledes ind i Badeanstalten, og Vandet (Kølevandet fra Motorerne) faas ligeledes fra Værket. Badeanstalten besøges aarligt af 9000 Personer. Bademester er N. M. Pedersen.

N. M. PEDERSEN,
Bademester.

NIELS MARK PEDERSEN, Bademester, er født den 1. September 1892 som Søn af Sømand Frederik Pedersen og Hustru Marie Pedersen. Gift 1918 med Elna Pedersen.

FREDERIKSHAVNS BRAND- OG POLITIKORPS, der oprettedes i Henhold til „Reglement af 19. November 1855“, var et Korps med militære Rammer, udgaaet af den alm. Værnepligt. I Spidsen stod en Capitain, der ved Hjælp af en Premierlieutenant, en Del Lieutenanter og Underofficerer af forskellige Charger, Siraalestre, Assistenten og Værkmestre regerede en hel lille Hær af menige, værnepligtige Brandsvende. Her — som i Landets øvrige Købstæder — medførte Udviklingen, at hele dette tungt virkende Apparat ifølge en ny Brandvedtægt af 26. September 1885 den 1. Januar 1886 afløstes af „Frederikshavns faste Brandkorps“, hvorved faste, d. v. s. bestemte Folk, der lønnedes, udvalgtes til at gøre Tjeneste ved Ildebrand, medens en Reserve dannedes af samtlige Byens „vaabenføre“ Mandpersoner mellem 20 og 45 Aar.

Brandstationen i Frederikshavn.

Det er dette „faste Brandkorps“, det nuværende Brandkorps efter en Sammensmeltning med Frederikshavns Skibsværfts Brandkorps i Februar 1926 er udgaaet af. Den nuværende Ordning af Brandvæsenet, hvorved dette er helt omorganiseret og fuldt moderniseret, hviler paa en den 21. April 1928 af Amtet approberet Brandvedtægt samt en Instruks af 1. November 1928.

Personalet bestaar foruden af Brandinspektøren af 5 Befalingsmænd og 16 Brandmænd, ialt 22 Mand, af hvilke 6 er uddannede Brandmaskini-

C. B. THOSTRUP,
Brandinspektør.

ster og -chauffører og 6 Mand uddannet i Livredning og Samaritertjeneste. Brandinspektør er Maskiningeniør C. B. Thostrup, Vicebrandinspektør Arkitekt G. Østergaard og Assistent Skibsingeniør C. Tversted.

Det kørende Materiel bestaar af Automobilsprøjte, Paahængsmotorsprøjte, autom. Udrykningsvogn, mek. Balancetige, Personvogn, et Par Slangevogne og en lille Redningspaahængsvogn med Pullmotor, Carbogenapparat, Medicin- og Forbindkasser m. m. Paa Sprøjterne medføres Belysningsmateriel, Røgbeskyttelsesmateriel, Springsejl, Presenninger til Dækning mod Vandskade m. m. Slangebeholdningen er ca. 1600 Meter.

I det sidste Tiaar har Brandvæsenet haft 179 Udrykninger til Ildebrand (deraf 21 til Skibsbrande) og 26 Udrykninger til Livredning, Oversvømmelse o. l. samt bl. a. 1200 Brandvagter.

Frederikshavn Brandvæsen dækker den 1. Februar 1934 foruden Frederikshavn Købstad, Frederikshavn Statshavn og 6 Landkommuner samt har Aftale med Sæby Kommune om Assistance ved Katastrofebrand. Det dækkede Areal er 27,119 ha stort med ca. 25,000 Indbyggere.

Brandstationen, der paatænkes udvidet 1934 for at skaffe tilstrækkelig Plads til Materiel m. v., er beliggende i Kirkegade, midt i Byen.

CARLO BENDIX THOSTRUP, Brandinspektør, er født den 2. Juni 1886 i Viborg som Søn af Rebslager N. Chr. Thostrup og Hustru Marie Elisabeth, født Bendix. Gift 1916 med Ebba Asp. Student 1903, uddannet paa Orlogsværftet, Maskinisteksamen, Ingeniør 1909, Maskinmester i D. F. D. S. 1909—12, Driftsleder af Frederikshavns Værft og Flydedoks Maskinafd. 1913—27, privat Ingeniør 1927, ansat ved Brandvæsenet 1921, Vicebrandinspektør 1925, Justitsministeriets Motorsagkyndige for 50.—57. Politikreds 1925—31, Maskinspektør for Lloyd 1929, udnævnt til Brandinspektør i Frederikshavn 1927, Medlem af Bygnings- og Brandkommissionen, Formand for Lærlingevoldgiftsretten.

FALCKS REDNINGSKORPS I FREDERIKSHAVN er først oprettet i Begyndelsen af 1933. Arbejdet forestaas af Hr. Chr. Meyer under Tilsyn af Stationsleder Nielsen i Hjørring.

Plan over Falcks Redningskorps' Stationer i Danmark.

Der har allerede været megen Brug for Korpsets Assistance paa hele Strækningen Sæby—Frederikshavn—Skagen, og Stationen, som begyndte med et mindre Udstyr, selv om dette var indrettet efter samme Princip som Falcks øvrige Stationer, har allerede krævet forskellige Udvidelser.

Et Speciale for dene Redningsstation er Aftaler med Kutterflaaden om Eftersyn af Ildslukningsapparater og Vedligeholdelse af de lovpligtige Medicinkister samt al øvrig Assistance for Skipperne og deres Mandskab.

CHRISTIAN CARL MEYER, Stationsleder, er født den 6. Maj 1903 i København som Søn af pens. Kommunalfunktionær Fr. Meyer og Hustru Kristine, født Johansen. Gift 1930 med Osa M. Mortensen. Uddannet som Mekaniker, bestaaet 1. Del af Maskinisteksamen, nu Stationsleder ved Falcks Redningskorps i Frederikshavn.

CHR. C. MEYER,
Stationsleder.

FREDERIKSHAVNS PENGEINSTITUTTER. Frederikshavns og Omegns Sparekasse stiftedes den 18. September 1844. Den første Bestyrelse bestod af: Kst. Byfoged Kühnel, Pastor Mølsted, Prokurator G. Hansen, Apoteker H. H. Styhr, Købmand Chr. Aalbech, Forligskommissær Schandorph, Købmand H. S. Karup, alle af Frederikshavn, samt Pastor Neergaard, Flade.

Sparekassen begyndte sin Virksomhed i Købmand Karups Ejendom, og denne blev Kassens første Leder. I 1878 flyttede Sparekassen til den nuværende Dommergaard, hvorfra den i 1895 flyttede til egen Ejendom paa Hjørnet af Asylgade. I den nuværende Sparekassebygning har Virksomheden haft til Huse siden 1926.

Det første Aar var Indskudet 5,047 Rdl., 10 Aar efter, den 30. Juni 1855 var Indlaanskapitalen 57,283 Rdl., i 1865 89,447 Rdl. I 1875 var der 763,678 Kr., og dette er steget til pr. 31. Marts 1932 at omfatte 18,029,742 Kr.

Sparekassens nuværende Bestyrelse bestaar af: Dommer C. H. Styhr, Formand, Købmand C. Niemann, Næstformand, Gaardejer Chr. Olesen, Bragholt, Gaardejer Ths. Larsen, Folden, Sogneraadsformand Viggø Madsen, Trøderup, samt de administrerende Direktører S. T. Hansen og P. Møller og som juridisk Direktør Overretssagfører L. Larsen.

Frederikshavns og Omegns Sparekasse.

Frederikshavns Bank er stiftet den 6. Maj 1892. Bankens første Repræsentantskab bestod af: Købmand Elius Andersen, Fiskehandler Kr. Mikkelsen, Sagfører P. J. Niel-

sen, Fabrikant L. P. Houmøller, Gaardejer Ole Pedersen, Nørre Knuden, Proprietær B. Winding, Store Haabendal, Godsejer F. Tutein, Høgholt, Købmand Oscar Møller, Herredsfuldægtig Emil Poulsen, Savværksejer P. Lotz og Fiskehandler P. M. Asp.

Bankens første Direktion bestod af: Herredsfuldægtig Emil Poulsen (adm. Direktør), Købmand Oscar Møller og Partikulier N. Degn. Banken benyttede to lejede Lokaler i Danmarksgade 50 indtil 1904, da den flyttede ind i den nuværende Bygning, der udvidedes og moderniseredes i 1926.

I 1892 var Bankens Indlaans- og Folio-Konto paa 124,871,94 Kr., i 1902 var samme 937,610 Kr. og i 1932 7,500,000,00 Kr.

Bankens nuværende Bepræsentantskab bestaar af: Konsul S. Korup, Formand, Agent Chr. Larsen, Næstformand, Sagfører H. P. Poulsen, Købmand Chr. Kongsbak, Proprietær Chr. Nielsen, Lerbæk, — disse fem danner Bestyrelsen — fhv. Gaardejer Chr. Gammelgaard, Kvissel, Gaardejer P. Olsen, Raabhøj, Købmand Victor Sørensen, Fiskeauktionsmester Joh. Thyrring, Købmand P. Saxberg, Skagen, Proprietær O. Højmark, Gærumgaard, Købmand Jørgen Schmidt og Direktør N. G. Nielsen.

FREDEKSHAVNS HAANDVÆRKERFORENING stiftedes den 29. Decbr. 1882 af 20 Medlemmer ved et Møde paa Hotel „Cimbria“. De første Navne man møder er: J. Jensen, Petry, Jespersen, Holm, Thomsen og Poulsen. Alt tyder paa, at det har været initiativrige Mænd, besjælet med Viljekraft til at gaa i Gang med det Arbejde, der laa foran dem.

I April 1883 indviedes Foreningens Fane, hvortil daværende Borgmester Tvede var indbudt og ved denne Lejlighed blev udnævnt til Æresmedlem. Foreningens første Fanebærer var Skomager Beich.

Blandt en Del af Medlemmerne næredes der paa dette Tidspunkt Ønsket om Oprettelsen af en Sygekasse under Navnet: Haandværkerforeningens Syge- og Hjælpekasse. I Dagene 22.—29. Marts 1885 afholdtes en Udstilling, hvortil Kommunen ydede 500 Kr. og Sparekassen 200 Kr. Komitéens Formand for denne Udstilling var daværende Redaktør M. Vogelius. Paa Udstillingen solgtes der Lodsedler for ikke mindre end 1341 Kr. Overskudet blev givet til Asylbygningen, der senere blev anvendt til Aftenskole. Her ligger en af Haandværkets store — og man maa vel sige — og løste Opgaver. For disse Skoler er der jo fra Haandværkets Side sat ind med stor Kraft for derigennem at bibringe de vordende Haandværkere den størst mulig Dygtiggørelse i sit Fag, baade i Teori og Praksis.

Foreningen voksede støt og roligt og fra alle Sider blev der med Sympati set paa Foreningens Virke. Flere betydende Mænd har vist Offervilje og staaet Foreningen bi med Raad og Daad. Heraf skal vi nævne: Generalkonsul Pontoppidan, Konsul C. L. Cloos og Borgmester Tvede, der alle tre var Æresmedlemmer af Foreningen, og ligeledes Købmand J. D. Jelstrup, der paa forskellig Maade har ydet Foreningen Bidrag. Ikke mindst maa her fremdrages, at afdøde Borgmester E. Andersen skænkede Foreningen et Legat paa 10,000 Kr. for unge Haandværkere, lydende paa hans og hans Hustrus Navn.

Da Teknisk Skole for nogle Aar tilbage skulde opføres, skulde der naturligvis til dette Formaal bruges Penge, og som primus motor til denne Haandværkerfest var jo ingen pædre end Forstander Lund og Teknisk Skoles Formand, Malermester Ørbech. Her var Haandværkernes Indsats et stort Vogntog, der staaer som et smukt

Minde om Standens Indsats for Teknisk Skole i Frederikshavn. — Allerede fra Foreningens første Aar var der Tanker fremme om Opførelsen af en Stiftelse, og til dette Formaal er der stadig blevet hensat Penge og afholdt en Basar. I 1932 rejstes Bygningen paa en af Frederikshavns Kommune skænket Grund paa Kløvervej. I Stiftelsen er der 6 Sik. 2 Værelses Lejligheder med tilstødende mindre Værelse og al Komfort.

Haandværkerforeningen har haft følgende Formænd: Malermester Jensen, Blikkenslagermester Petry, Snedkermester Christensen, Malermester Hassing og nuværende Formand Bogtrykker Aug. Frederiksen.

Tidligere Formand Malermester J. Hassing, R. af D., udnævntes den 31. Marts 1933 eenstemmigt af Frederikshavns Byraad til Æresborger.

AUGUST FREDERIKSEN, Bogtrykker, er født den 26. December 1895 som Søn af Cigarhandler, fhv. Skomagermester Carl Heinrich Traugodt Frederiksen og Hustru Dorthea Johanne, født Jensen. Gift 1919 med Christence Frederikke Christensen. Udlært i Randers 1913, Bogtrykker i Frederikshavn 1919, Udgiver og Redaktør af Folkebladet for Frederikshavns Opland. Medlem af Frederikshavns Haandværkerforenings Bestyrelse fra 1923, Formand fra 4. April 1933, Formand i Svendeprovekommissionen, Medlem af Teknisk Skoles Bestyrelse og af Oplysningsforeningen for Handel og Haandværks Bestyrelse i Frederikshavn og Omegn, Medlem af Bestyrelsen for Ny dansk Presse- og Bogtrykkerforening og af Hjørring Amts Bogtrykkerforening.

A. FREDERIKSEN,
Bogtrykker.

FREDERIKSHAVNS HANDELSSTANDSFORENING eller som den først kaldtes Frederikshavns Handelsforening stiftedes den 11. Maj 1883 paa Initiativ af Konsul Chr. Ludv. Cloos. De 19 stiftende, frederikshavnske Købmænd var: Konsul C. L. Cloos, Købmændene P. Møller, Michael Lund, P. Schou, M. Johs. Knudstrup, C. M. Thomsen, Wilh. Ruge, L. P. Lassen, Julius Sørensen, P. Thygesen, David Holm J. D. Jelstrup, M. Olesen, E. V. Petersen, J. C. Iisager, Carl A. Møller og C. Aistrup samt Provisor Carl Petersen og Boghandler C. A. Jepsen. Foreningens første Bestyrelse blev: C. L. Cloos, Formand, Mich. Lund, Næstformand, J. D. Jelstrup, C. Aistrup, M. Johs. Knudstrup og til Revisor J. C. Iisager.

Allerede paa et af Foreningens første Møder toges Stilling til en i organisationsmæssig Henseende vigtig Sag, idet man enstemmigt anbefalede Tilslutning til et af Aarhus Handelsforening fremsat Forslag om Dannelse af en „Centralforening af de jyske Handelsforeninger“.

Det var et Tab for Foreningen, at Konsul Cloos allerede den 12. Januar 1884 paa Grund af svigtende Helbred gik ud af Bestyrelsen, dog var Konsulen gennem flere Aar en uvurderlig Støtte for Foreningen, i hvis Administrationsudvalg han stillede sin Personlighed til Raadighed. Foreningens hidtilværende Næsifformand, Købmand Mich. Lund overtog Formandspladsen. I 1885 oprettedes det føromtalt Administrationsudvalg, der havde den Opgave at være Medlemmer, der truedes af Betalingsstandsning, behjælpelig med at faa en Ordning i Stand, saaledes at Fallit kunde undgaas. Ved Generalforsamlingen i 1886 gik Mich. Lund af som Formand og P. Møller traadte til, men allerede Aaret efter afløstes han af J. D. Jelstrup.

Paa Generalforsamlingen 1893 sker det for Foreningen saa betydningsfulde, at Christian Cloos vælges til Formand. Hermed indlededes et 40 Aars Samarbejde,

der er ret enestaaende. Chr. Cloos var meget agtet, selv af betydelige Mænd, der hver for sig repræsenterede en stor Sum af Indsigt og Erfaring, idet de villigt stillede sig under hans Førerskab. Store og mange er de Opgaver, Konsul Cloos har udført for sin Forening og sin By, men i 1933, efter at have været Formand i 40 Aar, frabad han sig Genvalg. Generalforsamlingen sluttede med at Konsul Cloos udnævntes til Foreningens Æresmedlem. Næstformanden udtalte i en Henvendelse til Konsulen Foreningens dybeste Taknemlighed og Hyldest. Henvendelsen paahørtes af Medlemmerne staaende og efterfulgtes af udelt og hjertelig Tilslutning.

I et efter Generalforsamlingen afholdt Bestyrelsesmøde konstituerede Bestyrelsen sig med Grosserer Marius Jensen som Formand. Den nye Formand er ikke ukendt med Arbejdet som Foreningsmand. Han har i en lang Aarrække været Formand for Foreningen af Arbejdsgivere ved Frederikshavns Havn og Formand for Frederikshavns Grundejerforening og desuden flere andre Tillidshverv, og han har gennem disse Hverv vist, at han er en Mand, der er sig sit Ansvar bevidst og udfører Arbejdet til Bunds.

CHR. CLOOS,
tidl. Formand

CHRISTIAN CLOOS, Købmand, K. af D. 1, DM., p. p., er født den 27. Juni 1863 som Søn af Konsul Chr. Ludv. Cloos (død 1912) og Hustru Oline Henriette Cloos, født Barfred (død 1902). Ugift. Formand for Frederikshavns Handelsstandsforening fra 1893—1933, Formand for Frederikshavns Fiskeskipperskole, Formand for Frederikshavns Handelsskole, Konsul for Belgien fra 1894, for Norge fra 1910 og for Nederlandene fra 1912, fransk Konsularagent fra 1904, Titel af Konsul honoraire 1926, Formand for den jydsk Handelsstands Centralforening 1906—32 og for Provinshandelskammeret 1906—08, 1910—14 og 1915—32, Medlem af Frederikshavns Byraad 1895—1909, af Hjørring Amts Skoleraad 1899—1910, af Købstadforeningens Repræsentantskab 1902—09, af Bank-

M. JENSEN,
Formand.

komitéen 1909—10, af Statsbaneudvalget 1911—13, af Udenrigskommissionen 1919—21, af Traktatkommissionen 1919—30 og af dansk-norsk Færgekommision 1920—26, Delegeret paa Vekselsretskonferencen i Haag 1910 og 1912 samt paa Søretskonferencen i Bryssel 1922.

MARIUS JENSEN, Kulgrosserer, er født den 9. April 1881 som Søn af Murermester Markus Jensen og Hustru Ane, født Madsdatter. Gift 1903 med E. Marie Splidsboel. Kom i Lære hos Kulgrosserer M. Lauritzen 1895, i hvis Forretning han fortsatte uafbrudt indtil han i Maj Maaned 1917 overtog Forretningen. Formand for Frederikshavns Handelsstandsforening fra 1933, Formand for Frederikshavns Grundejerforening, Formand for Foreningen af Arbejdsgivere ved Frederikshavns Havn, Medlem af Repræsentantskabet for Købstædernes Brandforsikring og Medlem af Jydsk Hypothekforenings Kontrolkomité.

FREDERIKSHAVNS FISKERIFORENING er stiftet den 9. September 1905 paa et Møde afholdt af Fiskere i Frederikshavn. I Frederikshavn var der allerede i 1888 dannet en Forening af Fiskere, Fiskerforeningen, men da denne Forenings væsentligste Opgave var at virke som Syge-, Hjelpe- og Enkekasse, blev man klar over, at det blev nødvendigt at oprette en Forening, der udelukkende beskæftigede sig med Fiskeriets Interesser.

Der indmeldtes straks 36 Medlemmer i Foreningen og den første Bestyrelse bestod af Fiskerne Martin Winther, Morten Akselsen, Søren Jacobsen, Niels Christiansen (Munk) og Thomas Bang. Til Formand valgtes Martin Winther og til Kasserer

og Sekretær valgtes Fiskeskipperskolens Forstander Kaptajn C. Mygind. Foreningen vandt snart stor Tilslutning blandt Fiskerne, saaledes at der ved Aarets Udgang var 84 Medlemmer.

Allerede i Foreningens første Aar optoges et saa vigtigt Anliggende som Havnesagen paa Dagsordenen, og Havnekommissionen viste sin Velvilje mod den nye Forening paa flere Maader. Fra Begyndelsen var det Mening at Foreningen skulde omfatte Bangsbostrand, men da der allerede samme Aar dannedes en Forening der, blev dette opgivet.

Foreningen var klar over, at det vilde være gavnligt for dens Trivsel, om den fik nye Impulser udefra, og samtidig Belæring om forskellige Forhold, som Medlemmerne i Almindelighed var uvidende om. Det første Møde afholdtes i Januar 1906, hvor Fyringeniør Wedén talte om Ulykkesforsikringsloven for Fiskere samt om Laaneloven og Laaneforeninger. Samme Aar drøftede Foreningen første Gang Problemet „En ny Fiskerihavn“, hvilket skyldtes Flydedokkens Anbringelse i den Del af Havnen, der hidtil væsentlig var benyttet af Fiskerne. Da der imidlertid var god Plads i nordre Havn, maatte Fiskerne foreløbig flytte derud, selv om Forholdene var alt andet end gode. Foreningen behandlede i Løbet af de første Aar en utrolig Mængde Sager, der var overordentlig betydelig for Fiskerne. Der skiftedes ofte Formand, idet der med Posten var meget Arbejde, og det var ikke altid lige let for en Fisker baade at passe sit Arbejde og Formandsposten. Martin Winther afløstes saaledes Niels Christiansen (Munk), derpaa fulgte Laurits Rommedal, og derefter Kutterfører Niels Christensen. I Slutningen af 1908 valgtes Kutterfører Albinus Larsen til Formand, og det lykkedes at bevare ham som Formand i de følgende 5 Aar. Derefter valgtes Chr. Christensen til Formand, han virkede til 1922, da Posten overtoges af Foreningens nuværende Formand J. Chr. Hansen.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af J. Chr. Hansen, Formand, Jens Poulsen, Næstformand, Albinus Larsen, Niels Frandsen og Søren Thomsen Vester.

JENS CHRISTIAN HANSEN, Kutterfører, er født den 4. Juli 1883 som Søn af Sømand Jens Chr. Hansen og Hustru Ane Kristine, født Knudsen. Gift 1904 med Ane Kristine Hansen. Formand for Fiskeriforeningen for Frederikshavn, Formand for Øst-Vendsyssels Fiskeriforeningers Kredssammenlutning, Medlem af Bestyrelsen for Skibsforsikringsforeningen, i Repræsentantskabet for Danske Fiskeres Fællesindkøb og for Rhederes Ulykkesforsikring, i Kommissionen for Frederikshavns Fiskeskipperskole og Medlem af Bestyrelsen for Dansk Fiskeriforening.

J. CHR. HANSEN,
Formand.

GYMNASTIKFORENINGEN „SKJOLD“. I 1926 stiftedes Frederikshavns Gymnastikforening, men den opløstes igen i 1930, hvorefter Gymnastikforeningen „Skjold“ stiftedes paa Initiativ af enkelte Gymnaster fra F. G. F. Gymnastikforeningens Formaal er naturligvis først og fremmest at dyrke Gymnastikken, men Foreningen arbejder ogsaa i velgørende Øjemed, idet der hvert Aar afholdes en Opvisning, hvis Overskud gaar til Menighedsplejen og Arbejdsløses Jul.

Foreningens Formand er Kontorchef Jensen og Foreningens Gymnastiklærer er Ch. L. Svensson.

CHARLES SINILUS SVENSSON, Portner, er født den 27. November 1895 i Frederikshavn som Søn af Entreprenør G. A. Svensson og Hustru. Gift 1919 med Kirstine Nielsen. Underofficer ved Rytteriet i Randers og Aarhus til 1930. Gymnastiklærer i Gymnastikforeningen „Skjold“.

K. F. U. K.s Hjem i Frederikshavn.

KRISTELIG FORENING FOR UNGE KVINDER i Frederikshavn er stiftet i Juni 1899. Før Foreningen stiftedes var der, som mange andre Steder, nogle Aar før afholdt mange kristelige Møder for unge Kvinder. Naar saa Tilslutningen var stor nok stiftedes gerne en Forening. Disse kristelige Kvindeforeninger fik saa det fælles Navn K. F. U. K.

I de fleste af de Aar Foreningen har eksisteret har Foreningens Formand været Telegrafassistent Frk. O. Thellefsen, der nu er ekstraordinært, livsvarigt Medlem af Foreningens Bestyrelse. Foreningens Ungdomsafdeling ledes af en Aarrække af nu afdøde Kommunalærerinde Frk. Søborg.

I mange Aar holdtes Foreningens Møder i Missionshuset, men i Efteraaret 1926 fik Foreningen sit eget Hjem, Søndergade 18, hvor der ogsaa er Pensionat. Hjemmet indviedes den 18. September 1926.

Som Formand for Foreningen fungerede Frk. Thellefsen fra Starten til 1930, hvorefter Kommunalærerinde Frk. Gerda Jordahn en kort Tid var Formand, men af Helbredshensyn maatte trække sig tilbage. Den nuværende Formand er Kommunalærerinde, cand. mag. G. Tryde.

GERDA TRYDE, Kommunalærerinde, cand. mag., er født den 24. November 1887 som Datter af Boghandler, Etatsraad Niels Tryde og Hustru Ovine Tryde. Formand for K. F. U. K. i Frederikshavn siden Februar 1932. Hædret med Røde Kors Medalje.

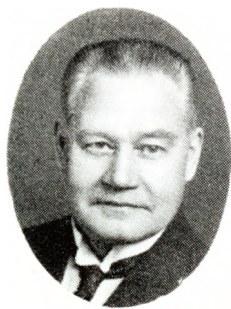
KATHRINE JØRGENSEN LILLEHEDEN, Husmoder, er født den 15. Oktober 1901. Husmoder for K. F. U. K. i Frederikshavn siden 1. November 1931.

G. TRYDE,
Formand.

J. G. HASSING,
fhv. Borgmester.

A. E. ELVIG,
Kæmner.

M. SØRENSEN,
Kommunegartner.

N. PEDERSEN,
Skibsmægler.

JOHAN GUSTAV HASSING, fhv. Borgmester, R. af D., er født den 9. Februar 1860 som Søn af Murer Frederik Senius Hassing og Hustru Jensine Marie, født Christensen. Gift 1929 med Kirstine Beck. Tidl. Formand for Frederikshavns Haandværkerforening m. m.

ANTON EMIL ELVIG, Byrådssekretær og Kæmner, er født den 4. Februar 1880. Gift med Johanne Kirstine Grønning.

MIKKEL SØRENSEN, Kommunegartner, er født den 30. December 1878 som Søn af Arbejdsmand Søren Sørensen og Hustru Hedvig, født Madsen. Gift 1906 med Kirstine Christensen. Selvstændig Forretning til 1921, siden 1. Marts 1921 ansat som Kommunegartner i Frederikshavn.

NICOLAJ PEDERSEN, statsautoriseret Skibsmægler, er født den 18. November 1880 som Søn af Murermester H. C. Pedersen og Hustru i Odense. Gift 1919 med Ida Wøhlk. Uddannet i Skibsmægler- og Rhederiforretninger i Danmark og Udlandet, Skibsmægler i Frederikshavn, Formand for Skibsforsikringsforeningen i Frederikshavn.

V. ERLENDSSON,
Læge.

S. L. HENRICHSEN,
Kredslæge.

R. BLOK-ANDERSEN,
Læge.

A. M. GAM,
Apoteker.

VALDEMAR ERLENDSSON, Læge, er født den 16. Juni 1879 som Søn af Gaardejer, Altingsmand Erlendur Gottskalksson og Hustru Thorbjørg Gudmundsdatter. Gift 1912 med Ellen Margrethe Heegaard-Jensen. Student 1902 i Reykjavik, Korrespondent til islandske Blade 1902—06, med. Eksamen 1909, Kandidat ved Sct. Hans Hospital Febr.—Juli 1909, Reservelæge ved Amtssygehuset i Odder Aug. 1909—Juli 1910, ved Juelsminde Kysthospital August—December 1910, konstitueret Reservelæge ved Vejle Sygehus Januar 1911, Turnuskandidat ved Frederiksberg Hospital Afd. A og B Marts 1911—Febr. 1912, praktiserende Læge i Frederikshavn August 1912, Jernbanelæge Oktober 1912, Kommunelæge i Fladstrand-Gærum November 1912—December 1923. Studierejser 1919—21—22. Medicinsk Medarbejder ved det islandske Litteratursamfund.

SVEND LYKKE HENRICHSEN, Kredslæge, er født den 26. Januar 1892 som Søn af Kunstner Axel Thorsten Henrichsen og Hustru Christiane, født Sommer. Gift 1918 med Helvi Jeppesen.

Student 1909, med. Eksamen 1916, Kandidat ved Blegdamshospitalet Marts—Maj 1916, 2. Reservelæge ved Aalborg Kommunehospital September 1916—August 1917, Turnuskandidat ved Frederiksberg Hospital Afd. A og B Marts 1919—Februar 1920, ved Kommunehospitalet Afd. IV Marts—Maj 1920, ved Finsens Lysinstitut Afd. E Juni—November 1920, Reservelæge ved det milit. Epidemihospital November 1920—September 1921, Kand. ved Kommunehospitalet Afd. VI Juni—August 1921, Embedslægeeksamen Maj 1921, vikarierende Sygehus- og Kredslæge i Middelfart Juni—August 1916, Reservelæge i Søværnet Januar 1918—September 1921, praktiserende Læge i Kirkehyllinge Oktober 1921—Marts 1923, Kredslæge i Nørre-Djursland 1923, Kredslæge i Frederikshavn 1. Januar 1928.

RUDOLF BLOK-ANDERSEN, Læge, er født den 2. Februar 1897 som Søn af Gaardejer Søren Blok-Andersen og Hustru Mariane, født Thomsen Hou. Gift 1929 med Grete Bendtsen. Med. Eksamen 1924—25, Reservelæge paa Viborg Sindssygehospital 1925, paa Grindsted Sygehus 1926 og paa Kolding Sygehus 1927—29, praktiserende Læge i Frederikshavn 1. Februar 1929. Læge ved De gamle Hjem.

CHRISTIAN IVAR BANG BIERREGAARD, Læge, er født den 4. Oktober 1875 som Søn af Garvermester I. A. Bierregaard og Hustru Frederikke, født Bang. Gift 1916 med Valborg Thaulow. Kommunelæge paa Femø 1902—06, Kommunehospitalet i København 1907—08, Øre-Klinikken paa Frederiksberg Hospital 1 $\frac{1}{2}$ Aar, i Wien 1910, derefter praktiserende Læge i Frederikshavn.

ANKER MARCUS GAM, Apoteker, er født den 16. Februar 1875 som Søn af Lærer J. B. A. Gam og Hustru Anne D., født Justesen. Gift 1907 med Nanna Hostrup Schultz. Cand. pharm. Formand for D. F. Fyns Kreds 1914—19, Kasserer for D. R. K.s Frederikshavn Afd. 1928—32.

A. K. HØGSTED,
Distriktsjordemoder.

O. BANG,
Jordemoder.

AA. LARSEN,
Bagermester.

C. F. L. SCHMIDT,
Portner.

ANNA KATRINE HØGSTED, Distriktsjordemoder, er født den 3. April 1881 som Datter af Kristen Buchvald Nørgaard og Hustru. Uddannet paa den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse og begyndte straks efter Praksis i Frederikshavn, Distriktsjordemoder for Flade-Gærums Sogne fra 15. August 1920.

OLGA BANG, Jordemoder, er født den 11. Maj 1889 som Datter af Vinhandler Jens Møller Jensen og Hustru Petrine J. Gift 1926. Uddannet paa Fødselsstiftelsen i København, Formand for Hjørring Amts Jordemoderforening.

AAGE LARSEN, Bagermester, er født den 6. November 1882 som Søn af Musiker S. L. Larsen og Hustru Anna Marie, født Hansen. Gift 1904 med Olga Christine Madsen. Formand for Forsvarsbrodreforeningen i Frederikshavn, Formand for Bagermesterforeningen for Frederikshavn og Omegn, Næstformand for det borgerlige Skyttelaug, Medlem af Bestyrelsen i Marinef. i Frederikshavn.

C. F. L. SCHMIDT, Portner. Gift 1878 med Maren S. Portner ved Administrationsbygningen.

ANNA KRISTINE HANSEN, Diakonisse, er født den 4. December 1875 som Datter af Præstegaardsforpagter Hans Hansen og Hustru Anne, født Bendixen. Søster Anna begyndte 1906 paa Diakonissestiftelsen, ved Menighedsplejen i Nyborg 1907—12, siden 1912 i Frederikshavn.

A. K. HANSEN,
Diakonisse.

TH. M. CARLSEN,
Musikleder i F. H.

DAGMAR CARLSEN,
Sergentmajor i F. H.

P. C. PETERSEN,
Adjutant i F. H.

THORVALD CHR. MARIUS CARLSEN, Korkskærer, er født den 1. Marts 1891 i Flade Sogn som Søn af Fyrskibsmatros Andreas Carlsen og Hustru Kristine, født Kristensen. Gift 1915 med Dagmar Clausen. Hornmusikleder i Frelsens Hær fra 1919, indtraadt i Hæren 1914.

Fru DAGMAR CARLSEN er Hjemmeforbundssekretær og Sergentmajor i Korpslet.

PETER CHR. PEDERSEN, Officer i Frelsens Hær, er født den 30. August 1898 i Hirtshals som Søn af Snedker P. Chr. Pedersen og Hustru Ane Marie, født Jensen. Gift 1925 med Lydie Johanne P. Indtraadte i Hæren 1918, Assistent 1920, siden 1925 Officer og Korpsleder.

CHR. P. JENSEN,
Kirkebetjent.

M. A. CHRISTENSEN,
Overbetjent.

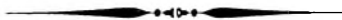

O. PEDERSEN,
Musikdirektør.

CHRISTIAN PETER JENSEN, Kirkebetjent, er født den 19. Marts 1885 som Søn af Jens Chr. Jensen og Hustru Dorthe, født Jakobsen. Gift 1910 med Ane Marthine Hyttel. Uddannet som Bygningshaandværker. Kasserer for K. F. U. M.s Spareforening, Formand for K. F. U. M., Kasserer for Missionshuset i Frederikshavn.

M. A. CHRISTENSEN, Overbetjent i Statspolitiet, Forretningsfører og Sekretær i K. F. U. M., Frederikshavn.

OSCAR PEDERSEN, Musikdirektør, er født den 5. November 1890 som Søn af Julius Pedersen og Hustru Marie, født Thomsen. Gift 1920 med Louise Hjersing. Privat Uddannelse hos Georg Pedersen o. fl., Leder af private og kommunale Orkestre.

Skagen efter „Danske Atlas“.

SKAGEN

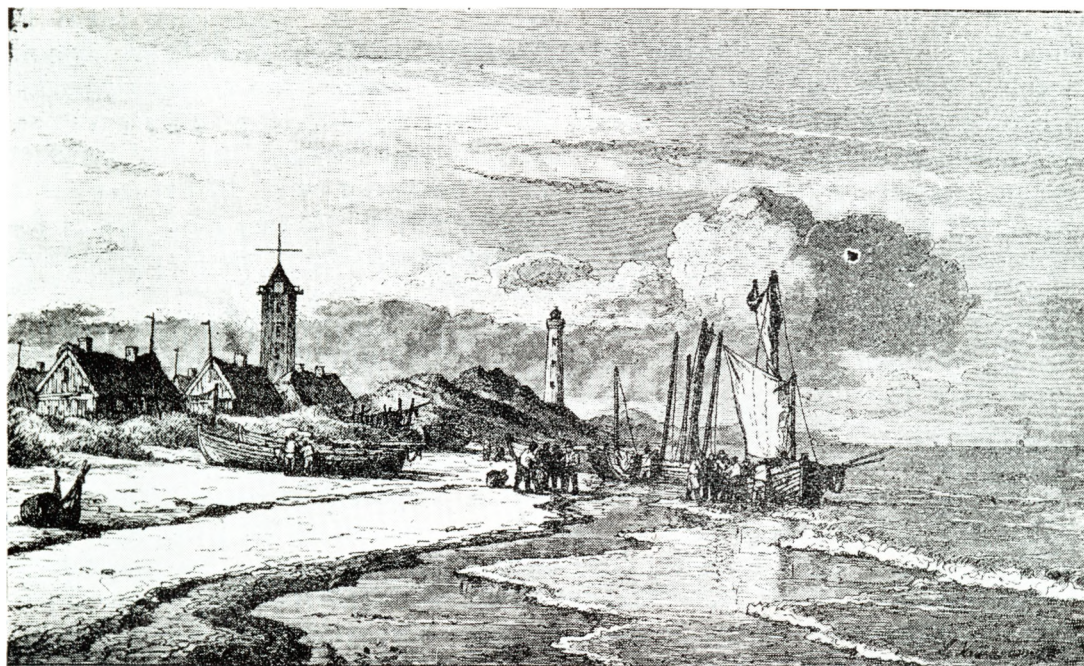
I Oldnordisk findes et Ord Skaga, der betyder fremragende Spids, i Topografien betegner det en Landtunge eller Odde. Islandske Sagaer nævner Vendilskaga, Vendsyssels Odde. Det er den lange Landstrimmel Nord for Gaardbo Sø. Betegnelsen for dette Omraade gik over til at blive Navn paa den første By deroppe, Skagen, der altsaa betyder Odden.

Stedets Natur var dengang ikke præget af Flyvesand som senere. Der har været Moser, Græsgange og Skove. I Martørvslagene under Sandet er fundet Rester af baade Naaletræer og Løvtræer. Og Søer har der været, saaledes Hovsø, i gamle Dage skrevet Hosyø, der var der endnu 1768, men vist ganske fyldtes op af Sand under en vældig Storm 1775. Den laa Sydøst for den gamle Kirke.

Om Stedet har været videre egnet til Agerbrug fra første Færd, vides ikke. Men Kvægavl har der sikkert været deromkring i tidlig Tid. Baade Ben- og Stenredskaber er fundet der i ikke ringe Tal, Bronzeegenstande ligeledes, mens Fund af Jernaldsager ikke er gjort. Bebyggelse har der da sikkert været lige fra den allerældste Stenalder Tid, altsaa i mange Tusinde Aar. At intet er fundet fra Jernalderen kan dog tyde paa, at Egnen i den Tid var ubeboet eller meget tyndt befolket. Af en historisk Beretning om Egnen 1355 synes det ogsaa at fremgaa, at den indtil

ca. 1150 har været ubeboet. Denne Beretning er et Tingsvidne, trykt i Ældste danske Arkivregistraturer I, 101, og flere Steder. I Skagen Bys Historie af Klitgaard ser dens Indhold saaledes ud:

Her vidnede 10 Selvejrbønder i Vendsyssel, blandt hvilke Thorkil Hwal 100 Aar, m. fl. kundgjorde alle Nærværende og Tilkommende, at „vi i Sandhed tilstaa i Fremtiden, hvis vi nogensinde skulde blive æskede dertil, at vi i Sandhed har hørt af vore Forfædre, at en fordums Konge i Danmark gæstede hos en Bonde ved Navn Thorkil Skarpæ, der da boede i Oorn (ϝ: Vogn i Mosbjerg Sogn), og paa hans Bøn overdrog samme Thorkil hele Skagens tilliggende Mark til Græsning for hans vilde Stod. Hyrden for disse vilde Heste ved Navn Throndr fandt først paa at fiske paa

Skagen i 1883.

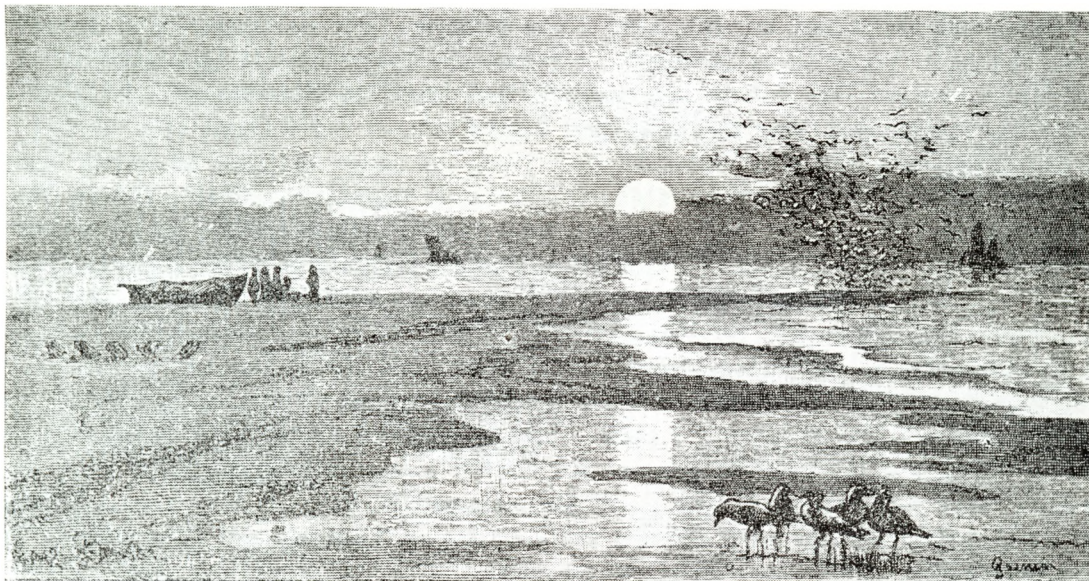
Skagen og byggede det første Hus paa Skagen paa samme Thorkils Vegne. Og siden efterhaanden havde mange flere bygget der paa samme Thorkils Vegne. Desuden ved vi forvist og vidner i Sandhed, at fra den Strøm Hjeribæk østen for Hosyø nemlig mellem Hosyø og Revet og lige til det yderste Skagerev har fra gammel Tid været Kongens Strandbred kaldet Kongsforstrand og erkendes for at være det endnu, ligesom at den aldrig har været bebygget af nogen førend Jylland for faa Aar siden blev ødelagt og undertrykt ved Herrernes Krig. Desuden tilstaa vi forskrevne, at Besidderen af forskrevne Skagens Mark plejede at oppebære til eget Brug saakaldt Markfisk, nemlig 2 Fisk af hver Bod eller ogsaa 6 Sterling for Brændsel og andre Fornødenheder, som frembringes af samme Mark.“

I Betragtning af, at et Vidnerne var 100 Aar gammel og havde hørt Sagen fremstillet af Forfædre, er det sandsynligt, at det var før 1200, at Thorkil Skarpæ fik Skagen Mark af Kongen. At Hyrdens Navn har den gamle Nominativendelse r tyder paa det samme. Senere vilde man have kaldt ham Trond. Det Skagen, der omtales, er muligvis hele Landstrimmelen Nord for Gaardbo Sø. Hvis det passer,

hvad det vel gør, at Throndr byggede Hus ved det nuværende Tranesteder, kunde det synes nogenlunde sandsynligt. Tranestederne, der i Egnen lige til vore Dage kaldtes Trondstederne eller Trondernes, ligger jo omtrent midt paa Landtungen, lige langt fra Grenen og Gaardbo Sø, og har derfor været hensigtsmæssig Boplads for den Mand, der skulde føre Tilsyn med Flokken af Torkils Kreaturer og Heste, „fææ oc will øgh“. Det ses af en Proces i det 16. Aarhundrede, at Skagboerne da regnede med, at Karred laa paa Skagen Mark, og en anden Proces fra omtrent samme Tid viser maaske den Opfattelse i Skagen, at ogsaa det da ny Aalbæk laa paa Skagens Omraade, selv om det især var Aalbækfolkenes selvtagne Handelsfriheder, Skagboerne vilde til Livs. I det mindste har Strækningen nok udgjort Omraadet fra Tranestederne og til Grenen, da Throndr sikkert har slaaet sig ned ved sin Arbejdsplads. At det har været omtrent dette Omraade 1355, da Tingsvidnet toges kan fremgaa af, at Vidnerne da kalder det „den Mark og Skov, som ligger omkring Skagen“ ∴ Skagen By. Det har paa Throndrs Tid været Skove med Lysninger, med Bække og Søer, velegnet til Ophold for Kvæg og Heste, og velafgrænset som andre Omraader til samme Brug rundt i Landet. Noget ensomt har der kanhænde været for Throndr. Kvæg og Heste har kunnet passe sig selv. Stedet var for af-sidesliggende som Operationsfelt for Kvæg- og Hestetøve. At han fandt paa at fiske paa Skagen var ikke saa selvfølgeligt, som det kunde synes os. Fiskere fra den ældre Middelalder var mest Ferskvandsfiskere inde i Landet. Skagenfiskeriet kan altsaa med lidt god Vilje betragtes som begyndt af Throndr. Efter ham kom flere til Stedet, men den Boplads, de valgte, har maaske været det nuværende Gammel Skagen. Ikke alene betegner Navnet det som det første Skagen, men Tingsvidnet af 1355, der omtaler det, siger jo, at Landtungens østlige Kyst „aldrig har været bebygget af nogen, førend Jylland for faa Aar siden blev ødelagt og undertrykt ved Herrernes Krig.“ Denne Krig er vel Kampene før Valdemar Atterdags Tronbestigelse, og den skal efter Tingsvidnet jo have ført med sig, at den østlige Kyststrækning ved Skagen blev bebygget. Det vil vel sige, at Flygtninge andetsteds fra i Landet da har slaaet sig ned paa det nyere Skagens Plads, at altsaa det nuværende Skagen kan føre sin Oprindelse tilbage til den Tid. Det i Tingsvidnet omtalte ældste Skagen, Gammel Skagen, har delvis haft Præg af Handelsplads, siden der tales om Boder, af hvilke der maatte erlægges Afgift til Jordejerne.

At Nybyggere slog sig ned omtrent paa det nuværende Skagens Plads viste sig snart betydningsfuldt. Det skønnes blandt andet af, at en Kirke blev bygget nærmere den ny By end den gamle. Det var i Slutningen af det 14. Aarhundrede — 1394 nævnes Præsten Bernhardt i Skagen. Kirken var i gotisk Stil og temmelig stor, det sidste vel antydende, at Skagen ikke var nogen helt ringe By. Udover hvad Tingsvidnet af 1355 viser om den berettes intet før den Tid undtagen det, at Erik Menved 1299 tilbød Ærkebiskop Esger Juul $\frac{1}{6}$ af Skagen og en Del andet Krongods. I det mindste en Del af Skagen maa denne Konge altsaa have ejet. Hvor-dan det nyere Skagen saa ud er ikke helt let at vide. Da Sandstormen 2—3 Aarhundrede senere havde taget fat, var der ingen rigtig Plan i Bebyggelsen. Husene laa underlig spredte uden temmelig regulære Gader som andetsteds. Dog synes Byen endnu efter Resens Atlas fra Slutningen af det 17. Aarhundrede at have haft Husene liggende hovedsagelig i et Par Rækker. Er det end ikke et Bevis paa tidligere Plan i Anlægget, kan det paa den anden Side være et Tegn derpaa. Senere laa Husene endnu mere spredte, fordi Sandfygningen stadig bevirkede, at ny Pladser valgtes, naar Hus skulde bygges. Da der endnu var dyrkede Marker og Skov ved Byen,

kan den altsaa godt have haft Udseende som andre Byer. Selv Landsbyens Gaarde lagdes fra første Færd i Række. Skagens Gaarde og Huse har vel saa ogsaa gjort det, før Sandfygningens Ødelæggelser begyndte. Men vi savner sikre Midler til Afgørelse af den Sag. Af Bygninger i Byen kendes fra før 1400 kun Kirken der var indviet til Sct. Laurentius, som var blevet levende brændt paa en Rist. Skagens Segl skal hentyde til den Beretning ved den Rist, det viser. Før 1400 laa dog maaske foruden Kirken der ogsaa et Kapel for Sct. Olaf, Kapellet i Østerby. I 1459 var der to Kapeller i Byen, og maaske var de ældre end Kirken. I det mindste tyder noget paa, at Sct. Olafs Kapel var det. Af de øvrige Huse er ingen Rester. Men her som andetsteds i Landet har de almindelige Borgenes Boliger sikkert været smaa og lave og vel af Bindingsværk, siden Egnens Skove endnu ikke var forsvundne.

Skagens Gren.

Borgernes Næring har været af forskellig Slags. I den første historiske Tid var sikkert Kvægavl det vigtigste. Skagboernes Kvæg har kunnet trives lige saa godt som f. Eks. Thorkil Skarpes Fæ og vilde Heste. Og Skagboerne har sikkert haft Kvæg som andre Byboere, saa længe Egnens Karakter indbød til det. I Middelalderen har der ogsaa været Agerdyrkning. I Stadsretten tales om Byens Mark, Fædrift, Tørvedrift, Rishug m. m. Til Toldergaarden laa Enge i 1545 og det berettes i 1588, at Omegnens Bønder vilde afhænde Korn. Agerdyrkingen blev vel mindre og mindre paa Grund af Sandflugten. Endnu ved den store Sandstorm 1775 tales dog om Marker, men efter den var næsten intet dyrkeligt tilbage. Fra tidlig Tid har der som set været Fiskeri. Skagen voksede op i Forbindelse med det. Allerede i Dokumentet af 1355 tales om Afgift i Fisk af hver Bod. Fiskeboder var opstaaet, men antagelig har de ikke været benyttet uden for Sæsontiden, Efteraaret. Hanseater er kommet der som Fiskeopkøbere, hvad Stadretten af 1507 tyder paa, og ved Middelalderens Slutning var Skagen en Plads, der jævnlig gennem Tolderne fik Ordre til at levere Fisk til Kongen. Mens Nibe Gang paa Gang skulde levere Sild, skulde Skagen yde Fisk, i Almindelighed altsaa i hvert Fald ikke Sild alene. Beboerne maa da have været forholdsvis fremmelige Fiskere allerede dengang, øvet i Fiskeri af

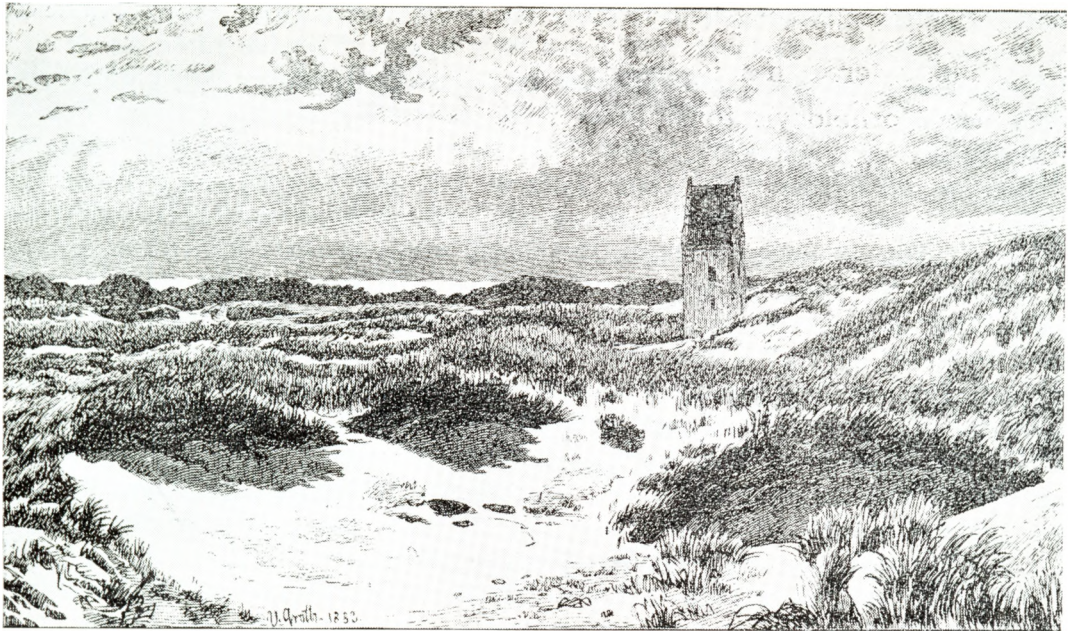
flere Slags. I Stadsretten siges, at Fiskeri skal foregaa med de Redskaber, der er anvendt efter gammel Sædvane. Næppe uden Forbindelse med, at Skagen blev betydningfuld som Fiskerleje, er det, at Kong Erik af Pommern gav den Købstadrettigheder. Det skete ved Brev af 22. Januar 1413.

Efter dette Dokument havde Skagen da Handelsrettigheder, eget Værneting m. m. Privilegierne stadfæstedes 1442 af Christoffer af Bayern og af Christian I 1451. Der-til kom, at Kong Hans gav Byen en Stadsret 1507. Efter den viser Byen sig at være en rigtig Købstad med Øvrighed og Gilde, som det sig bør. I Stadsrettens Paragraf 1 fastslaaes, at Gildesbrødrene skulde vælge danske Oldermænd. Det vil vel sige, at især Tyskere, Hanseater, ikke skulde kunne vælges, og at der har været Folk af den Slags i Byen. Naar der tales om Indførsel af tysk Øl, er det sandsynligt, at den Slags er indført af Tyskere, og Tanken har vel ogsaa været henvendt paa dem, naar det siges, at „hvo som bliver Vinteren over og bruger sit Købmandskab, han giver Vinterlag 12 Skilling“. I Sommerhalvaaret har da fremmede vist sig med Varer, og en Del af dem har muligvis haft fast Bod eller Bopæl i Skagen. — Boder har mange haft Brug for, siden det bestemmes, at ingen Gæst skal „sælge sit Gods i Skib, men han skal skibe det op i Byen og sælge det der, undtagen Korn, Kul, Tømmer og Fisk“, eller give en stor Bøde til Kongen og Byen. Ogsaa Tegn paa Besøg af fremmede er Anordningen om, hvordan Trætter mellem fremmede Købmænd skal afgøres i Skagen. Stadsretten søger i det hele at ordne Handelsforholdene. Borgmesier og Raad skulde have et Hus, hvori de skulde have deres Punder, Vægtflodder og Skaalvægt og derved være i Stand til at gøre hver Mand Skel. — Landmænd, Fiskere og Handelsmænd har da boet i Byen, og det har været almindeligt, at Fiskere og Handlende andetsteds fra kom dertil. Riddere og Svende har antagelig været sjældne Gæster i Byen. Nogle geistlige var der for Kirketjenestens Skyld, og fromme og syge Mennesker har til Tider søgt til Kilden for at søge Helbredelse, især Sct. Hansnat. Det er Kilden nær ved Kirken, og som senere kaldtes Sct. Laurentii Kilde. Skagen var ved Middelalderens Slutning en ikke uvigtig By med Købstadnæring og købstadordnet Styrelse.

Hvad Byens Omraade var i det 16. Aarhundrede, var der nogen Uenighed om. Af et Tingsvidne fra 1544, gengivet i Skagens Tingbog under 17. April 1671, fremgaar det, at efter 1500 havde Nybyggere slaaet sig ned paa Skagens Mark, hvorved Bebyggelsen Karred opstod til Skade for Skagen. Karreds Jord havde Skagboerne benyttet mod Afgift til Toldergaarden. Markskel mellem Skagen Mark og Karred Mark kunde Karredboerne ikke paavise i Terrænet og heller ikke ved Hjælp af Breve, eftersom der aldrig „haver ligget nogen Endelsmark til forskrevne Karredt nogen Tid i sine Dage“. Skagboerne var overbeviste om, at Karred egentlig laa paa Skagen Mark. Ved nyt Tingsvidne, gengivet sammesteds som det foregaaende, fik de i 1553 nærmere fastslaaet, hvor Bymarkens Grænse gik, og Kongen sikrede dem deres Rettigheder til Udnyttelse af Jorderne ved Brev fra 1556, maaske dog allerede 1546. — Et Fiskerleje, Thorneleje, var ogsaa opstaaet paa Skagen Mark. Men de derboende Fiskere, der ogsaa opkøbte Korn af Bønderne til Ærgrelse for Skagen, maatte fortrække. Længere Syd paa, i Raabjerg Sogn, opstod en ny By, Aalbæk. Ogsaa den søgte Skagen at fortrænge. Det lykkedes dog ikke. Men Skagboerne viste sig omhyggelige for, at ingen skulde gaa dem i Bedene.

Byen var ikke lille. De direkte og indirekte Afgifter, den maatte præstere, var forholdsvis store. Kancelliets Brevbøger, Danske Magasin, Skagens Papirsbreve m. m. vidner derom. Forøvrigt henvises til C. Klitgaards Bog: Skagens Bys Historie.

Saltet Fisk, vist især Torsk, skulde leveres til Kongen. Der var Fiskeriafgift, Ølskat m. m., Ting, som Borgerne helst vilde slippe uden om at betale, hvad bestemte Regeringsanordninger viser. Naar Købstæderne skulde stille Mandskab, Knægte eller værgeagtige Karle, til Hær og Flaade, maatte Skagen sende flere end Hjørring og Sæby, ofte flere end de to Byer tilsammen. Pengeydelser stiller paa samme Maade Byen over de to andre Byer, saa det ligger nær at slutte, at Skagen var ikke saa lidt større end hver af dem, især i Begyndelsen af Aarhundredet. Et Mønstringsregister fra 1583 peger i samme Retning. Fra Skagen mødte da 335 Borgere, medens Hjørring nøjedes med at stille 95. Skagen har da sikkert haft et Indbyggertal paa mellem 1500 og 2000 dengang. Men derefter kom nogen Tilbagegang paa Grund

Skagen gamle Kirke.

af Naturulykker. Ved Taksering af Aar 1600 ansloges Tallet af vaabenføre Mænd i Skagen til 150, medens Hjørring vurderedes til 70 og Sæby til 85. Basis for Taksering er ikke den samme som for Mønstring, saa de absolute Tal viser ikke meget, men relativt viser de Tilbagegang for Skagen.

Skagboernes Uvilje mod, at Folk slog sig ned i Nærheden, skyldtes saavel Hensynet til deres Landbrug som til deres Fiskeri og til Handelskonkurrence. Naar Stadsretten taler om deres Mark, Fægang, Rishug og Tørvegrøft, vidner den om baade Kvægavl og Kornavl. Og andre Dokumenter gør det samme. Saa længe Sandflugten ikke rigtig havde taget fat, var Landbruget ikke ringe. Fiskeriet var i det 16. Aarhundrede godt. At Afgifter erlagdes i Fisk tyder tilstrækkeligt derpaa, og dertil kommer, at Kongen undertiden lod opkøbe Fisk i Skagen. At Fiskeriet var af stor Interesse ses ogsaa af Byens Bestræbelser for at hindre fremmede i at anvende ulovlige Fiskeredskaber og maaske allermest af at 350 Fiskerbaade og Handelskibe forliste ved Skagen i September 1568. Og naar Byen ikke vilde have, at f. Eks. Thornelejes Folk købte Bøndernes Korn, var det vel fordi Kornhandlere i Skagen ønskede at sikre sig en Fortjeneste ved den Slags Handel. Indførsel af tysk Øl

og andre Varer vidner ogsaa om Handelsliv paa Pladsen, og allerbedst belyses vel Skagens Betydning som Handelsplads ved, at Tolderembedet dér var et af de betydeligste i Landet og ofte indehavdes af ret fremragende Mænd. Udenlandske Købmænd holdt til i Byen, og Skagboere sejlede til andre Egne for at handle. Det ses saaledes, at Kongen følte sig foranlediget til at forbyde dem at sejle til den svenske By Nyløse eller til Udlandet i det hele taget med deres Fisk for at sælge og købe og befale dem i Stedet at løbe til den danske By Varberg og andre indenlandske Stæder. Af Haandværkere var der ikke faa i Byen. F. Eks. var der i 1583 bl. 4 Smede og 1 Skibsbygger i Skagen. Der var da baade Landbrugere, Fiskere, Handlende — delvis udenlandske — og Haandværkere foruden nogle Embedsmænd som Præst og Tolder. Styrelsen bestod som i andre Købstæder af et Raad med en Borgmester i Spidsen. Næringslivet formede sig omtrent som i den senere Middelalder. Om Byens Udseende henimod 1600 vides ikke meget. Foruden Kirke og de to Kapeller omtales Toldboden, Toldergaarden og Præstegaarden, der nok i 1598 var den bedste Bygning i Byen, siden Christian IV da overnattede dér hos Præsten Poul Nielsen Guldsmid. En Latinskole havde Byen faaet, antagelig samme Aar som Sæby og Hjørring, der fik det 1549. Hans Tysk fik 1517 kongelig Bevilling til at lægge et Hus og et Kapel Nord for Skagen og deri indtage syge Mennesker. Det omtales 1523, men baade Kapellet og Huset, Hospitalet, synes at være forsvundet paa Reformationstiden. Et Raadhus var der vel ogsaa. Det først omtalte nævnes 1634 og skildres 1637 som brøstfældig. Da Fyrvæsenet ordnedes under Frederik II, fik Skagen et Fyr efter Brev af 8. Juni 1560. Søfarende havde klaget over, at der undertiden skete dem stor Skade mellem Skagen og Falsterbo Rev. De ønskede Fyrlamper og Tønder. Og Kongen imødekom saa dette Ønske. Ved Skagen skulde Lensmanden paa Aalborghus lade gøre en Lampe, der skulde være af Jern, halvanden Alen dyb og saa vid som en Tønde. Den skulde ophænges i en Papegøje af godt stort Egetømmer, saa den kunde hejses højt til Vejrs, for at Ilden i den ret kunde ses. Om Foraaret skulde en Tønde udlægges yderst paa Revet.

Ind over Skagen væltede en Bunke Ulykker i Slutningen af Aarhundredet. — Først kom det Varsel, at et Barn fødtes med to Ansigter 1586. Det gjorde Sindene forstemte over for Fremtiden. Og Mandag før Paaske 1591 druknede 22 af Byens fornemste Borgere i et forfærdeligt Stormvejr, mens deres Baade, Redskaber m. v. gik tabt. I September samme Aar blev 25 Mænds Gaarde og Fædrift overløbet med Sand i en 3—4 Dages Nordøststorm, deriblandt Toldergaarden, „denne fattige By til stor ulykkelig Skade og Fordærvelse“. En Oktoberdag et Aar senere gjorde en „overmaadig stor Vandløb“ stor Skade ved at fjerne nogle Gaarde og Huse. Fjorten Gaarde og Huse bortskylledes i Januar 1593, og inden Jul samme Aar var der to Gange Vandflod, der paa Skagen og Vestkysten bortskyllede saa meget, at „Huse og Byer og mange Mennesker druknede“, som det udtryktes. En lignende Ulykke kom i 1595. At mange Fiskere druknede og Gaarde ødelagdes af Sandflugt og Oversvømmelse bragte Forættelse i stor Stil. Regeringen fritog Byen for Byskat og for at holde Bøsseskytter og Baadsmænd i tre Aar fra 1593, og da Fiskeriet blev daarligt samtidig med, at nye Ulykker indtraf, indrømmedes nye Lempelser for Borgerne. De mange Ulykker i saa kort Tid var det vanskeligt at komme over, saa meget mere som Tiderne ikke længere bar fremad, men snart begyndte at gaa tilbage. Og fra Slutningen af 1590erne vedblev Fiskeriet længe at være ringe. Skagens gode Tid var foreløbig omme.

Naar saa mange Ulykker indtraf i saa hurtig Rækkefølge, laa det for Datidens

Opfattelse nær at søge Aarsagerne i onde Menneskers Virken. At Skagboere druknede og Fiskene udeblev kunde godt skyldes den Slags Personer. Efter nogen Tids Forløb fandt flere sig anklaget for Hekseri. En Heks, Høse Mette, tilstod paa Skagen Byting 1623 flere Trolddomsbedrifter, deriblandt at hun sammen med Klørknægt, en Mand i Skagen, havde bundet Fiskene i Havet. Det var Ord nok, og Mette blev brændt for sine fule Kunster Januar 1624. Klørknægt gjorde hende Følge til den anden Verden, efter at 24 Mand paa Skagen Ting havde vidnet, at han i 30 Aar havde været berygtet for Trolddom. Men da man endelig saaledes havde grebet om Ondets Rod ved at brænde de skyldige, rantes Byen paa anden Maade. Da Christian IV var jaget ud af Tyskland, kom Wallensteins Tropper til Skagen. Det var antagelig den 5. November 1627 under et Bytingsmøde. Skriveren har stoppet op midt i en Sætning, „og derefter blev Tinget opholden og forbøden indtil d. 3. Marts 1628“.

Fra Kandestederne.

De fjendtlige Soldater var højst ubehagelige Gæster. De ødelage Huse, nogle rev de om, og for flere Beboere blev det saa slemt, at de rømte fra Hus og Hjem. — Fjenden lod Fyret slukke og oprettede i Stedet et falsk Fyr ved Børglum Kloster for at faa Sejlere til at strande dér og saa faa fat paa de skibbrudnes Gods, hvad de ogsaa havde ikke ringe Held til. Wallensteins Soldater var haarde Herrer at have i de halvandet Aar indtil Pinse 1629. Og Følgerne af deres Besøg var næppe overvundet, før ny Fjender kom. Det var Wrangels svenske Tropper, der viste sig i Skagen den 20. Januar 1644, to Dage efter deres Indtagelse af Nørresundby. Med den tidligere Besættelse i Erindring var det en højst farlig Ting at være i den besatte By. Nogle flygtede. Tolderen drog til Hirtsholmene. Besættelsen varede vel ikke saa længe som den foregaaende, men kun et halvt Aar. Men selv om Fjenden var borte, var det ikke særlig langt. Stadig kunde han ventes og det baade fra Land og Søsiden. Svenskerne gik undertiden i Land ved Skagen og plyndrede. Til Tider holdtes intet Ting „for Fjendens Indfald og Plynderi“. Det var en dyr og ubehagelig Historie at have de Gæster. Af en Beretning fra Magistraten i Skagen 1645 ses, at det, Byen har haft af Udgifter i Anledning af Fjendebesøget, ikke har været Smaating. Plyndring og Trusler om Ildspaesættelse maatte Skagen regne med i den

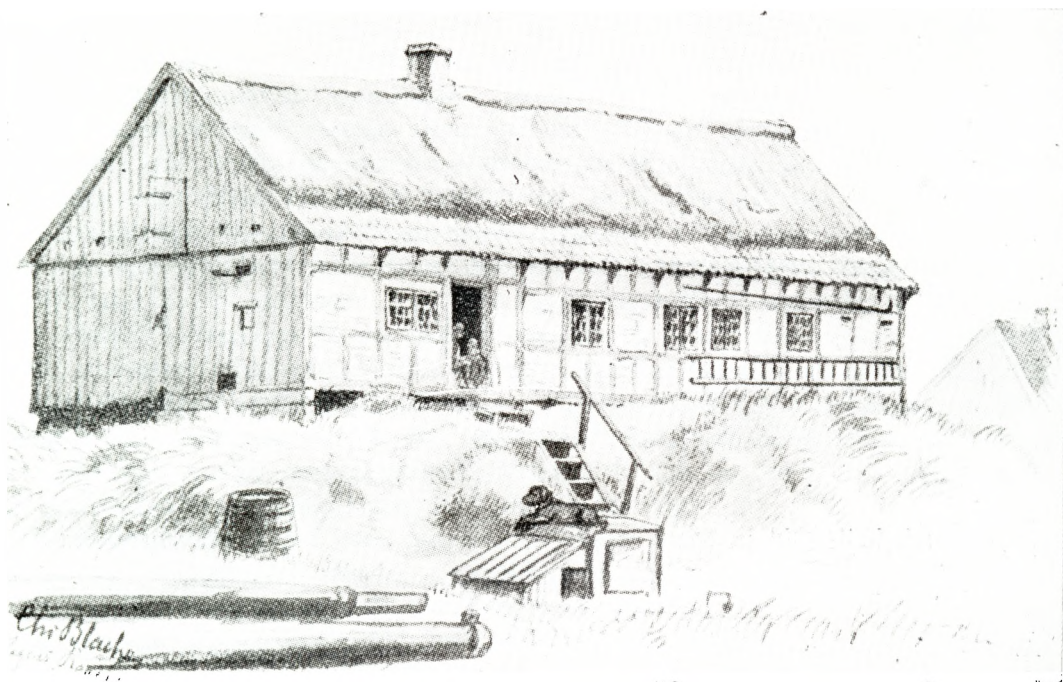
Tid. De følgende Krige 1657—58 og 1658—60 førte svenske Fjender og tyske og polske Venner herop. Vennerne var dog ikke bedre i deres Opførsel over for Befolkningen end Fjenderne. Den 30. Januar 1661 opgjorde Magistraten Byens Status. Svenske Kapere havde taget to af Byens bedste Jagter tillige med Ladningen, og de havde taget andre Skibes Indhold. Byen var „ganske udskattet“ af Fjenden, og den blev siden betyngtet med stræng Indkvartering og store Skatter. Den var ganske fordærvet af Sandfog, og en stor Del af Borgerskabet var „geraadet i Armod“. Der var ingen anden Næring end ringe Fiskeri. I al sin Korthed giver denne Opgørelse et meget trist Billede af Situationen. Og endnu en Forskrækkelse skulde Skagboerne komme ud for inden Aarhundredets Udgang. Under Den skaanske Krig beskød et eller flere svenske Krigsskibe Byen en Februardag i 1676.

Det har set ilde ud i Skagen i det meste af det 17. Aarhundrede. Folk var forarmede, deres Næring ødelagt, baade Haandværk og Handel havde lidt under Fjendens Besættelse, og 1682 havde Aalborg til Skade for Skagen faaet Eneret til Udenrigshandel for Nordjyllands Vedkommende. Landbruget gik desuden tilbage paa Grund af Sandfog. Soldater og smitsomme Sygdomme havde plaget Menneskene. Hundrede Personer døde alene i 1668. Bygninger var beskadigede eller væltede. — Det eneste, Krigene ikke havde forringet var Havet. Fiskeri blev der ved at være, naar ellers Fisken vilde komme. Nogen Landbrug var der dog ogsaa tilbage. Skagens Grandebrev af 1700 fortæller om det. Byen bestod i 1682 af 171 Ejendomme, hvis Bygninger da takseredes til ialt 1116 Rigsdaler og 1 Mark, kun 30 af dem var over 10 Daler værd. Langt den bedste var Borgmester Fedder Hansen Høyers, der med Udhuse og Smedie bestod af 50 Bindinger og vurderedes til 150 Daler. Mangt et Hus kostede kun et Par Dalere. Af Beboere var der i 1672 1004. Deraf opførtes 168 som Skatteydere mod 186 i 1642. Den Tilbagegang disse Tal viser, fortsattes Aarhundredet ud. Der var kun 128 Skatteydere i 1704. Og Prisfald og Krigsskatter gjorde Tiderne vanskelige i første Fjerdedel af det 18. Aarhundrede. Sandfog, Vandflod og Søulykker virkede i samme Retning.

Et Billede af Tilstandene i Skagen i 1730erne faas af Relationer, der efter Forordning af 25. Juni 1735 gennem Stiftamtmanden indsendtes til Regeringen. Imellem Kirken og Byen fandtes da en Del Markjorder, hvor lidt Byg og Havre avledes. — Bortset fra 4—5 Stumper Kær og Siger mellem Sandmiler Vest for Kirken fandtes ingen eng- og moselignende Arealer. Tørveskær var der vel, men Tørvejorden var dækket af saa tykt Lag Sand, at det blev for dyrt at faa Tørvene frem. Græstørv maatte bruges som Brændsel. Mere formuende Indbyggere lod hente Brænde i Fladstrand og Sæby og andre Steder. Der var omkring 100 Køer i Byen og ca. 30 Heste. Men det kneb saa stærkt med Vinterfoderet, at Dyrene gerne for Betaling maatte anbringes andetsteds om Vinteren. Der var som Regel tre Gange saa mange Faar som Køer. Svin fandtes ikke. Det var forbudt at lade dem gaa løse. Byens Landbrug stod det saaledes daarligt til med. Alle Byens næringsdrivende drev Fiskeri, nogle førte Fangsten søværts andetsteds hen til Salg, andre solgte den i Byen og paa Landet. Fiskeriet skulde holde dem oppe. Mislykkedes det, fremkom Fattigdom. Handelen dreves mellem Beboerne indbyrdes. Fremmede kom ikke til Byen med Varer. Nødvendige Ting som Salt, Hør, Hamp, Humle, Tjære, Mursten og Brædder maatte hentes langvejs fra, f. Eks. fra København, Lübeck og Norge. Fabrikker var der ingen af i Byen. Af Haandværkere var der faa. Et Par Vævere var den faste Del af Standen. En Skræder og en Skomager skulde kunne eksistere dér, og engang imellem gjorde en saadan Forsøget, der dog faldt uheldigt ud, ganske vist til-

syneladende paa Grund af deres egen Drikfældighed. Indbyggertallet har vel været noget under 1000. Det opgives, at der var henved 200 konfirmerede Mandspersoner.

Henved 30 Aar senere, da Søren Abildgaard var i Skagen, var der i Sognet omtrent 500 konfirmerede, blandt dem sikkert flest Kvinder. I Aarens Løb tog Havet altid nogle Mænd, og da Indbyggerantallet ikke syntes at være steget siden 1735, har der maaske været 300 Kvinder mod 200 Mænd over Konfirmationsalderen. Der var dengang enkelte Haandværkere, og 100 af Beboerne drev Fiskeri. Handelen skildres som bedre end i 1730erne, og Byens Konsumtion var bortforpagtet for 800 Daler. Men Landbruget var blevet endnu daarligere paa Grund af Sandflugt. Og værre

Raadhuset, som det saa ud i Midten af forrige Aarhundrede.

blev det. En voldsom Nordøststorm aflejrede paa Almindelig Bededag i 1775 Sand over hele Marken og truede med at begrave Kirken i det, saa meget føg det. Siden da har hele Marken været overløbet med Sand. En sikker Havn fandtes ikke. I Slutningen af dette Tiaar var der ifølge Pontoppidans Atlas 7 Haandværkere paa Stedet, og 6 Mænd kaldtes 1766 for Købmænd, handlende mest med Fisk, Korn og Fedevarer, kun lidt med Kramvarer. Der var ingen Laug, ingen Torvedag og ingen Markeder. I nogle Aar før 1760 havde Fiskeriet slaaet fejl, men gav derefter godt Udbytte en Snes Aar for saa at mislykkes 1780—84. Da Tolderen Olavius udgav sin Bog om Skagen 1787, var der i Byen 290 mandlige Personer mod 360 kvindelige, ialt 650 Indbyggere. Epidemier havde bortrevet mange Mennesker i 1770 og 1780. Den første var Blodgang, den sidste Børnekopper.

Husene i Skagen laa spredt, ikke som i andre Købstæder, saaledes at de begrænsede Gader. Paa en Maade var de stadig paa Vandring. En Sandstorm kunde bevirke, at Huse næsten begravedes, saa Beboerne maatte bygge paany, maaske paa en ny Sandbrink ved Siden af den gamle Bolig. Omkring 1700 var næsten alle Husene af Træ og med Straatag. Ler og Sten var for dyrt, da det skulde hentes

for langt borte. Det var Bindingsværkshuse, der baade udvendig og indvendig var beklædt med Træ og gerne tjæret paa Ydersiden. Paa Abildgaards Tid stod dog 5—6 Huse i Bindingsværk og Mur, og Pontoppidan tæller 10 af den Slags Huse, og tre af disse havde Tegltag. Ingen af dem var i mere end en Etage. Tolderboligen var blandt de teglhængte. Kapellet var af Sten. Sydvest for Byen laa en Vejrmølle som Pendant til Fyrtaarnet mod Nordøst. Paa Olavius' Tid var 13 Huse af Bindingsværk og Mur, Tegltag var der da paa 6 Stuehuse og et Pakhus. Kun en Trediedel af Husene havde Skorsten, Resten havde Lyre, Røgaabning. — Men den jævnt stigende Anvendelse af Mur og Tegltag tyder paa øget Velstand henimod 1800, hvilket er naturligt, da Tiderne dengang blev gode.

Der var 834 Indbyggere i Skagen 1801. Den vigtigste Næringsvej var som sædvanlig Fiskeri. Af Haandværkere var der en Bødker, en Tømrer, en Skræder, en Smed, fire Skibstømrere og to Skomagere. Fabrikker var der ingen af. Flere Beboere havde lidt Udskænkning, men kun én kunde siges at leve af det. Købmænd var der nogle af. De skaffede til Byen nødvendige Varer og solgte dem der i smaa Portioner. Markeder og Torvedage var der stadig ingen af. Skippere sejlede til Norge og København, men Sejladsen paa Lübeck og Sverige var gaaet tilbage. — Byen havde 24 Jagter, der foretog Sejladsen om Sommeren, men om Vinteren blev trukket paa Land. Endnu havde Byen ingen Havn. Lodseri dreves af fem Mænd. Agerjorden var næsten ødelagt af Sandflugt. Jorden laa i Fællesskab til 1861. Avlen bestod af Havre og Byg og en Smule Rug. Enkelte dyrkede Kartofler. Store Indtægter var sjældne. Men Byen gældfri. Egentlig Gæstgiveri fandtes ikke. Der var for faa Rejsende til, at det kunde betale sig. Vejene var daarlige. Til Tider var det næsten umuligt at køre ad dem. At hente Distriktslægen vilde i gunstigste Tilfælde tage et Par Dage. Før 1812 var der ingen Læge i Skagen, Sygehus naturligvis ikke, Apotek heller ikke. Folk maatte hjælpe sig med Husraad fra kloge Mænd og Koner og forøvrigt tage Smerten, som Skæbnen tildelte dem den.

Lidt Nord for Fyret anlagdes en Skanse et Par Aar efter den engelske Krigs Udbrud. Vejen derud til kaldes siden da Batterivej. Fra Skagen gik jævnligt smaa Kapere ud for at overfalde smaa engelske og svenske Skibe. Fremmede Fanger var ikke sjældne i Skagen, strandede Søfolk heller ikke. Naar den Slags kom, var der tit god Brug for baade Læge og Gæstgiveri. Men da det nu ikke fandtes, tog Privatfolk sig af de fremmede. Og de synes at have gjort det godt og med Glæde. En Englænder, Macdonald, der paa et engelsk Skib strandede ved Skagen i Snestorm en Novemberdag i 1808, udtaler sig meget anerkendende om Redningsmændenes Hjælpsomhed og Skagboernes Velvilje mod de strandede. Fyret var under Krigen slukket, hvilket forøgede Strandingerne, der gerne gav god Bjergningsindtægt. For Skagen var Krigsaarene ikke daarlige, saa meget mere som Fiskeriet gik sin Gang, idet Englænderne ikke hindrede det, men blot engang imellem tog en Fangst fra Fiskerne, som de dog gav Erstatning for. Da Krigen var forbi, viste det sig, at Skagens Befolkning var stærkt forøget. I 1824 var Tallet paa den 1052, ved Midten af Aarhundredet var det ca. 1400. Frederikshavn og Sæby var mindre, Hjørring efter 1830 lidt større. Som i andre Byer var der i Begyndelsen af Aarhundredet flere Brændevinsbrænderier i Skagen. I 1816 var der 8 af den Slags. Brændevin var en Nødvendighedsgenstand. Det var den bedste Medicin mod mange Svagheder.

Afsides som Skagen laa, uden Opland og næsten kun ad Søvejen i Forbindelse med Omverdenen, ændrede Byens Udseende sig kun langsomt. Der var endnu efter 1850 ingen ordentlig Vej i Byen, endsige da en Gade. Mellem Husene og Gaar-

dene laa det løse Sand og smaaføg i den stage Blæst. Bebyggelsen var spredt, kun faa Huse teglhængte. Havn var der endnu ingen af, heller ingen Skibsbro. Rejsende, der kom søværts, maatte bæres i Land. En Gæstgivergaard var der kommet fra Midten af 1840erne. Den blev Præstegaard 1868, og saa blev Gæstgiveriet knyttet til Købmand Erik Brøndums Gaard i Østerby. Det kastede næppe meget af sig. Gæstjerne var faa i den Gaards Tid. Men omtrent samtidig med at den brændte 1874 blev Skagen „opdaget af Kunstnere. Drachmann viste sig der i 1872. Og efter ham fulgte andre. Længe før havde Stedet vel interesseret mange. Blicher, Goldschmidt og H. C. Andersen havde besøgt det. Men det var saa vanskeligt tilgængeligt, at den Slags Personer var sjældne Gæster. Skagboerne levede i Ro. Dog hændte det, at Roen var ringe.

Natten til den 1. April 1848 kom det Rygte til Byen, at Silkeborg og et Par Landsbyer i Viborgeggen var brændt af de Rendsborg-Slaver, som de oprørske Slesvigholstenere havde løsladt, og som nu myrdende og brændende var naaet til Nibekanten og vel snart kunde ventes nordenfjords. Med Dagens Komme bragtes Mandskab under Vaaben i Horns Herred. Lige til Skagens Rev stod da Jylland rustet til Kamp mod Slaverne. Men samme Dag kom et beroligende Rygte til Hjørring, og et Par Dage efter vidste man, at det hele havde været falsk Alarm. Der var nok at tænke paa endda. Landet var i Krig, og de politiske Bølger gik højt. Men Fjenden saa man ikke noget til, og Grundloven blev givet.

Slap man for Slaverne, slap man dog ikke for Kolera. Den hærgede i Skagen 1853. Mange døde af den. Krigen 1864 generede en Del. Omsætningen gik næsten i staa. Fiskerne kunde ikke faa deres Fangst afsat, og da Fjenden var naaet til Byen, maatte ingen tage ud paa Fiskeri. Thi Fiskere kunde give Danskere Besked. I Aalbækbugten laa et stort dansk Krigsskib „Slesvig“ og undertiden flere. Og dem maatte Jyderne ikke have Forbindelse med. Det var den 14. Juli, Tyskerne naaede til Byen og plantede den tyske Fane paa „Cap Skagen“. En tysk Officer skrev derom fra Frederikshavn til „Neue preussische Zeitung“. Han fortæller, at Kl. 2 om Natten var den prøjsiske Overgeneral Vogel von Falckenstein steget til Vogns i Frederikshavn med sine Officerer. 20 Vogne kørte dem og nogle faa menige Infanterister, mens 10 Husarer dannede Eskorte, Landgangsstedet ved Aalbæk blev besat. Kl. 5 drog Vognene videre med friske Heste ad den sandede Vej til Skagen. Forbavsede kom Skagboerne frem i Dørene, da prøjsiske Husarer for Byen rundt i Galop og Vognkolonnen med de fine Officerer kom Vest ind ad Byen. Snart var de fjendtlige Faner hejst over Skagen. Uden for laa „Slesvig“, og Tyskerne var spændt paa, hvad der vilde ske, naar Flagene observeredes om Bord. Skibet nærmede sig, men vendte igen. Brevskriveren mente, det var, fordi Chefen antog Prins Albrechts gule Vogn, der var forspændt med 4 Heste, for en Kanon med Forspand. Han var helt vigtig af, at det lykkedes dem at komme tilbage. Tænk om Danskerne havde vidst, hvilket Kup de kunde have gjort, fanget selve Overgeneralen! Det var en farefuld Tur. Men Verden tilhører de modige, mente han. I Skagen tog Tyskerne sig blandt andet for at sende en Flaskepost med en ironisk Hilsen til Palmerston, Englands Udenrigsminister. der mæglede i den dansk-tyske Strid. At Falckenstein paa den Tur kørte 2 Heste ihjel, blev af Vendelboerne udlagt som Tegn paa, at Tyskerne var hange. Det vilde dog ikke ligne Falckenstein at være det. Efter en anstrængende Dag var han atter i Frederikshavn og kunde melde, at Jyllands Erobring var fuldført, og at de tyske Faner smeldede i Blæsten over „Cap Skagen“.

Strandinger ved Skagen kunde give Stof til et stort Kapitel i Byens Historie.

Andre Steder i Landet sagde man i gamle Dage om Skagboerne, at de i ondt Vejr bad til Gud om gode Strandinge. Den Slags Udtalelser skulde vel næppe regnes for fuldt paalidelige. Ganske vist var det sandt, at Skagboerne havde gode Indtægter af fremmedes Skibbrud ved ulovligt Ran af disses Gods og senere ved lovlig Bjergningsløn. Men Stranding gik som set undertiden ud over Skagboerne selv. — Og det bør ikke glemmes, at de med Rette kaldes energiske Redningsmænd. Strandinge har lært dem jævnligt at sætte Livet i Vove for andre. Redningsarbejde har kostet mange Skagboere Livet ved Skagboernes omsorgsfulde Behandling efter Bjergningen. Nogle af Skagensmaleres Billeder fortæller om Skagboere som Redningsmænd. Og mange skriftlige Beretninger gør det samme. Blot en enkelt af den Slags hidsættes her, den hvortil Lars Kruses Navn særlig blev knyttet. Det var en Stranding den 27. December 1862.

Lige før Daglysningen den Morgen strandede Briggen „Daphne“ af Göteborg en Fjerdingvej Vest for Batteriet. Redningsstationen fik Melding derom Kl. 7½, og ved Nitiden gik Redningsbaaden ud. Mandskabet roede af alle Kræfter. To Timer igennem søgt de at naa over Bølgerne til Vraget, men Anstrængelserne var forgæves, fire Mand blev saa udmattede, at de helt maatte give op, man maatte landsætte Baaden, læsse den paa Vognen og køre den vester til Luvart for Skibet. Fire frivillige meldte sig til de udmattedes Plads, og Baaden gik atter ud. Der var 10 Mand om Bord. Efter megen Besvær lykkedes det at faa Forbindelse med Briggen, man begyndte at bjerge de skibbrudne over i Redningsbaaden, der var vanskelig at holde paa ret Køl i den fraadende Sø og i Strømmen, der gik langs med Skibet. Første Mand slap over, men saa kæntrade Baaden pludselig. Den skibbrudne og 8 Redningsmænd druknede. Folk paa Stranden fik kun Held til at redde 2. Mandskab og Redningsbaad var tabt og ingen reddet fra Briggen. Da var det, Lars Kruse tog fat med sin Fiskerbaad. Han fik Mænd med sig og bjergede først tre Mand af Besætningen paa Vraget. Hans Hjælpere blev trætte og maatte give op, selv holdt han ud fik andre med sig. Dagen igennem kæmpede han sig gennem Storm og Brænding, og Aftenen fik ham ikke til at give op. Først Kl. 10 var hans Arbejde til Ende. Da bragte han de sidste seks Mand frelste i Land. Hvad han havde udrettet var næsten overmenneskeligt. Det er med god Grund, at der i Østerby er rejst en Sten til Minde om hans og hans Kammeraters Gerning, saa meget mere som de mange Gange senere dygtigt og dristigt deltog i Redningsarbejde. Mange skibbrudne kan takke Lars Kruse for deres Liv. Han fødtes 1828 og døde 1894.

En flot Kæmpeskikkelse med Hatten flot paa Hovedet kom til Skagen en Dag i 1872. Det var Holger Drachmann. Fra dette Besøg kan Byen regne sin Periode som Kunstnerhjemsted. Drachmann skrev begejstret om Skagen. Flere fik Lyst at komme der og gjorde Alvor af det. Det blev især Malere, der blandt Gæsterne kom til at give Tonen an. Tidligere havde enkelte været der. Blandt disse Exner. — Nu kom der mange, først Carl Locher, der boede hos Fyrmesteren ude paa Grenen, saa Karl Madsen og Skredsvig, saa Michael Ancher, der blev særlig lænket til Stedet, da han senere giftede sig med Anna Brøndum. Viggo Johansen kom med Ancher til Skagen ved hans andet Besøg der, Kyhn søgte dertil, Chr. Krogh ligeledes, Neumann tog paany derop, P. S. Krøyer viste sig der første Gang en Regnvejrsdag i Juni 1882, Oscar Björck søgte fra Sverrige dertil, Eilif Peterssen, L. Tuxen, Julius Poulsen, Gyde Petersen kom til at høre til Kredsen paa Skagen. Flere kunde nævnes. Men videre Omtale er der ikke Plads til. Af Litteraturens Mænd med Tilknytning til Skagen bør blandt andre erindres Chr. Mantzius, Georg Brandes, Henrik

Pontoppidan, Sophus Schandorph, Helge Rode og Harry Søiberg. Især ved Malernes Virken er Skagboerne blevet bekendt ud over Landet. Deres stærke, brave, trofaste Ansigter ses paa mange Lærreder fra Skagen, der viser, hvorledes Fiskernes Arbejde kræver Sammenhold og Styrke. Kunstnerkoloniens Liv deroppe blev noget for sig. I Skagboernes Øjne tog det sig underligt ud. Michael Anchers Billede „Kristoffer og Konerne ler“ giver et godt Indtryk af de gamle Skagboeres Opfattelse af Kunstnerne og deres Færden. Denne Opfattelse blev ikke mere elskværdig af, at Indre Mission vandt mange Tilhængere i Skagen især ved store Vækkelser i

Interiør fra Skagen Bymuseum.

1884 og 1896. Men at Kunstnere malede Byens Folk og Liv og sang dens Pris førte Indtægter med sig ved, at det hidlokkede Turister i Mængde. Strandene ved Skagen kom i Ry, Byen blev et Badested for velhavende, især i Krigstiden blev den stærkt besøgt. Baade By og Befolkning ændrede Karakter. Skagboerne er ikke mere særlig gammeldags og primitive Byens gamle Særpræg er ved at være sat over Styr. Hoteller og Sommervillaer hidrager deres dertil. Klitgaarden, Posthuset, Havnebygningen, Teknisk Skole, den omdannede Borgmesterbolig og den moderniserede Kirke med flere Bygninger staar som Vidnesbyrd om Arkitekt Plesners Virksomhed i Skagen. Andre Arkitekter har ogsaa sat sig Spor i Byens Fysiognomi, Spor, der viser Bestræbelse for at faa det ny til at harmonere med Skagens naturlige Ejendommelighed.

Flere Museer findes i Skagen. Der er Drachmanns Hus, tidligere Digterens Bolig. Endnu staar det, som da han døde. Bag det store Gavlvindue er hans Atelier og Arbejdsværelse. I Aarets Løb aflægger mange Besøg dér. Museet forvaltes af en Bestyrelse og sorterer under Undervisningsministeriet. Efter Krøyers Død 1909 oprettedes Krøyers Museum. Dets Lokaler var Krøyers Hus i Plantagen, og det

findes endnu, men fra 1928 blot rummende Ting, der direkte minder om Krøyer. Tidligere var der mere i det, men da det var for lille og uegnet til Opbevaring af de mange værdifulde Ting, især Malerier, byggedes en ny Museumsbygning, tegnet af Arkitekt Plesner og indviet den 22. September 1928 i Overværelse af Kongefamilien. Dette Skagens Museum er særdeles velindrettet, i Henseende til Rum- og Lysforhold bedre end noget andet Provinsmuseum i Danmark. Det rummer mange udmærkede Billeder af store danske Malere, og dets Samlinger øges stadig ved Køb og Gaver, ved Statstilskud og ved Deponering. Slægterne Ancher og Brøndum skænkede Grunden og gav det Løfte, at efter Hotelejer Brøndums Død skulde Billederne i Gallerisalen i Brøndums Hotel flyttes til Museet. Af megen stor Interesse er blandt disse Billeder Portrætfriens Række af Kunstnere, der har besøgt Stedet. Idéen til Frisen fik P. S. Krøyer i 1884, og han og Ancher og flere andre har malet Portræterne, der sammen med andre Billeder i Salen er mere end landskendte. Naar Museer i Skagen omtales, bør ogsaa Bymuseet nævnes og ligeledes Salen med Gallionsfigurerne paa Skagens Hotel.

Den økonomiske Udvikling i Skagen siden Midten af det 19. Aarhundrede har været god. Af Ting, der markerer Udviklingen kan nævnes Oprettelsen af Sparekassen for Skagen og Omegn 1862, Baneanlægget fra 1890 og ikke mindst Bygningen af den rummelige Havn, der indviedes 1907. Den bidrog stærkt til Næringslivets Opsving. Blandt Tegnene derpaa er Oprettelsen af Skagens Bank i 1918 og Folketallets Vækst. I 1890 var der i Skagen 2323 Indbyggere, 1906 var der 2936 og 1921 var Tallet steget til 3854, de 4000 passeredes i 1930. Om Sommeren bor der flere paa Stedet. Turister og Badegæster er der mange af. Og om Vinteren hænder det under urolige Vejrforhold, at op mod 300 fremmede Fartøjer, især svenske, gaar i Havn i Skagen, d. v. s. at der da er ca. 3000 Mand mere end normalt i Byen. Den vigtigste Næringsvej er Fiskeri. Af Befolkningen lever 39 pCt. af det. Haandværk og Industri giver Brødet til 21 pCt. Den egentlige Handel er ringe, da Opland mangler, men regnes Hotelpersonalet til de Handlende, viser det sig, at 13 pCt. ernæres ved Handel. Landbrug giver Underhold til 7 pCt., forholdsvis meget i en Købstad.

De politiske Forhold i Skagen er ret egenartede. — Stemmeafgivningen svarer ikke saa nøje til de materielle Interesser som andetsteds. — Interesse for religiøse Spørgsmaal og for Afholdssagen bryder de almindelige politiske Linier. Ved Kommunevalget 1930 valgtes 4 paa en Borgerliste og 1 paa en Socialistliste. Skønt Fiskere er den talrigste Del af de erhvervsdrivende, fik en Fiskerliste ingen valgt. Men Indre Mission satte 4 Mand i Byraadet og Afholdsfolkene 2.

Skagen er præget af Fisk og Turister. Blæsten farer som før over Stedet, og Sandet kan piske Badegæsternes Ben. Men Sandfog er ikke saa slem som tidligere. Siden 1850erne har Klitplantning dæmpet det, og i samme Retning virker den over 100 Aar gamle Plantage. Som Minde om den kunstneriske Guldaldertid fra 1870erne til efter 1900 ligger Drachmanns Grav i Stendysseskikkelse i Klitterne sønden for Redningsstationen. Store Skibe passerer stadig som Hilsen fra fjerne Strande. Men Skagen er ikke længere en gammeldags Afkrog i et Land. Skagboerne faar nok af Besøg udefra.

Skagen Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MEDLEMMER AF SKAGEN BYRAAD er: Borgmester Søren Møller, Formand, Lærer P. J. Jacobsen, Auktionsholder T. Geisnæs, Blikkenslagermester Jacob Sørensen, Snedkermester A. Hansen, Tømremester C. N. Nielsen, fhv. Kaptajn C. N. Nielsen, Arbejdsmand Holger Jens Hansen, Fisker J. Knudsen, Redaktør Johs. Bindslev og Fisker Th. J. Niels Støtt.

S. MØLLER,
Borgmester.

SØREN MØLLER, Borgmester, R. af D., er født den 5. April 1870 i Skagen som Søn af Købmand Chr. Sørensen Møller og Hustru Ane Marie, født Rasmussen. Gift 1900 med Kathinka Warnstrøm. Udlært hos Faderen 1888, Afgangseksamen fra Grüners Handelsakademi 1888—89, ansat ved Carl Vandel & Søn i København 1900, overtog Faderens Forretning den 1. Januar 1900. Medlem af Byraadet fra 1917 og Borgmester siden 1925. Formand for Skagen Handelsstandsforening, Formand for Skagensbanens Bestyrelse, Formand for A/S Skagens Bank m. m.

SKAGENS HAVN, der er beliggende omtrent midt for Byen, indfattes af to Ydermoler, der fra Land er bygget ud i Havet. Begge Moler bestaar nærmest ved Kysten af en retlinet Strækning, længere ude krummes de og afsluttes med Hoveder, mellem hvilke den 62,5 m vide Munding ligger paa en naturlig Vanddybde af 6,5 m. Afstanden mellem Ydermolerne er paa Kysten 514 m. Det begrænsede Vandareal, der har en Størrelse af 16 ha, deles ved to Tværmoler i en Indrehavn og en Ydrehavn, den sidste har en Størrelse af 6 ha. Tværmolerne er af højest ulige Længde, idet den vestre maaler 333 m, den østre kun 47 m. Begge Moler afsluttes med Hoveder, som begrænser Indrehavnens Munding, der har en Bredde af 41 m. Ved Udgravning er der i Yderhavnen uddybet til 4,4 m, i Indrehavnens vestlige Del til 3,4 m, i den østlige Del og omkring Midterpieren til 3,8 m. Skagens Havn er en god og tryk Havn og af Fiskefartøjer en yderst livligt benyttet Havn. Havnens Bygning foranledigede for Staten en Udgift af ca. 1,800,000 Kr. Dette er i sig selv et stort Beløb, men regner man med Efterkrigspriser, er Skagen Havn et meget billigt Anlæg.

Det varede kun 3—4 Aar, saa tog man fat paa alle de indre Forbedringer, som den stærke Brug af Havnen nødvendiggjorde, og som Fiskeriforeningen gjorde sig til Talsmand for. I Fiskeridirektoratet og Vandbygningsdirektoratet mødte Foreningen bestandig forstaaende Velvillie for sine Ønsker, og Statsmagten har hidtil opfyldt alle rimelige Krav. Nødvendigheden af Nyanlæg viser sig imidlertid stadig tydeligere. Ved særlige Bevillinger er til Forbedringer og Udvidelser hidtil anvendt ca. 625,000 Kr. Desuden er der paa de aarlige Driftsregnskaber afholdt Udgifter til et Beløb af ca. 715,000 Kr. Havnen staar i Dag Staten i en Værdi af godt 2½ Mill. Kr.

Til Havnen fører 5—6 forskellige Veje men Hovedfærdselen foregaar ad Havnevej, der fra Apoteket bøjer af imod Syd. Hvor før Klitternes marehalsklædte Toppe gled over i den brede Forstrands rene, hvide Sand, ligger nu den store, anselige Havneplads med sine nydelige Vejanlæg og sine grusdækkede Felter, indrammet af en Række offentlige og private Bygninger, deriblandt flere af betydelig arkitektonisk Værdi: Toldkammeret, Havnebygningen, vel Skagens skønneste Bygning, og de morsomme, bryggelignende Fiskepakhuse. Paa Havnepladsen findes endvidere to Skibsværfter med Ophalingsbedding, et Baadhus for Motorredningsbaaden „Skagens Havn“ og de store til Fiskerierhvervet knyttede Nyetablissementer: Isværket og Skagen Fiskehermetik. Et andet industrielt Fiskerietablisement, Skagens Fiskeindustri, er beliggende i Vesterby i kun ringe Afstand fra Havnen.

I Forbindelse med Havnens Beskrivelse maa man nævne Fiskeriet, der har saa stor en Betydning for Skagen. Udbyttet af Hjemmefiskeriet ved Skagen i 1931 stillede sig saaledes: Kutterflaaden fiskede i Skagerak for ca. 107,000 Kr., Motorbaade og Sejljoller fiskede i Kattgat for ca. 63,000 Kr. I Bundgarnene samt med Drivgarn og Dørg fiskedes for ca. 296,000 Kr. Englandsfiskeriet gav et Udbytte af ca. 1,300,000 Kr. Det samlede Fiskeriudbytte androg altsaa i 1931 ialt godt 3 Mill. Kr.

De vigtigste Fiskesorter er Rødspætter, Makrel, Kuller og Torsk. Hertil kommer mindre Partier af Tunge, Pighvar, Slethvar, Issing, Sild, Hornfisk, Laks, Helleflynder, Rokker, Havkat etc.

Bohuslændingerne udlossede i 1931 store Mængder af Fisk i Skagens Havn: Sild, Makrel, Rokker, Rødspætter, Kuller, Hvillinger, Skærissinger, Issinger og Tunfisk. Det samlede Fiske tilførsel til Skagen androg ca. 440,000 Kr. I Skagen, hvor Næringslivets Trivsel i saa mange Henseender er baseret paa en fortsat livlig Frekvens med Bohuslän, følger man Svenskefiskernes Færd med spændt Opmærksomhed og ønsker dem et gunstigt Resultat af deres Fiskeri i kommende Tider. Der er næppe en Dag i Aaret, hvor ikke bohuslänske Fiskerbaade gæster Skagen. Ved Havnen klinger Svensk og Dansk fra Gry til Kvæld, ja undertiden om Natten med, muntert imellem hinanden.

Havneanlægget har fremkaldt nye Fiskerier paa Skagen. De vigtigste af disse er: Englandsfiskeriet og Bundgarnsfiskeriet. Aarsagen til begge disse Fiskeriers Opkomst er den, at Rødspættebestanden ved Kysten ikke kunde svare til det intense Fiskeri, der opstod, da Motorkraften for Alvor toges i Fiskeriets Tjeneste. — Man maatte søge længere væk, længere ud.

Fra Skagen har Deltagelsen i det følgende Storfiskeri paa Doggerbank været stærkt stigende. Udbyttet havde indtil 1926 været jævnt stigende. Udbyttet havde indtil 1926 været jævnt stigende, om end ikke absolut proportionelt med Fartøjernes Antal. 1927 bragte en følelig Nedgang. De følgende Aar opviste nogenlunde gunstige Resultater. Men i 1931 viste der sig igen nogen Tilbagegang. De ved Fiskeriet paa Doggerbank benyttede Fartøjer maa regnes at have en Værdi af ca. 2 Mill. Kr. og i Fiskeriet deltager ca. 300 Mand. Det er, som rimeligt, Skagens nyeste og bedste Baade og yngre, driftige Fiskere, der deltager i Englandsfiskeriet. Lejlighedsvis sælges Nordsøfisk i Esbjerg, Thyborøn og Skagen. Men i Grimsby lander dog de fleste Skagenskuttere med deres Fangst. Kun et mindre Antal gaar til Hull. Al den indbragte Fisk sælges paa Auktion, og det er de svingende Priser sammen med aftagende Forekomst af Fisk, der bringer Fortjenesten til at dale. Det er heldigvis ikke Skagboernes Dygtighed, Flid og Udholdenhed, det skorter paa. Fiskernes lange Fravær fra Hjemmet, Fartøjernes Forsyning paa udenrigske Pladser og Fangstens Salg i fremmed Havn er en af Englandsfiskeriets Skyggesider.

Bundgarnsfiskeriet paabegyndtes ved Skagen i Sommeren 1927 af Fiskerne Hans Hjort, Mads Kyed og Hans Bagh. I Fiskeriet deltager saavel Skagboer som Folk Syd fra. Der er udsat ca. 95 Garn, store, svære Redskaber med mægtige, stærke Pæle. Der har i Bundgarnsfiskeriet fundet en saa betydelig Kapitalanbringelse Sted, at Bundgarnsfiskerne maa kunne regne med et godt Udbytte, om Fiskeriet skal kunne bære sig.

For Byens økonomiske Liv har Fiskeauktionen den mest fundamentale Betydning. Et stort Held for Byen er det, at den i Hr. Thomas Geisnæs har fundet en saa overordentlig dygtig og sympatisk Auktionsmester. Fiskeforsendelsen foregaar ikke alene over Land, men ogsaa ad Søvejen. 4 Kvaser overfører betydelige Mæng-

der af levende Rødspætter og Torsk, henholdsvis til København og til Oslo. Og forskellige Opkøbsbaade aftager meget betydelige Partier af Makrel og andre Fiskesorter, især til Göteborg og Sydnorge. En betydelig Eksport af iset Fisk sker nu fra Skagen via Esbjerg til England. Bilforsendelse har været forsøgt, men Banen besørger dog langt den overvejende Del af Fisketransporten.

MATHIAS JOHAN KOLSTER, Havnemester, er født den 23. Oktober 1875 som Søn af Skibsfører P. L. Kolster og Hustru. Gift 1905. Styrmandseksamen, ansat som Havnemester ved Skagens Havn.

THOMAS ANDREASEN GEISNÆS, Auktionsmester, er født den 23. Maj 1880 i Skagen som Søn af Fisker Lars Andreassen og Hustru Oline, født Geisnæs. Gift 1905 med Kirstine Møller. Drev Fiskerihandel fra 1902—25, derefter Auktionsmester ved Fiskeauktionen i Skagen.

SKAGENS REDNINGSVÆSEN. Det vilde være urigtigt i denne korte Skildring af Skagensfiskeriet ikke at pege paa den overordentlige skønne, menneskekærlige Indsats, der af Fiskere i Skagen og Gl. Skagen er øvet i Redningsvæsenets Tjeneste. 11,133 Menneskeliv er af danske Redningsmænd frelst fra Døden i de 60—70 Aar, i hvilke Redningsvæsenet har været organiseret. Og paa Skagens Kyster har sikkert baade de fleste og de farefuldste Strandinger fundet Sted. At nævne Navne her er umuligt. Lars Kruse er Typen paa den ægte Redningsmand. Men der findes endnu mange af den samme uforfærdede Helt race deroppe.

Over saadant Virke har Gud lyst sin Velsignelse, naar det hedder: „Ingen har større Kærlighed end den, der sætter sit Liv til for Brødrene“. Og over de faldne Havets Kæmper synger Bølgerne deres Svanesang. Hør, hvad Drachmann siger i Indskriften paa Lars Kruses Grav:

LARS A. KRUSE,
Opsynsmand.

Om Revlens Brus forstummed,
saa mæler denne Sten:
Her bleges under Klittens Sand
en modig Sømands Ben.
Men Skagens Rev og Revler
erkender deres Pligt
og synger om Lars Kruses Liv
et højlydt Heltedigt.

FYRENE PAA SKAGEN. Anvendelsen af Fyr strækker sig langt tilbage i Oldtiden. I Begyndelsen var Fyret kun et Baal af Brænde og Buskads, der anbragtes paa Forbjergene, men eftersom Samkvemmet mellem Landene blev livligere ad Søvejen, byggedes der særlige Fyrbygninger, paa hvis Top der antændtes en Brændild. Da Søfarten først udviklede sig i Middelhavsløndene, er det ikke at undres over, at de fleste Fyr laa ved Middelhavets Kyst.

Det første Tilløb til et Fyr paa de danske Kyster blev gjort i Begyndelsen af det 13. Aarhundrede, idet Kong Valdemar, paa Forbøn af Præstebrodrerne i Lübeck, lod opføre en Fyrbaake ved Falsterbo.

Trafikken var paa den Tid ret livlig mellem Nord- og Østersølandene, og mange

Skagens Fyr.

var de Forlis, der fandt Sted mellem Skagen og Falsterbo. Og Gang paa Gang blev der klaget til Kongen over Manglen paa Sømærker i Kattegat. Og Kongen lod da Befaling udgaa den 8. Juli 1560 til Oprettelsen af følgende Fyr: Skagen, Anholt og Kullen. Der blev saaledes skrevet til Lensmanden Otto Brache paa Aalborghus om Oprettelsen af Skagens Fyr:

„Vor Gunst tilform. Vid at den søfarende Mand og fremmede Skipper, som til Søs søger deres Næring, haver for os ladet beklage, hvorledes at dem undertiden sker stor Skade mellem Skagen og Falsterbo, saa at mange kommer om Skib og Gods, og derfor er begærendes, at der maatte gøres noget ydemere Varde end allerede gjort er og lagt paa Grundene med Fyrlamper og Tønder; thi bede vi Dig at ville, at Du med det første lader gøre paa vor Bekostning en Fyrlampe af tørt Ved, alle Nætter Aaret igennem, saalænge Skibene sejler, saa at den søfarende Mand kan se at rømme og tage Vare for Grundene.“

Og i Foraaret 1561 traadte Fyrindretningerne i Virksomhed. Men der blev flere Gange klaget over, at Lampen paa Skagen ikke tændtes i rette Tid, og over, at den kun holdtes tændt en eller to Timer om Natten. Lensmanden paa Aalborghus fik derfor den 7. Juni 1561 en Skrivelse, hvori Kongen udtaler sit Mishag og sin Forundring herover, og paalægger ham at sørge for, at Tolderen fører Opsyn med, at ingen Forsømmelser sker med Fyrlampen. Men der blev atter klaget over, at Lampen ikke holdtes tændt længere end til Midnat. Men nu blev Kongen vred og skrev til Lensmanden, at hvis han ikke kunde udrette at holde Lampen tændt, skulde han fraskrive sig det. Lensmanden lod sig det ikke sige to Gange, men bad sig fritaget for Tilsynet med Fyret, og dette blev derfor tildelt Tolderen paa Skagen Simon Prytz ved kgl. Brev af 7. September 1561.

Fyret paa Skagen blev senere omdannet til et Taarnfy, og nu brugte man Tran i Stedet for som ovenanført Brænde. Fyrbelysningen med Tran har sikkert været benyttet i ca. 30 Aar, inden man gik over til at bruge Talglys. Udgifterne ved denne Belysning skulde for Halvpartens Vedkommende bæres af Skagens Bys Beboere, medens Tolderen paa Kongens Vegne skulde udrede Resten.

I Aarene 1627—27 blev der opstillet et nyt Fyr, thi det gamle var ødelagt ved en Brand, og da indførtes en hel ny Konstruktion, nemlig Vippeformen. Men i 1633 maatte det flyttes, fordi Havet bortskyllede Grunden. Ligeledes blev Fyret i 1695 flyttet, fordi det ikke stod højt nok. I 1745 blev det gamle Vippfy aflyst af et Taarnfy, der er 21 m højt og er beliggende i Udkanten af Østerby, det benyttes endnu til Ismeldinger for Skibene. I 1857—58 opførtes et nyt rundt, graaligt, lidt smalt tillø-

bende Taarn, der er 46 m højt. Fyret er beliggende ca. 2 km VSV. for den den for den yderste Spids af Grenen.

Da Højen Fyr først oprettedes i 1892 har det i egentlig Forstand ingen Historie. Aarsagen til Oprettelsen maa søges i de mange Strandinger, som, særlig i Sejlskibenes Tid, forefaldt paa Kyststrækningen lige fra Kandestederne til Grenen, navn-

Højen Fyr.

lig i Taage savnedes der her paa Skagen Nordstrand en Taagesignalstation, som ved karakterbestemte Signaler dels kunde give Skibene Oplysning om, hvor de befandt sig, og dels ved Signalerne rette deres Kurs mod Fyrskibet og saaledes uden Forhindringer bringe dem Revet rundt. Se iøvrigt Statistiken over stedfundne Strandinger ved Stationerne paa den ovennævnte Kyststrækning i Eisenreich: „Det norrøjske Redningsvæsen“, jvnf. ogsaa Klitgaard: „Skagen Bys Historie“, hvor der omtales en Del Strandinger før Redningsvæsenets Oprettelse og henviser til Skagens gamle Tingbøger, Dokumenter og andre Arkivalier. Højen Fyr er ikke i Besiddelse af nogen egentlig Statistik over de i Fyrets Nærhed forefaldne Strandinger, men i Følge Indberetninger kan det ses, at der alene fra 1913 er forefaldet ca. 60—70 Strandinger i Fyrets Nærhed. Bl. m. a. kendte Strandingstilfælde kan særlig fremhæves den svenske Brig „Daphne“s Forlis ved „Batteriet“ ca. 1—2 Sømil Øst for Højen Fyr (ved hvilken Lars Kruse gjorde sig bekendt) og „Igots Mendis“ Stranding ca. ½ Sømil Øst for Fyret — begge Tilfælde omtalt i Eisenreichs Bog.

Tillige findes der ved det farlige Skagens Rev, som bestaar af fast, hvidt Sand, Fyrskibet „Skagens Rev“, der er udlagt i Aaret 1878.

E. M. HANSEN,
Fyrmester.

ERIK MOURITS HANSEN, Fyrmester, er født den 18. Oktober 1887 paa Thurø som Søn af Skibsfører Hans Peter Hansen og Hustru Hansine, født Jørgensen. Gift 1912 med Sigrid Rasmine Petersen. Styrmandseksamen i 1908 fra Svendborg. Reserveløjtnant i Marinen i 1912, Styrmand i D. F. D. S. fra 1912—14, ansat ved det danske Fyrvæsen i 1914 som Assistent ved Lyngvig Fyr, Fyrmester paa Vejrø 1921, ansat som Fyrmester ved Skagens Fyr siden November 1930, Bestyrer af Skagens Signalstation og Meteorologisk Instituts Station.

T. O. V. JACOBSEN,
Fyrmester.

TAGE OLUF VOLMER JACOBSEN, Fyrmester, er født den 14. Juli 1891 i Odense som Søn af Realskolebestyrer i Lyngby ved Grenaa Peder Jacobsen og Hustru Esther, født Thomsen.

Gift 1918 med Eva Poulsen. Radioeksamen, Certifikat 1. Klasse, fra Radioskolen i Svendborg 1914, Radiotelegrafist i Marinen fra 1. Oktober 1914—Juni 1916, Fyrassistent ved Blaavandshuk Fyr fra 1. Juni 1916—1920, ved Sletterhage Fyr fra 1. Maj 1921—1925 og paa Hanstholm Fyr fra 1925—27, Fyrmester paa Sprogø fra 1927—30, ansat som Fyrmester ved Højen Fyr fra 1. December 1930.

FEIDLER JENSEN,
Fyrassistent.

AA. L. RELSTER,
Fyrassistent.

P. C. P. PALSBAK,
Fyrassistent.

E. BORN,
Fyrassistent.

KARL JOHANNES JACOB CLAUSEN JACOBSEN, Fyrassistent, er født den 29. Septbr 1889 i Svendborg som Søn af Kaptajn Anders Christian Jacobsen og Hustru Sofie Frederikke, født Tønners. Gift 1915 med Dagmar Nicoline Jochumsen. Styrmandseksamen fra Svendborg April 1909, Skibsførereksamen August 1909, sejlede derefter i oversøisk Fart indtil 1915, ansat ved Skagens Fyrs Signalstation fra 1. December 1915. I Bestyrelsen for Skagens Marineforening og for Skagens Jagtforening.

AAGE LAURENTIUS RELSTER, Fyrassistent, er født den 4. Marts 1903 i Nyborg som Søn af Skibsfører Niels Petersen og Hustru Ulrikka, født Willumsen. Gift 1926 med Oda Larsen. Styrmandseksamen fra Svendborg 1920, Skibsførereksamen 1921, sejlede som Styrmand indtil Værnepligt i 1922, Styrmand ved D. D. P. A. indtil Efteraaret 1924, derefter Vikar ved Skagens Fyrs Signalstation fra 1924—25 og fra 1925 fast ansat samme Sted.

PETER CHR. PETERSEN PALSBAK, Fyrassistent, er født den 6. Juni 1888 i Sct. Jørgens Sogn, Svendborg, som Søn af Skipper Rasmus Palsbak og Hustru Mathilde, født Hansen. Gift 1915 med Johanne Margrethe Zakariassen. Styrmandseksamen fra Svendborg 1908, sejlede som Styrmand i oversøisk Fart indtil 1914, deraf 1 Aar hos Svitzer, ansat som Fyrassistent ved Skagens Fyrs Signalstation fra 1. December 1915.

EINAR BORN, Fyrassistent, er født den 9. September 1893 i Hirtshals som Søn af Fyrassistent ved Hirtshals Fyr Frederik Albert Born og Hustru Pauline, født Wolder. Gift 1916 med Marie Amalia Christensen. Maskinisteksamen 1916, Maskinmester ved Orlogsværftet fra 1916—19, rejste derefter for Fyrvæsenet i 1921, Fyrassistent ved Kronborg Fyr 1922 og ved Rubjerg Knude Fyr 1923. ansat som Fyrassistent ved Højen Fyr fra 1. November 1925. Medlem af Soreten.

SKAGENS GAMLE KIRKE, hvis Taarn endnu rager op af Sandet ca. $\frac{1}{4}$ Mil Sydvest for Byen, var en anselig Bygning og skal have været den længste Kirke i Vendsyssel. Den var opført i gotisk Stil og af Mursten og næppe anlagt før henimod Aar 1400, efter at Skagen var bleven Hovedbyen. I Følge en i Resens „Danske Atlas“ 1675 meddelt Tradition har engelske og hollandske Fiskere, som fordem havde bygget nogle ringe Hytter i Gl. Skagen, hidført Sten og Kalk til at bygge Kirken med, og 1712 skal der endnu i Taarnets nordre Hjørne have været en Indskrift, som berettede, at Kirken var bygget af Englændere, hvilken Indskrift senere blev overkalket, men selv om det er troligt nok, at fremmede Fiskere kan have bidraget til Opførelsen med Gaver og Transport af Materiale, forudsætter Kirkens Stør-

relse og hele Udstyr dog en ikke ubetydelig stationær Befolkning, og en saadan kom netop hertil i det 14. Aarhundrede. Paa Mursten saavel som Vingetagsten fra Kirkeruinen findes et Fabriksmærke, Bogstavet H indskrevet i et Hjerte, der viser hen til et hollandsk Teglværk fra Reformationstiden, andre Murstensrester, der er fundet i Affaldsdynger i Skagen, og som muligt hidrører fra Kirken, men muligt dog ogsaa fra Toldergaarden, har som Fabriksmærke en Nøgle, i hvis Øje staar Bogstaverne S. P., der viser hen til Sct. Peders Teglværk i Lübeck.

Skagens Kirke var indviet til Sct. Laurentius, der vel maa anses for at være Byens Værnehelgen, og hvis Helgendag var den 10. August. Den hellige Laurentius var en Spanier, der var Diakon og Skatmester i Rom, og som i Følge Legendens under en Kristenforfølgelse 258, da man forlangte Kirkens Skatte udleveret, svarede, at Værdierne tilhørte Menighedens Fattige og Syge. Han blev derpaa levende brændt paa en Rist, og det er dette Redskab, der ses paa Skagens Segl fra 1535 tilligemed en Fisk, der naturligvis skal symbolisere Byens vigtigste Næringsvej. Hvad Kirkens Udvortes angaar, ved vi at der var Langskib og Kor, der gik i et og var overhælveth, Taarn mod Vest, Vaabenhus mod Syd og et stort Sakristi mod Nord. Kirken var oprindelig tækket med Bly, og endnu ved Midten af det 18. Aarhundrede var baade Skibet, Sakristiet og Taarnets nordre Side tækket med dette Materiale.

Ved Sandstormen 1775 lagde Sandet sig helt op for Kirkedøren, og i de næste Aar kunde Adgangen kun holdes fri ved jævnlig Brug af Spaden. Endelig blev den paa Grund af Sandflugt og Brøstfældighed nedlagt, solgt og nedbrudt paa det massive Taarn nær, der bevarede som Sømærke. I 1903 blev det fredlyst under Nationalmuseet. Det blev i 1918 underkastet en haardt tiltrængt Hovedstandsættelse.

Ude i Klitten, hvor det gamle Kirketaarn rager op af Sandet i ensom Møjestæt, skjuler sig vel ikke — som H. C. Andersen digter for os — et Kirkerum „med mægtige Hvælvinger“, men der staar betydelige Rester af Murene, hvilket ogsaa blev konstateret ved en mindre Gravning i 1909, og begravet under Sandet ligger endnu Kirkens gamle Døbefont og Gravstenene over Byens fremragende Borgere af geistlig og verdslig Stand, ligesom Taarnets Omgivelser udgør Skagens gamle Kirkegaard, hvor Græsset er „stridt og stift, men med vilde Blomster iblandt“.

Foruden den gamle Kirke fandtes der i Middelalderens Slutning et Par Kapeller, der var indviet til Sct. Laurentius, nemlig et i Højen, af Bindingsværk og straatækt, og et, som oprindelig skal have staaet mellem Østerby og Vesterby. Det gamle Kapel, der var af Egebindingsværk, tækket med Sten, og som havde Klokkhus med to Klokker, faldt ned i 1664, men genopførtes. I Slutningen af det 17. Aarhundrede flyttedes det til Vesterby. Det var af Bindingsværk, 17 Fag langt og med et fritstaaende Klokketaarn.

Kapellerne i Vesterby og Højen omtales 1787 hos Olavius som saa forfaldne og brøstfældige, at Folk under Gudstjenesten næppe uden Helbreds Tab kunde være derinde, og er intet sikrere, end at de inden kort Tid falder ned. Kapellet i Vesterby blev dog rigtignok noget udbedret og blev benyttet af Sognefolket indtil Aaret 1841, da den nye Kirke blev opført, omtrent paa Kapellets Plads. Kapellet i Højen blev nedrevet i 1893.

SKAGENS NYE KIRKE. Grundstenen til den nye Kirke blev nedlagt den 6. September 1839, den blev rejst ved Siden af Kapellet og indviet den 21. August 1841. Kirken er opført for Penge, der indkom ved en Kollekt over hele Landet samt for

4000 Rdl., som indvandedes ved Nedlæggelsen af det dansk-lutherske Kapel i London, og som skænkedes i dette Øjemed. Den er opført af Mursten efter Tegning af Konferensraad C. F. Hansen og bestod oprindeligt af et treskibet Langskib med et lille Klokketaarn mod Vest, der kronedes af et Kors, som nu staar som et Mindesmærke ude paa Kirkegaarden over de ved „Speed“s Stranding 1909 omkomne Sømand. — Kirken „havde Ord for“ at være opført i Stil med Slotskirken og Frue Kirke, men i sin „Dagbog for en Rejse i Vendsyssel“ siger Goldschmidt 1865, at det er den styggeste Bygning, man kan se, „et Forsøg i Æstetik des Häsliches“. I 1909—10 blev den ombygget og udvidet og fik to apsislignende Udbygninger paa Sydsiden og en paa Nordsiden samt Sakristi og et Taarn, der ender i et Spir, det er 36½ Meter højt. Prædikestolen med Metalornamenter, Orglet og Lysekronerne stammer fra samme Tid og Altertavlen, der forestiller Jesus Fødsel er af nyere Dato. Den er malet af Joachim Skovgaard og skænket af Frk. Ida Suhr. Udvendig i Kirkemuren ved Indgangsdøren er 1866 indsat et Basrelief i Bronze til Minde om de 8 Redningsmænd, der druknede den 27. December 1862 under Forsøg paa at redde Besætningen fra Briggen „Daphne“.

CHR. BACK JEPSEN,
Sognepræst.

R. BILDE,
Organist.

HANSEN LARSEN,
Kantor.

H. T. SØRENSEN,
Graver.

CHR. BACK JEPSEN, Sognepræst, R. af D., er født den 8. Oktbr. 1874 i Sejerslev Sogn som Søn af Købmand Cornelius Jepsen og Hustru Kathrine, født Back. Gift 1905 med Margrethe Ussing. Student 1894 fra Viborg, cand. theol. 1900, Lærer i Randers 1901—03, ved Herning Realskole fra 1903—07, red. Kapellan i Nykøbing paa Mors fra 1907—13, Sognepræst i Tømmerby og Lild Kommune fra 1913—25, ansat som Sognepræst ved Skagen og Hulsig Menigheder siden Juni 1925. Formand for Menighedsraadet og Skolekommissionen. Formand for Grænseforeningen. I Bestyrelsen for forskellige Legater.

ROLAND BILDE, Organist, er født den 20. Marts 1906 i Frederikshavn som Søn af Skipper Peder Bilde og Hustru Alma, født Nielsen. Gift 1930 med Karen Marie Michelsen. Elev fra det kgl. Musikkonservatorium Juni 1929, Organist ved Skagens Kirke siden 1. Maj 1931. I Bestyrelsen og Kasserer for Kristelig Lytterforening.

CHRISTEN HANSEN LARSEN, Lærer og Kantor, er født den 9. Oktober 1872 som Søn af Skomager Godtfred Larsen og Hustru Marie, født Christensen. Gift 1896 med Mette Marie Nielsen. Dimitteret 1892 fra Skaarup Seminarium. Har været: Kommunal Revisor, Formand for Ligningskommissionen, Formand for Turistforeningen, Formand for Borgerforeningen. Er endnu: Lærer ved Skagens kommunale Skolevæsen og Kantor ved Skagens Kirke, Forstander for Teknisk Skole, Forstander for Skagens Handelsskole, Formand for Samvirkende jyske Turistforeninger, Sekretær for Skagens Fiskeriforening. Har været flittig Medarbejder ved Fag- og Dagblade og i mange Aar Lokalredaktør for „Vends. Tid.“ paa Skagen og er det endnu. Har udgivet et meget benyttet Skrivebogsapparat: Haandskrifts-Skrivebogen og Haandskrifts-Stilebogen.

HENRIK SØRENSEN, Graver og Kirkebetjent, er født den 20. December 1870 i Skagen som Søn af Fisker Niels Christian Sørensen og Hustru Mette Marie, født Henriksen. Gift 1894 med Ellen Marie Møller. Ansat som Graver og Kirkebetjent ved Skagens Kirke.

SKAGENS SKOLEVÆSEN. Ligesom andre Købstæder havde Skagen en Latin-skole, der laa ved Kapellet i Østerby og som var oprettet ca. 1550 paa Initiativ af Biskop Oluf Chrysostomus.

Om Bygningen, der var opført og vedligeholdtes af Byen, erfarer vi, at den i det 17. Aarhundrede var en straatækt Bindingsværksbygning, der laa paa en Forhøjning i Terrænet, hvilket havde til Følge, at der ideligt maatte paaføres Græstørv, for at Sandet ikke skulde blæse bort. En Følge af den udsatte Beliggenhed var ogsaa, at Vinduerne hyppigt maatte fornyes, fordi de blæste ud; de blev forøvrigt kalket hvert Aar, muligt for at blænde dem, for at Disciplene ikke skulde adspredes ved at se ud.

I Bygningen var foruden Skolestuen en Stue og et Stegers, der vist brugtes til Bolig for en Hører, thi til en Rektor, der maatte forudsættes at være gift — almindeligvis var det Byens Kapellan — afgav den næppe Plads nok. Den 2. Juni 1634 toges der Syn over Bygningen: Vinduerne i Stuen var brøstfældige, og i Skolelokalet helt borte, Gulvet var optaget, Bænke og Skamler borte, et Vindue i Stegerset borte og Husets Vægge tildels meget brøstfældige. Skolen beboedes da af Rektorens Svoger, Byskriver Anders Christen Læsø.

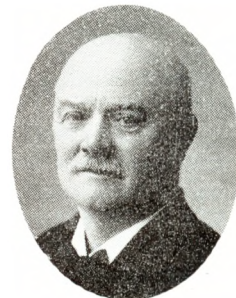
Den 22. December 1634 blev Rektoren tiltalt, fordi han ikke havde holdt Bygningen ved Magt, men havde lejet den ud. Paa Tinget den 21. Maj 1635 tilbød han da at holde Skole paa det af Øvrigheden forordnede Sted, med mindre Højøvrigheden anderledes vilde bevilge ham. I Skolen var indtil 1703 en Kakkellovn af Lerkakkeler, som ofte maatte fornyes, men 1703 lejedes en Jernkakkellovn for 4 Mark aarlig, og 1729 købtes en saadan. 1692 anskaffedes en Solskive. Paa dette Tidspunkt boede den danske Skolemester i Huset, og det blev han ved med, thi Skagens Latinskole fik aldrig nogen synderlig Betydning og havde indtil 1694 kun en Klasse, senere to, hvorfor den heller aldrig har dimitteret til Universitetet, men sendte de Disciple, der skulde studere, til andre Latinskoler. I Aarene 1697—99 blev Skolen underkastet store Istandsættelser og ligeledes 1734, men den 31. December 1739 blev den i Henhold til Reskript af 27. November samme Aar nedlagt, og ved Skolens Ophævelse beholdtes Rektorembedets Indtægt af Kapellanen mod, at denne fremtidig lønnede en duelig dansk Skoleholder.

Foruden Latinskolen i Skagen var der allerede i 1600erne „Danske Skoler“ baade i Skagen og Højen. Særlige Skolebygninger var der vist ikke, i hvert Fald ikke offentlige, men da Latinskolen ophævedes, fik den danske Skole i Skagen dennes Bygning, som indtil 1816 sorterede under Kirken, men da overgik til Kommunen ligesom i andre Købstæder. Skolevæsenet i Skagen organiseredes den 7. Januar

1824, da der ansattes en Lærer i Østerby foruden Læreren og Kirkesangeren i Vesterby. Østerby og Vesterby Skoler blev i 1901 forenet til en kommunal Skole, og 1907 oprettedes en kommunal Realskole, denne var tidligere privat, men efter at den var overtaget af Kommunen fortsattes Undervisningen i de samme Lokaler indtil 1919, da der blev opført en Bygning til Mellem- og Realskolen. Denne opførtes paa Borgerskolens Grund og efter Tegning af Arkitekt A. Haunstrup.

H. H. VESTERSTRØM,
Overlærer.

H. V. HANSEN,
Lærer.

HOLGER HANS WESTERSTRØM, Skoleinspektør, er født den 24. Oktober 1880 i Verringe Odense Amt som Søn af Gaardejer Søren Theodor Westerstørøm og Hustru Dorthea, født Wulff. Gift 1911 med Ellen Hansen. Dimitteret 1901 fra Skaarup Seminarium. Andenlærer i Tranbjerg fra 1903—06, Lærer ved det kommunale Skolevæsen i Vejle fra 1906—20, udnævnt til Skoleinspektør og Overlærer ved Skagens kommunale Skolevæsen 1. November 1920. Medlem af det sociale Udvalg, i Bestyrelsen for Kræftens Bekæmpelse, tidligere Medlem af Menighedsraadet og Værgeraadet.

HANS VALDEMAR HANSEN, Lærer, er født den 5. Decbr. 1874 i Skaarup som Søn af Husmand Hans Peter Gølfredsen og Hustru. Gift 1909 med Kristine Carstensen. Dimitteret 1895 fra Skaarup Seminarium, forskellige Vikariater fra 1895—98, Lærer i Vejlbj fra 1898—1901, ansat som Lærer ved Skagens kommunale Skolevæsen siden den 8. Juni 1901. Tidligere Medlem af Værgeraadet igennem 12 Aar.

G. MYRUP,
Lærer.

J. P. PAULSEN,
Lærer.

J. P. JACOBSEN,
Lærer.

VILHELMINE HOLST,
Lærerinde.

GUNNAR MYRUP, Lærer, er født den 21. Maj 1880 i Klim som Søn af Gaardejer Christian Myrup og Hustru Ane Marie, født Rasmussen. Gift 1907 med Cathrine Østergaard (død). Dimitteret 1902 fra Ranum Seminarium, Lærer ved Hals Realskole fra 1902—04, ved Holstebro Realskole fra 1904—05, ansat som Lærer ved Skagens kommunale Skolevæsen siden 1. Maj 1905. Formand for Skagens Motorforening. Næsiformand i Menighedsraadet, valgt af Ministeriet for offentlige Arbejder som Medlem af Hjørring Amis Vejkrydsudvalg, Repræsentant for Forenede danske Motorejere, i Bestyrelsen og Sekretær for Dansk Arbejdes Skagens Afdeling, Kommunalrevisor 1921—29.

JØRGEN PETERSEN PAULSEN, Lærer, er født den 7. August 1871 i Sjølund i Vejle Amt som Søn af Gaardejer Peter Andreas Paulsen og Hustru Anna Kathrine, født Skovmand. Gift 1901 med Anna Christensen. Student 1892 fra København, dimitteret 1895, forskellige Vikariater fra 1895—97, Værnepligt fra 1897—98, Lærer ved Hinnerup Realskole fra 1898—1901, Lærer i Bonnerup 1901 og Lærer i Hedegaard, Førstelærer i Pinstrup fra 1906—07, ansat som Lærer ved Skagens kommunale Skolevæsen siden 1. November 1907.

JACOB PEDER JACOBSEN, Lærer, er født den 30. August 1872 i Skagen som Søn af Fisker Søren Jacobsen og Hustru Johanne, født Nielsen. Gift 1898 med Helene Koefoed. Dimitteret 1897 fra Ranum Seminarium, Enelærer og Kirkesanger i Rønbjerg fra 1898—1900, Lærer og Kirkesanger i Sindal fra 1900—07, ansat som Lærer ved Skagens kommunale Skolevæsen siden 1. November 1907. Medlem af Ligningskommissionen fra 1909—15, Medlem af Byraadet fra 1915—25 og igen fra 1929, deraf en kortere Periode som Borgmester, Medlem af Bestyrelsen for Skagens Sømandshjem, Formand for Søndagsskolen, indtil Januar 1934 Formand for Skagens Sygehusudvalg.

VILHELMINE HOLST, Lærerinde, er født den 25. Maj 1872 i Skagen som Datter af Købmand, Justitsraad Lars Kjelder Holst, R. af D. og DM, og Hustru Marentine, født Krogh. Præliminæreksamen fra Universitetet 1889, Studierejser i Frankrig og England, i en Aarrække Privatlærerinde, Lærerinde ved Skagens private Realskole fra 1896—1903, Aarskursus i København fra 1903—04, Lærerinde ved Frk. Branners Skole fra 1904—07, ansat som Lærerinde ved Skagens kommunale Skolevæsen siden 1. November 1907.

HENRIETTE HJORTH, Lærerinde, er født den 7. Juli 1884 i Skagen som Datter af Christen Hjort og Hustru Mathilde, født Thellefsen. Dimitteret 1906 fra Silkeborg Seminarium, Lærerinde ved

Skagens private Realsskole fra 1906—07, ansat som Lærerinde ved Skagens kommunale Skolevæsen siden 1. November 1907. Tidligere i Bestyrelsen for K. F. U. K., i Bestyrelsen for Dansk Kvinde-samfunds Skagens Kreds.

SKAGEN TEKNISKE SKOLE. I Slutningen af Firserne blev der af forskellige Borgere, f. Eks. daværende Postmester Schrader og Andenlærer Hedemand, forsøgt Aftenskoleundervisning i Skagen. Undervisningen omfattede ikke de egentlige tekniske Fag, og der var adskillige Standsninger i Arbejdet. Det var først i Aaret 1892, at Haandværkerforeningen paa et Møde den 5. Oktober besluttede at oprette en teknisk Skole med Aftenklasser, og siden da har der hver Vinter været drevet teknisk Undervisning i Skagen. Skolen fik den 11. August 1895 sin egen Bestyrelse. Denne kom til at bestaa af: Snedkermester Karsten Petersen, Smedemester Henning Jensen, Tømrer P. Eskildsen (Olhøj) og Kaptajn P. K. Nielsen, der nu alle døde. — Førstnævnte var i 35 Aar Bestyrelsens Formand.

Det er dog først adskilligt senere, at Virksomheden tog et efter Forholdene betydeligere Omfang. Hvad der navnlig bidrog hertil, var den Omstændighed, at Skolen i denne Periode fik sin egen nye, tidssvarende Bygning. Tidligere havde man bestandigt maattet skifte Lokaler, og Undervisningen foregik vekselvis i Værkstedrum, i Privatlejligheder og i Byens forskellige Skoler, dels i Vesterby, dels i Østerby. Da dette Forhold, med det stigende Elevantal, i Længden var aldeles uholdbart, besluttedes det i December 1903 at sætte alt ind paa at tilvejebringe en særlig Skolebygning. Kommunen skænkede en heldig beliggende Grund ved Mindestenen i Østerby, der indkom en Del frivillige Bidrag, og med Støtte af Staten (4200 Kr.) rejstes der saa en ny teknisk Skole, tegnet af Arkitekt Ulrik Plesner, opført af Byens egne Haandværkere og højtidelig indviet i Oktober 1906. I Bygningen findes tre Klasseværelser samt en Bolig for Pedellen. Skagen tekniske Skole har nydt stigende Støtte af: Staten, Hjørring Amts Skoleraad, Skagen Byraad, Sparekassen for Skagen og Omegn, A/S Skagens Bank, Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, Haandværkerforeningen og Private. Bestyrelsen bestaar af følgende: Snedkermester L. Chr. Lønstrup (Formand), Tømrermester N. C. Nielsen (Næstformand), Malermester A. Sjøbeck, Maskinmester Chr. Christensen og Gasværksbestyrer J. Søndbroe. Skolens Inspektør er Kantor Chr. Hansen Larsen, der har været Inspektør siden 1905. Skolens Lærerpersonele bestaar foruden af Inspektøren af: Tømrermester Vald. Truelsen, Fabrikant Jørgen Jensen, Malermester Chr. Bruun, fhv. Kantor Fritz Holst og Bankassistent V. H. Christiansen.

I en Række af Aar har Skolens Lokaler i Sommermaanederne med ministeriel Tilladelse været benyttet til Udstilling af Arbejder af de i Skagen bosiddende Kunstnere. Paa Udstillingen har følgende Kunstnere været repræsenteret: Anna Ancher, Michael Ancher, Holger Drachmann, P. S. Krøyer, Carl Locher og L. Tuxen samt enkelte yngre Kunstnere. I de sidste Aar har Maleren Emil Ekman og Maleren Marx Reese været Udstillere i Teknisk Skole.

SKAGEN HANDELSSKOLE. Forslag om Oprettelse af en Handelsskole fremkom i Aaret 1919. I nogle Vintre havde man med Direktør Th. Christensen som Lærer i Bogføring givet Handelslærlinge Adgang til Teknisk Skoles Undervisning i

Dansk, Skrivning, Regning m. m. Denne Ordning var naturligvis i Længden uholdbar. Paa Initiativ af Handelsskolens nuværende Forstander, Kantor Chr. Hansen Larsen, holdtes der saa et Møde, hvori deltog Borgmester Iver Christensen, Handelsstandsforeningens Formand, Købmand Søren Møller, samt de to førnævnte Lærere, Direktør Th. Christensen og Kantor Larsen. Til Stede var ogsaa Forstander H. V. Thiesen, Frederikshavn, der gav nogle gode Raad om, hvordan Sagen vedrørende Oprettelse af en Handelsskole bedst kunde gribes an. Efter nogle Betæneligheder, særlig for Planens økonomiske Side, tog man Skridtet fuldt ud og startede saa i 1920 en særlig Handelsskole. Og der er sikkert ingen, der har fortrudt, at en saadan Institution tilvejebragtes i en By af Skagens Størrelse og med dennes Udviklingsmuligheder.

Skolens Lærerpersonele bestaar foruden Forstanderen af: Fhv. Kantor Fritz Holst, Kommunalærer Th. Krusell og Kommunalærer D. M. Jensen.

SKAGENS SÆTTE- OG FISKESKIPPERSKOLE blev oprettet den 22. Oktober 1921 af daværende Signalør ved Skagens Signalstation, F. B. Michelsen, under Navn af Aftenskole for Fiskere. Paa den Tid synes det, at der vilde kunne blive Brug for flere navigationsuddannede Fiskere. Man begyndte under ret primitive For-

Skagens Fiskeskipperskole,

hold. Det første Aar var der 16 Elever som man underviste i nogle Lokaler i Hr. Michelsens private Lejlighed i Østerby. Skolen blev drevet som Aftenskole med Sætteskipper-Prøven for Øje, og Signallørne Palsbak og Jacobsen medvirkede. Aaret efter flyttede Skolen til sin nuværende Plads. I 1924 var Hrr. Michelsen ikke i Stand til at fortsætte Skolen, idet denne krævede for

meget af hans Tid, ligesom de voksende Krav til Sætterskipperprøven medførte, at Hr. Michelsen ikke fandt det forsvarligt at fortsætte med Aftenskolen.

Skolen, som man var klar over havde sin store Betydning for de unge Fiskere, blev da overtaget af Fiskeriforeningen, som nu driver den med Hrr. Michelsen som Forstander. Han fratraadte sin Stilling ved Signalstationen og helligede sig udelukkende Skolens Gerning, og denne blev nu Dagskole. Skagens Kommune har siden da ydet den Tilskud og man søgte at faa den statsanerkendt, hvilket lykkedes i 1927 ved daværende Handelsminister Slebsagers energiske Indskridende.

FREDERIK BARFRED MICHELSEN, Navigationsskolelærer, er født den 29. Juni 1891 i Nordby paa Samsø som Søn af Gaardejer Steffen Michelsen og Hustru Juliane, født Kjærulff. Gift 1929 med Ingeborg Løcht. Kom til Søs i 1905, tog Styrmandseksamen 1912 fra Svendborg, Skibsførereksamen 1914, underviste samtidig ved Skolens Sætteskipperafdeling, Hjælpelærer ved Svendborg Navigationsskole 1. Maj 1915, fast ansat 1. April 1916 og studerede samtidig Matematik og Maskinlære, tog Maskinisteksamen i 1917, ansat ved Skagens Signalstation fra 1. November 1920—1. Oktober 1924, derefter Forstander for Skagens Sætte- og Fiskeskipperskole.

F. B. MICHELSEN,
Forstander.

SKAGENS BIBLIOTEK. Begyndelsen til Skagens Bibliotek blev gjort den 19. Juli 1868 i følgende Skrivelse: „Da vi Undertegnede er traadt sammen for at virke for Oprettelsen af en Almuebogsamling her i Skagen, der tæller omtrent 1600 Mennesker, hvoraf 12—1300 henhører til Almuen, tager vi os den Frihed at forespørge om ikke maatte være villig til at overlade os nogle Bøger, navnlig af fædrelandshistorisk, verdenshistorisk, naturhistorisk, topografisk, landøkonomisk eller andet Indhold, passende for Fiskere, Haandværkere eller smaa Avlsbrugere. Vi har intet, men henvender os allevegne hvor vi antager at kunne faa et eller andet og tror, at Sagens Fremme vil bære Frugt og bidrage til at vænne Almuen af med at hænge i Butikkerne og drikke Brændevin i deres ledige Stunder.“

Skrivelsen, der var underskrevet af Byfoged J. J. Frich, Lodsoldermand J. Nielsen, Sognepræst H. B. Tønnesen og Skolelærer T. C. V. Nielsen, sendtes til forskellige Biblioteker, Forlæggere og kendte Mænd Landet over. Resultatet udeblev ikke, thi Foreningen „Skagens Folkebibliotek“ saa Dagens Lys den 15. Marts 1869 med en Bogbestand paa 636 Bind optaget i det samtidig udgivne Katalog.

Biblioteket havde til Huse i Præstegaarden og Pastor Tønnesen forestod Udlaanet. Laanerne betalte ugentlig 2 Sk. for een Bog og 3 Sk. for to Bøger ad Gangen. Indtægten herved beløb sig det første Aar til 7 Rdl. 4 Mark 4 Sk. En Overgang flyttede Biblioteket til Vesterby Skole, hvor Lærer A. Christensen var Bibliotekar, men paa Grund af Svagelighed frasagde han sig Stillingen i 1885, hvorefter Biblioteket atter var i Præstegaarden. Benyttelsen har sikkert ikke været overvældende, for Bøgerne blev hensat i Tørvehuset.

I 1906 finder vi Biblioteket opstillet i et Klasseværelse paa Realskolen, og en Boghandler forestod Udlaanet, der foregik en Gang ugentlig. Institutionen førte dog stadig en hensygnende Tilværelse, vel navnlig paa Grund af den Omstændighed, at to Embedsmænd, Sognepræsten og Byfogden skulde forestaa Ledelsen, uden Hensyn til, om de havde Interesse for Sagen eller ej. Det var derfor ikke underligt, at Virksomheden af og til gik i Staa.

I 1910 eller 11 havde Lærer Kr. Krarup nogle Forhandlinger med Byfoged Richter om Sagen. Byfogden gjorde gældende, at han ingen Forpligtelse havde til at tage sig af Arbejdet, og han var derfor interesseret i at faa en anden Ordning, som Krarup saa fik gennemført. Biblioteket fik Lokaler i Kæmnerkontorets Venteværelse, hvor der var Udlaan to Gange om Ugen. Arbejdet som Bibliotekar var stadig ulønnet og udførtes af Lærer Krarup — en Tid bistaaet af Forfatteren Harald Bergstedt.

I 1919—20 reorganiserede Kr. Krarup Biblioteket, idet man gik over til Decimal-klassedelingen og den 27. Januar 1921 skete Overgangen fra Foreningsbiblioteket Skagens Folkebibliotek til den selvejende Institution Skagens Bibliotek. — Samtidig

M. G. BERTELSEN,
Bibliotekar.

for Skagens Bibliotek.

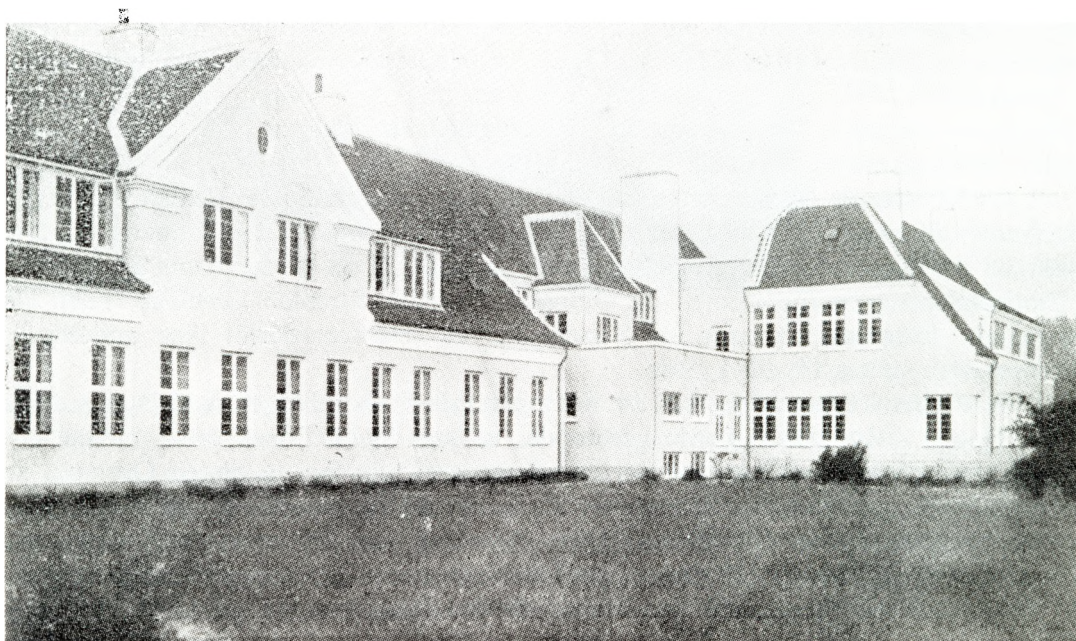
flyttede man over i de nuværende Lokaler i den gamle Realskole bag Kommunekontoret og Lærer Krarup ansattes som lønnet Leder. Den 1. Januar 1929 forlod Krarup Skagen og Postassistent M. G. Bertelsen overtog Stillingen som Bibliotekar. — Foruden det i 1869 udgivne Katalog udsendtes Kataloger i 1912 og 1923. I Tiden efter 1930 er udarbejdet et Kartotek over Bogbestanden, der i 1933 tæller godt 3000 Bind.

MARTIN GEORG BERTELSEN, Bibliotekar, er født den 28. Marts 1899 i Kjellerup som Søn af Købmand Mads Bertelsen og Hustru Mette Marie, født Christensen. Gift 1927 med Carla Edle Nielsen. Ansat ved Postvæsenet den 1. Oktober 1915, Assistent i Dronninglund 1921, ansat ved Skagens Post- og Telegrafvæsen siden 1926. Bibliotekar og Formand for Bestyrelsen for Skagens Bibliotek. Formand for Turistforeningens Bestyrelse.

SKAGENS KOMMUNALE SYGEHUS. Danmarks nordligste Købstad, Skagen, byggede i 1916 sit nuværende kommunale Sygehus til Afløsning af et ældre lidt tidssvarende Hospital.

I 1923 udvidedes Sygehuset med en ny Epidemiafdeling, det gamle Sygehus havde indtil da fungeret som Epidesygehus. Udvidelsen omfattede tillige en Røntgen-Installation og en Badeafdeling, der tjener som offentlig Badeanstalt.

Sygehuset, der er bygget af Arkitekt Ulrik Plesner, er i 2 Etager. Den i 1916 opførte Hovedbygning rummer en medicinsk-kirurgisk Afdeling paa 25 Senge. Typen er Korridorsystemet. Mod Nord har Huset to pavillonlignende Udbygninger, hvoraf den vestre indeholder Operationsstue, Præparationsværelse og Forbindsstue, medens der i de østlige er indrettet Køkken for Hospitalet. Vaskeriet er installeret i

Skagens kommunale Sygehus, Facade mod Syd.

et Udhus. I Hovedbygningens Stueetage er der 2 Fem-Sengsstuer, 2 To-Sengsstuer og Eneværelser, desuden er en Sygestue taget i Brug til Lysbehandling. Paa 1. Sal findes endnu en Fem-Sengsstue og iøvrigt Funktionærværelser. Den i 1923 opførte Tilbygning omfatter en Mellembygning, rummende Sygehuslægens Kontor, Røntgenafdeling og Badeafdeling og en Epidemi-bygning med 9 Sygestuer.

Formand for Sygehusudvalget er fra Januar 1934 Snedker-mester Alfred Hansen, Skagen.

AXEL JARNUM, Sygehuslæge, er født den 7. September 1888 i Brande som Søn af fhv. Købmand Carl Jarnum og Hustru Andrea, født Sørensen. Gift 1925 med Gudrun Bunke. Student 1909 fra Horsens. Cand. med. 1916, Kandidat og Reservelæge paa forskellige Hospitaler i København og Provinsen indtil 1922, ansat som Sygehuslæge ved Skagens kommunale Sygehus siden den 15. Marts 1922. I Bestyrelsen for Skagens Sygeplejeforening, Formand for den lokale Kræftforening.

A. JARNUM,
Sygehuslæge.

SKAGENS KOMMUNALE GASVÆRK. I Midten af Oktober Maaned 1934 er det 27 Aar siden, at Skagens kommunale Gasværk begyndte Driften. Gasværksudvalgets Forhandlingsprotokol er autoriseret fra den 2. Januar 1907 og underskrevet af: Borgmester Schwartz, K. L. Nielsen, S. L. Lønstrup, N. Jacobsen, Carl Johansen, Chr. Rosenberg, Fr. Tønnesen, S. J. Bødker og Lauesgaard.

Det første Udvalgsmøde afholdtes dog allerede den 11. Decbr. 1906 paa Konsul Fabricius' Kontor, hvor Udvalget konstituerede sig med Driftsbestyrer K. L. Nielsen som Formand.

Anlægssummen af Værket androg ca. 125,000 Kr. og kom til at bestaa af: Rectorhus, Kulhus, Apparatus, Maalerhus samt Regenerationshus og Rensehus. Desuden en Gasbeholder rummende 500 m³ Gas. Til de oprindelige Anlæg er der i Aarenes Løb bygget et Stykke paa godt 6 m til Kulhuset. Endvidere er Regenerationshuset udvidet med 1½ m i hele Længden. Der er senere bygget et Maskinhus, og i de sidste Aar et Kedelhus med Mandskabsrum og Badeværelse, ligesom der ogsaa i 1927 er anskaffet en ny Gasbeholder, som rummer 800 m³ Gas.

I 1914 begyndte en vanskelig Periode for Gasværket, idet den store Krig udbrød den 1. August 1914, og Kultilførslerne blev derfor utilstrækkelige, da England standsede al Kuludførsel. Med ganske korte Mellemlum blev der afholdt Udvalgsmøder for at drøfte Situationen og tage Stilling til de forskellige Problemer, der opstod som Følge af Brændselsrestriktioner og Forbud fra Regeringen. Man bemærker bl. a., hvorledes man paa Værket maatte benytte Tjærefyring under Ovnene for at frigøre flest Koks. Ligeledes indførtes Maksimalforbrug af Gas og Tarif for de enkelte Familiers Forbrug. Den raske Stigning af Kulpriserne animerede til større Sparsommelighed og bedre Udnyttelse af Kullene.

I 1917 maatte Gasværksudvalget ogsaa beskæftige sig med at skaffe Brændsel som Kul og Tørv til Byens Beboere. Senere maatte Petroleum'en uddeles paa Gasværksudvalgets Foranstaltning. I Juni 1917 forhøjes Gasprisen til 25 Øre, men da Kulpriserne stadig steg med kæmpemæssige Skridt, maatte man allerede den 1. Oktober 1917 sætte den op til 35 Øre pr. m³. Og allerede den 3. Januar 1918 steg Gasprisen til 45 Øre pr. m³, og denne Pris stod saa til den 1. April 1920, da Prisen forhøjedes til 55 Øre pr. m³ og Gasrationeringen indførtes.

J. SØNDENBROE,
Driftsbestyrer.

Kulpriserne var efterhaanden steget til 220 Kr. pr. Tons, og saa skulde man endda være glad til at man kunde faa noget. — Derfor var det jo ogsaa af største Betydning, at Produktionen foregik saa økonomisk som muligt, hvorfor det besluttedes at anskaffe et Exhausteranlæg, hvorved Kullene kunde udvikle betydelig mere Gas. Dette Anlæg toges i Brug i December Maaned 1920, og har med Bygning kostet ialt 29,000 Kr. Den 1. November samme Aar saa man sig nødsaget til at forhøje Gasprisen til 62 Øre pr. m³. Kokspriserne havde ogsaa gennemgaaet gentagne Prisstigninger, og kostede i November 1920 11 Kr. pr. hl. Men nu var Toppen ogsaa naaet og i Løbet af de kommende Maaneder begyndte Prisedgangen, og disse er fortsat indtil Dato.

SKAGENS KOMMUNALE VANDVÆRK. I Juni 1933 vedtog Skagens Byraad at anlægge et kommunalt Vandværk efter Projekt udarbejdet af Ingeniør cand. polyt. G. R. Øllgaard, Hellerup. Anlægssummen er anslaaet til 300,000 Kr. Den 1. September 1933 ansattes J. Søndenbroe som Vandværksbestyrer. Anlægget forventes i Drift i Løbet af Eftersommeren 1934.

JOHAN PETER KARL ERIK SØNDENBROE, Driftsbestyrer, er født den 5. Februar 1887 som Søn af Erik Søndenbroe og Hustru Elisabeth, født Hansen. Gift 1915 med Bertha Berthelsen. Præliminæreksamen, Maskinisteksamen af 1. og 2. Grad, Tillægsprøve i Elektroteknik, Certifikat som 1. Maskinmester, ansat som Driftsbestyrer af Skagens kommunale Gas- og Vandværk. Kasserer og Sekretær i Skagens Haandværkerforening, Næstformand i Skagens komm. Tjenestemandsförening, i Bestyrelsen for Skagen tekniske Skole.

SKAGENS ELEKTRICITETSVÆRK er opført i 1918 og sattes i Drift den 21. December s. A. Det var oprindeligt forsynet med en 120 HK. Dieselmotor, men ombyggedes til Tørvesugegas. Ved Starten var der 5300 Lamper og 36 HK. Elektromotorer, der var tilsluttet 470 Maalere. Den 20. Juni 1921 begyndte man at levere Strøm til Højen, hvor der tilsluttedes ca. 650 Lamper og 2 Motorer paa 42 Maalere. I 1919 fik Værket en Dieselmotor til paa 250 HK., der leveredes fra Gørlitz i Tyskland. I Skagen betalte man de første Aar 1 Kr. 50 Øre for Strøm og 80 Øre for Kraft, alt pr. Kw., medens Højen maatte erlægge 1 Kr. 70 Øre og 90 Øre for det tilsvarende. Man producerede det første Aar ca. 98,000 Kw. Ledningsnettet i Byen var 8,5 km og i Højen ca. 5 km.

Forbruget var stadig i Stigning og i 1933 var man oppe paa en Produktion af 234,000 Kw. og der var da i Skagen tilsluttet 14,500 Lamper og 422 HK. Motorer og i Højen 1173 Lamper og 13½ HK. Motorer. Prisen var da i Skagen for Lys 60 Øre pr. Kw og for Kraft 36 Øre, medens Højen betalte 70 Øre og 50 Øre. I 1933 blev Maskinhallen forlænget ca. 6 m og man installerede en ny Burmeister & Wain Dieselmotor. Værket arbejder i 16 Timer i Døgnet og oplader saa samtidig Batterier,

K. N. LØGSTRUP,
Driftsbestyrer.

som overtager Forsyningen om Natten. — Værkets Driftsbestyrer er K. N. Løgstrup.

KRISTIAN NICOLAJ LØGSTRUP, Driftsbestyrer, er født den 1. Maj 1882 i Ringkøbing som Søn af Togfører Johan Løgstrup og Hustru Eline, født Jacobsen. Gift 1913 med Gudrun Pedersen. I Maskinlære fra 1898—1902. Maskinisteksamen, 1. og 2. Del, sejlede i oversøisk Fart fra 1902—15, deraf 5 Aar som Førstemester, ved Struer Elektricitetsværk fra 1915—21, Driftsbestyrer ved Skagens Elektricitetsværk siden 1. Marts 1921. I Bestyrelsen for Skagens Borger- og Grundejerforening, Formand for den kommunale Funktionærforening.

SKAGENBANEN er aabnet for Drift den 24. Juli 1890 af Kong Christian IX. Anlægget af Banen kostede 813,750 Kr., hvoraf Staten ydede 542,500 Kr., Hjørring Amt 120,000 Kr., Skagen Kommune 51,500 Kr., Frederikshavn Kommune 20,000 Kr., Resten ydedes af Landkommuner og Private.

Ved dens Anlæg var Banen efter Datidens Forhold fuld ydedygtig, idet Fiske-riet, som den Gang foregik fra aaben Strand, var ret begrænset, samtidig med, at Persontrafikken paa Banen hovedsagelig indskrænkede sig til rent lokalt Samkvem.

Efter den stærke Stigning i Person- og Godstrafikken i Aarene ved Verdenskrigens Begyndelse viste det sig, at den smalsporede Bane var ude af Stand til paa tilfredsstillende Maade at besørge Trafikken, og navnlig voldte det Vanskelighed at overkomme Fiskektransporten, der kulminerede i 1916—17 med 15,033 Tons, ligesom Omladningen i Frederikshavn bevirkede, at Fisken kom for sent frem og forringedes i Værdi. Efter at Sagen om Banens Ombygning til normalsporet i 1916 var rejst i Skagen Byraad af S. J. Bødker, nedsatte Byraadet et Udvalg, bestaaende af Fiskeeksportør S. J. Bødker, Fisker A. Kruse Nielsen, Fiskeeksportør Jacob Thomsen og Borgmester Iver Christensen, til at arbejde med denne Sag.

Efter et Par Aars Forløb var Forarbejderne og Tegningen af Aktiekapitalen tilendebragt og i 1919 blev Forslaget om Banens Ombygning vedtaget i Rigsdagen. Bevillingshaverne til Ombygningen af den smalsporede Bane og til Drift af den normalsporede Bane blev Fiskeeksportør S. J. Bødker, der blev valgt til Formand, Borgmester Iver Christensen, Etatsraad Larsen, Amtraadsmedlem Niels Pedersen og Borgmester Elius Andersen. Efter at Iver Christensen og Elius Andersen var afgaaet ved Døden, blev i deres Sted valgt Lærer Jacobsen og Bankdirektør N. G. Nielsen. Til Anlægsingeniør ved Ombygningen blev valgt Banens Driftsbestyrer, Ingeniør M. T. Hansen. Og endelig den 6. Juni 1924 var Ombygningen saa vidt, at den normalsporede Bane kunde aabnes for Drift. Udgifterne til Banens Ombygning var oprindeligt anslaaet til 2,7 Mill. Kr. efter Priser i 1916, og efter Priser i 1919 blev den anslaaet til 4,6 Mill. Kr. Men hertil kom forøgede Udgifter til Banens Forlægning over Strandby samt til Fællesstation med Statsbanerne i Frederikshavn, saaledes at den endelige Anlægskapital blev 4,699,500 Kr., hvori er indbefattet de til Overtagelsen af den smalsporede Bane medgaaede 813,750 Kr. Af Anlægssummen afholder Staten 67 pCt., Hjørring Amt 17 pCt., Skagen Kommune 11 pCt., Frederikshavn Kommune 2,5 pCt., og de resterende 2,5 pCt. afholdes af Landkommunerne samt private, hovedsagelig Fiskehandlere i Skagen. Forholdet mellem det gamle og det nye Aktieselskab blev ordnet saaledes, at det nye Aktieselskab overtog hele den smalsporede Bane for dennes Anlægskapital 813,750 Kr., og denne Overtagelse fandt Sted pr. 1. April 1924, fra hvilket Tidspunkt det gamle Aktieselskab blev opløst og Bestyrelsen valgt for det nye Selskab.

J. P. HANSEN,
Stationsforstander.

JOHANNES PETER HANSEN, Stationsforstander, er født den 2. November 1887 som Søn af Købmand Peter Søren Hansen og Hustru. Gift 1916 med Magda Winther. Ansat som Assistent i Skagen den 15. Juni 1915, forfremmet til Stationsforstander sammesteds den 1. Oktober 1919.

SKAGENS POSTKONTOR. Posten i Skagen blev før i Tiden besørget af en kørende Post, Ageposten, der kom til Skagen hver Torsdag omkring 4-Tiden. Desuden var der to Gange om Ugen gaaende Post, de gik fra Frederikshavn den ene Dag og tilbage den næste.

Indtil Etats-Sammenslutningen i 1927 boede Eterterne til Leje hver for sig paa Laurentivej. Ved S sammenslutningen købtes af Frøknerne Holst den af Postvæsenet hidtil beboede Bygning (der er bygget af Arkitekt Plesner), som ved hensigtsmæssig og skaansom Ombygning indrettedes til at kunne rumme baade Post- og Telegrafvirksomheden.

Den daværende Postmester Schældtler overtog Embedet i Sæby og Telegrafbestyrer Ferd. Petersen udnævntes til Postmester. Efter hans Død i 1928 overgik Embedet til den tidligere Telegrafbestyrer i Randers J. C. Møller, som tog sin Afsked den 1. Juli 1933, hvorefter Embedet som Postmester blev besat med Carl Fryd.

Personalet formindskedes ved S sammenslutningen og bestaar nu foruden Postmesteren af følgende: 5 Assisterter, 4 Kontorister, 1 Medhjælper og 3 Nattefonister (da der er Døgttjeneste for de ca. 300 Telefonabonnenter). Staten driver selv Telefonvæsenet i Skagen. Budstyrken bestaar af 1 Overpostbud, 1 Pakmester, 1 Montør, 2 Bude og 1 Landpostbud. Tillige hører under Postkontoret Postekspeditionen i Hulsig med 2 Landpostbude og Postekspeditionen i Højen med 1 Landpostbud. Endvidere er Telegrafstationen i Hulsig og Skagens Fyr underlagt Kontoret.

CARL V. A. J. FRYD, Postmester, er født den 13. August 1882 i Frederia. Indtraadt i Telegrafvæsenet den 6. August 1898 i Thisted, Medhjælper i Telegrafvæsenet den 1. Maj 1899, Telegrafist den 1. Juli 1903 i Fredericia, Assistent den 1. Oktober 1919 i København, Kontrolør af 1. Grad den 1. Maj 1925 i Esbjerg, ansat som Postmester i Skagen siden den 1. Juli 1933.

C. V. A. J. FRYD,
Postmester.

SKAGENS TOLDVÆSEN. Embedet som Tolder i Skagen synes i Middelalderens Slutning og endnu et Stykke op i det 17. Aarhundrede at have været af større Betydning end Toldembederne i de øvrige Smaakøbstæder her i Landet, hvortil Grunden vel dels kan søges i, at der i den nordlige Del af Landet forefaldt saa mange Strandinger, og dels i, at der her i hin Tid var et stort Fiskeri, i hvilket baade Danske og Udlændinge deltog, og af hvilket der naturligvis erlagdes Fisketold til Kongen. Men en Følge af Embedets fremragende Betydning var ogsaa, at Stillingen som Tolder her var attraaet, til Trods for, at Stedet jo nok kunde siges at ligge i en Udørken eller da i hvert Fald i en øde Afkrog af Landet, og som Toldere paa Skagen træffer vi derfor en Række forholdsvis ansete Mænd, medens Tolderne i de øvrige Smaakøbstæder almindeligvis kun har gjort sig lidet bekendt.

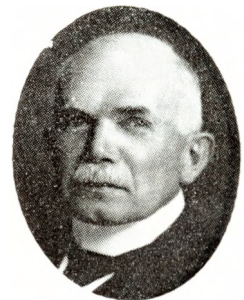

Skagens Toldkammer.

Ved kongelige Missiver af 7. Juli og 7. September 1561 blev det paalagt Tolderne tillige at føre Opsyn med det paa Skagen 1560 oprettede Fyr, hvilket Tilsyn de beholdt til langt hen i det følgende Aarhundrede og atter havde fra 1787 til 1850. Paa Skagen var der ogsaa Embedsbolig for Tolderen, den saakaldte „Toldergaard“, der tilhørte Kronen, som 17. Juni 1667 afhændede den med tilliggende Gods til den daværende Tolder Fedder Hansen Høyer. Skagens Toldbod nævnes 1514, da en Borger fra Rostock klager over, at et Anker, som han for Nøds Skyld har maattet lade staa ud for Skagen og som var blevet opfisket, ikke kunde faas udleveret af Tolderen, skønt det henlaa udenfor Toldboden, hvorefter Kongen, Christian II, der jo var en Foregangsmand paa Strandingsvæsenets Omraade, gav Ordre til, at det skulde udleveres, naar Borgeren kunde bevise, at det var hans. Denne Toldbod har dog næppe været Toldergaarden, der laa mellem Skagen og Kirken og maa være identisk med den senere „Hovgaard“.

Toldvæsenet paa Skagen har igennem Aarene omtrent udviklet sig som i vore andre Købstæder. Den nuværende Toldkammerbygning, der er beliggende ved Havnen, er opført i Aaret 1908 af Arkitekt H. Kampmann. Toldstedets Chef er Toldforvalter Aage Adolph.

AAGE ADOLPH, Toldforvalter, er født den 21. Oktober i København som Søn af Grosserer Christian Wilhelm Adolph og Hustru Emma Josephine, født Dømel. Gift 1905 med Petra Antonia Olsen. Ansat ved Toldvæsenet 1894 i København, Toldforvalter i Skagen siden 31. Juni 1926.

AA. ADOLPH,
Toldforvalter.

SPAREKASSEN FOR SKAGEN OG OMEGN blev stiftet den 16. Juli 1862 af Pastor Bruun, Byfoged J. J. Frisch, Købmand Krogh, Kæmner S. Møller og Rigsraad F. Tutein, alle af Skagen, samt Sognefoged N. Eriksen og Sogneforstander A.

P. Gaardboe, begge af Raabjerg. Der udtrommedes i Skagen følgende Bekendtgørelse: „Under Bestyrelse af Undertegnede er oprettet en Sparekasse for Skagen og Omegn, som vi anbefaler til Medborgernes Tillid.“

Indskudene maatte mindst være paa 1 Mark, ligesom Renten fastsattes til 3 af 100 om Aaret, og at der intet maatte meddeles uvedkommende om gjorde Indskud. Sparekassens Bogholder og Kasserer blev Kæmner Møller.

Efter et af Sparekassens Regnskaber, der var offentliggjort i „Frederikshavns Avis“ i 1868 ses det, at Indskudet beløb sig til 3729 Rdl. 25 Sk. Sparekassens Overskud var 221 Rdl. 73 Sk. Endvidere ses det, at man allerede den Gang havde udbetalt 15 Rdl. i veldædigt Øjemed.

Sparekassen voksede jævnt og i 1890 naaede man 217,233 Kr., i 1913 1,121,009 Kr., og nu er Sparernes Indskud 3,985,971 Kr.

Sparekassen har gennem Aarene ydet mange Gaver i veldædigt Øjemed, og ved Købstadjudilæet skænkede den Kommunen 10,000 Kr. til en Sygehuspavillon.

Sparekassens nuværende Direktører er J. Johansen og M. Ovesen. Tilsynsraadet bestaar af følgende: Manufakturhandler J. C. C. Søholm, Formand, Muremester L. Støtt, Næstformand, fhv. Købmand C. Rosenberg, Skipper Jakob Knudsen, Skipper Niels Christian Jensen og Fiskeeksportør Jens Bøgh, alle af Skagen, og valgt af Ministeriet fhv. Politimester J. C. Folden.

JENS CHRISTIAN CHRISTENSEN SØHOLM, Købmand, er født den 23. Januar 1888 som Søn af Gaardejer Christian Christensen Søholm og Hustru Sigbert, født Christensen. Gift 1915 med Kristine Magdalene Bødker. Udlært ved Handelen i Skagen 1907, overtog Manufakturforretning i Skagen 1910. Formand for Tilsynsraadet for Sparekassen for Skagen og Omegn, i Bestyrelsen for Oplysningsforeningen for Handel og Haandværk.

MARIUS AUGUST OVESEN, Sparekassedirektør, er født den 10. Marts 1871 i Kerteminde som Søn af Snedkermester Ove Ovesen og Hustru Dorthea, født Sørensen. Gift med Ellen Kathrine Sørensen. Fisker fra 1886—1906, Fiskeeksportør i Skagen fra 1906—32, Sparekassedirektør siden 1926. Medlem af Tilsynsraadet for Sparekassen for Skagen og Omegn fra 1924, i Bestyrelsen og Formand for Danmarks Fiskehandel og Havfiskeriforening, gennem flere Aar, Formand for Skagens Sømandshjem, Medlem af Bevillingsnævnet og af Skolekommissionen, Medlem af Ligningskommissionen fra 1908—16.

JENS HENRIK NIELSEN JOHANSEN, Sparekassedirektør, D. M., er født den 3. Novbr. 1875 som Søn af Overlærer Niels Johan Karl Johansen og Hustru Juliane Jørgine Andrea, født Nielsen. Gift 1909 med Marie Dorthea Bagger. Udlært som Tømrer, Tømrer i Skagen fra 1903—20, Sparekassedirektør siden 1. April 1920. Tidligere Vurderingsmand for Ejendomsskyld og Medlem af Menighedsraadet samt Formand for Ligningskommissionen, nu i Bestyrelsen og Kasserer for Skagens Sygeplejeforening.

SKAGENS BANK. I Skagen havde Savnet af en Bank længe været føleligt, men først under Verdenskrigen med den deraf følgende kolossale Stigning i Fiskeeksporten blev det paatrængende nødvendigt, at Skagen fik en Bank.

Det blev først forsøgt at faa en udenbys Bank til at lægge en Filial i Byen, men da det fra mange Sider blev hævdet, at en lokal Bank bedre vilde være i Stand til at varetage Beboernes Tarv, blev der i 1916 af en Kreds af Borgere med Købmand Jens Holst i Spidsen udsendt Indbydelse til et konstituerende Møde til Oprettelse af en selvstændig Bank i Skagen. Paa dette Møde tegnedes straks ca. Halvdelen af den fastsatte Aktiekapital paa Kr. 100,000,00. Efter at der var udsendt of-

fentlig Indbydelse til Tegning af den resterende Del af Aktiekapitalen, afholdtes den 27. Juli 1916 konstituerende Generalforsamling paa Sømandshjemmet, hvor Love vedtoges og Bankraad valgtes. Det første Bankraad kom til at bestaa af følgende Medlemmer: Købmand Alfred Egholm, Formand, Købmand Christian Rosenberg, Næstformand, Fiskehandler Lars Mosberg Andersen, Fisker Christoffer Dalsgaard, Fiskehandler Ths. Geisnæs, Købmand Jens Holst, Købmand Søren Møller og Apoteker Rübner Petersen, alle af Skagen, samt Gaardejer Janus Hesselholt, Hulsig. Til Forretningsudvalget valgtes: Købmand Jens Holst, Formand, Købmand Søren Møller og Apoteker Rübner Petersen. --

Banken aabnede den 15. September 1916 i beskedne Lokaler i Enkefru Berthelsens Ejendom. Til Direktør valgtes Bankassistent Svend Koch, som imidlertid allerede fratraadte det følgende Foraar og efterfulgtes af nuværende Direktør Henry Dantzer Sørensen.

Bankens første Regnskabsaar blev paa 15 Maaneder, nemlig fra 15. September 1916 til 31. December 1917, og viste en Omsætning paa ca. 19 Mill. Kr. Lokalerne blev meget hurtigt for smaa, og allerede i Foraaret 1918 købtes det gamle Posthus lige over for Skagens Hotel. Efter at der var bygget en større Fløj til og indrettet moderne Boxanlæg, flyttede Banken allerede i Efteraaret 1918 ind i sine nye og tidsvarende Lokaler.

Bankens Ledelse forestaas nu af et Repræsentantskab, en Bestyrelse og Direktøren. Repræsentantskabet bestaar af følgende Medlemmer: Borgmester, Købmand Søren Møller, Formand, Skibsbygger Sofus J. Nipper, Næstformand, Fiskehandler Lars Mosberg Andersen, Maskinfabrikant Chr. Christensen, Direktør C. Christophersen, Fisker Christoffer Dalsgaard, Fisker Chr. Sørensen Gaihede, Købmand Chr. Jensen og Tømrermester Niels C. Nielsen, alle af Skagen. Bestyrelsen bestaar af følgende Medlemmer: Borgmester, Købmand Søren Møller, Formand, Skibsbygger Sofus J. Nipper, Næstformand, og Tømrermester Niels C. Nielsen.

SKAGENS HAANDVÆRKERFORENING. Haandværkerforeningen i Skagen blev stiftet den 5. April 1886, og den Indsats, som den i de forløbne Aar har gjort, har væsentligst — som i de fleste andre Byer — været viet de unge Haandværkeres Uddannelse, d. v. s. Oprettelsen og Opretholdelsen af Teknisk Skole. Før Haandværkerforeningen greb Sagen an, var der ganske vist af nogle Borgere i Byen gjort

et særdeles fortjenstfuldt Forsøg paa at holde en Aftenskole gaaende, men der blev ikke paa denne Skole givet nogen egentlig teknisk Undervisning, og det kneb med at holde Interessen for den levende, der var adskillige Standsninger. Det gik her som mange andre Steder, først da Haandværkerne kom til, kom Skolen ind paa det rigtige Spor, hvor den kunde holdes gaaende.

Paa et Møde den 5. Oktober 1892 vedtog Haandværkerforeningen at oprette en teknisk Aftenskole for Haandværkslærlinge, og siden har den tekniske Undervisning udviklet sig støt og jævnt i Skagen.

Teknisk Skole er Skagens Haandværkerforenings vigtigste Bedrift, men ved Siden af har den gjort et nyttigt Arbejde paa mange andre Omraader. Den har arrangeret Møder og Udstillinger, Udflugter og Fester, organiseret Svendepøvesagen og taget virksom Del i Byens Udvikling. Og gennem sin Deltagelse i Fællesrepræsentationen har den været med til at føre store og vigtige Sager ud i Livet. Den har anbefalet Maskinlaan og Stipendier og givet Tilskud til Teknologisk Institut. Den kan kort sagt se tilbage paa et Arbejde i Haandværkets Tjeneste, som har sat sig blivende Spor paa talrige Omraader. Til Gengæld har de enkelte Haandværksmestre i stigende Grad sluttet Kreds om den. Under den nuværende Formand Tømrermester N. A. Bertelsens Ledelse har den naaet et Medlemsantal, der rækker godt op mod de 200 — et Vidnesbyrd om, hvor sikkert et Tilhold den har i Byens Borgerkab.

N. A. BERTELSEN,
Formand.

J. P. SØRENSEN,
Næstformand.

JOHS. BINDSLEV,
Bestyrelsesmedlem.

NIELS ANDREAS BERTELSEN, Tømrermester, er født den 12. April 1884 som Søn af Sognefoged Thorvald Bertelsen og Hustru. Gift 1914. Formand for Skagens Haandværkerforening.

JAKOB PETER SØRENSEN, Blikkenslagermester, er født den 26 Oktober 1882 som Søn af Stenhugger Mads Christian Sørensen og Hustru Else Marie, født Severinsen. Gift 1908 med Marie Conradine Pedersen. Udlært 1901 i Frederikshavn, i Tyskland fra 1902—06, i Frederikshavn fra 1906—15, overtog Forretning i Skagen 1915. Medlem af Skagen Byraad siden 1933, Næstformand i Skagens Haandværkerforening, Formand i Skagens Sygeplejeforening.

JOHANNES BINDSLEV, Redaktør, er født den 30. August 1881 som Søn af Skomager Christian Peter Bindslev og Hustru Else Petrine, født Rasmussen. Gift 1903 med Inger Marie Haugaard. Udlært som Typograf 1900, derefter ansat i Aalborg, paa Fanø og 1 Aar i Hjørring, blev Bestyrer af Skagens Bogtrykkeri i 1911, overtog dette i 1912 og overtog senere „Skagens Avis“. Medlem af Skagens Byraad fra 1925—29 og igen siden 1. April 1933, Formand for Udvalget for Lystanlæg, Medlem af Belysningsudvalget, af Udvalget for Gader og Veje, af Skolekommissionen og af Bevillingsnævnet, Medlem af Bestyrelsen for Skagens Haandværkerforening og for Dansk Arbejde, tidligere i Bestyrelsen for Borger- og Grundejerforeningen.

SKAGENS HANDELSSTANDSFORENING. Paa Foranledning af daværende Købmand C. Bloch-Nielsen blev der den 21. Juni 1906 indkaldt til et Møde paa Højskolehjemmet i Skagen for at faa dannet en Skagens Handelsstandsforening, og efter at forskellige af de mødte Deltagere havde udtalt sig i Tilslutning til den fremsatte Tanke, vedtoges det at stifte Foreningen.

Der indmeldte sig 12 Medlemmer og valgtes en midlertidig Bestyrelse.

Den første Generalforsamling afholdtes den 18. Oktober samme Aar, hvor der vedtoges Love og valgtes den endelige Bestyrelse. Og i Januar 1907 indmeldte man sig i Den jydsk Handelsstands Centralforening.

En af de første Handlinger, man foretog sig, var et Andragende til Skagensbanen om Nedsættelse af Fragttaksterne og en Henvendelse til Det Forenede Dampskibs-Selskab om Indførelse af gennemgaaende Takster. Den sidste Anmodning blev imødekommet. Og saadan kan man blive ved at nævne, hvad Handelsstandsforeningen har virket for. Tillige fremkom Foreningen med Forslag om Oprettelsen af en Handelsskole, som ogsaa blev oprettet i 1920.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af følgende: Købmand, Borgmester Søren Møller, Formand, Købmand P. Saxborg, Næstformand, Købmand N. C. Sørensen, Direktør C. Christophersen og Agent F. Jessen-Lund, Kasserer.

P. SAXBORG,
Købmand.

N. C. CHRISTOPHERSEN,
Direktør.

F. JESSEN-LUND,
Agent.

PETER SAXBORG, Købmand, er født den 7. Oktober 1886 i Astrup Sogn som Søn af Landmand Andreas Andreasen og Hustru Marie, født Christensen. Gift 1908 med Elna Marie Larsen. Udlært som Kommis i Frederikshavn 1904, Forretning i Frederikshavn fra 1909—18, overtog derefter Købmand M. M. Pultz' Ejendom og Forretning i Skagen. I Bestyrelsen og Næstformand for Skagens Handelsstandsforening, i Repræsentantskabet for Frederikshavns Bank A S, Formand for Dansk Arbejde, Skagen Afd., Medejer af Skagen-Hirtshals-Thyborøn Isværk.

NIELS CHRISTIAN SØRENSEN, Købmand, er født den 27. Juni 1878 i Skagen som Søn af Fisker M. Sørensen og Hustru Maren, født Larsen. Gift 1905 med Kristine Lundholm. Etableret Forretning i Skagen 1903. I Bestyrelsen for Skagens Handelsstandsforening, Kirkeværge for Skagens Kirke, Medlem af Menighedsraadet siden 1918.

NIELS CHR. CHRISTOPHERSEN, Direktør, er født den 23. April 1880 i Vindum Sogn som Søn af Gaardejer Laust Christophersen og Hustru Hansine, født Hansen. Gift 1924 med Agnes Lønstrup. Ansæt ved Ølgod Trælashandel fra 1904—11, Bogholder ved Skagens Kul- og Trælashandling, Meddirektør for samme fra 1918—26 og fra 1926 Enedirektør. I Bestyrelsen for Skagens Handelsstandsforening, i Repræsentantskabet for Skagens Bank A/S, i Bestyrelsen for Dansk Oplysnings-Bureau.

FALLE JESSEN-LUND, Agent, er født den 1. Marts 1883 i Bjerning Sogn som Søn af Landmand Peter Sørensen Lund og Hustru Kjerstine, født Stendervad. Gift 1913 med Christine Christian-

sen. Udlært ved Kolonialfaget i Kolding 1902, derefter Kommiss for forskellige Steder indtil 1908, fra 1908 Dampskibsekspeditor for Københavns Fiskeforsynings Rute Skagen—Anholt—København, og indarbejdede samtidig en Agenturforretning samt Forretning for egen Regning. I Bestyrelsen og Kasserer for Skagens Handelsstandsforening, i Bestyrelsen for den konservative Vælgerforening, i Bestyrelsen for K. F. U. M. Dekoreret med det østrigske Røde Korsemblems Ærestegn af 2. Kl.

SKAGEN MOTORFORENING er stiftet den 5. November 1927 med en Bestyrelse paa 5 Medlemmer og med Kommunalærer G. Myrup som Formand. Foreningens Formaal er at varetage de Motorkørendes Interesse, særlig i Skagen og Omegn, og den samarbejder med Forenede Danske Motorejere i H. t. en mellem de to Foreninger oprettet Overenskomst.

Foranledningen til Foreningens Oprettelse var den slette Vejforbindelse, som Skagen i mange Aar havde maattet nøjes med, nemlig den over hele Landet saa berøgtede Aalbækvej. Denne Vej blev — med Undtagelse af en ca. 6 km lang Strækning, som Skagen Kommune overtog — optaget som Amtsvej, og hele Skagen—Aalbækvejen er nu en moderne, asfalteret Landevej, fuldført den 5. November 1932 og indviet ved en storstilet Fest den 13. i samme Maaned.

K. F. U. K. (Kristelig Forening for unge Kvinder) i Skagen tog sin første lille Begyndelse i 80'erne, da den aandelige Vækkelse gennem Indre Mission naaede Skagen og vakte Liv og Røre i alle Byens Kredse. „Pigeforeningen“ blev tidlig indmeldt i Landsorganisationen, og den lille Sammenslutnings første Leder, Enke Kristine Thrane, traadte da noget i Baggrunden for den valgte Formand, der selvfølgelig skulde være en Mand, og denne blev den nidkære og meget betydelige Førstelærer Johansen. Kristine Thrane vedblev at være Foreningens trofaste Ven, til hun i 1933 lukkede sine Øjne, 90 Aar gammel. Under Lærer Johansens Ledelse voksede Foreningen, og Møderne, som holdtes i Missionshuset, vandt stor Tilslutning og blev

mange til Opvækkel-
se og Fremvækst i
Troslivet. Da Skolen
efterhaanden lagde
større Beslag paa
Formandens Tid og
Kraft (han var nu
blevet Inspektør og
Overlærer for hele
det kommunale Skole-
væsen), fratraadte
han som Formand
og Missionær Løn-
strup valgtes i hans
Sted. Han omfattede
Arbejdet med saa
megen Kærlighed, at
han af Interesse for

K. F. U. K. i Skagen.

K. F. U. K.s Fremtid satte igennem, at man efter Tidens Krav valgte kvindelige Ledere. I hans Formandstid blev der holdt særlige Møder for de 14—17-aarige i Præstegaarden under Fru Pastorinde Signe Nørballes Ledelse.

Omkring Aarene 1904—05 begyndte man at henlægge ogsaa andre Møder til private Hjem, og snart lejede man et Lokale i Byen. Fredag den 3. November 1911 indviedes Foreningens eget Hjem. Ved Indvielsen talte K. F. U. K.s Landssekretær Frk. Olga Andersen, Overlærer Johansen og Missionær Lønstrup. Store Skarer af glad Ungdom fyldte dette Hjem til Overmaade, indtil det i 1919 blev solgt og det nuværende blev bygget, det indviedes samme Aar den 3. November af Sognepræsten, F. Busch, og forskellige Fester afholdtes med uden- og indenbys Gæster og Talere. Foreningen har øvet sin Gerning ved Møder og Sammenkomster med det ene Formaal: Guds Rigets Fremme blandt Byens kvindelige Ungdom. Blandt flittige Arbejdere i Aarenes Løb kan nævnes: Kommunalærerinde Frk. Hjorth, Kommunebogholder og Byraadssekretær Frk. Bødker og Købmand Frk. Tønnesen.

A. MØLLER,
Formand.

ANE MØLLER, Kommunalærerinde, er født den 11. September 1884 i Skagen som Datter af Kutterfører Peder Anton Møller og Hustru Jensine, født Jensen. Dimitteret 1906 fra Frk. Langs Seminarium samt taget Statens etaarige Kursus. Formand for K. F. U. K. i Skagen, i Bestyrelsen for Lærerkredsen.

M. BØDKER,
Kasserer.

MARIE BØDKER, Kommunebogholder og Byraadssekretær, er født den 28. December 1887 i Skagen som Datter af Fisker Christian Bødker og Hustru Christiane, født Nielsen. Uddannet fra Købmandsskolens Dagskole fra 1905—06, ansat

ved Skagen Kommune siden 1906, Kommunebogholder siden 1916 og samtidig Byraadssekretær. Kasser for K. F. U. K. i Skagen.

K. F. U. M. (Kristelig Forening for unge Mænd) i Skagen er stiftet den 8. Novbr. 1886. Foreningens dengang faa unge Mænd samledes i Pastor de Places Studereværelse til ugentlige Bibelsamtaler. Snart efter forlagdes Møderne til Præstens Konfirmandstue, og her hengik Foreningens første Aar. Fra 1890 flyttede Møderne over i Missionshuset, hvor de holdtes uafbrudt til 1904, da Foreningen fik fastere Former med Love og Bestyrelse og fik sit eget lejede Mødelokale. Dette Mødelokale blev imidlertid snart for lille, idet der kom en ret stor Tilgang fra de nykonfirmeredes Lejr, og disse unge kom snart til at udgøre en egen Afdeling, Ungdomsafdelingen, hvis Formand blev Pastor Nørballe. Den voksende Tilgang krævede mere Plads, og i Aaret 1905 lejede Foreningen Lokaler og indrettede Pensionat i Foreningens nuværende Ejendom, som blev købt den 1. Juni 1909.

Foreningens Formand var fra 1889 Købmand Chr. Rosenberg, der besad denne Stilling, indtil han i 1916 paa Grund af Alder trak sig tilbage. Han var gennem disse mange Aar Foreningens skattede og trofaste Leder og blev ved sin Afgang som Formand udnævnt til livsvarigt Medlem af Foreningens Bestyrelse. Som Formand blev derefter valgt Skipper Jens Kammer, der i 1932 afløstes af Kommunalærer M. V. L. Nielsen.

Foreningen afholder sine Møder Søndag og Tirsdag i Foreningens Bygning,

hvorfra der desuden drives Pensionat, der især om Sommeren har et stort Antal Pensionærer og Sommergæster. Medlemsantallet er for Tiden 130, heraf 30 ældre, passive Medlemmer, 60 i Hovedafdelingen og 40 i Ungdomsafdelingen. Foreningens Bestyrelse bestaar for Tiden af følgende: Kommunalærer M. V. L. Nielsen, Formand, Agent F. Jessen-Lund, Næstformand, Kommunekasserer A. Fedder, Kasserer, Købmand Chr. Rosenberg, Maskinarbejder Chr. Aaen, Skibstømmer Søren Andersen, Ekviperingshandler Thomas Jacobsen og Maskinarbejder Jens Larsen. Pensionatet bestyres af Frk. Else Marie Jessen.

M. V. L. NIELSEN,
Formand.

M. V. LYKKEGAARD NIELSEN, Kommunalærer, er født den 25. Marts 1891 som Søn af Gaardejer Niels Nielsen og Hustru Ane, født Jensen. Gift 1916 med Marie Højer. Dimitteret 1912 fra Hjørring Seminarium, Aarskursus paa Statens Lærerhøjskole fra 1919—20. Formand for K. F. U. M. i Skagen. Medlem af Skagen Menighedsraad.

A. FEDDER,
Kasserer.

ANDERS FEDDER, Kommunekasserer, er født den 18. August 1900 i Skagen som Søn af Købmand Niels Peder Fedder og Hustru Christine, født Fredborg. Gift 1924 med Marie Kirstine Andersen. Realeksamen fra Skagen 1916, ansat ved Skagensbanen som Elev 1. Oktober 1917, Assistent 1923, ansat som Kommunekasserer ved Skagens Kommunekontor siden 1. Oktober 1930. Sekretær for Ligningskommissionen. Kasserer for K. F. U. M. i Skagen.

Ansøgt 1923, ansat som Kommunekasserer ved Skagens Kommunekontor siden 1. Oktober 1930. Sekretær for Ligningskommissionen. Kasserer for K. F. U. M. i Skagen.

A. K. HEILMANN,
Overklifoged.

C. F. DAHLERUP,
fhv. Overplantør.

H. C. MADSEN,
Plantørassistent.

A. HANSEN,
Stadsdyrlæge.

ALLAN KRISTIAN HEILMANN, Overklifoged, er født den 9. December 1890 i Nykøbing F. som Søn af Læge Vilhelm Heilmann og Hustru Ellen Harriet, født Kylberg. Gift 1913 med Bidy Rechen-dorff. Student 1908. cand. phil. 1910, Forstkandidat 1914, Lærer, Sekretær og underviste i Tropeskovbrug under Ø. K. fra 1914—21, Overklifoged for Thisted Amt fra 1923—30, Overklifoged for Hjørring Amt siden 1930.

CARL FREDERIK DAHLERUP, fhv. Overplantør, R. af D., er født den 20. Juni 1857 i København som Søn af Overlæge Eduard Dahlerup og Hustru Elizabeth MacDougall. Forsteksamen 1879. fra 1882—86 Arbejde ved Regulering af private Skove, Skovrider under Frijsenborg fra 1886—88, Skovrider paa Boller fra 1888—92, Overplantør og Overklifoged for Hjørring Amt fra Foraaret 1892 til 1. April 1928. I Bestyrelsen for Skagens Kunstmuseum, Tilsynsførende ved Kliigaardens Tilliggende Jorder. Kommunal Repræsentant i Fredningsnævnet. Kommunens Tilsynsf. ved Drachmanns Grav.

HANS CHR. MADSEN, Plantørassistent, er født den 29. November 1908 som Søn af Plantør V. R. Madsen og Hustru Julie, født Christensen. Skovfogedaspirant, Skovfogedprøve 1929, nu Plantørassistent i Skagen.

ANTONIUS HANSEN, Stadsdyrlæge, er født den 17. December 1877 i Gylling som Søn af Proprietær Jens Hansen og Hustru Karen, født Mortensen. Gift 1910 med Johanne Christensen. Paa Landbohøjskole i 1901, Dyr lægeeksamen 1907, derefter Assistent i Vraa, praktiserende Dyr læge i Aarhusene, Dyr læge ved Andelssvineslagteriet i Svendborg, ansat som Stadsdyrlæge i Skagen. Formand for Voldgiftsretten i Tvistigheder angaaende Husdyr. Tidligere Formand for Skagen Funktionsnærforening.

CHR. L. JUSTESEN,
Arkitekt.

C. N. NIELSEN,
fhv. Kaptajn.

H. S. AXELEN,
Konsul.

J. C. TØNNESEN,
Købmand.

CHRISTEN LØNSTRUP JUSTESEN, Arkitekt, er født den 3 Juni 1892 i Skagen som Søn af Fisker Christen Lønstrup Justesen og Hustru Johanne, født Larsen. Præliminæreksamen 1908, i Haandværkslære fra 1909—13, Afgangseksamen fra Teknisk Selskabs Skole i København 1917, Afgangseksamen fra Akademiet 1925—26, arbejdet i Tyskland en Del Aar, arbejdet ved Kristiansborg Slot og Udstillingshallen Forum og kom i 1929 til Skagen som praktiserende Arkitekt. Fik i 1927 A. Larsens Rejsestipendium samt en Del af Akademiets egne Stipendier. Givet Tegning til Udvidelsen af Gas- og Elektricitetsværket i Skagen m. m.

CARL ANTON GREGERSEN, Apoteker, er født den 17. Juli 1880 i Ribe som Søn af Købmand Peter Gregersen og Hustru Cathrine, født Simonsen. Gift 1908 med Dagmar Emilie Wiingaard. Præliminæreksamen Juni 1896, eksam. pharm. 1903, cand. pharm. April 1905, ved Ribe Apotek fra 1. Maj —1. August 1903, ved Brørup Apotek fra 1903—04, ved Svaneapoteket i Odense indtil 1930, fra 1. Oktober 1930 Apoteker i Skagen. Revisor i Dansk Pharmaceutisk Forenings Fyns Kreds, Medlem af Bestyrelsen for samme og Formand for samme fra 1900—21.

CLEMMEN NICOLAJ NIELSEN, fhv. Kaptajn, er født den 7. September 1883 i Skagen som Søn af fhv. Opsynsmand Niels Christian Nielsen og Hustru Christiane, født Kruse. Gift 1915 med Carla Merethe Jacobsen. Kom til Søs 1898 som Elev paa „Georg Stage“, sejlede i oversøisk Fart indtil 1904 Styrmands- og Skibsførereksamen fra Aalborg Navigationsskole, Understyrmand paa „Georg Stage“, 2. Styrmand i Holm & Wonsilds Dampskibsselskab, 1908 som 1. Styrmand og 1913 som Kaptajn indtil 1917, fra 1920 Fører i Oversøisk Compagni — S/S Yokohama, Copenhagen Atlantic — i Fart paa Østasien fra 1920—28, deraf sidste Aar som Selskabets reisende Inspektør. Medlem af Skagen Byraad. Toldopsynsmand for Skagens Fiskeriforening. Næstformand i den konservative Vælgerforening.

HOLGER SIGVARD AXELEN, Konsul, er født den 22. Februar 1878 paa Læsø som Søn af Købmand Jens Hesselholt Axelsen og Hustru Bertha Mariane, født Normann. Gift 1903 med Marie Lund. I Handelslære i Sæby 1892 og udlært 1897, derefter afljnt Værnepligt i Aalborg, ansat hos Købmand E. Kjærgaard i Frederikshavn fra 1898—1901, overtog Ulrik Sørensens Forretning paa Læsø 1901 og drev denne til 1919, siden da Indehaver af Magasin du Nord i Skagen. Formand for Kristelig Manufakturhandlerforening, Formand for de kristelige Lærlingemøder, Næstformand for Turistforeningen, Kasserer for Skagens Kirke, Tilsynshavende for den svenske Kirke og Kasserer for samme. Udnævnt til svensk Vicekonsul i 1921.

JENS CHRISTIAN TØNNESEN, Købmand, er født den 9. Oktober 1890 i Skagen som Søn af Købmand Frederik Tønnesen og Hustru Marie, født Jensen. Student 1906, stud. polyt fra 1906—09, derefter i Faderens Forretning i Skagen og overtog samme i 1931. I Bestyrelsen af Forretningsudvalgt for Skagens Bymuseum.

J. E. HORNEMANN,
Branddirektør.

E. KRISTENSEN,
Distriktsjordemoder.

V. STUHR DYHRE,
Tandlæge.

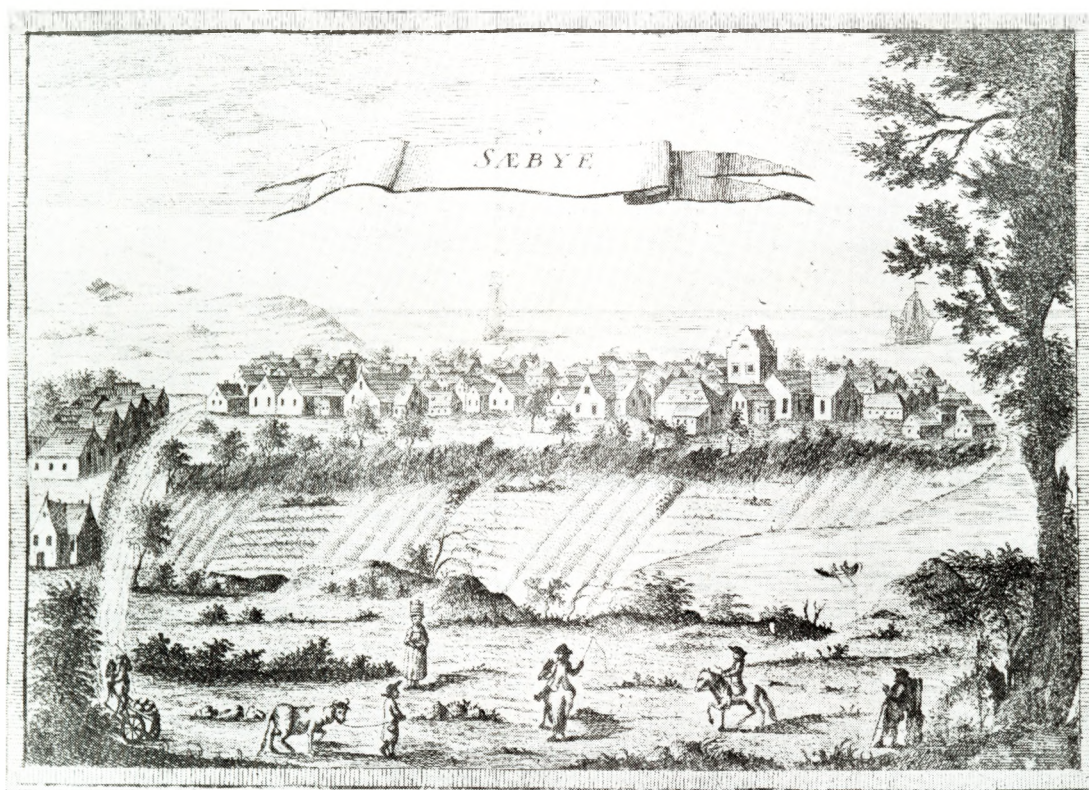
H. K. DYHRE,
Tandlæge.

J. E. HORNEMANN, Læge, Branddirektør, er født den 26. August 1867 i Aalborg som Søn af Havneingeniør Thorvald Severin Wilken Hornemann og Hustru Nathalie, født Hornemann. Gift 1901 med Thora Vilhelmine Gabriele Kjeldsen. Student fra Aarhus 1885, cand. med. 1892, Kandidat paa Sindssygehospitalet ved Aarhus, Amanuensis i Viborg, derefter paa Diakonissestiftelsen i København, fast Kandidat paa Københavns Kommunehospital 1896, praktiserende Læge i Højslev ved Skive fra 1896—1902, i Hobro fra 1902—05, i Nibe fra 1906—13 og i Skagen fra 1913—18. Branddirektør i Skagen fra 1926. Tidligere i Bestyrelsen for Aalborg Amts Lægekredsforening, Formand for den konservative Vælgerforening i Skagen.

ELISABETH KRISTENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 21. Marts 1899 i Skagen som Datter af Træhandler Andreas Lønstrup og Hustru Ane, født Iversen. Gift med Sophus Valdemar Kristensen. Jordemodereksamen fra Rigshospitalets Fødeafdeling B 1923, praktiserende Jordemoder i Skagen fra 1923, Distriktsjordemoder samme Sted fra 1927.

VIGGO STUHR DYHRE, Tandlæge, er født den 25. Juli 1897 i København som Søn af Urma-ger Christen Hansen Dyhre og Hustru Ida, født Stuhr. Gift 1921 med Helga Kirstine Jensen. Student fra Henrik Madsens Skole i København 1915, Tandlægeeksamen 1918, Tandlæge i Hillerød indtil Oktober 1918, derefter i Svendborg, Kolding og København indtil Oktober 1918, Militærtjeneste 1921, nu Tandlæge paa Skagen.

HELGA KIRSTINE DYHRE, Tandlæge, er født den 17. April 1898 i Sorø som Datter af Direktør Jens Peter Jensen og Hustru Elna Dorthea, født Andersen. Gift 1921 med Tandlæge Viggo Stuhr Dyhre. Realeksamen fra Svendborg 1914, Tandlægeeksamen 1918, Assistent i Næskov fra 1918—21, forskellige Vikariat i København, Praksis i København, Assistent ved Københavns Skoletandklinik, Praksis i Frederikshavn 1929, desuden i Skagen August 1929, udelukkende i Skagen siden September 1933.

Sæby 1767.

SÆBY

VENDSYSSEL har engang ligget meget lavere end nu, saa Havet gik over store Dele af Landet, Bølgerne har rullet over Sæbys Plads. Men ikke langt Vest for stod den gamle Kystskrænt og flankerede Munden af en Fjord, der strakte sig langt ind gennem den smalle Dal, hvis Bund nu pyntes af Sæby Aa. Saltvandsaflejringer er fundet lige til Sæbygaard, Brakvandsdynd endnu længere mod Vest. En stenet Strandvold har Havet skyllet op tværs over Dalen og i Forlængelse af den gamle Kystlinie. Den Vold ligger over 13 m højere end dagligt Vand. Men i Aarhundredernes Løb hævede Landet sig. Det grundede Vand blev Land, Fjorden blev Dal, og Aaen forlængedes, efter som Havet veg tilbage. Stenaldermennesker fangede Muslinger ved Stranden. Fiskere blev at se paa Aaens Bred. Tæt stod Skoven over Skrænterne, i lange Tider benyttet blot som Jagtdistrikt. — Sæbyegnens Stednavne minder endnu om de store Skove ved at mange af dem er sammensatte med Ord som Tved, Holt og Lund. I Aarhundredernes Løb blev der hugget godt i Oldtidsskovene. At Landsbyer kom paa deres Plads er Tegn derpaa. Foruden de nævnte Landsbynavne kan nævnes dem, der ender paa —rup, og som er anlagt ned mod Valdemarernes Tid. Paa Cornelis Anthonisz' Kort, vel fra 1550erne, ses dog endnu en Del Skov i Egnen.

Sæby har engang ligget som Landsby ved Aamundingen, maaske fra Vikingetiden, med Understed og Hørby som nærmeste Naboer. Dens Navn betyder Byen ved Søen, formet Sæby efter tysk Stavemaade Seeby fra engang i Middelalderen. Da Landsbyer og Gaarde opstod omkring den, og Korstogstiden bragte Prisstigning paa Korn og Kvæg, og mangen Landsby blev Købstad, hvis dens Beliggenhed gjorde den egnet til Handelsplads, da begyndte en stor Opgangstid for Sæby. Dens Plads var god, ved Udløbet af en Aa, hvor Skibe kunde lægge til tæt inden for Mundingen. For nære Konkurrenter var der ingen af, Frederikshavn fandtes ikke. Landet gik dengang længere ud. Brønde og Pæle er fundet i Havet uden for den nuværende By. Da Kloster og Kirke byggedes, blev det midt i Byen. En gammel Tradition gaar ud paa, at Sæby er opstaaet af to Byer, en Fiskerby ved Stranden og en Landsby ved en Adelgades vestlige Ende. Derom findes vel intet skrevet i gamle Dokumenter, men Topografien synes at støtte Traditionen. De overskyllede Brønde og Pæle vidner om en Strandby engang, meget muligt en Fiskerby svarende til vore Dages Strandgadekvarter. Om Bondebyen mod Vest taler Gaderne dér i Forbindelse med Broen, der engang afløste et Vadested. Og Gammel Kapelhave rummer maaske en Erindring om et gammelt Kapel. Den eksisterende Kirke hørte til Klosteret, der oprettedes 1469 paa Christian I's Foranledning. Men allerede fire Aar før nævnes en Borgmester. Oluf Jensen, i Sæby som Medlem af Aalborgs Papegøjegilde. Det fremgaar da deraf, at Sæby var Købstad allerede før Klosters Oprettelse. Det er saa godt som givet, at der maa have været en Kirke i Byen, længe før den blev af Købstadstørrelse, og det er overordentlig sandsynligt, at Kirken har været der meget tidligt, saa meget mere som Sæby maa regnes for Egnens ældste Landsby. Det er da gaaet her som enkelte andre Steder, f. Eks. Grenaa, at den store Købstadkirke har overskykket Landsbykirken, der laa nærmere ved end sundt for den. Der hvor Vejene stævnede sammen Syd for Aaen, vilde naturligst en Handelsplads opstaa, om Tiden ellers indbød til det. Ingen gamle danske Byer laa oprindeligt umiddelbart ved en Aamunding, men et Stykke indenfor, som f. Eks. Ribe og Aarhus. Saadan har Sæby sikkert ogsaa ligget, det oprindelige Sæby, der var Landsby. Det er saa meget mere sandsynligt, som det første danske Fiskeri var Ferskvandsfiskeri, drevet af Fiskere inde i Landet ved Aa og Sø, mens Havfiskeri opstod temmelig sent, først begyndte engang i Middelalderen efter Tilløb til det i Vige og Sunde, ikke paa rigtigt Hav som ved Sæby. Den oprindelige By var at finde Syd for Vadestedet omtrent vel hvor Sønder- og Vestergade mødes. Men da der kom Skub i de danske Købstæder ved, at nordtysk Storhandel svang sig i Vejret i Korstogstiden, viklede Sæby sig ud af Landsbysvøbet. Det ses af dens Type som Bryggeby og af Adelgades Plads. Da den begyndte at drage Næring af Søtrafik, rakte den en Arm mod Øst langs Aaen, hvor Skibe lagde til. Den Arm var Adelgade. Det maa være gaaet i Sæby omtrent som i Horsens. Handlende byggede deres Huse langs Aaen, men lidt fra dens Bred. Man maa forestille sig Pæle og Risknipper anbragt i Aakanten, saa der dannedes en primitiv Kaj, hvor Varer lossedes for at bringes til Husene og sælges fra disses anden Side, hvor Vejen gik paa det fastere Terræn. Paa den Maade blev Vejen til en Handelsgade, en Torvegade, hvor saa mange havde Ærinde, at Strækningen blev den vigtigste i Byen og derfor fik det gængse Navn for den Slags Strækninger: Adelgade. Med de to Ting: Prisstigning og Sikkerhed til Søs, begge indtrædende i Valdemarernes Tid, opstod Sæby Strandby saa vel som Adelgade. Hastigt maa Byen være blevet købstadmæssig, sikkert allerede før de urolige Tider, de fredløse og Fjender, Tronstridigheder og Pest som Den sorte Død lagde

Hindringer i Vejen for Næringslivet. Efter Pesten 1349 og følgende Tid vilde Sæby næppe kunne været vokset op til at være en By med Borgmester, en Købstad, før Klosteret Mariesteds Grundlæggelse. Al Sandsynlighed taler for, at den som mange andre danske Købstæder opstod omkring 1200.

Anlæggelsen af Mariested Kloster viser noget om Byen. Carl Neergaard har i Kirkehistoriske Samlinger 4 I klargjort, at Mariested Kloster i Sæby ikke var noget Birgittinerkloster som Mariager og Maribo, men en Tiggermunkestiftelse af Karmeliternes, Hvidebrødrenes, Orden. Den Slags blev anlagt i Købstæder, men altid i de mindre, hvor ingen betydelige Klostre i Forvejen var, og altid i Søkøbstæder. Sæby har da 1469 været en mindre Søkøbstad, idyllisk vel dengang som senere og af Betydning vel dengang som senere og af Betydning ikke blot direkte for Handelsmænd, men indirekte for dens Ejer Bispen af Børglum, der fik mange Produkter afsendt via Sæby og lod Varer transportere over den By og ad dens Aadal. dernæst videre ad Ryaalalen til Børglums Nærhed. Blandt de Varer kan nævnes Salt fra Læsø, af

Sæby omkring 1860.

hvilket ikke lidet gik i Børglum Klosters Saltkar. Forøvrigt brændtes Tangsalt i Nærhed af Sæby, og der omtales en Saltkedel paa Understed Strand, hvor der vel har været mere end den samme.

Købstadprivilegier har Sæby faaet engang i Middelalderen, uvist naar. Første Gang, vi finder dem omtalt, er i et Brev af 10. August 1524, da Frederik I stadfæster dem. De blev senere forbedrede og bekræftede af ham og andre Konger. Efter Jydske Samlinger X, 172, staar der i Brevet blandt andet, at „Borgmester, Raadmænd og menige Borgere i Børglum Bispedømmes Købstad Sæby maa og skal herefter indtil evig Tid nyde, bruge og beholde fri Købstadret og Byfred, Sejlads, Handling og Købmandsskab og alle andre Herligheder, Privilegier og Friheder ingen i nogen Maade undtagen“ — som i Viborg. Et Aar senere gav Biskop Stygge Krumpen med Kongens Godkendelse Sæby en Stadsret, trykt i Jydske Samlinger X, 173 ff, med Retsregler, der skulde gælde i Byen. I den Stadsret staar ikke blot Strafferegler for Forseelser, men ogsaa nærmere angivet Borgernes Rettigheder. Der blev deri sat Grænser for udenbys Købmænds Rettigheder i Sæby. Eksempelvis anføres, at indbyrdes Handel mellem disse blev forbudt, for at ikke en Slags Kædehandel skulde fremkomme til Borgernes Skade. De fremmede maatte ikke købe en detail, men i større Partier, af Smør ikke mindre end en halv Tønde, af Flæsk mindst et halvt

Skippund, 80 kg, o. s. v. Byens egne jævne Borgere skulde kunne forsyne sig med mindre Partier paa Torvet, saa de kunde klare sig til næste Torvedag. Sæbyborgere blev fri for Told og Torveafgift over hele Landet undtagen Skanør. Med Retligheder fulgte ogsaa Forpligtelser. Ingen Embedsmand o: Haandværker maatte sælge Varer paa Torvet, uden han opfyldte sin Borgerpligt, bl. a. betalte Skat, udrede Byens Tynger, som han skulde, og betalte sin Gæld. Her som andersteds blev Landprang forbudt. Varehandel skulde foregaa paa Torvet, ikke uden for Byen. I fire Miles Omkreds var det forbudt. Købmænd maatte ikke drage rundt og købe og sælge. Og ingen gode Mænd, Præster eller Bønder maatte „købe eller sælge med hverandre deromkring, Byen til Forprang“.

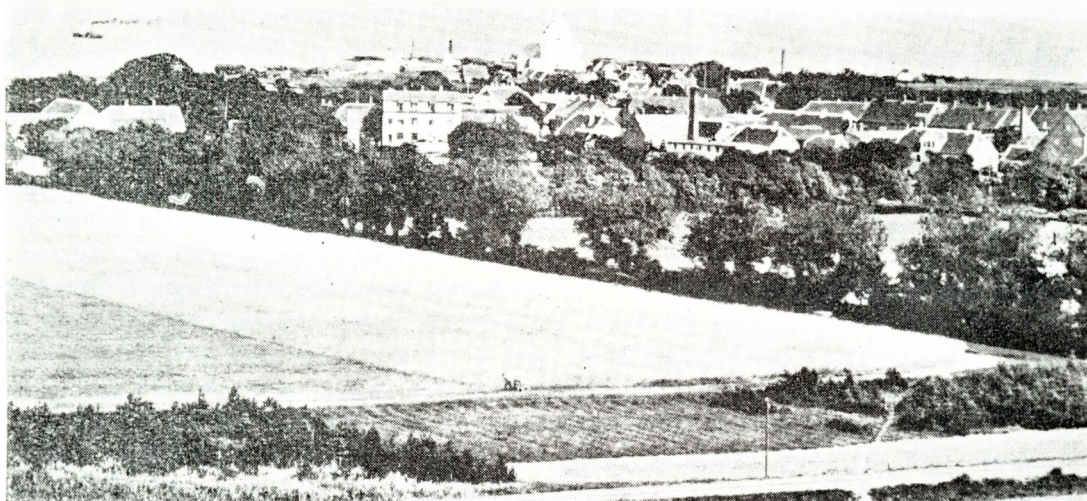
Sæby fremtræder efter dette som en fuldt færdig Købstad med velordnede Forhold som i andre Stæder. Adkomstbreve o. l. fra Tiden omkring 1500, omtalt i Ældste danske Arkivregistraturer og flere Kildepublikationer, viser os, at ikke blot Borgere, men gejstlige og adelige ogsaa udefra ejede Hus og Grund i Byen, at den altsaa ansaas for et godt Sted til Kapitalanbringelse. Den har nok været en lille, men god By til Glæde for Børglumbisperne, der fik Skat og Bøder o. s. v. fra den lige til Reformationen 1536. Kort efter gik den vist over til Peder Ebbesen til Tyrrestrup og efter hans Død til Kronen efter 1548.

Mariested Kloster og Klosterkirke stod i Slutningen af Middelalderen sikkert som langt de fornemste Huse i Sæby og mindede om Gejstlighedens store Rigdom, selv om Klosterbeboerne var Tiggere. Smukt og værdigt har de Bygninger ligget paa den fornemste Plads i Byen og draget Trafikken til sig.

Nær Kirkens Grund holdtes lettest Torvfred. — Derfor kom Torvet til at ligge ved Kirken, uden Tvivl klods op ad Kirkegaarden. Ved den blev Boderne helst opstillet, naar Handel skulde foregaa, og det endte med her som andetsteds, at Boder blev faste Huse, saa der kom en Bræmme af dem ved Kirkegaarden. At adelige i Egnen havde Huse i Byen fortæller maaske, at enkelte Boliger var af Sten eller Bindingsværk. Klosteret havde en Tegllade i Sæby 1536. Men de fleste Huse var vel væsentligst af Træ og med Straatag. Det Sæby, der var at se, da Skipper Clement havde Vendsyssel inde, har været domineret af Kirke og Kloster og bestaaet af Adelgade, Strandgade, Vestergade, Søndergade og maaske enkelte mindre Gader. Grevens Fejde bragte Uro i Byen i den sidste Fjerdedel af 1534, og omtrent samtidig slog Reformationen igennem. I Klosteret var kun tre Munke, og de havde det saa smaat, at de maatte give op og overlade Klosteret til Byen 1536 „for saadan Sag, Vilkaar og Oprør, som her haver været i Land og Rige, saa at vi ej kunde fange enten i Klosteret eller nogen Steds det, vi kunde noget hjælpe os med enten til Klæder eller Føde, ej heller vi kunde holde saadanne Husvaaninger og Bygninger ved Magt med...“. Klosterets Forstander Laurits Boysen gik over til Lutheranismen og nævnes som den første tutherske Præst i Sæby. Borgerne gjorde sig til Gode med Klosterbygningernes Sten, som endnu ikke er ganske forsvundet fra Bygninger i Byen.

Meget har der været for de Sæby Folk at tænke paa under den Uro, som Reformation og Fejde førte med sig. Og efter at det var forbi, kom der andet af Interesse. Den ny Regering indledede en Tid, da der skulde Orden i Sagerne. Sæby skulde give sit Besyv med. En Borgmester, en Raadmand og to Borgere af Menigheden skulde møde paa Herredag 1536. Aaret efter skulde Borgmester og to Raadmænd stille i Viborg med Byens Privilegier til Eftersyn. Omtrent samtidig fik Sæby som andre Stæder Besked om, at der var indtraadt Udførselsforbud mod Proviant

og Fetalje, Korn og Kød. Visse Forordninger udsendtes om, at Toldkontrollen skulde være skarpere. Nye Skatter krævedes 1536. Byen skulde yde 2 Lod Sølv pr. Mand. Borgerne skulde være rede til at optræde som Krigsfolk med „harniske, røre (Bøsser) oc andenn gode lange werge“ efter Ordre 1537. I de følgende Aar fik de Gang paa Gang Besked om at tage Soldater, Knægte, i Indkvartering, at stille Folk til Hæropbud, at udrede gode Dalere til Kongens Kasse i den og den Anledning. Ved Hjælp af Registrerne til Danske Magasin, Kancelliets Brevbøger med flere Værker findes let, hvor meget der krævedes i de enkelte Tilfælde. Omkring 1540 synes disse Ydelser at vise, at Sæby var lidt større end Hjørring, men ikke halvt saa stor som Skagen.

Udsigt fra Kurhotellet.

Næringslivet har formet sig i det 16. Aarhundrede omtrent som før. Udenbys Handel har nogle drevet. Eksempelvis ses det af Brev fra 1546, da det indskærpes Borgere i Skagen og Sæby, at naar de løber til Nylöse i Sverige og gør deres Marked, da skal de først indløbe for Båhus og give Kongen Told. I Sæby ansattes en Tolder, der skulde sørge for, at Kongen fik Sise af indførte Varer. Da som senere var den Slags Afgifter ilde sete. Det viste sig, at baade fremmede og Kongens egne Undersaatter indførte meget Tyskøl og anden fremmed Drik ved Fladstrand og andetsteds baade Syd og Nord for Sæby. Tolderen fik travlt med at passe paa. Kongen befalede ham 1572 at have god Opsigt med at der blev svaret Sise og Told. Sæbyfolk har maaske været med til at narre Tolderen. De synes at have sejlet paa tyske Havne som Rostock. Deres egen Havn har været af Betydning, og de har søgt at holde den oppe. Fra Skoven Aas fik de 1559 Lov til som sædvanlig at tage Ris til at vedligeholde deres Havn med. Tømmer til samme Formaal fik de 1562 fra Kronens Gods i Lyngsaa og Skæve. I 1570 underskrevs en Havnevedtægt af Byens to Borgmestre, af Raadmænd og Borgere samt „gode Mænd og

Bønder, der eje Ejendomme i Byen“, blandt de Folk nævnt flere af Egnens Herremænd. Paa den Tid synes Sæby at have været forholdsvis større end før i Sammenligning med Vendsyssels andre Byer. Og omkring 1600 synes dette tydeligt. — Det er dog ikke blot fordi Sæby var vokset, hvad Byen sikkert var i det 16. Aarhundredes gode Tider. I Forhold til Aalborg stod den højere, naar Afgifter skulde udredes, skønt ogsaa Aalborg var vokset. Men Skagen var netop da gaaet stærkt tilbage paa Grund af forskellige Ulykker i 1590erne. Ved Taksering af 1600 ansloges Sæby til at kunne stille 85 vaabenføre Mænd, Hjørring 70, Skagen 150 og Aalborg, Jyllands største By, 512. Den relative Fremgang for Sæbys Vedkommende har dog sikkert været større, end disse Tal viser. Aaret før skulde Sæby modtage dobbelt saa mange Bøsseskytter i Kvarter som Skagen, og Afgifter paa de Tider stiller de to Byer lidt anderledes over for hinanden end Taksationen 1600. Altsaa ses det, at i det 16. Aarhundrede, da Skagen gik tilbage, voksede Sæby stærkere end Aalborg, der ellers var godt rustet til at udnytte de gode Tider, Aarhundredet bød. De 129 Ejendomme, der nævnes i Sæby 1568, har sikkert været mere iøjnefaldende 1600. Indbyggerantallet har paa den Tid vel været ca. 700.

Denne Udvikling synes fortsat en Tid efter 1600. Efter Kancellibrev af 27. November 1630 skulde Sæby betale Borgeleje penge for 11 Mand, Skagen kun for 4, Hjørring for 9, Aalborg for 54. Christian IV havde søgt at gavne Byen ved at henlægge Helligum Marked dertil 1606. Fra 1656 haves en Opgørelse over Told og Accise, trykt i Danske Magazin 5. II. Efter den ydedes der ved Sæby 813 Daler mod 408 ved Skagen. Sæby blev ved at være størst. — Men forøvrigt havde den By som hele Jylland været ude for Ulykker nok og skulde møde endnu flere. Det var Aarhundredets Krige. Wallensteins Soldater, der forfulgte Christian IV's Hær, kom til Vendsyssel den 24. Oktober 1627. Ogsaa Sæby lærte dem at kende. Her som andetsteds var de ubehagelige, selv om det maaske hjalp en Smule paa dem, at en Oberstløjtnant laa paa Sæbygaard og kunde holde nogenlunde Øje med sine Folk. De var Infanterister. — Sæby blev nødt til at yde, hvad den kunde, ikke hvad Folk selv syntes, de evnede, men hvad de efter de raa Soldaters Mening kunde. — En Skanse blev anlagt ved Byen af Frygt for dansk Landgang. En enkelt Gang førte det Kamp med sig. Det var en Decemberdag 1627, da Danskerne beskød den tyske Skanse fra Søsiden, saa Kugler gik gennem Husene og fandtes paa Byens Gader. For fredelige Borgere førte Besættelsen rigelig Uro og Udgift med sig. Og den varede halvandet Aar. Byen var udsuget, da den var ovre. Og inden Følgerne var forvundet, kom nye Fjender, Torstenssons Soldater 1644. Svenskekrigene 1657—60 førte ogsaa Besættelse med sig med Ærgrelse, Ulykker og Udgifter. Den „liden købsted“, som Sæby kaldes i en Præsteindberetning 1638, bar sin Del af Byrderne, da Fjenderne hærgede Vendsyssel. Om Tilstanden lige efter Krigenes Ophør fortælles ikke meget direkte, men dog nok til at vise, at det stod daarligt til. Bystyret beretter 1661, at „Byens Armod er ganske stor, og Indvaanerne . . . er en Del af Byen forrejste. . .“ Ordet ganske har paa den Tid sin gamle Betydning: fuldstændig, hel. Sæby har været grundig medtaget. Der spores da ogsaa paa anden Maade Tilbagegang. Folketallet var gaaet ned til 670. Og Tiderne bar ikke længere med. Det blev Nedgangstider til 1720erne. Havnen havde man Vanskeligheder med at holde i Orden. Skoven, der havde hørt til Byen, var ophugget, saa Træ var vanskeligt at faa. Saa lod Borgmester Christen Rhuus Grundsten fra Klosterruinen bruge til Stensætninger ved Havnen. Til den Ende er vel ogsaa brugt de Kampesten, Sæby fra 1655 fik fra Gadholt Mænd som Betaling for Græsning til deres Kreaturer. Skatter tyn-

gede paa Grund af Prisfald og Den store nordiske Krig. Uheldigt var det desuden, at Frederikshavn som Fæstning blev hjulpet frem af Regeringen og nu voksede i Vejret paa Sæbys Bekostning. Theatrum Daniæ fra 1730 betegner vel Byen som ikke stor men god. Men 1735 siges i en Indberetning, at Sæby tidligere havde været dobbelt saa stor. Den Tilbagegang, der sporedes, blev ikke hurtigt overvundet. Kvægpesten efter 1747 naaede ogsaa Sæbyegnen, og selv om Byen slap forholdsvis meget billigt, var det sikkert galt nok. Kvæg steg vel i Pris, men Bondens Købeevne tog af. I 1760erne var Indbyggertallet nede under 500. De fleste Familier klarede sig dog dengang nogenlunde. De færrestes Indtægtskilder var ensidige. Næsten alle holdt Køer, Jorden egnede sig til Græsning. Fiskeri gav Føden til mange, især Flynderfiskeri, Haandværk ligeledes, men Håndelen var ringe, selv om nogle Købmænd havde Forbindelser i Aalborg, København og Norge. Tre Skibe var hjemmehørende i Byen og varetog Transporten. Et aarligt Marked holdtes i Oktober. Konsumtionen var ringe, omkring 500 Daler aarlig i 1760erne. Hele Byen bestod da af 100 Hovedbygninger til Gaden og 85 Baghuse, tilsammen takseret til 18,110 Daler. De fleste Huse var af Bindingsværk og straatækte, men nogle havde Tegltag. Havnen var ikke god, lang og smal omkring Aens Udløb. Pontoppidan fortæller i „Danske Atlas“, at den var tilstoppet af Sand og Bolværket næsten øde. Og det skulde endda blive værre. En Storm fyldte den med Sand i 1792. Men dengang var det gode Tider, saa en Skade var lettere at staa for.

Folketallet var i 1801 vokset til 517. Imponerende var det ikke. Byens Udseende var det heller ikke. Da den engelske Fange Mac Donald passerede Sæby en Decemberdag i 1808, kaldte han den en Kysthavn eller Landsby, og dens Forhold tiltalte ham ikke. Hverken Maden eller Menneskene var efter hans Hoved. Men Forholdene var dengang ude af Lave som Følge af Krigen med England. En Skanse blev i de Tider anlagt ved Sæby, og Mandskab fra den kæmpede undertiden bravt mod Englænderne. Krigs- og Efterkrigstiden virkede skadeligt i Sæby. Men de solide Tider efter 1830 bragte snart Fremgang, der var stor. I 1850 var Indbyggertallet 895, saa lange Tidens Nedgang da var overvundet. Trearskrigen berørte ikke direkte Sæby, selv om den nok mærkedes i Form af Udskrivning og Ekstraskat. — Krigen i 1864 var værre at slippe igennem, da Vendsyssel var besat fra Begyndelsen af Juli til ind i November. Saa længe det stod paa, stagnerede Næringslivet, men bagelter gik det jævnt frem igen. Vigtig er stadig Fiskeriet. Havneudbedringer foretoges fra 1850erne, men først efter 1900 blev de grundige nok. Privatbane førtes til Byen 1899. Statsbanen havde skuffet ved at gaa udenom. Privatbanens Gavnlighed er omdisputeret. Stationsbyer i Nærheden har taget noget af den Fordel, Sæby havde ventet at vinde. Paa Fremgang tyder dog Befolkningstallets Vækst. Omkring 1900 var det godt 2000. Industrielle Virksomheder var dengang opstaaet i Byen. Dens Bygninger var i 1902 assurerede for over 2 Millioner Kr. Indbyggertallet steg stadig, omend langsomt. I 1921 var det 2332, men fire Aar senere var der syv Personer færre. Den Nedgang var dog forbigaaende, for i 1930 rummede Sæby 2525 Mennesker, deraf dog 100 i Agerledet. Udvidelser har der ikke været stærkt Brug for. I 1921 kom der kun én ny Lejlighed i Byen. Trods høje Priser paa Byggemateriale og lav Obligationskurs var der vel her som andre Steder kommet flere Nybygninger, hvis der havde været Brug for dem.

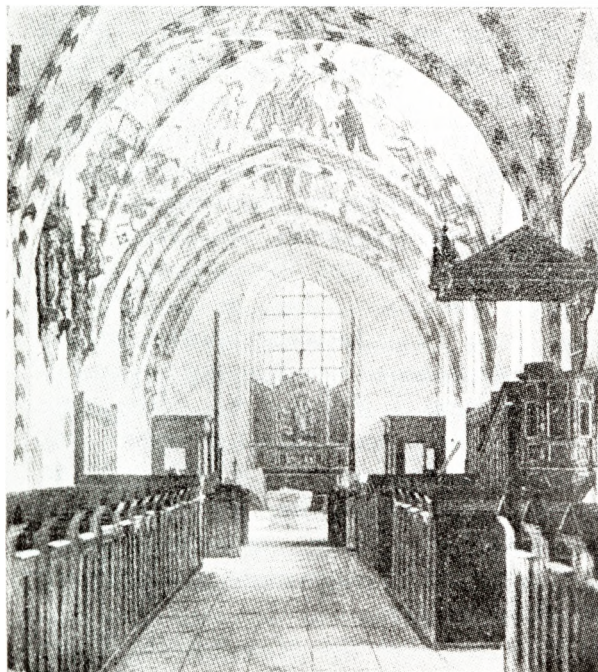
Ved Erhvervstællingen i 1911 angaves det i Sæby, at 614 af Befolkningen ernærede sig af Industri og Haandværk, 403 af Handel og 273 af Fiskeri. I 1919 siges dog, at omkring en Fjerdedel af Byens Indbyggere var Fiskere. Skønt Sæby er

en af Jyllands mindste Byer, har kun fire af dem større Fiskefangst. Den Næringsvej er altsaa forholdsvis meget vigtig i Byen. Handelsomsætningen er ikke stor, i 1925 var den 2300 Kr. pr. Individ, mens den for Byer af lignende Størrelse var 4100, i Frederikshavn 2700.

Disse og flere Ting tyder paa, at Sæby er et roligt Sted. Der skal ogsaa være sundt. Jernbrønden ved Pavillonon fortæller derom. Som rolig og idyllisk skildres Sæby i Turistpiecer, og hvor Beskrivelser af den gives. Derfor er den yndet af en Del Turister. Folk, der som Henrik Ibsen ønsker Ro, gør vel i at tage dertil. Han boede der et Par Maaneder i Sommeren 1887 og skal have skrevet „Fruen fra Havet“ dér, eventuelt dog kun „drømt“ den. Smaa, stille Huse er der mange af. Straatagene har været fjernet næsten alle lige siden omkring 1840. Men Teglstenstag er ogsaa godt. Stedets Idyl understreges af Aaen. At komme vestenind i Sæby en Sommeraften, naar Solen gaar ned i Nordvest fører med sig et udmærket Indtryk af Byen.

Sæbys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MEDLEMMER AF SÆBY BYRAAD er: Købmand Louis Nielsen, Borgmester, Stationsforstander N. P. Nielsen, Træhandler Simonsen, Kommunalærer Skaarup, Malermester E. Jacobsen, Fiskehandler Fr. Strøm, Fabrikant Mørch Jørgensen, Landmand N. K. Nielsen og Slagteriarbejder C. Madsen.

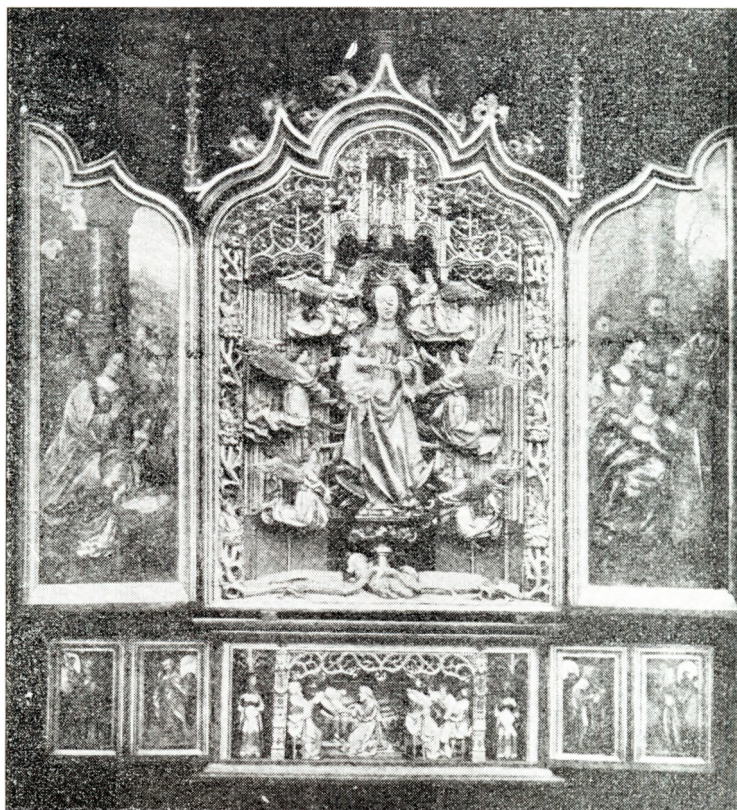

Sæby Kirkes Indre.

SÆBY KIRKE er beliggende paa Nordsiden af Strandgade, nær ved Kysten, og den har i sin Tid udgjort den sydlige Fløj af Mariested Kloster. Den bestaar af Kor og Skib ud i eet, samt Taarn mod Vest og Tværskib mod Syd. Pladsen, hvor Kirken er beliggende, skal i ældre Tider have været Byens Midtpunkt, men det fortælles, at Havet har bortskyllet saa meget af Kysten, at Kirken nu ligger i den østlige Del. I Samklang hermed fortælles det, at man i stille Vejr og med klart Vand kan se Levninger fra den bortskyllede Bydel.

Kirken er opført af røde og gule Munkesten, der nu er overkalkede. — Hele Kirkens Længde med Taarn er ca. 54 m og Bredden kun 8 m. — Dog har Kirken ikke været saa stor fra Begyndelsen, da den sikkert kun bestod

af Koret og en Del af Skibet. Skibet er efter Klosters Nedrivning forlænget. Tværskibet mod Syd og de mindre Tilbygninger er ligeledes opført senere. En Restaurering i 1905—06 synes at bekræfte dette. Kirkens Hovedindgang er fra Vestsiden af Taarnet, desuden findes en mindre Indgangsdør i Sydgavlen paa Korskirken. Taarnet, med 6 Stræbepiller, er med Kamgavle, og under Taglinien findes en Gesims med svagt fremspringende Rundbuer. Det overhvælvede Taarnrum er nu Vaabenhus. Fra Vaabenhuset fører en Stentrappe op til Orglet og Klokkerne. I det Indre er Langskibet dækket af 7 spidsbuede ca. 8 Meter høje Krydshvælvinger. Sydturen er ud for 4. og 5. Hvælvingsfag gennembrudt og aabner sig med 2 store, spidsbuede Arkader ind til Tværskibet, i hvis Midte staar en ottekantet Pille, der tjener som Støttepunkt for fire spidsbuede Krydshvælvinger, hvormed Rummet er overhvælvet.

Altartavlen i Sæby Kirke.

Kirken har et smukt Inventarium, og med sine Kalkmalerier frembyder Kirken et saa smukt Indre, at det er en Seværdighed for Byen. Prædikestolen med Lydhimmel er et anseeligt Billedskærerarbejde. Lydhimlen er ifølge Inskription bekostet 1577 af Michel Nielsen Snoer. Billedskærerarbejdet paa samme viser Adam og Eva i Paradiset, lyttende til Slangens Tale; Slangens Ophævelse i Ørkenen; Jesu Fødsel; Jesu Korsfæstelse og de fire Evangelisters Mærker. Paa Prædikestolen er i Billedskærerarbejde gengivet Motiver fra Jesu Lidelseshistorie samt følgende Indskrift: „Cæna, Hortus, Caiphas, Pilatus, Crux, Que, Sepulcrum.

Hvem Jesu Christi Pasion ret agte vil
 Han disse Figurer grandgivelig ser til;
 Saa kan han Pasionalen rettelig mærke,
 Sin Tro til Salighed dermed bestærke,
 Og høre den levendes Guddomsord.
 Og frygte den evige Død og Mord,
 Fordi Guds Dommedag er nær,
 Derfor gøre Poenitsetse, hver sin Salighed har kær.“

I 1695 blev Prædikestol med Lydhimmel, der var i en meget daarlig Forfatning,

istandsat, malet og forgyldt, og i 1906 blev Prædikestolen rensat, og ved Maling gengivet sine oprindelige Farver.

I Koret findes 20 Munkestole, der er opstillet dels langs Væggene, og dels som Korsranke, disse Munkestole er fra Klostertiden. Stolene i Langskibet er faste Stolestader, hvorimod der i Korskirken er løse Bænke. De otte øverste Stolestader er udskaaret i Almestil, hvilket bekostedes af Holger Pax til Sæbygaard og Fru Elisabeth Bille, og de to øverste Stole, der var reserveret dem, var rigere udskaaret end de andre. Orglet er bygget 1856 af Demant & Søn i Odense og kostede 1200 Kr., der tilvejebragtes ved en Gave fra Kong Frederik VII paa 200 Kr. samt frivillige Bidrag fra Menigheden. Paa Panelværket, der danner Skranke ud mod Kirkeskibet, er 11 af Apostlene malede i smukke Farver. I Langskibet er ophængt et Skib, der er skænket af Christen Rhuus og Hustru. Paa Siderne ses Givernes Navne samt Aars-tallet 1694. Oppe i Hvælvingsspidserne er anbragt smaa, udskaarne, malede Træplatter, der skal forestille Sol, Maane og Stjerner, de er 1695 bekostet og opsat af Christen Rhuus. I Kirken er ophængt tre Krucifikser, og paa Vestmuren i Korskirken er ophængt et udmærket, udskaaret, gotisk Træbillede af Madonna med Barnet. Desuden findes der flere Epitafier og Mindetavler. De smukke Kalkmalerier paa Hvælvingerne er vel bevarede, hvorimod de paa Væggene var mindre gode, men 1906 opfriskedes disse, efter en i 1905 af Nationalmuseet foretaget Undersøgelse.

I Taarnet er ophængt tre Klokker. Den største, der omstøbtes 1691, var oprindelig fra 1571. 1906 omstøbtes den atter. Den næststørste Klokke bærer Kong Christian II's Navnetræk og Ordene: „Gloria in exelsis deo. Anno 1689 lod Sognepræst Jørgen Mortensen og Borgmester Christen Rhuus paa Sæby Kirkes egen Bekostning omstøbe denne Klokke ved Rudolf Melchiorson, Klokkestøber i Aalborg.“ Paa den mindste Klokke staar: „Gloria in excelsio deo. Anno 1668 haver Laurits Nielsen Rhuus, Borgmester, ladet omstøbe denne Sæby Kirkes Klokke ved Rudolf Melchiorson“.

Sognepræst er N. Hansen.

SÆBY KIRKEGAARDE. Sæby har egentlig to Kirkegaarde, den gamle og den nye. Den gamle ligger omkring Kirken, men benyttes nu ikke længere. Af de mange tidligere Gravsteder er nu kun eet tilbage, nemlig over Købmand og Forligskommissionær P. J. Larsen, der har stiftet et Legat til Kirkegaardens og Byens For-skønnelse.

Den ny Kirkegaard, der er anlagt 1872, ligger Nord for Aaen og Øst for Frederikshavnsvejen. Kirkegården er forskønnet ved Træplantning og har mange smukke Gravminder, bl. a. ligger Forfatterinden Adda Ravnkilde (død 1883) begravet her. 1885 opførtes et Ligkapel paa Kirkegården, der forøvrigt udvidedes 1898 og 1923.

SÆBY KOMMUNALE SKOLEVÆSEN. I tidligere Tider var Klostrene egentlig en Slags Skole, selv om det ikke var beskaaret Allemandsbarn at søge disse. Det vides ikke, om Sæby Kloster har været noget for Byen i den Henseende, men faa Aar efter at Klosteret nedlagdes, oprettedes der en Latinskole i Byen, som Kong

Christian III 1558 skænkede Kronens Part af Albæk Sogns Tidende til, og som Albæk Sognebeboere stadig trykkede sig ved at yde Skolen, saa de ved flere Lejligheder maatte tales haardt til Rette derfor. Det var jo paa denne Tid Skik og Brug at forsyne Landsognene med de saakaldte Løbedegne, der var Latinskoleelever fra de nærmeste Latinskoler. Sæby Latinskole forsynede ogsaa en Del af Landsognene med Løbedegne, og nød saaledes Degnerente af 25 Sogne, foruden Indtægten af en Del Degnebol, desuden ejede Skolen ikke ubetydelige Kapitaler, som Tid efter anden var legeret den. Ved Forordning af 27. November 1737 blev Skolen, sammen med Latinskolerne i Thisted og Nykøbing Mors, nedlagt til Fordel for Aalborg Latinskole, som overtog alle Skolens Midler.

I Stedet for den nu nedlagte Latinskole skulde indsættes en saakaldt dansk Skoleholder, der tillige skulde være Kordegn. Ved Valg af disse Skoleholdere skulde fortrinsvis anvendes de reducerede Hørere fra Latinskolen. I Sæby blev Skolehuset overladt til Bolig og Skolelokaler og til Lærerløn blev der henlagt 128 Rdl. samt noget Tiende. Paa denne Maade fik Sæby to „danske Skoler“, idet Borgmester Rhuus allerede havde oprettet en saadan. Saaledes gik det til, at Sæby blev en af de faa Købstæder, der i mange Aar havde to Skoler, hvorimod de fleste kun havde een Skole. I 1807 blev disse Skoler imidlertid slaaet sammen til een Skole med een Lærer og Lokalerne indrettedes i det af Rhuus benyttede Skolehus.

Undervisningen stod dengang ikke højt, og af en Inventarieliste kan man danne sig et Skøn om Skolen. Hos Kordegnen var der en gammel og brøstfældig Jernkakkellovn paa en muret Fod, et langt Fyrretræsborde med Krydsfod, fire Egebænke, en Bibel, to Ny Testamenter og fem Bibelhistorier. I den anden Skole var der ligeledes en daarlig Kakkellovn, tre Fyrretræsborde, seks lukkede Bænke, en lukket Bænk til Skolelæreren, en Bibel, en Siverts Saligheds Midler, tre Bibelhistorier, en Kullerups Catechetiske Forfatning og en Ursings Forklaring over Salmerne. Skolehuset var 9 Alen langt, 9 Alen bredt og 3 Alen højt. Læreren Lejlighed indskrænkede sig til en Stue, et lille Kammer med Køkken og et Udhus. Murene var af Bindingsværk, Gulvfladen af Sten, Taget af Straa og Vinduerne smaa. I de hundrede Aar der var gaaet siden Rhuus stiftede den første danske Skole i Byen, synes der ingen Fremskridt at have været. Men da Skoleloven af 1814 kom, begyndte Forbedringerne, dog gik det meget langsomt, idet der kun blev „fikset“ lidt op paa de bestaaende Forhold. Først omkring 1830 mærkedes der Fremgang. I 1830 anskaffedes de første Gymnastikapparater, 1835 købtes der en ny Skolebygning, en grundmuret og teglhængt Gaard, den senere Bundtmager Jørgensens Ejendom, paa Hjørnet af Grønnegade og Vestergade. Den gamle Skole solgtes for 150 Rdl. I 1846 ansattes en Andenlærer og der oprettedes 3 Klasser. I 1863 ansattes en Svømmelærer og 1867 kom den første Lærerinde til Skolen. 1860—61 opførtes en ny Skolebygning i to Etager i Grønnegade, det senere Centralhotel, og i 1900 opførtes den nuværende Skolebygning i Skolegade.

Skolens Leder er er Overlærer J. Hundahl.

SÆBY RAADHUS. Der har været flere Raadhuse i Sæby. Det ældste, der er omtalt, var nedrevet for længe siden, da Pontoppidan udgav „Danske Atlas“ i 1760erne. Med Øvrighedens Tilladelse var Materialerne solgt. Som Erstatning for det gamle Raadhus laa da et nyt Tinghus i Adelgade paa den nordlige Side lige Vest

Raadhuset i Sæby.

for Torvet. Huset var 15 Fag langt, opført i Mur- og Bindingsværk. Hver Onsdag holdtes der Byting i det, hver Torsdag Herredsting. Der var to Tingstuer og desuden to Arresikamre samt et Fængselsrum under Jorden, endelig indeholdt det et Køkken og en Stue, der beboedes af Vægteren, som tillige var Byens Tjener. Knyttet til Raadhuset var Byfogeden og Byskriveren, fra 1682 til 1768 havde der ogsaa været en Borgmester og to Raadmænd.

Et nyt beskedent Raadhus i et Stokværk opførtes lidt længere mod Vest paa Adelgades Sydside. Det rummede Tingstue, der ogsaa benyttedes til Byraads-møder, desuden Lokale for Forligskommissionen samt en større Sal og endelig Arrestrum for 11 Arrestanter. Indtil 1837 blev her truffet Bestemmelser i Sæbys Anliggender af Embedsmænd under nogen Medvirkning af eligerede Borgere. Efter Købstadkommunalloven af 1837 og senere Love af den Slags har Borgernes valgte Repræsentanter været i høj Grad bestemmende for Udviklingen i Byen. Rammen om dette Bystyre har Raadhuset været i snart hundrede Aar.

ANTON FOGH, Dommer, R. af D., er født den 26. Oktober 1868 som Søn af Redaktør, Justitsraad Fogh og Hustru Karoline, født Drewsen. Gift 1900 med Anna Margrethe Andersen, Datter af Borgmester Andersen, Nørresundby. Student 1889, cand. jur. 1896, Byfogedfuldmægtig i Aalborg, Herredsfuldmægtig i Assens, Politimester i Rønne, Dommer i Sæby Købstad m. v. siden 1925.

KNUD SØLLING, Politimester, er født den 24. Juni 1886 i Randers som Søn af Købmand S. A. Sølling og Hustru Johanne, født Albeck. Gift 1918 med Lily Wiedling. Dommerfuldmægtig i Viborg fra 1914—32, Politimester i Sæby Købstad m. v. siden 1. Maj 1932.

ADAM LUDVIG BRUUN, Dommerfuldmægtig, er født den 22. August 1879 som Søn af Sognepræst L. T. Bruun og Hustru Joachimine Dorthea Frederikke, født Møller. Gift 1925 med Sigrid Aren-

A. FOGH,
Dommer.

K. SØLLING,
Politimester.

A. L. BRUUN,
Dommerfuldmægtig.

H. WAARST,
Dommerfuldmægtig.

feldt. Cand. jur. 1905, Sagførerfuldmægtig i Nørresundby til 1909 (Bestalling som Sagfører depone- ret), fra 1909—12 By- og Herredsfuldmægtig i Hjørring Købstad og Vennebjerg Herred og siden 1912 Dommerfuldmægtig i Sæby Købstad og Dronninglund Herred. 1934 udnævnt til Dommer i Saksøbing.

HARALD WAARST, Dommerfuldmægtig, er født den 30. December 1896 som Søn af Købmand Chr. Waarst i Sæby og Hustru Caroline, født Pedersen. Juridisk Embedseksamen i 1922, Sagfører- fuldmægtig i Sæby fra 1922—24, Politifuldmægtig i Sæby fra 1924—30, Dommerfuldmægtig siden 1930, Medlem af Ligningskommissionen og af Bestyrelsen for Sæby og Omegns Sparekasse.

BY-SYGGEHUSET I SÆBY blev bygget i 1885 for Midler, indkomne ved en Ind- samling, der var iværksat paa Initiativ af en Sæbyborger, Frøken Anna Bruhn, og med det Formaal at optage syge Tjenestefolk. Sygehuset, der oprindeligt bestod af et 6 Fags Stuehus i Nord—Syd, blev efter Opførelsen overtaget af Sæby Kom- mune.

By-Sygehuset i Sæby.

I 1910 tilbyggedes der mindre Fløje i Øst og Vest, i 1924 blev der indlagt Centralvarme og foretaget forskellige Sanitetsforanstaltninger. Sygehuset rummer en medicinsk-kirurgisk Afdeling paa 25 Senge, hvoraf nogle Pladser er indrettet i Værelser i Tagetagen og anvendes til Hud- og Kønssygdomme. Der findes i Stueetagen en Operationsstue for mindre Operationer, større Indgreb maa henvises til Sygehusene i Frederikshavn og Hjørring.

HJØRRING AMTS EPIDEMISYGEHUS I SÆBY blev taget i Brug i 1894. Det er smukt og landligt beliggende i Byens nordlige Udkant, omgivet af tætte Beplantninger og ikke langt fra Havet. Det har nominelt 15 Senge, men har under Scarlatineepidemier huset op til 46 Patienter.

SÆBY GASVÆRK. Sæby fik for godt en Snes Aar siden sit Gasværk. Det vil sige Kulgasværk, for allerede før 1911 havde et privat Selskab anlagt et Acetylen-gasværk. Men efter at man i længere Tid havde følt sig utilfreds med Byens Belysning med Acetylen-gas, rejstes i 1911 Spørgsmaalet om at faa dette afløst med et Kulgasværk. Sagen rejstes af Byraadet, og selve Sagen mødte ingen Modstand. — Endelig blev Beslutningen taget og samme Aar — 1911 — paabegyndtes Arbejderne.

Værket, der er beliggende Sydøst for Byen, traadte i Drift i December Maaned 1911. Udvalget for Værket kom til at bestaa af P. Lund (Formand), Tømrer K. Nielsen og Materialist Louis Nissen. Anlægget var udført som rent kommunalt Anlæg, og Kommunen maatte for ca. 17,000 Kr. afkøbe Koncessionshaverne af Acetylen-gasværket dissers Rettigheder.

Udvidelser til selve Forbrugets Opgang har ikke været nødvendige, idet Krigen dels har holdt dette tilbage og dels har Tilgangen af Beboere i de sidste Aar været ubetydelig. Af Hensyn til at man ønskede Opførelsen af en Varmbadeanstalt, kombineret med Gasværket, foretoges i 1918—19 paa Foranledning af Udvalgets Formand, Louis Nielsen, og Bestyreren Opførelsen af en saadan. Vandet opvarmedes ved Værkets Spildevarme og Badene leveredes for 25 a 35 Øre pr. Stk. Der indrettedes Karbade med Bruser og Styrtebadrum. Samtidig udvidedes Boligen og et Kontor blev indrettet. Udgifterne androg: Til Boligen 3600 Kr., Badeanstalten 6000 Kr. og Ombygningen 4000 Kr. I September 1923 fik Gasværket Ekshausteranlæg, der leveredes af A/S Bomag i Berlin.

Produktionen af Gas er i de forløbne Aar steget fra 141,000 m³ det første Aar til 228,000 m³ i 1933.

N. P. NIELSEN,
Bestyrer.

NIELS PETER NIELSEN, Bestyrer, er født den 9. Maj 1879 i Nørresundby som Søn af Gasværksbestyrer Nielsen og Hustru Kirstine, født Sørensens. Gift 1912 med Kirstine Pedersen. Uddannet ved Nørresundby Gasværk, ansat som Bestyrer ved Sæby Gasværk.

BØRNEHJEMMET I SÆBY. Den 4. November 1889 blev Børnehjemmet i Sæby indviet og straks efter taget i Brug. Begyndelsen til Grundlæggelsen af samme skete gennem afdøde Frk. Anna Bruun af Sæby, tidligere af Ormholt, som i Aaret 1888 tilbød Kristelig Forening for Indre Mission i Danmark en Sum af Kr. 3000 som første Hjælp til Oprettelsen af et Børnehjem i Sæby. Dels ved Laan, dels ved Gaver indkom snart Resten af Pengene, saa Hjemmet allerede kom i Gang Aaret efter. Det blev oprettet for 12 Pigebørn og med egen Skole.

De første 18 Aar blev Hjemmet ledet af Frk. Camilla Simonsen af Sæby, men paa Grund af Svaghed maatte Frk. Simonsen trække sig tilbage som Forstanderinde ved Nytaar 1908, og hendes Medhjælperke fra alle 18 Aar, Frk. Karen Nielsen overtog da Ledelsen, som fortsattes i de samme Spor. De første 12 Aar blev Børnene undervist af Lærere fra Sæby, men fra Aaret 1902 har Frk. Elisabeth Jensen været fast ansat som Lærerinde. I Aaret 1917 maatte der igen skiftes Forstanderinde, da Frk. Karen Nielsen efter 28 Aars Arbejde blandt de smaa var ved at være op-

L. K. LARSEN,
Forstanderinde.

slidt og træet i Gerningen, og den 1. November 1917 overtog nuværende Forstanderinde Frk. Laura Larsen Ledelsen. De første 18 Aar er Hjemmet udelukkende blevet drevet ved frivillige Gaver, men i Aaret 1907 blev det statsanerkendt, og har siden faaet en aarlig Statsunderstøttelse.

LAURA KATHRINE LARSEN, Forstanderinde, er født den 27. August 1880 som Datter af Gaardejer Ths. Larsen og Hustru Nielsine. Børneplejerske siden 1895 og siden 1917 ansat som Forstanderinde ved Børnehjemmet i Sæby.

E. JENSEN,
Lærerinde.

M. AABYE,
Bestyrerinde.

DE GAMLES HJEM I SÆBY oprettedes 1920 af Kommunen. Hjemmet, der er beliggende i Algade, indrettedes under Ledelse af Arkitekt Harald Nielsen i en ældre Gaard, „Stenhuset, der i den daværende Skikkelse var opført 1804 af Justitsraad Boeck. Hjemmet er indrettet med 22 Værelser med Plads til ca. 26 Beboere. I Hjemmet findes en stor, smuk Samlingsstue. Den store, smukke Have naar helt ned til Aaen og gennem Haven er nu anlagt en offentlig Spadseresti.

Hjemmet ledes af Bestyrerinde Fru Marie Aaby, der til Assistance har 1 Kokkepige og 1 Stuepige.

MARIE AABYE, Bestyrerinde, er født den 10. Januar 1898 som Datter af Smedemester Pedersen og Hustru Frederikke, født Larsen. Uddannet paa Husholdningsskole, paa Kommunehospitalet i København ca. 10 Aar, Bestyrerinde paa De gamles Hjem i Sæby siden 1. April 1929.

SÆBY REDNINGSSTATION er oprettet af Staten 1911 efter nogle Strandinger i 1910. Mandskabet var dengang frivilligt og indtil 1931 benyttedes alm. Redningsbaad, hvorimod der nu findes en moderne Motorbaad. Den første Opsynsmand var Anders Jørgensen, der gik af paa Grund af Alder 1921, Chr. Hyttel fra 1921—23. 1921 blev Chr. Fr. Strøm Fører af Redningsbaaden. Den 1. Juni 1923 blev Strøm Opsynsmand.

CHR. FR. STRØM,
Opsynsmand.

Siden Stationens Oprettelse er der sket 5 Strandinger ved hvilke der er reddet 17 Mennesker. Den største Stranding skete i 1928, da Galease „Paramont“, der kom fra Aalborg mod Lysekilde, strandede, der reddedes 3 Mennesker. Den 26. Januar 1927 reddedes hele Besætningen, 4 Mand, paa den strandede Skonert „Astrea“ af Marstal.

CHRISTIAN FREDERIK STRØM, Fiskehandler, Opsynsmand, er født den 11. Oktober 1879 som Søn af Fisker Strøm og Hustru Mathilde S. Gift 1903 med Frida Hyttel. Uddannet som Fisker, Skipper i 20 Aar, Opsynsmand ved Redningsvæsenet siden 1923. Medlem af Byraadet 1929, Medlem af Ligningskommissionen 1916, Medlem af Menighedsraadet.

SÆBY JERNBANESTATION er oprettet 1899. Indtil den Tid foregik Befordringen tildels med Postvogn fra Frederikshavn, hvis man da ikke var saa velhavende, at man kunde køre i egen Vogn. Bevillingen udstedtes til Ingeniør Winkel, Dybvad, Proprietær Lassen og Proprietær Hasselholck. Disse tre Mænd indbød til Aktietegning. Staten har Halvdelen af Aktierne. Hele Skinnenettet er nu fornyet og Vognmateriellet delvis.

Banen har virket godt og tilfredsstillende og har været indbringende gennem Aarene. Toggangen er nu betydelig udvidet. I Begyndelsen kørte der kun tre Tog i hver Retning, nu er der normalt fem i hver Retning, og til Tider har man været oppe paa 7—8 Tog.

Stationsbygningen staar som den blev bygget, men er alligevel en af de bedste Stationer paa Linien. I Henhold til Udviklingen er der bygget et Ilgodspakhus. Stationens Personale bestaar af 1 Stationsforstander, 2 Assistentter og 3 Portører, hvilket er 1 Assistent og 1 Portør mere end i Begyndelsen.

N. P. NIELSEN, Stationsforstander, R af D, er født den 17. Februar 1872 som Søn af Handelsmand P. Nielsen og Hustru Dorthea. Gift 1899 med Ida Nielsen. Ansat i Hou 1890, Elev i Odder i 3 Aar, Assistent 1894, Overassistent 1897, Stationsforstander 1899 i Vig, siden 1899 Stationsforstander i Sæby. Medlem af Byraadet siden 1909, deraf 8 Aar som Borgmester, udnævnt til kgl. Vejer og Maaler 22. Oktober 1919.

SÆBY APOTEK. Det nu bestaaende Apotek i Sæby, er oprettet ved Bevilling udstedt den 24. Oktober 1815 for Johan Carl Pauli. Allerede godt 100 Aar tidligere har Sæby dog haft sin egen Apoteker, idet Niels Krag den 29. December 1705 fik Bevilling til at anlægge et Apotek i denne By. Der vides kun lidt om Krag, men det kan dog konstateres, at han har boet i Sæby og ogsaa drevet Apotekernæring, dog kun med et meget daarligt Resultat, indtil 1. Juli 1709, da han maatte forlade

Apoteket paa Grund af økonomiske Vanskeligheder, og der kendes nu intet til nogen Apotekers Virksomhed i Sæby førend 1815, da ovennævnte Pauli ansøgte om Bevilling til at anlægge et Apotek i Sæby. Pauli havde forinden han fik Bevillingen købt en Gaard, der var beliggende i Søndergade, hvor Apoteket endnu er beliggende, for 1000 Rdl. N. V., foruden paahæftede Prioriteter 1225 Rdl. Sølv, til Gaarden hørte ogsaa en Del Jord. Selve Ejendommen beskrives i Paulis Tid som en 1 Etages Bygning paa 18 Fag af Egebindingsværk med murede Vægge og Tegltag. — Pauli solgte 1828 Apoteket til J. V. Arntzen til Overtagelse 1. Maj d. A., inden Overtagelsen videresolgtes det til L. P. Gad, der i 1838 ombyggede Apotekeejendommen. I 1850 overdrog Gad Apoteket til C. A. G. H. Jacobsen, der allerede i 1861 solgte det til F. L. Bruun. I Jacobsens Tid havde Apoteket endnu lukket Skranke. Ad Indgangsdøren kom man ind i en lille Forstue, adskilt fra Officinet ved en Skranke med Skodder med Vinduesruder lige til Loftet. Skodderne kunde delvis løftes op, men, særlig om Vinteren, var det kun en enkelt Rude, der aabnedes for Ekspedition. — I 1867 solgte Bruun Apoteket til L. J. Aarestrup, som dog allerede i 1873 overdrog det til C. F. E. Beck, der sammen med V. Øhlenschlæger i 1885 købte Løveapoteket i Nykøbing F., Kompagniskabet opløstes imidlertid saaledes, at sidstnævnte overtog Apoteket i Sæby, medens Beck alene overtog Apoteket i Nykøbing. I 1895 overdrog Øhlenschlæger Apoteket til C. Christensen, der i 1899 lod opføre en Tilbygning til Apoteksejendommen, dog uden Forandringer i selve Apotekslokalerne. I 1905 solgte han Apoteket til O. Hammer, der i 1907 solgte det til F. C. Kielgast, som i 1911 overdrog Apoteket til J. A. A. Herder for 153,000 Kr. Apoteket drev han til sin Død, hvorefter det af Enken solgtes til M. C. Jørgensen. Til Apoteket er knyttet en Del Haandkøbsudsalg.

MARTIN CHRISTIAN JØRGENSEN, Apoteker, er født den 20. August 1898 i Egense som Søn af Smedemester Lauritz Valdemar Jørgensen og Hustru. Gift 1925 med aksam. pharm. Mary Elisabeth Kramper, Datter af Konsul, Fabrikant H. Chr. R. Kramper og Hustru. Discipel paa Løveapoteket i Kolding fra 1915—18, tog pharm. Medhjælpereksamen Oktober 1918, Kandidat April 1921, konditionerede derefter paa Nørre-Apotek i Horsens fra 1921—27, da han overtog Apoteket i Sæby.

M. C. JØRGENSEN,
Apoteker.

SÆBY OG OMEGNS SPAREKASSE er oprettet den 16. Oktober 1860 af en Kreds af Borgere, hvoraf skal fremhæves: Justitsraad Gad, Købmand Chr. Sørensen, Konsul Leonard Abel og Prokurator Keldgaard. Sparekassen udøvede sin første Virksomhed fra Købmand Sørensens Kontor, og flyttedes derfra over i Prokurator Keldgaards Kontor. I det nuværende Missionshotel havde Sparekassen Lokaler i ca. 10 Aar, men i 1920 fik den egen Ejendom. I 1874 havde Sparekassen 577 Konti, men nu er den oppe paa ca. 1500 Indskydere. Dens Balance andrager ca. 1,360,000 Kr. og Reservefondet er paa ca. 150,000 Kr.

Sparekassens Direktør er Peter Lund og Karl Julius Kragelund. Formand for Tilsynsraadet er Overdyrlæge A. F. Fenger-Eriksen.

PETER LUND, Sparekassedirektør, er født den 4. August 1868 som Søn af Guldsmid S. Lund og Hustru Margrethe, født Sørensen. Gift 1897 med Ida Christensen. Uddannet som Instrumentma-

FENGER-ERIKSEN,
Overdyrlæge.

ger, selvstændig 1891, Medlem af Bestyrelsen for Sparekassen for Sæby og Omegn, Direktør for samme 1916, Medlem af Byraadet i fire Perioder, Borgmester fra 1929—33, Sekretær i Menighedsraadet, Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for Sæby Børnehjem, Repræsentant i Sæby Købstad for Statsanstalten for Livsforsikring.

KARL JULIUS KRAGELUND, Sparekassedirektør, er født den 18. August 1866 som Søn af Gartner Kragelund og Hustru, Dorthe, født Bech. Gift 1893 med Albine Nielsen. Købmand i Sæby i 32 Aar. Direktør for Sparekassen for Sæby og Omegn siden 1923.

ANDERS FREDERIK FENGER-ERIKSEN, Løjtnant, Overdyrlæge, er født den 19. Oktober 1870 som Søn af Sognepræst Eriksen og Hustru Hedvig, født Fenger. Gift 1902 med Oda Fenger. Dyr lægeeksamen 1897, virket i Jægersborg 1 Aar og i Nykøbing F. 1 Aar, Dyr læge i Sæby siden 1900,

Overdyrlæge siden 1929. Formand for Tilsynsraadet for Sæby og Omegns Sparekasse i ca. 12 Aar, Medlem af Menighedsraadet i to Perioder.

SÆBY HANDELSSTANDSFORENING er stiftet den 18. September 1906 og begyndte med 23 Medlemmer. Foreningens første Formand var Købmand Albert Kindt. Foreningen har nu 25 Medlemmer og nuværende Formand er Købmand William Nielsen.

Foruden at behandle de forskellige Sager vedrørende Byens Forretningsliv har Foreningen siden Oktober 1907 drevet en Handelsskole. Skolen har Lokaler i Sæby Kommuneskole, og disse gives gratis som Byens Tilskud til Skolens Drift. Skolens første Leder var Overlærer J. Hundahl, der virkede som saadan indtil 1916. Elevantallet var i 1933—34 19 Elever. Den nuværende Forstander er Kommunalærer Kjærsgaard.

WILLIAM NIELSEN, Manufakturhandler, er født den 21. August 1881 paa Langeland. Gift 1908 Uddannet ved Handel i Rudkøbing, senere i Nyborg og Odense, købte Forretning i Sæby 1908. Formand for Sæby Handelsstandsforening, Formand for Bestyrelsen samt Repræsentantskabet for A. S. Sæby Bank, Formand for Oplysningsforeningen for Handel og Haandværk i Sæby og Omegn, har tidligere i flere Aar virket som Medlem af Tilsynsraadet for Sæby og Omegns Sparekasse, Medlem af Bestyrelsen for Sæby Brugsforening, Sæby Turistforening og Sæby Badeselskab.

CHR. P. KIÆRSGAARD, Forstander, Kommunalærer, er født den 2. Februar 1886. Gift 1913 Lærereksamen, flere Kursus, bl. a. 10 Kursus i Handelsregning, siden 1920 Forstander for Sæby Handelsskole. Formand for Ligningskommissionen fra 1921 og Formand for Sæby Folkebogsamling.

FORENINGEN „RØDE KORS“ AFDELING I SÆBY er stiftet 1905 paa Initiativ af Fru Biehe, Frederikshavn, og var da en Underafdeling af denne. De tre første Damer var Fru Borgmester Jacob Jacobuus, Fru Fenger-Eriksen og Fru Postmester Schmidt. Foreningen begyndte med ca. 15—20 Medlemmer. I 1915 var der 30 Medlemmer, og i 1925 var Medlemsantallet steget til 45 Medlemmer, og i 1925 var Medlemsantallet steget til 45 Medlemmer og nu er man oppe paa 66.

Blandt Foreningens Formand nævnes: Fru Fenger-Eriksen fra 1909—15, Fru Dommer Knudsen fra 1915, og fra 1925 har Fru Sagfører Lønager været Formand.

Bestyrelsen bestaar af 5 Medlemmer: Fru Sagfører Lønager, Fru Bankdirektør Felsen, Fru Overdyrlæge Fenger-Eriksen, Fru Slagtermester Frost og Fru Sagfører Bo.

Om Sommeren har Røde Kors en Redningspost med Baad ved Stranden til Betryggelse for de Badende.

J. K. LØNAGER,
Frue.

O. FENGER-ERIKSEN,
Frue.

K. WIGH FELSEN,
Frue.

H. BO,
Frue.

JOHANNE KRISTINE LØNAGER, Formand. Gift 1914 med Sagfører Lønager. Formand for Røde Kors i Sæby.

ODA FENGER-ERIKSEN. Gift 1902 med Overdyrlæge Fenger-Eriksen. Medlem af Bestyrelsen for Røde Kors i Sæby.

KAREN WIGH FELSEN. Gift 1914 med Bankdirektør Wigh Felsen. Medlem af Bestyrelsen for Røde Kors i Sæby.

HENNY BO. Gift 1917 med Sagfører Bo. Medlem af Bestyrelsen for Røde Kors i Sæby.

SÆBY HUSMODERFORENING er oprettet 28. Maj 1929 af Fru Amtslæge Fevejle, Hjørring, som rejste til Sæby for at starte en lokal Husmoderforening. Der var straks stor Tilslutning, idet der startedes med 44 Medlemmer.

Foreningen arbejder for at hjælpe Medlemmerne i praktisk, økonomisk og samfundsmæssig Henseende. Foreningen afholder Kursus, Foredrag o. l., og Husmoderforeningernes faste Konsulent besøger Foreningen ca. 3 Gange aarlig, og Befolkningen omfatter Foreningens Arbejde med stor Interesse, idet Bazarer og Udstillinger altid er stærkt besøgte.

Foreningens første Formand var Fru Sagfører Frisenette 1929—30, derefter Fru Sagfører Lønager, og siden 1930 har den nuværende Formand, Fru Slagtermester Frost fungeret.

Foreningen har nu ca. 50 Medlemmer.

ANNA FROST, Formand, er født den 1. Februar 1877 paa Sjælland. Gift 1897 med Slagtermester Frost. Formand for Husmoderforeningen i Sæby, Medlem af Bestyrelsen for Røde Kors i Sæby og Medlem af Bestyrelsen for Sæby Sygeplejeforening samt i Bestyrelsen for Kvindernes internationale Liga for Fred og Frihed, Sæby Kredsen.

A. FROST,
Frue.

SÆBY OG OMEGNS FJERKRÆKLUB er oprettet i 1923 af Forstander Nielsen, Lærer Skaarup og nuværende Formand Uddeler S. V. Christensen. Foreningen er oprettet for at fremme Fjerkræavl og Rentabiliteten af Høsehødet. Der begyndtes med ca. 70 Medlemmer, og dette Tal er tildels uforandret gennem Tiderne. Foreningens Konsulent er Danmarks Fjerkræavlerforening, hvorunder Klubben ogsaa hører. Der afholdes aarlig Udstilling med Tombola og her præsenteres fra 150—200 Dyr og der uddeles Præmier. Om Vinteren afholder Foreningen Andespil.

Klubbens Bestyrelse bestaar af Uddeler S. V. Christensen, Formand, Pedersen, Aggersund, Næstformand, og Ægeksportør V. Nielsen, Kasserer, samt fire menige Bestyrelsesmedlemmer.

S. V. CHRISTENSEN,
Uddeler.

SØREN VALDEMAR CHRISTENSEN, Uddeler, er født den 29. Juli 1891 som Søn af Hans Christensen og Hustru Karen. Gift 1917 med Anna Nielsen. Uddeler for Jydsk Andels-Foderstofforretning i Sæby siden 1919. Formand for Sæby og Omegns Fjerkræklub, i Bestyrelsen for Sæby og Omegns Lytterforening, for Brugsforeningen, for Dansk Andels-Ægeksport og for „Julens Glæde“.

VIGGO NIELSEN, Ægeksportør, er født den 14. Maj 1879 som Søn af Formand Nielsen og Hustru Kristine. Ægeksportør i Sæby siden 1931. Kasserer for Sæby og Omegns Fjerkræklub.

SPAREFORENINGEN „JULENS GLÆDE“ er stiftet i 1895 af Afholdsforeningen. Den første Bestyrelses Formand var Redaktionssekretær Andreassen og Kasserer var Bankdirektør, senere Trafikminister Hassing Jørgensen. Foreningen er offentlig, men Bestyrelsen skal altid være valgt indenfor Afholdsforeningen. „Julens Glæde“ er vokset jævnt og stilfærdigt gennem Aarene. Første Aar sammensparedes der ca. 500 Kr., men der er Aar, hvor Foreningen har været oppe paa 30,000 Kr. og nu ligger den aarlige sammensparede Sum paa omkring 20,000 Kr.

Foreningens nuværende Formand er Musikdirektør R. Kjæhr.

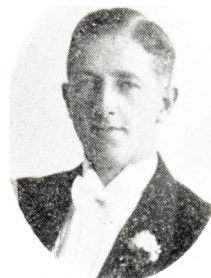
RUDOLPH KJÆHR, Musikdirektør, er født den 11. August 1864 som Søn af Musiklærer Kjæhr og Hustru Ane Cecilie. Gift 1894 med Ingeborg Nielsen. Musikdirektør i Sæby siden 1888. Formand for Spareforeningen „Julens Glæde“ i ca. 25 Aar, Formand for Sæby Afholdsforening.

IDRÆTSFORENINGEN „SKJOLD“ er stiftet den 1. Maj 1910 paa Initiativ af Vognmand A. Pedersen. Foreningens Formaal var at fremme Fodbold og Gymnastik i Sæby. De første Love vedtoges paa Generalforsamlingen den 3. Maj 1913 og Bestyrelsen bestod oprindeligt af 5 Mand, men udvidedes i 1929 til 7 Mand. I Bestyrelsen skal der mindst sidde 4 aktive Medlemmer. Der er desuden et Spilleudvalg paa 3 Mand og 1 Suppleant. Paa Generalforsamlingen den 19. Marts 1930 fik Foreningen nye Love. Foreningen begyndte med ca. 20 Medlemmer, men disses Antal er gennem Aarene vokset ret stærkt og det er nu oppe paa ca. 220. — Foreningen har selv betalt Sportshuset, der ligger paa Sportspladsen, som er stillet til Raadighed af Stamhusbesidder Arenfeldt. Klubben stiller et første og et andet Hold samt et Juniorhold. Den er Deltager i Jydsk Turnering og indgaaet under Jydsk Boldspilunion og spiller i A-Rækken. Klubben har altid formaaet at holde sig højt indenfor

Turneringen. Den har 6 Sølvpokaler som Ejendom og heraf er de to vundet tre Aar i Træk samt to Faneplader. Den sidste Pokal blev vundet i 1928. Foreningen driver Fodbold om Sommeren og Gymnastik om Vinteren og hertil benyttes Kommuneskolens Gymnastiksal.

Foreningens Formand er Vognmand Aa. H. Marquardsen.

AAGE HJALMAR MARQUARDSEN, Vognmand, er født den 5. Marts 1899 i Sæby som Søn af Lars Marquardsen og Hustru Jensigne. Gift 1924 med Else Jørgensen. Vognmand i Sæby siden 1922. I Bestyrelsen for Idrætsforeningen „Skjold“ siden 1919, Formand for samme siden 1927, Bestyrelsesmedlem i Spareforeningen „Julens Glæde“ og i Sangforeningen fra 1920—25 og fra 1929—32.

A. MARQUARDSEN,
Vognmand.

C. BANG-HANSEN,
Toldforvalter.

R. CHRISTENSEN,
Havnefoged.

C. NØRREGAARD,
Arkitekt.

E. JACOBSEN,
Malermester.

CHRISTEN CARL EDUARD BANG-HANSEN, Toldforvalter, er født den 26. December 1879 i Nakskov som Søn af Købmand Arthur Bang-Hansen og Hustru Vilhelmine. Gift 1911 med Else Jespersen. Indtraadte i Toldetaten den 1. Maj 1898, Assistent den 31. Marts 1909, Toldforvalter i Sæby Juni 1925.

RASMUS JOHAN VALENTIN CHRISTENSEN, Havnefoged og Lods, DM., er født den 1. Marts 1858 som Søn af Fisker Chr. Poulsen og Hustru Margrethe. Gift 1880 med K. Poulsen. Havnefoged og Lods i Sæby.

CHRISTIAN NØRREGAARD, Arkitekt og Murermester, er født den 10. Februar 1882 som Søn af Husmand Christensen og Hustru Kristine. Gift 1913 med Maren Jakobsen. Selvstændig Virksomhed som Arkitekt og Murermester i Hjallerup 1913, i Sæby siden 1928.

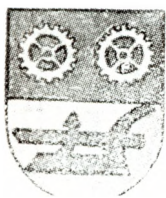

A. AXELSEN,
Distriktsjordemoder.

EMANUEL JACOBSEN, Malermester, er født den 30. September 1874 som Søn af Lærer Th. Jacobsen og Hustru Kristine. Gift 1898 med Sofie Petersen. Malermester i Sæby siden 1898. Formand for Sæby Haandværkerforening indtil 1927, Vurderingsmand for Jydsk Hypotekforening, Medlem af Sæby Byraad siden 1925.

AGNES AXELSEN, Distriktsjordemoder, er født den 22. April 1898 som Datter af Gaardejer Jens Chr. Jensen og Hustru Josefine. Gift 1917 med Chauffør Immanuel Axelsen. Uddannet paa Rigshospitalet fra 1921—22, Jordemoder i Tversted fra 1922—29, siden da Distriktsjordemoder i Sæby.

BRØNDERSLEV

MEDLEMMER AF BRØNDERSLEV BYRAAD er: Dyrlæge A. R. Møller, Borgmester, Redaktør Jacob Sørensen, Husmand J. Chr. Sørensen, Fru Johanne Christensen, Købmand A. Poulsen, Tømrermester A. P. Jensen, Lærer Einar Kjær, Lærer Emil Dehn, Driftsbestyrer P. K. Bolet, Snedkermester K. Færch, Arbejdsmand E. Nørkjær Christensen, Einer Mellemkær og Bogtrykker Th. Jensen.

AXEL RICHARDT MØLLER, Dyrlæge, Borgmester, er født den 7. August 1889 som Søn af Dyrlæge J. R. Møller og Hustru Kirstine, født Andersen. Gift 1915 med Elisabeth Amalie Søderberg. Veterinæreksamen, Dyrlæge i Brønderslev, Borgmester, Medlem af Repræsentantskabet for Brønderslev Bank.

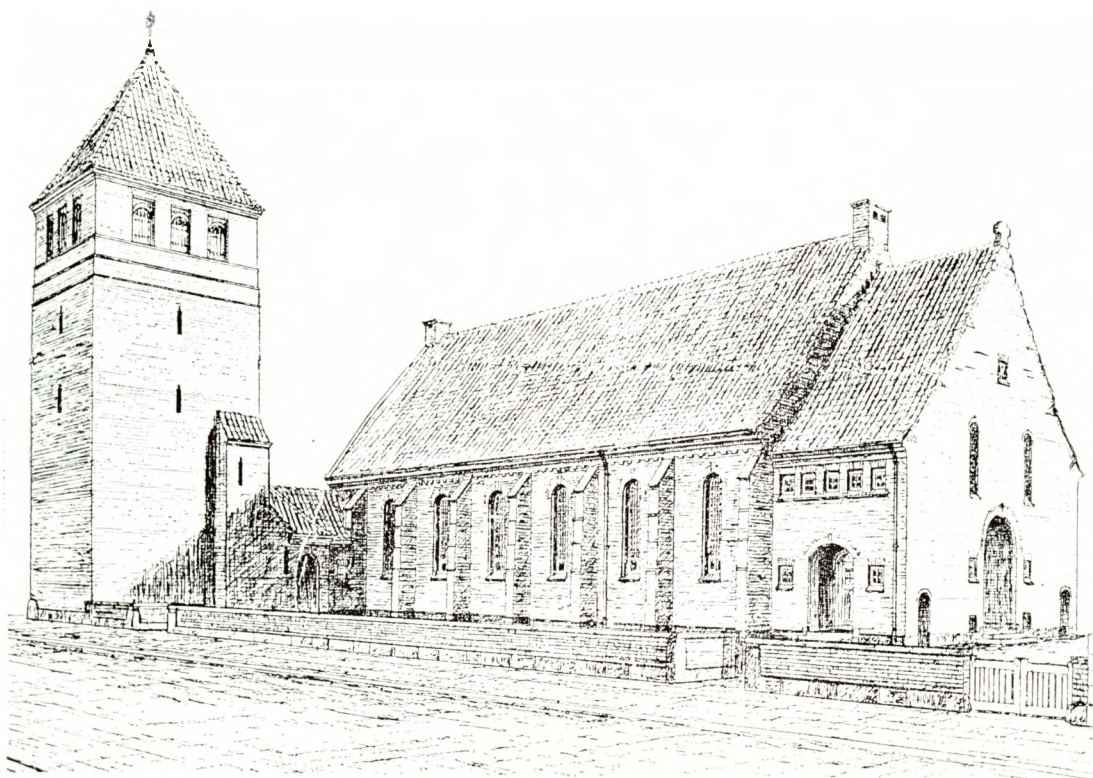

A. R. MOLLER,
Borgmester.

BRØNDERSLEV KIRKE. Den gamle Brønderslev Kirke, som dengang laa udenfor Byen siges at stamme fra Svend Estridsens Tid. Den benyttes siden 1922 som Ligkapel og er nu beliggende paa Kirkegaarden.

Byens Vækst havde imidlertid medført, at Kirken i mange Aar havde været for lille, saa at den til Tider var overfyldt til Trængsel. Som Følge af dette Forhold udsatte Kirkesynet den gentagne Gange til Udvidelse og Ombygning. Den første Udsættelse fandt Sted 1898, men den daværende Kirkeejer, Stamhuset Birkelse, protesterede mod, at Pligten til Udvidelse paahvilede Kirkeejeren, idet der navnlig gjordes gældende, at da Tienden ikke voksede med Folketallet i et Sogn, der var Genstand for en saa stor Udvikling, kunde Kirkeejeren ikke have Forpligtelser i saa Henseende. Spørgsmaalet, der maatte anses for tvivlsomt, blev Genstand for en Retssag, og ved en Dom, som Højesteret afsagde i Aaret 1907, frifandttes Stamhuset.

Efter denne Afgørelse maatte Menigheden altsaa tage Sagen op, dersom den skulde gennemføres. — Et Arbejde blev da ogsaa paabegyndt i den Retning, og der blev i frivillige Bidrag tegnet et Beløb af 16,000 Kr., li-

Brønderslev nye Kirke (efter Arkitekt Knudsens Tegning).

gesom der blev købt Grund og udarbejdet Tegning og Overslag til en ny Kirke inde i Byen. Dette Arbejde blev udført i Aarene 1907 og 1908. Men Sagen gik helt i Staa. De tegnede Bidrag blev frigivet og Grunden solgt. Det eneste, der blev tilbage, var et Beløb, der hovedsagentlig var indkommet ved en Bazar, og en Del af dette Beløb medgik endog til at betale de anskaffede Tegninger. Forholdet var, at da Pastor Dahl i 1913 ansattes som Sognepræst i Vester Brønderslev-Serritslev Menigheder, var Arbejdet for en ny Kirkes Opførelse helt standset. Under hans Virksomhed blev det imidlertid stadigt mere paatrængende at faa Arbejdet optaget paany. Kirken var stadig overfyldt. Menighedsraadet med Pastor Dahl i Spidsen tog derfor paany fat paa Sagen. Der afholdtes et offentlig Møde om denne den 25. Febr. 1918, paa hvilket det enstemmigt blev vedtaget at optage et nyt Arbejde og hovedsagentlig at lægge dette i Menighedens Haand. Assisteret af andre kirkelig interesserede, forsøgte Menighedsraadet da en ny Tegning af Bidrag blandt Sognets Beboere, og Resultatet af dette Arbejde blev, at der i Løbet af 3 Maaneder tegnedes 60—70,000 Kr. i frivillige Bidrag. Efter at dette var sket, androg Kirkens Bestyrelse Staten om Tilskud, og paa Finansloven 1919—20 bevilgedes der 100,000 Kr. til dette Formaal. Da dernæst Sogneraadet erklærede sig villig til at meddele Kommunens Garanti for et Laan paa 50,000 Kr. i samme Øjemed, saaledes at de aarlige Renter og Afdrag lignedes paa Sognemenighedens Medlemmer, og man kunde nu betragte den økonomiske Side af Sagen for at være i Orden, og man gik i Gang med at erhverve en Byggegrund, lade udfærdige Tegning og Overslag. Den nye Kirkes Beliggenhed afgjordes først endelig ved en Sogneafstemning. Den blev opført paa Hjørnet af Bredgade og Krogensgade og indviet den 26. Marts 1922. Den bestaar af Skib og Kor,

K. C. M. NORING,
Sognepræst.

samlende i eet Rum. Kirkens Ydremure er af røde, håndstrøgne Mursten paa hugget Granitsokkel. Taget er rødt Tegltag. Kirkens Indre har Krydshvælvinger og langs Siderne Pulpiturer. Paa Alteret er midlertidig anbragt et forgyldt Kors. Ny Prædikestol af Egetræ.

Ved Kirken er for Tiden Karl Christian Marinus Noring ansat som Sognepræst.

KARL CHRISTIAN MARINUS NORING, Sognepræst, cand. theol., er født den 20. April 1883 som Søn af Købmand Søren Noring og Hustru Ane Marie, født Clausen. Gift 1910 med Mette Marie Rasmussen. Studier i Udlandet, Formand for Hjørring Amts Værgeraadsforening, Socialdemokratiets Folketingskandidat, Formand for adskillige velgørende og soc. Institutioner.

JULIUS ELIAS SEVERIN KRISTIANSEN, Organist, er født den 2. Januar 1857 som Søn af Seminarlærer K. Kristiansen og Hustru Ane Petrine, født Holmboe. Gift første Gang 1889 og anden Gang 1927. Ansat som Organist ved Brønderslev Kirke.

BRØNDERSLEV SKOLEVÆSEN. I sin Tid laa Kommuneskolen oppe ved Kirken. Ved Skolen virkede to Lærere for et ganske anseeligt Antal Børn. Børneantallet var da ogsaa for stort og Klassefordelingen for mangelfuld, saa det var intet Under, at der af private, der ønskede, at Børnene fik en mere fyldig Undervisning, blev oprettet forskellige private Skoler nede i Byen. Den første Skole af den Art blev oprettet af Boghandler P. Christensens Hustru, Fru Fanny Christensen, der til at begynde med havde fem Elever, men da flere og flere Forældre mærkede, at Børnene i denne Skole blev omfattede med en inderlig Kærlighed og naaede gode Skolekundskaber, voksede den stærkt og blev ved Giftermaal i 1870 forenet med en lignende Skole, som P. Christensen havde oprettet 1869. Christensens Helbred var dog af den Art, at han ikke turde fortsætte Skolegerningen, og han begyndte derfor i 1876 en Papirhandel i Brønderslev samtidig med, at Børnene blev henvist til den offentlige Skole.

Trangen til nye Skolebygninger med forbedret Materiel og flere Lærerkræfter blev dog stærkere og stærkere, og det var derfor ganske naturligt, at det daværende Sogneraad paa den Tid, Lærer Christensen søgte sin Afsked, tog Tanken op om at bygge en ny og mere tidssvarende Kommuneskole nede i Byen. Det gik dog ikke af uden store Rivninger. Mange var nok stemte for en Forandring, men mente, at man burde indskrænke sig til det mindst mulige. Andre holdt paa, at skulde Skolen flyttes, burde alt indrettes saaledes, at der var Mulighed for en betydelig Udvidelse baade af Lærerkræfter, Undervisning og Klassedeling. En meget bitter Strid herskede den Gang i Sogneraadet, men Tilhængerne af den store Skole gik sejrriige ud af Kampen, saa at den nuværende Skolebygning, dog kun med den ene Fløj, opførtes i 1888. De ivrigste Talsmænd i Sogneraadet for den store Skole var Sognefoged L. P. Bundgaard og Træhandler J. P. Karnøe, men de støttedes kraftigt af en stor Del af Byens Befolkning. Opførelsen af den nye Skole kostede 25,830 Kr. Ved den nye Skole ansattes samtidig med dennes Indvielse, Førstelærer S. Rasmussen. Imidlertid viste det sig temmelig hurtigt efter den nye Skoles Opførelse, at Trangen til forøget Undervisning ikke var tilfredsstillet derved, og da dernæst ogsaa en Del af Omegnens Beboere ønskede at hjælpe deres Børn til en Un-

Brønderslev Kommuneskole.

dervingning, der kunde afsluttes med Præliminæreksamen, begyndtes der 1890 et Arbejde for Oprettelsen af en privat Realskole i Brønderslev. Der dannedes et Aktieselskab med det Formaal at oprette og drive en saadan Skole samt at opføre de dertil fornødne Bygninger. Dette Selskab stiftedes ved en Generalforsamling, der afholdtes den 17. Marts 1891, og paa denne valgtes til Medlemmer af Realskolens Bestyrelse: Provst Hansted, Øster Brønderslev, der senere valgtes til Formand, Boghandler P. Christensen, Købmand Winther og Forretningsfører Færch, alle af Brønderslev, samt Gaardlejer Nikolaj Hansen, Stubdrup. Det besluttedes at begynde Skolens Virksomhed efter Sommerferien og allerede samme Aar at opføre en ny Skolebygning. Efter at Bestyrelsen havde antaget cand. phil. H. P. Neisig som Bestyrer og H. P. Jepsen som Lærer, begyndte Skolen sin Virksomhed den 1. September 1891 i lejede Lokaler, men Arbejdet med den nye Skolebygning fremmedes saa hurtigt, at denne allerede den 11. November samme Aar blev indviet ved en lille Festlighed. — Trods økonomiske Vanskeligheder af forskellig Art, lykkedes det denne Skole at udføre et ret betydeligt Arbejde i de nærmest følgende Aar. Den fik Eksamensret samt Tilskud baade fra Amt, Stat og Kommune, og disse Tilskud anvendtes hovedsagelig til Fripladser for ubemidlede. Samtidig med, at den private Realskole jo aflastede Kommuneskolen en Del, medførte Byens hurtige Udvikling, at denne maatte yderligere udvides. Saaledes opførtes i 1903 en ny Fløj ved Kommuneskolen samtidig med, at der byggedes et Gymnastikhus. Opførelsen af disse Bygninger kostede ialt 22,400 Kr. Skolens Vækst var saa stor, at den i Skoleaaret 1908—09 var besøgt af 552 Børn, og der virkede da ved denne ialt 11 Lærere og Lærerinder, endda der i 1890 var opført en ny Skole i Grinsted, hvor der paa samme Tid undervistes 50 Børn. Udgifterne til Skolevæsenet i Brønderslev var i det næste Regnskabsaar 20,857 Kr. 59 Øre. I et Sogneraadsmøde den 26. September 1908 fremlagdes For-

slag til en helt ny Skoleplan, der indførte Købstadsordning og oprettede Mellemskoleklasser ved Kommuneskolen. Om dette Forslag opstod der en bitter Strid blandt Kommunens Beboere. Nærmere at komme ind paa den Strid, der da førtes, hører ikke hjemme her, og Bedømmelsen af denne vil vel ogsaa for en Del bero paa et subjektivt Skøn, men Resultatet af Ordningen kender vel alle. Det maa vel ogsaa være berettiget at anføre, at de Paastande, der da af Flertallet blev fremsatte, at Re-

M. HANSEN,
Overlærer.

formen kunde gennemføres for forholdsvis smaa Udgifter, er slaaet grundigt til Jorden. Skoleplanens Gennemførelse forudsatte Realskolens senere Overgang til Kommunen, hvilket ogsaa skete 1911, da det lykkedes at faa en Overenskomst i Stand mellem Kommunen og Realskolens Aktionærer om Overdragelsen. Imidlertid var der allerede før dette Tidspunkt opført en ny Skolebygning, der kostede ca. 36,000 Kr. at opføre.

Skolens Overlærer er M. Hansen.

MARKUS HANSEN, Overlærer, er født den 24. August 1871 som Søn af Lærer Thue Hansen og Hustru. Gift 1897 med Marie Olesen. Ansat ved Brønderslev Skolevæsen som Overlærer.

BRØNDERSLEV TEKNISKE SKOLE blev startet i 1889 med det Formaal at bringe Ungdommen udvidede Kundskaber i almindelig Skolefag samt Tegning og Bogføring. Medlemmerne af det tekniske Selskab indbetalte et mindre Bidrag, valgte 4 Bestyrelsesmedlemmer, medens det femte Medlem valgtes af Sogneraadet. Den første Bestyrelse bestod af Blikkenslager N. Pedersen, Gartner H. Mosbæk, Tømrer A. C. Andersen, Forretningsfører Færch og Rebslager Christensen. Første Aar undervistes paa Skolen 41 Elever, og hele Skolens Drift kostede kun 269 Kr. 62 Øre. Som en af de Mænd, der tog ivrig Del i Arbejdet for dette Selskabs Start fortjener Blikkenslager N. Pedersen at nævnes, men foruden ham var mange af Byens Haandværkere virksomme i den Retning, ligesom Haandværkerforeningen og den senere dannede Industri- og Haandværkerforening tog virksom Del i Arbejdet for denne Skole og adskillige Gange i Aarens Løb har ydet Tilskud til dens Drift. Undervisningen foregik til at begynde med i Kommuneskolens Lokaler, men efterhaanden som der blev flere Elever, og nye Undervisningsfag blev optaget, blev Trangen til en selvstændig Skolebygning større og større, og der optoges et Arbejde for Tilvejebringelsen af en saadan. Resultatet af dette Arbejde blev, at der i 1906 opførtes en smuk Bygning ved Torvegade. Skolens Opførelse kostede 40,800 Kr., deraf gav Staten 12,000 Kr., Haandværkerforeningen 3000 Kr. og private 9500 Kr., medens Resten skaffedes tilveje ved Laan. I denne Bygning har Handelsskolen siden faaet Undervisningslokaler. Skolen erholdt 1929 et Tilskud fra Staten paa 970 Kr. Formand for Brønderslev tekniske Skole er Farvehandler Hoffmann. Skolens Forstander er Arkitekt, Branddirektør Færch.

VIKTOR RENATIUS HOFFMANN, Malermester, Farvehandler, er født den 3. April 1871 som Søn af Dyrlæge A. Hoffmann og Hustru. Gift 1896. Medlem af Svendeprovskommissionen, har været Medlem af Haandværkerforeningens Bestyrelse, Fmd. for Brønderslev tekniske Selskab.

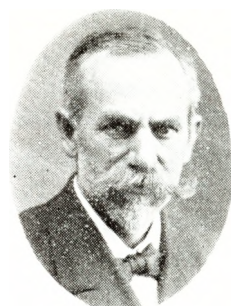

V. R. HOFFMANN,
Formand.

OTTO FÆRCH, Arkitekt, Branddirektør, er født den 25. Oktober 1879 som Søn af Købmand C. Færch og Hustru. Gift 1908. Forstander for Brønderslev tekniske Selskab, Branddirektør, Vurderingsmand for Nye jyske Købstads-Kreditforening, Repræsentant-Suppleant for Den industrielle Kreditforening.

BRØNDERSLEV HANDELSSKOLE er oprettet i 1905 samtidig med Handelsstandsforeningen. — Skolens første Leder var den kendte Lærer ved Brønderslev Realskole, Hr. Jepsen, under hvis dygtige Ledelse Skolen straks ved Starten fangede Handelsstandens udelte Opmærksomhed, hvortil Skolen ogsaa har gjort sig fortjent, idet den ved de igennem Aarene stedfundne Afgangseksamener, altid paa en smuk Maade har hævdet sig ved Siden af andre Handelsskoler med Hensyn til Eksamenresultater, for hvilken Æren selvfølgelig først og fremmest tilkommer den ved Skolen ansatte dygtige og interesserede Stab. Foruden Tilskud fra Staten vises Skolen hvert Aar en paaskønnelsesværdig Opmærksomhed ved Tilskud fra saavel Kommunen som Byens Pengeinstituter. Med Handelsstandens stadig levende Forstaaelse af Handelsskolens store Betydning, kan man roligt stole paa Brønderslev Handelsskoles sunde Udvikling i Fremtiden til Lykke og Glæde for saavel Elev som Principal og til Gavn for Brønderslev By.

BRØNDERSLEV FOLKEBOGSAMLING, der er en selvejende Institution, er oprettet 1899, vistnok paa daværende Førstelærer Svend Rasmussens Initiativ. I mange Aar havde Bogsamlingen Lokaler paa Kommuneskolen, men efter en gennemgribende Modernisering, henflyttedes den i 1921 til Raadhuset, hvor der bl. a. indrettedes Læsestuer. Da Pladsforholdene paa Raadhuset ikke var helt gode, flyttedes den i 1925 til de nuværende Lokaler i Bredgade. Bogsamlingen ledes af en Bestyrelse paa tre Medlemmer. Handelsgartner P. Jensen er Formand. Det daglige Arbejde varetages af Bibliotekarerne, Kommunalærerne J. Sørensen og E. Kjær. I Regnskabsaaret 1931—32 udlaantes der fra Bogsamlingen over 30,000 Bind og i samme Tidsrum blev Læsestuerne besøgt af ca. 6000.

P. JENSEN,
Formand.

PETER JENSEN, Handelsgartner, er født den 1. December 1872. Formand for Brønderslev Folkebogsamling, Medlem af Sundhedskommissionen, Medlem af Bestyrelsen for Plejehjemmet og Værgeraadet.

BRØNDERSLEV RAADHUS. Befolkningen i Børglum Herred har alle Dage været stedmoderlig behandlet med Hensyn til Retsvæsenet. Et Bitingsted blev endelig i 1921 ved Retsreformens Ikrafttræden oprettet i Brønderslev.

Raadhuset er beliggende i Nygade, og er opført 1920 af Arkitekt Vejby Christensen. Bygningen, der ejes af Byen med $\frac{13}{19}$ og af Amtet med $\frac{6}{19}$, er 2 Stokværk høj. I Stuen findes Administrationslokaler, Kæmnerkontor og Borgmesterkontor. Paa 1. Sal er der Byraadssal, Udvalgsværelser, Reissal, Dommerkontor samt Lokaler for

Forligskommission og Sagfører. I den nordre Ende af Bygningen er Politistation, i Kælderen Detentionslokale, Portnerbolig m. m. Politistationen ledes af en Overbetjent og Dommerkontoret af en Dommerfuldmægtig.

F. VILDRIK,
Dommerfuldmægtig.

M. V. MORTENSEN,
Overbetjent.

DALGAS HANSEN,
Kæmner.

FOLMER VILDRIK, Dommerfuldmægtig, er født den 4. Januar 1895 som Søn af Husmand Carl Vildrik og Hustru Kirstine, født Sørensen. Gift 1921 med Thora Hansen. Cand. jur.. Dommerfuldmægtig i Hjørring Februar 1921, Dommerfuldmægtig i Brønderslev siden 1. November 1926. Medlem af Ligningskommissionen i Hjørring fra 1925—26, Overligningskommisær i Brønderslev fra 15. Januar 1929—15. Januar 1932, Medlem af Brønderslev Byraad fra 1. April 1929—31. Marts 1933.

MADS VILHELM MORTENSEN, Overbetjent, DM., er født den 11. Marts 1866 i Næsby pr. Sorø som Søn af Husmand Rasmus Mortensen og Hustru Kirsten, født Nielsdatter. Gift 1893 med Helene Vilhelmine Christine Poulsen. Ansattes 1894 som Politibetjent i Børglum Herred, udnævntes til Overpolitibetjent 1917, overgik 1921 i Brønderslev Kommunes Tjeneste og overtog Ledelsen af Brønderslev Politistation. Har i 8 Aar været Formand for Brønderslev statsanerkendte Sygekasse, Medstifter af Spareforeningen „Julen“, Formand for Afholdsforeningen „Enigheden“, Medlem af Brønderslev Sogneraad i Perioden fra April 1913—April 1917.

PETER DALGAS HANSEN, Kæmner, er født den 16. September 1878 som Søn af Teglværks-ejer E. Hansen og Hustru Betty Christiane, født Dalgas. Gift 1907 med Anna Kathrine Jensen. Ansat som Kæmner ved Brønderslev Kæmnerkontor.

DE KOMMUNALE VÆRKER. Brønderslev Kommune ejer og driver baade Gasværk, Vandværk og Elektricitetsværk.

GASVÆRKET er det ældste, idet det daværende Brønderslev Sogneraad i 1905 lod det nuværende Gasværk bygge. Anlægssummen for selve Værket med Hovedledninger og Husinstallationer var ca. 130,000 Kr., og at det var bygget og dimensioneret rigtigt, vises derigennem, at med Undtagelse af Fornyelse af Retorterne er der indtil 1932, da der byggedes en ny stor Gasbeholder, ikke foretaget nogen Udvidelse af Betydning paa selve Gasværket, hvorimod naturligvis Rørledningsnettet er udvidet, efterhaanden som nye Gader befolkedes. I 1901 var der anskaffet Petroleumsgadelygter i en Del af Gaderne, og disse blev i 1905 erstattede med de mere moderne Gaslygter, idet Antallet af Gadelygter naturligvis forøgedes ret betydeligt. Gaslygterne blev dog fjernede i 1919 og erstattet med elektrisk Gadebelysning, og Byens Gader oplyses nu om Aftenen af ca. 200 elektriske Lamper.

VANDVÆRKET blev samtidig med Elektricitetsværket bygget i 1911 under Ledelse af Ingeniør Georg Jochimsen, København, der i 1910 af Brønderslev Sogneraad var antaget som projekterende Ingeniør for begge Værker, og de arkitektonisk

smukke Bygninger blev opført efter Tegning af Arkitekt Alfred Jørgensen, København. Vandværkets Pumpestation er sammen med Boringerne beliggende ca. 1,5 km Øst for selve Brønderslev By ved Aalborg Landevej, medens Vandbeholderen er bygget paa Højdedraget ca. 1,5 km Nord for Byen. Anlægssummen for Vandværket var 125,000 Kr. Det bestod af 2 Stk. elektrisk dreven Højtryks-Centrifugalpumper, der fødes fra 2 Stk. 3" Boringer ført til en Dybde af 29 m under Jordoverfladen, 11,348 m Hovedvandle­ning, der var tilsluttet 344 Ejendomme med 1227 Aftapningshaner. — Driften af Vandværket paabegyndtes den 15. Oktober 1911 og i det første hele Driftsaar 1912 —13 oppumpedes der 62,937 m³ Vand med et Elektricitetsforbrug af 13,354 kw og med en maksimal Vandmængde pr. Døgn af 350 m³. Nu 20 Aar efter besørges Op­pumpningen stadig af de samme 2 Stk. Pumper, medens Vandet udvindes af 6 Stk. Boringer, og der oppumpedes i 1931—32 ialt 261,000 m³ Vand til 705 Ejendomme med 2429 alm. Aftapningshaner, 421 W. C. og 121 Badeværelser, medens 88 Stk. Brandopstandere anbragte rundt om i Byens Gader og i direkte Tilslutning til de 17,821 m Hovedvandsledninger tjener som Sikkerhed mod Brandkatastrofer. — Det maksimale Vandforbrug pr. Døgn er 1203 m³ eller ca. 177 l pr. Individ af samtlige Kommunens Beboere.

ELEKTRICITETSVÆRKET kom i Drift den 1. Oktober 1911 med en Tilslutning af 3658 Lamper paa 359 Maalere. Anlægssummen var ialt 245,000 Kr. Maskinkraf­ten bestod af 2 Stk. Dieselmotorer a 100 HK. og der var bygget ca. 12,2 km. For­delingsledning og lagt 2,1 km Fødekabler. Produktionen var i de første Aar 88,108 kw.

I 1918, da Forbruget var steget til ca. 300,000 kw foretoges en Forstærkning af Ledningsnettet og en Udvidelse paa Centralen med 300 HK. Dieselmotor, saa Vær­ket nu raadede over 500 HK. Kort Tid efter at Brønderslev den 1. April 1921 var ophøjet til Købstad, afsluttedes en Række Overenskomster med Transformatorfor­eninger i Oplandet paa Grundlag af, at Elektricitetsværket skulde levere højspændt Vekselstrøm i Transformatorstationer i Oplandet, medens de forskellige Foreninger

Brønderslev Elektricitetsværk.

enkeltvis byggede Lavspændingsledninger og fordelte Strømmen til Konsumenterne. Kommunen maatte desaaarsag anbringe betydelige Kapitaler i Anlæg af Højspændingsledninger og Transformatorstationen, og i 1927 blev Centralen udvidet med en 600 HK. Dieselmotor, ligesom der er etableret Fjernopvarmning af Kommuneskolen ved Hjælp af Maskinernes Forbrændingsprodukter. Det Landomraade, som Brønderslev komm. Elektricitetsværk har paataget sig at forsyne med Elektricitet, udgør ca. 820 km². I dette Omraade er der Brug for ca. 50 Transformatorstationer, men der er for Tiden kun udbygget 31 Stationer. Værket ejer og driver i Oplandet ca. 128 km Højspændingsledning. Ledningslængden indenfor Brønderslev Kommune for Jævnstrøm er ca. 52 km. Den samlede Tilslutning er nu efter 20 Aars Drift ca. 23 Gange større end ved Driftens Begyndelse, medens Produktionen dog kun er ca. 16 Gange større end det første Aar. Den samlede Tilslutning er pr. 31. Marts 1932: 46,496 Lamper, 1222 Motorer med 5163 HK. paa ialt 4545 Maalere, heraf 1578 Maalere, 17,662 Lamper og 1522 HK. i Motorer tilsluttet i selve Brønderslev Kommune. Den aarlige Produktion er ca. 1,4 Mill. kw med ca. 0,6 Mill. kw til Byen og 0,8 Mill. kw til Oplandet. Den samlede Anlægssum for Elektricitetsværket er paa ca. 1,8 Mill. Kr., hvilket Beløb dog er nedskreven til ca. 1 Mill. Kr., medens Restgælden er paa ca. 0,81 Mill. Kr. Ligesom Vandværket paa interessant Maade illustrerer Byens Udvikling, er dette ogsaa i nogen Grad Tilfældet med Elektricitetsværkets Udvikling, dog saaledes, at dette samtidig viser den Virketrang og det Initiativ, som Byens ledende Personligheder har været i Besiddelse af, samtidig med at den rette Forstaaelse af Samhørigheden mellem en By og dens Opland hos Landets og Byens Mænd har givet sig Udtryk deri, at Elektrificeringen af det Landomraade, der naturligt maa betragtes som Brønderslev Opland, foregaar med Brønderslev Elektricitetsværk som Basis. Driftsbestyrer P. K. Bolet, der er tiltraadte sin Stilling 1. Maj 1911, er stadig Leder af de to sidst omtalte Værker.

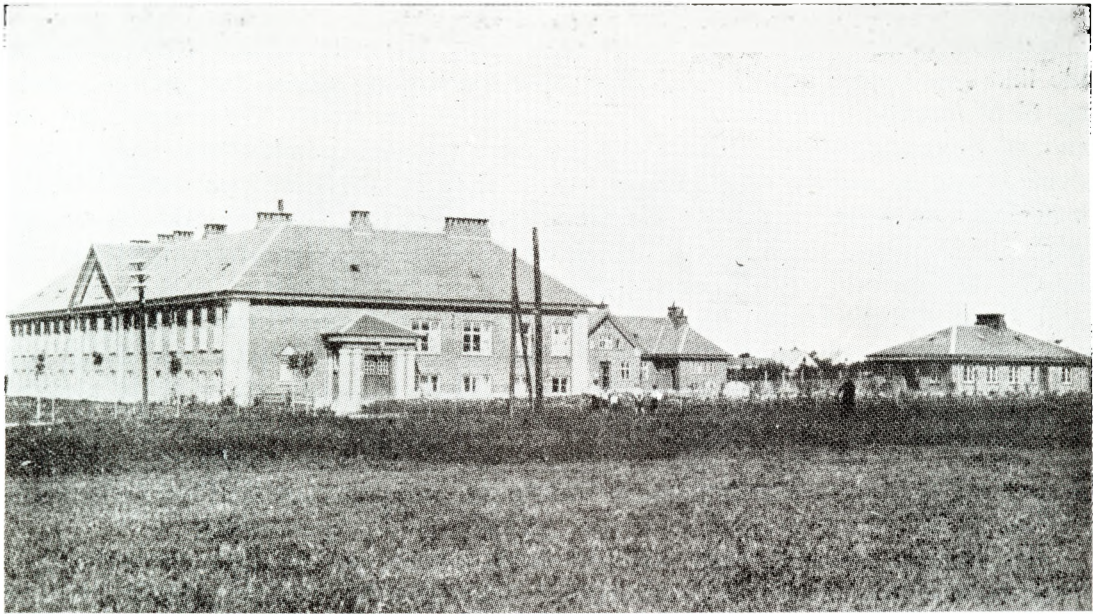
P. KJÆR BOLET,
Driftsbestyrer.

PEDER KJÆR BOLET, Driftsbestyrer, er født den 18. Maj 1884 som Søn af Gaardejer Jens Chr. Bolet og Hustru Dorthea Marie, født Pedersen. Gift 1929 med Elisabeth Lykke. Udlært som Maskinsmed i København, 1. og 2. Del af Maskinisteksamen 1094 og 1905. Tillægseksamen i Elektroteknik, Medlem af Eksamenkommissionen for Vand- og Gasmesterprøverne for Aalborg, Nørresundby og Brønderslev. I 1933 valgt af Retsforbundet til Medlem af Byraadet, Formand for Skoleudvalget og for Slagtehusudvalget, Medlem af Gade- og Vejudvalget og af Sundhedskommissionen.

HJØRRING AMTS SYGEHUS I BRØNDERSLEV. Brønderslev er som bekendt Danmarks yngste Købstad. Den erhvervede sig Købstadrettighederne fra 1. April 1921. Ved Folketællingen i 1921 havde Brønderslev 5160 Indbyggere. Byen er siden gaaet stærkt frem i Vækst.

I 1894 byggede Hjørring Amt det første Sygehus i Brønderslev paa en Grund, der blev købt fra Gaarden Vestergaard. Det bestod af en Hovedafdeling paa 10 Senge med en mindre Operationsstue og en Epidemifdeling, ligeledes paa 10 Senge, samt et Udhus med Vaskeri, Ligstue og en Celle. Dette Sygehus blev aabnet den 15. Januar 1895. Det varede imidlertid 14 Dage før de to første Patienter meldte sig, det var Chr. Peter Poulsen og Thorvald Chr. Jensen fra Lemmergaard.

Befolkningen i Oplandet lærte dog snart at skatte det Gode, som selv dette beskedne Sygehus var. Da Brønderslev Sygehus — i ny Skikkelse — i 1920 holdt

Hjørring Amts Sygehus i Brønderslev.

25 Aars Jubilæum, havde ialt 6506 Patienter søgt Hjælp og faaet Pleje under dets Tag. Der gik da heller ikke lang Tid, før det oprindelige Sygehus blev for lille. — Ved Udvidelser fra Tid til anden havde det indtil 1912 naaet en Kapacitet paa 20 Senge paa Hovedafdelingen og 16 paa Epidemiafdelingen. Men der var endnu følelig Pladsmangel. Byen var i stærk Udvikling. Hertil var kommet den Ubehagelighed, at Sygehuset, der laa i tæt Forbindelse med Byen, mod Syd havde faaet en urolig Nabo „Pedershaab Cementindustri“. Denne Virksomhed, der var begyndt ganske smaat i 1887, havde taget et saa stærkt Opsving, at den i 1915 havde en Om-sætning paa en halv Million Kroner. Det siger sig selv, at en saadan „amerikansk“ Fremgang i Forholdene ikke var gaaet helt stille af, og det var da netop ogsaa Støjen fra Cementfabrikationen, som gjorde Opholdet paa Sygehuset utaaleligt for Patienterne. Nu var ikke alene en Udvidelse men ogsaa en Flytning af Sygehuset nødvendig. Paa et Møde, som den 12. Juni 1912 afholdtes i Brønderslev mellem et Amdsraadsudvalg og den stedlige Sygehusbestyrelse, blev der taget Bestemmelse om Køb af en Byggegrund, beliggende ved Stenumvejen. Grunden, der var paa 2,3 ha, købtes fra Gaarden Østerhedegaard. Ved Købet blev der lagt saadanne Servitutter paa de omliggende Grunde, at der paa disse ikke kan bygges Fabrikker eller anden Virksomhed, som foraarsager Larm eller forurener Luften. Det nedsatte Udvalg anmodede derefter Arkitekt H. Vejby Christensen, Hjørring, om at fremkomme med Forslag til Opførelse af et nyt Sygehus paa den erhvervede Grund med eventuel Anvendelse af Byggematerialerne fra de gamle Bygninger. Arkitekten kom til det Resultat, at det kunde lade sig gøre at overflytte Materialerne fra Epidemibygningen og Udhuset, men at man burde søge at sælge den tredje af de gamle Bygninger (Hovedbygningen). Hjørring Amdsraad vedtog i sit følgende Novembermøde at tiltræde et af Arkitekten udarbejdet Forslag, der gik ud paa at bygge et nyt Sygehus bestaaende af en Hovedafdeling med 38 Senge og en Epidemiafdeling med 12 Senge samt et Udhus til Vaskeri m. m. Brønderslev Kommune skænkede Byggegrunden. Arkitek-

tens Overslag var — eksklusive Byggegrunden — paa 124,000 Kr. Overlægen og Sygehusbestyrelsen havde foreslaaet at bygge Hovedafdelingen paa 50 Senge, idet de forudsaa, at der meget snart kunde blive Brug for dette Antal. Men Amtsraadet vilde ikke gaa videre den Gang, hvilket man formentlig senere har haft rig Anledning til at fortryde. Da det viste sig, at Salget af den gamle Epidemiafdeling sammen med Hovedafdelingen kunde indbringe mere paa den gamle Plads, end der kunde indvindes ved at nedbryde Bygningen og anvende Materialerne paa den Plads, blev det besluttet at bygge en helt ny Epidemiafdeling, og man var da ikke afhængig af den gamle Bygnings Grundform. Ved at Epidemiafdelingen opførtes af nyt Materiale blev Overslaget forhøjet til godt 131,000 Kr.

I Aarene 1913—14 blev hele Sygehuskomplekset opført. Overslagssummen for Bygningerne kom omtrent til at passe. Efter at det gamle Inventar var flyttet over og der var anskaffet nyt Inventar til det forøgede Sengeantal, og idet der blev regnet med 2000 Kr. for de gamle Byggematerialer, der var taget fra det nedrevne Udhus, stod det nye Sygehus i 2900 Kr. pr. Seng. I Overslagssummen var der indbefattet Anlæg af Haver, Beplantning, Vejanlæg og Belægning med Fliser mellem Bygningerne og ud til Landevejen, men som nævnt ikke Byggegrunden.

Brønderslev nye Sygehus, der blev taget i Brug den 14. September 1914, har herefter i Hovedbygningen en medicinsk-kirurgisk Afdeling paa 31 Senge, en Afdeling for Hud- og Kønssygdomme paa 8 Senge og en Celle for Sindssyge samt i en særlig Bygning en Epidemiafdeling med 12 Senge. I Udhuset er bl. a. Vaskeriet anbragt. Køkkenet er i Hovedbygningens Kælderetage.

Sygehuset har en fri og smuk Beliggenhed paa den store granbeplantede Grund. Hovedbygningen ligger i Øst—Vest med Facader mod Syd og Nord. Sygehuset har Røntgeninstallation. I 1923—24 er der installeret Lysbade-Anlæg. Sygehuset har egen Sygetransport-Automobil. Forinden Sygehuset begyndte sin Virksomhed havde Amtsraadet allerede antaget Læge Tuxen som Sygehuslæge, og han beklædte denne Stilling indtil nuværende Overlæge Th. Pedersen overtog hans Plads. Sygehuset har ingen Inspektør eller Forvalter. Den daglige Drift indendørs forestaas af Oversygeplejersken, Frk. Anna Dahl.

TH. PEDERSEN,
Overlæge.

THORVALD PEDERSEN, Overlæge, er født den 2. Oktober 1890 som Søn af Folketingsmand, Gaardejer K. Pedersen og Hustru. Gift 1923. Efter 12 Aars Hospitaluddannelse ansat som Overlæge ved Brønderslev Sygehus.

ANNA JACOBINE DAHL, Oversygeplejerske, er født den 30. Januar 1882 som Datter af Togfører E. M. Dahl og Hustru. Hospitalsuddannelse i 3 Aar, ansat som Oversygeplejerske ved Brønderslev Sygehus siden 1908.

A. J. DAHL,
Oversygeplejerske.

BRØNDERSLEV KØBSTADS SYGEKASSE blev stiftet den 25. Januar 1870 med ca. 30 Medlemmer med det Formaal at yde gensidig Støtte i Sygdomstilfælde. Sygekassen blev staisanerkendt den 1. Januar 1895, og paa Hr. Overbetjent M. J. Marcussens Initiativ blev Sygekassen ledet ind paa et Spor, som bragte dens Medlemsantal betydeligt i Vejret, og for Tiden er den oppe paa ca. 3000 Medlemmer. Dens

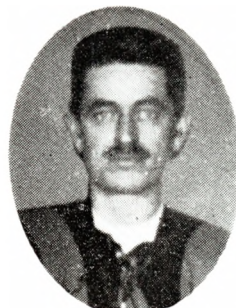
nuværende Bestyrelse bestaar af: Redaktør Jacob Sørensen, Formand, Snedkermester Max Emil Christensen, Maskinarbejder J. J. Dalboch, Opkræver Søren Sørensen, Pedel A. Chr. Christoffersen, Maler Chr. Bast, Skomagermester K. Wiltoft. Foreningen ledes til daglig af Forretningsfører P. J. Pedersen.

J. SØRENSEN,
Redaktør.

P. J. PEDERSEN,
Kontorbestyrer.

A. CHRISTOFFERSEN,
Pedel.

K. WILTOFT,
Skomagermester.

JACOB SØRENSEN, Redaktør, er født den 13. November 1879. Byraadsmedlem, Formand for Brønderslev Sygekasse, Arbejdernes Fællesbageri, Socialdemokratisk Forening og Socialdemokratisk Kredsorganisation, Bestyrelsesmedlem for Brønderslev og Omegns Brugsforening.

PEDER JENSEN PEDERSEN, Kontorbestyrer, er født den 15. Januar 1871. Ansat som Kontorbestyrer i Brønderslev Sygekasse. Medlem af Ligningskommissionen, kommunal Revisor.

ANDERS CHR. CHRISTOFFERSEN, Pedel, er født den 25. April 1881. Ansat som Pedel ved Brønderslev Skole. Bestyrelsesmedlem i Brønderslev Sygekasse, Medlem af Bestyrelsen for Svendehjemmet.

K. WILTOFT, Skomagermester, er født den 16. September 1875. Bestyrelsesmedlem i Arbejdernes Fællesbageri og i Brønderslev Sygekasse. Formand for Sygeplejeforeningen.

CHR. BAST, Maler, er født den 15. April 1891. Bestyrelsesmedlem i Brønderslev Sygekasse og i Brønderslev Idrætsforening.

BRØNDERSLEV ALDERDOMSHJEM. Efterhaanden som Brønderslev udviklede sig, blev det efterhaanden mere og mere vanskeligt at faa hæderlige Gamle anbragt i Pleje forskellige Steder i Byen, og Tanken om at faa oprettet et Alderdomshjem i Brønderslev vandt Terræn. I 1916 vedtog det daværende Sogneraad derfor at opføre et Alderdomshjem, hvor gamle, veltjente, men daarligt økonomisk stillede Medborgere kunde henleve deres sidste Dage. Det købte en Grund tæt Øst for Præstegaarden og opførte et ret anseeligt Hus paa den købte Plads. — Opførelsen kostede 55,934 Kr. 57 Øre. Ved denne Lejlighed lød der mange Røster om, at Bygningen m. m. blev opført i alt for stor Stil, og i Betragtning af, at der det første Aar kun var 6 Mennesker, der fik Ophold der, og at Udgifterne derved androg 8324 Kr. 66 Øre i Regnskabsaaret 1917—18, maa man vel ogsaa give disse Røster delvis Ret. Men senere er Tilgangen blevet større, og Administrationen praktiseres paa den Maade, at ogsaa mere velhavende Beboere kan tinge sig i Kost og Pleje der for en rimelig Pris.

A. HUNDAHL,
Bestyrerinde.

Brønderslev Alderdomshjem.

Hjemmet er beliggende ved Jerslevvej. Ved Hjemmet er ansat en Bestyrerinde, som for Tiden er Frk. A. Hundahl, der har været der siden Hjemmets Oprettelse.

ANE HUNDAHL, Bestyrerinde, er født den 26. September 1878. Ansat som Bestyrerinde ved Brønderslev Alderdomshjem siden 1916.

BRØNDERSLEV JERNBANESTATION. Jernbanen fra Aalborg til Frederikshavn blev aabnet for almindelig Drift den 16. August 1871. — Ved Anlæggelsen blev Stationen i Brønderslev opført i samme Størrelse som de omliggende Landstationer, ligesom Bestyrelsen af Postvæsenet blev overdraget til den først ansatte Stationsforstander Bahner. Senere er Stationsbygningen blevet udvidet ialt fire Gange, medens Posthuset er flyttet ind i en Bygning, specielt indrettet til dette Brug. Uagtet en stor Del af det oprindelige Opland til Statsbanen i Vendsyssel gentagne Gange er blevet beskaaret ved Anlæg af flere Privathaner, saaledes Nørresundby—Sæby—

Frederikshavn Jernbane, der blev aabnet for Drift den 18. Juli 1899, Hjørring—Aabybro Banen, der aabnedes for Drift den 5. Juli 1913, og Hjørring—Hørby Banen, der aabnedes for Drift den 8. November 1913, har Trafikken paa Brønderslev Station dog hele Tiden været i stærk Stigning. I den forløbne Aarrække har følgende Stationsforstandere fungeret: P. S. Bahner fra 1. September 1871—1. Oktober 1875, J. C. Hansen fra 1. Oktober 1875—12. Oktober 1907, F. J. E. A. Müller

A. J. F. HOLM,
Stationsforstander.

TH. C. THOMSEN,
Overassistent.

fra 10. December 1908—1. September 1913, J. F. E. Erikson fra 1. Marts 1914—1. Januar 1918, C. C. G. Hansen fra 1. April 1918—1929 og fra 1929 tiltraadte den nuværende Stationsforstander A. J. F. Holm.

A. J. F. HOLM, Stationsforstander, er født den 2. Januar 1871. Ansat som Elev 1. August 1888, Assistent fra den 1. Juni 1891, gjort Tjeneste bl. a. i Grenaa, Langaa, Aarhus H. og Odense, Stationsforstander fra den 1. August 1917 i Hammerum, i Thisted 1922, ansat som Stationsforstander ved Brønderslev Station siden 1. Februar 1929.

THØGER CARL THOMSEN, Overassistent, er født den 2. August 1882. Ansat som Overassistent ved Brønderslev Station.

BRØNDERSLEV POSTKONTOR. Postforbindelsen mellem Brønderslev og det omliggende Land i Tiden før Jernbanens Aabning var meget primitiv, da der kun kom kørende Post til Brønderslev Kro tre Gange om Ugen. Posten blev ikke udbragt, men Beboerne var henvist til selv at afhente denne paa Kroen. De arrangerede sig derfor privat med en Mand, „Den gamle Rytter“, der bragte Brevene ud. Først hveranden Dag og senere i Slutningen af Tredserne hver Dag. Heri skete der en stor Forandring ved Jernbanens Anlæg. Stationsforstander Bahner kom til at bestyre Postvæsenet og man fik nu i Brønderslev et af Postvæsenet selv ansat Postbud, der daglig udbragte Posten i Byen. Bahner virkede som Postekspeditør i samme Tidsrum han var Stationsforstander, altsaa til den 1. Oktober 1875, da han afløstes af Stationsforstander Hansen, der fungerede som Postekspeditør indtil 1888, da Brønderslev blev et selvstændigt Posthus. I 1887—88 opførtes der i Brønderslev en selvstændig Postbygning i hvilken der ogsaa indrettedes Telegrafstation, og efter at denne i 1889 var helt færdig til at tages i Brug, blev Stillingen som Postmester og Stationsforstander adskilte, idet Postmester Kampmann i August 1889 ansattes som Postmester i Brønderslev. Da Brønderslev i 1871 blev Postekspedition, kom der straks til at udgaa forskellige Landpostbude fra denne. Under Posthuset i Brønderslev sorterer nu 27 Landpostdistrikter. — Postmester ved Brønderslev Postkontor er for Tiden J. Grønbæk Faurschou.

JENS GRØNBÆK FAURSCHOU, Postmester, er født den 10. Februar 1875 som Søn af Telegrafbestyrer S. A. Grønbæk Faurschou og Hustru Anna, født Petersen. Gift 1905 med A. F. Wendelin. Ansat som Postmester ved Brønderslev Postkontor.

BRØNDERSLEV SPAREKASSE begyndte sin Virksomhed den 1. April 1870. Ved Sparekassens Stiftelse var de stiftende Medlemmer solidarisk hæftede for de Beløb, der blev indskudt i Kassen, og dette blev Tilfældet, indtil Lovene ved en den 22. Januar 1878 afholdt Generalforsamling ændredes saaledes, at de stiftende Medlemmer hver indbetalte et Beløb af 10 Kr., og at dette sammen med det Reservefond, der var opsamlet gennem Aarene, og som paa dette Tidspunkt androg 2297 Kr. 12 Øre, skulde fremtidig tjene alene som Sikkerhed for Indskudene, der den 1. April 1878 udgjorde 24,312 Kr. 30 Øre. Umiddelbart efter Stiftelsen begyndte Sparekassen sin Virksomhed. I dens første Regnskabsaar, der strækker sig fra den 1. April 1870 til den 1. April 1871 blev der ialt indskudt 5537 Rdl. 47 Sk. og uddraget 52 Rdl., saa at der den 1. April 1871 indestod paa 77 Konti 5485 Rdl. 47 Sk., foruden de tilskrevne Renter, 51 Rdl. 8 Sk. Af disse Konti tilhørte 17 Tjenestetyende, 3 Handlende, 23

Brønderslev Sparekasse.

Gaardmænd, 5 Husmænd, 25 Børn, 3 Pensionister og Aftægtsnydende og 1 en Forening. Den største Konto var paa 1650 Rdl., og kun 2 Konti blev opgjort og udbetalt i Aarets Løb. Ved Afslutningen af det første Regnskabsaar var der udlaant 600 Rdl. i fast Ejendom og 4810 Rdl. mod Selvskyldnerkaution.

De første Aar af Sparekassens Virksomhedsperiode havde den Kontor hos de respektive Formænd, men efterhaanden som den voksede, blev Trangen til egen Bygning med brandfrit Rum og rummelige Kontor-Lokaler større og større. Der opførtes derfor i 1906 en stor Bygning paa Hjørnet af Nygade og Jerbanegade og Spare-

kassen har siden haft Kontorer der. Der var den Gang stærkt delte Meninger om, hvorvidt det var formaalstjenligt for Sparekassen at opføre saa stor en Bygning, som Tilfældet blev. Aktionærerne var imidlertid enige om Grunden, og denne forekom de fleste af disse for dyr, dersom der ikke skulde bygges mere end til Sparekassens eget Brug. Det store Flertal af Aktionærerne stemte imidlertid for at opføre den store Bygning, og selv om det bagefter maa siges, at det var et risikabelt Foretagende, og at denne Opførelse maa erkendes at være en af Grundene til, at Reservefonden er forholdsvis lille, har dog Udviklingen i de forløbne Aar og navnlig Indlaanenes stærke Stigning bevirket, at Risikoen ved Byggeforetagendet nu er forsvundet. Desuden er der ved Opførelsen naaet det, at det tidligere skarpe Hjørne mellem Nygade og Jernbanegade er afrundet paa en meget heldig Maade, og at Byen er blevet en smuk Bygning rigere. Kaster man Blikket tilbage paa Sparekassens Udvikling gennem Aarene, vil man se, at den paa det allernærmeste falder sammen med Byens Udvikling. Den blev stiftet, da Jernbanen fra Aalborg til Frederikshavn endnu kun var projekteret, da Kommunen i et og alt bar Landsognets Præg, og da det var besværligt at komme til Købstæderne for at anbringe de disponible Midler. I mere end en

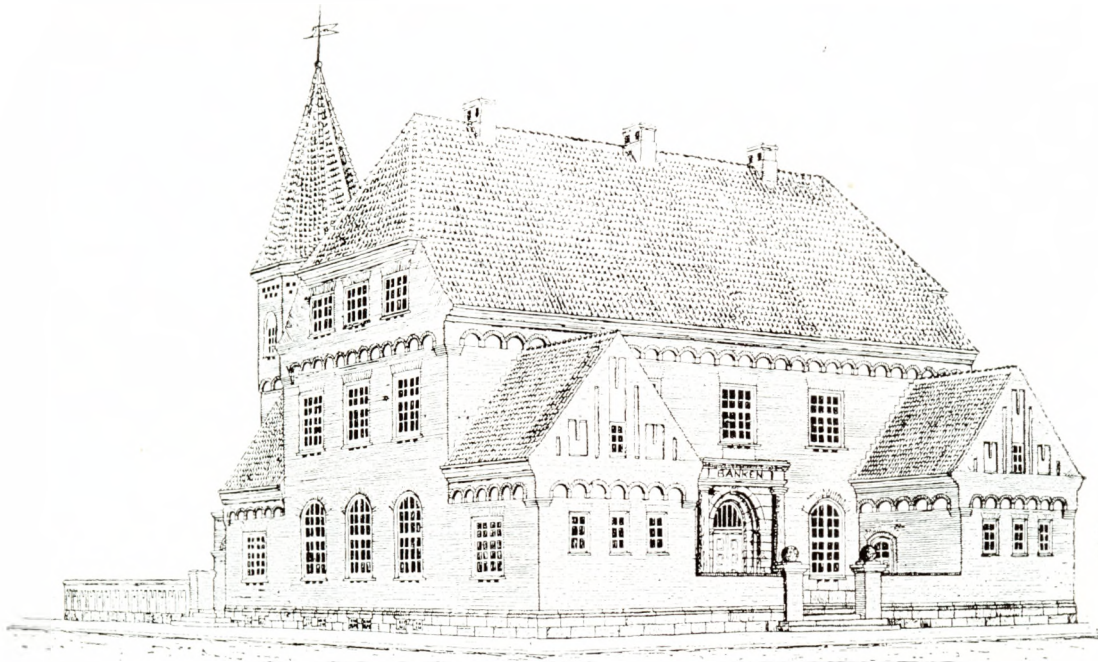

CHR. HANSEN,
Sparekassedirektor.

Henseende gik Sparekassen i Afslutningen af sin 50 Aars Virksomhed over i nye Forhold.

Sparekassens Direktør er for Tiden Chr. Hansen.

BRØNDERSLEV BANK blev stiftet paa et Møde i Aaret 1896 paa den da-værende Gæstgivergaard i Brønderslev (det nuværende Hotel Brønderslev). Mødet aabnedes af Købmand Winther, der gav den Meddelelse, at Forpagter Obel, Gl. Hammelse, som havde lovet at indlede Mødet, samme Dag havde meldt Forfald. Købmand Winther vilde lade Folk blive i den Stemning, de var overfor Bankspørgsmaalet, da dette for en Del er et Spekulationsforetagende, han vilde derfor ikke anmere Folk dertil, men ønskede, at de gik med, som havde Lyst. For at gøre Forsamlingen bekendt med, hvorledes andre har grebet Sagen an i lignende Foretagender, oplæste Højskoleforstander Nielsen Sæby Banks Love, der begyndte med de Ord, at det var Bankens Formaal at lette Pengeomsætningen til Handelens, Industriens og Agerbrugets Fremme. Og det var jo det samme Maal, der tilsigtes med Oprettelsen af en Bank i Brønderslev. Højskoleforstander Nielsen spurgte, hvor stor en Aktiekapital der skulde være. Købmand Winther og Sagfører Kiær mente ikke, den burde være under 50,000 Kr. Forpagter Brüel, Hjermitslevgaard, foreslog, at Aktiekapitalen først bestemtes og at der dernæst blev vedtaget en bestemt Tid, hvori Aktietegningen kunde foregaa, samt hvor store Aktierne skulde være. Der var Enighed om, at Aktiekapitalen skulde være 50,000 Kr., og at Indtegningen af Aktier holdes aaben indtil 1. Maj 1896. Derimod var der delte Meninger om, hvorvidt Aktierne skulde være paa 200 Kr., som først foreslaaet, eller der skulde gaas ned til 100 Kr. Detailhandler Jens Christensen foreslog dette Spørgsmaal sat under Afstemning, og

Brønderslev Bank

det vedtoges da at sætte Aktierne til blot 100 Kr. Der blev straks tegnet 167 Aktier, altsaa for et Beløb af 16,700 Kr. Den 4. Juni 1896 afholdtes der atter en Generalforsamling bestaaende af Aktionærerne til den paatænkte Bank, dels for at høre, hvorvidt Sagen siden forrige Generalforsamling var naaet, dels for at bestemme, hvad der videre skulde foretages. Paa Udvalgets Vegne aabnede Sagfører Kiær Mødet og gav Meddelelse om, at der ialt var tegnet 261 Aktier a 100 Kr., altsaa en Kapital paa 26,100 Kr. Udvalget fremkom ikke med Forslag til Love, da Aktiebeløbet ikke var nærmere tegnet. Derimod foreslog det, at Aktierne blev sat til 200 Kr. i Stedet for 100, fordi det havde vist sig, at Aktier paa 100 Kr. tæller for lidt op, hvilket Forslag alle de tilstedeværende, som havde tegnet sig for en Aktie, ogsaa bifaldt. Efter at Højskoleforstander Nielsen var valgt til Ordstyrer, sattes det under Afstemning, hvorledes Aktiehaverne skulde have Stemmeret. Udvalget fremkom med Forslag om, at Stemmeretten blev givet saaledes, at 1 Aktie faar en Stemme, 4 Aktier faar 2 Stemmer samt for hver 3 Aktier derudover opnaas endvidere 1 og saaledes op til 10 Stemmer, som er det højeste Antal nogen kan faa, uanset hvor stort Kapitalindskudet bliver. Forpagter Obel foreslog, at hver Aktie gav Ret til 1 Stemme. Denne Sag viste sig noget vanskelig at komme ud over, idet den gav Anledning til forskellige Forslag, saaledes et fra Struntze og et fra Sagfører Bruun, hvilken sidste anbefalede at tilstræbe, at Banken fik saa stor Tilslutning i det brede Lag som mulig. Højskoleforstander Nielsen begrundede Sagen, set fra begge Sider, og endelig vandt Udvalgets Forslag Flertallet af Stemmerne, og dette blev saaledes vedtaget. Der skredes derefter til en ny Aktietegning, da den gamle ikke længer var bindende, fordi den fastsatte Tid var overskredet. Forpagter Obel hævdede, at da Bankforetagendet skulde være en en „Laane- Spare- og Diskontobank“, saa var der ikke det mindste i Vejen for at begynde med en Aktiekapital paa f. Eks. 30,000 Kr. Det vilde ikke være vanskeligt at faa tilstrækkelige Penge, naar der gaves en passende Rente. Han foreslog, at Aktionærerne de første 10 Aar kun fik 4 pCt. af Indskudene og Resten gik til Reservefond. Det sidste var Forsamlingen enige med Taleren i, hvorimod Aktiekapitalen paa Forslag af Apoteker Carstensen fastholdtes at skulle være 50,000 Kr. Derefter blev der fremlagt en ny Liste til Aktietegning. Dermed sluttede Generalforsamlingen. Og den 31. Juli 1896 var Aktiekapitalen fuldt ud tegnet. Og endelig blev Banken oprettet. Bankens Kontor var først i Adelgade, men flyttede i 1899 hen i Vestergade og senere hen i sin egen Ejendom i Bredgade.

L. S. ANDERSEN,
Bankdirektør.

LUDVIG SPERLING ANDERSEN, Bankdirektør, er født den 8. August 1893 som Søn af Adolph Andersen. Gift 1930 med Vibeke Aagerup. Ansat som Bankdirektør for Brønderslev Bank, siden 1932 Bankdirektør for Hjørning Diskontobank.

BRØNDERSLEV APOTEK. I 1871 ansøgte Sogneraadet for Vester Brønderslev Sogn om Anlæggelsen af et Apotek i V. Brønderslev By. I Andragendet anførtes, at Befolkningen havde 2—3 Mil til Lægen og over 3 Mil til det nærmeste Apotek. Men Herredsfogden kunde ikke anbefale Ansøgningen, da der fandtes Læge i Hallund samt i Jerslev og Saltum, i sidstnævnte By desuden et Apotek. Sundhedskollegiet fraraadede ligeledes, at Ansøgningen blev bevilget.

I Skrivelse af 2. April 1872 foreslog Fysikus, at der blev oprettet et Apotek i Hallund, hvilket skete ved kgl. Resolution af 15. August 1873. I 1880 ansøgte Apoteker J. S. Malling i Hallund om Tilladelse til at anlægge et Hjælpeapotek i V. Brønderslev eller om at maatte flytte Hallund Apotek dertil, men Fysikus fraraadede at give Malling endnu et Hjælpeapotek foruden det, han havde i Dronninglund, og fraraadede tillige Flytning af Hallund Apotek paa dette Tidspunkt.

Et nyt Andragende af 5. Maj 1881 blev ligeledes afslaaet. Den 9. December 1882 indsendte Malling en ny Ansøgning, denne Gang med 3 Forslag: 1) at maatte flytte Hallund Apotek til V. Brønderslev, og hvis dette ikke kunde lade sig gøre, da 2) at maatte flytte Hovedapoteket til V. Brønderslev og indrette Hallund Apotek til Hjælpeapotek, og endelig, hvis heller ikke dette kan tillades, da 3) at maatte anlægge et Hjælpeapotek i V. Brønderslev med Hallund Apotek som Hovedapotek, men Resultatet blev fremdeles, at Kollegiet fraraadede Ansøgningen. Ministeriet kom imidlertid til en anden Løsning af Spørgsmaalet, idet der den 31. Juli 1883 blev givet Apoteker Malling Tilladelse til at oprette et Hjælpeapotek i V. Brønderslev. Hovedapoteket skulde vedblivende være i Hallund. J. S. Malling var saaledes Indehaver af et selvstændigt Apotek og to Hjælpeapoteker, hvilke sidste efterhaanden begge blev større end Moderapoteket. Den 8. Oktober 1884 ansøgte han derfor om, at maatte drive V. Brønderslev Apotek som et selvstændigt Apotek med Hallund Apotek som Hjælpeapotek eller eventuelt tage fast Bopæl i V. Brønderslev. Kollegiet anbefalede det sidste, hvilket blev bevilget den 6. November s. A.

Efter Apoteker Mallings Død, ansøgte hans Enke om Tilladelse til at fortsætte Driften af Hallund Apotek med tilhørende Hjælpeapotek, og den 1. November 1893 blev det bevilget, at hun maatte drive de to Apoteker i 5 Aar. Den 10. Oktober 1897 ansøgte Fru Malling om Bevilling til at fortsætte Driften af Hallund Apotek med tilhørende Hjælpeapotek i V. Brønderslev udover den tidligere bevilgede Frist af 5 Aar.

Efter at have indhentet de fornødne Oplysninger om de to Apotekers Omsætning, indstillede Sundhedskollegiets Flertal den 20. December 1897, at Privilegiet til Hallund Apotek blev opslaaet ledigt fra 1. Juli 1898, og at der i V. Brønderslev blev oprettet et selvstændigt Apotek med personligt Privilegium fra samme Dato. De to Assessores pharm. kunde ikke følge Kollegiets Flertal, men støttede Fru Mallings Ansøgning. Ministeriet var derimod af samme Mening som Flertallet, og ved kgl. Resolution af 23. Marts 1898 oprettedes et selvstændigt Apotek i V. Brønderslev fra 1. Februar 1899 at regne, til hvilken Dato det tillades Fru Malling at fortsætte Driften af begge Apoteker.

Privilegiet af det selvstændige Apotek i V. Brønderslev blev opslaaet ledigt den 26. Marts 1898, og den første Bevilling udstedtes den 23. Juni s. A. for Hjælpeapotekets Bestyrer J. O. Moe.

Den nuværende Bygning, hvor Apoteket har til Huse, er bygget særdeles solidt og smukt og ligger paa Hovedgaden, ca. 200 m fra Banegaarden. Apotekets nuv. Ejer er O. J. Rahbek.

OVE JAKOB RAHBEK, Apoteker, er født den 1. Juli 1870 som Søn af Rimester, Departementchef Mathias Rahbek og Hustru Johanne Cordelia, født Bay Jensen. Eksam. pharm. 1892, cand. pharm. 1894, Moseingeniør 1896, Apoteker i Brønderslev siden 1931. O. J. Rahbek, der er sidste Mand af Knud Lyne Rahbeks Slægt har skrevet „Ad tornede Veje“, „Margretha af Løvendal“, Ingeborg af Sverrig“, „Kejserinde Dagmar“, og har endvidere sammen med Siegfried Saloman skrevet Operaen „Dronning Dagmar“.

O. J. RAHBEK,
Apoteker.

BRØNDERSLEV ANDELSSLAGTERI. En Del af Landboernes økonomiske Fællesforetagender har ogsaa fundet Hjemsted i Brønderslev. Naar saadanne Sammenslutninger spænder over et vidt Felt, vil Virksomheden ganske naturligt blive anlagte der, hvor Andelshaverne til daglig har Ærinde. Det var derfor, da Hjørring Amts Andelsslagteri startedes, stærk Tale om, at det skulde lægges i Brønderslev. Paa de Generalforsamlinger, der skulde afgøre Slagteriets Beliggenhed, foresloges baade Hjørring, Brønderslev og Frederikshavn, Hjørring gik af med Sejren, men var stærkt trængt af Brønderslev, medens Frederikshavn blev helt distanceret. Dette turde være et Bevis for, at Landboerne havde lært at føle sig hjemme i den ny opvoksende By. Imidlertid blev Tanken om et Andelsslagteri i Brønderslev ikke skrinlagt, og inden Udløbet af den første 2-aarige Periode, blev der optaget et nyt Arbejde for dette. Heller ikke denne Gang blev Planen gennemført. Først da Hjørring Amts Andelsslagteri havde virket i 20 Aar og Arbejdet for Andelsslagteriet blev optaget for tredje Gang, blev Planen til Virkelighed, og Brønderslev Andelsslagteri begyndte sin Virksomhed omkring ved 1. Januar 1910. Det var beregnet paa at kunne slagte 20,000 Svin aarligt, men i de Aar, det var i Virksomhed før Krigens Udbrud, naaede det op imod 30,000 Svin, hvilket viser, at der var gode Betingelser for et saadant Slagteri i Byen. Inden Brønderslev fik sit eget Andelsslagteri, leverede en Del af Landmændene i Brønderslev og Omegn deres Svin til Privatslagterierne. Disse sluttede sig nu til Andelsslagteriet, og dette i Forening med den forøgede Svineproduktion bidrog meget til, at den nye Virksomhed kunde trives godt ved Siden af Andelsslagteriet i Hjørring. I saa Henseende kan anføres, at Andelsslagteriet i Hjørring i de sidste 10 Aar før Oprettelsen af Andelsslagteriet i Brønderslev kun modtog mellem 5 og 6000 Svin aarlig leverede paa Brønderlev Station. Naar man omtaler Andelsslagteriet i Brønderslev kan man ikke undlade at nævne Navnet paa den Mand, der sikkert mere end nogen anden er Skyld i, at der i Brønderslev er opført et Andelsslagteri, nemlig Proprietær Chr. Pedersen, Gl. Buurholt. — Slagteriet har siden dets Anlæggelse været ledet af den nuværende Direktør L. Madsen.

L. MADSEN,
Direktør.

M. R. LAURSEN,
Overdyrlæge.

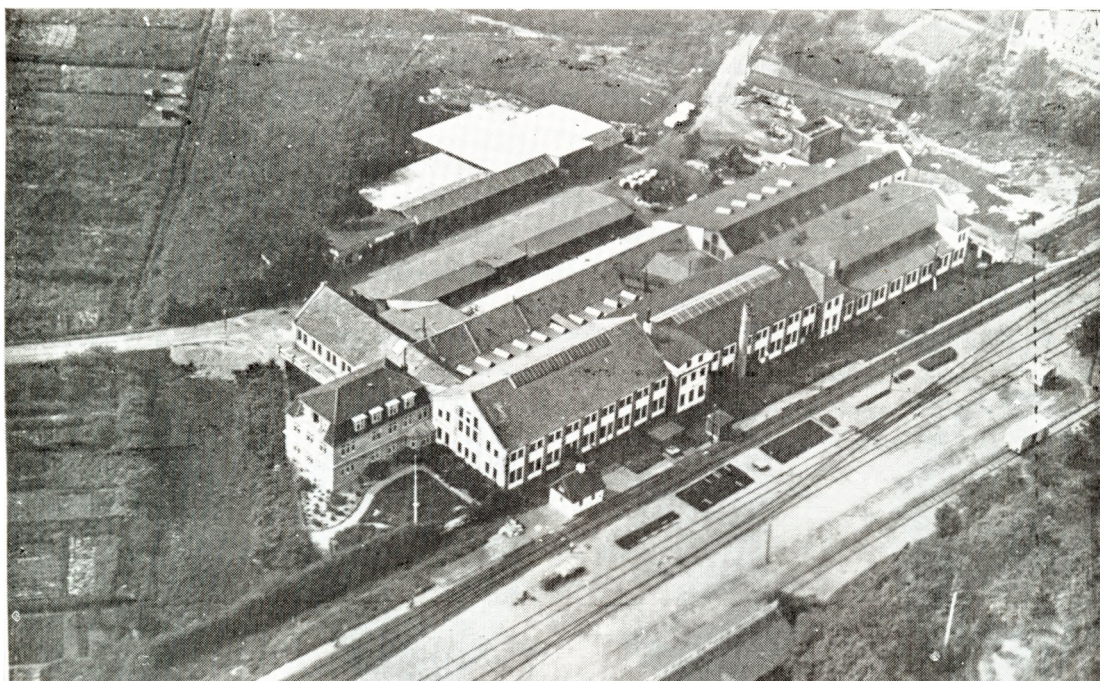

H. V. THERKILDSSEN,
Dyrlæge.

LAURIDS MADSEN, Direktør, er født den 14. Februar 1884 som Søn af Gaardeier Jørgen Madsen og Hustru. Gift 1909. Ansat som Direktør for Brønderslev Andelsslagteri siden dets Oprettelse.

MARIUS RARMUS LAURSEN, Overdyrlæge, er født den 3. Decbr. 1870 som Søn af Gdr. And. Laursen og Hustru, født Rasmussen. Gift 1916 med Ingeborg Nissen. Fmd. for Plantagen Hedelund.

HELGE VESTERGAARD THERKILDSSEN, Dyrlæge, er født den 17. Oktober 1901 som Søn af Dyrlæge Th. Therkildsen og Hustru Hanne, født Vestergaard.

Pedershaab Cementindustri.

PEDERSHAAB“ FABRIKKERNE I BRØNDERSLEV. I 1877 startede Peder Nielsen under meget primitive Forhold Fabrikken „Pedershaab“. En lille Vindmølle leverede nogen Drivkraft, naar det blæste, og paa Muskelkraften sparede man ikke. En Maskine til at klippe Jernplader med trak man f. Eks. paa samme Vis som nu-tildags Symaskinen. Varerne førtes pr. Trillebør til Sulsted Station, der laa en halv Mil borte. Fremstilling af Bygningsbeslag var „Pedershaab“s Hovedproduktion. — Trods de yderst indskrænkede Forhold, hvorunder man sled, gik Produktionen godt frem. Peder Nielsen havde 5—6 Medarbejdere og Aarssalget, der i 1878 var 825 Kr., var i 1885 steget til 6550 Kr.

En fuldstændig Fornyelse og Omdannelse af Fabrikken var uundgaaelig. — Et Uheld, idet Vindmøllen nær havde naaet Peder Nielsen, fremskyndede Fornyelsen. Ved Sulsted Station havde man ikke Tid til at sælge Byggegrunde og Peder Nielsen havde ikke særlig god Tid til at vente, hvorfor han valgte den Byggegrund nær Brønderslev Station, der den Dag i Dag bærer hans Livsværk. I 1886 transporteredes hele Redeligheden paa 56 Vogne ud til det nye „Pedershaab“ i Brønderslev, hvor en ny Bygning paa 50 Gange 14 Alen med Dampskorsten osv. foreløbig afgav taalelig Plads til Beboelse og Fabrikation. I 1889 brændte Fabrikken og 45 Arbejdere var bekymrede, fordi de ventede Arbejdsløshed. Peder Nielsen mente derimod, at de nu havde travlt som aldrig før, og ialt saites 90 Mands Arbejde ind paa at rydde Brandtomten og genrejse Fabrikken, hvilket skete i en forbløffende Fart og med en mægtig Udvidelse. Hvor mange Gange „Pedershaab“ er udvidet siden, er der vel ingen der ved. Men et stolt og betydningsfuldt Livsværk er det blevet, og Forsøg paa at beskrive det her kan ikke nytte. I 1915 fandt der en Udvidelse Sted og den bør nævnes, idet der blev bygget en helt ny Fabrik, der drives selvstændigt under Navn af „Pedershaab Cementindustri“. Denne Fabrik laver særlig Maskiner og Forme til Byggeindustrien.

I 1896 valgtes 4 Forretningsmænd og 3 Landbrugere til Sogneraadet, Peder Nielsen var blandt de valgte, og han kom til at sidde i Sogneraadet i 2 Perioder og var i 3 Aar dets Formand. Der fulgte nu en grødefuld Periode for „Pedershaab“ og Brønderslev.

Nogle Tal kan fortælle lidt om Udviklingen: Aarssalget i 1885 (det sidste i Tylstrup) var 6330 Kr., i 1895 38,000 Kr., i 1900 80,000 Kr. i 1905 200,000 Kr., i 1910 ¼ Mill. Kr., i 1915 ½ Mill. Kr., i 1920 2 Mill. Kr., og Afsætningsområdet har naaet alle Verdensdele. I 1920 blev Brønderslev Købstad, og man mener, at dette ikke vilde været sket, hvis „Pedershaab“, som paatænkt, var bleven omplantet til Sulsted.

Peder Nielsen har stadig Overledelsen af Fabrikkerne.

P. NIELSEN,
Fabrikant.

P. J. NIELSEN,
Direktør.

O. TH. NIELSEN,
Direktør.

N. I. NIELSEN,
Direktør.

PEDER NIELSEN, Fabrikant. R. af D., er født den 21. Oktbr. 1854 i Aistrup som Søn af Bødker, Landmand Niels Pedersen og Hustru Ane, født Christensdatter. Gift 1880 med Johanne Marie Christensen. Ved Landbruget til 1873, Fabrikarbejder hos Rasch i Lindholm 1873—77, byggede derpaa egenhændig en lille Fabrik for Hamborghængsler i Tylstrup, flyttede Virksomheden til Brønderslev. Medlem af Brønderslev Sogneraad i 10 Aar, Formand i 3 Aar, Formand for Teknisk Selskab og Medlem af Menighedsraadet i 6 Aar.

PEDER JOHANNES NIELSEN, Direktør, er født den 20. December 1894 som Søn af Fabrikant Peder Nielsen og Hustru Johanne Marie, født Christensen. Gift 1929. Uddannet som Ingeniør, adm. Direktør ved Pedershaabs Fabrikker. Formand for Dansk Arbejdes Brønderslev Afdeling, Formand for Vraakredsens kons. Vælgerforening, Formand for Elektro- og Maskinbygnings-Ingeniørforeningen Næstformand for Brønderslev Handelsforening, i Bestyrelsen for Pedershaab Cementstøberi og A S Peder Nielsen.

OSKAR THEODOR NIELSEN, Direktør, er født den 10. December 1896 som Søn af Fabrikant Peder Nielsen og Hustru Johanne, født Christensen. Teknisk Direktør for Pedershaabs Fabrikker.

NIELS JUUL NIELSEN, Direktør, er født den 22. Februar 1885 som Søn af Fabrikant Peder Nielsen og Hustru Johanne, født Christensen. Gift 1915 med Agathe Therese Vedel. Direktør for A S Peder Nielsen.

BRØNDERSLEV HAANDVÆRKERFORENING AF 1889. Brønderslev Haandværkerforening er stiftet den 20. Oktober 1889 paa Initiativ af Tømrermester A. C. Andersen, Sadelmagermester Hovalt, Blikkenslagermester N. Pedersen, Kærtmagermester Isak Mortensen og Smedemester Buchholz. A. C. Andersen blev Foreningens første Formand. Lovene vedtoges paa en Generalforsamling den 26. Oktober samme Aar. Ved Foreningens første Møder medbragte hver sin Stol. Nu har Foreningen

egne Møbler, Bogsamling m. m., og egen Bygning har der ofte været forhandlet om. Foreningen har gennem Aarene medvirket meget til Byens Fremgang og Trivsel. Og Opgaver har der aldrig været Mangel paa. Som Følge af Byens hurtige Opvækst har Foreningen ofte været stillet overfor store Opgaver, som de ofte vekslende Bestyrelser har forstaaet at tage Stilling til paa bedste Maade til Gavn for Byen, ligesom Foreningen altid har virket i god Forstaaelse med Egnens Beboere og disses Sammenslutninger og Foreninger. Til Teknisk Skole er der stadig ydet Tilskud af Foreningens Midler, og da Skolen fik egen Bygning, blev der for denne Sag gjort et stort Arbejde af den siddende Bestyrelse. Foreningen har for Tiden fire Æresmedlemmer, nemlig: Sadelmagermester Hovalt, Nørresundby, Vurderingsformand Isak Mortensen og Murermester Niels Nielsen samt Malermester Kjeld Poulsen. Foreningens Formænd har været følgende: Tømrmester A. C. Andersen 1889—93, Konditor Edv. Petersen 1893—95, 1897—99 og 1901—07, Skomagermester J. Jensen 1895—96, Murermester P. Kr. Egestad 1896—97, Vurderingsformand Isak Mortensen 1899—1900 og 1908—12, Gartner Thügel 1900—01, Skrædermester M. Jensen 1907—08, Bagermester A. C. Jensen 1912—13, Snedkermester K. Færch 1913—20, Snedkermester Mikkil Jensen 1920—28 og Tømrmester Chr. Frederiksen, der har været Formand siden 1928.

CHR. FREDERIKSEN,
Tømrmester.

L. G. JENSEN,
Sadelmagermester.

E. BERTELSEN,
Farvehandler.

A. M. PAULSEN,
Købmand

CHR. FREDERIKSEN, Tømrmester, er født den 27. Juni 1883. Gift 1909. Formand for Brønderslev Haandværkerforening siden 1928.

LAURITS G. JENSEN, Sadelmagermester, er født den 22. Maj 1879. Gift 1906. Kasserer for Brønderslev Haandværkerforening, i Bestyrelsen for Teknisk Skoles Bestyrelse samt Vicé-Brandinspektør.

EJNER BERTELSEN, Farvehandler. Gift 1926. I Bestyrelsen for Brønderslev Haandværkerforening samt i Bestyrelsen for Skyttelaug.

ANTON MIKAEL PAULSEN, Købmand, er født den 20. August 1886. I Bestyrelsen for Brønderslev Haandværkerforening, Byrådsmedlem.

VILHELM PAULSEN, Købmand, er født den 19. April 1900. Gift 1926. Sekretær i Brønderslev Haandværkerforening, Byrådsmedlem.

CHR. NIELSEN, Murermester, er født den 12. Juli 1873. I Bestyrelsen for Brønderslev Haandværkerforening, Konsulent i Købstædernes nye Brandforsikring.

N. E. TUXEN,
Læge.

K. A. U. ENGELSEN,
Læge.

E. N. P. BAST,
Distriktsjordemoder.

C. LARSEN,
Jordemoder.

NIKOLAI ELIAS TUXEN, Læge, er født den 12. August 1857 som Søn af Kommandør G. E. Tuxen og Hustru, født Meyer. Gift 1924 med Anna Børglum. Praktiserende Læge og Sygehuslæge fra 1895, Overlæge ved Brønderslev Sygehus fra 1915—27.

KAJ ANDREAS ULSTRUP ENGELSEN, Læge, er født den 25. August 1889 som Søn af afdøde Sognepræst Otto Valdemar Engelsen og Hustru Olga Marie, født Ulstrup. Gift 1917 med Karen Kathrine Else Hansen. Cand. med. Sommeren 1914, Militærlæge fra Juli 1914—Juli 1917, ved Garnisons-sygehuset i Viborg November 1914—November 1915, paa Fødselsstiftelsen, Frederiksberg Hospital, fra Januar 1915—Juni 1917. Reservelæge paa Brønderslev Sygchus fra Februar 1918—Oktober 1926. Læge ved Brønderslev Børnehjem fra dets Stiftelse. Formand for Hjørring Amts Lægekredsförening. Formand for Brønderslev Borgerforening, Formand for Brønderslev broderlige Skyttelaug.

EILLEN NIELSINE PETRA BAST, Distriktsjordemoder, er født den 25. Maj 1871 som Datter af Toldforvalter N. P. Nielsen og Hustru Else. Gift 1892. Uddannet til Jordemoder fra 1903—04, praktiseret som Jordemoder i Hjørring fra 1. November 1904—1. Marts 1905, praktiseret i Brønderslev siden 1905, udnævnt til Distriktsjordemoder 1. August 1912.

CLAUDIA LARSEN, født Als, Jordemoder, er født den 6. December 1890. Jordemodereksamen 1919, praktiseret som privat Jordemoder i Brønderslev siden 1919, Jordemoder paa Sygehuset fra 1930

A. H. JENSEN,
Pantefoged.

H. V. SØRENSEN,
Skorstensfejermester.

M. CHRISTIANSEN,
Mejeribestyrer.

S. SØRENSEN,
Inkassator.

ANDERS HOVALT JENSEN, Pantefoged, er født den 25. Maj 1879. Er endvidere Forligsmægler og Stævningmand.

HENRY VILSBÆK SØRENSEN, Skorstensfejermester, er født den 8. August 1907. Formand for Brønderslev Ungdoms-Atholdsförening.

MAGNUS CHRISTIANSEN, Mejeribestyrer, er født den 1. Februar 1889 som Søn af Ole Christensen og Hustru Kathrine. Gift 1916 med Kristine Larsen. Uddannet paa forskellige Mejerier i Jylland og paa Sjælland samt paa Dalum Mælkeriskole, Mejeribestyrer i Brønderslev. Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Amts Mejeristforening og for Brønderslev Borgerforening.

SØREN SØRENSEN, Inkassator, er født den 17. Oktober 1871. Bestyrelsesmedlem i Sygekassen, Bestyrelsesmedlem i Arbejdernes Fællesbageri, Kasserer for Fællesorganisationen.

DRONNINGLUND HERRED

der er det største i Amtet, omgives af Horns, Børglum og Kjær Herreder og grænser iøvrigt til Kattegat.

Herredets samlede Areal udgør 68,215 ha og Indbyggerantallet er ca. 28,000.

I Herredet findes følgende Sogne: Understed-Karup, Volstrup, Hørby, Torslev, Skæve, Albæk, Voer, Dronninglund, Asaa-Melholt, Hellevad-Ørum, Hallund og Hellum.

UNDERSTED-KARUP KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Volstrup, Flade, Gerum og Hørby.

Understed Kirke, der er beliggende i Understed Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabehus, der ligger mod Syd. Altertavlen stammer fra Sæbygaard. Prædikestolen er fra omkring 1750erne. Døbefonten er af Granit.

Skolevæsenet i Understed-Karup Kommune bestaar af følgende Skoler: Understed Skole, der er opført i 1906, Vangen Skole, der er opført i 1909, Karup Skole, der er opført i 1905.

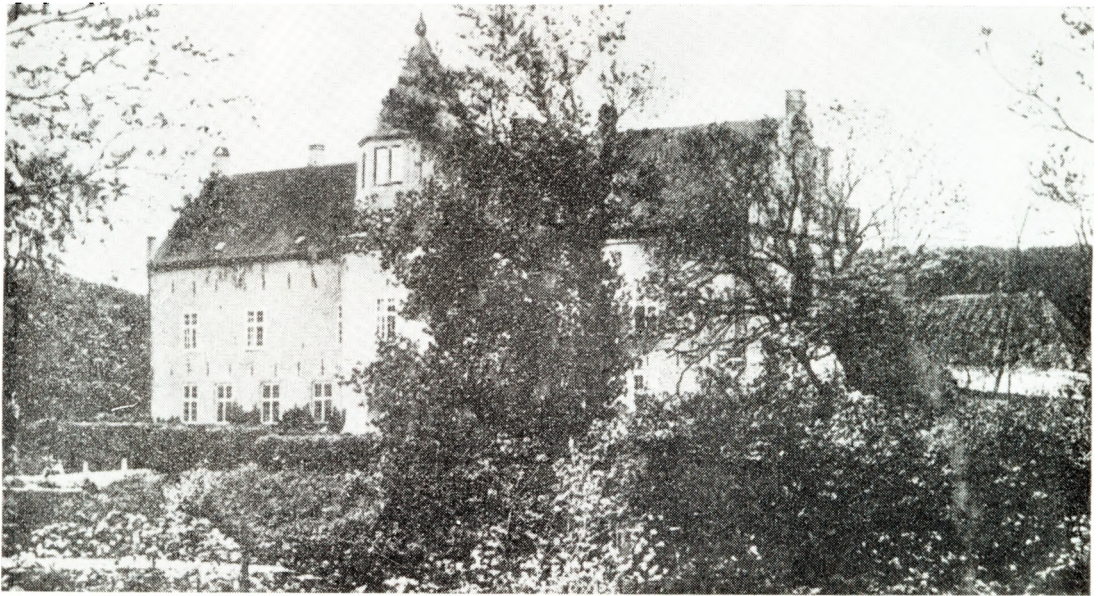
Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Brugsforening, Andelsmejeri samt en Del Gaarde.

Medlemmer af Understed-Karup Sogneraad er følgende: Marinus Mortensen, Formand, Gaardejer N. Nielsen, Næstformand, Gaardejer O. Mortensen, Peter Olsen, Valdemar Snebang, Ole Jensen og Anton Olsen.

VOLSTRUP SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Karup, Hørby og Albæk.

Volstrup Kirke, der er beliggende i Volstrup Sogn bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabehus, der ligger mod Nord. Den nuværende Kirkebygning er opført af store, røde Mursten i Stedet for en ældre Bygning, der var opført af Granit. Den smukke Fløjaltertavle er fra omkring 1590erne. Prædikestolen er ganske interessant. Døbefonten er af Granit. Tidligere fandtes der i Kirken et Par meget smukke Alterstager, der nu opbevares paa Nationalmuseet.

Sæbygaard, som er beliggende i Volstrup Sogn, er en imponerende, smuk, gammel Bygning, der er opført af røde Mursten. Det første man hører om Gaarden er,

Sæbygaard.

at den i fordums Tid, tilhørte de børglumske Bisper. Senere, 1536, da Reformationen var indført i Danmark, tilfaldt den Kongen. Selve Hovedbygningen, der bestaar af fire Fløje, er omgivet af Grave. Den ældste Bygning, som uden Tvivl er Nordfløjen, er opført 1576 af Pernille Oxe, og er opført i to Etager. Denne Fløj har et Portaarn paa Facaden. Inde i Gaarden ved Siden af Porten af samme Bygning ligger ligeledes et Taarn, og paa den modsatte Side af Porten formoder man, at der ogsaa har ligget et Taarn. Den nuværende Sidefløj skal ifølge en Indskrift være ombygget 1745 af daværende Ejer af Gaarden A. Sophie Pachs; den er i en Etage. Østfløjen, der ligeledes er i en Etage, skal være fra Renæssancetiden. Vestfløjen, der hælder sig op af en ældre Spærremur, er en meget ubetydelig lav Bygning, der skal være opført af Holger Pachs i 1689. Af Gaardens bekendteste Ejere skal vi her nævne følgende: Chrf. Stygge, Otto Rud, Otto Brahe, Admiral Niels Juel, Holger Pachs, Lage Bech Arenfeldt, Otto Arenfeldt og Generalmajor, Baron Jens Krag Juel Vind Arenfeldt. Gaardens nuværende Ejer er Jul. Fr. Arenfeldt.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Brugsforeninger, Andelsmejerier, Spare- og Laanekasse m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Volstrup Sogn bestaar af følgende Skoler: Volstrup Skole, Øksenhede Skole, Ørtoft Skole, Knæverhede Skole, Grønhede Skole, Uggerholt Friskole, Syvsten Friskole.

Volstrup Kommunegaard er baade indrettet som Fattiggaard og Alderdomshjem, og er opført i 1871 af Volstrup Sogn. Hjemmet har Plads til ca. 20—25 Beboere. Der hører et Tilliggende paa 120 Tdr. Land til Gaarden, hvis Bestyrer er P. T. Simonsen.

PETER TVEMANN SIMONSEN, Bestyrer, er født den 11. Marts 1895 i Jerslev som Søn af Husejer J. Simonsen og Hustru Maren, født Petersen. Gift 1924 med Mette Kathrine Jensen. Ansat som Bestyrer af Volstrup Kommunegaard siden 1926. Revisor i Karup Andelsmejeri.

Ørtoft Brugsforening er opført i 1919. Medlemsantallet er ca. 70. Omsætningen var i 1932 ca. 70,000 Kr. Foreningens Bestyrer er J. Chr. Henriksen.

Syvsten Brugsforening er oprettet i 1895. Medlemsantallet er ca. 170. Omsætningen var i 1932 ca. 155,000 Kr., deraf ca. 90,000 Kr. i Butiksvarer. — Foreningens Uddeler er Peter Rasmussen.

Syvsten Brugsforening.

JENS CHRISTIAN HENRIKSEN, Uddeler, er født den 4. Juli 1893 i Hellum Sogn som Søn af Smed J. M. Henriksen og Hustru Maren, født Sørensen. Gift 1919 med Jensine Jensen. Ansat som Uddeler ved Brugsforeningen i Ørtoft siden 1919. Revisor i Volstrup Sogns Sygekasse.

PETER RASMUSSEN, Uddeler, er født den 8. August 1894 som Søn af Gdr. P. Rasmussen og Hustru Dorteia, født Jensen. Gift 1926 med Marie Nielsen. Ansat som Uddeler ved Syvsten Brugsforening siden 1926.

NIELS PETER KIRSTEIN JACOBSEN, Stationsbestyrer, er født den 5. August i Strandby-Farso Kommune som Søn af Husmand L. P. J. Jacobsen og Hustru Anna Marie, født Pedersen. Gift 1916 med Anna Marie Mariane Jespersen. Ansat ved Aalborg—Hvalpsund-Banen i 1919 som Banearbejder, udnævnt til Stationsbestyrer i Volstrup 1932.

ELSE KATHRINE THOMSEN, Distriktsjordemoder, er født den 10. November 1896 i Brovst Sogn som Datter af Gaardejer L. Jensen Pedersen og Hustru Kristine, født Nielsen. Jordemoderexamen 1928, praktiserende Jordemoder i Brovst fra 1929—30, ansat som Distriktsjordemoder i Volstrup siden 1930.

Medlemmer af Volstrup Sogneraad er følgende: Teglværksbestyrer Fr. Hjorth, Formand, Gaardejer Jens Petersen, Gaardejer Chr. Th. Christensen, Gaardejer Chr. Christensen, Gaardejer Anthon Sørensen, Gaardejer Vilhelm Skovsgaard, Husmand Martinus Madsen, Husmand D. Mathiasen og Baneformand J. M. Jensen.

HØRBY SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Karup, Gerum, Lendum, Torslev, Skæve og Albæk.

Hørby Kirke, der er beliggende i Hørby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Nord. I Kirken er fundet en Del Kalkmalerier. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus indvier Brødet og Vinen. Prædikestolen er ganske pæn. Dobefonten er af Granit. Kirken skal oprindeligt være opført af Granit og Kamp, men de er i Tidens Løb omsatte.

Baskær Kirke, der er beliggende i Hørby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Apsis. Bygningen er opført i 1909 og er Anneks til Hørby Kirke.

Endvidere findes i Sognet følgende: Brugsforeninger, Andelsmejerier, Jernbanestationer, Spare- og Laanekasse m. m. samt en Del Gaarde.

Risgaard Brugsforening.

SOFUS MADSEN, Uddeler, er født den 3. Juni 1891 i Mygdal Sogn som Søn af Gaardejer S. Madsen og Hustru Kirsten Marie, født Jepsen. Gift 1923 med H. Fischer. Ansat som Uddeler ved Risgaard Brugsforening siden 1915. Medlem af Menighedsraadet. Regnskabsfører for Risgaard Godningsforening.

VERNER RAHBEK, Dyr læge, er født den 22. Januar 1897 i Vester Ørum som Søn af Gaardejer N. Rahbek og Hustru Johanne, født Kaspersen. Gift 1933 med Else Sørensen. Præliminæreksamen 1921 fra Dockers Kursus, Dyr lægeeksamen 1929, Assistent og Vikar fra 1929—31, praktiserende Dyr læge i Hørby siden 1931.

THEODOR VILLIAM LEMVIGH JØRGENSEN, Læge, er født den 2. Marts 1896 i København som Søn af Husejer H. P. Jørgensen og Hustru Eline, født Lemvigh. Gift 1927 med Betty Nicoline Taarnby Nielsen (død 1932). Student 1914 fra Efterslægtens Skole, cand. med. 1926, Kandidat paa Finsens Lysinstitut (Afd. H.) August 1926, Kandidat paa Silkeborg Sanatorium fra 1926—27, Vikar i Frederikshavn Juli 1927, Kandidat paa Aabenraa Sygehus August 1927—Maj 1929, praktiserende Læge i Hørby siden 1929.

S. MADSEN,
Uddeler.

Medlemmer af Hørby Sogneraad er følgende: Gaardejer Peter Jensen, Formand, Husmand J. A. Jensen, Næstformand, Købmand Anders Hansen, C. P. Kristensen, Gaardejer Jens Lootved, Gaardejer Kr. Rasmussen, Gartner Th. Kjeldgaard, Portør J. Haugaard og Baneformand E. Kristensen.

ALBÆK SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Volstrup, Hørby, Skæve, Voer, Dronninglund og Asaa-Melholt.

Albæk Kirke, som er beliggende i Albæk Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn og Vaabenhus samt en Udbygning, der ligger mod Nord. Alterbordet er af Granit. Prædikestolen, der er meget smuk, bærer Vaabner. Døbefonten er af Granit. I Kirken er fundet en Del gamle Kalkmalerier.

Lyngsaa Kirke, der er beliggende i Albæk Sogn, er opført i 1902 af røde Mursten.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Elektricitetsværk, Mejerier, Jernbanestation, Brugsforeninger, Badehotel, Jernbanestation, Vandværk, Savværk m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Albæk Sogn bestaar af følgende Skoler: Albæk Skole, der er opført i 1919, Lyngsaa Forskole, Vorsaa Skole, Nørre Søraa Skole, Præstbo Stationsby Skole, der er opført i 1908, Mølholt Skole, Fæbroen Skole, der opført i 1901.

Lyngsaa Brugsforening er oprettet i 1932. Medlemsantallet er ca. 90. Omsætningen var i 1932 ca. 90,000 Kr. — Foreningens Uddeler er M. Eltved.

Præstbo Brugsforening er oprettet i 1916. Medlemsantallet er ca. 120. Omsætningen var i 1932 ca. 145,000 Kr. Foreningens Uddeler er B. Christensen.

MARTIN ELTVED, Uddeler, er født den 18. Februar 1906 i Vidstrup Sogn som Søn af Karetmager K. Elived og Hustru Marie, født Andersen. Gift 1933 med Eva Jensen. Ansat som Uddeler ved Lyngsaa Brugsforening siden 1932. Kasserer for Brugsforeningen og Lokalforeningen.

BERNHARD CHRISTENSEN, Uddeler, er født den 25. Januar 1905 i Smidstrup som Søn af Skræder A. Christensen og Hustru Mathilde, født Jensen. Gift 1927 med Elise Westergaard. Ansat som Uddeler ved Præstbo Brugsforening siden 1927. Tillige Uddeler for Præstbo Lokalforening siden 1927.

M. ELTVED,
Uddeler.

S. MARIANE JEPPESEN, Distriktsjordemoder, er født den 11. Februar 1892 i Agersborg Sogn som Datter af Kaptajn P. C. Jeppesen og Hustru Marie Caroline, født Christensen. Jordemodereksamen 1916, Distriktsjordemoder i Ugilt fra 1918—26, ansat som Distriktsjordemoder i Præstbo siden 1926.

S. M. JEPPESEN,
Distriktsjordemoder.

Medlemmer af Albæk Sogneraad er følgende: Gaardejer Chr. Nørgaard, Formand, Gaardejer A. Erlandsen, Gaardejer N. P. Madsen, Fisker J. P. Jensen, Husmand S. Chr. Yde, Gaardejer

Chr. Jakobsen, Gaardejer Peter Simonsen, Savskærer Alfred Rafn, Mejeriejer Fælroen Nielsen.

SKÆVE SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Torslev, Hørby, Albæk, Voer, Hellevad, Hellum, Jerslev.

Skæve Kirke, der er beliggende i Skæve Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn, der er beliggende mod Vest. Kirken har i sin Tid haft et Vaabenhus, der laa mod Syd, men dette er nu nedbrudt. — Bygningen skal oprindeligt være opført af Granit, men er Tidens Løb, hist og her fornyet med Mursten. Altertavlen, der er ganske interessant, bærer en Del Malerier. Prædikestolen er fra omkring det 16. Aarhundrede. Døbefonten er af Granit. I Kirken findes en Del Malerier.

Endvidere findes i Sognet følgende: Mejerier, Elektricitetsværk, Spare- og Laanekasse, Bank, Brugsforeninger, Svineslagteri, Jernbanestation m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Skæve Sogn bestaar af følgende Skoler: Hugdrup Skole, Stagsted Skole, Dybvad Stationsbys Skole og Karmisholt Skole.

A/S Dybvad Svineslagteri er oprettet i Efteraaret 1928. Det ledes af en Direktør og Personalet bestaar af følgende: 1 Bogholder, 1 Kasserer, 1 Kontorist, 1 Slagtermester, 14—15 Mand i Slagteriet, 1 Maskinmester, 1 Opsynsmand, 1 Dyrslæge og 1 Vejer og Maaler.

POUL ERIK NØRGAARD, Slagteridirektør, er født den 29. December 1895 i Køge som Son af Direktør A. Nørgaard og Hustru Dagmar, født Kraue Gift 1924 med Marie Braun. Bogholder ved Skærbæk Svineslagteri fra 1924 - 30, ansat som Direktør ved Dybvad Svineslagteri siden 1930.

Dybvad Elektricitetsværk

Dybvad Elektricitetsværk blev dannet som Andelsselskab i 1913 med daværende Landstingsmand Jørgen Hald som Formand, og 15. September s. A. sattes det i Drift med en Stk. 40 HK. Dieselmotor som Maskinkraft til at forsyne ca. 1000 Lampesteder og ca. 20 HK. i Elektromotorer med Strøm. Prisen blev den Gang sat til 40

Øre for Lys og 20 Øre for Kraft pr. Kwt. I Krigsaarene steg Prisen til 100 Øre for Lys og 50 Øre for Kraft. Alligevel steg Forbruget saaledes, at der i 1922 maatte anskaffes en Stk. 50 HK. Dieselmotor mere, samtidig kunde Prisen sættes ned til henholdsvis 75 og 40 Øre, og faa Aar efter kunde den igen sættes ned til henholdsvis 60 og 35 Øre. I 1932 var Tilslutningen vokset til 1800 Lampesteder og 150 HK. i Elektromotorer, hvorfor der atter maatte udvides. Værket købte da en 100 HK. Dieselmotor, og i 1933 kunde Strømprisen sættes ned til 30 Øre for Lys og 20 Øre for Kraft pr. Kwt., hvortil endog kommer Rabat til større Forbrugere, helt ned til 13 Øre pr. Kwt.

Den nuværende Formand er Købmand P. Hansen, der har været Medlem af Bestyrelsen i mange Aar og blev valgt, da Landstingsmand Jørgen Hald trak sig tilbage. Den Dygtighed, hvormed Bestyrelsen har varetaget Værkets Interesser, i Forbindelse med den Omhu, hvormed Bestyreren, der har været ansat siden Grundstenen til Værket blev lagt, passer de ham betroede Maskiner og Ledningsnet, er alene Skyld i den lave Strømpris og Værkets gode økonomiske Stilling.

PETER BACH, Bestyrer, er født den 23. Oktober 1879 i Elsborg som Son af Huscjer Anders Bach og Hustru Sine, født Nielsen. Gift 1904 med Stine Nielsine Laursen. Bestyrer af Dybvad Elektricitetsværk siden 1913.

Dybvad Brugsforening er oprettet i 1915, samtidig opførtes den store, smukke Bygning. Medlemsantallet er ca. 230. Om-sætningen var i 1932 ca. 135,000 Kr. Foreningens Uddeler er H. Nielsen.

P. BACH,
Bestyrer.

HENNING NIELSEN, Uddeler, er født den 5. August 1902 i Vrejlev Sogn som Søn af Gaardejer Jørg. Nielsen og Hustru Ingeborg, født Norgaard. — Ansat som Uddeler ved Dybvad Brugsforening siden 1929, tillige Uddeler for Dybvad Lokalforening siden 1929.

TAGE HJORTH, Læge, er født den 20. November 1891 i Skanderborg som Søn af Lærer J. P. Hjorth og Hustru Julie Frederikke, født Sørensen. Gift 1918 med Gerda Horlyk. Student 1910 fra Odense Katedralskole, cand. med. 1917. Amanuensis i Hadsten 1917—18, Reservelæge ved Assens Sygehus fra 1918—19, 1. Reservelæge ved Aalborg Amtssygehus fra 1919—21, praktiserende Læge i Bryrup fra 1921—22 og i Brønderslev fra 1922—23, praktiserende Læge i Dybvad siden 1923, tillige Jernbanelæge. Formand for Sundhedskommissionen.

Dybvad Brugsforening.

T. HJORTH,
Læge.

M. JUUL,
Distriksjordemoder.

BECH HEGELUND,
Stationsforstander.

MARGRETE JUUL, Distriksjordemoder, er født den 12. Oktober 1893 i København som Datter af Sporvejsfunktionær Chr. Sørensen og Hustru Johanne, født Christensen. Gift 1927 med Møller I. Juul. Jordemodereksamen 1925, Jordemoder i Dybvad siden 1925, ansat som Distriksjordemoder samme Sted siden April 1930. Leder af Møderne for unge Piger under K. F. U. K.

NIELS SKYBERG, Dyrslæge, er født den 1. April 1880 i Norge som Søn af Gaardejer O. Skyberg og Hustru Randine, født Nielsen. Gift 1909 med Marie Dorethea Sørensen. Student 1900 fra Hamar Gymnasium, Officerseksamen 1901, Dyrslægeeksamen 1907, Vikar i Sulsted fra 1907—08, Vikar i Vester Vraa 1908, praktiserende Dyrslæge i Dybvad siden 1908, Dyrslæge paa A/S Dybvad Svineslagteri.

OSCAR THORVALD ASBJØRN BECH HEGELUND, Stationsforstander, er født den 28. September 1889 i Varde som Søn af Jernbaneassistent, nuværende Direktør i Livsforsikringsselskabet „Fremtiden“, Aalborg, Hegelund og Hustru Kirstine, født Bech. Ansat ved D. S. B. 1906 i Nørager, overgaaet til Aalborg Privatbaner som Assistent i 1909, Stationsforstander i Præstho 1923, ansat som Stationsforstander i Dybvad siden 1929.

ARVID CHRISTENSEN, Politibejnt, er født den 18. December 1902 i Hørby som Søn af Stationsforstander N. P. Christensen og Hustru Johanne, født Jacobsen. Gift 1930 med Ruth Worsaae

Petersen. Uddannet som Landmand, Ophold paa Vejby Landbrugsskole fra 1924—25, paa Vejby Kontrolskole 1927, Kontrolassistent fra 1927—29, ansat ved Københavns Politi 1929, ansat som Politibetjent i Dronninglund Herreds nordlige Distrikt siden 1931.

Medlemmer af Skæve Sogneraad er følgende: Gaardejer Valdemar Pedersen, Formand, Mejeriejer J. Haaning, A. Pedersen, Gaardejer Th. Møller Jensen, Gaardejer Luther Carlsen, Gaardejer Jens Madsen, Arbejdsmand Martin Nielsen.

TORSLEV SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Lendum, Hørby, Skæve, Jerslev og Taars.

Torslev Kirke, der er beliggende i Torslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn, der er beliggende mod Vest. Kirken skal i sin Tid have haft et Vaabenhus, der laa mod Syd, men dette er nu nedrevet. Bygningen var oprindeligt opført af Granit, men er i Tidens Løb erstattet med Mursten. Altertavlen er et Maleri, der forestiller Jesus i Getsemane. Prædikestolen er meget smukt udskaaret. Døbefonten er af Granit.

Øster Vraa Kirke, der er beliggende i Torslev Sogn, er Anneks til Torslev Kirke. Den er opført i 1900 af røde Mursten.

Endvidere findes i Sognet følgende: Apotek, Realskole, Baptistkirke, Mejerier, Elektricitetsværk, Bank, Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Vandværk, Jernbanestationer m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Torslev Sogn bestaar af følgende Skoler: Øster Vraa Stationsbys Skole, Torshøj Skole, Try Skole, Try Friskole, Højstrup Skole, Skoven Skole og Langodde Skole.

Øster Vraa Apotek er oprettet ved kgl. Resolution af 17. September 1913. Apoteket blev aabnet den 8. April 1914. Apoteksbygningen er opført af røde Mursten og er centralt beliggende i Byen. Selve Lokalerne er store smukke, og lyse, og er med moderne Bekvemmeligheder.

Apotekets nuværende Ejer er Apoteker Chr. Christensen.

Øster Vraa Apotek.

CHRISTEN CHRISTENSEN, Apoteker, er født den 25. Oktober 1862 i Frederikshavn som Søn af Købmand, kgl. Veier A. Christensen og Hustru Christiane, født Dencker. Gift 1901 med Anna Sorensen. Discipel paa Frederikshavns Apotek fra 1876—81, Kandidateksamen Januar 1888, Bestyrer af Apoteket paa Fano fra 1890—93, Kandidat paa Skorning Apotek fra 1919—22, Apoteker i Øster Vraa siden den 1. Juli 1922. Kasserer i Sønderjydsk Forening

Øster Vraa Haandværker- og Borgerforening. — Foreningens egentlige Stifter og Formand var afdøde Købmand Wachter. Dens Formaal er de samme som de andre Haandværker- og Borgerforeningers, nemlig at varetage Haandværkerne og Borgernes Interesser. Foreningen har lige fra første Begyndelse udrettet ikke saa lidt for Byen, bl. a. at der i 1908 blev opstillet en Del Gadelygter.

Øster Vraa Jernbanestation.

Ligeledes er der i Aarenes Løb anvendt henved 1500 Kr. til Plantning af Træer ved Markedspladsen og langs Vejene. Endvidere er der af Foreningens Midler ydet 1600 Kr. til Hjælp ved Bygning af Ligkapellet m. m. Foreningen lader stadig afholde en Del Udstillinger og Basarer. Medlemstallet er ca. 100.

CHR. CHRISTENSEN,
Apoteker.

E. VESTERGAARD,
Stationsforstander.

J. SØRENSEN,
Læge.

T. K. PAULSEN,
Distriktsjordemoder.

EJNER VESTERGAARD, Stationsforstander, er født den 11. Oktober 1892 i Lemvig som Søn af Togfører H. N. Vestergaard og Hustru Ane, født Jensen Guldberg. Gift 1918 med Carla Elisa Malmros Degner. Ansat 1911 ved Vemb—Lemvig—Thyborøn Jernbane, Assistent 1914, Overassistent 1918, ansat som Stationsforstander i Øster Vraa siden 1920. Formand for Øster Vraa Haandværker- og Borgerforening, Medlem af Bestyrelsen for Sæby Turistforening.

JENS SØRENSEN, Læge, er født den 29. December 1887 i Saltum som Søn af Gaardejer P. C. Sørensen og Hustru Anna Marie, født Nielsen. Gift 1915 med Anna Franch. Student 1908 fra Aalborg, cand. med. Januar 1916, Reservelæge ved 5. Artilleriafdeling fra 1916—17, Kandidat paa forskellige Poliklinikker i København fra Marts—April 1917, praktiserende Læge i Taars fra Maj 1917—Maj 1920, praktiserende Læge i Øster Vraa siden 1920. Medlem af Hjørring Amts Lægeforening siden Januar 1928, Formand for Sundhedskommissionen, Formand for Øster Vraa Realskole.

THORA KRISTINE PAULSEN, Distriktsjordemoder, er født den 5. November i Nørresundby som Datter af Rebslagermester N. Madsen og Hustru Ane Kathrine, født Hansen. Gift 1921 med Re-

præsentant Chr. Jensen Paulsen. Jordmodereksamen 1908, praktiserende Jordmoder i København fra 1908—23. Distriktsjordmoder i Tolne fra 1923—25, Distriktsjordmoder i Volstrup fra 1925—29, ansat som Distriktsjordmoder i Øster Vraa siden 1929.

VALDEMAR HERSKIND, Dyrlæge, er født den 15. Februar 1867 i Aalborg som Søn af Købmand N. H. Herskind og Hustru Alvilda, født Breyen. Gift 1911 med Anna Springborg. Dyrlægeeksamen 1889, Dyrlæge i Bramminge fra 1889—92, praktiserende Dyrlæge i Øster Vraa siden 1892. Kontrollerende Dyrlæge i Torslev Kommune.

EJNAR FREDERIK ØSTERGAARD, Uddeler, er født den 7. Juni 1900 i Støvring som Søn af Murermester Chr. Østergaard og Hustru Jensine, født Nielsen. Gift 1932 med Esther Aabel. Ansat som Uddeler ved Øster Vraa Brugsforening siden 1927.

Medlemmer af Torslev Sogneraad er følgende: Smedemester M. P. Nielsen, Formand, Gaardejer V. Jensen, Husmand M. Thomsen, Slagtermester Rudolf Bock, Chr. Thomsen, Chr. Ramlov, Lærer S. Nielsen, L. P. Povelsen, S. Simonsen.

VOER SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Albæk, Skæve, Hellevad, Dronninglund Asaa og Melholt.

Voer Kirke, der er beliggende i Voer Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Vaabenhus, og et Taarn, der ligger mod Vest. Kirken var oprindeligt opført af Kampesten, men disse er i Tidens Løb erstattet med Mursten, saa der nu kun findes enkelte Rester af de oprindelige Mure. Altertavlen, der har Fløje, bærer et Maleri, der forestiller Korsfæstelsen. Tavlen er meget smukt stafferet. Prædikestolen er ganske interessant. Døbefonten er af Granit. I Kirken findes et af de skønneste Epitafier, man har her i Landet. Det findes paa Kapellets Sydvæg og er opsat af den rige Fru Ingeborg Skeel til Voergaard. Tidligere har der i Kapellet staaet en Del Kister, disse er nu nedsat paa Kirkegaarden.

Agersted Kirke, der er beliggende i Voer Sogn, bestaar foruden af Koret og

Voergaard.

Skibet af Taarn og et lille Vaabenhus. Kirken, der er Anneks til Voer Kirke, er opført i 1903.

Voergaard, der stolt og statelig knejser paa sit græsklædte Voldsted, skærmet af de høje Linde og af de dybe Grave, er en af de interessanteste Renæssancegaarde her i Landet. Voergaards allerførste Historie kender man kun lidt til. Man ved, at den til at begynde med var en lille ubetydelig Landsbyhovedgaard, der indtil Reformationen var næsten ukendt. Den tilhørte i 1518 Børglumbispen Niels Stygge, der lagde den under Bispestolen, og som her lod opføre en stor og fast Borg og som lod det store, firkantede Voldsted omgive af indtil 100 Fod brede Grave. Efter Reformationen tilfaldt den Kronen, der borforlenede den, blandt andet til den sidste katolske Biskop Knud Gyldenstjerne. Senere blev den mageskiftet med Nygaard ved Kolding til Karen Krabbe og hendes Datter Ingeborg Skeel, der lod opføre den smukke Hovedbygning. Den ejedes senere af H. Axelsen Arenfeldt og hans Søn J. Arenfeldt, Chrf. Fr. v. Buch, Tage Høg, Baron Jens Juel, Fr. Vind, P. Reedtz, Kammerherre H. Reedtz-Thott, Jens Stenild, B. Cathrine Stenild, Overkrigskommisær Joh. Fr. Schultz, Kammerjunker E. E. Rosenørn, Kammerjunker H. A. Hoppe, Landvæsenskommisær P. B. Scavenius og Sønnen Gesandt E. Scavenius, der er den nuværende Ejer af Voergaard.

Nu bestaar Gaarden af en meget interessant Renæssancebygning, der som bekendt er opført af Fru Ingeborg Skeel i Aaret omkring 1589. Den er sikkert en af de skønneste Hovedbygninger vi har her i Landet, den er rigt smykket med Sandstensdekorationer og paa hvert af Fløjens Østhjørner er et Taarn, ind imod Gaardspladsen har den ligeledes to Taarne og en Nordfløj der bestaar af to Dele. Det ældste er Østpartiet, som sikkert stammer fra Biskop Stygge Krumpens Tid.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Elektricitetsværker, Bank, Mejerier, Spare- og Laanekasse, Jernbanestation, Vandværk, Fabrikker samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Voer Sogn bestaar af følgende Skoler: Agersted Skole, der er oprettet i 1779 og ombygget i 1850, Agersted Stationsskole, der er bygget i 1919, Agersted Stationsbys Privatskole, Idskov Skole, Flauenskjold Skole.

K. LARSEN, Førstelærer, er født den 9. November 1883 i Sønderholm som Søn af Landpost Andreas Larsen og Hustru Kirstine, født Pedersen. Gift 1908 med Johanne Møller. Dimitteret 1906 fra Ranum Seminarium, Enelærer ved Agersted Skole fra 1911—30 og ansat som Førstelærer ved samme siden 1930. Medlem af Menighedsraadet.

ANNA FAURHOLT, Lærerinde, er født den 14. Juni 1894 i Ikast. Dimitteret 1919 fra Ribe Seminarium, ansat som Lærerinde ved Agersted Skole siden 1922.

K. TESBJERG NIELSEN, Lærerinde, er født den 19. Juli 1893 i Stadil Sogn. Dimitteret 1928 fra Odense Seminarium, ansat som Lærerinde ved Agersted Skole siden 1930.

Agersted Stationsbys Skole.

K. LARSEN,
Førstelærer.

L. A. SJØSTRUP,
Førstelærer.

TH. PEDERSEN,
Uddeler.

LARS A. SJØSTRUP, Førstelærer, er født den 24. Maj 1889 i Suldrup som Søn af Gaardejer Andreas Larsen og Hustru Laura. Gift 1915 med Nielsine Suldrup. Dimitteret 1915 fra Nørre Nissum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Agersted Stationskole siden 1920. Medlem af Sogneraadet, Medlem af Menighedsraadet. Formand for Dronninglund Herreds Lærerkreds.

Agersted Brugsforening er oprettet 1924. Medlemsantallet er ca. 150. Omsætningen var i 1932 paa ca. 205,000 Kr. Foreningens Uddeler er Th. Pedersen.

THOMAS PEDERSEN, Uddeler, er født den 13. Februar 1901 i Elling Sogn. Ansat som Uddeler ved Agersted Brugsforening siden 1924.

Flauenskjold Brugsforening er oprettet i 1919. Medlemsantallet er ca. 155. Omsætningen var i 1932 ca. 120,000 Kr. Foreningens Uddeler er P. Chr. Jørgensen.

PEDER CHRISTIAN JØRGENSEN, Uddeler, er født den 24. December 1892 i Vester Idskov som Søn af Gaardejer L. Jørgensen og Hustru Elisabeth Marie, født Christensen. Gift 1919 med Maren Kirstine Jensen. Ansat som Uddeler ved Flauenskjold Brugsforening siden 1919. Uddeler ved Flauenskjold Lokalforening. Medlem af Skolekommissionen

A. P. C.-MADSEN,
Læge.

A. VOSS,
Distriktsjordemoder.

C. C. M. JOHANSEN,
Stationsforstander.

S. JENSEN,
Skovejer.

AXEL PETER CLAUSAGER-MADSEN, Læge, er født den 31. Marts 1895 i Vemmelev som Søn af Møller og Gaardejer L. A. Madsen og Hustru Karen, født Clausager. Gift 1926 med Marie Andresen. Student 1915 fra Universitetet, cand. med. 1924, praktiserende Læge i Slagelse 1926, praktiserende Læge i Flauenskjold siden 1927. Formand for Flauenskjold Borgerforening.

ANNA VOSS, Distriktsjordemoder, er født den 14. November 1895 i Dronninglund som Datter af Gaardejer L. C. Jensen og Hustru Mette Marie, født Jørgensen. Gift 1916 med Vejmand V. A. Voss. Jordemodereksamen 1925, ansat som Distriktsjordemoder i Flauenskjold siden 1926. Formand for Husmoderforeningen for Flauenskjold og Omegn. Leder af Flauenskjold kvindelige Afdeling af Albæk-Vøer Husflidsforening.

JOHAN RUDOLF OIEN, Dyr læge, er født den 12. April 1894 i Karup som Søn af Gaardejer Fritz Petersen og Hustru Karen Marie, født Pedersen. Gift 1921 med Edel Bertha Skølstrup. Præliminæreksamen fra Universitetet i 1914, Dyr lægeeksamen 1920, Assistent og Vikariater fra 1920 — 21, praktiserende Dyr læge i Flauenskjold siden 1921. Kontrollerende Dyr læge i Hellum Kommune. Assisterende Dyr læge ved Dybvad Svinestagteri.

Flauenskjold Kro.

PHILIP HOFFMANN-MADSEN, Dyr læge, er født den 20. Januar 1897 i Harboøre som Søn af Sognepræst C. Madsen og Hustru Kirstine, født Hoffmann. Gift 1927 med Aase Lundsteen. Student 1919 fra Hjørring, Dyr lægeeksamen 1926, praktiserende Dyr læge i Agersted siden 1926.

CARL CHRISTIAN MARIUS JOHANSEN, Stationsforstander, er født den 23. August 1888 i Børgense som Søn af Stationsforstander R. Johansen og Hustru. Gift 1923 med Ellen Sofie Gierum. Ansat som Elev ved Aalborg Privatbane i Fierritslev 1905, Assistent 1910, Overassistent i Aalborg. Stationsforstander i Halvrømmen 1923, ansat som Stationsforstander i Agersted siden 1927. Tillige kgl. Vejer og Maaler samt Postekspeditør.

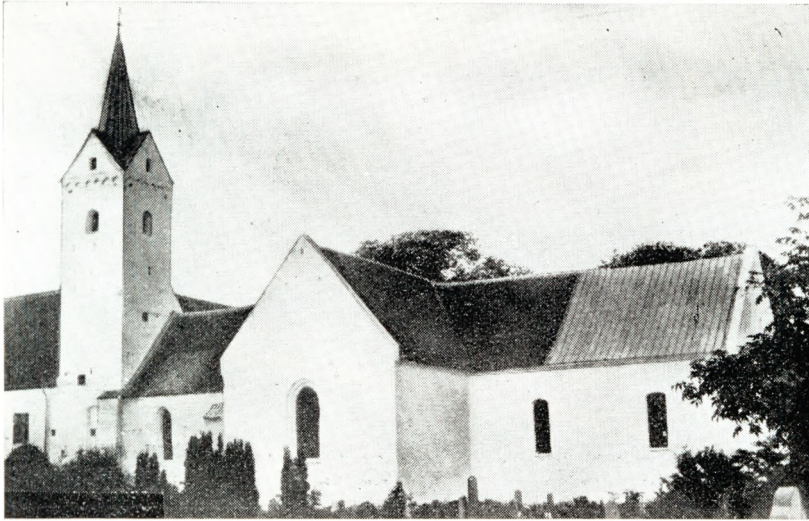
THOMAS INGEMANN WADSHOLT, Bestyrer, er født den 19. Oktober 1896 i Hellevad-Ørum Kommune som Søn af Gaardejer P. P. Wadsholt og Hustru Kristine, født Andersen. Gift 1926 med Emma Jacobsen. Bestyrer af Albæk-Voer Fattiggaard siden 1928. Medlem af Bestyrelsen for Albæk-Voer Sygekasse.

Medlemmer af Voer Sogneraad er følgende: Partikulier J. Jespersen, Formand, Gaardejer M. Jensen, Husmand C. Trangeled, Gaardejer C. Nørholt, Lærer L. A. Sjøstrup, Cementstøber J. P. Jensen, Gaardejer Jens Nielsen, Gaardejer L. Christensen og Gaardejer A. Sørensen.

Medlemmer af Voer Sogneraad er følgende: Partikulier J. Jespersen, Formand, Gaardejer M. Jensen, Husmand C. Trangeled, Gaardejer C. Nørholt, Lærer L. A. Sjøstrup, Cementstøber J. P. Jensen, Gaardejer Jens Nielsen, Gaardejer L. Christensen og Gaardejer A. Sørensen.

DRONNINGLUND SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Asaa, Melholt, Voer, Hellevad og Ørum.

Dronninglund Kirke, der er beliggende i Dronninglund Sogn, var forhen en Klosterkirke. Kirken, der er en Del af Dronninglund Hovedbygning, var oprindeligt bygget af Granit, men er i Tidens Løb blevet stærkt ombygget, og der findes nu kun enkelte Rester tilbage af de oprindelige Mure. Foruden Koret, Skibet og Tværskibet bestaar Kirken af et Taarn, der ligger mod Vest. Dette Taarn menes at være opført i sin nuværende Form af Hans Lindenow. Altertavlen er meget smukt udført. Prædikestolen, der bærer en Himmel, er fra ca. 1581, dog med Undtagelse af Himlen, der er en Del yngre end selve Stolen. Granitfonten og Alterkalken er skænket af

Dronninglund Kirke.

Prinsesse Sophie Hedevig, der ejede Dronninglund. Hun ofrede meget paa Kirken og en Indskrift paa den sydlige Korsarm viser følgende: „Da Kongens Syster fik for Dronninglund at raade, var det til Stedets Gaun og Kierckens store Baade, Sophia Hedevig er Guds og Dydens Ven, som Zions Mure nu har bygget op igien, paa Herrens Tempel hun slet intet lader saune, som

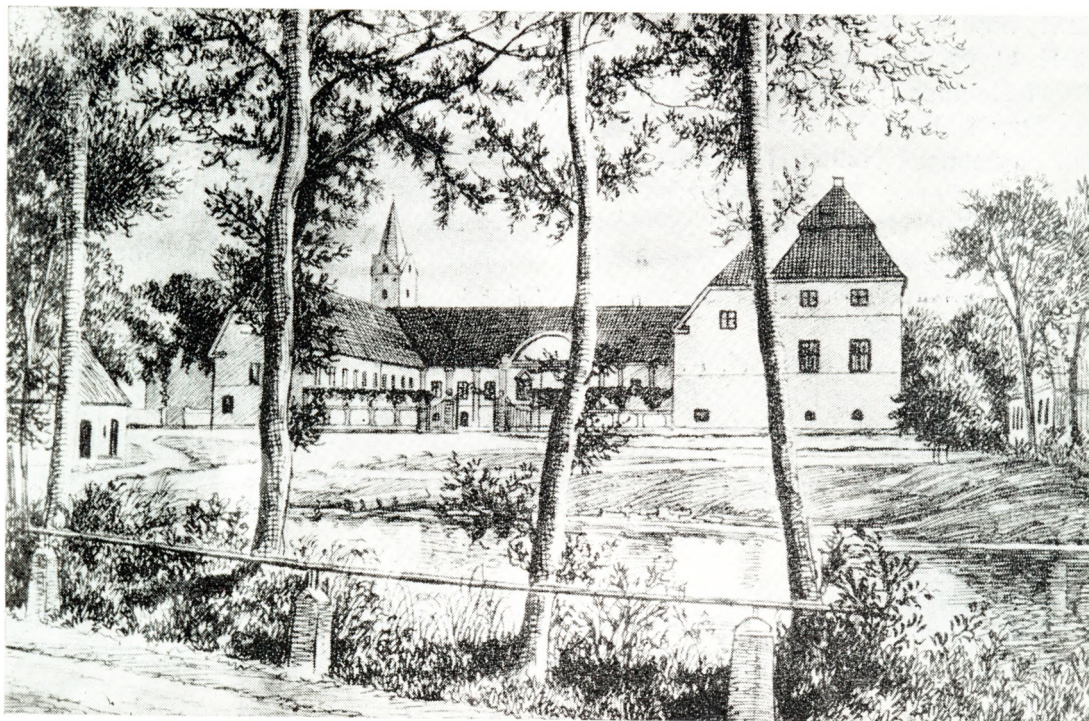
er til Prydelse og kand til Styrke gaune; Guds Alter, Funt og Ordets Lærested har af Prinsessens Haand alt hvis de Zires med. Hvo her sin Bøn til Gud med Andagt frem vil bære mod Hendis Højhed taknemmelig maa være og ynske, Himlens Gunst maa Faune hende om, som elsker saa sin Gud og Herrens Helligdom.“ Under Koret har der før været Begravelse. I Kirken findes en Del Ligsten og en Del Kisteplader fra Begravelsen under Koret.

Hjallerup Kirke, der ligger i Dronninglund Sogn, er Anneks til Dronninglund Kirke og bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn, der ligger mod Vest. Kirken er opført i 1903.

Dorf Kirke, der er beliggende i Dronninglund Sogn, er ligeledes Anneks til Dronninglund Kirke. Den bestaar foruden af Koret og Skibet af en Forhal, der ligger mod Vest. Kirken er opført i 1900.

Dronninglund Gods, det fordums Hundslund Kloster, der hvid og statelig ligger under Storskovens mægtige Aas, var og er en af Jyllands betydeligste Ejendomme. Hundslund Kloster var bestemt for Nonner af Benediktiner-Ordenen, det indre Forhold blev styret af en Priorinde og det ydre blev varetaget af en Prior. I 1393 tilskødede Dronning Margrethe Hundslund Kloster en Del vendsysselsk Gods, hvilke betydelige Ejendomme skulde tjene som Vederlag for Afholdelse af en daglig Messe til Bedste for Dronningen og hendes Forældres Sjæle. Visse Forhold kunde tyde paa, at denne Gave har sat Klosteret i Stand til i Aarene omkring 1460 at foretage Byggearbejder Vest for Kirken, der senere er indgaet i den nuværende Sydlfløj. Ca. 1500 blev Korsarmene tilløjede og samtidig blev det høje Vesttaarn opført. — Saaledes har Klosteret staaet, da Reformationen udbrød. Det var efterhaanden blevet meget rigt, havde bl. a. Hundslund Sogn, der var det største i Landet, og ikke mindre end 172 Gaarde. Efter Reformationen tilfaldt det Kronen, og siden hen blev det bestyret af Lensmænd.

I 1581 fik Hans Lindenow Skøde paa Hundslund Kloster. Endnu saa længe efter Reformationen var der to Klosterjomfruer tilbage, som den ny Ejer skulde forsørge for Livstid. Med Hans Lindenow havde Hundslund faaet en virkelig Ejer. Overgangen fra Kloster til verdsligt Herresæde var endeligt fuldbyrdet. Den gamle

Dronninglund Hovedgaard.

Klosterkirke, som nu blev Sognekirke, udvidede han imod Øst, idet han byggede det nuværende Kor; det ældre Taarn gav han den slanke, spirprydede Afslutning, og Kirken kunde nu værdigt erstatte den nedrevne, oprindelige Sognekirke, der havde ligget i Gammelkirk, som er beliggende Nordvest for Dronninglund. Lindenows anseligste Værk var dog den nye Herregaardsbygning, som han opførte i Klostergaardens Vestsiden. Bygningen, der var opført af røde Mursten, var en solid og meget imponerende Bygning. Ogsaa paa Hundslunds to ældre Huse, nemlig Østfløjen og Sydfløjen, har Lindenow bygget og repareret. Det store, nye Stenhus mod Vest var tænkt som Hovedfløj. Det var et stort Arbejde, Hans Lindenow havde naaet at faa udført i den Tid, han besad Hundslund. Han er begravet i Hundslund Kirke.

I 1690 solgte daværende Ejer af Hundslund Fru A. Ramel baade Hundslund og Skovgaard til Dronning Charlotte Amalie. Dronningen lod straks de to Gaardes Navne forandre til Dronninglund og Dronninggaard. Hun boede her af og til om Sommeren. Ved Skifte efter Enkedronningens Død i 1714 fik Kong Frederik udlagt Dronninglund og Dronninggaard m. m., men allerede den 27. November 1715 bortbyttede Kongen Dronninglund til sin Søster Prinsesse Sophie Hedevig for Gjorslev og Erikstrup. Allerede før Prinsessens eller Enkedronningens Tid blev Sydfløjen bygget sammen med Lindenows Vestfløj. Prinsessen ofrede ikke saa lidt paa Dronninglund, navnlig paa Kirken. I Aaret 1729 solgte Sophie Hedevig Dronninglund med Dronninggaard og Hals Ladegaard til Overkammerherre Carl Adolf von Plessen, som allerede i Aaret 1735 solgte dem til Jacob Severin, der havde Gaarden til sin Død i 1753. Derefter besad Grev Adam Gottlieb Moltke Dronninglund, omkring hvilke han lod anlægge en stor og smuk Have. Gaardens pragtfulde Lindealléer stammer ogsaa væsentlig fra hans Tid. Han lod ligeledes Gaard og Kirke istand-

sætte, navnlig ofrede han meget paa Taarnet. Senere tilhørte Gaarden Sønnen Grev C. H. G. Moltke. 1776 tilfaldt den Brigader Halling.

I Hallings Tid fik Dronninglund den Skikkelse som Gaarden ialt væsentlig har den Dag i Dag. Ved en Restaurering i det 18. Aarhundredes klare og regulerende Stil omdannede Halling de gamle uensartede Bygninger og bragte dem ind under en samlet Form. En hvid Overkalkning skjulte alle Sammenføjninger og Uregelmæssigheder. Sydfløjen blev nu Hovedfløj og blev forsynet med en statelig Udbygning paa Midten ud imod Borggaarden. Vestfløjen mistede for Ensartethedens Skyld sit overste Stokværk og Trappetaarnet og dens Taarne fik Manzarntag. — Halling døde i Aaret 1796.

I 1919 købte Konsul N. K. Strøyberg i Aalborg Dronninglund. Han lod baade Hovedbygningen og Kirken gennemgaa en gennemgribende Restaurering.

Dronninglunds nuværende Ejer er Godsejer A. Høyer.

AKSEL HØYER, Godsejer, er født den 3 Maj 1878 i Øster Lindet Sogn som Søn af Gaardejer H. Høyer og Hustru Marie, født Asmussen. Gift 1903 med Karen Ingeborg Petersen. Formand for Tolvmandsforeningen for Hjørring Amt.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Mellem- og Realskole, Fabrikker, Sygehus, Spare- og Laanekasse, Brugsforeninger, Andelsmejerier, Jernbanestationer, Vandværker, Elektricitetsværker, Banker, Højskole m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Dronninglund Sogn bestaar af følgende Skoler: Dronninglund Stationsbys Skole, Dronninglund private Mellem- og Realskole, Hjallerup Skole, Dorf Skole, Dorf Privatskole, Thorup Skole, Ørsø Skole, Try Højskole, Balle Skole, Østerled Skole, Østerled Friskole, Jordbroen Skole, Rosenby Skole og Bjørnholt Skole.

Try Højskole, der ligger i en af Østjyllands smukkeste Egne, 5 km Vest for Dronninglund Station, er den ældste Højskole i Vendsyssel. Den er oprettet omtrent samtidig med Højskolerne i Stenum, Kvissel og Aaby, men af disse er kun Aaby Højskole i Virksomhed paa samme Plads.

Try Højskole.

Skolen er oprettet 1873, men er i Aarenes Løb gentagne Gange bleven udvidet, saaledes i 1903, da der byggedes en ny Skolebygning med Skolestue underneden og Elevværelser ovenpaa, samme Aar byggedes Skolens Gymnastiksal, i 1909 ombyggedes Forstanderboligen, 1910 udvidedes Gymnastiksalen ved en Tilbygning og Salen blev forsynet med en Bal-

kon, i 1920 byggedes en ny Elevbygning, i 1921 blev der bygget Lærerbolig til en gift Lærer, i 1924 blev den nye Vestfløj bygget med Skolestue, Lærerværelse, Elevværelser, Elektricitetsværk og W. C'er, og endelig i 1927 blev der sat en Etage paa Skolebygningen, der blev forsynet med et sekskantet Taarn. Skolen er anerkendt af Ministeriet og uformuende Elever kan gennem Amterne faa Understøttelse til at søge den. Formaalet med Undervisningen er at aabne de unges Øjne for det Liv, der rører sig omkring dem, og gøre dem saa dygtige som muligt. Undervisningen meddeles ved Foredrag, Samtaler og Øvelser i skriftlige Arbejder. Elever, der vil være Lærere eller Lærerinder, kan faa Forberedelse i den Retning samt Øvelse i at undervise Børn i den herværende Friskole. Haandværkere kan faa Øvelse i Bygnings-tegning. Elever, der kan ønske det, kan faa Uddannelse som Kontrolassistenter med Eksamen, der afholdes af de jyske Landboforeninger i sidste Halvdel af Marts Maaned. — Der er ved Skolen indrettet en stor og smuk Læsestue med et Bibliotek paa ca. 1000 Bind, som er til Elevernes Afbenyttelse. Tillige er der ved Skolen indrettet et Skolekøkken.

Skolens Forstander er Frode Fogt.

FRODE FOGT, Forstander, er født den 9. Marts 1878 som Søn af Højskoleforstander J. H. Fogt og Hustru. Gift 1910 med Meta Fogt. Uddannet paa Askov Højskole og taget Universitetskursus. Forstander ved Try Højskole siden 1914.

F. FOGT,
Forstander.

Dronninglund private Mellem- og Realskole. I 1887 begyndte Frøken A. Christensen en lille Privatskole i Dronninglund. Den havde Hverdagsundervisning og Børnene blev undervist i de almindelige Skolefag samt Begyndelsesgrundene i Sprog. I 1904 blev Frk. Christensen ansat som Lærerinde ved Kommuneskolen. Flere Forældre ønskede imidlertid Privatskolen fortsat og man formaaede Sognepræstens Datter, Frk. Tine Becker, til at overtage Undervisningen. Skolen fik Lokale i et Hus, som Pastor Becker havde opført i Dronninglund.

Efter at Banen fra Aalborg til Frederikshavn i 1899 var blevet aabnet, voksede der langs den flere Stationsbyer op. Dronninglund, der laa midt imellem Banens Endestationer, blev en af de bedste og største Byer, da den havde et godt Opland. Efterhaanden som Byen voksede, følte dens Beboere Savnet af en Skole, der kunde føre sine Elever frem til Realeksamen. En Kreds af interesserede indkaldte til et Møde, hvor der blev nedsat et Udvalg til at føre Sagen igennem. Mandag den 7. September 1909 afholdtes et nyt Møde, hvor der valgtes Bestyrelse, og hvor alle Forhold vedrørende Skolens Drift blev vedtaget. Der var opnaaet en Overenskomst med Pastor Becker, hvorefter Skolen lejede Lokaler hos ham for 280 Kr. aarlig, Borde og Bænke blev købt for 200 Kr., desuden skulde Frk. Becker deltage i Undervisningen 5 á 6 Timer daglig. Der blev tegnet en Garantium paa 675 Kr. i 3 Aar og Dronninglund Haandværker- og Borgerforening ydede et Tilskud paa 100 Kr. en Gang for alle. Som Bestyrer af Realskolen antoges Skolebestyrer Valdemar Munch, tidligere Bestyrer af Aalestrup Realskole.

De følgende Aar havde Skolen god Fremgang. Da Pastor Becker i November 1911 opsagde Lejemaalet for selv at ville bebo Huset, og da Lokalerne desuden var blevet for smaa til de mange Elever, blev der dannet et Aktieselskab til fremtidig Drift af Skolen. Dets første og største Opgave maatte blive at skaffe nye Lokaler. Der blev blandt Byens og Omegnens Beboere tegnet en Aktiekapital paa

Dronninglund Melle- og Realskole.

14,000 Kr. af 122 Aktionærer. Der blev købt en Grund og derpaa opførtes i Løbet af Sommeren 1912 den nuværende Skolebygning, en meget smuk og velindrettet Bygning. I Stuetagen findes en stor Forhal, hvorfra der fører Døre ind til 5 Klasseværelser, der alle er lyse og rummelige. Paa 1. Sal findes yderligere 2 Klasseværelser samt en god Bestyrerbolig. — Paa

Loftet findes Bolig til Skolens Pedel samt en Del Værelser. Skolen har sin egen Gymnastiksal. I 1924 fik Skolen 2906 Kr. som Andel i et Overskud af en Bazar, der af Byens Damer var afholdt dels til Fordel for Skolen og dels til Fordel for Byens Spejdere. For Pengene blev der indrettet Sløjdsal med Plads til 16 Elever. Desuden blev der købt en Del Bøger til Skolens Børnebogsamling og til en Haandbogsamling, der staar til Elevernes Raadighed.

Den 1. September 1912 holdtes Indvielsesfest i den nye Skole. Formanden, Postmester Gundlach, gennemgik Skolens Historie, Bestyrer Munch talte om Lærergerningen og dens Betydning m. m. I 1913 fik Skolen Eksamensret til Mellemskoleeksamen og i 1914 til Realeksamen. Undervisningen gives i 4 Forberedelsesklasser, 4 Mellemskoleklasser og 1 Realklasse. — For Tiden har Skolen 118 Elever.

Da Bestyrer Munch i Oktober 1916 købte Hovedgaard Realskole blev Erling Agersnap ansat som Bestyrer. Han afløstes i 1921 af den nuværende Bestyrer Valdemar Amdal.

V. AMDAL,
Bestyrer.

VALDEMAR AMDAL, Bestyrer, er født den 10. April 1892 i Odense. Tog i 1909 alm. Forberedelseksamen fra Mulernes Legatskole, Lærereksamen i 1913 fra Odense Seminarium, matematisk naturvidenskabelig Artium i 1919, har deltaget i Stiens Kursus i Fransk, Dansk og Sløjd. Lærer ved Dronninglund Realskole fra 1913—17, Bestyrer af Øster Vraa Realskole fra 1917—21, Bestyrer af Dronninglund Realskole siden 1921.

Dronninglund Kommuneskole er opført i 1930. Den gamle Skolebygning, der er det nuværende Kommunekontor, er opført omkring 1890. Skolen er 6-klasset og med ca. 200 Børn. Førstelærer er P. Hanghøj.

Hjallerup Skole, der er en af Prinsesse Sophie Hedevids Skoler, er oprettet ved Fundats af 1719. Den nuværende Skolebygning er opført i 1914. Skolen er 8-klasset med ca. 290 Børn.

Dorf Skole er en af Prinsesse Sophie Hedevids Skoler, der er oprettet ved Fundats af 1719. Den nuværende Skolebygning er opført i 1847 og udvidet i 1905. Skolen er 2-klasset med ca. 65 Børn.

Thorup Skole er en af Prinsesse Sophie Hedevids Skoler, der er oprettet ved Fundats af 1719. Den nuværende Skolebygning er opført i 1922. Skolen er 4-klasset med ca. 100 Børn.

Ørsø Skole er en af Prinsesse Sophie Hedevids Skoler, der er oprettet ved Fundats af 1719. Den nuværende Skolebygning er opført i 1846. Skolen er 4-klasset med ca. 110 Børn.

Bolle Skole er en af Prinsesse Sophie Hedevids Skoler, der er oprettet ved Fundats af 1719. Den nuværende Skolebygning er opført i 1907. Skolen er 4-klasset med ca. 90 Børn.

Try Friskole er opført 1887. Skolen er 3-klasset med ca. 85 Børn. Skolens Bestyrer er Højskoleforstander Frode Fogt.

Østerled Skole er opført i 1856. Skolen, der blev oprettet som Biskole, er 2-klasset med ca. 50 Børn.

Jordbroen Skole er en 2-klasset Skole med ca. 50 Børn.

Rosenby Skole er en 2-klasset Skole med ca. 35 Børn.

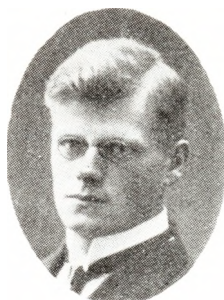
Thorup Skole.

K. K. MATHIASEN,
Lærer.

J. ANDERSEN,
Førstelærer.

K. H. OLSEN,
Lærer.

TH. GRØNBORG,
Lærer.

K. K. MATHIASEN, Lærer, er født den 18. Marts 1907. Dimitteret 1927 fra K. F. U. M.s Seminarium i København, ansat som Andenlærer ved Dronninglund Skole siden 1929.

JENS ANDERSEN, Førstelærer, er født den 23. Marts 1886 i Sønderholm Sogn, Aalborg Amt, som Søn af Gaardejer M. Andersen og Hustru Maren, født Christensen. Gift 1913 med Sara Jensen. Dimitteret 1912 fra Haslev Seminarium, ansat som Førstelærer ved Hjallerup Skole siden 1917. Medlem af Menighedsraadet. Bogholder i Sparekassen.

KRISTEN HANSEN OLSEN, Lærer, er født den 1. November 1892 i Dronninglund Sogn som

Søn af Købmand Theodor Olsen og Hustru. Dimitteret 1913 fra Ranum Seminarium, ansat som Andenlærer ved Hjallerup Skole.

THØGER THØGERSEN GRØNBORG, Lærer, er født den 4. December 1887 i Øster Brønderslev Sogn, Hjørring Amt, som Søn af Bødker S. P. Th. Grønborg og Hustru Ane Signe, født Larsen. Gift 1924 med Kathrine Larsen. Dimitteret 1917 fra Gedved Seminarium, ansat som Lærer ved Hjallerup Skole siden 1923.

MARTINE THOMSEN, Lærerinde, er født den 4. Februar 1894 i Vrejlev Sogn, Hjørring Amt. Dimitteret 1915 fra Hjørring Seminarium, ansat som Lærerinde ved Hjallerup Skole siden 1923.

CHR. H. ERIKSEN,
Lærer.

P. CHR. JENSEN,
Førstelærer.

K. STEFFENSEN,
Lærerinde.

M. GOTTHARSEN,
Lærerinde.

CHR. HOLGER ERIKSEN, Lærer, er født den 10. December 1896 i Hjørring som Søn af Rentier M. Eriksen og Hustru Cathrine, født Andersen. Gift 1924 med Sørine Sørensen. Dimitteret 1918 fra Skaarup Seminarium, ansat som Lærer ved Dorf Skole siden 1927.

PEDER CHR. JENSEN, Førstelærer, er født den 30. Juli 1892 i Biersted Sogn, Aalborg Amt, som Søn af Landmand Jens Eriksen og Hustru Kirsten Marie, født Pedersen. Gift 1917 med Kirstine Starcke. Dimitteret 1913 fra Ranum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Thorup Skole siden 1921

KIRSTINE STEFFENSEN, Lærerinde, er født den 14. Maj 1897 i Ørrikslev Sogn, Skanderborg Amt. Dimitteret 1920 fra Aarhus Seminarium, ansat som Lærerinde ved Thorup Skole siden 1923.

ALFRED SOMMER, Førstelærer, er født den 25. August 1895 i Hesselballe, Randers Amt. Dimitteret 1922 fra Gedved Seminarium, Andenlærer ved Ørsø Skole fra 1924—28 og ansat som Førstelærer ved samme Skole siden 1928.

JENS KARSTEN AAGAARD, Lærer, er født den 18. Februar 1909 i Aagaard, Ørum Sogn. Dimitteret 1931 fra Ranum Seminarium, ansat som Lærer ved Ørsø Skole siden 1932.

SVEND HANGHØJ, Førstelærer, er født den 13. Februar 1888 i Vraa Sogn, Hjørring Amt. Dimitteret 1910 fra Hjørring Seminarium, ansat som Førstelærer ved Bolle Skole siden 1921.

M. GOTTHARSEN, Lærerinde, er født den 15. Februar 1903 i Visby Sogn, Tønder Amt. Dimitteret 1927 fra Haderslev Seminarium, ansat som Lærerinde ved Bolle Skole siden 1929.

SØREN GERH. SØRENSEN, Lærer, er født d. 8 Juni 1906 i Gjørlev Sogn, Holbæk Amt. Dimitteret 1927 fra Nørre Nissum Seminarium, ansat som Enelærer ved Østerled Skole siden 1932.

ELMER DALSGAARD, Lærer, er født den 4. August 1910 i Dronninglund Sogn. Dimitteret 1931 fra Nørre Nissum Seminarium. Vikar ved Jordbroen Skole siden 1932.

HARALD JUUL NIELSEN, Lærer, er født den 24. December 1907 som Søn af Købmand Johannes Nielsen og Hustru, født Christensen. Dimitteret fra Odense Seminarium, Vikar ved Rosenby Skole siden 1932.

S. G. SØRENSEN,
Lærer.

Try Museum er oprettet 1929 af Østvendssyssel Hjemstavnsmuseum. Dets Formand er Førstander Fogt. Foreningens Medlemsantal bestaar af ca. 100 Medlemmer, der hver indbetaler 50 Kr. i Løbet af 10 Aar. Museets Samlinger bestaar af gamle Redskaber og gamle Møbler. Samlingerne er i de sidste Aar bleven stærkt forøgede. Museet besøges aarligt af ikke saa faa Mennesker.

Hjørring Amts Sygehus i Dronninglund opførtes i 1894 og toges i Brug den 1. Februar 1895. Det bestod oprindelig af følgende: Det almindelige Sygehus med 5 Senge i Stueetagen, 2 smaa Sygestuer til 4 Senge i Loftetagen, Badeværelse, Operationsstue, Køkken og Sygeplejerskeværelse samt en Celle til Sindssyge; en Epidemiafdeling med 12 Senge og to Badeværelser samt en Operationsstue og en Vaskeribygning m. m.

I 1899 udvidedes det egentlige Sygehus med 5 Senge, idet der til den østlige Ende byggedes to Sygestuer. Da Pladsforholdene imidlertid efterhaanden blev saa vanskelige, at der stadig var Overbelægning, og der desuden savnedes Badeværelse og bedre Operationsstue, vedtog Hjørring Amtsraad i 1909 at foretage en Udvidelse af det almindelige Sygehus efter Tegning og Overslag, udarbejdede af Arkitekt Vejlbj Christensen, Hjørring. Udvidelsen omfattede dels en Tilbygning mod Nord, dels en betydelig Forandring af det gamle Sygehus, hvor der ved den østre Ende af Korridoren tilvejebragtes en ny Hovedindgang med Forstue, og hvorved Kakkellovne erstatte med et Varmtvandsvarmeanlæg. Den nye Tilbygning har en Længde af 45 Alen og en Bredde af 13½ Alen, heraf er Korridoren 3½ Alen bred. Paa denne Fløj, der er parallel med Ørsøvejen og vender mod Østsydøst, udgaar ved nordre Ende en 13 Alen bred og 7¼ Alen lang Fløj mod Vest. I Tilbygningens Stueetage indrettedes der 4 Sygestuer med Plads til 9 Senge, endvidere en Operationsstue m. m., samt ved Hovedindgangen et Lægeværelse. Desuden findes en Hoved- og en Reservetrappe til Loftetagen, hvor der indrettedes 3 Sygeværelser med Plads for 5 Senge, endvidere Badeværelse. Dette saaledes udvidede Sygehus rummer ialt 24 Sygesenge, 1 Celle, 1 mindre og 1 større Operationsstue med Sterilisationsrum, 1 Lægeværelse, 3 Badeværelser m. m.

For at faa Plads til Udvidelsen købtes den tilgrænsende Jord ca. 17,000 Kvadrat- alen, saaledes at Sygehusets Grund, der før var 16,000 Kvadrat- alen, nu er 33,000

Dronninglund Sygehus.

Kvadratalen, desuden blev der lagt Servitutbestemmelser paa de paa den modsatte Side af Vejen liggende Grunde, saaledes at disse ikke maa benyttes til nogen Virksomhed, som kan være generende for Sygehuset. Tilbygningen og Bygningsforandringerne i det gamle Sygehus kostede med Montering og Grunderhvervelse ca. 46,200 Kr.

I 1922 foretoges en Røntgen-Installation. Imidlertid havde Forholdene udviklet sig saa stærkt, at det blev nødvendigt atter at gaa til en større Udvidelse. Denne Udvidelse, som paabegyndtes i 1924, medførte et bedre Køkkenanlæg, et nyt Vaskeri, en Forøgelse af Sengepladserne, en specielt indrettet fysiurgisk Afdeling, Liggehal og Dagligstue for Patienterne, desuden opførtes en ny Epidemibygning, herved frigjordes den tidligere Epidemibygning, der sammenbyggedes med det gamle Sygehus ved en Mellembbygning. Det saaledes udvidede Sygehus har nu 50 Sengepladser paa den almindelige Afdeling og 14 paa Epidemiafdelingen, hvoraf de 7 Senge er indrettet til Tuberkuloseafdeling.

J. P. I. SØRENSEN,
Sygehuslæge.

B. PEDERSEN,
Oversygeplejerske.

M. PEDERSEN,
Økonoma.

JOHAN PETER I. SØRENSEN, Sygehuslæge, R. af D., er født den 13. Maj 1876 i Frederikshavn som Søn af Skorstensfejermester N. C. Sørensen og Hustru Dorteia Tomine, født Christoffersen. Gift 1906 med Anna Sofie Kopp. Student fra Aalborg 1894, cand. med. 1900, Reservelæge paa Aalborg By- og Amtssygehus fra 1902—04, Reservelæge paa Aarhus Amtssygehus fra 1904—06, Sygehuslæge og praktiserende Læge i Dronninglund siden 1906. Medlem af Dronninglund Sogneraad siden 1929, Formand for Sundhedskommissionen, Formand for Børneværnsudvalget, Medlem af Bestyrelsen for Dronninglund Borger- og Haandværkerforening, Formand for Østvendssyssel Plantageselskab.

BOTHILDE PEDERSEN, Oversygeplejerske, er født den 20. April 1885 i Fræer som Datter af Gaardejer R. Pedersen og Hustru Larsine, født Sørensen. Uddannet som Sygeplejerske paa Dronninglund Sygehus i 1909, Sygeplejerske ved Randers Købstads Sygehus fra 1909—10, ansat som Oversygeplejerske ved Dronninglund Sygehus siden 1910.

MARIE PEDERSEN, Økonoma, er født den 16 November 1901 i Bjerring som Datter af Landmand Chr. Pedersen og Hustru Mette, født Laugesen. Ansat som Økonoma ved Dronninglund Sygehus siden 1931.

Dronninglund Alderdomshjem er opført i Aaret 1929, det rummer Plads til ca. 20 Beboere og er indrettet med alle moderne Bekvemmeligheder. Hjemmets Formand er Sygehuslæge J. P. I. Sørensen, og dets Bestyrerinde er Frk. Anna Andersen, der har været der siden 1931.

Dronninglund Fattiggaard er oprettet i 1880 og udvidet med en Avlsbygning i 1924. Til Gaarden hører der ca. 75 Tdr. Land. Gaarden har Plads til 40 Beboere.

Dens Bestyrer er Johannes Veirum, der har været der siden 1926.

Dronninglund Elektricitetsværk er oprettet i 1907 og kostede ca. 40,000 Kr. Værket startedes med et Lampeantal af 908 Stk. og 34 HK. i Motorer. Til Bestyrer antoges Urmager M. K. Pedersen for en Løn af 1 Kr. pr. Lampested og 5 Kr. pr. HK. i Motorer for 1 Aar til 1.

Dronninglund Alderdomshjem.

Januar 1909. Fra 1. Januar ansattes nuværende Bestyrer R. Larsen. I 1912 indlagdes 1 Stk. 50 HK. Dieselmotor fra Burmeister & Wain. Dette Anlæg kostede 18,000 Kr. Under Krigen i 1917 anskaffedes en Vindmotor for en Pris af 5300 Kr., men blev senere solgt af forskellige Grunde. I Sommeren 1923 foretoges en stor Udvidelse af Elektricitetsværket samt Tilbygning af Bestyrerbolig, Indlæggelse af en 100 HK. Dieselmotor fra Holeby Dieselmotorfabrik med Dynamo og Lademaskine, nyt Tavleanlæg samt Reparation af Batteriet. Denne Udvidelse kostede 90,974 Kr., og Elektricitetsværket var hermed fuldt moderne indrettet. 5 Aar senere viste det sig, paa Grund af det stadig stigende Forbrug, at det var nødvendigt at udvide Batteriet, men da der ikke var Plads til en saadan Udvidelse i de tilstedeværende Lokaler, vedtoges det paa en ekstraordinær Generalforsamling i 1928 at købe Bager Carlens Ejendom, der bestod af Beboelse og Bageri, for en Pris af 13,500 Kr. Bageriet omdannedes til Batterirum, og selve Udvidelsen af Batteriet kostede 16,400 Kr. Beboelseshuset anvendes som Bolig for Reservemanden. De samlede Anlægsudgifter med Tillæg af Udvidelser og Fornyelser andrager til Dato Kr. 183,235.

R. LARSEN,
Bestyrer.

RASMUS LARSEN. Bestyrer, er født d. 25. April 1875 i Mårtofte Sogn, Odense Amt. Ansat som Bestyrer ved Dronninglund Elektricitetsværk siden 1909.

Dronninglund Apotek blev oprettet ved Bevilling i Aaret 1876 som Hjælpeapotek til Hallund Apotek. Bevillingen blev givet Apoteker J. S. Malling, der i Forvejen havde Hallund Apotek. Han var Indehaver af Hjælpeapoteket i Dronninglund indtil Apoteket i 1888 blev selvstændigt.

Den 27. Maj 1887 forespurgte Sundhedskollegiet Aalborg-Hjørring Fysikat angaaende Betimeligheden af at oprette et selvstændigt Apotek i Dronninglund. Man anbefalede Oprettelsen af et saadant. Ved kgl. Resolution af 16. November 1887 blev der saa oprettet et selvstændigt Apotek i Dronninglund, i Nærheden af Dronninglund Hovedgaard. Den nye Apoteker skulde købe det i Hjælpeapoteket værende Inventar og Varelager og det nye Apotek skulde være indrettet inden 1. August 1888. Privilegiet blev opslaaet ledigt den 25. November 1887. Den første Bevilling blev

Dronninglund Apotek.

TH. GALL,
Apoteker.

ter Thorvald Gall og Hustru Jensine, født Schwartz. Discipel paa Løveapoteket i Hjørring fra 1891—94, tog pharm. Medhjælpereksamen Oktober 1894, konditionerede 2½ Aar paa samme Apotek, afjant Værnepligt og afsluttet med Sekondløjnanteksamen 1898, tog pharm. Kandidateksamen i Oktober 1900, konditionerede efter Eksamen paa Terndrup Apotek, Aalborg Budolfi Apotek, Esbønderup Apotek og fra 1908—29 paa Axeltorvs Apotek i Fredericia, overtog Dronninglund Apotek i 1929.

J. P. CHRISTIANSEN
Formand.

Dronninglund Sogns Sygekasse er oprettet den 14. Januar 1892 og statsanerkendt den 1. Juni 1895. Medlemsantallet er 4690. Sygekassens Formue er paa ca. 56,000 Kr. Foreningens Bestyrelse bestaar af følgende: Skomagermester J. P. Christiansen, Formand, Malermester Sylvester, Arbejdsmand H. Madsen, Former N. C. Stæhr og Vognmand J. Thomsen.

J. P. CHRISTIANSEN, Skomagermester, er født den 12. December 1864 i Assens pr. Mariager som Søn af Boelsmand N. Christiansen og Hustru Dorthea Marie, født Jensen. Gift 1887 med Else Marie Sørensen. Skomagermester i Asaa, senere i Dronninglund fra 1887—1922. Formand for Dronninglund Sygekasse siden 1892, Næstformand i Centralforeningen af Sygekasser i Hjørring Amt.

Hjallerup Haandværker- og Borgerforening. — Den 25. Februar 1906 afholdtes det første Møde angaaende Hjallerup Haandværker- og Borgerforening, der blev nedsat et Udvalg og dette Udvalg gik saa rundt med en Liste og tegnede Medlemmer til Foreningen, det var ikke mange, der blev tegnet dengang. Den 4. April 1906 afholdtes den første Generalforsamling i Hjallerup Kro, hvor Foreningen har afholdt sine Basarer og Udstillinger igennem den Tid, den har eksisteret.

Foreningens Formaal er at varetage baade Haandværkernes og Borgernes Interesse. Foreningen har lige fra første Begyndelse udrettet ikke saa lidt, bl. a. for at faa en direkte Postforbindelse mellem Hjallerup og Aalborg samt for at faa en

udstedt den 23. Febr. 1888 for cand. pharm. C. P. N. Westermann.

Den nuværende Apoteksbygning bestaar af en 2 Etages Hovedbygning med to Sidebygninger og et Baghus. Apoteket er særdeles godt og centralt beliggende og er omgivet af en stor Have. Apoteket ejes nu af Th. Gall.

JENS PETER TH. GALL, Apoteker, er født den 15. Juli 1874 i Aarhus som Søn af Købmand Pe-

Hjallerup Kro.

Læge til Hjallerup og Oprettelsen af en Sparekasse, Aftenskole, Distriktsjordmoderembede, Politiasistentembede m. m.

Men alt dette, som Foreningen har faaet udrettet, har jo kostet ikke saa faa Penge, og for at faa disse, har man bl. a. ladet afholde Basarer og Udstillinger, thi Medlemskontingentet har ikke kundet strække til til det hele.

Af Formænd har Foreningen har haft følgende: Maler Jensen fra 1906—09, Kr. Ravnholt fra 1909—10, Maler Jensen fra 1910—11, Kr. Ravnholt fra 1911—15, Skræder J. A. Jensen fra 1915—21, Chr. Rasmussen fra 1921—26, Købmand Brundtø fra 1926—27, Skræder Jensen fra 1927—28, Jesper Petersen Dahl fra 1928—29 og Kr. Ravnholt siden 1929. Foreningens Udvikling er foregaaet jævnt og man er nu oppe paa et Medlemsantal paa ca. 125.

KR. RAVNHOLT, Købmand, er født den 3. November 1876 i Knudstrup som Søn af Husmand S. Ravnholt og Hustru Birgitte, født Christensen. Gift 1909 med Johanne Andersen. Købmand i Hjallerup siden 1919. Medlem af Dronninglund Sogneraad siden 1929. Formand for Hjallerup Haandværker- og Borgerforening. Medlem af Menighedsraadet. Medlem af Bestyrelsen for Øsvendsyssel Handelsforening.

KR. RAVNHOLT,
Formand.

Dronninglund Brugsforening er oprettet i 1903. Medlemsantallet er ca. 300. Omsætningen var i 1932 paa ca. 300,000 Kr., hvoraf ca. Halvdelen var Grovvarer. Foreningens Formand er Rentier Marcussen og Uddeler er Wilh. Lehm.

W. LEHM,
Uddeler.

WILHELM LEHM, Uddeler, er født d. 7. August 1890 i Asaa som Søn af Garver V. Lehm og Hustru Ane Kathrine, født Jensen. Ansat som Uddeler ved Dronninglund Brugsforening siden 1917.

Hjallerup Brugsforening er oprettet i 1901. Medlemsantallet er ca. 100. Omsætningen var i 1932 ca. 200,000 Kr. Formand er Gdr. M. Nørgaard og Foreningens Uddeler er E. Pedersen.

E. POULSEN,
Uddeler.

ERNST PEDERSEN, Uddeler, er født den 15. Januar 1907 i Torslev Sogn, Hjørring Amt. Ansat som Uddeler ved Hjallerup Brugsforening siden 1932.

Dorf Brugsforening er oprettet i 1909. Medlemsantallet er ca. 70. Omsætningen var i 1932 ca. 91,000 Kr. Foreningens Uddeler er E. Poulsen, der har været ved Brugsforeningen siden 1920.

Thorup Brugsforening er oprettet i 1913. Medlemsantallet er ca. 110. Omsætningen var i 1932 ca. 140,000 Kr. Formand er Gaardejer M. Jensen og Uddeler er P. Klausen.

POUL ANDERS KLAUSEN, Uddeler, er født den 5. Maj 1899. Ansat som Uddeler ved Thorup Brugsforening siden 1924.

Ørsø Brugsforening er oprettet i Aarene omkring 1900. Medlemsantallet er ca. 160. Omsætningen var i 1932 paa 160,000 Kr. Foreningens Formand er Gaardejer Chr. Nielsen og Uddeler er H. Holm.

HENRY HOLM, Uddeler, er født den 7. Januar 1907 i Lendum som Søn af afd. Pastor A. Th. Holm og Hustru Ellen Johanne, født Holm. Gift 1933 med Dora Poulsen. Uddannet som Købmand, ansat som Uddeler ved Ørsø Brugsforening siden 1926.

Try Brugsforening er oprettet i 1902. Medlemsantallet er ca. 90. Omsætningen var i 1932 ca. 120,000 Kr. med Foderstoffer og Grovvarer. Foreningens er Gaardejer J. Johansen og Uddeler er P. Pedersen.

PETER PEDERSEN, Uddeler, er født den 23. Januar 1890 i Ørsø som Søn af Gaardejer Chr. Pedersen og Hustru Kristine, født Nielsen. Gift 1916 med Alma Ingvarsdén. Ansat som Uddeler ved Try Brugsforening siden 1916, Kasserer for samme.

Bolle Brugsforening er oprettet i 1902. Medlemsantallet er ca. 100. Omsætningen var i 1932 ca. 118,000 Kr. Foreningens Formand er Partikulier J. Borup og Uddeler er A. Thomsen.

A. THOMSEN,
Uddeler.

ANDERS THOMSEN, Uddeler, er født den 25. April 1903 i Albæk Sogn som Søn af Møllebygger M. C. Thomsen og Hustru Larsine, født Christensen. Gift 1930 med Magda Berthelsen. Ansat som Uddeler ved Bolle Brugsforening siden 1930.

JOHAN VILHELM GUNDLACH, Postmester, R. af D., er født d. 11. August 1869 i Frørup Sogn som Søn af Malermester G. Gundlach og Hustru Maren, født Grønberg. Gift 1923 med Louise Marie Thaus. Ansat ved Postvæsenet i 1885 som Elev i Struer, Ekspedient 1893 i Kerteminde, ansat som Postmester i Dronninglund siden 1907. Formand for Dronninglund Mellem- og Realskole, Medlem af Hovedbestyrelsen for Dansk Postforening i ca. 10 Aar.

LAURITS CHRISTIAN DALGAARD, Postmester, er født den 30. Marts 1869 i Lomborg som Søn af Gaardejer V. Dalgaard og Hustru Karen, født Lauritsen. Gift 1904 med Emma Solie Emilie Petersen. Ansat ved Postvæsenet som Ekspedient i Brønderslev 1899, ansat som Postmester i Hjalperup siden 1921.

PETER NØRHOLT, Stationsforstander, er født den 21. Marts 1888 i Flauenskjold som Søn af Gaardejer L. P. Nørholt og Hustru Ane Margrethe, født Jørgensen. Ansat ved Aalborg Privatbaner i 1909 som Elev i Frederikshavn, Assistent 1911, ansat som Stationsforstander i Hjallerup siden 1924.

C. P. SØRENSEN,
Stationsforstander.

N. V. JENSEN,
Stationsbestyrer.

S. CHR. SØRENSEN,
Sagfører.

O. S. OLESEN,
Læge.

C. P. SØRENSEN, Stationsforstander, er født den 21. Juni 1893 i Hals som Søn af Lodsmedhjælper J. P. Sørensen og Hustru Marie, født Pedersen. Gift 1920 med Emma Christensen. Ansat ved Aalborg Privatbaner i 1913, Assistent i 1917, ansat som Stationsforstander i Dronninglund siden 1933. Kgl. Vejer og Maaler i Dronninglund. Formand for Dronninglund Sangkor.

N. VALDEMAR JENSEN, Stationsbestyrer, er født d. 8. Juli i Volstrup Sogn som Søn af Husmand A. Chr. Jensen og Hustru Ane Marie, født Jensen. Gift 1918 med Petra Kristine Nielsen. Ansat ved Aalborg Privatbaner i 1913 som Elev i Vester Hassing, Portør 1915, paa Jernbaneskolen i Faaborg i 1925, ansat som Stationsbestyrer i Rørholt siden 1933.

SØREN CHRISTIAN SØRENSEN, Sagfører, er født den 22. Marts 1887 i Dronninglund som Søn af Mølleforpagter, senere Gaardejer J. P. Sørensen og Hustru Kirstine, født Jensen. Gift 1914 med Ellen Hansen. Ansat paa forskellige Sagførerkontor fra 1905—13, eksam. Jurist i 1910, Sagførerbestalling i 1913, praktiserende Sagfører i Dronninglund siden 1913.

OSKAR SANDERS OLESEN, Læge, er født den 7. Marts 1905 i Vejle som Søn af Fabrikant A. Olesen og Hustru Sørine, født Jørgensen. Gift 1932 med Birthe Stein. Student fra Lyngby Stats-skole 1923, cand. med. 1930, Reservelæge ved Aalborg Amtssygehus fra 1930—32, praktiserende Læge i Hjallerup siden 1932.

K. CARLSON,
Distriktsjordemoder.

J. BØCHER JENSEN,
Politiassistent.

M. AA. M. MOGENSEN,
Skorstensfejermester.

KRISTINE CARLSON, Distriktsjordemoder, er født den 17. November 1893 i Harring Sogn i Thisted Amt. Jordmodereksamen 1919, Jordemoder i Hjallerup fra 1923, ansat som Distriktsjordemoder samme Sted siden 1928.

LOUISE DALSGAARD, Distriktsjordemoder, er født den 30. Januar 1874 i Dronninglund Sogn. Jordmodereksamen 1905, ansat som Distriktsjordemoder i Dronninglund siden November 1912.

JENS ANTON JENSEN, Dyr læge, er født den 23. December 1893 i Skanderborg som Søn af Landmand Chr. Jensen og Hustru Kristine, født Howaldt. Gift 1921 med Lilly Hansen. Dyr lægeeksamen 1919. Assistent forskellige Steder, praktiserende Dyr læge i Hjallerup siden 1920.

KARL BODIN KNUDSEN, Bestyrer, er født den 19. April 1897 i Kappel Sogn som Søn af Fisker P. Knudsen og Hustru Thea, født Madsen. Gift 1931 med Dorthea Mogensen. Bestyrer af Hjalperup Kro siden 1928.

JØRGEN BØCHER JENSEN, Politiaffluent, er født den 25. December 1894 i Randers som Søn af Gaard- og Mejerier Chr. Jensen og Hustru Mette Marie, født Christensen. Gift 1922 med Marie Kirstine Kædegaard. Uddannet som Bygningslærer, Rejsemontør hos Møllebygger Chr. Jensen i Stæ til 1915, Militærtjeneste ved Livgarden fra 1915—18, ansat som Politibetjent i Nørresundby 1921, ansat som Politiaffluent i Dronninglund siden 1931. Ombudsmand for Aalborg Amts Politiforening 1929.

MARTIN AAGE MARIUS MOGENSEN, Skorstensfejermester, er født den 24. Juni 1907 i Hornslet som Søn af Snedker V. F. Mogensen og Hustru Marie, født Thylkjær. Gift 1929 med Ellen Søndergaard Hansen. Aut. Skorstensfejermester i Dronninglund siden 1931.

Medlemmer af Dronninglund Sogneraad er følgende: Gaardejer L. Jensen, Formand, Lokomotivfører Laur. Christensen, Gaardejer N. Søndergaard, Husmand P. Pedersen, Arbejdsmand Anton Christensen, Gaardejer S. Chr. Fjeldgaard, Gaardejer Olav Pedersen, Murermester Anton Nielsen, Købmand Kr. Ravnholt, Gaardejer Johs. Hansen, Gaardejer Karl Nielsen, Barber A. Gregersen, Overlærer P. Hanghøj, Overlæge Sørensen, Gaardejer Chr. Christiansen, Gaardejer Jørg. Johansen, Gaardejer Chr. Møller, Portør J. Jacobsen og Gaardejer Peter Jørgensen.

A SAA-MELHOLT KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Aalbæk, Voer, Dronninglund, Ulsted og Hals.

Asaa Kirke, der er beliggende i Asaa Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af en Forhal, der ligger mod Vest. — Kirken er opført i 1887 af røde Mursten.

Melholt Kirke, der foruden af Koret og Skibet, bestaar af en Forhal, der ligger mod Vest, er opført i 1911.

ARNOLD CHRISTIANSEN, Sognepræst, er født den 21. Juli 1902 som Søn af Sten- og Billedhugger H. P. Christiansen og Hustru Marie, født Kjeldsen. Lærte først Sten- og Billedhuggerfaget, men begyndte 1923 at forberede sig til Præstegerningen, tog Præliminæksamen 1925 fra Rønde Kursus, Artium 1927, cand. theol. 1932, kaldet som Sognepræst for Asaa-Melholt Menigheder siden 1932.

A. CHRISTIANSEN,
Sognepræst.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Brugsforeninger, Fabrikker, Spare- og Laanekasse, Elektricitetsværk, Mejerier, Toldassistentstation, Jernbanestation, Havn samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Asaa-Melholt Kommune bestaar af følgende Skoler: Asaa Skole, Asaa Privatskole, Vester Melholt Skole, Geraa Skole og Aakær Skole.

Asaa Kommuneskole er opført i 1848, medens Lærerboligen er fra 1873. — I 1934 har Sogneraadet ladet opføre en ny og moderne Kommuneskole med 4 Klasseværelser og Lærerboliger. Skolen er 5-klasset og har ca. 140 Elever.

Asaa Privatskole er oprettet i 1916. Skolen er 4-klasset og har ca. 60 Elever. Dens Bestyrer er A. Kristensen.

Vester Melholt Skole er bygget i 1882. Skolen er 2-klasset og har ca. 40 Elever. Dens Lærer er J. Kristensen Sølvsteen.

Geraa Skole er bygget i 1870. Den Skole, der var før den Tid, var en af

Prinsesse Sophie Hedevids Skoler, og dennes Bygning staar endnu ca. 100 m fra den nuværende Skole. Skolen er 4-klasset og har ca. 90 Elever.

Aakær Skole er bygget i 1901. Det er en 2-klasset Skole med ca. 30 Elever. Dens Lærer er J. P. Pedersen.

J. K. JENSEN,
Førstelærer.

A. KRISTENSEN,
Bestyrer.

J. M. K. SØLVSTEEN,
Enelærer.

A. M. KLARSØ,
Førstelærer.

JENS KRISTIAN JENSEN, Førstelærer, er født d. 9. Septbr. 1891 som Søn af Gaardejer Christen Jensen og Hustru Jensine, født Sørensen. Gift 1921 med Agnes Kristine Møller. Dimitteret 1912 fra Haslev Seminarium, Førstelærer ved Asaa Kommuneskole.

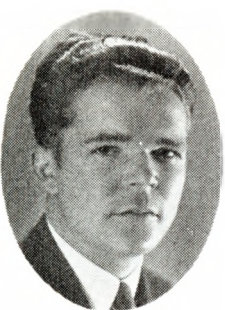
ANTON KRISTENSEN, Bestyrer, er født den 8. April 1904 i Ellevad Sogn, Hjørring Amt, som Søn af Landmand Chr. Kristensen og Hustru Anne Marie, født Madsen. Dimitteret 1930 fra Nørre Nissum Seminarium, Bestyrer ved Asaa Privatskole siden 1. Maj 1932.

JENS MARIUS KRISTENSEN SØLVSTEEN, Enelærer, er født den 16. Oktober 1876 i Sporup Sogn, Aarhus Amt. Dimitteret 1900 fra Ranum Seminarium, ansat som Lærer ved Vester Melholt Skole siden 1912.

A. M. KLARSØ, Førstelærer, er født den 21. December 1889 i Vust Sogn, Thisted Amt. Dimitteret 1913 fra Ranum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Geraa Skole siden 1926.

M. L. HANSEN,
Lærer.

H. LUND,
Lærer.

K. M. FALS,
Lærerinde.

A. MADSEN,
Lærerinde.

MANDRUP LUTHER HANSEN, Lærer, er født den 10. November 1906 i Asaa Sogn som Søn af Chr. Hansen og Hustru Johanne Kathrine. Dimitteret 1932 fra Haslev Seminarium, ansat som Lærer ved Kommuneskolen i Asaa siden 1. November 1932.

HOLGER LUND, Lærer, er født den 15. Februar 1911 i Dronninglund Sogn som Søn af Postbud Frederik Lund og Hustru Anna Lund. Dimitteret 1932 fra Ranum Seminarium, ansat som Lærer ved Asaa Privatskole fra 1. August 1932.

KAREN MARGRETHE FALS, Lærerinde, er født den 17. Februar 1910 i Terndrup Sogn, Aal-

J. P. PEDERSEN,
Lærer.

borg Amt, som Datter af Poliassistent i Horsens Aage Fals og Hustru Anna Fals. Dimitteret 1932 fra Gedved Seminarium, ansat som Lærerinde ved Asaa Privatskole siden 1. August 1932.

ANNA MADSEN, Lærerinde, er født den 30. November 1909 i Skagen. Dimitteret 1930 fra Aarhus Seminarium, ansat som Lærerinde i Geraa Skole fra 1. December 1932.

J. P. PEDERSEN, Lærer, er født den 18. November 1894 i Ørso, Dronninglund Sogn som Søn af Husmand J. Chr. Pedersen og Hustru Mathilde, født Nielsen. Gift 1922 med K. K. Dalsgaard. Dimitteret 1921 fra Nørre Nissum Seminarium, Lærer ved Aakær Skole siden 1. November 1923.

AAGE THORVALD LARSEN, Lærer, er født den 19. Oktober 1907 i Hellevad Sogn, Hjørring Amt, som Søn af Boelsmand Jens Chr. Larsen og Hustru Kristine, født Jensen. Gift 1932 med Johanne Marie Nielsen. Dimitteret 1929 fra Nørre Nissum Seminarium, Andenlærer ved Asaa Kommuneskole siden 1. Januar 1932.

Asaa Brugsforening, der har ca. 250 Medlemmer, er stiftet i 1906. Foreningens Omsætning udgjorde i 1932 ca. 200,000 Kr. Formand for Foreningen er Christian Lauridsen, Regnskabsfører er pens. Lærer A. A. Andersen og Uddeler er Christian Jensen.

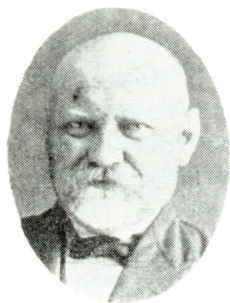
A. A. ANDERSEN, pens. Lærer, er født den 19. Februar 1866 i Nørager Sogn, Hjørring Amt, som Søn af Boelsmand Hans Andersen og Hustru Birthe Kirstine. Gift 1890 med Sorine Terkelsen. Dimitteret fra Jellinge Seminarium 1889. Regnskabsfører for Asaa Brugsforening.

CHRISTIAN JENSEN, Uddeler, er født 12. April 1900 i Brovst Sogn, Hjørring Amt. Uddeler i Asaa siden 1926.

MADS JOHANNES HANSEN, pens. Lærer, er født den 31. Juni 1858 i Skelskør som Søn af Lærer Mads Hansen og Hustru Marie Frederikke, født Sørensen. Gift 1894 med Poulina Petrea Petersen. Dimitteret fra Blaagaard Seminarium 1879, Lærer i Geraa fra 1880—85, i Melboldt fra 1885—1901, i Aakær fra 1901—23.

Asaa Brugsforening.

A. A. ANDERSEN,
pens. Lærer.

M. J. HANSEN,
pens. Lærer.

E. LASSEN,
Læge.

R. DYREHØJ,
Læge.

ERIK LASSEN, Læge, R. af D., er født den 5. Februar 1871 i Aalborg som Søn af daværende Markteender, senere Gaardejer D. Lassen og Hustru Petrea, født Poulsen. Gift 1912 med Elly Schiødt. Student fra Aalborg 1888, cand. med. 1895, praktiserende Læge i Asaa siden 1. Decbr. 1895. Medlem af Bestyrelsen for Asaa Havn siden 1900, Formand for samme siden 1906, Formand for Asaa Borgerforening fra 1916—18, Medstifter af Dronninglund Herreds Landboforening og Medlem af dennes Bestyrelse fra 1913—17, Medlem af Repræsentantskabet for Sæby Svineslagteri, Medlem af Sogneraadet 1913—20, Medlem af Hovedbestyrelsen for Venstres Organisation i Sæbykredsen fra 1908—31, Formand for Udvalget til Anlæg af en Bane til Asaa, i 1930 Skibslæge paa D. F. D. S.s „Frederik VIII“. Medlem af Koncessionsudvalget for en Bane fra Ørsø til Brønderslev, Sekretær for Udvalget for Amtsvej fra Sæby til Hals.

ROBERT DYREHØJ, Læge, er født den 7. September 1901 i Aarhus som Søn af Redaktør M. C. Dyrehøj og Hustru Hedvig, født Nielsen. Gift 1930 med Karen Marie Iversen. Student fra Randers Statsskole 1922, cand. med. 1930, ved Spangsborg Sanatorium 1930—31, ved Ebeltoft Sygehus 1931, ved Spangsborg Sanatorium 1931—32, ved Viborg Sindssygehospital 1932, ved Nyborg Sygehus 1932—33, siden 1933 praktiserende Læge i Asaa.

HJALMAR THIELEMANN, Postmester, er født d. 5. November 1883 i Strandmøllen som Søn af Kunstmaler A. R. Thielemann og Hustru Michaela, født Wiehe. Gift 1915 med Valborg Hansen. Præliminæreksamen 1901 fra Gregersens Skole i København, ansat ved Postvæsenet i København 1901, Postekspedient 1910, Postmester i Asaa siden 1931.

J. C. PEDERSEN, Overportør, er født den 20. Oktober 1888 i Øster Hornum Sogn i Aalborg Amt som Søn af Landmand Pedersen og Hustru Kirstine, født Lauridsen. Overportør i Asaa fra 1. August 1932.

J. C. PEDERSEN,
Overportør.

KAROLINE GREGERSEN, Distriktsjordemoder, er født den 26. August 1887 i Gjol Sogn i Hjørring Amt. Jordemodereksamen 1912, Reservejordemoder paa Rigshospitalet, Distriktsjordemoder i Asaa siden 1912.

K. GREGERSEN,
Distriktsjordemoder.

Kommunen har intet eget Sogneraad, men henhører under Dronninglund Sogn.

HELLEVD-ØRUM KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Hallund, Hellum, Skæve, Voer, Dronninglund og Øster Brønderslev.

Hellevad Kirke, der er beliggende i Hellevad Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Vaabehus samt et Taarn, der ligger mod Vest. Alterbordet er af Granit.

Klokkerholm Brugsforening.

Den gamle Altertavle, der var fra omkring det 16. Aarhundrede, er nu erstattet med en ny, der bærer et Maleri, som forestiller Kristus i Getsemane. Prædikestolen er i Renæssancestil. Døbefonten er af Granit. Tillige findes i Kirken et Par ganske interessante Alterstager.

Ørum Kirke, der er beliggende i Ørum Sogn, bestaar foruden af Koret og Ski-

bet af Apsis og et Vaabehus, der ligger mod Syd. Altertavlen er smukt udført, den bærer et Maleri, der forestiller Kristus med Disciplene. Hvornaar Prædikestolen er fra vides ikke, men den er meget gammel. Døbefonten er af Granit.

I Kommunen findes endvidere følgende: Præstegaard, Alderdomshjem, Brugsforeninger, Spare- og Laanekasse, Jernbanestationer, Teglværk m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Hellevad-Ørum Kommune bestaar af følgende Skoler: Allerup Skole, Lem Skole, Klokkerholm Skole, Ørum Skole, Sønder Ravnstrup Skole.

Klokkerholm Brugsforening er oprettet den 29. November 1913 med Gaardejer A. Christensen som Formand. Dens Medlemsantal er ca. 175 og Aarsomsætningen er ca. 210,000 Kr. Foreningens nuværende Formand er Mejeribestyrer C. P. Nielsen, dens Regnskabsfører er Førstelærer A. H. V. Pedersen, og den øvrige Bestyrelse bestaar af følgende: Gaardejer A. Carlsberg, Gaardejer P. Tangelbjerg, Gaardejer A. Nielsen, Gaardejer L. Christensen, Gaardejer H. Christensen, Gaardejer P. Jacobsen og Husmand L. Laesen.

M. JØRGENSEN,
Uddeler.

J. P. JENSEN,
Bestyrer.

J. ANDERSEN,
Distriktsjordemoder.

MARTIN JOHANNES JØRGENSEN, Uddeler, er født den 10. Februar 1902 i Hvorup som Søn af Gaardejer J. Jørgensen og Hustru Kristine, født Jensen. Gift 1927 med Inger Marie Kirstine Larsen. Ansat som Uddeler ved Klokkerholm Brugsforening siden 1. Marts 1927. Brandfoged i Hellevad.

JENS PETER JENSEN, Bestyrer, er født den 16. Februar 1891 i Dronninglund Sogn som Søn af Gaardejer A. Jensen og Hustru Maren, født Jensen. Gift 1927 med Mathilde Jensen. Bestyrer af Hellevad-Ørum Alderdomshjem siden 1. April 1933.

JENNY ANDERSEN, Jordemoder, er født den 9. Februar 1889 i Aarhus som Datter af Slagter Hattling-Jørgensen og Hustru Emma, født Mikkelsen. Gift 1923 med Murermeister Th. Andersen, Klokkerholm. Jordemodereksamen 1918, Distriktsjordemoder i Tømmerby-Lild fra 1918—22 og siden 1922 i Hellevad-Ørum.

Medlemmer af Hellevad-Ørum Sogneraad er følgende: Manufakturhandler A. Chemnitz, Formand, Gaardejer P. Johansen, Gaardejer C. M. Sørensen, Gaardejer N. C. Hansen, Gaardejer Kr. Jensen, Arbejdsmand Julius Olesen, Gaardejer P. C. Østergaard, Gaardejer Harald Jensen og Gaardejer Simon Christensen.

HHALLUND SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Øster Brønderslev, Jerslev, Helsum, Hellevad og Ørum.

Hallund Kirke, der ligger i Hallund Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus samt et Taarn, der ligger mod Vest. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus paa Korset. Prædikestolen er fra omkring det 16. Aarhundrede. Døbefonten er af Granit. Tillige findes i Kirken et Par meget smukke Lysekroner.

I Sognet findes endvidere følgende: Fabrikker, Mejeri, Brugsforening, Apotek m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Hallund Sogn bestaar kun af to Skoler, nemlig Hallund Skole, der er oprettet i 1905, og Hollensted Skole.

Hallund Apotek er oprettet 15. August 1873 ved kgl. Resolution. Den første Bevilling udstedtes 21. November 1873 for cand. pharm C. P. Wanning, men han benyttede den ikke. I Stedet udstedtes 3. Marts 1874 Bevilling for cand. pharm. J. S. Malling. Apoteket var indrettet i en tidligere Bondegaard „Ledhuset“. En senere Ejer E. Breuning lod Ejendommen reparere grundigt og lod opføre en ny Beboelses-Bygning i 1910. De sidste Rester af „Ledhuset“ blev nedrevet i 1930 og det gav Plads til Apotekets nye Udbygning med Laboratorium og Støderum. Apoteker Carl Christensen fik den 12. Marts 1930 Bevilling til Hallund Apotek og overtog det den 1. Maj samme Aar og bestyrer det endnu.

Hallund Brugsforening er oprettet den 21. Januar 1916. Den har et Medlemsantal paa ca. 120 og en aarlig Omsætning paa ca. 85,000 Kr. Dens Bestyrelse bestaar af følgende: Gaardejer Kr. Jacobsen, Hallundbjerg, Formand, Sog-

Hallund Apotek.

nefoged A. Jørgensen, Regnskabsfører, Gaardejer M. Pedersen, Gaardejer Hagbart Mølholm, Husmand C. Christiansen, Husmand Kr. Thomsen, Murer J. Jørgensen og Banearbejder M. Jensen.

PEDER JENSEN PEDERSEN, Uddeler, er født den 27. November 1901 paa Øland som Søn af Gaardejer M. Pedersen og Hustru Marie, født Bundgaard. Gift 1626 med Kathrine Jensen. Uddeler i Tørslev 1926—28, Brugsuddeler i Hallund siden 1928. Kasserer og Regnskabsfører i Hallund Borgerforening.

O. P. HERGET,
Læge.

OLAF PETER HERGET, Læge, er født den 25. December 1889 i København som Søn af Savværksejer O. Hansen og Hustru Mette Kristine, født Olsen. Gift 1921 med Erna Karla Nielsen. Student fra Schneckloths Skole 1907, cand. med. 1921, Kandidat paa Oringe Sindssygehospital 1917, Reserve-læge paa Sct. Josef Hospital i Odense fra 1918—19 og i 1921, flere Vikaria-ter, Reservelæge ved Garnisonssygehuset i København 1922, Officier van Ge-zondhied 2 i Nederlandsk Indien, ansat ved Militærhospitalet i Willem paa Java 1922, ansat ved Militærhospitalet i Koeta, Radja, Sigli og Sumatra fra 1923—24, Garnisonslæge i Lokop, Sumatra og Læge ved Ambulancen der fra 1924—25, praktiserende Læge i Hallund siden 1925.

Medlemmer af Hallund Sogneraad er følgende: Christian Christensen, Formand, Skomager P. Thomas Kjeldsen, Kasserer og Næstformand, Gaardejer Christian Kjær, Gaardejer Thomas Thomsen, Tømrer Hans Chr. Jensen, Boelsmand Thorvald Jacobsen, Husmand Johan S. Pedersen, Husmand Martinus Pedersen, Gaardejer Emil Christensen, Gaardejer P. C. Jørgensen og Gaardejer J. C. Christensen.

HELLUM SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Jerslev, Hallund, Hellevad og Skæve.

Hellum Kirke, der er beliggende i Hellum Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn samt et lille Vaabenhus, der ligger mod Syd. Altertavlen er fra Begyndelsen af det 20. Aarhundrede og bærer et Maleri, der forestiller Kristus paa Korset. Prædikestolen er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit. Tillige findes i Kirken et Par interessante Alterstager.

I Sognet findes endvidere følgende: Jernbanestation, Cementstøberier, Mejerier, en Del Fabrikker m. m.

Skolevæsenet i Hellum Sogn bestaar af følgende Skoler: Hellum Kirkeby Skole, der er opført i 1900, Hellum Mejeriby Skole, der er opført i 1914.

Hellum og Omegns Brugsforening er beliggende i Hellum og er oprettet i 1897. Medlemsantallet er ca. 182 og den aarlige Omsætning er ca. 250,000 Kr. — Bestyrelsens Medlemmer er følgende: Gaardejer Kr. P. Petersen, Møllegaard, Formand, Gaardejer N. Axelsen, Langtved, Gaardejer Chr. Nielsen, Egelund, Gaardejer Chr. Christensen, Mosen, Gaardejer S. Sørensens, Vestermarken, Mejeribestyrer C. Langager, Hellum, Kas-serer, og Stationsmester J. Skat Nielsen, Regnskabsfører.

J. SKAT NIELSEN, Stationsmester, er født den 19. September 1898 i Aaby Sogn som Søn af Malermester C. P. Nielsen og Hustru Bertha, født Bjørn. Gift 1920 med Clara Christa Sigtenborg. Ansat som Elev ved Hjør-ting—Aabybro Jernbane den 1. April 1916, Assistent 1. November 1919, an-

J. S. NIELSEN,
Stationsmester.

sat som Stationsmester i Hellum siden 1. Juni 1924. Regnskabsfører for Hellum og Omegns Brugsforening.

ADOLF BERNHARD LISBY, Uddeler, er født den 12. Februar 1904 i Fjaltring som Søn af Gaardejer M. Lisby og Hustru Nicoline, født Madsen. Gift 1930 med Andrea Pedersen. Ansat som Uddeler ved Hellum Brugsforening siden den 15. Oktober 1929.

Medlemmer af Hellum Sogneraad er følgende: Gaardejer Chr. P. Pedersen, Formand, Gaardejer Alfred Frederiksen, Murer A. Larsen, Gaardejer O. Olesen og Husmand Chr. Christiansen.

HORNS HERRED

danner det nordøstlige Hjørne af Hjørring Amt og det grænser til Skagerak og Kattergat for Nord- og Østsidsens Vedkommende, medens det mod Syd og Vest omgives af de tre Herreder: Dronninglund, Børglum og Vennebjerg.

Herredets samlede Areal udgør 50,899 ha og Indbyggerantallet er ca. 18,000.

I Herredet findes følgende Sogne: Skagens Landdistrikt, Raabjerg, Tversted, Mosbjerg, Bindeslev, Elling, Tolne, Hørmested, Lendum, Aasted-Skærum, Flade-Georum og Hirtsholmene.

SKAGENS LANDDISTRIKTS tilstødende Sogn er Raabjerg.

Hulsig Kirke er beliggende i Skagens Landdistrikt bestaar af Kor og Skib. — Den er opført af røde Mursten i 1894.

I Sognet findes endvidere følgende: Jernbanestation, en Del Fabrikker, Sparekasse, Mejeri, Brugsforening samt Redningsstationen, der ligger ved Spirbakken.

Hulsig Brugsforening er oprettet 1907. Medlemsantallet er 62. Foreningens Uddeler er A. Andersen.

ANDERS ANDERSEN, Uddeler, er født den 8. Februar 1879 i Estvad Sogn, Ringkøbing Amt. Ansat som Uddeler ved Hulsig Brugsforening siden 1909.

Medlemmer af Skagens Landdistrikts Sogneraad er følgende: Avlsbruger J. C. Jensen, Formand, Avlsbruger P. Chr. Larsen og Avlsbruger Carl Thomsen.

A. ANDERSEN,
Uddeler.

RAABJERG SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Skagens Landdistrikt, Tversted, Mosbjerg og Elling.

Raabjerg Kirke, der er beliggende i Raabjerg Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen, der er et Maleri,

er fra Slutningen af det 19. Aarhundrede. Prædikestolen, der er fra Nutiden, er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit.

Aalbæk Kirke, der er beliggende i Raabjerg Sogn, er Anneks til Raabjerg Kirke og bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn. Kirken er opført omkring 1897 af røde Mursten.

I Raabjerg Sogn ligger den bekendte Herregaard Gaardbogaard, der i fordums Tid skal have tilhørt Vrejlev Kloster, og senere den rige Fru Ingeborg Skeel, Ejer af den smukke Herregaard Voergaard. Den nuværende Bygning bestaar af en Hovedbygning samt et stort dominerende Taarn, der ligesom Hovedbygningen er opført af røde Mursten omkring 1894.

I Sognet findes endvidere følgende: Sparekasse, Mejerier, Hoteller, Brugsforening, Jernbanestation, Redningsstation, Bunken Plantørbolig, Kandestederne med en Redningsstation samt Redningsstationen ved Skiveren m m.

Skolevæsenet i Raabjerg Sogn bestaar af følgende Skoler: Raabjerg Skole, Aalbæk Skole, Rannerød Skole, Heden Skole samt Hvims Skole.

I Sognet er beliggende 3 Plantager, nemlig: Bunken, Aalbæk og Gaardbogaard.

Aalbæk Statsplantage er oprettet i Aaret 1892 af Overplantør, Overkliffoged Dahlerup. Plantagen dækker et Areal paa 668 ha, mest af Bjergfyrr.

M. C. JACOBSEN,
pens. Klitplantør.

O. W. POULSEN,
Statsplantør.

K. L. L.-KRISTIANSEN,
Statsplantør.

M. C. JACOBSEN, pens. Klitplantør, er født den 29. September 1865 i Nebel Sogn, Skanderborg Amt. Ansat som Opsynsmand ved Aalbæk Plantage med Bolig i den derværende Plantørbolig fra 1. April 1895, Klitplantør ved samme Plantage fra 1. April 1900 - 1. April 1931.

OTTO WILLEMOS POULSEN, Statsplantør, er født d. 18. Maj 1896 i Ejby Sogn, Præsto Amt. Udlært som Forstmand i 1921, Assistent og Opsynsmand fra 1925-28 hos Overplantøren i Hjørring Amt, Klitassistent ved Lodbjerg Plantage fra 1928-31, ansat som Statsplantør ved Aalbæk Statsplantage siden 1931.

KRISTEN LUDVIG LEED- KRISTIANSEN, Statsplantør, er født den 3. Oktober 1890 i Uggerby Sogn, Hjørring Amt. Udlært ved Forstsvæsenet, Skovfogedeksamen 1911, Assistent ved Bunken Plantage fra 1921-26, regnskabsførende Assistent ved Tranum Plantage, ansat som Statsplantør ved Bunken Statsplantage siden 1926.

E SVENDSEN, Distriktsjordemoder, er født den 2. November 1883 i Raabjerg Sogn. Jordemodereksamen 1910, ansat som Distriktsjordemoder i Raabjerg Sogn siden 1910.

Medlemmer af Raabjerg Sogneraad er følgende: Husejer Th. Elling, Formand, Stationsforstander C. Holm Bertelsen, Gaardejer Laurits Holm, Fisker Chr. Anders Jensen, Husmand Chr. Uggerhal, Mejeribestyrer Hans Olsen, Gaardejer Niels Olsen, Smed Aksel Hjørilund og Gaardejer Rasmus Hjørth.

TVERSTED SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Raabjerg, Mosebjergh, Bindslev og Uggerby.

Tversted Kirke, der er beliggende i Tversted Sogn bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen lærer et Maleri, der forestiller Kristus med Apostlene i Emaus. Prædikestolen er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit. Kirken skal oprindeligt være opført af Kampesten, men er i Tidens Løb meget omændret.

Sørig Kirke, der er beliggende i Tversted Sogn og Anneks til Tversted Kirke, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Spir. Kirken er opført af røde Mursten i 1901.

Norre Ekær, der er en gammel Hovedgaard, bestaar af en Hovedbygning med to Fløje, der er omgivet af Grave. Gaarden skal i fordums Tid have været en ret betydelig Herregaard, men er fra omkring Midten af det forrige Aarhundrede stadig blevet udstykket, saa der af det fordums ret store Gods nu kun er en mat Atglans tilbage.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Kro, Brugsforeninger, Redningsstation, Toldassistentstation, Badehotel, Mejerier, Planterbolig m. m.

Skolevæsenet i Tversted Sogn bestaar af følgende Skoler: Tversted Skole, der er opført i 1842 og udvidet i 1882, Vester Tversted Skole, der er opført i 1879, Horsnab Skole og Sørig Skole, der er opført efter en Brand i 1916.

Tversted Skole.

R. C. RASMUSSEN,
Førstelærer.

RASMUS CARL RASMUSSEN, Førstelærer, er født d n 16 Marts 1892. Dimitteret 1917 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansæt som Førstelærer ved Tversted Skole siden 1920.

MARIE VEIEN, Lærerinde, er født den 5. Maj 1890 som Datter af fhv. Sogneraadformand C. E. Veien og Hustru. Dimitteret 1911 fra Hjørring Seminarium. Ansæt som Lærerinde ved Tversted Skole siden 1921.

C. E. VEIEN,
fhv. Sogneraadsmnd.

ALFRED NIELSEN, Lærer, er født d. 12. Oktober 1885 som Søn af Gaardejer Søren Nielsen og Hustru. Gift 1921. Dimitteret 1905 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansæt som Lærer ved Vester Tversted Skole siden 1908.

Tversted Plantage, der ejes af Staten er oprettet omkring 1853 — Plantningen paabegyndtes i 1856. Arealet er paa ca. 700 ha. Beplantningen bestaar mest af Gran. I Plantagen ligger Boligen for Statsplantøren.

J. T. HAAHR,
Statsplantør.

JØRGEN TAGE HAAHR, Statsplantør, er født den 5. Maj 1892 i Henne Sogn, Ribe Amt. Uddannet som Forstmand, ansat som Statsplantør ved Tversted Kliiplantage siden 1. November 1926.

Tversted Brugsforening er oprettet i 1906. Medlemsantallet er ca. 320. Foreningens Uddeler er L. Christiansen.

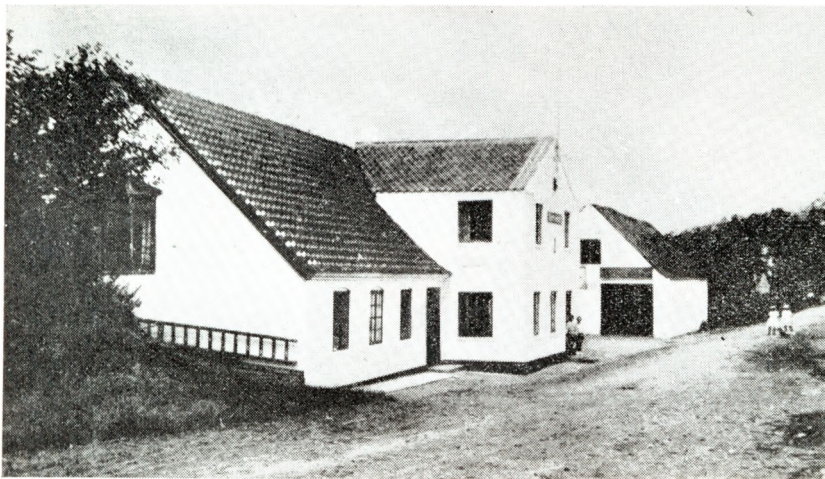
L. CHRISTIANSEN, Uddeler, er født den 12. Juni 1879 i Tversted Sogn som Søn af Husmand J. Christiansen og Hustru Ansat som Uddeler ved Tversted Brugsforening siden 1906.

L. CHRISTIANSEN,
Uddeler.

Tuen Brugsforening er oprettet i 1919. Medlemsantallet er ca. 150. Foreningens Uddeler er V. Østergaard.

V. ØSTERGAARD, Uddeler, er født den 13. Maj 1905 i Hirtshals. Ansat som Uddeler ved Tuen Brugsforening siden 1929.

Tversted Kro.

Tversted Kro er opført 1856 og er indrettet til at modtage Badegæster. — Kroen, der er smukt beliggende i Tversted Sogn, har Plads til ca. 30 Gæster, er indrettet med alle moderne Bekvemmeligheder og har store, smukke og lyse Loller. — Bygningen er hvidkalket. Til Kroen hører der baade Stald og Garage.

CHRISTIAN OTTESEN, Kroejer, er født den 31. Maj 1861 i Saltum Sogn som Søn af Husmand Otte Sørensen og Hustru Marie, født Nielsdatter. Gift 1909 med Cornelia Andersen. Uddannet som Kelder, ansat paa københavnske Hoteller i 12 Aar, i England i 5 Aar, i Frankrig i 5 Aar, Overkelder paa Hotel „Randers“ i 3 Aar, Ejer af Tversted Kro siden 1898.

JULIE CHRISTINE NIELSEN, Distriktsjordemoder, er født den 24. Juli 1895 i Aaleskov paa Bornholm. Jordemodereksamen 1926, Distriktsjordemoder i Ugilt fra 1926-30, ansat som Distriktsjordemoder i Tversted siden 1930.

Medlemmer af Tversted-Uggerby Sogneraad er følgende: Gaardejer J. Villadsen, Formand, Husejer Nielsen Gøgsig, Husejer Chr. Jensen Uggerhøj, Husejer J. Sørig, Husejer Chr. L. Christiansen, Gaardejer Chr. Vinther, Slagter S. Andersen, Chr. Christensen, P. Pars Olsen, Sognefoged Peter Møller og P. Gran Christiansen.

J. C. NIELSEN,
Distriktsjordemoder.

MOSBJERG SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Bindslev, Tversted, Raabjerg, Elling, Tolne, Hørmested og Sindal.

Mosbjerg Kirke, der er beliggende i Mosbjerg Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Jesus vandrer paa Søen. Prædikestolen menes at være fra 1600. Døbefonten er af Granit. I Kirken findes et Par Mindetavler.

Gaarden Eskær, som er beliggende i Mosbjerg, er en meget gammel Gaard, der allerede nævnes i det 14. Aarhundrede. Gaarden bestod i 1669 af to grundmurede Huse og i 1769 af tre Længer. Nu bestaar Gaarden af tre Længer, der skal være opført i Aaret 1844.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Mejerier, Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Alderdomshjem, en Del Handelsvirksomheder m m.

Skolevæsenet i Mosbjerg Sogn bestaar af følgende Skoler: Mosbjerg Skole, Mostrup Skole, Vogn Skole og Øster Blæsbjerg Skole.

Mosbjerg Brugsforening er oprettet i 1915. Medlemsantallet er ca. 180. Foreningens Uddeler er P. Jensen.

POUL JENSEN, Uddeler, er født den 8. April 1906. Ansat som Uddeler ved Mosbjerg Brugsforening siden 1932.

Medlemmer af Mosbjerg Sogneraad er følgende: Lærer A. A. Andersen, Formand, Partikulier J. Jepsen, Gaardejer J. Hansen, Gaardejer E. Jørgensen, Gaardejer Chr. Jensen, Gaardejer Chr. Nørgaard og Husmand Theodor Jensen.

BINDSLEV SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Mosbjerg, Tversted, Uggerby, Mygdal og Sindal.

Bindslev Kirke, der er beliggende i Bindslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Kirken skal i fordums Tid have haft et Taarn, men af dette findes nu intet tilbage. Altertavlen, der er ganske imponerende, bærer et Maleri, der forestiller Opstandelsen. Prædikestolen er meget smukt udskaaret. Døbefonten, der er af Granit, bærer en Del Ornamenter. I Kirken er der fundet et ganske ejendommeligt Kalkmaleri, der forestiller Maria med Barnet.

I Sognet findes endvidere følgende: Elektricitetsv., Sparekasse, Hoteller, Mejeri, Teglværk, Brugsforeng., Alderdomshj.

Bindslev Elektricitetsværk.

Skolevæsenet i Bindslev Sogn bestaar af følgende Skoler: Sønder Bindslev Skole, Nørre Bindslev Skole, Skoven Skole, Tronsmark Skole og Aasen Skole.

Bindslev Elektricitetsværk er oprettet i Aarene 1916—17 ved Uggerby Aa, lidt Vest for Bindslev By, og kom i Drift i Efteraaret 1917. Drivkraften bestaar af to Vandturbiner paa ialt 150 HK. og disse forsyner Bindslev By og Sogn med Elektricitet. Der findes 101 Kraftmaalere med ialt 600 HK. og 263 Lysmaalere med 3500 Lamper. Værkets Anlægsværdi var i 1933 ca. 350,000 Kr. Da det gennem flere Aar har været vanskeligt helt at tilfredsstille Forbruget med den Vandkraft, der forefandt, sluttede Elektricitetsværkets Bestyrelse i Januar Maaned 1933 Kontrakt med Hjørring Elektricitetsværk om Levering af den fornødne Reserve. Tillige blev der opstillet et Transformator- og Ensretteranlæg.

PAUL HANSEN, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 5. Februar 1903 i Gentofte. Ansat som Bestyrer af Bindslev Elektricitetsværk siden 1931.

Bindslev Fattiggaard og Alderdomshjem. Fattiggaarden er oprettet i Aaret 1881 og har Plads til ca. 30 Beboere. I Forbindelse med Fattiggaarden blev i 1930 oprettet et Alderdomshjem, der har Plads til ca. 10 Beboere. Alderdomshjemmet ledes af en Bestyrerinde.

Bindslev Brugsforening er oprettet i Aaret 1906. Medlemsantallet er ca. 100. Foreningen ledes af Uddeler P. K. Møller.

P. K. MØLLER, Uddeler, er født 26. Oktober 1892 i Hobro. Ansat som Uddeler ved Bindslev Brugsforening siden 1922.

P. HANSEN,
Bestyrer.

Bindslev Afholdshotel.

OTTO PETER RUGHAVEN, Bestyrer, er født den 24. December 1887 i Ugilt som Søn af Snedker- og Tømrermester Chr. J. Rughaven og Hustru Marie Elise født Andersen. Gift 1915 med Ane Sofie Christensen. Uddannet som Tømrer og Snedker samt Tjener, rejst i Tyskland, Belgien, Frankrig, Svejts, Italien o. s. v. i 8 Aar, Snedker i Lenderum fra 1915—18, Kelder i Tolne og Hjørring fra 1918—23, siden 1923 Medejer og Bestyrer af Bindslev Afholdshotel.

Bindslev Afholdshotel, der oprindeligt var en Skole, blev i 1920 af et Andels-selskab købt og indrettet til Afholdshotel. Det er smukt og praktisk indrettet. Hotellet ejes af ca. 20 Interessenter og ledes af en Bestyrer.

O. P. RUGHAVEN,
Hotelbestyrer.

A/S Bindslev Tegl-værk er oprettet i 1913. Produktionen har i de sidste Aar været paa omkring 1,000,000 Sten om Aaret. Aktiekapitalen er paa 40,000 Kr. Bestyrelsen bestaar af 7 Mand. Værket ledes af en Bestyrer.

MARINUS BECH, Bestyrer, er født den 26. Febr. 1887 i Store Arden som Søn af Husmand Kr. Bech og Hustru Mette Marie, f. Christensen. Gift 1913 med Kirstine Marie Nielsen. Bestyrer af Bindslev Teglværk siden 1919.

Bindslev Teglværk.

M. Bech.
Teglværksbestyrer.

P. BUUS, Dyrnlæge, er født den 15. Marts 1895 i Aalborg som Søn af Møllejer K. Buus og Hustru Kristine, født Jensen. Gift 1920 med Sonja Vintergaard. Dyrnlægeeksamen 1920, praktiserende Dyrnlæge i Bindslev siden 1921. Kontrollerende Dyrnlæge i Bindslev og Tversled-Uggerby Kommune.

P. BUUS.
Dyrnlæge.

ANDREAS LAURSEN, Læge, er født den 30. Juli 1870 i Lerbjerg som Søn af Gaardejer R. P. Laursen og Hustru Maren, født Nielsen. Gift 1907 med Eleonora Vilhelmine Augusta Louise Jørgensen. Student fra Lyceum 1892, cand. med. Januar 1899, praktiserede Læge i Nedervang fra 1901—02, i Hierm fra 1902—03, i Selde i Salling

fra 1903—12 og siden September 1912 praktiserende Læge i Bindslev.

ELSEBETH KJÆR JENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 2. Marts 1878. Jordemodereksamen 1908, ansat som Distriktsjordemoder i Bindslev siden 1908.

Medlemmer af Bindslev Sogneraad er følgende: Gaardejer A. Larsen, Formand, Gaardejer C. Skrubbeltrang, Gaardejer L. Thomsen, Købmand Holm Varkens, Husmand N. Persson, Gaardejer K. Petersen, V. Christiansen, M. Lassen og K. Nielsen.

ELLING SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Raabjerg, Mosbjerg, Tolne, Aasted og Flade.

Elling Kirke, der er beliggende i Elling Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Sydkapel, Taarn og et Vaabenhus. Den smukke Altartavle, bærer et Maleri, der forestiller Kristus velsigner en Dreng. Prædikestolen skal være skænket Kirken af en af Ejerne af Lerbæk. Døbefonten er af Granit.

Jerup Kirke, der er Anneks til Elling Kirke og som er beliggende i Elling Sogn, er opført af røde Mursten i 1889. Inventaret, der bestaar af Alter, Døbefont m. m., er fra Nutiden.

Hovegaarden Lerbæk, der er beliggende i Elling Sogn, ligger omtrent 2 km fra Kattegat. Om Gaardens ældste Ejer vides intet, men man ved, at den i 1466 tilhørte den Gyldenstjerneske Familie. Den nuværende Hovedbygning, der er ganske interessant, skal være opført i 1690erne.

Ellinggaard, der ligeledes er beliggende i Elling Sogn, skal være en ældgammel Herregaard. Det første man hører om denne er i 1466, da den tilhørte Familien Gyldenstjerne til Aagaard, der forøvrigt ogsaa ejede Lerbæk. Pontoppidan skriver i Danske Atlas 1769, at Gaarden har gode Bygninger af Bindingsværk baade i Borg- og Ladegaard.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Mejerier, Jernbanestationer, Fattiggaard, Hotel, Brugsforeninger, Redningsstation m. m.

Skolevæsenet i Elling Sogn bestaar af følgende Skoler: Elling Skole, der er udvidet med en Forskole, Strandby Skole, Strandby Privatskole, Jerup Skole, Napstjert Skole, Østerholmen Skole, Falden Skole og Rendborg Skole.

Jerup Brugsforening er oprettet 1914. Medlemsantallet er ca. 125. Foreningens Uddeler er J. P. Jensen.

JENS PETER JENSEN, Uddeler, er født den 8. September 1885 i Raarup Sogn, Vejle Amt. Ansat som Uddeler ved Jerup Brugsforening siden 1914.

ENGELBRECHTSEN,
Uddeler.

Strandby Brugsforening er oprettet i 1916. Medlemsantallet er ca. 260. Foreningens Uddeler er N. Engelbrechtsen.

N. ENGELBRECHTSEN, Uddeler, er født den 24. Februar 1890 i Albæk Sogn. Uddeler i Hørbylund fra 1919–20, ansat som Uddeler ved Strandby Brugsforening siden 1920.

Medlemmer af Elling Sogneraad er følgende: Husmand E. J. Th. Petersen, Formand, Gaardejer Rudolf Pedersen, Uddeler N. L. Engelbrechtsen, Gaardejer S. Knudsen, Arbejdsmand Alfr. Nielsen, Gaardejer S. Sørensen, Husmand B. Bertelsen, Gaard ejer S. Sørensen og Gaardejer Marinus Larsen.

TOLNE SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Hørmested, Mosbjerg, Elling, Aasted og Skærum.

Tolne Kirke, der er beliggende i Tolne Sogn bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Kirken skal i fordums Tid have haft et Taarn, men dette vides ikke med Bestemthed. Altertavlen bærer et Maleri, som forestiller Jesus, der helbreder den Døvstumme. Prædikestolen, der er fra Slutningen af det 19. Aarhundrede, er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Hotel, Elektricitetsværk, Mejeri, Jernbanestation m. m.

Skolevæsenet i Tolne Sogn bestaar kun af to Skoler, nemlig Tolne Skole og Dvergtved Skole.

Medlemmer af Tolne Sogneraad er følgende: Gdr. C. C. Christensen, Formand, Hotelejer E. Pedersen, Sognefoged Chr. Pedersen, Husmand Vald. Kirkegaard og Arbdm. Neve Nielsen.

N. NIELSEN,
Elektricitetsværksejer.

HØRMESTED SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Tolne, Skærum, Lendum, Ugilt, Sindal og Mosbjerg.

Hørmested Kirke, der er beliggende i Hørmested Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der tidligere var Gravkapel for Ejerne af Gaarden Høgholt. Altertavlen er fra omkring Slutningen af det 19. Aarhundrede. Prædikestolen, der er ganske almindelig, er fra Slutningen af det 16. Aarhundrede. Døbefonten er af Granit. Tillige findes i Kirken en pragtfuld Broncekysekrone.

Gaarden Høgholt, der er beliggende i Hørmested Sogn, var oprindelig en stor Bondegaard, der allerede nævnes i Aaret 1340. Hvornaar den er blevet oprettet som Hovedgaard, vides ikke med Bestemthed, men man mener, at den er oprettet omkring Midten af det 16. Aarhundrede. Gaarden bestaar af 3 Fløje, nordligst ligger Hovedfløjen, der er i 2 Etager samt med Kælder, Syd for den ligger 2 lavere Sidefløje, der ligger vinkelret paa Hovedfløjen. Midt for Hovedbygningen ligger det høje, røde Taarn med det smukke Spir. I Firserne gennemgik Hovedbygningen en grundig Restaurering, hvorved den dog mistede meget af sin maleriske Skønhed, da dens Bindingsværk for en Del maatte erstattes med Grundmur.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Mejeri, Brugsforening, Kro, Mølle m. m.

Skolevæsenet i Hørmested Sogn bestaar af følgende Skoler: Hørmested Skole, Høgholt Skole og Tislum Skole.

Medlemmer af Hørmested Sogneraad er følgende: Gaardejer E. Mikkelsen, Formand, Husmand C. Sørensen, Husmand Th. Jensen, Gaardejer G. Sørensen, Husmand P. E. Pedersen, Husmand Marthinus Jensen og Husmand Martin Nielsen.

LENDUM SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Torslev, Hørby, Gerum, Skærum, Hørmested Aibæk, Ugilt og Taars.

Lendum Kirke, der er beliggende i Lendum Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Vest. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Korsfæstelsen. Prædikestolen bærer nogle udskaarne Vaaben. Døbefonten, der er meget gammel, er af Granit. Tillige findes i Kirken et Par interessante Alterstager samt en meget smuk Lysekrone.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Mølle, Teglværk, Elektricitetsværk, Brugsforening, Kro, Spare- og Laanekasse, Mejeri m. m.

Skolevæsenet i Lendum Sogn bestaar af følgende Skoler: Lendum Skole, Lendum Privatskole, Skovsgaard Privatskole, Stokbro Skole, Bredmose Skole.

Lendum Brugsforening er oprettet i 1906. Medlemsantallet er ca. 200. Omsætningen var i 1932 paa ca. 120,000 Kr. Foreningens Uddeler er E. Larsen.

H. E. LARSEN,
Uddeler.

HANS EJLER LARSEN, Uddeler, er født den 19. Januar 1880 i Føns Sogn som Søn af Fisker Chr. Larsen og Hustru Henriette, født Samuelson. Ansat som Uddeler ved Lendum Brugsforening siden 1906.

G. A. S. ANDERSEN,
Distriktsjordemoder.

Medlem af Menighedsraadet, Formand for Sognets Venstreforening fra 1918—32, Medlem af Sogneraadet fra 1925—33

GERTRUD A. S. ANDERSEN, Distriktsjordemoder, er født den 8. Januar 1875 i Borup som Datter af Gaardejer M. P. Andersen og Hustru Ane Johanne, født Jensen. Jordmodereksamen 1907, Distriktsjordemoder i Øster Brønderslev fra 1907—14, Amts- og Reservejordemoder for Hjørring Amt i Vraa fra 1914—17, ansat som Distriktsjordemoder i Lendum siden 1917. Medlem af Værgeraadet.

Medlem af Lendum Sogneraad er følgende: Gaardejer Jørgen Burholt, Formand, Gaardejer C. Thomsen, Husmand M. Nielsen, Husmand C. Jensen, Cementstøber C. Pedersen, Cementstøber Viggo Sørensen og Husmand Oluf Christensen.

AASTED-SKÆRUM KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Tolne, Hørme- sted, Lendum, Albæk, Gerum, Elling og Understed.

Aasted Kirke, der er beliggende i Aasted Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn, Vaabenhus og et lille Kapel, der ligger mod Nord. Altertavlen er meget smukt udskaaret. Prædikestolen er fra Nutiden. Døbefonten er af Granit. Fordum stod i Kirken en Del Kister med Ligene af Familien Arenfeldt, men disse er nu flyttet ud paa Kirkegaarden.

Kvissel Kirke, der er beliggende i Aasted Sogn, er Annekskirke til Aasted Kirke. Den er opført i 1919 og bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn samt et Vaabenhus. Kirken er meget smukt beliggende, idet den ligger paa en Bakke, hvorfra man har den smukkeste Udsigt over hele Oplandet.

Skærum Kirke, der er beliggende i Skærum Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Syd. Den ny Altertavle bærer et gammelt Maleri, der forestiller Jesus Fødsel. Prædikestolen er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit.

I Kommunen findes endvidere følgende: Præstegaard, Mejerier, Kro, Teglværker, Jernbanestation, Elektricitetsværk, Sparekasse, Brugsforening m. m.

Skolevæsenet i Aasted-Skærum Kommune bestaar af følgende Skoler: Vester Skærum Skole, Øster Skærum Skole, Aasted Skole, Reberholt Skole, Kvissel Skole og Trøderup Skole.

Teglværket „Syssehaven“.

Teglværket „Syssehaven“ er oprettet i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede og ejes af fhv. Snedkermester W. Qvist, Frederikshavn. Værket, der beskæftiger 15 Mand, fabrikterer aarligt 1,000,000 Sten. Det ledes af en Bestyrer.

AUGUSTINUS PETERSEN, Bestyrer, er født den 24. Oktbr. 1896 i Hvidbjerg Sogn som

A. PETERSEN,
Bestyrer.

N. CHR. MORTENSEN,
Værkfører.

A. SØRENSEN,
Bestyrer.

Søn af Gaardcjer A. Petersen og Hustru, født Nielsen. Gift 1931 med Thyra Jensen. Ansat som Bestyrer af Teglværket „Syssehaven“ siden 1925.

Kvissel Teglværk er oprettet i 1872. Værket ejes af Kulgrosserer M. Jensen, Frederikshavn. Der fabrikeres 2,000,000 Sten aarligt. Værket beskæftiger ca. 20 Mand samt en Direktør og en Værkfører.

NIELS CHR. MORTENSEN, Værkfører, er født den 10. Oktober paa Fuur. Gift 1909 med Agnes Larsen. Ansat som Værkfører ved Kvissel Teglværk siden 1923.

Ravnshøj Teglværk er oprettet 1908 af et Aktieselskab, der i 1923 solgte Værket til Teglværksejer Iversen, Frederikshavn. Værket, der beskæftiger 10—15 Mand, fabrikere ca. 1,000,000 Sten aarligt. Det ledes af en Bestyrer.

A. SØRENSEN, Bestyrer, er født den 8. April 1891 i Tversted som Søn af Husmand L. Chr. Sørensen og Hustru Elisabeth, født Frederiksen. Ansat som Bestyrer af Ravnshøj Teglværk siden 1924.

K. R. R. NIELSEN,
Læge.

KARL RUDOLF RASMUS NIELSEN, Læge, er født den 18. August 1899 i Bloustrød som Søn af Slagtermester Chr. Nielsen og Hustru Louise, født Sørensen. Student 1919 fra Hillerød, cand. med. Januar 1927. Læge i Ivigtut, Grønland, fra 1927—28, ved Dronninglund Sygehus fra 1928—29, paa Odense Amtssygehus fra 1929—31, praktiserende Læge i Kvissel siden 1931.

GRETHE OVE JENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 21. April 1893 i Jetsmark Sogn som Datter af Husmand L. Ove og Hustru Ane, født Andreasen. Gift 1929 med Murer Anton Jensen. Jordemodereksamen 1925, ansat som Distriktsjordemoder i Aasted siden 1. Januar 1926.

G. OVE JENSEN,
Distriktsjordemoder.

Medlemmer af Aasted-Skærum Sogneraad er følgende: Holger Hansen, Formand, Gaardejer B. Jensen, Gaardejer V. Bech, Husmand Magnus Christensen, Gaardejer J. Thorup Jensen, Ingeniør J. Madsen, V. Simonsen, Gaardejer E. Jensen og Husmand V. Andersen.

FLADE-GERUM KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Aasted, Elling, Understed, Skærum, Lendum, Karup og Hørby.

Flade Kirke, der er beliggende i Flade Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Kapel og et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen, der bærer Maleri, forestillende Korsfæstelsen er meget smuk. Prædikestolen skal være skænket Kirken af Juel, der var daværende Ejer af Knivholt. Døbefonten er af Granit. Tillige findes et Par interessante Alterstager.

Bangsbostrand Kirke, der er beliggende i Flade Sogn, er Anneks til Flade Kirke. Den er opført 1902 og bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Taarn, der er beliggende i Øst. Altertavlen, der bærer et Maleri forestillende Kristus iblandt Børn, er ganske almindelig. Prædikestolen bærer nogle Relieffer. Tillige findes et Par smukke Lysekroner, der er skænket Kirken af Ejeren af Bangsbo, Joh. Knudsen.

Gerum Kirke, der er beliggende i Gerum Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Golgatha. Prædikestolen bærer en Del Relieffer samt nogle Vaabner. Døbefonten er af Granit.

Bangsbo, der er beliggende i Flade Sogn, var fordum en Hovedgaard og skal have tilhørt Børglum Kloster, indtil den ved Reformationen kom i Kronens Eje. Derefter tilhørte den baade Skeelerne, Billerne, Arenfeldterne m. fl. Gaarden, der nu bestaar af tre Fløje, er omgivet af Grave.

Knivholt, der ligeledes er beliggende i Flade Sogn, er en gammel Hovedgaard, der i Pontoppidans Tid var videnom berømt for sin smukke Have, ja skal efter Danske Atlas næppe have haft sin Lige i Vendsyssel. Gaarden er firfløjet og var fordum omgivet af Grave.

I Kommunen findes endvidere følgende: Præstegaard, Mejerier, Brugsforeninger, Alderdomshjem, Teglværker, Lodsstation, Jernbanestation, en Del Virksomheder m. m.

Skolevæsenet i Flade-Gerum Kommune bestaar af følgende Skoler: Bangsbostrand Skole, der er opført 1919, Bangsbostrand Privatskole, Øster Flade Skole, der er udvidet med en Forskole, Gerum Skole.

Bangsbostrand Brugsforening er oprettet 1901 i lejede Lokaler. I 1904 opførtes egen Bygning, der bruges endnu. Medlemsantallet er ca 260. Aarsomsætningen er ca. 105,000 Kr. Bestyrer er Carl Bruun, der har været Revisor for samme fra 1901—12, Formand fra 1912—27 og ansat som Bestyrer ved Brugsforeningen siden 1927.

Nyholmstrand Brugsforening er oprettet 1907. Medlemsantallet er ca. 327. Aarsomsætningen er

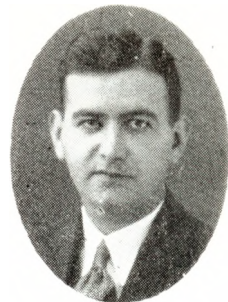
Nyholmstrand Brugsforening.

C. BRUUN,
Uddeler.

ca. 165,000 Kr. Foreningens Uddeler er A. Jensen.

AXEL JENSEN, Uddeler, er født den 4. Maj 1906 i Hirtshals som Søn af Uddeler N. A. Jensen og Hustru Johanne, født Jensen. Gift 1930 med Agnes Møller. Ansat som Uddeler ved Nyholmstrand Brugsforening siden 1. Januar 1930.

A. JENSEN,
Uddeler.

Gerum Brugsforening er oprettet 1899. — Bygningen, hvor Brugsforeningen har til Huse, er opført samme Aar. Medlemsantallet er ca. 128. — Aarsomsætningen er ca.

80,000 Kr. Foreningens Uddeler er Ditlev Pedersen.

DITLEV PEDERSEN, Uddeler, er født den 18. Januar 1882 i Torslev som Søn af Gaardejer J. Pedersen og Hustru Marie, født Jensen. Gift 1910 med Mathilde Jensen. Ansat som Uddeler ved Gerum Brugsforening siden 1921. Regnskabsfører for samme fra 1921-22 og Kasserer siden 1924.

GOTFRED BANG, Sognefoged, D. M., er født den 29. December 1857 som Søn af Fisker Peder Bang og Hustru Sidsel, født Olesen. Gift 1926 med Olga Jensen. Tillidsmand for Frederikshavns Bank, Lægdsmand, Strandfoged, Vurderingsmand m. m.

Medlemmer af Flade-Gerum Sogneraad er følgende: M. Christensen, Formand, Maskinarbejder C. O. Scheuer, Gaardejer Anton Gregersen, Husmand Albinus Aaen, Banearbejder Valdemar Nielsen, Gaardejer Valdemar Carlsen, Husmand Georg Christensen, Skibstømmer Chr. Jensen, Skipper Laurits Rønnest, Gaardejer Jens Nielsen og Overportør Harald K. Kristensen.

G. BANG,
Sognefoged.

HIRSHOLMENE bestaar af nogle Smaaøer, der ligger i Kattegat.

Kirken paa Hirsholmene bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Syd. Alterskabet, der er smukt udført, bærer paa Siderne Helgenfigurer og i Midtpartiet Gudfader med Søn. Prædikestolen er ganske almindelig.

I Sognet findes endvidere følgende: Præstegaard, Havn, Fyr, Kro, Statstelefon m. m.

Skolevæsenet paa Hirsholmene bestaar kun af en Skole, nemlig Hirsholm Skole.

Medlemmer af Hirsholmene Sogneraad er følgende: E. G. Andersen, Formand, Fyrpasser, E. B. Larsen, Fisker J. Larsen, Fisker T. Larsen og Fyrmester E. Haurbirk.

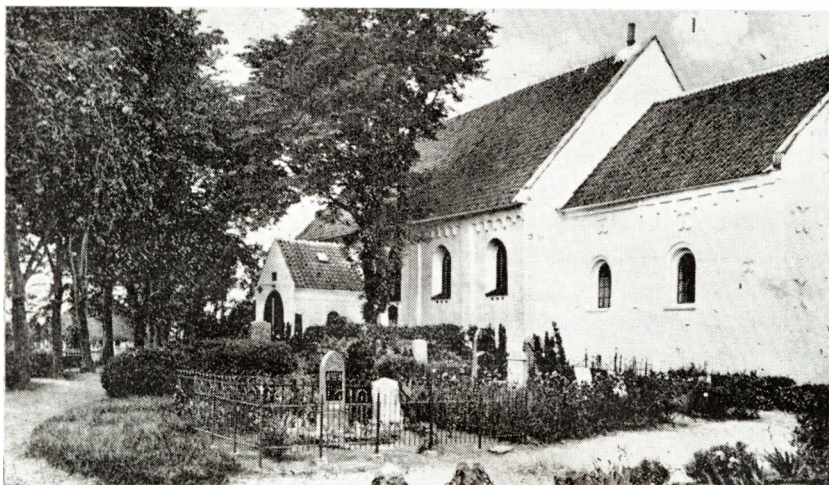
VENNEBJERG HERRED

grænser paa de to Sider til Land og paa de to andre til Vand. Mod Nord grænser det til Skagerak og mod Vest til samme Farvand, mod Syd til Børglum og mod Øst til Horns Herred,

Herredets samlede Areal udgør 40,178 ha og Indbyggerantallet udgør ca. 18,000.

I Herredet findes følgende Sogne: Skt. Hans-Skt. Olai, Ugilt, Sindal, Astrup, Bjergby-Mygdal, Uggerby, Horne Asdal, Tornby-Vidstrup, Skallerup-Vennebjerg, Rubjerg-Maarup, Jelstrup og Harreslev.

SKT. HANS-SKT. OLAI KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Skallerup, Vennebjerg, Harridslev, Rakkeby, Hæstrup, Ugilt, Taars, Vrejlev, Astrup, Bjergby og Vidstrup.

Skt. Hans Kirke

Skt. Hans Kirke, der er beliggende i Skt. Hans Sogn bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Syd. I Kirken er fundet en Del Kalkmalerier. — Den store, smukke Altertavle bærer et Maleri, der forestiller den korsfæstede Jesus med Johannes og Maria. — Prædikestolen er fra omkring 1600.

Skt. Olai Kirke, der er beliggende i Skt. Olai Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Syd. Kirken er ældgammel. Der er fundet en Del gamle Kalkmalerier. Den nye Altertavle bærer et Maleri. Prædikestolen er fra omkring Aar 1600. Den gamle Døbefont opbevares paa Nationalmuseet. Den nuværende Døbefont er af Sandsten.

HARALD EMIL FRITS LANGHOFF, Sognepræst, er født den 5. Juli 1884 som Søn af Oberstløjtnant Aleksander Langhoff og Hustru Hansine Poulina Christiane Marie Helene, født Langhoff. Gift 1912 med Kirsten Marie Christensen, født Vestergaard. Personel Kapellan ved Gunderup-Nøvling Menigheder 1910. Sognepræst for Jelstrup-Maarup Menigheder 1912. kaldet til Sognepræst for Skt. Hans og Skt. Olai Menigheder siden 1925. Formand for Kristelig Forening til Børns Rednings Udvalg i Hjørring Amt.

Astrup, der er beliggende i Skt. Hans Sogn, skal fordlum have været et kongeligt Slot. Slottet skal have staaet paa en Vold i et Kær med Grave om, og skulde da have bestaaet af et grundmuret Hus. Et Dokument fra 1406 kalder Gaarden Asældorph,

H. E. F. LANGHOFF,
Sognepræst.

senere kaldtes den Astorp og Aastorp. Gaarden var indtil Suverænitet et kongeligt Slot og tillige med de kongelige Herreder et kongeligt Len, som blev forlenet til Adelsmænd. Aastrup Len bestod før Reformationen af Vennebjerg og Jerslev Herreder.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Brugsforeninger, Mejerier, Jernbanestationer, Teglværk m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Skt. Hans og Skt. Olai Kommune bestaar af følgende Skoler: Bagterp Skole, Bagterp Privatskole, Bagterp Hede Skole, Gjurup Skole, Skisby Skole, Højene Skole, der er opført i 1907, Gaarestrup Skole og Fuglsig Mark Skole.

KRISTIAN HALKJÆR, Lærer, er født den 14. September 1889. Gift 1931 med Ida Margrethe Burcharth. Dimitteret 1910 fra Hjørring Seminarium, ansat som Lærer ved Højene Skole siden 1914.

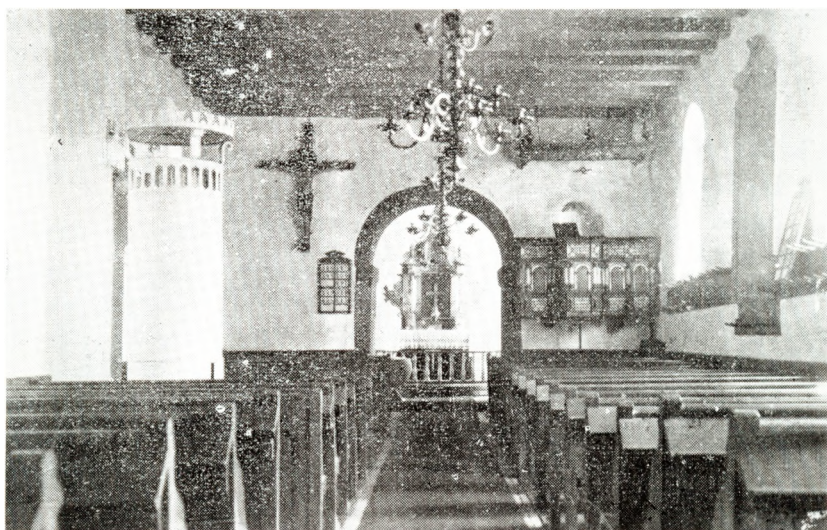
KR. HALKJÆR,
Lærer.

Medlemmer af Skt. Hans-Skt. Olai Sogneraad er følgende: Gaardejer K. Madsen, Formand, Husmand J. C. Nielsen, Gaardejer P. Jørgensen, Proprietær N. Bisgaard, Overportør N. C. Nielsen, Overportør C. M. Jensen, Husmand K. F. Jensen, Lærer J. Jensen, Gaardejer C. Rømer, Gaardejer S. Joh. Christensen, Gaardejer Chr. Christoffersen.

UGILT SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Astrup, Sindal, Hørmsted, Lendum og Taars.

Ugilt Kirke, der er beliggende i Ugilt Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Kirken har ogsaa haft et Taarn, men dette er nu nedbrudt i Højde med Skibet, saadan at det kom til at danne en Fortsættelse af dette. Altertavlen er fra omkring 1615. Prædikestolen er smukt stafferet. Døbefonten er af Granit. I Kirken har før i Tiden været flere Familiebegravelser. Tillige findes i Kirken et Par meget smukke Lysekroner samt et meget interessant Krucifiks fra omkring Aaret 1299.

CHRISTIAN THEODOR HOFFMANN-MADSEN, Sognepræst, er født den 5. Marts 1902 som Søn af Sognepræst Chr. Madsen og Hustru Ane Kirstine Margrethe Karmark, født Tonsgaard. — Dimitteret 1926 fra Københavns Universitet, kaldet til Sognepræst for Ugilt Menighed. — Formand for Menighedsraadet, Herreds - Repræsentant for Kirkesagens Venner, Bestyrelsesmedlem for Horne Højskole.

Ugilt Kirkes Indre.

HOFFMANN-MADSEN
Sognepræst.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Andelsmejerier, Brugsforeninger, Elektricitetsværk m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Ugilt Sogn bestaar af følgende Skoler: Ugilt Skole, der er opført i 1900 og udvidet med en Forskole, Lørslev Skole, der er udvidet med en Forskole, og Linderum Skole, der er opført i 1856 og udvidet med en Forskole i 1902.

CARL CHR. NIELSEN, Førstelærer, er født den 30. Juni 1887 som Søn af Gaardejer Jens Nielsen. Gift 1915 med Hulfred Andresdatter Nielsen, født Rosager. Dimitteret 1912 fra Skaarup Seminarium, ansat som Førstelærer ved Ugilt Skole siden 1917. Kasserer i Menighedsraadet.

MARIE ELISABETH CHRISTENSEN SORTFELDT, Lærerinde, er født den 14. Marts 1901 som Datter af Lærer Severin Christensen Sortfeldt og Hustru. Dimitteret 1927 fra Ranum Seminarium, Lærerinde ved Hurup Kommuneskole fra 1928—30, ansat som Lærerinde ved Ugilt Skole siden 1930.

KRISTEN PETERSEN HOLLESEN, Førstelærer, er født den 5 November 1870 som Søn af Dræningsmester Peter Chr. Hollesen og Hustru. Gift 1898 med Marie Nielsen. Dimitteret 1899 fra Winthers Seminarium i Silkeborg, ansat som Førstelærer ved Linderum Skole siden 1914. Tidligere Formand for Værgeraadet.

E. MARGRETHE MIKKELSEN, Lærerinde, er født den 7. Oktober 1882. Dimitteret 1904 fra Odense Seminarium, Lærerinde ved Brandstrup Skole fra 1904—05, Lærerinde ved Stokkemark Skole fra 1905—08. ansat som Lærerinde ved Linderum Skole siden 1922.

Linderum Brugsforening er oprettet den 31. Oktober 1902. Medlemsantallet er 145. Omsætningen var i 1932 ca. 110,000 Kr.

LARS HVARREGAARD, Uddeler, er født den 31. Oktober 1902. Ansat som Uddeler ved Linderum Brugsforening siden 1927.

Medlemmer af Ugilt Sogneraad er følgende: Gaardejer Chr. Ugilt, Formand, Husejer N. K. Kristensen, Gaardejer J. C. Pedersen, Proprietær G. Knudsen, Husmand L. C. Jensen, Gaardejer Chr. Mariegaard og Gaardejer Jørgen Jørgensen.

L. HVARREGAARD.
Uddeler.

SINDAL SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Ugilt, Astrup, Mygdal, Bindslev, Mosbjerg og Hørmested.

Sindal Kirke, der er beliggende i Sindal Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhuis, der ligger mod Nord. Kirken har gennem Tiderne gennemgaaet betydelige Ombygninger. Altertavlen, der er meget smukt udført, bærer et Maleri, der forestiller Kristus paa Korset. Prædikestolen, der bærer en Del adelige Vaabner, er fra omkring Aar 1600. Døbefonten er af Granit.

Sindal Stationsby Kirke, der er beliggende i Sindal Sogn, er Anneks til Sindal Kirke. Den bestaar foruden af Koret og Skibet af et meget smukt Taarn og er opført i Aaret 1910. Kirken, der er hvidkalket, bærer indvendig en Del Freskomalerier.

Baggesvogn nævnes allerede i det 15. Aarhundrede, da den ejedes af Matis Gjødse. Efter at have været i mange forskellige Slægters Besiddelse solgtes den

Baggesvogn.

i 1800 til Rigs greve Petter Fædder og i 1821 til Kongen. I den nyere Tid har den været ejet af Generalkonsul Pay, der i 1918 solgte den til Overretssagfører Aage Madsen. I 1919 ejedes den af Komponisten Haakon Schmedes, fra hvem den gik over til Dommerfuldmægtig Holger Hansen. Nuværende Ejer er J. A. Goth.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Vandværk, Jernbanestation, Mølle, Mejeri, Hotel, Elektricitetsværk, Brugsforening, Alderdomshjem, Spare- og Laanekasse, Bank, Postkontor m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Sindal Sogn bestaar af følgende Skoler: Sindal Skole, Sindal Forskole, Sindal Realskole, Fjelsted Skole, Agerled Skole og Bolleholt Skole.

Sindal Kommuneskole er opført i 1892. I Aarenes Løb er Skolen udvidet to Gange, idet der er bygget Gymnastiksal, Lærerbolig, Klasseværelser m. m. — Skolen har 5 Klasser, 3 i Hovedskolen og 2 i Forskolen, og ca. 185 Elever. Skolens første Lærer var O. P. Nielsen. — De nuværende Lærerkrafter bestaar af Førstelærer, Andenlærer og Forskolelærerinde.

Sindal Realskole er bygget 1907 og var

Sindal Kommuneskole.

Sindal Realskole.

— Bolleholt Skole er bygget 1900. Skolen er 2-klasset og har ca. 70 Elever.

N. JAKOBSEN,
Førstelærer.

NIELS JAKOBSEN, Førstelærer, er født den 19. Juni 1887 i Ulsted Sogn i Aalborg Amt som Søn af Husejer Anders Chr. Jakobsen og Hustru Ane Johanne, født Jensen. Gift 1915 med Ane Marie Christiansen. Dimitteret 1911 fra Johnstrup Seminarium. Lærer i Agerled fra 1914—25. Førstelærer i Sindal siden 1925. Kasserer for Sygekassen.

K. S. VESTERGAARD,
Skolebestyrer.

KRISTIAN SEJERSKILDE VESTERGAARD, Skolebestyrer, er født den 20. September 1898 som Søn af Husmand Jens Vestergaard og Hustru Marren, født Sejerskilde. Gift 1924 med Charlotte Christensen, Datter af Skovfoged Christensen. Aabybro. Dimitteret 1919 fra Ranum Seminarium, Lærer ved Fjerritslev Realskole fra 1921—30, Bestyrer ved Sindal Realskole siden 1930.

KRISTEN MIKKELSEN, Enelærer, er født den 10. September 1889. Dimitteret fra Norre Nissum Seminarium 1917. Enelærer ved Fjelsted Skole siden 1921.

JENS MATHIASSEN, Enelærer, er født den 29. Maj 1875 og gift 1905 med Margrethe Larsen. Dimitteret 1897 fra Ranum Seminarium, Andenlærer i Bælum fra 1899—1902, ved Geraa Skole 1902—25, Enelærer ved Agerled Skole siden 1925.

FERDINAND ANKJÆR MARINUS CLARUP, Enelærer, er født den 19. Februar 1886 og gift 1912

til at begynde med et Aktieselskab, der drev Skolen ved en Bestyrer. — Omkring 1913 overtoges Skolen af Skolebestyrer Wasmann, som ledede den til 1917. — Der var derefter forskellige Ejere, indtil Skolebestyrer Sejerskilde Vestergaard i 1930 overtog den. — Skolen har 7 Klasser, deraf 2 Forberedelses, 4 Mellem og 1 Real. Elevantallet er ca. 85. Foruden Bestyreren er der 5 Lærerkæfter.

Fjelsted Skole er bygget 1924. Skolen er 2-klasset og har 50 Elever. — Agerled Skole er bygget 1900. Skolen er 2-klasset og har ca. 70 Elever.

med Karen Kristine Mølbjerg. Dimitteret 1910 fra Skaarup Seminarium, Lærer i Allerup fra 1910—11, i Hallund fra 1911—12, i Lundegaard-Jetsmark fra 1912—13, i Kettrup ved Fjerritslev fra 1913—20, Enslærer ved Bolleholt Skole siden 1920.

Sindal tekniske Skole er oprettet i 1914. I 1932 oprettedes der en Klasse for Landboungdom og der deltog ca. 30 Elever. Skolen henhører under Sindal Haandværker- & Borgerforening og dens Bestyrelse består af:

Guldsmed Lindberg, Formand, Gartner Ejlersen, Kasserer, og Købmand P. Jacobsen.

Fielsted Skole.

Sindal Kæmnerkontor er oprettet i 1931. Kommuneskatten androg for Aaret 1932—33 ialt 130,682 Kr., Statsskatten ca. 12,000 Kr. Der er ca. 1000 Skatteydere i Kommunen. Skatteprocenten var 7,9 plus 1,1 i Kirkeskat, ialt 9. — Folkeregistret har til Huse i Kæmnerkontoret.

PEDER JACOBSEN, Kæmner, er født den 4. November 1880 i Skagen som Søn af Fisker Søren Jacobsen og Hustru Johanne, født Nielsen. Gift 1907. Kasserer for Sindal Elektricitetsværk siden 1917, i Bestyrelsen for Teknisk Skole, Kæmner i Sindal siden 1931.

Sindal Elektricitetsværk er oprettet i 1906 med A. K. Andersen som Bestyrer. Værket er et Interessentselskab og det leverer Lys og Kraft til selve Sindal By, men foruden den Strøm, det selv producerer, faar det Strøm fra Hjørring. — Forbruget i 1931 var ca. 100,000 kw. Værkets første Formand var Købmand Kjeld Kjeldsen, der sad som saadan i 22 Aar. Nuværende Formand er Gartner Ejlersen. Den øvrige Bestyrelse består af: Smedemester Jensen, Slagter Christensen, Møbelfabrikant P. C. Christensen og Købmand Jacobsen. Værket har 300 Interessenter.

PETER NIELSEN, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 23. Maj 1877 i Brønderslev som Søn af Fyrbøder Anders Nielsen og Hustru Marie, født Mikkelsen. Gift 1905 med Kristine Christensen. Maskinpasser siden 1907, i Brønderslev indtil 1916, i Frederikshavn indtil 1918, Elektricitetsværksbestyrer i Sindal siden 1918.

Sindal Alderdomshjem er oprettet i 1917. Det har Plads til 8 Beboere. Hjemmets Formand er Isenkræmmer A. Th. Petersen og dets Økonoma er Fru Karoline Andersen.

Hvilehjemmet i Sindal er oprettet den 1. November 1931, idet Diakon Andersen da købte Villaen Sofieallé 1 og omdannede denne til nævnte Brug. I Sommeren

1932 udvidedes Hjemmet med en Tilbygning. Det er beregnet som Hjem for ældre og svagelige Personer og der er Plads til ca. 20 Patienter.

ALFRED ANDERSEN, Diakon, er født den 15. Septbr. 1900 i Brønderslev som Søn af Gaardejer A. P. Andersen og Hustru Kirstine. Gift 1931 med Cecilie Christensen. Paa Diakonkolen 1926, afsluttende Eksamen 1930, paa Nyborg Sygehus fra April 1927—Maj 1928, paa Sindssygehospitalet i Nykøbing S. fra Maj 1928—1. April 1929, ved Kuranstalten i Hald fra 1. April 1929—1. Novbr. 1929, ved Seden Optagelseshjem fra Oktbr. 1930—April 1931, Leder af Hvilehjemmet i Sindal siden 1931.

Sindal Apotek er oprindeligt oprettet som Hjælpeapotek til Hjørring Apotek. I 1892 købte Apoteker Niels Tobias Nielsen en 2-Etages Bygning og da Apoteker M. Møller i 1903 fik Bevilling til det selvstændige Apotek, købte han Ejendommen og indrettede heri, efter ministeriel Tilladelse, det nuværende Apotek. Ejendommen udvidedes med et Sidehus, hvori indrettedes Laboratorium m. m. Stuen benyttes som Apotek og Førstesalen som Privatlejlighed. Apoteket har Haandkøbsudsalg i Lendum, Tversted og Bindslev m. m. Apoteket har ligeledes Leverancen til den distribuerende Læge i Bindslev.

I. K. HANSEN,
Apoteker.

IVAR KRISTIAN HANSEN, Apoteker, er født den 31. Juli 1873 i Ørskov i Snejbjerg Sogn som Søn af Tømrermester Christoffer Hansen og Hustru Mette Kathrine, født Christensen. Gift 1903 med Johanne Dalin, Datter af Stationsforstander Dalin i Uldum. Discipel paa Mariager Apotek fra 1. August 1891 til Medhjælpereksamen i 1895, i Uldum fra 1896—97, Kandidat-eksamen 1898, konditionerede i Uldum fra 1899—1903, paa Skt. Hans Apotek i Odense fra 1903—10, paa Svaneapoteket i Vejle fra 1910—19, paa Ægirs Apotek i København fra 1919—24, nu Apoteker i Sindal. Formand for Danmarks Apotekerforenings Aalborg-Hjørring Kreds siden Oprettelsen i 1932, Formand for Sindal Haandværker- og Borgerforening, Formand for Røde Kors' Afdeling i Sindal, Kasserer for Sindal Menighedsraad, Kirkeværge og Medlem af Bestyrelsen for Spare- og Laanekassen for Sindal og Omegn.

Spare- og Laanekassen for Sindal og Omegn er stiftet i 1895 med en Garantikapital paa 3000 Kr. Dens Indskud andrager ca. 1 Million Kr. Kassens Bestyrelse bestaar af: P. K. Nielsen, Sønderkov, Gaardejer Olesen, Fauersholt, Malermester Jul. Petersen, Apoteker Hansen, Gaardejer Chr. Houmann, Gaardejer Chr. Skrubeltrang, Bindslev, Gaardejer J. Studsholt og Sogneraadsformand E. Mikkelsen, Hørmested.

Sindal Bank er stiftet den 18. Maj 1911. Virksomheden begyndte 10. Oktober s. A. Aktiekapitalen er paa 200,000 Kr. Reserverne andrager 113,000 Kr. og Balancen pr. 1. December 1932 udgjorde 1,945,000 Kr. Den overordnede Ledelse af Bankens Anliggender er hos Bestyrelsen, som foruden af Repræsentantskabets Formand bestaar af to Medlemmer af Repræsentantskabet. Formanden for Repræsentantskabet er tillige Formand i Bestyrelsen.

OLAF EINER WEIS FOGH, Bankdirektør, er født den 3. September 1891 som Søn af Stationsforstander R. M. Fogh i Vraa og Hustru Marie. Uddannet paa Dommerkontoret i Skive, i Banken i Mariager, i Landbosparekassen i Randers og i Banken i Vraa. Bogholder i Vraa Bank fra 1. Juli 1916—31. December 1916, Bankdirektør i Sindal siden 1. Januar 1917.

Sindal Brugsforening er oprettet i 1888. Den har ca. 240 Medlemmer og en Omsætning paa ca. 107,000 Kr. Dens Formand er Martinus Petersen og dens Uddeler er Peter Christensen.

C. S. ØSTERGAARD,
Postmester.

CHRISTEN SANDGAARD ØSTERGAARD, Postmester, er født den 14. September 1877 som Søn af Urmager Jens Østergaard og Hustru Elisabeth, født Valeur. Gift 1907 med Anna Marie Harmsen. Indtraadte i Postvæsenet 1. Oktbr. 1893, Postekspedient 1. Juni 1904, Tjeneste under den internationale Kommission i Sønderjylland og 20. Maj udnævnt til Postkontrolør af 2. Grad i Tønder, siden 1. April 1926 Postmester i Sindal. Formand for Sønderjydsk Forening for Sindal og Omegn.

J. FIBIGER HANSEN,
Læge.

AXEL NORDENTOFT NIELSEN, Læge, er født den 27. Marts 1890 i Thisted som Søn af Tandlæge Joh. M. Nielsen og Hustru Cathrine, født Nordentoft. Gift 1926 med Ellen Rasmussen. Læge ved Dronninglund Sygehus fra 1929—30, ved Kolding Sygehus fra 1930—31, ved Holstebro Sygehus 1931. Læge i Sindal siden 1. September 1931. Formand for Sundhedskommissionen.

JOHANNES FIBIGER HANSEN, Læge, er født den 24. Juni 1901 som Søn af Manufakturhandler Frederik Hansen og Hustru Karen, født Fischer Nielsen. Gift 1931 med Inger Jensen. Cand. med. og chir. 1928, gjort Tjeneste ved Randers og Hjørring Sygehuse i Aarene 1928—31, siden 1. Februar 1931 praktiserende Læge i Sindal.

JOHANNES VILHELM HARBOU, Dyrslæge, er født den 4. Marts 1888 som Søn af Oberst H. W. Harbou og Hustru Sophie, født Dahlerup. Gift 1915 med Maria Kastrup. Student 1906, Officer 1909, Dyrslæge 1927, praktiseret i Klejstrup ved Hobro fra 1927—30, siden 1930 Dyrslæge i Sindal.

KAREN MARIE POULSEN, Distriktsjordemoder, er født den 3. Marts 1887 i Asaa som Datter af Sparekassebestyrer Jens Chr. Jensen og Hustru Johanne Kirstine, født Hansen. Jordemodereksamen 1917, Distriktsjordemoder i Flauenskiold fra 1921—25, i Sindal siden 1925.

Medlemmer af Sindal Sogneraad er: Gaardejer M. Rømer, Formand, Lærer A. Clarup, Gaardejer M. Christensen, Isenkræmmer A. Pedersen, Husmand M. Andersen, Proprietær B. Mølgaard og Gaardejer N. Vestergaard.

ASTRUP SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Sindal, Mygdal, Bjergby, Vidstrup og Ugilt.

Astrup Kirke, der er beliggende i Astrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Syd. Altertavlen, der er fra Nutiden, forestiller Jesu Opstandelse. Prædikestolen, der er meget smukt udført, bærer en Del Vaabner. Døbefonten er af Granit. I Kirken stod fordem en Del Kister med Ligene af adelige Personer, disse er nu nedgravet paa Byens Kirkegaard.

Bøgsted, der oprindelig var en Samling af Gaarde af samme Navn, skal efter Dokumenter være oprettet som Hovedgaard i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede. Borggaarden bestod i 1769 af 3 Fløje af Grundmur. Nu bestaar Gaarden af 1 Hovedfløj i 2 Etager med en stor imponerende Kvist og 2 Sidefløje. Gaardens nuværende Ejer er Godsejer Johan Pommerencke.

JOHAN POMMERENCKE, Godsejer, er født den 20. Marts 1891 som Søn af Sognepræst A. F. Pommerencke og Hustru. Gift 1920 med Johanne Sørensen. Ejer af Bøgsted.

Endvidere findes i Sognet følgende: Mejerier, Brugsforening, Mølle m. m. Skolevæsenet i Astrup Sogn bestaar af følgende Skoler: Astrup Skole, der er

Klastrup Skole.

opført 1899, Klastrup Skole, der er opført 1889, Borrisholt Skole og Sønderskov Skole, der er oprettet 1896 og udvidet i 1910 med en Lærerindebolig.

WALDEMAR SEVERIN CHRISTOFFERSEN, Førstelærer, er født den 24. Marts 1886. Gift 1917 med Emma Rahbech. Dimitteret 1912 fra Hjørring Seminarium, ansat som Førstelærer ved Astrup Skole siden 1912. Formand for Blaa Kors og for Menighedsraadet.

ELNA MARGRETHE ANDERSEN, Lærerinde, er født den 29. September 1907. Dimitteret 1931 fra Københavns Forskoleseminarium, ansat som Lærerinde ved Astrup Skole siden 1931.

V. CHRISTOFFERSEN,
Førstelærer.

E. M. ANDERSEN,
Lærerinde.

A. STEFFENSEN,
Lærer.

AKSEL STEFFENSEN, Lærer, er født den 5. Februar 1895. Dimitteret 1917 fra Hjørring Seminarium, ansat som Enelærer ved Klastrup Skole siden 1924. Organist ved Astrup Kirke, Medlem af Menighedsraadet, Formand for Kirkeligt Samfund i Astrup Kreds, Stifter og Leder af Sangkoret „Harpen“ i Astrup.

PEDER CHR. NIELSEN, Lærer, R. af D., er født den 17. December 1867 som Søn af Murer og Landmand Niels Mariin Petersen og Hustru. Gift 1900 med Oline Kathrine Jensen. Dimitteret 1888 fra Blaagaards Seminarium, ansat som Enelærer ved Sønderskov Skole siden 1896. Administrerende Bogholder i Sindal Sparekasse, Formand for Centralforeningen af Sygekasser i Hjørring Amt, Formand for Fortsættelsessygekassen i Hjørring Amt, Medlem af Forretningsudvalget for de samvirkende Sygekasser m. m., Medlem af Statens Sygekassenævn, Medlem af Provsti-Udvalget for Vennebjerg Herreds Provsti.

Medlemmer af Astrup Sogneraad er følgende: Gaardejer Jens Mikkelsen, Formand, Mejeribestyrelse C. C. Andersen, Husmand Chr. L. Pedersen, Gaardejer J. C. Nielsen, Smedemester V. Jensen, Parcellist Karl Rasmussen og Husmand Th. Chr. Pedersen.

BJERGBY-MYGDAL KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Asdal, Tornby, Skt. Olai, Astrup, Uggerby, Bindselev og Sindal.

Bjergby Kirke, der er beliggende i Bjergby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristi Opstandelse. Prædikestolen, der er smukt udført bærer en Del adelige Vaabner. Døbefonten er af Granit.

Mygdal Kirke, der er beliggende i Mygdal Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Kapel samt et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Prædikestolen og Altertavlen er ganske almindelige. Døbefonten er af Granit. Det smukke imponerende Kapel, der ligger mod Nord, skal oprindeligt have været Gravkapel for Lungerne til Odden.

Hovedgaarden Odden, der er beliggende i Mygdal Sogn, er en bekendt gammel Gaard, som forud længe var i Slægten Lunges Eje. Hvor gammel Gaarden egentligt er vides ikke, men den nævnes i et Dokument fra 1325, da den tilhørte Jens Nielsson de Od. 1454 nævnes Hr. Oluf Lunge. Gaarden er bygget paa den nordligste Spids af et lavt Højdedrag, der skyder sig frem mellem Lavning og Eng, paa begge Sider omklamret af smaa Bække. Gaarden bestaar nu foruden af et Par Smaahuse kun af 2 Fløje i sengotisk Stil med 3 Fod tykke Mure, begge i 2 Stokværk. Et Patriarkalkors pryder den søndre Fløj. Af disse synes den østre at være opført i Ove Lunges Tid, den søndre muligvis af hans Søn Kristoffer Lunge. Gaarden skal foruden disse 2 Fløje have haft en nordre, der var i 2 Stokværk, men noget lavere end de to andre, og en vestre Fløj i et Stokværk.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Mejerier, Brugsforeninger, Fattiggård, Elektricitetsværk, Vandværk, Sparekasse, Teglværk m. m.

Skolevæsenet i Bjergby-Mygdal Kommune bestaar af følgende Skoler: Bjergby Skole, der opført i 1847 og udvidet i 1900, Snevre Skole, der er ombygget i 1918, Mygdal Skole, der er opført i 1876, og Træholt Skole.

C. RASMUSSEN, Førstelærer, er født den 3. Juli 1885. Dimitteret 1907 fra Ribe Seminarium, ansat som Førstelærer ved Bjergby Skole siden 1910.

R. JENSEN,
Førstelærer.

RASMUS JENSEN, Førstelærer, er født den 19. Oktober 1873 som Søn af Husmand Rasmus Jensen og Hustru Else, født Jensdatter. Gift 1900 med Johanne Elisabeth Jensen. Dimitteret 1898 fra Jellinge Seminarium, ansat som Førstelærer ved Mygdal Skole siden 1902.

INGER JOHANNE CHRISTINE NIELSEN, Lærerinde, er født den 9. Juni 1876. Dimitteret 1905 fra Vejle Seminarium, ansat som Lærerinde ved Mygdal Skole siden 1908.

I. J. C. NIELSEN,
Lærerinde.

Medlemmer af Bjergby-Mygdal Sogneraad er følgende: Gaardejer P. Thirup, Formand, Gaardejer M. Pedersen, Gaardejer J. Jørgensen, Niels Houbak, Jeppe Jepsen, Alfred Jensen, Kr. Krøyholt, Alfred Larsen, Kr. Vestergaard, Mikkel Steffensen og Niels Larsen.

UGGERBY SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Bindslev, Mygdal og Asdal. Uggerby Kirke, der er beliggende i Uggerby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Syd. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Jesus med Barnet. Prædikestolen, der er fra Nutiden er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit. Kirken har i sin Tid haft et Taarn, men dette er nu nedrevet.

Skolevæsenet i Uggerby Sogn bestaar kun af en Skole, nemlig Uggerby Skole, der er opført i Aaret 1897.

Endvidere findes i Sognet følgende: Elektricitetsværk, Brugsforening, Mejeri, Redningsstation samt en Del Gaarde.

Medlemmer af Uggerby Sogneraad er følgende: Gaardejer J. Villadsen, Formand, Husejer Nielsen Gøgsig, Husejer Chr. Jensen Uggerhøj, Husejer J. Sørig, Husejer Chr. L. Christiansen, Gaardejer Chr. Vinther, Slagter S. Andersen, Chr. Christiansen, P. Pars Olsen, Sognefoged Peter Møller og P. Gran Chrstiansen.

HORNE-ASDAL KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Bjergby, Tornby, Mygdal og Uggerby.

Horne Kirke, der er beliggende i Horne Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus i Getsemane. Prædikestolen, der er fra ca. 1590, bærer nogle ganske interessante Indskrifter. Døbefonten er af Granit.

Asdal Kirke, der er beliggende i Asdal Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller den Korsfæstede. Prædikestolen, der skal være opsat af daværende Ejer af Asdalgaard Otte Banner, er et ganske interessant Arbejde. Døbefonten er af Granit.

Hirtshals Kirke, der er beliggende i Horne Sogn, er Anneks til Horne Kirke. Den bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn, der ligger mod Vest. Kirken er opført i 1908.

Asdalgaard, der er beliggende i Asdal Sogn, er en meget gammel Hovedgaard, som allerede nævnes i det 13. Aarhundrede. Gaardens Hovedbygning bestaar nu af

et Stokværk med Kvieste. Men i fordums Tid skal den have været ikke saa lidt større, idet den da skulde have bestaaet af en Hovedbygning med 2 Fløje samt af 2 meget høje Taarne, men af dette er nu intet tilbage.

Horne Højskole er oprettet i 1891. Forud var der gjort et stort Arbejde blandt I. M.s Venner i Vendsyssel og Hanherred for at skaffe

Parti fra Hirtshals.

Penge til at opføre Højskolen for. Der indkom ca. 10,000 Kr., som den Gang var mange Penge. Skolen begyndte sin Virksomhed i November 1891 med 17 Elever og 17,000 Kr.s Gæld. Den havde 2 fast ansatte gifte Lærere og en fast ansat Lærerinde samt den daværende Forstander og hans Hustru. I 1906 havde Skolen betalt sin Begyndelsesgæld. Senere hen var der Underskud igen samt en Del indre Gnidninger, og dette vakte en Del Uro blandt Bestyrelsen og blandt Skolens Vennekreds. Der stilledes et bestemt Forlangende om Tegning af en vis, tidsbegrænset Garantium hos Venner, der maatte have fornøden Kærlighed og Tillid til dens Fremtid. Gik Tegningen ikke i Orden indenfor et fastsat Tidsmaal, vilde Styrelsen søge Skolen afhændet snarest muligt. Under Forudsætning af Garantitegningens Berigtigelse vilde Styrelsen opsigte det samlede Lærerpersonele og selv træde tilbage. — Den ny Bestyrelse, der skulde vælges af de eventuelle Garanter, maatte saa selv tage Sagen i Hænde. Og saaledes skete det. — Højskolen er i 1923 gennemgaaet en større Udvidelse, thi der kommer stadig flere og flere Elever. Lærerpersonelet bestaar foruden af Forstanderparret af 7 Lærere og Lærerinder.

N. J. BLOMGREN,
Forstander.

NIELS JOSEF BLOMGREN, Forstander, er født den 13. September 1890. Dimitteret 1926. Lærer ved Faarevejle Højskole fra 1915—23, Lærer ved den udvidede Højskole i Haslev fra 1923—29, ansat som Forstander ved Horne Højskole siden 1929.

THOMAS CHR. HOLM, Landbrugskandidat, er født den 27. April 1883. Dimitteret 1923 fra Landbohøjskolen, tidligere Lærer ved Ribe Mælkerskole, ansat som Landbrugskandidat ved Horne Højskole siden 1914.

TH. CHR. HOLM,
Landbrugskandidat.

Skolevæsenet i Horne-Asdal Kommune bestaar af følgende Skoler: Horne Skole, der er opført i 1860, Hirtshals Skole, Asdal Skole, der er opført ca. 1850 og Allingsdam Skole, der er oprettet i 1876.

CHR. HANSEN,
Forstelærer.

CHR. HANSEN, Forstelærer, er født 1871. Dimitteret 1891 fra Skaarup Seminarium. Lærer i Sandbjerg fra 1891—94, i Vonsild fra 1894—95, i Klit-huse fra 1895—99, i Astrup fra 1899—1904 og i Sindal fra 1904—32, ansat som Forstelærer ved Horne Skole siden 1932.

PETER THIRUP, Lærer, er født den 11. Aug. 1903 i Horne. Dimitteret 1924 fra Nørre Nissum, ansat som Andenlærer ved Horne Skole siden 1932.

ANINE THOMSEN, Lærerinde, er født den 17. Juni 1897 i Sejlstrup Sogn. Dimitteret 1929 fra Haslev Seminarium, ansat som Lærerinde ved Horne Skole siden 1931.

B. J. UGGERHØJ,
Lærer.

JENS CHR. JENSEN, Lærer, er født den 16. Februar 1895. Dimitteret 1918 fra Ranum Seminarium. Andenlærer ved Lyngaa Skole, ansat som Lærer ved Asdal Skole siden 1923.

BERTEL JOH. UGGERHØJ, Lærer, er født den 11. April 1892. Dimitteret 1914 fra Hjørring Seminarium, ansat som Lærer ved Allingsdam Skole siden 1916. Formand for Menighedsraadet.

Hirtshals Fyr.

Hirtshals Fyr er oprettet 1863 med fast Linseapparat og roterende Forstærkningsprismer. Fyrbygningens Højde er 35 m. I 1877 oprettedes Taagesignalstation med kaloriske Maskiner. I 1878 indrettedes Bifyret til Signaler for Is, som om Dagen afgives ved Hjælp af sorte Farver, der udhænges paa Taarnets hvidmalede Flade.

I 1888 erstattedes den ene af de kaloriske Maskiner med en Dampmaskine. I 1914 blev Fyret forsynet med en Petroleumsglødenetsbrænder og forandret til fast Fyr med Blink. Lysstyrken er 16,000 HS. for den faste Linse og 68,000 HS. i Blinket. — Samtidig blev Sirenen nedlagt ved Fyret og flyttet til en udskudt Station. Ved Nyanlæggelsen blev den forandret til Motordrift og forsynet med to Horn. — Ved Fyret har Statstelegrafvæsenet en Signalstation.

CARL WALDEMAR FIEDLER, Fyrmester, DM., er født den 6. Januar 1870 som Søn af Skibsfører H. Nielsen Fiedler og Hustru. Gift 1903. Tidligere ved Hanstholm Fyr fra 1900—21, ved Rubjerg Knude Fyr fra 1921—25, ved Kjelnor Fyr paa Langeland fra 1925—28, ansat som Fyrmester paa Hirtshals Fyr siden 1928.

MADS CHR. DAM ANKJÆR, Fyrassistent, er født den 25. August 1890. Gift 1918 med Mathilde Ankjær. Maskinisteksamen 1911 fra København Maskinmester i Dampskibsselskabet L. H. Carl, ansat som Fyrassistent ved Hirtshals Fyr siden 1924

NIELS SAMUEL, Fyrpasser, er født den 20. September 1900. Ansat som Fyrpasser ved Hirtshals Fyr siden 1925.

C. W. FIEDLER,
Fyrmester.

M. CHR. D. ANKJÆR,
Fyrassistent.

N. SAMUEL,
Fyrpasser.

AAGE VESTER, Læge, er født den 10. November 1897 som Søn af Gaardejer Jens Vester og Hustru Ane Marie, født Sørensen. Gift 1929 med Karen Margrethe Andersen. Praktiserende Læge i Hirtshals siden 1927.

ANNA NIELSEN, Distriktsjordemoder, er født den 7. Marts 1877. Jordmodereksamen 1905.

ansat som Distriktsjordemoder i Hirtshals siden 1923.

A. NIELSEN,
Distriktsjordemoder.

NOOMI CATHRINE JENSEN, Centralbestyrerinde, er født den 12. Marts 1893 i København som Datter af Fyrmester J. Johnsen og Hustru Anna Marie, født Petersen. Centralbestyrerinde i Hirtshals.

N. C. JENSEN,
Centralbestyrerinde.

Medlemmer af Horne-Asdal Sogneraad er følgende: Gaardejer A. Kr. Andersen, Formand, Fisker W. Rimmen, -Gaardejer Chr. J. Christensen, Postbud Chr. Nielsen, Købmand Otto Larsen, Husmand S. Rimmen, Tømrer Chr. P. Jensen, Gaardejer M. Kr. Nielsen Krag, Installatør O. R. Hall, Husmand Anton Thomsen og Lærer S. Olesen.

TORNBY-VIDSTRUP KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Horne, Bjergby, Skallerup og Skt Olai.

Tornby Kirke, der er beliggende i Tornby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn, Vaabenhus og et lille Apsis. Altertavlen, der er ret gammel, bærer en Del Figurer. Prædikestolen, der er fra Nutiden, er ganske tarveligt udstyret. Døbefonten er af Granit. I Koret er fundet nogle ganske interessante Kalkmalerier. Til lige findes i Kirken en meget smuk Lysekrone.

Vidstrup Kirke, der er beliggende i Vidstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus velsigner Børnene. Prædikestolen er gammel og meget smukt udskaaret. Døbefonten er af Granit.

Skolevæsenet i Tornby-Vidstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Tornby søndre Skole, Tornby nordre Skole, Vidstrup Skole og Vidstrup Forskole.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Brugsforeninger, Jernbanestation, Badehotel, Mejerier, Signalstation og Redningsstation samt en Del Gaarde.

Medlemmer af Tornby-Vidstrup Sogneraad er følgen-

Tornby Kirkes Indre.

de: Gaardejer S. N. Jensen, Formand, Gaardejer L. Knudsen, Gaardejer V. Nielsen, Husmand C. E. Jensen, Gaardejer Chr. Dalsgaard, Gaardejer Chr. Madsen, Husejer Hans Nielsen, Husejer Th. Thomsen og Johan Dahl.

SKALLERUP-VENNEBJERG KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Maarup, Skt. Hans, Skt. Olai, Vidstrup, Tornby, Rubjerg, Jelstrup og Harridslev.

Skallerup Kirke, der beliggende i Skallerup Sogn bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn, Sakristi og Vaabenhus. Kirken er en gammel og interessant Bygning. Den er i Tidens Løb underkastet mange Forandringer, saadan at den nu staar i en hel anden Skikkelse end forhen. I Kirken har man fundet ganske interessante Kalkmalerier. Alterbordet er af Granit. Den smukke Fløjaltertavle er fra ca. 1602. Prædikestolen er smukt udskaaret. Døbefonten er af Granit.

Vennebjerg Kirke, der er beliggende i Vennebjerg Sogn bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn, Sakristi og Vaabenhus. — Kirken, der er højt beliggende, bruges tillige som Sømærke. Altertavlen er et Maleri, der forestiller Kristus bærer Koret. Prædikestolen er smukt udskaaret. Døbefonten er af Granit. Tillige findes der i Kirken en smuk Malmlysekrone.

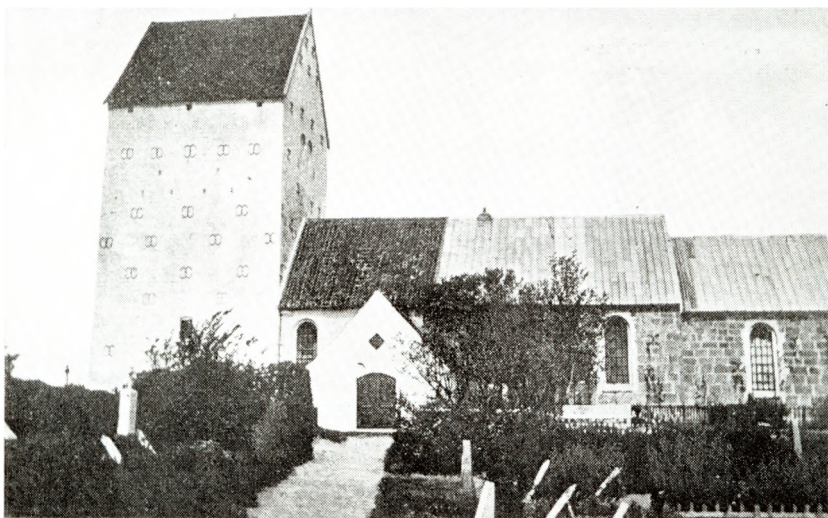
ARNOLD BERNHARD CHARLES HALD, Sognepræst, er født den 30. Maj 1904 som Søn af Murer Niels Peter Christensen og Hustru Johanne Marie Kirstine, født Nielsen. Cand. theol. Februar 1932, kaldet til Sognepræst for Skallerup-Vennebjerg Menigheder. Formand for Menighedsraadet og Skolekommissionen.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Brugsforeninger, Mejerier, Mølle, Teglværk, Jernbanestation m. m.

Skolevæsenet i Skallerup-Vennebjerg Kommune bestaar af følgende Skoler: Sønderlev Skole, Nørlev Skole, Vennebjerg Skole og Nørre Harridslev Skole.

Vennebjerg Mølle, der er beliggende i Vennebjerg Sogn, er opført i Aaret 1862. Møllen, der er en hollandsk Mølle, kan ses viden om i Kommunen, idet den ligger

paa et Højdedrag. — Den ejes og drives af Møller N. Chr. Paulsen.

Vennebjerg Kirke.

NIELS CHRISTIAN PAULSEN, Møllecejer, er født den 13. September 1874 i Vennebjerg Mølle som Søn af afd. Møllebygger Paul Nielsen og Hustru Else Margrethe, født Clausdatter. Eier af Vennebjerg Mølle.

Skallerup Brugsforening er oprettet 1904. — Formand er Gaardejer Lars Andersen, Vennebjerg.

Omsætningen var i 1933 ca. 365,000 Kr., iberegnet Kolonial, Korn, Foderstoffer og Manufakturvarer. — Foreningens Uddeler er I. H. Iversen.

IVER HERMAN IVERSEN, Uddeler, er født d. 12. Marts 1887 i Hejnsvig som Søn af Murermester Jens Chr. Iversen og Hustru Marie, født Jensen. Gift 1910 med Inger Jacobsen. Ansat som Uddeler ved Skallerup Brugsforening siden 1910.

Vennebjerg Mølle.

I. H. IVERSEN,
Uddeler.

Vennebjerg Brugsforening er oprettet i 1902. Medlemsantallet er ca. 130. Formand er Gaardejer Mads Chr. Nielsen. Omsætningen er ca. 100,000 Kr., iberegnet Kolonial, Manufaktur, Korn og Foderstoffer. Foreningens Uddeler er N. Søndergaard Jensen.

NIELS SØNDERGAARD JENSEN, Uddeler, er født den 6. Oktbr. 1903 som Søn af Skrædermester Anton Jensen og Hustru Thomine, født Jensen. Gift 1932 med Ninna Nielsen. Ansat som Uddeler ved Vennebjerg Brugsforening siden 1932.

N. S. JENSEN,
Uddeler.

Andelsmejeriet „Vennebjerg“ er opført 1923. Mejeriets Formand er N. C. Krosgaard, der har været Formand siden 1923. Der behandles årligt ca. 2 Millioner kg Mælk. Mejeriets Bestyrer er P. H. Steffensen.

Andelsmejeriet „Vennebjerg“.

PEDER H. STEFFENSEN, Bestyrer, er født den 3. Februar 1893 som Søn af fhv. Skovfoged Steffen Andersen og Hustru Mette Marie, født Nielsen. Gift 1927 med Anna Marie Simonsen. Mejerielever 1910. Uddannet paa Højskole og Mælkeriskole samt i Schweiz.

CARL CHR. JENSEN, Tømrer- og Snedkermester, er født den 13. Au-

gust 1898 som Søn af Møllejer Jens Jensen og Hustru Maren Kristine, født Christensen. Gift 1922 med Magdalene Petersen. Uddannet som Tømrer og Snedker, nedsat sig som Tømrer- og Snedkermester i Vennebjerg i 1925.

LARS JENSEN, Smedemester, er født den 12. November 1896 i Vennebjerg som Søn af Gaardejer Niels Chr. Jensen og Hustru Johanne, født Nielsen. Gift 1925 med Elise Petersen. Uddannet som Smed, nedsat sig som Smedemester i Vennebjerg.

LAURA SOFIE CAROLINE SØRENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 21. Marts 1884 i Skallerup som Datter af J. P. Sørensen og Hustru Jordemoder Johanne Kirstine S. Jordemodereksamen 1905, ansat som Distriktsjordemoder i Skallerup.

C. CHR. JENSEN,
Snedkermester.

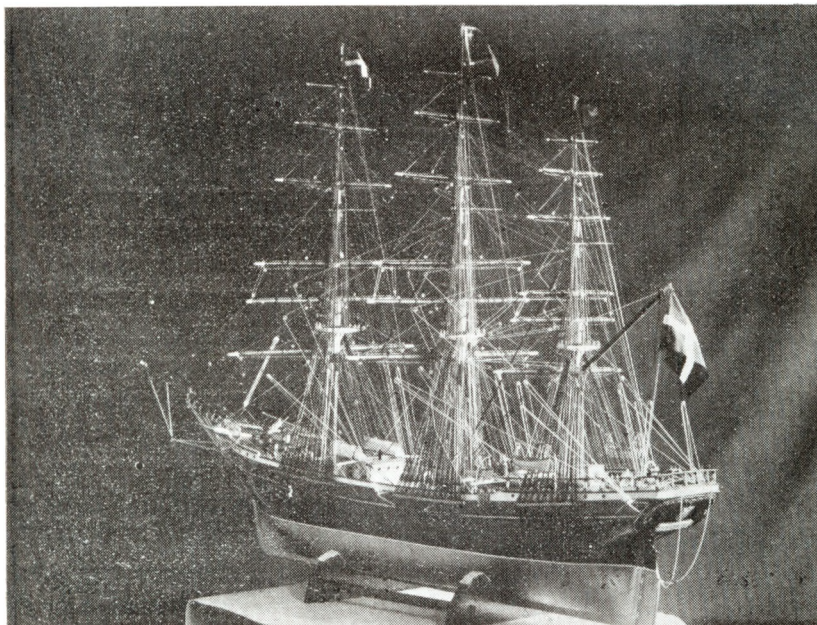
Medlemmer af Skallerup-Vennebjerg Sogneraad er følgende:

Husmand P. Jensen, Formand, Husmand T. Bak, Muremester C. B. Madsen, Proprietær A. N. Staved, Husmand M. P. Jensen, Husmand C. N. Andersen, Gaardejer Chr. Jensen, Gaardejer Frederik Frederiksen og Husmand Kristian Madsen.

RUBJERG-MAARUP KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Vennebjerg, Jølstrup, Børglum, Lyngby og Skallerup.

Rubjerg Kirke, der er beliggende i Rubjerg Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn, der ligger mod Vest. Kirken er opført i 1903—04 med Benyttelse af den gamle Kirkes Materiale. Kirkens Inventar, som bestaar af en gammel Prædikestol og Altertavle samt Døbefonten, der er af Granit, er fra den gamle nedrevne Kirke.

Maarup Kirke, der er beliggende i Maarup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Syd. Kirken skal i fordums Tid have haft et Taarn, men dette er nu forsvundet.

Skibet fra Lønstrup Kirke.

Lønstrup Kirke. Da Havet gennem Tiderne har taget den Del af Maarup Sogn, der laa uden for den gamle Kirke og til lige har gjort den nærmeste Egn ufrugtbar ved Klitdannelser blev den gamle Maarup Kirke ensom og i Forhold til Sognets nuværende Bebyggelse afsides beliggende. Lille og brøstfældig som den var, rejste sig naturligt blandt Beboerne Øn-

N. M. LARSEN,
Sognepræst.

sket om en ny Sognekirke nærmere mod Byen Lønstrup. I Aaret 1918 blev der nedsat et Udvalg til at arbejde for Kirkens Opførelse og i 1926 blev Grundstenen nedlagt. Der var da af Beboere og Sommergæster indsamlet 17,000 Kr. og af Statens Midler bevilget 62,500 Kr. til Kirken. Indvielsen fandt Sted 1928. Kirken er bygget i nyromansk Stil og opført af Arkitekterne Valdemar Schmidt, København, og Charles Jensen, Nørresundby. Bygningsmaterialet bestaar af flammede Munkesten. Taget er tækket med Tagsten. Kirken er meget rummelig med 160 Siddepladser. Den har Vaabehus i Taarnrummet mod Vest. Foruden Koret og Skibet, der er ud i eet, findes Apsis, der har Præste- og Daabsværelse. Over Vaabehuset er Pulpitur, hvor Orgelet er anbragt. Kirkens Indre er sjældent smukt ved de ejendommelige dobbeltkrydsede Hvælvinger, hvis opadstræbende Linier sammen med det forgyldte Kors med Kristi Monogram paa Alteret er vel egnet til at stemme Sindet til Andagt og Højtid. To svære Malmkroner er anbragt i Kirkens Skib, imellem disse hænger et meget smukt Sejlskib, forarbejdet med megen Snille af en forhenværende Skibsfører. Døbefonten, er den gamle Døbefont fra Maarup Kirke, den er anbragt i Koret paa den modsatte Side af Prædikestolen. Kirkens Ydre mangler noget af Helhedsindtrykket, nemlig et Taarn. Dette er kun ført op i Taghøjde, og Kirken vil først blive betragtet som fuldført, naar Taarnet er ført op i sin fulde Højde. Omkring Kirken er der Kirkegaard. — I Vaabehusets Indre er anbragt en Mindetavle over de omkomne engelske Sømænd fra de tre første Krigsskibe fra Aarene 1808—11. Paa den gamle, fattige Kirkegaard ligger ca. 200 af de omkomne Sømænd begravet.

NIELS MARTINUS LARSEN, Sognepræst. er født den 13 Marts 1901 i København som Søn af Togfører Lars Chr. Larsen og Hustru Anine, født Nielsen. Gift 1931 med Ingeborg Marie Matzen. Student 1920 fra Randers, cand. theol. Januar 1931, kaldet til Sognepræst for Rubjerg-Lyngby Menighed 1931. Formand for Menighedsraadet og Skolekommissionen i Rubjerg

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Badehoteller, Brugsforeninger, Elektricitetsværk, Mejerier, Fredehjem, Fyr, Jernbanestation m. m.

Skolevæsenet i Rubjerg - Maarup Kommune bestaar af følgende Skoler: Rubjerg Skole, der er opført i 1904, Kajholm Skole, Løkken Skole, Kronholm Skole og Lønstrup Skole.

RUDOLF V. JENSEN, Førstelærer, er født den 12. Marts 1893 i Aarhus som Søn af Tele-

Parti fra Lønstrup Strand.

Fredeshjemmet „Kirkedal“.

grafformand A. P. Jensen og Hustru Rosetta, født Myrsch. — Dmitteret fra Hjørring Seminarium, ansat som Førstelærer ved Lønstrup Skole siden 1921. Tilsynsførende for Fredeshjemmet „Kirkedal“.

Fredeshjemmet „Kirkedal“, der er beliggende i Maarup Sogn, er oprettet og anerkendt den 6. Januar 1934. Hjemmet har Plads til 18—20 Drenge, der ved Optagelsen er fyldt 14 Aar. De optagne Elever kan blive paa

Hjemmet til de er fyldt 18 Aar eller — forsaavidt Forsorgen for den paagældende af vedkommende Myndighed forlænges — til det fyldte 21. Aar. I Fredeshjemmet maa kun optages Børn, hvis Udvikling er saa forsinket og mangelfuld, at de ikke kan undergives sædvanlig Opdragelse, men dog ikke trænger til Særforsorg i Anstalt eller Hospital. Hjemmet skal altid have en Bestyrelse paa mindst 3 Medlemmer, hvoraf mindst 1 Kvinde, og Medlemmerne skal helst være fra den Kommune, hvori Hjemmet er beliggende, eller fra den nærmeste Omegn.

Ledelsen af Hjemmets indre Anliggende, den daglige Drift af Opdragelsesvirksomheden, er overladt Forstanderinden under lagttagelse af de Regler, som maatte være givne ved Lov og ministerielle Bestemmelser eller forskrevne af Overinspektøren. Forstanderinden er pligtig til for egen Regning at drive Hjemmet, idet Forstanderinden oppebærer den hele Betaling for de i Hjemmet værende Børn og erholder al Indtægt som tilfalder Hjemmet. Større Gaver, der maatte tilfalde Hjemmet anvendes efter Samraad med Bestyrelsen. Betalingen for de i Hjemmet optagne Børn under offentlig Forsorg er den af Ministeriet til enhver Tid fastsatte. Betalingen for andre Børn skal saavidt mulig være den samme, idet den dog kan nedsættes eller helt bortfalde, saafremt Legatmidler eller andre Midler staar til Hjemmets Raadighed til Dækning af Udgifter ved det paagældende Barns Ophold. — Til Hjemmet hører en Del Jord. Man har den pragtfuldeste Udsigt ud over Havet. Børnene har Adgang til Stranden og Bølgerne, hvori de kan boltre sig.

ASTRID WINTHER, Forstanderinde, er født den 4. Maj 1894 i Volle-
rup som Datter af Skomagermester Anton Nielsen. Gift 1927 med Lærer
Georg Herbert Winther (død). Uddannet i forskellige Kursus, saasom Syge-
pleje, Husholdning m. m., Plejerske ved Christian IX.s Børnehjem, Forstan-
derinde og Eier af Fredeshjemmet „Kirkedal“.

A. WINTHER,
Forstanderinde.

Rubjerg Knude Fyr er oprettet i 1900 med roterende Linse-
apparat og Fedtgasbrænder. Fyrbygningens Højde er 23 m. --

Samtidig med at Fyret blev opført blev der oprettet et Taagesignal, som blev drevet af 2 Gasmotorer. I 1906 blev Brænderen ombyttet med Petroleum. Glødenetsbrænder og Gasmotorer ombyttedes 1908 med Petroleumsmotorer. Lysstyrken er 240,000 H.S. Flammens Højde er 90 m og Synsvidden skal være 23 Sømil — Fyret ledes af en Fyrmester, der assisteres af en Fyrassistent og en Fyrpasser.

Rubjerg Knude Fyr.

G. M. PETERSEN,
Fyrmester.

E. M. NEDERGAARD,
Fyrassistent.

M. K. MADSEN,
Fyrpasser.

G. MARTENS-PETERSEN, Fyrmester, er født den 24. April 1885 i København. Sejlet i 5 Aar Styrmandseksamen, Reserveløjnant, kom til Fyrvæsenet i 1912, Fyrmester ved Hyllekrog Fyr fra 1920—27, ansat som Fyrmester ved Rubjerg Knude Fyr siden 1927.

E. M. NEDERGAARD, Fyrassistent, er født den 13. November 1895 i Sønder Bork, Ringkøbing Amt. Sejlet i ca. 5 Aar, Styrmandseksamen 1916, Skibsførereksamen 1917, Radioeksamen 1918, Lærer paa Navigationsskolen i Svendborg i 4 Aar, ved Navigationsdirektoratet i 2½ Aar, ansat som Fyrassistent ved Rubjerg Knude Fyr siden 1925.

M. K. MADSEN, Fyrpasser, er født den 21. Januar 1882 i Skallerup Sogn. Sejlet med Fyrvæsenets Ekspeditionsskib i 12 Aar, ansat som Fyrpasser ved Rubjerg Knude Fyr siden 1920.

Af Hoteller i Maarup Sogn findes følgende: Wrenstedts Badehotel, Linnemans, Hotel, Lønstrup Afholds- og Badehotel samt Adolf Jensens Hotel. — Disse Hoteller, der alle er beliggende i Fiskerlejet Lønstrup, har smukke, lyse Lokaler, er moderne indrettet med alle Nutidens Bekvemmeligheder. Selve Værelserne er meget smukke, idet de er store, lyse og giver et venligt og hyggeligt Indtryk. Hotellerne er i Sommermaanederne altid fuldt optaget, idet man i Lønstrup har den pragtfuldeste Strand-

Wrensteds Badehotel.

caroline Christoffersen (død). Uddannet ved Navigationsskolen, norsk Styrmandseksamen i Grimstad 1893, igennem 15 Aar sejlet paa oversøisk Fart paa Sejlskibe som Matros og Styrmand. Siden 1901 har Wrensted drevet Wrensteds Badehotel (med Spiriusbevilling de sidste 3 Aar). Medlem af Sogneraadet i 20 Aar, Formand for Bjergelavet igennem 22 Aar, Medlem af Soretten, Repræsentant for Svitzers Bjergnings-Entreprise, Kirkeværge for Lønstrup Kirke, Medlem af Menighedsraadet.

HJALMAR NIELSEN, Hotelejer, er født den 7. August 1884 i København som Son af Gæstgiver Rantz Nielsen og Hustru Louise, født Wigh. Gift 1907 med Hansigne Fabricius. Ejer af Linnemans Hotel i Lønstrup, Meddirektør for Den gl. Bræddehytte i København.

ANNA HOLBÆK, Hotelejer, er født den 1. August 1888 i Mosbjerg Sogn som Datter af Husejer Lars Chr. Sørensen og Hustru Elisabeth, født Frederiksen. Gift 1927 med Lauritz Holbæk. Uddannet ved Husholdning i Sæby, paa Landmandshotellet i Hjørring og Sindal Afholdshotel, Husjomfru hos Godsejer Rottboll paa Borglum Kloster fra 1921—23, Ejer af Lønstrup Afholds- og Badehotel.

Lønstrup Andelsmejeri er oprettet i 1931 under Medvirking af Arkitekt Bertel Jensen, Hjørring. Maskinerne er leveret af Silkeborg Maskin-

bred og det vidunderlige Hav, som vederkvæger de mange Turister, der præger Lønstrup i Sommertiden.

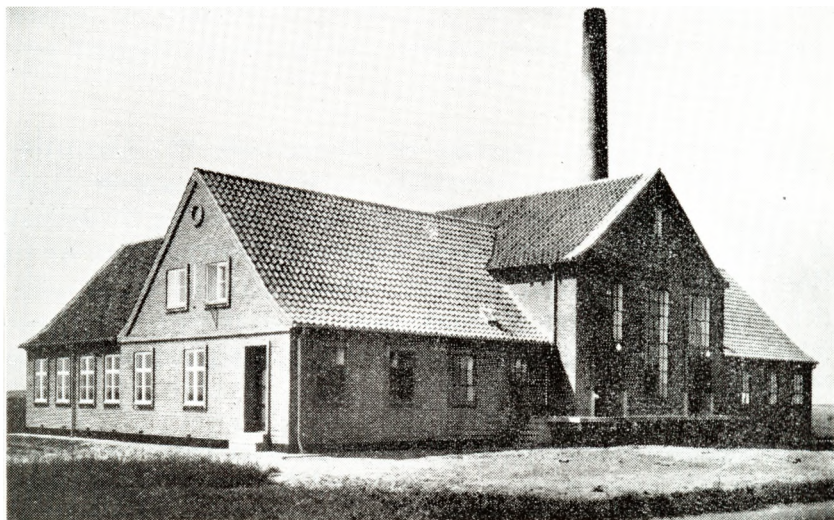
N. WRENSTED,
Hotelejer.

NIELS WRENSTED, Hotelejer, er født den 30. Juli 1870 i Lønstrup, Maarup Sogn, som Son af Skipper Niels Wrensted og Hustru Juliane, født Christensen. Gift 1901 med Kar-

Anneks til Linnemans Hotel.

fabrik. — Mejeriet er fuldt moderne og tidsvarende indrettet med lyse og rummelige Lokaler. Der behandles aarlig 1,5 Mill. kg Mælk paa Mejeriet. Der er stor Byhandel, særlig om Sommeren, ved Udsalg i Lønstrup By og to Vogne, der daglig kører i Byen. Tillige fremstilles Iscreme og Ispinde om Sommeren. Mejeriet beskæftiger to Mejerister foruden Bestyreren.

Lønstrup Andelsmejeri.

HANS JØRGEN JENSEN, Mejeribestyrer, er født den 8. Septbr. 1902 som Son af Gaardejer Peter Jensen og Hustru Antoinette Benedikt. Gift 1931 med Maria Margrethe Jensen Uddannet paa Andelsmejerierne: „Riisgaard“, „Odin“ og „Søbæk“, derefter paa Andelsmejeriet „Pilegaard's Mølle“ pr. Helium. paa Ladelund Mælkeriskole fra 1926—27, paa Andelsmejeriet „Skanderup“ ved Lunderskov og Tornby Andelsmejeri. Mejeribestyrer paa Lønstrup Andelsmejeri siden 1931.

H. J. JENSEN,
Mejeribestyrer.

Lønstrup Bjergelev. Adgang til at blive Medlem af Bjergelevet har enhver i Maarup Sogn bosat Mand, der er uberygtet og arbejdsdygtig samt efter sit Kendskab til Søværnen anses for at være egnet til at være Bjerger, naar han har naaet en

Alder af 18 Aar og ikke er over 60 Aar. Generalforsamlingen har den overste Myndighed i alle Bjergelevets Anliggender. — Iøvrigt ledes Bjergelevet af to Forbjerger, som vælges blandt dets Medlemmer, men hvis Valg for at have Gyldighed skal stadfæstes af Politimesteren i Vennebjerg Herred. — Af den Bjerigeløn, der ved hver enkelt Bjer-

Parti fra Lønstrup Strand.

ningsforetagende tilfalder Bjergelavet, afholdes først de Udgifter, som dette ved Foretagendet har haft til Leje af Materiel, Erstatning for Skade paa saadant, til Tilsigelser og andre Udgifter, som Foretagendet har medført for Lavet. Lavets Formand er Hotelejer Wrensted, Lønstrup.

Lønstrup Borgerforening er oprettet den 27. Juni 1911. Foreningens Formaal skal være at varetage Byens Interesser og navnlig at skaffe Midler ved Afholdelse af aarlige Fester m. m. til Byens fælles Fordel og i det hele taget virke hen imod, at Byen kan blive et sundt og behageligt Opholdssted for saavel Indbyggere som Badegæster. Som Medlem kan enhver uberygtet Mand eller Kvinde, der er bosiddende i Maarup Sogn optages, naar de vil bidrage til Foreningens Formaal, i det mindste ved en Dags gratis Arbejde paa Festpladsen. — Bestyrelsen bestaar af 12 Medlemmer.

Lønstrup Fiskeriforenings Formaal er at virke for Fiskeriets og Fiskeribefolkningens Tarv i Lønstrup og at fremme dette Formaal paa følgende Maade: 1) Med forenede Kræfter at støtte enhver Bestræbelse, der tjener til at udvikle Fiskeriet paa vore Kyster, hvad enten dette søges naaet ved Anlæg, der kan udvide Fiskeriet, eller paa anden Maade støtte Fiskerne i deres Gerning, samt ved Forbedring af Af-sætningsforholdene. 2) Med Beredvillighed at samvirke med andre Foreninger til Fremme af Foranstaltninger, som er til Gavn for Fiskeriet i Almindelighed og paa den jyske Vestkyst i Særdeleshed. — Foreningens Formand er Fisker Th. N. Hjermitslev.

THOMAS NIELSEN HJERMITSLEV, Fisker, er født den 13. December 1880 i Lyngby Sogn som Søn af Fisker Peder Hjermitslev og Hustru Else Marie, født Petersen. Gift 1912 med Kristine Simonsen. Formand for Lønstrup Fiskeriforening siden 1933, tidligere Formand for Lønstrup Sygekasse fra 1925-31, Medlem af Sogneraadet igennem ca. 8 Aar.

E. A. VEHRMANN,
Købmand.

ERNST AUGUST WEHRMANN, Købmand, er født den 30. Aug. 1876 i Gramslev som Søn af Heinrich August Wehrmann og Hustru Ane A., født Friis. Gift 1909 med Johanne Christensen. Uddannet ved forskellige Købmandsforretninger, Handelsskoleeksamen fra Hjørring, Præliminæreksamen fra Hjørring, Dragon i Randers i 2 Aar, i Odense som Sekondtløjtnant fra 1899—1900, nedsat sig som Købmand i Lønstrup i 1914.

JOHN AXEL STØRUP, Købmand, er født den 8. December 1906 i Vennebjerg som Søn af afd. Købmand Knud Søren Størup og Hustru Johanne, født Christensen. Gift 1931 med Astrid Justesen. Uddannet ved forskellige Købmandsforretninger, nedsat sig som Købmand i Lønstrup i 1932.

JENS PETER KIRKEDAL, Købmand, er født den 17. Maj 1873 i Lønstrup som Søn af Fisker Jens Jensen Kirkedal og Hustru Anna Kirstine, født Clemmensen. Gift 1912 med Marthine J. Mikkelsen. Nedsat sig som Manufakturhandler i Lønstrup i 1933.

JENS CHRISTIAN HJERMITSLEV, Strandfoged, er født den 11. Juni 1858 som Søn af Fisker Niels Peter Andersen og Hustru Mariane, født Thomsen. Gift 1911 med Caroline Hjermitslev. Strandfoged i Lønstrup i ca. 31 Aar og virker som saadan endnu.

CHRISTIAN ROSENDAHL CHRISTOPHERSEN, Sognefoged, er født 1877 i Lønstrup som Søn af Sognefoged og Strandfoged Peter Christophersen og Hustru Stine, født Rosendahl. Gift 1905 med Mariane Klitten. Uddannet ved Landvæsenet og ved Fiskeriet. Sognefoged for Maarup Kommune, er tillige Opsynsmand for Redningsstationen.

MORTEN CHRISTIAN PETERSEN, Møllejejer, er født den 11. November 1884 som Søn af Rejseinspektør Niels Peter Gotfred Petersen og Hustru Christine, født Mortensen. Gift 1910 med Kathrine Andersen. Uddannet som Møller forskellige Steder, overtog Rubjerg Mølle i 1913.

M. CHR. PETERSEN,
Møllejejer.

Medlemmer af Rubjerg-Maarup Sogneraad er følgende: Gaardejer J. J. Jørgensen, Formand, Gaardejer V. Christensen, Malermester Simonsen, Husmand Christen Frandsen, Gaardejer Anders Andersen, Murermester E. Emanuelsen og Fisker Jens Chr. Andersen.

JELSTRUP SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Rubjerg, Vennehjerg, Harridslev, Sejlstrup, Vejby og Børglum.

Jelstrup Kirke, der er beliggende i Jelstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus, der ligger mod Syd. — I sin Tid havde Kirken ogsaa et Taarn, men dette er senere bleven nedreven i Højde med Skibet. Kirken er opført af Granitkvadre. I Kirken er fundet en Del gamle Kalkmalerier. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Korsfæstelsen. Prædikestolen er snedkret. Døbefonten er af Granit.

J. F. L. THOMSEN,
Sognepræst.

JENS FREDERIK LUND THOMSEN, Sognepræst, er født den 30. Juni 1907 i Tvede Sogn som Søn af Lærer M. Thomsen og Hustru Maren, født Lund. Gift 1932 med Sigrød Skodshøj. Student fra Haslev Gymnasium 1926, cand. theol. 1932, Hjelpepræst ved Lyng-Broby Menigheder, kaldet til Sognepræst for Jelstrup-Maarup Menigheder siden 1933. Formand for Jelstrup Menighedsraad, Formand for Skolekommissionen i Jelstrup Lyngby Kommune.

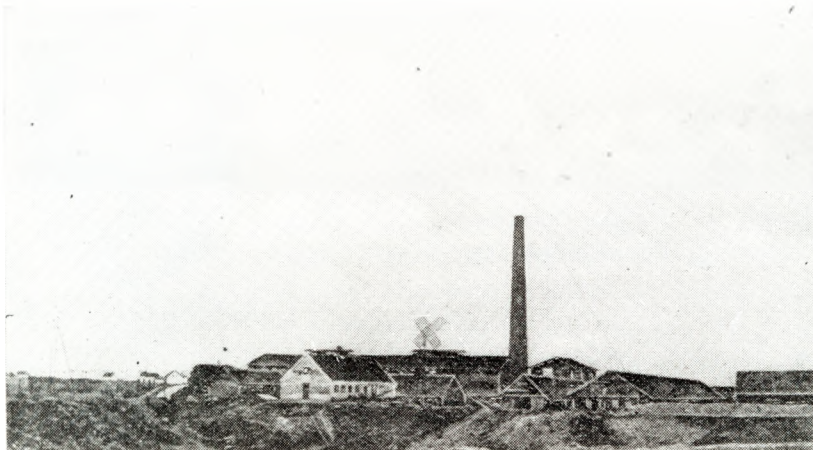
Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Jernbanestation, Spare- og Laanekasse, Brugsforeninger, Teglværk, Mejerier m. m.

Skolevæsenet i Jelstrup Sogn bestaar af to Skoler, nemlig Jelstrup Skole, der er opført i 1905, og Hundeleve Skole, der ligeledes er opført i 1905.

Hundeleve Brugsforening er oprettet den 11. Marts 1910. — Medlemsantallet er ca. 160. Foreningens Uddeler er J. Arrildsen.

Jelstrup Kirke.

Gjolstrup Teglværk.

J. ARRILDSSEN, Uddeler, er født den 2. Februar 1889 i Lønstrup. Ansat som Uddeler ved Hundeleve Brugsforening siden 1913.

JENS JENSEN JOHANSEN, Bestyrer, er født den 11. November 1895 i Jelstrup Sogn. Ansat som Bestyrer af Gjolstrup Teglværk siden 1916.

KRISTIAN BAAND, Mejeribestyrer, er født den 23. September 1902 i Hundeleve som Son af Landmand Jens Baand og Hustru Petræa, født Trane. Gift 1930 med Else Marie

Østergaard. Realeksamen, Mejeribestyrer ved Jelstrup Andelsmejeri siden 1930.

MARIA NIELSEN, Distriktsjordemoder, er født den 27. Oktober 1896 i Raabjerg Sogn. Jorde-modereksamen 1930, ansat som Distriktsjordemoder i Jelstrup.

J. ARRILDSSEN,
Uddeler.

J. J. JOHANSEN,
Bestyrer.

KR. BAAND,
Bestyrer.

M. NIELSEN,
Distriktsjordemoder.

Medlemmer af Jelstrup Sogneraad er følgende: Gaardejer Niels Thomsen, Formand, Gaardejer K. P. Larsen, Husmand A. Nielsen, Gaardejer O. Sørensen, Gaardejer S. Jensen, Fisker V. Hansen og Husmand P. Meldgaard.

HARRIDSLEV SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Skt. Hans, Vennebjerg, Jelstrup, Sejlstrup og Rakkeby.

Harridslev Kirke, som er beliggende i Harridslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Syd. Altertavlen, der er smukt snedkret, bærer en Del ældre Malerier. Prædikestolen er ligesom Altertavlen et smukt snedkret Arbejde. Døbefonten er af Granit. Tillige findes i Kirken en meget gammel, smuk Malmlysekrone.

Endvidere findes i Sagnet følgende: Præstegaard, Mølle, Brugsforening m. m.

Skolevæsenet i Harridslev Sogn bestaar kun af en Skole, nemlig Sønder Harridslev Skole, der er opført i Aaret 1913.

Sønder Harridslev Mølle, der er beliggende i Harridslev Sogn skal være opført omkring Aaret 1872 af Møllebygger S. Severinsen. Møllen, der er smuk og velholdt, ses viden om. Nuværende Ejer er P. N. Paulsen.

Sønder Harridslev Mølle.

PAUL NIELSEN PAULSEN. Mølleej, er født den 2. December 1886 som Søn af afdøde Mølleej Niels Paulsen og Hustru Mariane, født

Nielsen. Gift 1912 med Karen Marie Sørensen. Uddannet som Møller, overtog Sønder Harridslev Mølle efter sin Fader i 1912.

P. N. PAULSEN,
Mølleej.

Sønder Harridslev Brugsforening er oprettet i 1904. Medlemsantallet er ca. 100. Omsætningen er gennemgaaende 125,000 Kr. aarlig. Foreningens Uddeler er L. Vejen.

LAURITZ VEJEN, Uddeler, er født den 20. November 1881 i Lendum som Søn af Husmand Jens Chr. Jensen og Hustru Jensine, født Larsen. Gift 1908 med Maren Sofie Jensen. Ansat som Uddeler ved Sønder Harridslev Brugsforening siden 1906.

S. JACOBSEN,
Smedemester.

SOFUS JACOBSEN. Smedemester, er født den 22. April 1897 i Harridslev som Søn af B. Jacobsen og Hustru Hansine, født Jensen. Gift 1924 med Oline Nielsen. Uddannet som Smed hos Faderen, nedsat sig som Smedemester i Sønder Harridslev 1919.

Sønder Harridslev Smedie.

Medlemmer af Harridslev Sogneraad er følgende: Gaardejer Chr. Mortensen, Formand, Gaardejer A. Olesen, Husmand M. Nielsen, Gaardejer J. Kærgaard, Gaardejer J. Hedegaard, Gaardejer Johannes Jørgensen og Husmand Johannes Larsen.

BØRGLUM HERRED

omgives hovedsagelig af Land, idet det kun paa en ringe Strækning mod Vest grænser til Vesterhavet. Dets Landegrænse mod Nord er Vennebjerg Herred, mod Øst Dronninglund Herred, mod Syd Aalborg Amt og mod Vest Hvetbo Herred.

Herredets samlede Areal udgør 51,002 ha og Indbyggerantallet udgør ca. 25,000.

I Herredet findes foruden Købstaden Brønderslev følgende Sogne: Taars, Vrejlev-Hæstrup, Rakkeby, Vejby-Sejlstrup, Børglum-Furreby, Lyngby, Vrensted-Thise, Tolstrup-Stenum, Vraa-Em, Serridslev, Jerslev og Øster Brønderslev.

TAARS SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Jerslev, Vrejlev, Skt. Olai, Ugilt, Lendum og Torslev.

Taars Kirke, der er beliggende i Taars Sogn, er en stor, smuk Bygning, der foruden Koret og Skibet bestaar af et Vaabenhus og en Apsis. Kirken skal i forudoms Tid have haft et stort Taarn, men dette er nu nedbrudt i Højde med Skibet. Den smukke Altertavle blev i 1747 udsmykket og bekostet af P. Munk fra Hvidstedgaard. Prædikestolen er et smukt udført Arbejde og stammer fra Tiden omkring det 17. Aarhundrede. Tillige findes i Kirken et Par meget smukke Alterstager. Kirkens Sognepræst er P. Bjerre.

Tillige findes en Annekskirke i Morild, der er opført i 1909 og som foruden Koret og Skibet bestaar af et Vaabenhus.

Endvidere findes i Sognet følgende: Elektricitetsværk, Andelsmejerier, Brugsforeninger, Kro og Hoteller samt Hovedgaardene Hvidstedgaard, Boller, Tidemandsholm og Aas.

Skolevæsenet i Taars Sogn bestaar af følgende Skoler: Taars nordre Skole, der er opført i 1911, Taars søndre Skole, der er opført i 1891 og udvidet i 1917 (til Skolen hører et Legat), Hovstrup Skole, der er opført 1873 og udvidet i 1904, Sæsing Skole, der er opført i 1919 (til denne Skole hører ligeledes et Legat, der er oprettet af samme Mand, som har oprettet Legatet ved Taars søndre Skole), Terpet Skole, der er opført i 1915, Morild Skole, der er opført i 1923, Græsdal Skole, der er opført i 1880, Tranget Skole, der er opført i 1890, og Skiveren Skole, der er opført i 1907. Tillige findes der i Sognet et Par Privatskoler.

Taars Brugsforening er oprettet i 1900 og ombygget i 1933. Medlemsantallet er ca. 420. Foreningens Uddeler er O. Skrubbelttrang.

OTTO SKRUBBELTRANG, Uddeler, er født den 27. November 1874 i Bindslev. Ansat som Uddeler ved Taars Brugsforening siden Oprettelsen.

ANNA OTTESEN, Distriktsjordemoder, er født den 10. Marts 1882 i Skagens Landsogn. Jordemodercksamen 1913, Distriktsjordemoder i Tversted fra 1913—1919, ansat som Distriktsjordemoder i Taars siden 1919.

Medlemmer af Taars Sogneraad er følgende: Lærer N. P. Fløe, Formand, Gaardejer F. Jensen, Husejer F. Poulsen, Murer

O. SKRUBBELTRANG,
Uddeler.

A. OTTESEN,
Distriktsjordemoder.

J. C. Jensen, Gaardejer N. C. Jensen, Gaardejer Kr. Dissing, Gaardejer Jørgen Andersen, Gaardejer Søren Chr. Larsen, Gaardejer Søren Nielsen, Gaardejer Kr. Pedersen og Gaardejer Marinus Lie.

VREJLEV-HÆSTRUP KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Rakkeby, Vraa, Serridslev, Jerslev, Taars, Skt. Olai og Skt. Hans.

Vrejlev Kirke, der er beliggende i Vrejlev Sogn, ligger lige Nord for Klosteret, men dog nu uden Forbindelse med Klosterbygningerne. Dens Bygninger er vanskeligt at fastslaa, men meget tyder paa, at den stammer fra ca. 1230, altsaa omkring den Tid, hvor Klosteret menes at være grundlagt. — Kirken repræsenterer en Blanding af flere Stilarter, Pillerne har et romansk Præg, men Grundplanen er ganske uromansk, noget af Bygningen tyder paa en begyndende Gotik, andre er senromanske. Som Kirken staar nu er den toskibet, men man kan efter forskellige Undersøgelser fastslaa, at den oprindelig har været treskibet, saadan som det er almindeligt. Hovedskib og Kor gaar ud i hinanden i samme Bredde. I Hovedskibet er der 5 rektangulære hvælvede Fag, svarende til Sideskibets 10 ogsaa hvælvede Fag Sideskibet aabner sig ind mod Hovedskibet med Spidsbuer. Mod Vest ligger Taarnet ud for Hovedskibet og giver derved Kirken et skævt Præg. Bygningsmaterialet har været Dels Granit og Dels Mursten. Den oprindelige Kirke har som ovenfor nævnt haft to Sideskibe, denne Form har været bevaret indtil ca. 1500, da Kirken blev restaureret. — Store Dele af Kirken blev ved denne Lejlighed revet ned og meget helt bygget om. Som den nu staar, er den meget forskelligt fra Nonnernes gamle Klosterkirke, men med sin ejendommelige Konstruktion er den et Minde om en svunden Tids interessante og særprægede Arkitektur.

Hæstrup Kirke, der er beliggende i Hæstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Nord. Kirken skal være opført af Vrejlev Kloster. Altertavlen er et Maleri, der forestiller Kristus velsigner et Barn. Prædikestolen bærer en Del malede Vaabner. Døbefonten er af Granit. Tillige findes i Kirken en meget smuk Messinglysekrone.

Vrejlev Kloster ligger paa et Højdedrag, der skraaner ned mod Landevejen

Parti fra Vrejlev Kloster.

Parti fra Vrejlev Kloster.

fra Aalborg til Hjørring. Klosteret er et Nonnekloster af Præmonstratenser-Ordenen. Navnet Præmonstratenser stammer fra Frankrig, hvor Traditionen fortæller, at Ordenens Stifter en Gang, da han var paa Rejse, i Drømme saa hvidklædte Munkke gaa i Optog med Lys og Krucifiks lige forbi, hvor han sov. Da han vaagnede,

stod det ham klart, at det var Guds Villie, at han grundlagde et Kloster der. Gud havde forudvist ham Siedet, hvor han skulde lægge Klosteret, „præmonstratum“ betyder netop „forudvist“. Grundlæggeren, Norbert, blev 1126 udnævnt til Ærkebiskop i Magdeburg, og under hans Ledelse voksede Ordenen hurtigt. Ordenen kom til Danmark ca. 1155, og omkring 1180 grundlagdes Børglum Kloster, der er Stifter af Vrejlev Kloster. 1215 ansøgte Børglum Kloster hos Paven om Tilladelse til at stifte et Nonnekloster, men Tilladelsen blev ikke givet. Hvornaar man senere har opnaaet Tilladelsen vides ikke, man hører Navnet første Gang 1255, men meget taler for, at Klosteret er ældre. Klosterbygningerne bestaar af to Fløje, en i Nord og en i Vest. Disse er nu sammenbyggede i Syd—Vest, men den yngre Konstruktion i Murværket, som er blevet anvendt i den vestre Fløjs nordligste Del, synes at tyde paa, at dette ikke oprindeligt var Tilfældet, men at de enten har været fritliggende eller knyttet til hinanden ved en Forbindelsesgang. Fra den nordlige Fløj har der gaaet Korsgangsfløje over mod Kirken, og dette tyder paa, at oprindeligt har der kun været den nordlige Fløj medens Resten er bygget til senere. Kirken har altsaa oprindeligt haft den for Klostre normale Grundplan, en trefløjet Konstruktion med Kirken som fjerde Fløj og i Midten en Klostergaard med Brønd. Her har de to Korsgangsfløje dannet de to Forbindelsesgange fra Klosterbygningen til Kirken. Dette er nu blevet ændret, den vestlige Fløj, der er blevet bygget til, er bygget i Retning bort fra Kirken, altsaa mod Syd. Bygningsmaterialet er røde Mursten, lagt i det saakaldte Munkeskifte. Ved Reformationen gik Klosteret som saa mange andre Klostre over til at være kongeligt Len. Ildebrande og Ombygninger ændrede det meget, men endnu kan man finde tydelige Spor af den oprindelige Skønhed, der er i de pragtløse Bygninger.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Brugsforeninger, Alderdomshjem, Mejerier m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Vrejlev-Hæstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Guldager Skole, Gunderup Skole, Høgsted Skole, der er opført 1902, Fuglsang Privatskole, Bastholm Skole, der er opført i 1900 og udvidet i 1919, Poulstrup Skole, der er opført i 1904, Rønnovsholm Marks Skole, der er opført i 1907, samt Hæstrup Skole.

S. P. SØRENSEN, Førstelærer, er født den 4. November 1892 i Vrejlev Sogn. Dimitteret 1915 fra Norre Nissum Seminarium, Lærer ved Koldkær Skole fra 1915—17, Lærer ved Vraa Hovedskole

S. P. SØRENSEN,
Førstelærer.

H. SLOTH,
Lærer.

P. MØLGAARD,
Lærer.

fra 1917--18, ansat som Lærer ved Poulstrup Skole fra 1918-32 og som Førstelærer ved samme Skole fra 1932.

HERLUF SLOTH, Lærer, er født den 15. Februar 1907. Dimitteret 1930 fra Jellinge Seminarium, Lærer paa Bælum Høj- og Realskole fra 1930-32, ansat som Lærer ved Poulstrup Skole siden 1932

PETER MØLGAARD, Lærer, er født den 26. Marts 1898 i Aabybro Sogn. Dimitteret 1923 fra Ranum Seminarium, Lærer ved Thise Skole fra 1923-25, Lærer ved Mosbjerg Skole fra 1925-26 ansat som Lærer ved Hæstrup Skole siden 1926.

K. NIELSEN,
Plejerske,

O. THOMSEN,
Uddeler.

H. BOLS,
Uddeler.

M. JESPERSEN,
Uddeler.

Lund Fattiggaard og Alderdomshjem er oprettet 1879. Der er Plads til ca. 11 paa Alderdomshjemmet. Hjemmet ledes af en Bestyrer, der for Tiden er Chr. N. Christensen.

KRISTINE NIELSEN, Plejerske, er født den 9. April 1870 i Tornby Sogn. Ansat som Plejerske ved Lund Alderdomshjem siden 1925.

Vrejlev Brugsforening er oprettet 1898. Medlemsantallet er ca. 120. Foreningens Uddeler er O. Thomsen.

O. THOMSEN, Uddeler, er født den 11. Marts 1894 i Veggerby Sogn. Uddeler i Taastrup-Sønderholm fra 1920-22, ansat som Uddeler ved Vrejlev Brugsforening siden 1922.

Poulstrup Brugsforening er oprettet 1919. Medlemsantallet er ca. 125. Foreningens Uddeler er E. P. Jensen.

E. P. JENSEN, Uddeler, er født den 14. Januar 1887 i Vrejlev Sogn. Ansat som Uddeler ved Poulstrup Brugsforening siden 1919.

Harken Brugsforening er oprettet 1903. Medlemsantallet er ca. 225. Foreningens Uddeler er H. Bols.

H. BOLS, Uddeler, er født den 21. Januar 1909 i Skibsted-Lyngby Kommune. Ansat som Uddeler ved Harken Brugsforening siden 1931.

Hæstrup Brugsforening er oprettet 1916. Medlemsantallet er ca. 75. Foreningens Uddeler er M. Jespersen.

M. JESPERSEN, Uddeler, er født den 23. September 1892 i Sejerslev Sogn. Ansat som Uddeler ved Hæstrup Brugsforening siden 1918.

M. JENSEN.
Distriktsjordemoder.

Hæstrup Teglværk er oprettet i 1908. Teglværket hører ind under „De forenede Teglværker i Hjørring. Det beskæftiger 22 Mand. Teglværket ledes af en Bestyrer.

JUL. JENSEN, Bestyrer, er født den 25. December 1903 i Sindal. Ansat som Bestyrer ved Hæstrup Teglværk siden 1931.

MARIE JENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 18. Januar 1876 i Hørmested Sogn. Jordmodereksamen 1901, Jordemoder i Ugilt fra 1901—1906, ansat som Distriktsjordemoder i Poulstrup siden 1906.

Medlemmer af Vrejlev-Hæstrup Sogneraad er følgende: Gaardejer N. Andersen, Formand, Gaardejer T. E. Kristensen, Gaardejer V. Hulsig, Peter Mølbjerg, Gaardejer K. Mathiassen, Magnus Jensen, Gaardejer P. Thomsen, Niels Hesthaven og Niels Rasmussen.

RAKKEBY SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Hæstrup, Vrejlev, Vraa, Sejlstrup, Harridslev og Skt. Hans.

Rakkeby Kirke, der er beliggende i Rakkeby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus. Kirken skal i fordums Tid have haft et Taarn. Prædikestolen er et smukt Stykke Billedskærerarbejde. Altertavlen bærer et Maleri. Døbefonten er af Granit. Kirkens Sognepræst er R. Jensen.

Endvidere findes i Sognet følgende: Alderdomshjem, Mejeri og Brugsforening samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Rakkeby Sogn bestaar kun af to Skoler, nemlig Rakkeby vestre og Rakkeby østre Skole.

Rakkeby Brugsforening er oprettet i 1919. Medlemsantallet er ca. 80. Foreningens Uddeler er Chr. Starke.

CHR. STARKE, Uddeler, er født den 1. Februar 1890 i Vadum Sogn. Ansat som Uddeler ved Rakkeby Brugsforening siden Oprettelsen.

Medlemmer af Rakkeby Sogneraad er følgende: Gaardejer Chr. Mortensen, Formand, Gaardejer A. Olesen, Husmand M. Nielsen, Gaardejer J. Kærgaard, Gaardejer J. Hedegaard, Gaardejer Johannes Jørgensen og Husmand Johannes Larsen.

VEJBY-SEJLSTRUP KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Vraa, Emb, Børglum, Jelstrup, Rakkeby og Harridslev.

Vejby Kirke, der er beliggende i Vejby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus. Baade Prædikestolen og Altertavlen er fra Nutiden. Døbefonten er af Granit.

Sejlstrup Kirke, der er beliggende i Sejlstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus. Kirkens gamle Altertavle opbevares nu i Hjørring Museum. Tillige findes en smuk Prædikestol og en Døbefont af Granit samt et Par gamle smukke Alterstager.

Kirkernes Sognepræst er J. Jensen.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Mejeri samt Hovedgaarden Sejlstrup.

Skolevæsenet i Vejby-Sejlstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Vejby Skole, Smidstrup Skole og Sejlstrup Mark Skole.

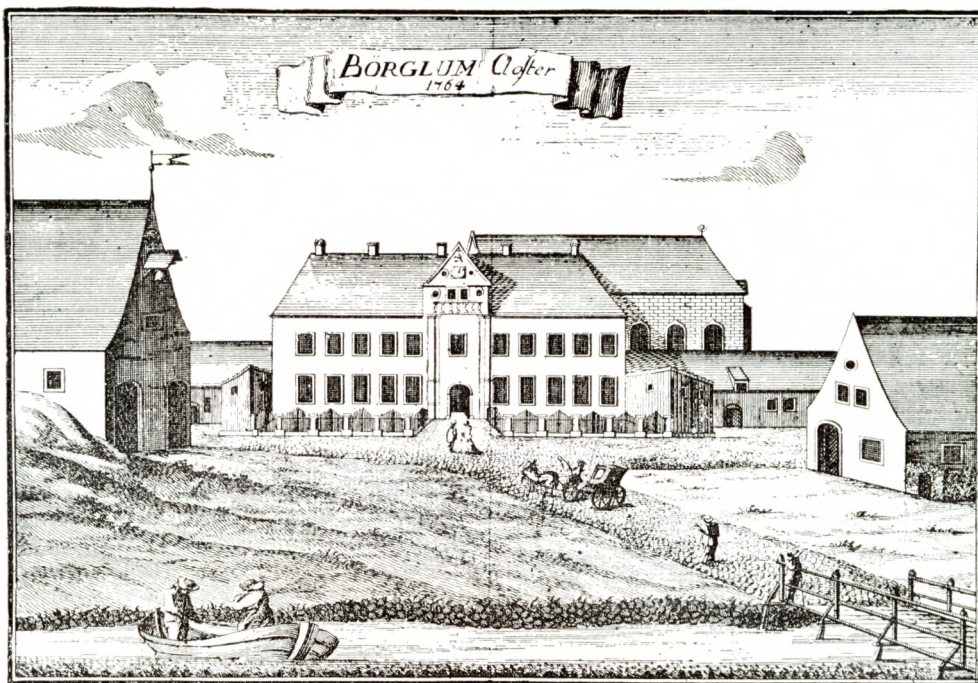
Medlemmer af Vejby Sejlstrup Sogneraad er følgende: Gaardejer N. Ellitsgaard, Formand, Gaardejer J. Jakobsen, Gaardejer M. Olsen, Husejer N. Søndergaard, C. Andreasen, P. Jensen og L. Olesen.

BØRGLUM-FURREBY KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Lyngby, Vrensted, Stenum, Emb, Vejby, Jelstrup og Rubjerg.

Børglum Klosterkirke, der er beliggende i Børglum Sogn, udgør en Del af den nordlige Fløj i det nuværende firfløjede Bygningskompleks. Kirken er meget højt beliggende, ja, Pontoppidan skriver, at den er den højeste af Kirkerne i Stiftet. — Skønt Kirken har lidt meget igennem Tiden, er den dog den Dag i Dag en imponerende Bygning. Den skal i sin oprindelige Skikkelse være opført omkring Aar 1200. Materialet, den var opført af, var Granitkvadre og røde Mursten. Kirken er 62 Alen lang og 32 Alen bred. Den var bygget i senromansk Stil. Man har ved Undersøgelse af Fundamenterne godtgjort, at den har haft Højkor med meget stort Apsis og Korsarme. Nu er Korsarmene saavel som Højkorets Apsis forlængst forsvundne. — Omkring Aar 1500 er Kirken gennemgaaet en total Ombygning. I 1616 lod Lensmanden G. Budde paa Kongens Bekostning Kirken istandsætte, da den i høj Grad tiltrængte dette. I Kirken er en smuk Begravelse, der er indrettet af Justitsraad Frederik Kiærskiold, med et Marmor-Epitafium, som er bekostet af Generalmajor, Generalbygmester Laurids de Thurah til Børglumkloster over sig og sin Familie. Kirken var før og nogen Tid efter Reformationen Domkirke. Den store smukke Altertavle er skænket Kirken af daværende Ejer af Klosteret Fr. Kiærskiold. Prædikestolen er ligeledes meget smukt udført. Døbefonten er af Granit. Tillige findes bl. a. paa Alteret et Par store, meget interessante Malmstager.

Furreby Kirke, der er beliggende i Furreby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et lille Vaabenhus, der ligger mod Vest. Altertavlen har i sin Tid haft en Gruppe udskaarne Figurer, men de er nu fjernede og en Kopi af Thorvaldsens Kristus er opstillet. Prædikestolen er ganske almindelig, idet den er berøvet en Del af sine Prydelser. Døbefonten er af Granit.

Løkken Kirke, der er beliggende i Furreby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et kønt lille Taarn med firkantet Spir. Bygningen er opført i 1898 af røde Mursten.

Børglumkloster (efter Pontoppidan).

Børglumkloster i Børglum Sogn er en anelig Herregaard, der før Reformationen var et af de store Herre-Klostre her i Landet. Oprindeligt skal den have været en Kongsgaard, og efter Sagnet skal Kong Knud den Hellige have opholdt sig der i Aaret 1086. Naar og af hvem dette Kloster er stiftet vides ikke, thi alle dets gamle Dokumenter, som endnu var til i Kong Frederik II.s Tid og da forvaredes paa Hald Slot og i Sakristiet i Viborg Domkirke, er nu helt forsvundne. Klosteret, der tilhørte Præmonstratenserordenen, ogsaa kaldet „De hvide Brødre“ havde efterhaanden samlet sig store Rigdomme, de nød tillige stor Anseelse og steg efterhaanden til at blive et Bispesæde. Dets Kirke blev Domkirke for Vendelbo Stift og Conventet udgjorde Stiftets Domkapitel og havde som saadant Ret til at vælge Biskoppen. Senere opkaldtes Stiftet efter Børglum Kloster og beholdt sit Navn Børglum indtil det antog Navnet Aalborg Stift. Munkene i dette Kloster, der tildels alle var Adelsmænd, levede efter Augustinus' Regel og kaldtes Kanniker. Disse Kanniker udgjorde et Domkapitel. — De katolske Biskopper havde deres Residens paa Børglum, hvor de opholdt sig, naar de ikke var paa Bispegaarden ved Hjørring eller paa Biskobstorp ved Aggersborg. — I Børglum Kapitel var der en Prælat, som var Provsten, og han var tillige Klosters Forstander. Desuden var der en Prior i Klostret, men Navne paa saadanne kendes ikke. — I Kristoffer II.s Tid havde Kapitlet heftige Stridigheder med Biskop Thyge, der brød ind i Klostret og drev Kannikerne ud af deres Sovestuer. Der siges, at han befæstede Kirken og Klostret med Kongens Folk, og han betalte sine Folk med Gods, der ranedes fra de Skibbrudne, ja, han var vel den værste Mand, Katolikerne havde valgt som Biskop. I Stedet for at værne om Katolismen, ødelagde han dens Rygte.

Ved Reformationen inddrogtes Børglum under Kronen og forlenedes til forskellige Adelsmænd, men i 1625 henlagde Kong Christian IV. det til det nyoprettede ridderlige Akademi i Sorø, og her blev det til Akademiet nedlagdes i 1669. Da solgtes

Børglum til Kansler Peder Redtz, men i 1688 købte Dronning Charlotte Amalie Børglum og i 1690 tilkøbte hun Dronninglund. Efter hendes Død tilfaldt disse Ejendomme Frederik IV., som i 1716 overlod dem til sin Søster. Prinsessen afstod samme Aar Børglumkloster til en Militær, og gennem de kommende Aarhundreder havde Gaarden forskellige Ejere. En af de navnkundigste var Generalmajor, Generalbygmester Lauritz de Thurah, der særlig er kendt som Bygmester af Christiansborg og Hirtsholm Slotte. Han har ogsaa sat sine Spor i Børglumkloster, især i Klosterkirken. I 1855 kom Gaarden i Slægten Rottbøls Eje og der er den endnu.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Metodistkirke, to Alderdomshjem, Brugsforening, Apotek, Spare og Laanekasse, Andelsmejerier, flere Badehoteller, Jernbanestationer, Elektricitetsværk og Vandværk samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Børglum-Furreby Kommune bestaar af følgende Skoler: Børglum østre Skole, der er opført 1907 og udvidet i 1920, Vittrup Skole, Furreby Skole, Løkken Skole og Løkken Efterskole.

M. THOMSEN,
Bestyrerinde.

Løkken Alderdomshjem er oprettet 1920. Det er skænket Kommunen af Fabrikant H. Fischer, København. Der er Plads til ca. 20 Beboere. Hjemmet ledes af en Bestyrerinde.

MARTHA THOMSEN, Bestyrerinde, er født den 8. September 1893 i Sindal. Ansat som Bestyrerinde ved Løkken Alderdomshjem siden 1927.

Skøttrup Fattiggaard er oprettet i 1869. Der er Plads til ca. 40 Beboere. Gaarden ledes af en Bestyrer.

ALBERT LARSEN, Bestyrer, er født den 1. November 1899 i Tolstrup Sogn. Ansat som Bestyrer af Skøttrup Fattiggaard siden 1951.

A. LARSEN,
Bestyrer.

Løkken Redningsstation organiseredes i 1852. Løkken Station hører til en af de Redningsstationer paa Jyllands Vestkyst, som hyppigst har været i Virksomhed, og farlige har mange af de Redningsforsøg været, der er foretaget derfra.

Børglum Brugsforening er oprettet i 1915. Medlemsantallet er ca. 120. Foreningens Uddeler er N. Bjerregaard.

NIELS BJERREGAARD, Uddeler, er født den 4. April 1894 i Fovlum Sogn. Ansat som Uddeler ved Børglum Brugsforening siden 1924.

Vittrup Brugsforening er oprettet i 1913. Medlemsantallet er ca. 130. Foreningens Uddeler er A. Arildsen.

A. ARILDSEN, Uddeler, er født 1899 i Lønstrup Sogn. Ansat som Uddeler ved Vittrup Brugsforening siden 1924.

N. BJERREGAARD,
Uddeler.

Løkken Brugsforening er oprettet i

V. BÆK,
Uddeler.

M. RENG,
Stationsforstander.

1918. Medlemsantallet er ca. 85. Foreningens Uddeler er Viggo Bæk.

VIGGO BÆK, Uddeler, er født den 12. April 1931 i Vrensted Sogn. Ansat som Uddeler ved Løkken Brugsforening siden 1929.

MARINUS RENG, Stationsforstander, er født den 3. Oktober 1885 som Søn af Gaardejer Søren Reng og Hustru Petrea, født Rasmussen. Gift 1912 med A. Cathrine Meilgaard. Privatelev 1905, Trafikelev Februar 1906 i Ebeltoft, Assistent i Nysted April 1911, i Kallehave August 1911, Stationsforstander i Lønstrup Juni 1915, ansat som Stationsforstander i Løkken siden 1916.

ANNA CHRISTENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 23. April 1871 i Vorgod Sogn. Jordmodereksamen 1900, Jordemoder i Herning fra 1900—24, ansat som Distriktsjordemoder i Børglum siden 1924.

THORA JENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 1. April 1883. Jordmodereksamen 1915. Jordemoder i Hæstrup fra 1915—19, ansat som Distriktsjordemoder i Løkken siden 1919.

A. CHRISTENSEN,
Distriktsjordemoder.

ANDERS KJELDEN NIELSEN, Snedkermester, er født den 6. August 1886 i Vrensted som Søn af Møller Lars Nielsen og Hustru Johanne Marie, født Andersen. Gift 1910 med Mathilde Marie Jensen. Indehaver af Løkken Maskinsnedkeri. Leder af Falcks Redningskorps i Løkken. Medlem af Skolekommissionen m. m.

A. KJ. NIELSEN,
Snedkermester.

Medlemmer af Børglum-Furreby Sogneraad

er følgende: Gaardejer L. Pedersen, Formand, Fiskeeksportør P. B. Kjeldgaard, Gaardejer M. Madsen, Gaardejer Th. P. Mariegaard, Gaardejer Chr. C. Lund, Forretningsfører A. Pedersen, Husmand J. Chr. Jensen, Togfører P. E. Engebjerg, Murermester Frederik Dietz, Fru Nelly Wejwadt, Gaardejer Simon Nielsen og Snedker Peter Damgaard.

LYNGBY SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Rubjerg, Børglum og Furreby. Lyngby Kirke, der er beliggende i Lyngby Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus. Bygningen er fra Nutiden, idet den er fra 1914. Den gamle Kirke blev nedrevet, fordi den laa for nær Havskrænten og var udsat for at falde i Havet. Kirkens Sognepræst er J. Thomsen.

Endvidere findes i Sognet: Badehotel og Andelsmejeri samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Lyngby Sogn bestaar kun af en Skole, nemlig Lyngby Skole.

Medlemmer af Lyngby Sogneraad er følgende: Gaardejer Niels Thomsen, Formand, Gaardejer K. P. Larsen, Husmand A. Nielsen, Gaardejer Oluf Sørensen, Gaardejer S. Jensen, Fisker V. Hansen og Husmand P. Meldgaard.

VRENSTED-THISE KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Furreby, Ingstrup, Hjermitslev, Stenum, Tolstrup, Saltum og Alstrup.

Vrensted Kirke, der er beliggende i Vrensted Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn og et Vaabenhus. Kirken skal i fordums Tid være indviet

eller opkaldt efter Helgenen Skt. Thøger og dette Navn bibeholdt den længe efter Reformationen, ja næsten til Slutningen af det 19. Aarhundrede. Kirken ses viden om paa Grund af sit store, smukke Taarn. Den smukke Altertavle bærer en Del Malerier. Prædikestolen er meget smukt udskaaret. Døbefonten er af Granit. Det indre af Kirken er lyst og venligt, og med sine smukke Kalkmalerier træder Rummet frem i sin hele Skønhed.

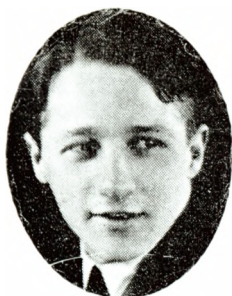
Thise Kirke, der er beliggende i Thise Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af det smukke Taarn og et lille Vaabenhuis. Kirken, der oprindeligt var opført af Granitkvadre, er igennem Tiderne Gang paa Gang ombygget og restaureret, saa at den nu fremtræder i en hel anden Skikkelse end forhen. Kirken skal fordem have været indviet til Vor Frue. Den nuværende Altertavle, der er fra Nutiden, bærer en Krucifiksgruppe.

Prædikestolen er en af de skønneste, man har i Amtet, den er ganske enkel, men dog saare skøn. Forhen skal der i Kirken have været en Begravelse for nogle af Ejerne af Hammelse. Døbefonten er af Kalksten. Tillige findes i Kirken et Par smukke Alterstager.

Thise Kirkes Indre.

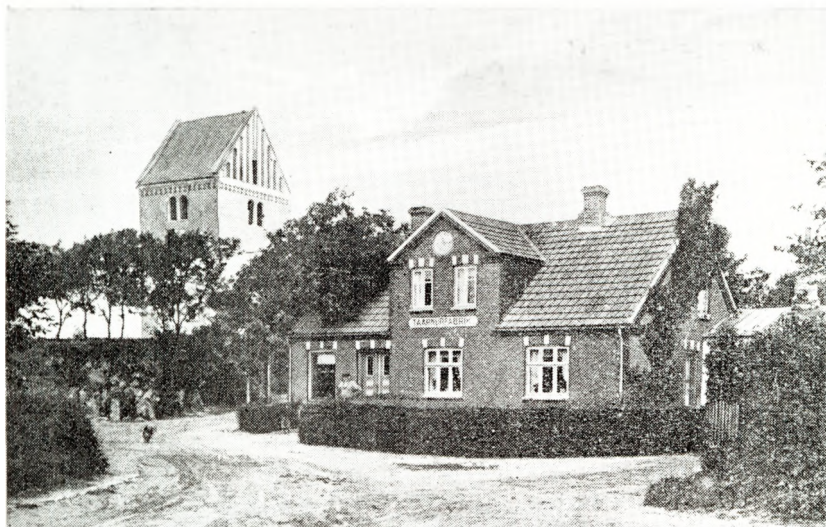
AAGE STEVNS, Sognepræst, er født den 20. November i Frederiks som Søn af Højskoleforstander Ole Stevns og Hustru Dorthea, født Rasmussen. Gift 1930 med Inger Bendtsen. Student 1923 fra Høng Gymnasium, kaldet til Sognepræst for Vrensted-Thise Menigheder siden 1930. Formand for Menighedsraadet og for Skolekommissionen.

AA. STEVNS,
Sognepræst.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Mejerier, Cementfabrik, Alderdomshjem, Møller, en Del Købmandsforretninger m. m.

Skolevæsenet i Vrensted-Thise Kommune bestaar af følgende Skoler: Vrensted Skole, Aasendrup Skole, Thise Skole, nordre og østre Skoler, Tagmark Skole.

Taarnurfabrikken i Vrensted.

Søn af Jens Lassen Christiansen og Hustru Juliane Frederikke, født Loth — Charlotte Emmerentze Pedersen, gift 2. Gang 1934 med Anna Magdalene Jensen. Udlært som Smed, dels hos Søren Larsen i Vrensted og dels hos Chr. Knudsen i Løkken, arbejdede derefter paa forskellige Fabrikker, først i Odense og derefter paa J. G. A. Eickhoff's Maskinfabrik i København, 1¹ 2 Aar hos Bertram Larsen i København, startede Dansk Kinematograffabrik i København, var i 10 Aar paa et mekanisk Etablissement i København og passede i den Tid alle Meteorologisk Instituts Instrumenter, saavel paa Institutet som rundt om i Landet, arbejdede paa Store Nordiske Telegraf-selskabs Fabrik i 2 Aar, etablerede sig selvstændigt i 1902 i København, flyttede i 1914 til Vrensted. Har til Dato bygget 240 nye Ure, dels Bornholmerure og dels Taarnure, til Kirker, offentlige

CHR. ØRNHOLM,
Fabrikant.

Bygninger og Herregaarde, har bl. a. leveret 8 Ure til Københavns Bane-gaard og Urene til Sæby Kirke og Horne Kirke ved Varde. Sidste Efteraar byggedes en saakaldt Bornholmer, som viste Maanens Vandring og Dato og dette kom til Los Angeles, et lignende Ur med Kvarterslag, Maanedog Dato, som ogsaa skal til Amerika, er lige blevet færdigt.

SØREN HJØRRINGGAARD, Mølleejer, er født den 29. Maj 1884 i Alstrup som Søn af Landmand Lars Andreas Sørensen og Hustru Birthe Marie, født Mortensen. Gift 1904 med Anna Kathrine Nielsen. Uddannet som Møller. Ejer af Thise Mølle.

Vrensted Brugsforening er oprettet den 1. Juni 1932. — Dens Aarsomsætning er paa ca. 100,000 Kr. Foreningens Bestyrer er P. Chr. Kjeldsen.

POUL CHR. KJELDSEN, Uddeler, er født d. 29. August 1900 som Søn af Niels Kjeldsen og Hustru Kristine, født Poulsen. Gift 1927 med Ane Margrethe Nielsen. Uddeler ved Vrensted Brugsforening.

CHR. ØRNHOLM, Fabrikant, er født den 2. Januar 1857 i Ugilt som

Gift 1. Gang 1887 med

Thise Mølle.

MARIUS LØNSMANN HANSEN, Købmand, er født d. 15. April 1881 som Søn af Landmand Jørgen Hansen og Hustru Ane Petrine, født Iversen. Gift 1911 med S. Sørensen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Thise.

NIELS HOWALDT SCHIØNNING, Købmand, er født den 3. Marts 1897 i Langholt som Søn af Uddeler Christian Schiønning og Hustru Marie, født Howaldt. Gift 1922 med Agnes Sørensen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Vrensted.

Parti fra Vrensted.

C. C. OVERGAARD,
Købmand.

L. HOLMEN,
Rentier.

L. OVESEN,
Træhandler.

C. J. BEDHOLM,
Bagermester.

CARL CHRESTEN OVERGAARD, Købmand, er født den 20. Februar 1899 som Søn af Peter Overgaard og Hustru Maren Kirstine, født Hansen. Gift 1925 med Katrine Thomsen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Manne.

LARS HOLMEN, Rentier, er født den 1. Maj 1862 i Vrensted som Søn af Gaardejer Jens Ole Hansen og Hustru Mette Marie, født Larsdatter. Uddannet som Landmand, overtog Gaarden „Holmen“ efter Faderen i 1900, men solgte Gaarden i 1925.

LARS OVESEN, Træhandler, er født den 21. Januar 1864 i Vrensted som Søn af Husmand Chr. Ovesen og Hustru Kirsten Marie, født Larsdatter. Uddannet ved Landvæsenet paa Sienum (nu Vraa Højskole) fra 1886—87, nedsat sig som Træhandler i Vrensted. Medlem af Sogneraadet fra 1913—21, tidl. Formand for Hjelpekassen igennem 17 Aar.

CHRISTIAN JOHAN BEDHOLM, Bagermester, er født den 24. September 1885 i Vrensted som Søn af Husmand Niels Bedholm og Hustru Marie, født Vad. Gift 1911 med Inger Marie Vihsig. Uddannet som Bager, nedsat sig som Bagermester i Vrensted.

Medlemmer af Vrensted-Thise Sogneraad er følgende: Gaardejer J. C. Pilgaard, Formand, Gaardejer S. A. Søndergaard, Gaardforpagter S. C. Nielsen, Gaardejer H. Beck, Gaardejer S. C. Jensen, Gaardejer C. Jensen, Husejer J. Nielsen, Goffred Larsen, Peder Grønborg, Peder Bonnerup og Baneformand Niels Jensen.

TOLSTRUP-STENUM KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Thise, Emb, Serridslev, Vrensted og Børglum.

Tolstrup Kirke, der er beliggende i Tolstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus. Kirken skal i fordums Tid have haft et Taarn, men dette er nu nedbrudt i Højde med Skibet. Altertavlen er et Maleri. Prædikestolen er smukt udskaaret. Døbefonten er af Granit.

Stenum Kirke, der ligger i Stenum Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus. Kirken har her ligeledes haft et Taarn, men dette er nu nedrevet i Højde med Skibet. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristi Opstandelse. Prædikestolen er i Renæssancestil. Døbefonten er af Granit.

I Kommunen er der tillige i Øster Hjermitslev en Annekskirke, der er opført i 1911 af gule Mursten. Bygningen bestaar foruden af Skibet af Apsis og Taarn.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Spare- og Laanekasse, Elektricitetsværk, Andelsmejeri, Alderdomshjem m. m. samt Hovedgaarden Hjermitslevgaard.

Skolevæsenet i Tolstrup-Stenum Kommune bestaar af følgende Skoler: Tolstrup Skole, der er opført i 1912, Øster Hjermitslev Skole, der er oprettet 1869, Tømmerby Skole, der er opført i 1901, Enge Skole og Stenum Skole, der er opført 1907.

H. P. JOHANSEN, Lærer, er født den 24. Oktober 1881 i Vordingborg Landsogn. Dimitteret 1907 fra Vordingborg Seminarium, ansat som Lærer ved Tømmerby Skole siden 1911. Medlem af Sogneraadet.

C. OPPERMANN, Distriktsjordemoder, er født den 22. Juni 1892 i Systofte Sogn. Jordmodereksamen 1924, Sygeplejerske i København fra 1913—23, ansat som Distriktsjordemoder i Tolstrup, Stenum Thise Sogne siden 1924.

Medlemmer af Tolstrup-Stenum Kommunes Sogneraad er følgende: Gaardejer Carl E. Knudsen, Formand, Gaardejer Chr.

J. Vanggaard, Gaardejer Marinus Olesen, Købmand N. M. Nielsen, Lærer H. P. Johansen, Husmand Anton Nielsen, Husmand Martin Andersen, Gaardejer Møller Rindbæk og Gaardejer Chr. Krabdrup.

VRAA-EMB KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Vejby, Sejlstrup, Rakkeby, Vrejlev, Serridslev, Børglum, Stenum og Tolstrup.

Vraa Kirke, der er beliggende i Vraa Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Kirken er synlig viden om paa Grund af sit store, brede, smukke Taarn. Altertavlen er udskaaret. Prædikestolen, der ogsaa er udskaaret, bærer en Del Vaabner. I det indre af Kirken findes smukke Kalkmalerier. Døbefonten er af Granit.

Emb Kirke, der er beliggende i Emb Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn, der ligger mod Vest. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Korsfæstelsen. Prædikestolen er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit.

Vraa Valgmenighedskirke. Da Vraa Højskole ved gamle Elevers og Venners Hjælp flyttedes til Vraa fra Stenum, fulgte cand. theol. Jens Bertelsen med som Læ-

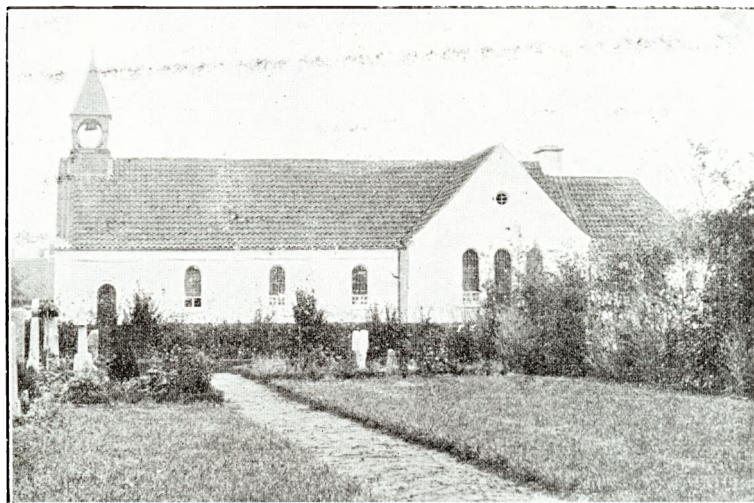

H. P. JOHANSEN,
Lærer.

C. OPPERMANN,
Distriktsjordemoder.

rer. Da Sognepræsten i Vraa-Emb, Pastor Jacobsen, var en gammel Mand, kom han ind paa den Tanke, at han maaske kunde blive nogle Aar endnu i Embedet, hvis den unge Kandidat vilde være hans Kapellan. Der forhandlede saa noget derom i de følgende Aar og det endte med, at Jens Bertelsen i 1895 lod sig ordinere og overtog Gerningen som personel Kapellan for Vraa-Emb. — I denne Stilling var han i 4 Aar (til August 1899), da

Vraa Valgmenighedskirke.

Pastor Jacobsen døde. Beboerne søgte da at faa Jens Bertelsen som Sognepræst, men Ministeriet mente ikke at kunne give en ung Mand saa stort et Embede, saa det blev uagtet. Dermed voksede en gammel Tanke paany til Live: at danne en Valgmenighed med Jens Bertelsen som Præst, og det varede heller ikke længe, inden Tanken blev virkeliggjort, idet Grundstenen til Kirken nedlagdes i April 1900. Allerede den 16. September s. A. kunde den lille Kirke indvies af Biskop, Dr. Fr. Nielsen. Den oprindelige Kirke havde kun Plads til ca. 200 Mennesker (og saa maatte Midtergangen ogsaa fyldes med Bænke og Feltstole), men allerede i 1918 blev det uudholdeligt med den ringe Plads, der var i Kirken, og man skred til Ombygning, idet Koret forlængedes og der byggedes to Korsarme ud, saa Pladsernes Antal omtrent fordobledes. Arkitekten sidste Gang var Charles Jensen fra Nørresundby, og han fik et meget smukt, lyst og rent Kirkerum ud af den lille, snævre Kirke. Særlig smuk er Korbuen og det temmelig store Kor, ligesom Vinduerne alle blev fornyede i den rette Kirkestil, især er Korgavlene med de tre Vinduer, et større og et mindre paa hver Side deraf, meget smukke. Ellers er der ingen Prydelser ud over den smukke Altertavle, foræret af Overlæge Tuxen i Brønderslev og malet af Frk. Agnes Schmidt fra Sønderjylland. Billedet forestiller en Kvindeskikkelse, der skærmende holder sin Haand for en brændende Lampe. Det er Meningen, at der med Tiden skal opføres et Taarn i Stedet for den nuværende lille Klokketårn, men Tidernes Vanskeligheder har ogsaa her hindret Planens Virkeliggørelse.

J. BERTELSEN,
Valgmenighedspræst.

JENS BERTELSEN, Valgmenighedspræst, Forstander, R. af D., er født den 25. Juni 1863 i Øster Vandet som Søn af Lærer Laust Nikolai Bertelsen og Hustru Mette Kathrine, født Jensen. Gift 1893 med Gudrun Therkelsen. Cand. theol. 1888, Valgmenighedspræst ved Vraa Valgmenighed, Forstander for Vraa Højskole.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Apotek, Banker, Mejerier, Elektricitetsværk, Jernbanestation, Vandværk, Hoteller, en Del Handelsvirksomheder, Brugsforeninger, Teglværk m. m.

Vraa Hovedskole.

Hovedskole fra 1915–25, ansat som Førstelærer samme Sted fra 1925.

JENS NIELSEN NØRGAARD, Lærer, er født den 2. Januar 1891 i Skioldborg Sogn. Dimitteret 1915 fra Nexø Seminarium, Andenlærer i Karby fra 1916–21, ansat som Enelærer ved Emb Skole siden 1921.

Skolevæsenet i Vraa-Emb Kommune bestaar af følgende Skoler: Vraa Hovedskole, der er opført i 1910, Vraa Forskole, der er oprettet i 1896, Vraa Privatskole, der er opført i 1906, og Emb Skole, der er opført i 1908.

JØRGEN S. F. JENSEN, Førstelærer, er født den 16. December 1893 i Ulstrup Sogn. Dimitteret 1914 fra Ranum Seminarium, Lærer ved Bælum Højskole fra 1914–15, ansat som Lærer ved Vraa

Vraa Højskole.

Vraa Højskole. Ønsket om at faa rejst en Højskole paa vendsysselsk Grund var Gang paa Gang fremme, og i Slutningen af 60erne havde der været gjort forskellige Forsøg paa at rejse en hjemlig grundtvigsk Skole, men uden at der var opnaaet noget virkeligt Resultat, og Tanken om den vendsysselske Højskole laa nu stille i nogle Aar, indtil det i Aaret 1872 pludselig rygtedes i grundtvigske Kredse, at der var bygget en saadan Skole i Stenum. Det var Højskolelærer Jørgen Terkelsen og hans Hustru Kristine, der havde haft det Vovemod at trodse Vanskelighederne og paa eget Ansvar, uden at være i Besiddelse af de fornødne Pengemidler, at rejse en Skole i den afsides liggende Landsdel. Skolen begyndte med 24 Elever, men efterhaanden var Elevantallet stadig stigende, saa man Gang paa Gang maatte udvide Lokalerne. Vejforholdene til Skolen var overordentlig slette, idet den laa saa afsides, og Tanken om at flytte Skolen til et bedre Sted opstod flere Gang, men da Flytningen af Skolen vilde koste ikke saa faa Penge, turde Forstanderen ikke paa-tage sig denne Opgave. Resolut satte Befolkningen en Indsamling i Gang og Resultatet blev, at der indkom 10,000 Kr., der overdroges Jørgen Terkelsen som Gave til den omtalte Flytning. I 1890 blev Højskolen saa flyttet til Vraa Station, hvor den fik en fortrinlig Beliggenhed, Bygningerne blev opført tidssvarende og med den største Forsamlingssal, der fandtes i Vendsyssel. Paa Hovedbygningens Facade ud mod det aabne Land „blæste Hejmdal Luren“ og baade unge og gamle lød Kaldet. Elevantallet steg meget betydeligt og den store Mødesal var ofte fyldt til sidste Plads. Højskolen er stadig blevet udvidet, først og fremmest maa man nævne den smukke Gymnastiksal, der i Forbindelse med Avlsbygningen danner en stor og smuk borg-lignende Bygning. I 1902 overdrog Jørgen Terkelsen Højskolen med Landbrug til sine to Svigersønner Jens Bertelsen og Møller Nørgaard, men han beholdt dog Ledelsen et Stykke Tid efter. Jørgen Terkelsen var dog med Aarene blevet en gammel Mand, og i 1931 døde han i Vraa, næsten 87 Aar gammel. — I 1934 blev Højskolen solgt til gamle Elever, som fra November 1934 vil drive den med Højskole-lærer fra Rødding Højskole cand. theol. Arne Brandt Pedersen som Forstander.

Vraa Apotek er oprettet ved kgl. Resolution af den 28. Juni 1907 og den 2. Juli 1908 blev Apoteket aabnet. —

Dets første Ejer var Jens C. A. Würtzen og derefter fulgte Fritz

Larsen, der drev Apoteket indtil i 1919. — Han efterfulgtes af Oscar Helmouth, der var der indtil 1933. Den nuværende Apoteker er L. G. B. Hegge.

Vraa Apotek.

L. B. G. HEGGE,
Apoteker.

LORENTZ GEORG BØJE HEGGE, Apoteker, er født den 24. Januar 1877 i Roskilde som Søn af Boghandler L. B. Hegge og Hustru. Medhjælpereksamen 1899, Discipel paa forskellige Apoteker, Ejer af Vraa Apotek siden 1933.

Vraa Andelselektricitetsværk er oprettet 1909. Værket blev opført af en Privatmand, Købmand Poulsen, der drev det for egen Regning indtil April 1910, da det overgik til et Andelsselskab. Værket er Gang paa Gang blevet udvidet. Værkets Bestyrer er Valdemar Jensen, der har været der siden Oprettelsen.

Spare- og Laanekassen for Vraa og Omegn er oprettet ved Overenskomst af 18. Marts 1870. — Sparekassens første Formand var Gaardejer J. P. Lassen. Den nuværende Formand er Dyrnlæge N. Jensen.

ALBERT PEDERSEN, Bogholder, er født den 27. Oktober 1900 i Emb som Søn af Gaardejer C. Pedersen og Hustru Jensine, født Jensen. Gift 1928 med Karen Schiønning. Uddannet i Andelsbanken i Hjørring og Esbjerg, ansat som Bogholder ved Spare- og Laanekassen for Vraa og Omegn siden 1925.

Vraa Bank, der er beliggende i Vraa Sogn, er oprettet i 1916. Aktiekapitalen var i 1922 paa 250,000 Kr. Bankens Direktør er Johs. Hauschildt.

JOHS. HAUSCHILDT,
Bankdirektør.

JOHANNES HAUSCHILDT, Bankdirektør, er født den 25. November 1886 i Frederikshavn som Søn af Købmand Hauschildt og Hustru Maria, født Müller. Gift 1912 med Olga Hansen. Handelseksamen 1905, Elev og Assistent i Frederikshavns Bank fra 1901—08, Bankbogholder i Aars fra 1908—11, Fuldmægtig i Landmandsbanken i Esbjerg fra 1911 19, ansat som Bankdirektør ved Vraa Bank siden 1919. Medlem af Bestyrelsen for Vraa Elektricitetsværk.

M. A. CHRISTENSEN,
Bogholder.

ASGER MØLLER CHRISTENSEN, Bogholder, er født den 31. December 1904 i Vraa som Søn af Bankbogholder Chr. J. Christensen og Hustru Jensine, født Jensen. Gift 1933 med Dagny Jensen. Ansat ved Vraa Bank siden 1920, Bogholder ved samme siden 1926. Lærer i Handelsfag ved Teknisk Skole. Medlem af Bestyrelsen for Vraa Haandværker- og Borgerforening.

Aktieselskabet Brødrene Møller i Vraa er oprettet 1907 af et Konsortium. I 1910 deltes Forretningen i to Afdelinger: Korn, Foderstoffer og Gødning og Brændsel, Træløst og Bygningsartikler. Forretningen beskæftiger 6 Mand. Direktør er Thorvald Møller.

THORVALD MØLLER, Direktør, er født den 2. August 1904 i Sindal som Søn af Teglværksejer J. P. Møller og Hustru Inger Marie, født Jensen. Gift 1930 med Ingrid Bundgaard. Direktør for A/S Brødrene Møller i Vraa siden 1928.

Vraa Andelssvineslagteri er oprettet i 1930. Initiativet til Slagteriets Oprettelse var taget af Dyrnlæge Jensen. I 1932 slagtedes der ca. 32,000 Svin, og Aaret før var man oppe paa ca. 31,000 Svin. Slagteriets Anlæggelse har kostet 310,600 Kr. Foruden almindelig Svineslagteri findes Kreaturslagteri, betydelig Destruktionsanstalt, Pølse-mageri samt Detailforretning. Slagteriet ledes af en Direktør og beskæftiger 30 Mand.

JENS M. PEDERSEN, Direktør, er født den 11. September 1897 i Galten Sogn som Søn af Snedkermester S. Pedersen og Hustru Johanne. Gift med C. Kopp. Uddannet paa Hadsten Svineslagteri, Studierejser i England, Tyskland, Holland og Frankrig, ansat som Direktør ved Vraa Andelssvineslagteri siden Oprettelsen.

Vraa Teglværk, der er beliggende i Vraa, er oprettet i 1906 og ejes af J. P. Møller og D. Jensen. Værket beskæftiger 25—30 Mand.

Vraa Andelssvineslagteri.

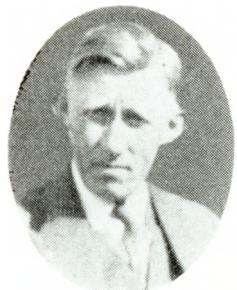
J. P. MØLLER,
Direktør.

J. P. MØLLER, Teglværksejer, er født den 16. Marts 1859 i Sønder Saltum som Søn af Gaardejer Chr. Møller og Hustru Ane, født Pedersdatter. Gift 1893 med Inger Marie Jensen. Gaardejer i Sindal og Vraa fra 1893—1907, Medejer af Vraa Teglværk siden 1906, Medlem af Sindal Sogneraad indtil 1905.

J. P. MØLLER,
Teglværksejer.

DAVID JENSEN, Teglværksejer, er født den 3. Februar 1881 i Hjørring som Søn af Teglværksbestyrer A. Jensen og Hustru Anne Cecilie, født Jensen. Gift 1906 med Jakobine Jakobsen. Medejer og Bestyrer af Vraa Teglværk siden Oprettelsen. Medlem af Vraa-Emb Sogneraad fra 1929—33, Sognefoged i Vraa siden 1927.

A. THOMSEN,
Uddeler.

Vraa Indkøbsforening, der tæller ca. 400 Medlemmer, er en af de betydeligste Forretninger i Vraa. Forretningens Uddeler er Axel Thomsen, der har været der siden 1919.

Brugsforeningen „Fremtiden“ i Vraa er oprettet 1907. Medlemsantallet er ca. 350. Omsætningen var i 1932 136,000 Kr. Foreningens Uddeler er Axel Jacobsen, der har været der siden 1931.

A. JACOBSEN,
Uddeler.

Vraa Haandværker- og Borgerforening er oprettet omkring Aar 1900. — Foreningens Formaal er at varetage Borgernes Interesse og Byens Tarv. Medlemsantallet er ca. 110.

Teknisk Skole, der sorterer ind under Haandværker- og Borgerforeningen, har

G. PETERSEN,
Snedkermester.

C. ANDREASEN,
Sadelmagemester.

M. MADSEN,
Tømrermester.

C. E. JØRGENSEN,
Købmand.

Lokaler i Kommuneskolen. Den har ca. 100 Elever aarlig. Der undervises i de almindelige Fag.

G. PETERSEN, Snedkermester, er født den 23. December 1888 i Ribe. Nedsat sig som Snedkermester i Vraa i 1916. Medlem af Bestyrelsen for Vraa Haandværker- og Borgerforening.

CHR. ANDREASEN, Sadelmagemester, er født den 14. Juli 1886. Nedsat sig som Sadelmagemester i Vraa i 1917. Medlem af Bestyrelsen for Vraa Haandværker- og Borgerforening.

Vraa Sygekasse er oprettet 1893 og statsanerkendt 1897. Medlemsantallet er ca. 800. Formand er Tømrermester Martinus Madsen, der har virket som saadan siden 1923.

Vraa Idrætsforening er oprettet i 1905 af Lærer Elmlund. Den omfatter Fodbold og Gymnastik. Medlemsantallet er ca. 130 aktive og 50 passive. Foreningens Formand er Købmand Jørgensen.

CARL ERIK JØRGENSEN, Købmand, er født 1907 i Vraa som Søn af Læge C. Jørgensen og Hustru Katty Marie, født Haugsted. Nedsat sig som Købmand i Vraa 1932. Formand for Vraa Idrætsforening siden 1931.

ARTHUR FREDERIKSEN, Barbermester, er født den 17. Januar 1898 i Aalborg som Søn af Landmand N. P. Frederiksen og Hustru Thora, født Christensen. Nedsat sig som Barbermester i Vraa 1932. Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for Vraa Idrætsforening siden 1930.

J. C. F.-NIELSEN,
Stationsforstander.

C. M. H. HOLTUM,
Læge.

C. JØRGENSEN,
Læge.

A. JOHS. JENSEN,
Dyrlæge.

J. CHR. FREDSKILD-NIELSEN, Stationsforstander, er født den 25. August 1880 i Grurup. Stationsforstander i Rinkenæs fra 1930—33, ansat som Stationsforstander i Vraa siden 1933.

CLAUS MARINUS HENRIKSEN HOLTUM, Læge, er født den 1. Juni 1892 i Holtum som Søn af Lærer J. R. Henriksen og Hustru Anna, født Sørensen. Gift 1920 med Helga Henrichsen. Student 1911 fra Vejle. cand. med. 1919, forskellige Vikariater fra 1919--20, praktiserende Læge i Vraa siden 1920. Formand for Sundhedskommissionen.

ANTON JOHANNES JENSEN, Dyrslæge, er født den 18. Marts 1888 i Lindholm, Aalborg Amt, som Søn af Gaardejer P. M. Jensen og Hustru, født Mogensen. Gift med Augusta Vilhelmine Thomsen. Dyrslægeeksamen 1910, praktiserende Dyrslæge i Vraa siden 1911. Medlem af Sogneraadet fra 1928 og Næstformand siden 1933.

P. HEGELUND,
Dyrslæge.

C. V. HEILESEN,
Arkitekt.

S. CHR. SØRENSEN,
Skorstensfejermester.

M. SCHMIDT,
Distriktsjordemoder.

P. HEGELUND, Dyrslæge, er født den 27. April 1894 i Emb som Søn af Gaardejer Carl Pedersen og Hustru. Gift 1920 med Kristine Thomsen. Dyrslægeeksamen 1919, Assistent i Vester Hassing 1919, praktiserende Dyrslæge i Vraa siden 1919, Dyrslæge ved Slagteriet i Vraa.

C. V. HEILESEN, Arkitekt, er født den 11. Juni 1882 i Tornby Sogn. Uddannet som Arkitekt, Kirkeministeriets Bygningskonsulent for Hjørring Amt, Arkitekt for Statens Jordlovsudvalg for Hjørring, Aalborg og Thisted Amter. Har bygget de fleste Huse i Vraa efter 1914 og har opført ca. 70 Mejerier i Nordjylland.

KARL SVENSSON, Kæmner, er født den 23. Juli 1894 i København som Søn af Tilskærer J. V. Svensson og Hustru Nelly, født Larsson. Gift 1923 med Ella Margrethe Petersen. Realeksamen 1911, Handelseksamen 1912, Leder af A S Nordisk Metalvarefabriks Fabriksskontor fra 1916--21, Bogholder paa Kartoffelmelsfabrikkerne i Hjørring fra 1921--26, ansat som Kæmner i Vraa siden 1926.

SØREN CHR. SØRENSEN, Skorstensfejermester, er født den 30. December 1885 i Vrensted Sogn. Ansat som Skorstensfejermester i Vraa siden 1927.

CHRISTIAN SAKSTRUP, Politibetjent, er født den 2. Januar 1879 i Bjergby Sogn som Søn af Retsvidne Chr. Andreasen og Hustru Inge Marie, født Christiansen. Gift 1903 med Maren Andersen. Ansat ved Politiet i Vraa 1908, Politibetjent i Vraa.

MARTHA SCHMIDT, Distriktsjordemoder, er født den 18. Marts 1873 i København. Jordemodereksamen 1908, Distriktsjordemoder i Elling og Tolne fra 1908--12, ansat som Distriktsjordemoder i Vraa siden 1912.

Medlemmer af Vraa-Emb Sogneraad er følgende: Husmand Edvard Nielsen, Formand, Gaardejer C. Christensen, Gaardejer Niels J. Østergaard, Husmand Johs. Nielsen, Gaardejer Peter Larsen, Vognmand Helfred Nielsen, Lærer Aug. E. Nehm, Dyrslæge Anton Jensen og Førstelærer Jørgen Jensen.

SERRITSLEV SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Jerslev, Vrejlev, Vraa, Emb og Tolstrup.

Serritslev Kirke, der er beliggende i Serritslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Vaabenhus. Altertavlen, der bærer et Maleri, er tredelt. Prædikestolen er et smukt udført Arbejde fra ca. 1625. Døbefonten er af Granit.

Tillige findes der i Sognet følgende: Spare- og Laanekasse, Andelsmejeri, Brugsforening samt nogle Gaarde.

Skolevæsenet i Serritslev Sogn bestaar af to Skoler, nemlig Serritslev Skole og Hjelmsted Skole.

Serritslev Brugsforening er oprettet den 4. Juni 1899. Medlemsantallet er ca. 275. Foreningens Uddeler er V. Tølbøll Mortensen.

VIGGO TØLBØLL MORTENSEN, Uddeler, er født den 29. August 1898 i Vrensted. Har været Uddeler i Hjørring, ansat som Uddeler ved Serritslev Brugsforening siden 1925.

Medlemmer af Serritslev Sogneraad er følgende: Gaardejer Kr. Sørensen, Formand, Gaardejer Karl Damsgaard, Gaardejer J. Jensen, Husejer T. L. Therkelsen, Chr. Jens Larsen, Simoni Jens Nielsen og Frederik Jensen.

JERSLEV SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Taars, Vrejlev, Serritslev, Øster Brønderslev, Hallund, Hellum, Skæve og Torslev.

Jerslev Kirke, der er beliggende i Jerslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn og et Vaabenhus samt et Kapel, der ligger mod Nord. Kirken, der er smukt beliggende i Sognet, er en stor, smuk og imponerende Bygning. Prædikestolen er smukt udskaaret. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus. Døbefonten er af Granit.

Endvidere findes der i Sognet følgende: Præstegaard, Spare- og Laanekasse, Kro, Andelsmejerier, Brugsforeninger, Elektricitetsværk, Jernbanestation m. m. samt en Del Gaarde.

Skolevæsenet i Jerslev Sogn bestaar af følgende Skoler: Jerslev Skole, Jerslev Privatskole, Klæstrup Skole, Øster Mellerup Skole, Sterup Skole, der er oprettet i 1902, Myrlund Skole, Søheden Skole og Flyvbjerg Skole.

S. SVENDSEN,
Førstelærer.

S. SVENDSEN, Førstelærer, er født den 10. Juli 1881 i Gundrup Sogn. Lærer ved Mellerup Skole fra 1906—11, ansat som Førstelærer ved Sterup Skole siden 1911.

Jerslev Andelselektricitetsværk er oprettet i 1908. Forbrugsantallet er ca. 120. Værkets Bestyrer er V. Hansen.

VERNER HANSEN, Bestyrer, er født den 23. August 1890 i Hjørring. Ansat som Bestyrer af Jerslev Andelselektricitetsværk siden 1920

Sterup Alderdomshjem og Fattiggaard er oprettet i 1868. Gaarden er smukt og frit beliggende. Der er Plads til ca. 12 Beboere paa Alderdomshjemmet og paa Fattiggaarden ca. det dobbelte. Til Gaarden hører ca. 15 Tdr. Land. Gaarden ledes af en Forpagter, som for Tiden er Jens Paulsen, der har forpagtet Gaarden siden 1926.

Jerslev Kro, der er en kgl. privilegeret Kro, er opført 1854. Kroen er baade i 1911 og 1926 restaureret. — Den har smukke, lyse Lokaler, og som den nu staar er den paa Højde med Tidens Krav. Den nuværende Ejer er J. Iversen, der har livsvarig Bevilling paa Kroen.

Sterup Alderdomshjem.

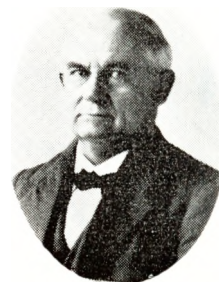
JENS IVERSEN, Kroejer, er født den 6. September 1870 i Jerslev Sogn som Søn af Gaardejer M. P. Christensen og Hustru Grethe Marie, født Petersen. Gift 1899 med Else Marie Mad-

sen. Kroejer og Landbruger i Jerslev siden 1897. Medlem af Sogneraadet fra 1909—13 og igen fra 1921—29. Sogneraadformand fra 1925—29, Stifter af Jerslev Mergelselskab, Kasserer i Hesteforsikringsforeningen siden 1914, Medlem af Repræsentantskabet for Brønderslev Bank og Filialbestyrer for sammes Filial i Jerslev siden 1918, Medlem af Bestyrelsen for Brønderslev Andelsslakteri i 11 Aar.

J. IVERSEN,
Kroejer.

Mylund Brugsforening er oprettet 1898 og den tæller ca. 150 Medlemmer. — Dens Formand er Gaardejer H. Andersen og Uddeler er Th. Skov.

TH. SKOV,
Uddeler.

TH. SKOV, Uddeler, er født den 16. Februar 1877 i Taars Sogn. Ansat som Uddeler ved Mylund Brugsforening siden dennes Oprettelse.

P. INGERSLEV,
Læge.

L. M. SIMONSEN,
Dyrlæge.

A. JENSEN,
Skovfoged.

POUL INGERSLEV, Læge, er født den 4. Juli 1902 i Hals som Søn af Overlæge Aa. Ingerslev og Hustru Elisabeth, født Dehlefsen. Gift 1932 med Margrethe Poulsen. Student 1920 fra Hjørring, cand. med. Januar 1929, forskellige Vikariatier i 1½ Aar, Kandidat ved Hjørring Amts og Bys Syge-

gehus fra August 1929—September 1931, Videreuddannelse ved forskellige Hospitaler fra September 1931—Marts 1932, Skibslæge paa Motorskibet „Meonia“ i 3 Maaneder, praktiserende Læge i Jerslev siden 1932.

LARS MIKAEL SIMONSEN, Dyrslæge, er født den 9. Januar 1902 i Ørum som Søn af Gaardejer Th. Simonsen og Hustru Johanne Marie, født Pedersen. Gift 1931 med Else Bodil Sørensen. Præliminæreksamen 1924 fra Hostruphuse. Dyrslægeeksamen 1929, forskellige Assistentpladser fra 1929—31, praktiserende Dyrslæge i Jerslev siden 1931. Kontrollerende Dyrslæge for Jerslev Sogn, Formand for Sundhedskommissionen.

L. CHRISTENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 16. September 1877 i Tversted Sogn. Jordemodereksamen 1906, Jordemoder i Hjørring i 2 Aar, ansat som Distriktsjordemoder i Jerslev siden 1908.

M. CHRISTIANSEN, Jordemoder, er født den 1. Februar 1906 i Kollerup Sogn. Jordemodereksamen 1931, praktiserende Jordemoder i Jerslev siden 1932.

A. JENSEN, Skovfoged, er født den 20. Juli 1884 i Nysted Landsogn. Skovfoged og Skytte paa Aalholm, paa Dronningborg ved Randers, Skovfoged ved Pejhedesiden siden 1926. Forsmand fra Aalholm og Ravnholt.

Medlemmer af Jerslev Sogneraad er følgende: Gaardejer Kr. Hansen, Formand, Snedker E. Skræm, Gaardejer C. Lund, Gaardejer C. Møller, Gaardejer E. Thomsen, Carl Egebæk, Hans Chr. Larsen, Laurits Larsen og Peter Christensen.

ØSTER BRØNDERSLEV SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Tolstrup, Jerslev, Hallund og Ørum.

Øster Brønderslev Kirke, der er beliggende i Øster Brønderslev Sogn, virker ved første Øjekast imponerende med sit store statelige Taarn. Bygningen bestaar foruden af Koret og Skibet og ovennævnte Taarn af Apsis og et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Prædikestolen, der er udskaaret, er fra det 17. Aarhundrede. Døbefonten er af Granit. Paa Alterbordet staar et Par meget gamle Alterstager m. m.

Endvidere findes i Sognet følgende: Elektricitetsværk, Brugsflorenge, Spare- og Laanekasse, Præstegaard, Andelsmejerier samt en Del Gaarde.

Øster Brønderslev Kirke.

Skolevæsenet i Øster Brønderslev Sogn bestaar af følgende Skoler: Øster Brønderslev Skole, der er opført i 1902, Øster Brønderslev Privatskole, der er opført i 1922, Lindrup Skole, der er opført i 1923, Hvilshøj Skole og Kraghede Skole, der er opført i 1882.

AXEL PEDERSEN, Førstelærer, er født den 4. Juni 1873 i Bindeslev

A. PEDERSEN,
Førstelærer.

C. CHRISTENSEN,
Bestyrer.

J. CHR. NIELSEN,
Uddeler.

Sogn, Hjørring Amt. Dimitteret 1897 fra Blaagaards Seminarium, ansat som Førstelærer ved Øster Brønderslev Skole siden 1901.

CHR. BAK SØRENSEN, Lærer, er født den 25. Oktober 1908 i Malle Sogn, Aalborg Amt. Dimitteret 1929 fra Ranum Seminarium, ansat som Lærer ved Øster Brønderslev Skole siden 1933.

JENSINE GRAVEN, Lærerinde, er født den 7. August 1875 i Jerslev Sogn. Uddannet paa Højskoler og Kursus, ansat som Lærerinde ved Øster Brønderslev Privatskole siden 1922.

A. P. DUEHOLM, Lærer, er født 1882. Dimitteret 1909 fra Blaagaards Seminarium, ansat som Lærer ved Kraghede Skole siden 1921.

Øster Brønderslev Andelselektricitetsværk er oprettet i 1908. — Der er ca. 60 Forbrugere. Maskinkraften er paa 38 HK. Værkets Bestyrer er Chr. Bertelsen, der har været ved Elektricitetsværket siden 1916

Kraghede Fattiggaard er opført i Aaret 1881. Til Gaarden hører 110 Tdr. Land. Der er Plads til 44 Beboere. Den ledes af en Bestyrer.

CHR. CHRISTENSEN, Bestyrer, er født den 14. April 1886 i Hjørring. Ansat som Bestyrer af Kraghede Fattiggaard siden 1922.

JENS CHR. NIELSEN, Uddeler, er født den 27. August 1887 i Jetsmark, Pandrup, Hjørring Amt. Uddeler i Rærup fra 1915—28, ansat som Uddeler ved Øster Brønderslev Brugsforening siden 1928.

EMILIE MILLER,
Distriktsjordemoder, er født den 24. August 1885 i Hellevad Sogn. Jordmodereksamen 1914, ansat som Distriktsjordemoder i Øster Brønderslev siden 1922.

Medlemmer af Øster Brønderslev Sogneraad er følgende: Chr. M. Christensen, Formand, Skomager Thomas P. Kjeldsen, Gaardejer Chr. Kjær, Gaardejer

Parti fra Øster Brønderslev.

Thomas Thomsen, Tømrer Hans Chr. Jensen, Boelsmand Thorvald Jacobsen, Husmand Johan S. Pedersen, Husmand Marthinus Pedersen, Gaardejer Emil Christensen, Gaardejer P. C. Jørgensen og Gaardejer J. C. Christensen.

H V E T B O H E R R E D

grænser mod Vest til Vesterhavet og omgives iøvrigt af Børglum Herred, Aalborg Amt og Øster Han Herred, mod Syd støder det til Limfjorden, hvori ligger Øen Gjøl, der hører til Herredet.

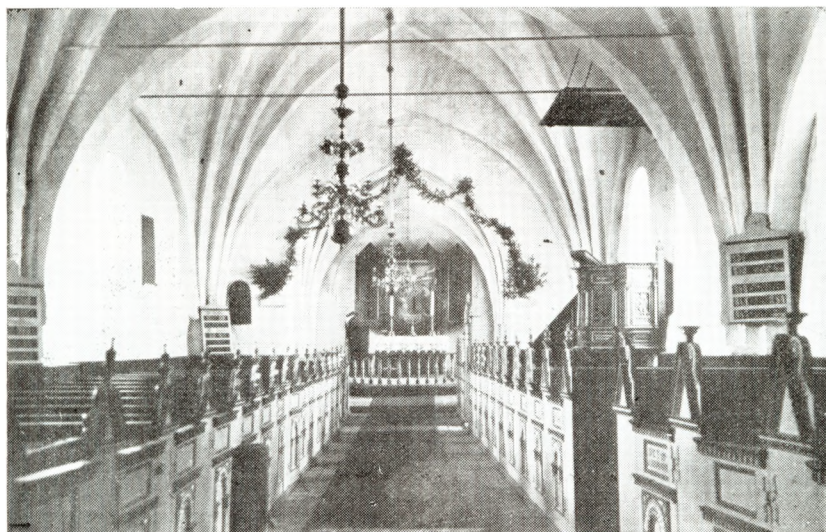
Herredets samlede Areal udgør 25,498 ha og Indbyggerantallet er ca. 10,700.

I Herredet findes følgende Sogne: Ingstrup-Vester Hjerimitslev-Alstrup, Saltum-Hune, Jetsmark, Vedsted og Gjøl.

INGSTRUP-VESTER HJERMITSLEV-ALSTRUP KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Saltum, Vrensted og Thise.

Ingstrup Kirke, der er beliggende i Ingstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Apsis, Taarn og et lille Vaabehus, der ligger mod Syd. Altartavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus paa Korset. Prædikestolen bærer en Del Relieffer. Døbefonten er af Granit. Tillige findes i Kirken et Par smukke Alterstager.

Vester Hjerimitslev Kirke, der er beliggende i Vester Hjerimitslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et lille Vaabehus, der ligger mod Nord. Altartavlen bærer et Maleri. Prædikestolen er fra omkring 1590erne. Døbefonten er af Granit.

Det indre af Ingstrup Kirke.

Alstrup Kirke, der er beliggende i Alstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabehus, der ligger mod Syd. Altartavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus i Emaus.

Prædikestolen bærer en Del Malerier. Døbefonten er af Granit.

OSVALD IOHS. VEIEN, Sognepræst, er født d. 5. Aug. 1904 som Søn af Sogneraadsmnd,

Gaardejer Chr. Veien og Hustru Mathilde, født Larsen. Gift 1932 med Gerda Terp. Kaldet som Sognepræst for Ingstrup-Vester Hjermitslev-Alstrup Menigheder. Formand for Børneværnet og Skolekommissionen.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Mejerier, Brugsforeninger, Teglværk, Hotel, Sparekasse, Jernbanestation, Møller m. m.

Skolevæsenet i Ingstrup-Vester Hjermitslev-Alstrup Kommune bestaar af følgende Skoler: Ingstrup Skole, Vestermark Skole og Vester Hjermitslev Skole.

Ingstrup Brugsforening er oprettet i 1898. Medlemsantallet er ca. 150. — Foreningens Uddeler er V. Hansen.

V. HANSEN,
Uddeler.

V. HANSEN, Uddeler, er født den 7. Marts 1894 i Ugilt Sogn. Ansat som Uddeler ved Ingstrup Brugsforening siden 1919.

Vester Hjermitslev Brugsforening er oprettet i 1923. Medlemsantallet er ca. 100. Foreningens Uddeler er Edv. Engelbrechtsen.

EDV. ENGELBRECHTSEN, Uddeler, er født den 27. Marts 1906 i Haverslev Sogn. Ansat som Uddeler ved Vester Hjermitslev Brugsforening siden 1931.

Hjermitslev Mølle, der er en ret gammel Mølle, blev for en ca. 70 Aar siden købt af Gaardejer Peder Chr. Jakobsen, Kirkensgaard i Hjermitslev. Han købte den fra Vestrupgaard i Saltum og den var da en gammel Stubmølle, men han lod den bygge op som en almindelig hollandsk Vindmølle ved sin Gaard. Han ejede den til omkring 1886. Siden hen blev Møllen flyttet til sin nuværende Plads. I 1920 blev Møllen købt af Chr. Dam efter en Tvangsauktion. — Desværre forsvinder de gamle, hyggelige Møller, og det burde i Virkeligheden ikke ske, thi de moderne Møllerier, som Landbrugerne nu har, kan paa ingen Maade male som de hollandske Vindmøller.

CHRISTIAN DAM, Møllejeer, D. M., er født den 23. Januar 1860 som Søn af Gaardejer Niels Christian Jensen og Hustru Laura Kristine, født Jensdatter. Gift 1884 med Inger Marie Andersen. Uddannet som Landmand, Ejer af Gaarden „Dammen“ fra 1884—1920, Ejer af Hjermitslev Mølle siden 1920. Medlem af Menighedsraadet.

Alstrup Mølle er opført omkring 1889. Før den Tid laa paa samme Plads, hvor den nu nuværende Mølle ligger, en ældre Mølle, hvornaar denne er opført vides ikke. I 1928 blev der indsat en Motor i Møllen. Dens nuværende Ejer er L. Chr. Larsen.

LARS CHRISTIAN LARSEN, Møllejeer, er født den 23. December 1886 i Alstrup som Søn af Skomager, senere Møllejeer Chresten Larsen og Hustru Johanne Katrine, født Sørensen. Uddannet som Møller hos Faderen, Ejer af Alstrup Mølle siden 1929.

Vester Hjermitslev Borger- og Haandværkerforening er stiftet i Aaret 1915 af en Kreds af Borgere. Paa den stiftende Generalforsamling den 22. Oktober valgtes

O. JOHS. VEIEN,
Sognepræst.

CHR. DAM,
Møllejeer.

Alstrup Mølle.

den første Bestyrelse, som bestod af Stationsforstander S. Lenskjold, Formand, Gaardejer Søren Nørgaard, Næstformand, Manufakturhandler S. P. Vestergaard, Kasserer, Anton Christensen og Gaardejer J. Lunde. — Allerede i 1916 fik Byen paa Foreningens Foranledning Gadebelysning. — I 1919 købte Foreningen et Stykke Jord, som senere er blevet beplantet og

anlagt som Anlæg for Byens Borgere og Legeplads for Børnene. Tillige blev der i 1933 i Anlægget anlagt en Tennisbane. I 1922 købte Foreningen af Sæby Borgerforening dens Bibliotek paa 1300 Bind til Brug for Foreningens Medlemmer. Biblioteket er senere blevet forøget med nyere Bøger. Paa Foranledning af Foreningen paabegyndtes i 1924 Anlæggelse af Fortov i Byen, hvilket forlængst er fuldført i hele Byens Udstrækning. I 1934 blev et Vandværk ligeledes opført paa Foranledning af Foreningen. Foreningen har i de Aar den har bestaaet kun haft 4 Formænd, nemlig Stationsforstander S. Lenskjold, Malermester A. Andersen, der har været valgt to Gange, Manufakturhandler P. Rasmussen og den nuværende Snedkermester P. E. Pedersen.

P. E. PEDERSEN,
Formand.

PEDER ERIK PEDERSEN, Snedkermester, er født den 4. December 1892 som Søn af Træhandler Gregers Pedersen og Hustru Maren, født Sørensen. Gift 1933 med Jenny Christensen. Uddannet som Snedker, nedsat sig som Snedkermester i Vester Hjermitzlev. Formand for Vester Hjermitzlev Borger- og Haandværkerforening.

S. J. S. LENSJOLD,
Stationsforstander.

P. J. BECH,
fhv. Dyrlæge.

J. J. DRUSTRUP,
Købmand.

S. J. S. LENSJOLD, Stationsforstander, er født den 26. December 1876 i Dronninglund som Søn af Gaardmand Jens P. Simonsen og Hustru Anna Marie, født Sørensen. Gift 1906 med A. Kri-

stine Jensen. Ansat som Stationsforstander i Vester Hjermitlev.

CARL VALDEMAR MØLBAK, Dyrlæge, er født den 23. Januar 1908 i Tversted som Søn af Gaardejer F. H. Mølbak og Hustru Marie Kirstine, født Vejen. Dyrlægeeksamen 1933, Assistent hos forskellige Dyrlæger, nedsat sig som Dyrlæge i Vester Hjermitlev 1. Januar 1934.

AXEL HANSEN, Direktør, er født den 31. Maj 1904 i Vadum som Søn af Smedemester Chresten Hansen og Hustru Caroline, født Lauritzen. Gift 1932 med Inga

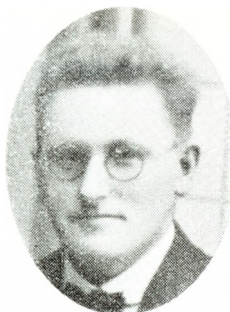
Lenskjold, Datter af Stationsforstander Lenskjold. Uddannet ved Handelen, Direktør for A/S Drustrup & Hansen i Vester Hjermitlev.

JOHAN JENSEN DRUSTRUP, Købmand, er født den 17. September 1886 i Sallum som Søn af Gaardejer Jens Jørgen Nielsen og Hustru Maren, født Myrthue. Gift 2. Gang med Anna Lemmergaard (død). Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Vester Hjermitlev.

FREDERIK JØRGENSEN, Hotelejer, er født den 8. April 1887 i Voer som Søn af Landmand Lauritz Jørgensen og Hustru Elisabeth Marie, født Jensen. Gift 1927 med Ane Pedersen. Indehaver af Vester Hjermitlev Afholdshotel.

Købmand Drustrups Forretning

CHR. M. BAGGESEN,
Købmand.

KR. J. KRISTENSEN,
Karetmager.

L. PETERSEN,
Distriktsjordemoder.

CHRESTEN MADSEN BAGGESEN, Købmand, er født den 4. Februar 1890 i Ingstrup som Søn af Gaardejer Chr. Baggesen og Hustru Elsiné, født Nørgaard. Gift 1917 med Anna Christensen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Ingstrup.

KRISTEN JOHANSEN KRISTENSEN, Karetmager, er født den 25. November 1887 i Blære som Søn af Købmand Jacob Kristensen og Hustru Hansine, født Jørgensdatter. Gift 1916 med Nielsine Jochumsen. Uddannet som Karetmager, nedsat sig som Karetmager i Vester Hjermitlev. Medlem af Bestyrelsen for Vester Hjermitlev Borger- og Haandværkerforening.

JENS SVEND HOLMGAARD, Gaardejer, er født den 20. April 1887 som Søn af Gaardejer Clemmen Holmgaard og Hustru Ane Kirstine, født Pedersen. Gift 1918 med Kirstine Polsen. Ud-

Parti fra Ingstrup.

Jørgensen, Gaardejer J. Kjeldsen, Gaardejer C. Søndergaard, Snedker Anders Larsen, Sognefoged Jens Hansen, Husmand Niels Chr. Pedersen, Gaardejer Søren Jensen Sivesgaard, Gaardejer Jens Svend Holmgaard, N. C. Dam og Lærer J. Christensen-Landbo.

dannet ved Landvæsenet og paa Aabybro Højskole fra 1906--07, Ejer af Holmgaard. Medlem af Sogneraadet.

Laura Petersen, Distriktsjordemoder, er født den 24. September 1864 i Korsør. Jordmodereksamen 1895, Jordemoder i Vedsted fra 1895--96, ansat som Distriktsjordemoder i Ingstrup siden 1896.

Medlemmer af Ingstrup - Vester Hjermitlev - Alstrup Sogneraad er følgende:

Gaardejer Chr. Vejby, Formand, Husejer P.

SALTUM-HUNE KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Alstrup, V. Hjermitlev, Ingstrup, Jetsmark, Thise og Tranum.

Saltum Kirke, der er beliggende i Saltum Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabenhus, der ligger mod Syd. Kirken, der er beliggende paa et Højdedrag, ses viden om. I dets Indre findes ganske interessante Kalkmalerier. Paa Alteret findes et ret stort Kors. Den smukke Altertavle, der er smukt udskaaret, bærer en Del Vaabner og Navne. Tillige findes i Kirken bl. a. et Par smukke Krucifiksgrupper og nogle udskaarne Figurer.

Hune Kirke, der er beliggende i Hune Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Apsis, Taarn og et lille Vaabenhus, der ligger mod Syd. Apsis er rigt udsmykket med Profileringer. Altertavlen er et Ma-

Parti fra Blokhus.

leri, der forestiller Jomfru Maria og Engelen Gabriel. Prædikestolen er fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Døbefonten er af Granit. I Vaabehuset staar den bekendte Hune-Runesten, der blev fundet i Kirkegaardsdiget, og efter at være rensat for Snavs opstillet i Vaabehuset.

I Rødhuse, der er en Samling af Gaarde og Huse m. m. i Hune Sogn, blev i 1913 opført en Annekskirke til Hune Kirke. Den er opført af røde Mursten.

POUL JOHAN GEORG POULSEN, Sognepræst, er født den 1. Januar 1902. Kaldet til Sognepræst for Saltum-Hune Menigheder. Formand for Skolekommissionen.

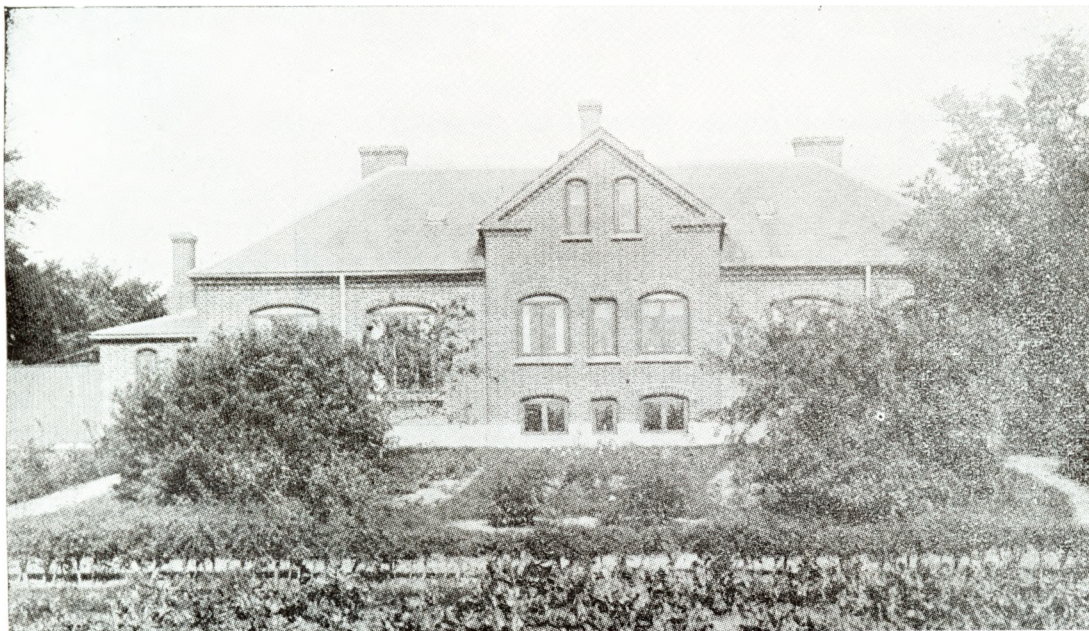
P. J. G. POULSEN,
Sognepræst.

Tillige findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Apotek, Sygehus, Mejerier, Brugsforeninger, Hoteller, Jernbanestation, Teglværk, Møller, Redningsstation m. m.

Skolevæsenet i Saltum-Hune Kommune bestaar af følgende Skoler: Nørre Saltum Skole, Sønder Saltum Skole, Rendbæk Skole, Faarup Skole, Hune Skole, Hune-
netorp Skole og Rødhuse Skole.

Hjørring Amts Sygehus i Nørre Saltum blev opført i 1892 som Epidemisygehus. Da det i lange Tider havde staaet tomt, besluttede man i 1910 at anvende det til almindelige medicinske Sygdomme for Patienter fra Saltum og nærmeste Omegn. Sygehuset ledes af en Læge og en Sygeplejerske.

Saltum Apotek. Nogle Mænd indgav i Slutningen af 1856 et Andragende om Oprettelsen af et Apotek i Saltum Sogn og ved kgl. Resolution af 30. Oktober 1857 blev Apoteket oprettet. Den første Bevilling blev udstedt den 28. Marts 1858 for

Nørre Saltum Sygehus,

Nørre Saltum Apotek.

inde i selve Byen, dets Lokaler er store og lyse. Til Apoteket hører fem Haandkøbsudsalg, nemlig følgende: Aabybro, Pandrup, Vester Hjermitsev, Blokhush og Kaas. Den nuværende Apoteker er H. V. Petersen.

HARALD VIGGO PETERSEN, Apoteker, er født den 29. Marts 1880 i Roskilde som Søn af Bagermester Mathias Petersen og Hustru Juliane Hedvig Erasmie, født Lennert. Gift 1907 med Ellen Kirstine Jensen. Discipel paa Skt. Mathæus Apotek i København fra 1897—1901, Farm. Medhjælpereksamen 1901, konditionerede paa Dom-Apoteket i Roskilde, Farm. Kandidatsamen 1903, Kandidat paa Neksø Apotek fra 1905—05, paa Christianshavn Apotek fra 1905—11, paa Nibe Apotek fra 1911—19 og paa Silkeborg Apotek fra 1919—29, overtog Saltum Apotek i 1929.

H. V. PETERSEN,
Apoteker.

Klitgaards Badehotel. Blokhush er et af Vestkystens første

Klitgaards Badehotel.

Badesteder, hvilket ganske naturligt skyldes den ejendommelige og skønne Natur, der omgiver den lille Fiskerby, som fra gammel Tid dannede Centrum for nordjydske Skudehandel paa Norge. Byens Historie er mangfoldig paa gode og onde Tider, afvekslende i Stigen og Fald som dens mægtige Nabo Vesterhavet

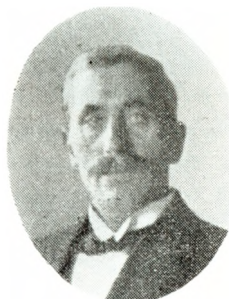
med Jammerbugtens Rigdom af Fisk — og rystende Dramaer. Siden Aar 1800 har den gamle Skudehandlergaard, der nu i et halvt Aarhundrede har været kendt under Navnet „Klitgaards Badehotel“ været i samme Families Eje. Og som Købmandsgaardens Indehavere i forgangne Dage, saa søger Klitgaards Badehotel nu at danne et Hjem for alle dem, som kommer i Sommerens gode Tid for at bade og hvile. En særlig Attraktion er Hotellets Restaurant, der er udsmykket med ilanddrevet Vraggods, ejendommelige Skibsprydelser, Gallionsfigurer og forliste Skibes Navnebrædt, der er kastet i Land af det brølende Hav. Restaurationen, der passende kunde betegnes som et Strandingsmuseum, beses da ogsaa hver Sommer af mange Tusinde Turister. Badehotellet har 35 Værelser med rindende Vand, Spisesal, Restaurant, hyggelig Bondestue med Udsigt til den gamle Gaard og Haven med en lille, rislende Bæk. Endvidere findes der Tennisbaner og Garager.

SEVERIN SVENNINGSSEN, Hotelejer, er født den 28. Febr. 1887 som Søn af Fiskehandler Anton Svenningsen og Hustru. Gift 1918 med Johanne Klitgaard. Ejer af Klitgaards Badehotel. Strandfoged siden 1920, ansat ved Redningsvæsenet 1911, Baadformand 1924 og Opsynsmand 1927.

S. SVENNINGSSEN,
Hotelejer.

Blokhuss Statsplantage blev anlagt i 1895. Arealet er paa 1300 Tdr. Land. Arealet blev i det væsentlige tilplantet med Bjergfyr og Hvidgran, samt mindre Partier af forskellige andre Træarter. I de senere Aar er der plantet en Del Sitkagran som anden Kultur, denne Træart vokser fortrinlig, hvor Jordbunden er nogenlunde god, og vil antagelig i Løbet af forholdsvis kort Tid kunde give værdifulde Effekter. Plantagen yder nu ret store Mængder Træ, hovedsagelig Brænde, men det bør ogsaa nævnes, at den har en meget stor Betydning som læggivende for de Ejendomme, der ligger til den. — Den nuværende Statsplantør er A. Schytte.

A. SCHYTTE,
Statsplantør.

Hune Plantage ejes af et Aktieselskab. Arealet er paa 125 Tdr. Land, som er tilplantet med Bjergfyr, der endnu er ret smaa, idet Plantagen brændte for nogle Aar siden, Ilden mentes opstaaet ved Uforsigtighed.

Møllerne i Saltum. Af Møller laa fordem i Saltum Sogn fire, hvoraf der nu kun findes to tilbage, nemlig Nørre Saltum Mølle, der er opført omkring 1824, og Sønder Saltum Mølle, der er opført omkring 1850 efter en Brand. Begge Møllerne er meget smukke og giver Landskabet et idyllisk Præg.

CHRESTEN ANDREAS SØRENSEN, Møllejejer, er født den 24. Marts 1871 i Thise Sogn som Søn af Møller Jens Christian Sørensen og Hustru Johanne Marie, født Sørensen. Gift 1896 med Jette Helene Christine Johansen Truslev. Uddannet som Møller hos Faderen, Ejer af Sønder Saltum Mølle.

C. C. BRØDSLEV,
Møllejejer.

CHRISTIAN CHRISTENSEN BRØDSLEV, Møllejejer, er født d. 20. April 1878 i Ingstrup Sogn som Søn af Landmand Chr. Christensen og Hustru Ane Marie, født Eriksen. Gift 1903 med Kristiane Sørensen (død). Uddannet

Nørre Saltum Mølle.

som Møller ved forskellige Møller, Ejer af Blokhus Mølle fra 1912—19, Ejer af Nørre Saltum Mølle.

Sønder Saltum Borgerforening er oprettet i 1916. Foreningens Formaal er at søge at samle Borgere og Haandværkere til fælles Samarbejde og til Gavn for Byens Udvikling. Enhver, der ønsker sig optaget i Foreningen, kan hen-

vende sig til en af Bestyrelsens Medlemmer, og Bestyrelsen afgør da, hvorvidt Vedkommende kan optages eller ej. Ingen kan blive optaget i Foreningen før de er fyldt 18 Aar. Gør noget Medlem sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, eller i ukollegial Adfærd, eller et Medlem trods Advarsel af Bestyrelsen gentagende opfører sig usømmeligt ved Foreningens Sammenkomster, kan han ekskluderes af Foreningen med den Virkning, at han taber alle Medlemsrettighederne, derunder ogsaa Ret til Andel i Foreningens Formue m. m. Bestyrelsen består af 7 Medlemmer. — Foreningens Formand er Baneformand H. P. A. F. Trolle-Wadum.

TROLLE-WADUM,
Baneformand.

C. TROLLE-WADUM,
Ekspeditrice.

S. NIELSEN,
Uddeler.

TH. ANDERSEN,
Uddeler.

M. KLITGAARD,
Distriktsjordemoder.

CHRISTINE TROLLE-WADUM, Ekspeditrice, er født den 30. September 1886 i Hals som Datter af Toldbetjent L. P. Petersen og Hustru Bothilde Marie Marie, født Dürkaap. Gift med Baneformand Hans Peter Anton Frost Trolle-Wadum. Ekspeditrice ved Sønder Saltum Station.

THORVALD ANDERSEN, Uddeler, er født den 13. September 1902 som Søn af Jens Andersen

og Hustru Marie, født Skjødt. Gift 1927 med Elna Mehlsen. Ansat som Uddeler ved Sønder Saltum Brugsforening.

VALDEMAR RASMUSSEN, Købmand, er født d. 12. Marts 1900 i Skærum som Søn af Gaardejer Rasmus Rasmussen og Hustru Karen, født Sørensen. Gift 1927 med Thomine Nielsen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Sønder Saltum.

HANS PETER MADSEN RASMUSSEN, Bagermester, er født den 9. Maj 1887 paa Langeland som Søn af Slagter Chr. Rasmussen og Hustru Caroline, født Madsen. Gift 1919 med Ane Marie Christensen. Uddannet som Bager, nedsat sig som Bagermester i Sønder Saltum.

MARTIN LANDBÆK, Skomagermester, er født den 8. Juli 1881 i Tolstrup som Søn af Bagermester Thomas Jensen og Hustru Johanne Marie, født Larsen. Gift 1908 med Maren Hjørringgaard. Uddannet som Skomager, nedsat sig som Skomager i Saltum. Formand for Borger- og Haandværkerforeningen i to Perioder.

Medlemmer af Saltum-Hune Sogneraad er følgende: Gaardejer Lars Sørensen, Formand, Købmand L. P. Sørensen, Husejer J. O. Matthiasen, Uddeler C. J. Clausen, Gaardejer J. C. Gjerløv, Husejer N. P. Madsen, Gaardejer Kristian Kærsg, Gaardejer Andreas Sørensen, Hotelejer S. Svenningsen, Gaardejer Chr. Christensen, Husejer Chr. Christensen.

JETSMARKS SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Hune, Tranum, Aaby, Thise og Saltum.

Jetsmark Kirke, der er beliggende i Jetsmark Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Apsis, Taarn og et Vaabehus, der ligger mod Nord. Kirkens Indre har smukke Kalkmalerier. Altertavlen, der hænger i Skibet, bærer et Maleri fra Nutiden, som forestiller den fortabte Søns Hjemkomst. Prædikestolen er smukt udskaaret. I Kirken findes tillige den kendte Jetsmark-Sten, der nu er opstillet i Vaabehuset. Stenen fandt man i November 1855 ved Udgravning af en gammel Byggeplads paa Gaarden Bisgaards Grund i Nærheden af Byen Pandrup. Stenen bestaar af lysegraa Granit og Indskriften paa samme er følgende: Hove satte denne Sten over sine Brødre Torlak og Ride.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Brugsforeninger, Ting- og Arresthus, Sparekasse, Bank, Elektricitetsværker, Mejerier, Bryggeri, Teglværker, Cementvarefabrik, Jernba-

Klostergaards Mølle.

Pandrup Bank.

nestationer, Kalkværker, Mølle m. m.

Skolevæsenet i Jetsmark Sogn består af følgende Skoler: Jetsmark Skole, Jetsmark Privatskole, Pandrup Skole, Lundergaard Skole, Mergelsbæk Skole, Lungbak Skole, Kaas Skole og Moseby Skole.

Hvetbo Herreds Spare- og Laanekasse er oprettet den 25. August 1867 paa Initiativ af afd. Proprietær Keller, Kjelltrupgaard og Pastor Secher, Ingstrup. — Sparekassens Direktør er N. J. Kjeldsen.

N. J. KJELDTSEN, Sparekassedirektør, er født den 24. August 1870 i Vester Brønderslev som Søn af Gaardejer S. Kr. Kjeldsen og Hustru Marie, født Nielsen. Gift 1892 med Ane Marie Christensen. Ejer af Tvilstedgaard fra 1904—26. Direktør for Hvetbo Herreds Spare- og Laanekasse siden 1929.

Pandrup Bank er stiftet den 1. September 1916 paa Initiativ af daværende Proprietær N. Christensen, Gaardejer Ole Brogaard og Sagfører Toft, Pandrup. Aktiekapitalen var til at begynde med 60,000 Kr., i 1918 blev den udvidet til 120,000 Kr. Bankens Direktør er Sagfører S. Toft.

S. TOFT,
Bankdirektør.

SØREN TOFT, Bankdirektør, er født den 12. Juni 1870 i Brorstrup som Søn af Proprietær C. J. Toft og Hustru Inger, født Toft. Gift 1921 med Freja Antonie Erthmann. Nedsat sig som Sagfører i Pandrup 1895. Bankdirektør for Pandrup Bank siden dens Oprettelse. Medstifter af Pandrup Elektricitetsværk.

Kaas og Omegns Elektricitetsforsyning er oprettet 1921—22. Oprindelig var Værket privat, men gik senere over til et Andels-selskab. Værket ledes af en Bestyrer.

N. P. PEDERSEN,
Bestyrer.

NIELS PETER PEDERSEN, Bestyrer, er født den 24. Januar 1879 i Skadebak, Jetsmark Sogn, som Søn af Husmand M. Pedersen og Hustru Ellen Marie, født Christensen. Gift 1902 med Marie Berthelsen. Ansat som Bestyrer ved Kaas og Omegns Elektricitetsforsyning siden 1925.

GUSTAV JOHAN HESS-PETERSEN, Læge, er født den 1. Maj 1895 i Vejle som Søn af Tom-

ermester Jørgen Petersen og Hustru Pauline, født Hess. Gift 1926 med Ingeborg Olga Langgaard. Student fra Vejle 1911, cand. med. 1918, 2. Reserve-læge ved Horsens Kommunehospital fra 1918—19, Vikar og Underlæge i Hæren Oktober 1919, Reservelæge paa Give Amtssygehus fra 1919—20. Turnuskandidat paa Aarhus Kommunehospital fra 1920—21, Kandidat paa Blegdams-hospitalet 1921. Kandidat paa Aarhus Kommunehospitals medicinske Afdeling fra 1921—22, konst. Sygehuslæge i Grindsted November 1922, Kandidat paa Rudolf Berghs Hospital 1923, Vikar forskellige Steder indtil 1924, Skibslæge i Ø. K. til Siam, konst. Sygehuslæge i Ringkøbing September 1924, praktiserende Læge i Aarhus fra Maj—September 1925, praktiserende Læge i Pandrup siden 1925.

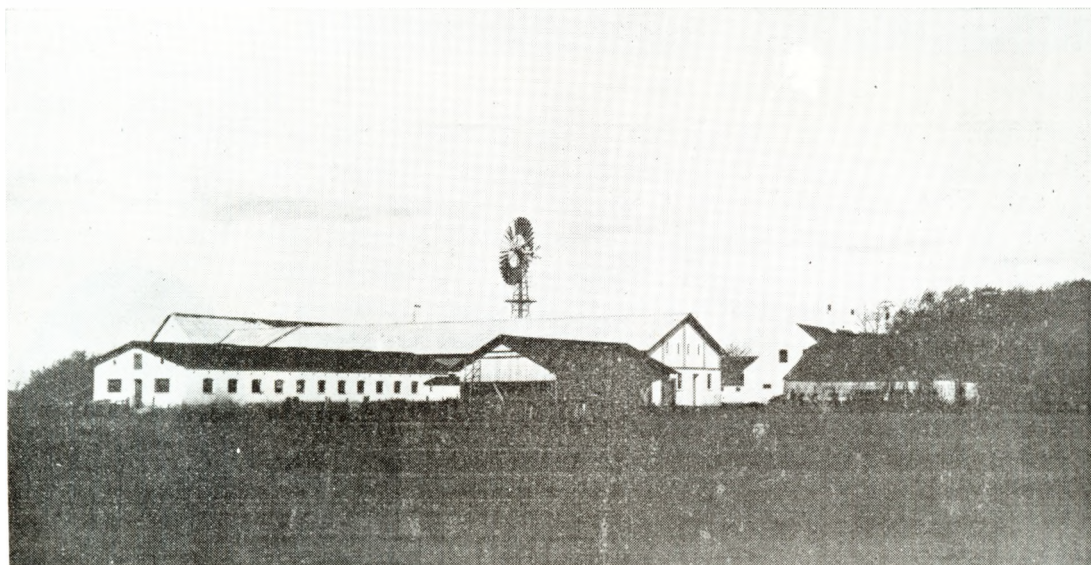
M. V. ANDERSEN,
Arrestforvarer.

MARTINUS VALDEMAR ANDERSEN, Arrestforvarer, er født den 30. Marts 1887 i Randers som Søn af Købmand A. C. Andersen og Hustru Anna Kirstine, født Thise. Gift 1911 med Anna Pedersen Holm. Ansat ved Aalborg Politi 1916, Kriminalbetjent i Nørresundby 1919, nu Politibetjent og Arrestforvarer i Pandrup.

Medlemmer af Jetsmark Sogneraad er følgende: Gaardejer P. Sigsgaard, Formand, C. J. Christensen, Husejer A. C. Thomsen, Niels Mejlholm, Ove Skeel, Niels Larsen, Niels Ove, Emil Nielsen og Alfred Jensen.

VEDSTED SOGN er udskilt fra Aaby-Birsted Kommune i Aalborg Amt den 1. April 1929. Sognet danner det sydvestligste Hjørne af Hvetbo Herred og grænser op til Aalborg Amt.

Rævkjærgaard, der er en gammel Gaard, nævnes første Gang i et Dokument fra 1640, da den blev oprettet som en Hovedgaard, af Kirsten Bille, idet hun lagde en Del af det Gods, der tidligere hørte under Birkelse, under Rævkjærgaard. Gaarden kom omkring Aar 1600 i Slægten Skeels Eje og var blandt de Ejendomme, som i 1696 ved Stamhusets (Birkelse) Oprettelse inddrogtes under dette.

Rævkjærgaard.

Endvidere findes i Sognet følgende: Hoteller, Mejeri, Mølle, Fabrikker, en Del Købmandsforretninger m. m.

Skolevæsenet i Vedsted Sogn bestaar af følgende Skoler: Vedsted østre Skole, Vedsted Friskole og Fristrup Skole.

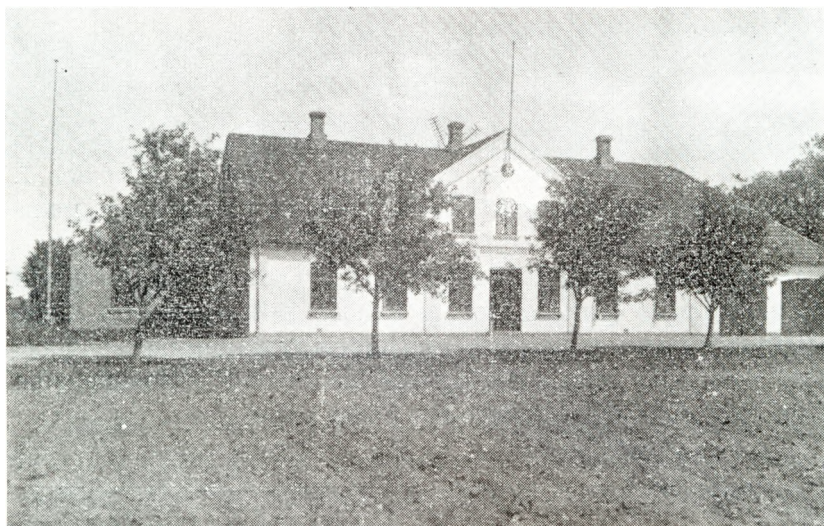
OLE JOHAN CHRISTIAN OLESEN, Lærer, er født den 24. Juli 1871 som Søn af Gaardejer Jens Chr. Olesen og Hustru Maren, født Larsdatter. Gift 1900 med Johanne Marie Jensen. Dimitteret 1892 fra Gedved Seminarium. Ansat som Enelærer ved Vedsted østre Skole.

HOLGER ELKJÆR, Lærer, er født den 4. Juli 1904 som Søn af Lærer Knudsen Elkjær og Hustru Ellen, født Hansen. Gift 1928 med Anna Nielsen. Dimitteret fra Haderslev Seminarium samt senere uddannet paa Elbæk Lærerrhøjskole. Ansat som Enelærer ved Vedsted Friskole.

ANDREAS SKOVSTED, Lærer, er født den 8. April 1892 som Søn af afd. Gaardmand Otto Skovsted og Hustru Maren, født Svendsen. Gift 1931 med Petra Terp. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Enelærer ved Fristrup Skole.

F. SKEEL,
Forpagter.

Birkelse Hotel.

Birkelse Hotel er opført ca. 1900. Lokalerne er store, luftige og lyse. Hotellet har bl. a. en stor Festsal, der kan rumme 250 Gæster siddende ved Borde. Salen, i hvilken er installeret et kraftigt Højtaleranlæg med Grammofon, benyttes meget af store Selskaber og Foreninger, der især kommer fra Aalborg. Til Hotellet hører en stor Have med Plæner,

og som særlig Attraktion kan nævnes, at der kun er 4—500 m til Ryaa, hvor man har den smukkeste Udsigt til Birkelse Hovedgaard. Hotellet har sin egen Bro og Baad, som Gæsterne kan benytte til de skønne Sejlture paa Aaen. Hotellet har god Plads til 10—12 liggende Gæster og tilbyder god Pension til rimelige Priser, iøvrigt efter Aftale. Hotellet er de sidste 5 Aar undergaaet en omfattende Restaurering, baade i det indvendige og det udvendige, saaledes den store Sal, Værelserne samt Asfaltering foran Hotellet.

JENS LUNDSGAARD, Hotelejer, er født den 29. December 1885 i Nr. Tranders som Søn af afd. Gaardejer Peder Lundsgaard og Hustru Karen, født Lundsgaard. Gift 1909 med Charlotte Sørensen. Uddannet ved Landvæsenet. Overtog i 1929 Birkelse Hotel.

J. LUNDSGAARD,
Hotelejer.

Birkelse Mølle, der er meget gammel, menes at stamme fra omkring Aarene 1650—80. Naar man kommer til Sognet, hvori

den er beliggende, kan man ikke undgaa at lægge mærke til den, idet den rager ret højt op imellem de lave Huse. — Møllen, der er meget smukt og idyllisk beliggende, har været ejet af følgende: Niels

Andersen, Anders Nielsen, Peter Rasmussen, Anders Knudsen, Kristen Petersen, Kristen Sign, Morten Kristensen, Niels Kristian Kri-

stensen, Kristian Klitgaard, Rasmus Jensen, Jens Jürgensen Jensen og den nuværende Ejer Peder Pedersen Jürgensen, der overtog den i 1915 efter Faderen.

Andelsmejeriet „Ryaa“.

Andelsmejeriet „Ryaa“ er grundlagt 1888 og er beliggende ved Aalborg—Thisted Landevej i Stationsbyen Birkelse (Vedsted Sogn). Mejeriet brændte 1917 og blev da opbygget igen. Er senere blevet indrettet med Syrningsanlæg og den moderne Pladepasteur, hvorved Mælken faar en bedre Smag. Produktionen er 3½ Mill. kg Sødmælk aarlig. Mejeriet beskæftiger 3 Mejerister. Dets Bestyrer er N. P. Nygaard.

N. P. NYGAARD.
Mejeribestyrer.

NIELS PETER NYGAARD, Mejeribestyrer, er født den 20. Maj 1880 i Birkelse som Søn af Gaardmand Jens Nygaard og Hustru Mette Kirstine, født Pedersen. Gift 1905 med Martha Kristensen. Uddannet paa Halvrimmen, Gedved, Kronjyden, Aagaard, Krummerup og Øsbirk Mejerier, frekventeret Mælkeriskolen 1902—03, derefter Mejeribestyrer paa Rærup Mejeri i Vodskov

i 3 Aar. ansat som Mejeribestyrer ved Andelsmejeriet „Ryaa“ siden. Kasserer i Menighedsraadet, Medlem af Sogneraadet og Medlem af Skolekommissionen.

Vedsted Brugsforening begyndte sin Virksomhed den 1. Juli 1903. Gaardejer Peter Mumgaard var Foreningens første Formand fra 1903—05 derefter var Gaardejer Lars Olesen, Vedsted, Formand i 22

Vedsted Brugsforening.

Aar fra 1905—27, og har siden været Foreningens Kasserer. Foreningens nuværende Formand er Forpagter Alfred Pedersen, Kragelund. Friskolelærer J. P. Jørgensen var Foreningens første Regnskabsfører fra 1903—30. Foreningens første Uddeler var Kr. Henriksen 1903—12. Derefter Uddeler Møller Mortensen fra 1912—26. Den nuværende Uddeler er Kr. Søborg, der tidligere var Uddeler i Aabybro fra 1909—14, i Hov Brugsforening fra 1914—21, i Præstbro Brugsforening fra 1921—26 og tiltraadte derfra Pladsen i Vedsted den 1. Juli 1926. K. Søborg var tillige Uddeler for Foderstofforeningen fra 1926—28. Brugsforeningens aarlige Omsætning er ca. 120,000 Kr. Foderstofforeningen ca. 150,000 Kr. — I 1930 byggede Foreningen et stort nyt Pakhus, og samtidig blev Butikslokalerne moderniseret. Brugsforeningens Medlemsantal er ca. 200.

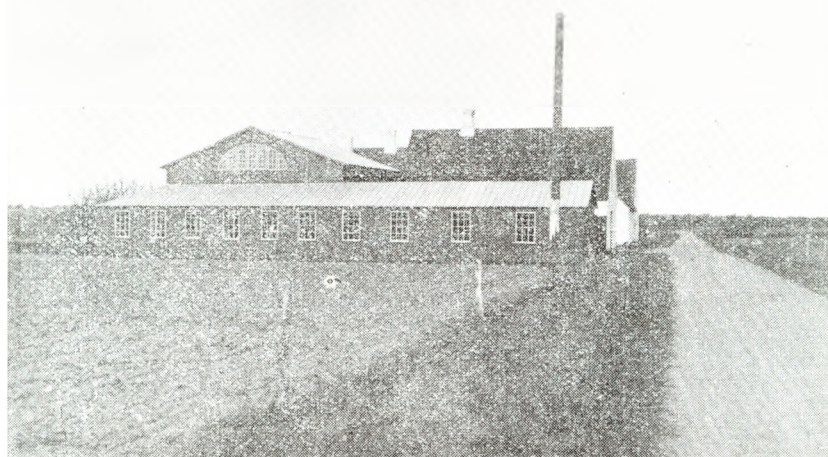

CHR. SØBORG,
Uddeler.

Brugsforeningens

CHRESTEN SØBORG, Uddeler, er født den 18. December 1879 som Søn af afd. Husmand N. Chr. Søborg og Hustru Johanne Marie, født Lorentzen. Gift 1910 med Anna Vilhelmine Arnsback. Uddannet ved forskellige Brugsforeninger. Ansat som Uddeler ved Vedsted Brugsforening siden 1926.

Frstrup Maskinsnedkeri og Maskinfabrik. I 1929 opførte E. S. Sørensen et lille Værksied paa sin Bedstefaders Grund i Frstrup. Der blev anskaffet et Par Snedkerimaskiner og en Petroleumsmotor. Det første der blev fremstillet var alt i Møbler og Bygningssnedkerarbejde, som blev afsat til Forbrugere og Forhandlere. E. Sørensen arbejdede, samtidig med at han drev Forretningen, en Del hos Entreprenørfirmaet Andersen & Cordes, Aalborg. Siden hen blev der anskaffet en Del Smedeværktøj, hvorved Sørensen fremstillede Maskindele efter egen Konstruktion til Værkstedets Snedkerimaskiner, hvis Antal stadig forøgedes. Efterhaanden som Fabrikken voksede, saa man sig nødsaget til at udvide Lokalerne, sidst er de udvidet i 1934. I 1933 begyndte E. Sørensen Fabrikation af Roeraspere og Roeskærer, hvortil Sørensen selv har fremstillet Specialværktøj og Maskiner efter egen Konstruktion og Opfindelse. Virksomheden, som stadig beskæftiger 6—7 Mand, er nu forsynet med 20 HK. moderne „Deutz“ Dieselmotor og 19 moderne Maskiner til Forarbejdning af Jern og Træ.

Frstrup Maskinsnedkeri og Maskinfabrik.

E. SØRENSEN,
Fabrikant.

EJNER SØRENSEN, Fabrikant, er født den 5. April 1909. Indehaver af Fristrup Maskinsnedkeri og Maskinfabrik.

Haandværker- og Borgerforeningen for Birkelse og Omegn er stiftet den 9. Oktober 1899 med følgende Bestyrelse: Bølker C. J. Andersen, Marskandiser J. P. Christensen, Urmager Ridiger, Snedker Z. Jacobsen og Sadelmager L. C. Broe. — Foreningen har arbejdet meget for Byens Forskønnelse, og dens store Maal er et Lystanlæg med Sportsplads, til hvilken Formaal Foreningen har opsparet et Fond. Det andet af Foreningens Virkefelter er at søge Egnens Haandværkere dygtiggjort bl. a. ved Hjælp af en Aftenskole, ved Understøttelse til Kursus ved Teknologisk Institut o. s. v. Foreningens nuværende Bestyrelse er følgende: Smedemester Th. Thomsen, Formand, Malermester J. Olesen, Næstformand, Handelsmand Simoni Nielsen, Kasserer, Murer V. Villadsen og Snedker J. Jakobsen.

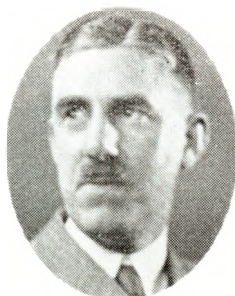

TH. CHR. THOMSEN,
Formand.

THOMAS CHR. THOMSEN, Smedemester, er født den 22. November 1898 som Søn af Købmand Just Thomsen og Hustru. Gift 1926 med Anna Christensen. Uddannet som Smed, nedsat sig som Smedemester i Birkelse 1926. Formand for Haandværker- og Borgerforeningen for Birkelse og Omegn.

P. O. NISSEN,
Dyrlæge.

H. J. BRYDER,
Kredslæge.

G. JUSTESEN,
Distriktsjordemoder.

N. CHR. G. HJORTH,
Branddirektør.

THOMAS PETER CHRISTENSEN, Gaardejer, Sogneraadformand, er født den 6. Januar 1873 som Søn af Gaardejer Peder Christensen og Hustru Rise Christine, født Pedersen. Gift 1898 med Else Petrea Pedersen. Uddannet ved Landvæsenet. Sogneraadformand for Vedsted Sogn siden 1929. I Tilsynsraadet for Aaby-Vedsted Sparekasse.

PETER OLAF NISSEN, Dyrlæge, er født den 31. August 1886 i Brande som Søn af Pastor C. Nissen og Hustru, født Sinding. Gift 1921 med Inger Rasmussen. Dyrlægeeksamen fra Veterinærskolen i København, Assistent hos forskellige Dyrlæger indtil 1919, praktiserende Dyrlæge i Løkken, nedsat sig som praktiserende Dyrlæge i Birkelse.

HANS JENSEN BRYDER, Kredslæge, er født den 16. August 1887 som Søn af afd. Gaardejer Jens Søren Jensen Bryder og Hustru Dorthea Kirstine, født Jensen. Gift 1915 med Astrid Johanne Hertz. Nedsat sig som praktiserende Læge i Birkelse.

GERTRUD JUSTESEN, Distriktsjordemoder, er født den 1. April 1878 som Datter af Gaardejer Hollen Thomsen Hollensen og Hustru Ane Margrethe, født Christensen. Gift 1891 med Skomager Hans Peter Justesen (død). Jordemodereksamen fra København, praktiserende Jordemoder fra 1900—1915, ansat som Distriktsjordemoder i Birkelse siden 1915.

NIELS CHR. GOTFRED HJORTH, Branddirektør, er født den 18. Juli 1857 som Søn af Godsejer J. C. Hjorth og Hustru Agathe, født Kjeldsen. Gift 1884 med Severine Kirstine Møller. Uddan-

M. Gattens Købmandsforretning.

1900 i Bejstrup-Haverslev Kommune som Søn af afd. Brygger Chr. Peter Pedersen og Hustru Karen Marie, født Christensen. Gift 1928 med Anna Nøhr. Uddannet som Snedker, Indehaver af Maskinsnedkeriet i Birkelse.

net ved Landvæsenet, Forsteksamen 1878. Landbrugskandidat, forhen Forpagter paa Grevskabet Lindborg, tidligere Ejer af St. Bouet pr. Asaa. Branddirektør i Birkelse.

MARTIN GATTEN, Købmand, er født den 17. April 1890 som Søn af Gaardejer Peter Jensen Gatten og Hustru Maren Kirstine, født Eriksen. Gift 1919 med Jenny Johnsen. Uddannet som Købmand, nedsat sig som Købmand i Gl. Vedsted 1924.

JENS CHR. PEDERSEN, Snedkermester, er født den 22. November

G. E. GAM,
Kontrolassistent.

L. HANSEN,
fhv. Købmand.

S. A. STÆRMOSE,
Købmand.

J. OLESEN,
Malermester.

GUTTORM ERHARD GAM, Kontrolassistent, er født den 23. Juli 1904 som Søn af afd. Pastor P. K. Gam og Hustru Helga, født Nyholm. Realeksamen fra Aabybro Realskole 1920.

LAURITZ HANSEN, fhv. Købmand, er født den 12. August 1868 som Søn af Landmand, Murermester Hans Pedersen og Hustru Sofie, født Larsen. Gift 1901 med Marie Helwig (død). Uddannet ved Handelen, Indehaver af S. Aa. Stærmoses Købmandsforretning i Birkelse indtil 1933. Medstifter af Kjær og Hvetbo Herreders Handelsforening, Formand for samme fra 1923—34, Kasserer for samme siden Stiftelsen, udnævnt til Æresmedlem af samme i 1934.

SVEND AAGE STÆRMOSE, Købmand, er født den 7. April 1908 som Søn af Hans Chr. Hansen Stærmosen og Hustru Anna Marie, født Nielsen. Gift 1933 med Johanne Kirstine Nygaard. Uddannet ved Handelen, overtog L. Hansens Købmandsforretning i Birkelse i 1933.

SENIUS MARTIN THOMSEN, Karetmager, er født den 11. September 1897 i Jerslev som Søn af Husmand Chresten Thomsen og Hustru Thomine, født Jespersen. Gift 1917 med Johanne Marie Frandsen. Uddannet som Karetmager, nedsat sig som Karetmager i Birkelse.

JENS OLESEN, Malermester, er født den 8. Marts 1874. Gift 1900 med Mariane Pedersen. Uddannet som Maler, Statsstipendier til Norge og Sverige. Har malet en halv Snes Kirker, hvoraf de

fleste ligger i Himmerland, udført forskellige Billedskærerarbejder m. m. Medlem af Vedsted Sogneraad.

Medlemmer af Vedsted Sogneraad er følgende: Gaardejer Peter Christensen, Formand, Mejeribestyrer N. P. Nygaard, Gaardejer L. Jungersen, Husmand Chr. Skou, Landpost Karl Jepsen, Gaardejer J. Jørgensen og Malermester J. Olesen.

Stærmoses Købmandsforretning i Birkelse.

GJØL SOGN, der bestaar af Øen Gjøl i Limfjorden, grænser op til Vendsyssel ved et smalt tilgroet Sund.

Gjøl Kirke, der er beliggende i Byen Gjøl paa Øen Gjøl, bestaar foruden af Skibet og Koret af Taarn, Sakristi og et Vaabenhus, der er beliggende mod Syd. Altertavlen, der er smukt udskaaret, er en katolsk Tavle. Prædikestolen er ganske almindelig.

HANS PETER ANDREAS ANDERSEN, Sognepræst, er født den 20. Juli 1873 som Søn af Savværksformand Hans Andersen og Hustru Jensine, født Jørgensen. Gift 1898 med Antonette Dorthea Skafte. Fra 1906 -15 paa Luth. College, Rasine, Wis., og Dana College, U. S. A., kaldet til Sognepræst for Gjøl Menighed siden 1921. Formand for Menighedsraadet og Skolekommissionen paa Gjøl

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Mejeri, Brugsforening, Sparekasse, Stiftelse m. m.

Skolevæsenet paa Gjøl bestaar af tre Skoler, nemlig følgende: Gjøl østre Skole, Gjøl vestre Skole og Gjøl nordre Skole.

CHR. BERG,
Lærer.

H. P. C. LARSEN,
Toldopsynsmand.

S. K. PETERSEN,
Bestyrer.

Altartavlen i Gjølv Kirke.

22. December 1876 i Ørum som Søn af Chresten Jensen Petersen og Hustru Ane Kathrine, født Jensen. Gift 1906 med Thomine Kristine Sørensen. Bestyrer af den offentlige Samtalestation paa Gjølv.

ELINE THORSEN, Distriktsjordemoder, er født den 9. Marts 1876 i Fjeldsted (Sindal) som Datter af afd. Johannes Bengtzen og Hustru Ansine, født Christiansen. Gift 1906 med Murer Christian Thorsen. Jordemodereksamen 1902, ansat som Distriktsjordemoder paa Gjølv siden 1902.

Medlemmer af Gjølv Sogneraad er følgende: Gaardejer Arent Frederiksen, Formand, Gaardejer Arent Ravn, Fisker og Husejer C. Jensen, Gaardejer Lars P. Madsen, Gaardejer Valdemar Larsen, Gaardejer Johannes Jensen og Arbejdsmand Theodor Jensen.

TAGE NIELSEN, Lærer, er født d. 19. Januar 1904 som Søn af Gartner Edvard Nielsen og Hustru Andrea, født Pedersen. Gift 1934 med Ane Dorte Bruun Sandsgaard. Dimitteret 1926 fra Jellinge Seminarium, ansat som Lærer ved Gjølv østre Skole.

CHRESTEN BERG, Lærer, er født den 20. Oktober 1882 i Staby Sogn som Søn af Landmand Jens Nyborg og Hustru Ane Marie, født Christensen. Gift 1911 med Magdalene Kathrine Jensen. Dimitteret 1903 fra Nørre Nissum Seminarium, ansat som Lærer ved Gjølv vestre Skole.

PEDER PEDERSEN, Mejeribestyrer, er født den 9. Februar 1891 i Karup Sogn som Søn af Landmand Niels Pedersen og Hustru Karen, født Jespersdatter. Gift 1917 med Valborg Nielsen. Uddannet som Mejerist. Bestyrer af Gjølv Mejeri.

HANS PETER CARL LARSEN, Toldopsynsmand, er født den 17. Januar 1884 paa Gjølv som Søn af Skipper Chr. Larsen og Hustru Marie, født Jønsson. Gift 1906 med Margrethe Jensen. Ansat som Toldopsynsmand paa Gjølv siden 1911.

SØREN KAMILLIUS PETERSEN, Bestyrer, er født den

ØSTER HAN HERRED

omgives mod Nord af Vesterhavet og mod Syd af Limfjorden, mod Øst grænser det til Hvetbo Herred og mod Vest til Thisted Amt.

Herredets samlede Areal udgør 28,715 ha og Indbyggerantallet er ca. 10,500.

I Herredet findes følgende Sogne: Lerup-Tranum, Brovst, Torslev, Øster Svenstrup, Haverslev-Bejstrup, Skræm, Aggersborg og Øland.

LERUP-TRANUM KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Øster Svenstrup, Skræm, Brovst, Aaby, Jetsmark og Hune.

Lerup Kirke, der er beliggende i Lerup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabenhus, der ligger mod Syd. Prædikestolen og Altertavlen er ganske almindelige. Døbefonten er af Granit.

Tranum Kirke, der er beliggende i Tranum Sogn bestaar foruden af Koret og Skibet af et Taarn og et Vaabenhus, der ligger mod Syd. Kirken har igennem Tiderne gennemgaaet flere Restaureringer. Altertavlen, der er et Maleri, forestiller Kristus paa Korset. Prædikestolen er fra Slutningen af det 17. Aarhundrede. Døbefonten er af Granit og bærer en Del Ornamente.

I Koldmose By, der er beliggende i Tranum Sogn, er i 1910 opført en Kirke, der er Anneks til Tranum Kirke.

POUL BERNHARD KRISTIANSEN, Sognepræst, er født den 13. Maj 1906 i Kina som Søn af Sognepræst N. Kristiansen og Hustru Ane Kathrine, født Nielsen. Gift 1931 med Gudrun Margrethe Axelsen. Student 1924, cand. theol. 1931, kaldet som Sognepræst for Lerup-Tranum Menigheder siden Maj 1931. Formand for Skolekommissionen og Menighedsraadet i Lerup-Tranum Kommune.

P. B. KRISTIANSEN,
Sognepræst.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Sparerkasse, Brugsforening, Mejeri, Teglværk, Mølle m. m.

Skolevæsenet i Lerup-Tranum Kommune bestaar af følgende Skoler: Klithuse Skole, Koldmose Skole, Klit Skole, Tranum Enge Skole, Tranum Skole og Telling Skole.

MICHAEL MARTINUSSEN, Førstelærer, er født den 11. September 1881 som Søn af Gaardmand Marthinus Jensen og Hustru Ane, født Johnsen. Gift 1905 med Kirsten Jensen. Dimitteret 1904 fra Ranum Seminarium, ansat som Førstelærer ved Tranum Skole. Formand for Han Herreds Bivlerforening.

M. MARTINUSSEN,
Førstelærer.

Tranum Brugsforening. Ved Foreningens Stiftelse havde man kun 16 Medlemmer, men Medlemsantallet voksede ret hurtigt og er i Dag ca. 300. Foreningens første Uddeler var den nu afdøde Lars Andersen, der i daglig Tale kaldtes „Laust“. Den 1. August 1894 afløstes han af afdøde Uddeler Madsen, der virkede til 1910, da han paa Grund af svigtende Helbred maatte trække sig tilbage. Fra 1910—1921 var Foreningens Uddeler Andreas Pedersen, der afløstes af den nuværende Uddeler P. Wadmann. Til Foreningen er knyttet en særlig Manufakturafdeling med egne Lokaler og egen Uddeler.

Tranum Brugsforening.

Bestyrer for denne Afdeling er Frk. Sofie Norre, der har været en tro Uddelerske siden 1912.

PEDER WADMANN, Uddeler, er født den 6. Juni 1886 i Gøttrup som Søn af Købmand Jens Wadmann og Hustru Cecilie, født Lindstrøm. Gift 1912 med Hedvig Pedersen. Uddeler ved Tranum Brugsforening.

Pension „Tranum Strand“, der er beliggende mellem Blokhus og Svinkløv, er opført i 1933 og

P. WADMANN,
Uddeler.

ejes af Frk. Sofie Nielsen. Huset er bygget paa Kanten af en høj Klit med Udsigt til alle Sider. Der er Plads til ca. 25 liggende Gæster. Pensionen ligger umiddelbart ved Havet i fredelige og rolige Omgivelser.

Fosdal Plantage. Da Staten i 1902—03 erhvervede Fosdal, som indtil da hørte under den gamle Lerup Præstegaard, ansattes en Opsynsmand, der sorterer under Klitvæsenet. Tanken med at Erhvervelsen var at frede den ejendommelige Dal, især mod

S. NIELSEN,
Frøken.

løsgaaende Kreaturer, senere mod Turisterne. Som Aarene gik blev der købt og tillagt betydelige Arealer, saaledes at Arealet nu udgør 600 Tdr. Land. — I 1916 blev Stillingen som Opsynsmand ophøjet til Kliiplantør. Et af de smukkeste Partier efter Fosdalen er Lerup Bavnehøj, der med sine 82 m over Havet ligger smukt omgivet af mægtige

Pension „Tranum Strand“.

M. U. RUNE,
Klitassistent.

ubeplantede Lyngbakker. Man har herfra en storslaaet Udsigt: mod Nord Havet, mod Syd Limfjorden og Himmerland, mod Vest Fosdal og Svinkløv Plantage og mod Øst Aalborg og Vildmosen. Selve Plantagen bestaar udelukkende af Naaletræer, der vokser usædvanligt frodigt paa den forholdsvis gode Jordbund. Ca. 100 Tdr. Land er dækket af smukke, franske Fyr. I Plantagens sydlige Del ligger et fredet Areal paa ca. 5 Tdr. Land. Her ses tydeligt de inddigede Agre, der stammer fra Oldtiden. I en anden Del af Plantagen har man for en Del Aar siden fundet to Bronzeøkser ved en fritstaaende Sten (Offersten). Nævnte Ejendommeligheder i Forbindelse med de op mod fyrretyve Gravhøje i Plantagen viser klart, at her i Oldtiden har rørt sig et rigt Liv.

MAX ULRICH RUNE, Klitassistent, er født den 4. April 1905 som Søn af Klitplanter C. C. Rune og Hustru. Gift 1933 med Ebba Andersen. Uddannet som Skovfoged, ansat ved Østasiatisk Kompagnis Skovvirksomhed i Siam i 3 Aar, ansat som Klitassistent ved Fosdal Plantage.

MARTINE SØRENSEN, Distrikt-jordemoder, er født den 30. April 1896 som Datter af Landmand Niels Sørensen og Hustru Kirsten, født Jensen. Gift 1915 med Landmand Peter Sørensen (død). Jordemodereksamen 1927, privat praktiserende Jordemoder i Ans fra Oktober 1927—April 1928, ansat som Distriktsjordemoder i Tranum fra 1928.

Medlemmer af Lerup-Tranum Sogneraad er følgende: Gaardejer Chr. M. Kronborg, Formand, Smedemester C. Jensen, Gaardejer S. K. Pedersen, Husejer N. J. Pedersen, Lærer S. V. Sørensen, Husejer A. Christensen, Gaardejer A. Møller, Gaardejer Chr. P. Johansen, Gaardejer Anders P. Kold, Husejer Mads P. Sørensen, Husejer Jens P. Sørensen.

BROVST SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Torslev, Øster Svenstrup, Tranum, Øland og Aaby.

Brovst Bys Historie er nøje knyttet sammen med den gamle, interessante Herregaard Bratskov. Endnu omkring 1890erne er vi i den gode gamle Tid, da Diligencen sneglede sig fra Aalborg til Thisted, og skulde man til Brovst, stod man af ved Korsvejen neden for Brovst Møllegaard og fulgte Kirkevejen mod Syd. Lidt Nord for Landevejen havde man Bratskov, som gjorde sig anderledes gældende i Landskabet end nu, thi der laa den Gang kun nogle faa Huse langs Vejen mellem den og Landevejen. Mod Vest ad Landevejen ligger neden for Møllegaarden Boelsgaarden og til denne Gaard kom som ganske ung Rasmus Bruun. Han var en godgørende Mand og hjalp baade med Raad og Daad, og snart kom han i Sogneraadet og senere i Amsraadet, hvoraf han næsten var Medlem i en Menneskealder. Som Landvæsenskommissær kom Brovst Sogn til at takke ham for at det fik gode Veje og Vandløb, og som Amsraadsmedlem skyldes det ham, at et efter Datidens Forhold velindrettet Sygehus blev opført. Han var med i det hele. Men hans største Fortjeneste ligger maaske i hans Arbejde (sammen med fhv. Landstingsmand Lars Jensen, Lunde) for Banen Aalborg—Fjerritslev. Ingen drømte den Gang om, at der snart skulde skyde en By i Vejret. En By, som maa regnes blandt de betydeligste i nævnte Strækning.

Brovst Kirke.

Brovst Kirke, der er beliggende i Brovst Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn, Apsis og et Vaabenhuis. — Kirken skal være henimod ca. 700 Aar gammel. I Almindelighed var det fordm saadan, at de Familier, der boede paa Herregaardene satte deres Spor i Kirkerne paa forskellige Maader, men dette har ikke været Tilfældet med Brovst Kirke. — Ejerne af

Bratskov har maaske søgt Kirken, men ofret noget, der kunde tjene til dens Udsmykning ned igennem Tiderne, er der ikke Tale om, dog med Undtagelse af et Par Stykker nær, idet der fortælles om Major Frantz Rantzau, der var Ejer af Bratskov, i 1729 satte Kirken „i god prydelig Stand“, ligeledes lod han lave en ny Altertavle, Prædikestol og et smukt Pulpitur for sig og sin Familie. Det er hans Vaaben og Fru Margrethe Rodstens Vaaben, der endnu kan ses paa Alteret over Billedet. I Sakristiet eller Runddelen bag Alteret ligger Falk Gøje og Palle Rantzau begravet. I 1886 kom Vill-Lange til Brovst. Han interesserede sig meget for Kirkens Udsmykning. I hans Præstetid, der varede indtil 1912, skete væsentlige Forandringer. Da han var meget musikalsk var det næsten en Selvfølge, at Kirken fik sit Orgel. Det blev ogsaa paa hans Initiativ, at der kom de skønne Lysestager, og ikke mindst, at Kirken fik sit dejlige Alterbillede, der forestiller De to Disciple i Emaus. Endvidere blev i samme Periode to smukke Lysekroner skænket Kirken af Claus Østergaard, daværende Ejer af Østergaard i Brovst, samt to prægtige, syvarmede Lysestager af Enke Karen Kronborg, Nørre Skovsgaard, og et Skib, der er særdeles smukt udført, af Oberstløjtnant Penich, som boede i Brovst i mange Aar. Der er nu i Kirken installeret elektrisk Lys og der er blevet oprettet en ny Præstebolig.

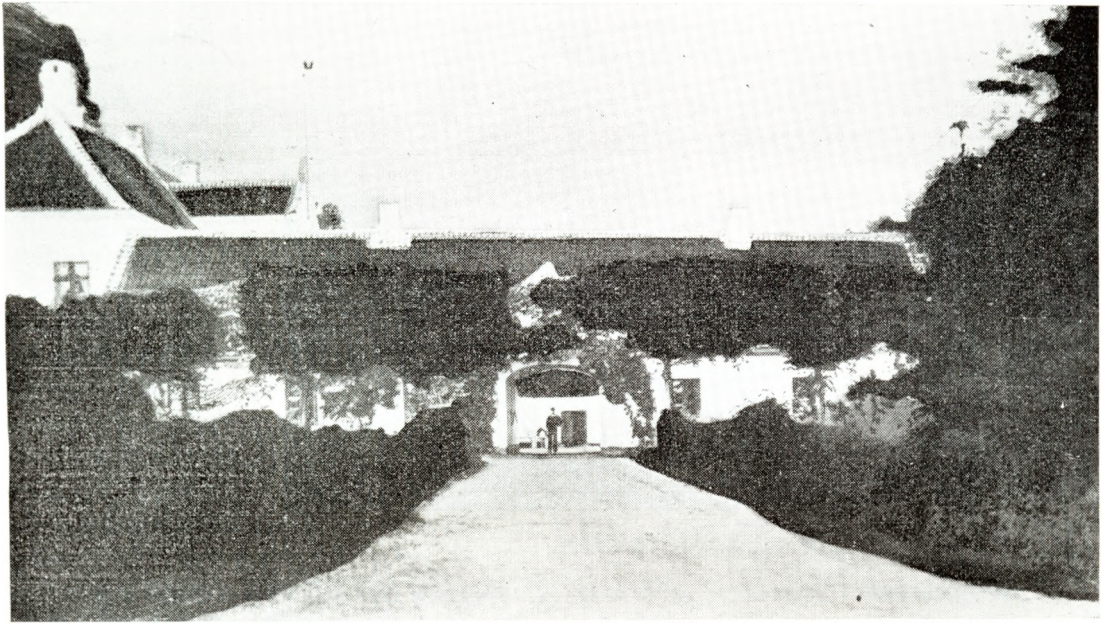
Tillige findes der en Kirke i Langeslund, der er Anneks til Brovst. Den er opført i Aarene 1882—83.

EJNER JOHANNES NIELSEN, Sognepræst, er født den 12. Februar 1896 som Søn af Kommunekasserer F. Nielsen og Hustru Karen Marie, født Olsen. Gift 1924 med Maren Kirstine Andersen. Kaldet som Sognepræst for Brovst og Langeslund Menigheder.

Bratskov, der er en meget gammel Gaard, er formentlig opkaldt efter Sognet, hvori den er beliggende. Den skal ifølge en Del gamle Sagn og Folkeviser være opført i Stedet for Brattingborg, der laa i den nu udtørrede Sø „Nørre-Okse“, men dette er sikkert meget tvivlsomt, men Sagnet siger saaledes. —

E. J. NIELSEN,
Sognepræst.

Bratskov.

I gamle Dokumenter kaldes Gaarden saasom Browetskow, Broutschow og Brotskogh. Man ved, at Gaarden til at begynde med tilhørte den adelige Familie Rolfeld, der efter Sigende skulde have haft Gaarden i sin Besiddelse i 500 Aar. Hvordan Gaarden oprindelig har set ud ved vi ikke, men Pontoppidan skriver i 1769 i Danske Atlas følgende om Gaarden: „Borggaarden bestaar af fire Fløje, hvoraf den vestre er af Grundmur i to Etager og opført af Frantz Rantzau og hans Frue Lisebet Rosenkrantz, de øvrige tre et Loft høje af Mur og Egetømmer. Til det store Hus er i Gaarden bygget et Taarn, hvorigennem Gangen er til Værelserne. Porten er igennem den søndre Fløj, der ligger lige for Ladegaarden, der bestaar af tre Fløje Bindingsværk med Straa-Tag. Norden bag Borggaarden er et stort Hus til Mejeriet, og fra den østre Fløj er udbygget tvende Huse. Østen for Gaarden paa den anden Side af Gravene, som Borggaarden har været omgivne med ligger en sirlig og frugtbart Lyst- og Frugt-Have.“ Som man ser af ovennævnte har Gaarden været ret stor. Nu bestaar Gaarden kun af tre Fløje, idet ovenanførte Østfløj nu er nedrevet. Gaarden, der nu tilhører Hedeselskabet, blev af afdøde Godsejer V. H. Hane-Schmidt testamenteret dette, dog med den Klausul, at Godsejerens Hustru, Johanne Marie Plesner, Datter af den i sin Tid bekendte Justitsraad Henning Plesner, skulde blive boende paa Gaarden til sin Død. Proprietær Chr. Rendbeck paa Boelsgaard har faaet Jordene, der hører til Bratskov i Forpagtning.

JOHANNE MARIE HANE-SCHMIDT, er født den 3. Juli 1867 som Datter af Justitsraad Henning Plesner og Hustru Camilla, født Welding. Gift 1916 med afd. Godsejer Wilhelm Hane-Schmidt.

Under Bratskov hørte i sin Tid følgende Gaarde: Langeslund, Vilsbæksminde, Jegerum og Boelsgaard, disse er nu selvstændige Gaarde. Vilsbæksminde ejes af Proprietær Hasselbalch og Boelsgaard af Proprietær Chr. Rendbeck.

CHRESTEN RENDBECK, Proprietær, er født den 3. November 1888 paa Aastrup (Aabybro) som Son af Proprietær Chresten Rendbeck og Hustru Inger Marie, født Jensen. Gift 1916 med Elise

Brovst Stationsby-Skole.

Kliigaard. Uddannet ved Landvæsenet, overtog Boelsgaard efter Faderen i 1916, Forpagter af Brat-skovs Jorder.

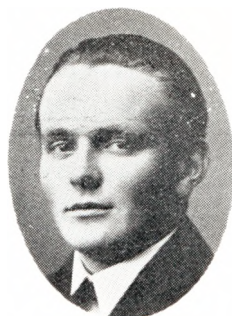
Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Mejerier, Brugsforeninger, Jernbanestationer, Møller, Elektricitetsværker, Sygehus, Apotek, Bibliotek, Hoteller, Teglværker, Bank, Sparekasse, en Del Fabrikker, Vandværk, Kro m. m.

Skolevæsenet i Brovst Sogn bestaar af følgende Skoler: Brovst Stationsby-Skole, Brovst Kirkeby-Skole, Halvrimmen Skole, Sønder Økse Skole, Nørre Økse Skole, Arentsminde Skole, Fredensdal Skole og Røgild Skole.

Indtil Banen kom til Brovst var Skolerne i Gl. Brovst og Fredensdal tilstrækkelige. Allerede i 1900 var Stationsbyen vokset saa stærkt, at det var nødvendigt at opføre en ny Skole der, og i Januar 1901 blev den taget i Brug. Da den aabnede havde ca. 40 Børn og i Januar 1917 115 Børn. I 1924 oprettedes en privat Forskole til de mindste Børn med 2 Klasser, som blev kommunal i 1928. Stationsbyskolen er nu 6-klasset med ca. 200 Børn. Lærerkræfterne bestaar af 1 Førstelærer, 2 Lærere og 1 Lærerinde. Brovst Kirkeby-Skole, der var opført i 1840, blev i 1934 ombygget, Skolen er 2-klasset. Halvrimmen Skole, der er opført i 1908 er 2-klasset. Sønder og Nørre Økse Skoler er 2-klassele. Fredensdal Skole, der er opført i 1880, er 2-klasset. Røgild Skole, der er 2-klasset, er opført i 1904.

CHR. KNUDSEN,
Førstelærer.

N. A. GLARGAARD,
Andenlærer.

S. E. M. NIELSEN,
Enelærer.

J. P. KVIST,
Enelærer.

MARIUS MADSEN, Lærer, er født den 12. August 1900. Gift 1928 med Ingeborg Kirch. Dimitteret 1925 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Brovst Kirkeby Skole.

CHRISTIAN KNUDSEN, Førstelærer, er født den 16. Februar 1894 i Skærum pr. Frederikshavn som Søn af Møllejeer Martin Knudsen og Hustru Ane, født Christensen. Gift 1920 med Johanne Fre-

deriksen. Dimitteret fra Seminarium samt Aarskursus paa Statens Lærershøjskole. Ansat som Førstelærer ved Brovst Stationsby-Skole. Revisor i Brovst Sparekasse. Kasserer i Andelsmejeriet, Lærer ved Teknisk Skole, i Bestyrelsen for Brovst Sogns Folkebogsamling.

NIELS ANTON GLARGAARD, Andenlærer, er født den 22. September 1907 i Sall Sogn som Søn af Gaardejer Chr. Glargaard og Hustru Mine, født Nielsen. Dimitteret 1929 fra Silkeborg Seminarium. Organisteksamen 1929. Fast ansat som Andenlærer ved Brovst Stationsby-Skole siden 1931. Organist ved Brovst Kirke.

SØREN EMANUEL MARINUS NIELSEN, Enelærer, er født den 20. Januar 1886 som Søn af Smedemester M. L. Nielsen og Hustru Ane Kathrine, født Carlsen. Gift 1915 med Marie Kirstine Nørgaard. Vinterlærereksamen fra Staby 1904, dimitteret 1908 fra Ranum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Halvrimmen Skole. Formand og Bibliotekar for Brovst Sogns Folkebogsamling i Halvrimmen, i Bestyrelsen for Skolebiblioteksforeningen for Hjørring Amt, i Bestyrelsen for Centralbiblioteket i Hjørring.

NIELS PETER LAURITSEN, Enelærer, er født den 25. August 1878 i Hornstrup Sogn som Søn af Laurits Lauersen og Hustru Ane Kirstine, født Nielsen. Gift 1905 med Inger Olsen Fruensgaard. Dimitteret 1900. Ansat som Enelærer ved Sønder Økse Skole.

PEDER ANDREAS OLESEN, Enelærer, er født den 7. Oktober 1907 som Søn af Landmand Chr. Olesen og Hustru Karen Marie, født Larsen. Gift 1932 med Anna Marie Andersen. Dimitteret 1929 fra Nørre Nissum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Fredensdal Skole.

JENS PEDER KVIST, Enelærer, er født den 12. September 1880 som Søn af Lars Peter Kvist og Hustru Jensine Hedvig, født Christensen. Gift 1915 med Anna Gertrud Godiksen. Dimitteret 1912 fra Ranum Seminarium. Ansat som Enelærer ved Røgild Skole.

Brovst Sogns Folkebogsamling i Halvrimmen. Den 20. Januar 1909 begyndte den første lille Spire at gro frem til den store Virksomhed, som nu hedder „Brovst Sogns Folkebogsamling“, thi da blev Arentsminde Børnebogsamling oprettet. Nørre Økse B. oprettedes i Vinteren 1911—12, Halvrimmen B. i Vinteren 1914—15, Brovst B. i Vinteren 1914—15, Brovst St. B. i Vinteren 1915—16, Røgild B. i 1915—16 og Sønder Økse B. i 1917—18. Siden Efteraaret 1917 har Børnebogsamlingerne virket samlet under Navnet „Brovst Sogns Børnebogsamling“.

I Efteraaret 1917 blev der taget fat paa at oprette en Folkebogsamling i Halvrimmen Skole, for at

Børnene ogsaa efter at de var gaaet ud af Skolen kunde faa noget at læse i. Der var i Brovst en gammel Laanebogsamling, den tog man til Mønster efter, men satte Bidraget noget lavere, og den 17. Oktober 1917 lagdes der ud. Den første Vinter var der 30 Laanere, der hver gav 1 Krone for at laane. Samme Aar var Læreren i Halvrimmen,

Det første lille Sognebibliotek med egen Biblioteksbygning i Danmark.

S. E. M. Nielsen paa Bibliotekskursus i København, og da han kom hjem, blev der lavet gratis Udlaan, oprettet Læsestue med Haandbogsamling og dannet Biblioteksforening. Og saa begyndte Sagen for Alvor at gro. Bogsamlingen var oprettet for Halvrømmen Skoledistrikt, men havde efterhaanden faaet en Del Laanere i den østlige Del af Sognet. I Sommeren 1922 kom der Besked fra Tilsynet om, at der skulde udarbejdes en Vedtægt for Bogsamlingen, men da Vedtægten blev indsendt til Sogneraadets Underskrift, kom den tilbage med den Bemærkning, at Bogsamlingen skulde gælde for hele Brovst Sogn, men have sit Hjemsted i Halvrømmen. Dette Forlangende kunde nemt være blevet skæbnesvangert for Bogsamlingen, men den nye Vedtægt blev udarbejdet og godkendt, og samme Sommer blev den gamle Brovst Laanebogsamling indlemmet i Bogsamlingen og det hele kom til at hedde „Brovst Sogns Folkebogsamling“. Bogsamlingen blev ved med at være kommunal og Udlaanet blev gratis over hele Sognet. Samme Aar blev der ogsaa oprettet Udlaan af Bogsamlingens Bøger i Skolerne i Arentsminde, Røgild, Brovst, Brovst St. og Fredensdal. Ved denne Sammenslutning af Halvrømmen Folkebogsamling og Brovst Laanebogsamling var Antallet af Bøger blevet forhøjet fra 780 til lidt over 1000, saa det blev klart, at Bogsamlingen ikke længere kunde faa Plads i Halvrømmen Skole, saa meget mere, som Børnebogsamlingen i Skolen nu var oppe paa et Antal af omtrent 900 Bind. Bogsamlingens Bestyrelse holdt saa et Møde i December 1922, og her blev det vedtaget at arbejde for at faa rejst en Biblioteksbygning paa den Byggegrund, som Lærer Nielsen havde købt lige Nord for Skolen paa den anden Side af Landevejen. Det var Mening, at Sogneraadet skulde have Lokale i Bygningen, men da Sogneraadet var bange for, at det skulde blive for dyrt, blev denne Plan opgivet. Beboerne tegnede sig for et Beløb af ca. 4000 Kr., Kommunen vilde give 1500 Kr., dersom Biblioteket kunde blive selvejende Institution, og Lærer Nielsen vilde give Byggegrunden. Man fik Arkitekt Krogfeldt i Fjerritslev til at tegne et Hus, som kunde bruges. Og da Tegningen var godkendt af Biblioteksdirektør Døssing, begyndtes der at bygge i Sommeren 1923. Biblioteket blev taget i Brug den 1. Maj 1924. Hele Bygningen med Inventar og Byggegrund har kostet godt 11,000 Kr. Deraf har Inventaret kostet 1835 Kr. og Byggegrunden 1000 Kr., saa selve Bygningen kommer paa godt 8000 Kr. Efter at Børnebogsamlingerne er gaaet ind under Biblioteket, ejer Brovst Sogn et fuldt moderne Bibliotek med over 8000 Bind og egen Biblioteksbygning. Og da denne Biblioteksbygning er det første lille Sognebibliotek paa Landet, er Brovst Sogn derved kommen i Spidsen.

Hjørring Amts Sygehus i Brovst. Det gamle Sygehus i Brovst blev opført i Aaret 1892 og kom da ganske naturligt til at ligge i Kirkebyen, hvor der var Apotek og en større Samling af Gaarde og Huse samt tillige nogle Næringsdrivende. Da Sygehuset blev bygget, var den ny Bane fra Nørresundby til Fjerritslev projekteret og det var Mening, at der skulde være Station tæt ved Sygehuset, men Banelinien blev imidlertid omlagt saaledes, at Brovst Station kom til at ligge ca. 2 km længere mod Nord, og ved Stationen er der saa i Tidens Løb opvokset en stor By, hvorimod der i Kirkebyen saa godt som ikke er opført et nyt Hus, siden Sygehuset blev bygget. — Den oprindelige Hovedafdeling havde Plads til 7 Senge og en Celle samt to Loftskamre, der var bestemt til Patienter med Hudsygdomme. Epidemiafdelingen afgav Plads til 10 Patienter. Sygehuset blev taget i Brug i 1893. Trods den noget afsides Beliggenhed, varede det dog ikke mange Aar, før der tilfrængtes en Udvidelse.

Brovst Sygehus.

I Foraaret 1916 fik Sygehusbestyrelsen Amtets Tilladelse til at faa udarbejdet et Projekt til en Udvidelse af Sygehuset, og der fremkom ogsaa saadanne Forslag, men som Bygningerne var placeret paa den lave Grund, var det vanskeligt at faa noget tilfredsstillende ud af Udvidelsen paa den gamle Plads, og tilmed var Afløbsforholdene meget vanskelige, da Sygehuset jo faktisk var bygget i Engene ud mod Limfjorden. Ved et Møde, som Hjørring Amtsraad afholdt i Brovst i Efteraaret 1916, fandt Raadet det uforsvarligt at anvende indtil 100,000 Kr. paa en Udvidelse af det gamle Sygehus med den uheldige Beliggenhed, og det blev samme Dag vedtaget at finde en passende Grund til et nyt Sygehus ved Stationsbyen. En meget velegnet Grund, der ligger ca. 100 m tilbage Vest for Hovedlandevejen gennem Brovst og ca. 1 km Syd for Jernbanestationen, blev købt. Skønt Grunden ligger højt over Størsteparten af Byen fortsætter Terrænet dog videre med Stigning mod Vest, hvorfor der forud var naturligt Læ for Vestenvinden. Læforholdene blev dog straks efter at Grunden var købt yderligere forbedret ved Plantning af et bredt Læbælte. Fra Grunden var der let Adgang til Byens Kloakledning. Paa den saaledes erhvervede Grund vedtog Hjørring Amtsraad i sit Decemberråd 1916 at opføre et nyt Sygehus efter et af Arkitekt H. Vejby Christensens, Hjørring, udarbejdet Forslag, hvorefter Sygehuset vilde komme til at koste ca. 180,000 plus et Beløb paa 30,000 Kr., der kunde indvindes ved Salg af det gamle Sygehus. Da der imidlertid paa Grund af Verdenskrigen fremkom stor Stigning paa alt Byggearbejde, blev Sagen om at opføre Sygehuset udsat indtil 1920. Dette Aar blev der udarbejdet Tegninger til at bygge efter og Planen indsendtes til Sundhedsstyrelsen. Forholdene blev imidlertid stadig vanskeligere paa det gamle Sygehus, men først i Efteraaret 1922 blev der efter fornyet Indstilling fra Sygehusbestyrelsen indkaldt Tilbud paa Arbejdet og begyndt med Støbning af Fundamenter. Projekteringen af Ingeniørarbejdet var udarbejdet af Ingeniør Stürup, Frederikshavn. Fristen for Arbejdets Fuldførelse blev sat til Efteraaret 1923 og overholdtes nogenlunde, saaledes at Hovedbygningen og Vaskeribygningen kunde

tages i Brug midt i Februar 1924 og Epidemibygningen i Sommeren 1924. Bygningerne ligger om en større firkantet Plads, saa der dannes en Gaard med Indkørsel fra Øst. Hele Grunden er planeret med jævnt Fald, stigende mod Vest, hvor den yderste Del har beholdt sin naturlige Højde og med sine for nogle Aar siden plantede unge Træer allerede giver nogen Læ for de fremherskende, barske Vestenvinde.

Den medicinsk-kirurgiske Afdeling er bygget som et L med Hovedindgang midt paa den korte Facade mod Øst og Sygestuer i den lange Fløj med Vinduerne mod Syd. Der er en høj Kælder under hele Bygningen, og i den korte Fløj er Gulvet mod Øst kun 10 cm under Terrænets Niveau, saaledes at der her har kunnet indrettes en Afdeling paa 5 Senge med eget W. C. m. m. Der er Indgang fra Hovedrapporten til højre og Sygestuerne faar Lys dels fra Øst, dels fra Vest. Afdelingen er bestemt til Hud- og Kønssygdomme, men kan anvendes til andre Patienter, der ønskes isoleret fra den egentlige Afdeling i Stueetagen. — Til venstre for Hovedindgangen ligger endvidere i Kælderetagen Røntgenværelse m. m. Kælderen i Sydfløjen indeholder Kulrum, Kokkepigeværelse, Køkken, Funktionærværelser, Spisestue for Funktionærer samt en Badeafdeling m. m. Badeafdelingen er tilgængelig for Beboerne i Omegnen. I Stueetagen findes Operationsafdelingen til højre for Indgangen med den store Operationsstue mod Nord. Fra det store T-formede Forrum, hvor der findes Haandvask og Instrumentskabe, er der Indgang til den lille Operationsstue, der har Vindue mod Øst. I Fløjen mod Øst findes tillige Lægeværelse og Oversygeplejerskens Læjlighed. Midterpartiet mod Syd dannes af to 2 Sengsstuer og to 1 Sengs Stuer, til højre og venstre herfor findes paa hver Side to 4 Sengs Stuer samt yderst mod Vest en 2 Sengs Stue.

Epidemibygningen er ved et Midterparti med Lægeværelse, Elevværelse, et større Værelse til en Sygeplejerske samt Funktionærbad delt i to Afdelinger hver paa 7 Senge. I den til Differi bestemte Afdeling er indrettet en Stue til Strubehostepatienter med en lille særlig Operationsstue. I begge Afdelinger kan en 2 Sengs Stue afsondres med egen Indgang, Tekøkken og W. C., saaledes at der let kan skaffes fire fra hinanden isolerede Afdelinger.

N. VESTERGAARD,
fhv. Sygehuslæge.

L. CHRISTENSEN,
Overlæge.

S. K. MIKKELSEN,
Reservelæge.

M. K. NIELSEN,
Oversygeplejerske.

LUDVIG CHRISTENSEN, Overlæge, er født den 11. September 1891 som Søn af Direktør N. C. Christensen og Hustru Jensine Marie, født Henriksen. Gift 1920 med Marie Elisabeth Pedersen. Cand. med., Kandidat ved forskellige Hospitaler, Overlæge ved Brovst Sygehus. Formand for Sundhedskommissionen i Brovst.

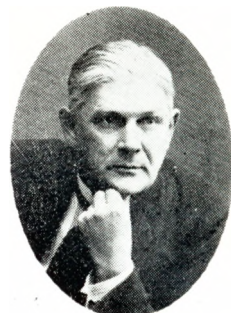
SVEND KURT MIKKELSEN, Reservelæge, er født den 11. Marts 1908 som Søn af Forretningsfører Jørgen Mikkelsen og Hustru Olga, født Lund. Gift 1935 med Inge Mikkelsen. Cand. med., Reservelæge ved Brovst Sygehus.

MAGDALENE KIRSTINE NIELSEN, Oversygeplejerske, er født den 27. Juli 1879 som Datter af Gaardejer Søren Tandahl og Hustru Karen Marie, født Olsen. Uddannet ved forskellige Hospitaler som Sygeplejerske, Oversygeplejerske ved Brovst Sygehus.

Brovst Apotek. En Del Beboere i Øster Han Herred og Hvetbo Herred ansøgte i 1872 om Oprettelsen af et Apotek i Brovst By. — Stiftsfysikus fraraadede Apotekets Anlægelse, da han betvivlede Muligheden af, at et Apotek i Brovst kunde drives paa en Maade, der altid kunde sikre Befolkningen en god og uforvansket Medicin, dernæst at han ingenlunde er overbevist om, at Trangen til et Apotek er større der paa Egnen end mange andre Steder i Vendsyssel. — Ansøgningen blev derfor afslaaet.

I 1875 ansøgte Apoteker A. Kjær i Kjettrup om Bevilling til at anlægge et Hjælpeapotek i Brovst, dette blev ham tilstaaet den 17. Januar 1876. Gang paa Gang blev der ansøgt Sundhedskollegiet om at faa oprettet et selvstændigt Apotek i Brovst, i Stedet for Hjælpeapoteket, men disse Ansøgninger blev afslaaet af forskellige Grunde. Men endelig den 1. August 1898 blev der ved kgl. Resolution oprettet et selvstændigt Apotek i Brovst. Privilegiet blev derefter opslaaet ledigt. Den første Bevilling udstedtes den 10. Januar 1898 til Forpagter af Nørre Nebel Apotek Th. C. Hansen, der ansøgte om Tilladelse til at indrettet Apoteket i samme Ejendom, hvori Hjælpeapoteket hidtil havde været, hvilket bevilgedes. I en ny Tilbygning til Ejendommen indrettedes saa det nye Apotek.

LOUIS JACOB ELINIUS LUDWIGS, Apoteker, er født den 27. April 1875 i Skanderborg som Søn af Bager og Konditor A. G. Ludwigs og Hustru Georgine, født Ihler. Gift 1905 med P. S. Bruhn. Medhjælpereksamen 1892, Kandidateksamen 1897, Ejer af Brovst Apotek siden 1925.

L. J. LUDWIGS,
Apoteker.

C. O. Jensens Maskinfabrik i Brovst. Man kan ikke undgaa at lægge Mærke til det store Kompleks, der beskæftiger mellem 70 og 80 Mand, der har travlt med at forarbejde det raa Støbejern, som kommer fra Støberiet, der ogsaa tilhører C. O. Jensen. Det er baade interessant og lærerigt at følge denne Mands hele Virke: Da han flyttede fra Trandum Sogn til Brovst, sad han i smaa Kaar, og somme Tider var Udsigterne mindre lyse, men med sejt Energi tog han fat paa Forhindringerne. Gentagne Gange byggede han, udvidede og forbedrede, og naar en Ting ikke vilde gaa, tog han fat paa noget andet. Og i Dag staar han som Ejer og Leder af en Virksomhed, der især igennem de anerkendte Vindmotorer, Tærse- og Rensemaskiner har gjort Navnet Brovst kendt langt ud over Landet. Ingen anden Virksomhed der paa Egnen sysselsætter tilnærmelsesvis saa mange Arbejdere.

C. C. O. JENSEN,
Fabrikant.

C. CHR. OLSEN JENSEN, Fabrikant, er født den 28. September 1866 som Søn af Landmand N. Chr. Jensen og Hustru Johanne Marie. Gift 1887 med Nielsine Christensen. Indehaver af C. O. Jensens Maskinfabrik i Brovst.

Brovst Andelsmejeri. I lang Tid havde Landboerne i den vestlige Del af Sognet været knyttet til fire forskellige Mejerier, nemlig Sønder Økse, Jegerum, Torslev og Trandum. Efter Bannens Aabning opstod Tanken om at samles om et, der saa skulde opføres ved Brovst Station, og i August 1898 var Planen reali-

Brovst Andelsmejeri.

seret. Andelsmejeriet hører til de største og bedst indrettede der paa Egnen og blev anlagt med ualmindelig Forudseenhed. Det begyndte Driften med 2 Mill. Pund Mælk og behandler nu ca. 8 Mill. Pund Mælk aarlig, uden det har været nødvendigt at udvide Mejeriet. Det har altid været ledet efter gode Principper og man indfører stadig de moderne Forbedringer. — Dets første

Formand var Klaus Østergaard, der forestod Opførelsen. Nuværende Formand er Sogneraadformand, Gaardejer A. Larsen. Som en Imødekommelse til Stationsbyen har Mejeriet aabnet et Mejeriudsalg, hvor Befolkningen altid til rimelige Priser har kunnet hente sin Forsyning. Udadtil har Mejeriet sin gode Klang gennem sin dygtige Bestyrer Chr. Christensen, der har ledet Driften siden Opførelsen og er Indehaver af en Mængde Sølv- og Broncemedailler. Mejeriet har ialt modtaget 60 Anerkendelser for Smør.

CHRISTIAN CHRISTENSEN, Bestyrer, er født den 16. August 1869 som Søn af Gaard- og Mølle-ejer Christensen og Hustru Maren, f. Madsen. Gift 1904 med Laura Cecilie Larsen. Bestyrer af Brovst Andelsmejeri. Dommer ved Statens Smørbedømmelse, fast Smørdommer ved Aalborg Amts Mejeriforening, Formand for den tekniske Skole i Brovst, i Bestyrelsen for Tranum Plantage.

C. CHRISTENSEN,
Bestyrer.

Arentsminde Andelsmejeri er opført i 1898. I 1933 behandlede Mejeriet 2½ Mill. kg Mælk. Dets Bestyrer er K. J. Hansen.

K. J. HANSEN,
Bestyrer.

KNUD JØRGEN HANSEN, Mejeribestyrer, er født den 20. April 1874 som Søn af Gaardejer Jens Hansen og Hustru Karen, født Knudsen. Gift 1898 med Hansine Boel. Uddannet ved Esbjerg Andelsmejeri og paa Ladelund Mælkeriskole. Bestyrer af Arentsminde Andelsmejeri. Medlem af Menighedsraadet.

Brovst Brugsforening er oprettet i 1909 og ombygget i 1931. Dets Bestyrer er A. Pedersen.

ANDREAS PEDERSEN, Uddeler, er født den 14. April 1879 som Søn af Landmand Peder Christensen og Hustru Marie, født Pedersen. Gift 1910 med Agnes Marie Jensen. Uddannet paa Vallekilde Højskole 1901 og paa Støvring Uddelerskole 1909, Uddeler ved Brovst Brugsforening. Medlem af Bestyrelsen for Tranum Plantage m. m.

A. PEDERSEN,
Uddeler.

Arentsminde Brugsforening er oprettet i 1903, og man har Gang paa Gang maattet udvide. Dets Bestyrer er E. Chr. Woosgrau Jacobsen.

ERNST CRISTIAN WOOSGRAU JACOBSEN, Uddeler, er født den 8 Juni 1887 som Søn af Landmand Søren Peder Jacobsen og Hustru Anna Kathrine, født Stenike. Gift 1913 med K. Dorteia Lassen. Uddannet paa Højskole m. v., Uddeler ved Arentsminde Brugsforening.

E. C. W. JACOBSEN,
Uddeler.

Brovst tekniske Skole. Den 27. Oktbr. 1908 vedtoges det at oprette en teknisk

Skole i Brovst. Elevantallet var ved Skolens Begyndelse 23. Skolen havde til Huse i lejede Lokaler, og man begyndte under meget beskedne Former. — Igennem de svundne Aar har adskillige af Byens Borgere været i Bestyrelsen og alle har gjort store Bestræbelser for at gøre Skolen saa god som mulig, men det var et brydsomt Arbejde at faa Lokaler, hvilket Skolen tit led under. Den 10. November 1920 vedtoges det derfor at søge at faa en Byggegrund til Teknisk Skole.

Den 27. Januar 1921 afholdtes der et Møde, hvor Skolens Bestyrelse, Haandværkerforeningens Bestyrelse og Arkitekt Krogfeldt, Fjerritslev, var tilstede. Torsdag den 1. Februar blev der afholdt Generalforsamling, paa hvilken det enstemmigt vedtoges at bygge og at afholde en Bazar. Resultatet af den afholdte Bazar var overvældende, idet der var indkommet 5000 Kr. Dernæst indsendtes et Andragende til Rigsdagen om et Tilskud til den tekniske Skole, men dette blev afslaaet.

I Foraaret 1922 blev der fremlagt nye Tegninger paa Bygningen, som vilde koste 12,000 Kr. mere i Udførelse. Andragendet blev paany indsendt til Ministeriet og den 31. Marts 1924 blev dette bevilget. Før man fik Bevillingen havde man paa Generalforsamlingen den 11. Maj 1923 vedtaget at købe en Byggegrund. Og nu paabegyndte man Opførelsen af en teknisk Skole.

Den 10. Januar 1925 blev den tekniske Skole indviet under Overværelse af en stor Skare interesserede. Indvielsen blev foretaget af Professor Lütken, København, m. fl. Bygningen er stor og anseelig. Forhuset ligger langs Landevejen. Der er Kælder under hele Huset. Sidebygningen er af samme Bredde som Hovedbygningen, men lidt kortere. Foran Hoveddøren findes en stor, flot Trappe og paa hver Side af denne er der opsat et Par haandsmedede Lygter. Disse Lygter er forarbejdet gratis af Smedemester Svendsen. Ad Hovedindgangen kommer man ind i en rummelig Forhal, hvor der paa venstre Side findes et Klasseværelse til 28 Elever og et Lærerværelse. I den høje Kælderetage findes den store Foredrags- og Gymnastiksal i Forbindelse med Rum for Gymnastikredskaber og Omklædningsrum med Badeværelse. Ligeledes findes en 2-Værelers Lejlighed til Pedellen. Der er Garderobe og moderne Toiletrum med Terrassogulv og Fajancekummer. Bygningen er opført af røde Mursten og med Tegltag. Den er udelukkende opført af Haandværkere fra Brovst.

Brovst Haandværker- og Borgerforening er oprettet den 2. Februar 1906. Dens første Formand var Maler Bjørn, der blev afløst af Kbmd. Terndrup, som igen afløstes af Fabrikant Bach. Foreningen har stadig holdt teknisk Skole hver Vinter. Hvert Aar bliver der paa Stiftelsesdagen afholdt en stor Sommerfest i Bøge-Bakker.

Halvrimmen Haandværker- og Borgerforening er oprettet den 1. April 1903. — En Del af Byens Handlende og Borgere holdt et Møde paa Hotellet i Halvrimmen om Sagen, og paa dette Møde blev det vedtaget at stifte Foreningen. Den begyndte med et Medlemsantal paa 24. Nu har Foreningen 33 aktive og 59 passive Medlemmer. Foreningens Formaal er at varetage Byens og Borgernes Interesse. Dens nuværende Bestyrelse bestaar af følgende: Slagtermester Chr. Thorsen, Formand, Bagermester Thomas Andreassen, Næstformand, Viktor Larsen, Kasserer, Købmand Krogsgaard og D. Pedersen.

J. CHR. THORSEN,
Formand.

TH. ANDREASEN,
Næstformand.

J. P. KROGSGAARD,
Bestyrelsesmedlem.

JENS CHR. THORSEN, Slagtermester, er født den 9. Maj 1893 paa Øland som Søn af Landmand Jens Peter Thorsen og Hustru Petrea, født Christensen. Gift 1916 med Marie Mortensen. Uddannet ved forskellige Slagterier, nedsat sig som Slagtermester i Halvrimmen. Formand for Halvrimmen Haandværker- og Borgerforening.

THOMAS TH. ANDREASEN, Bagermester, er født den 6. Februar 1890 i Torslev i Han Herred som Søn af Bagermester N. C. Andreassen og Hustru Petrine, født Thomassen. Gift 1920 med Olga M. Christensen. Uddannet som Bager, nedsat sig som Bagermester i Halvrimmen. Næstformand for Halvrimmen Haandværker- og Borgerforening, Medlem af Sogneraadet, Medlem af Skolekommissionen, Medlem af Socialudvalget m. m.

J. P. KROGSGAARD, Købmand, er født den 2. September 1897 i Løderup Sogn som Søn af Lærer P. A. Krogsgaard og Hustru Karen Marie, født Jensen. Gift 1923 med Johanne Olsen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Halvrimmen. Medlem af Bestyrelsen for Halvrimmen Haandværker og Borgerforening.

JENS CHR. ANDERSEN, Cyklehandler, er født den 13. Marts 1872 som Søn af Husmand Niels Chr. Andersen og Hustru Johanne Marie, født Nielsen. Gift 1895 med Else Marie Nielsen. Æresmedlem af Halvrimmen Haandværker- og Borgerforening.

A. LARSEN,
Sogneraadformand.

C. CHRISTENSEN,
Stationsforstander.

J. C. LENTZ,
Stationsmester.

A. A. J. JOHANSEN,
Distriktsjordemoder.

CHR. CHRISTENSEN, Stationsforstander, er født den 2. Februar 1891 i Saltum Sogn som Søn af Snedker A. C. Christensen og Hustru A. Marie. Gift 1915 med Petrea Berthelsen. Uddannet ved Jernbanen, ansat som Stationsforstander i Halvrimmen.

JOHANNES CARL LENTZ, Stationsmester, er født den 8. April som Søn af Vægter Remich Lentz og Hustru Elisabeth, født Wacker. Gift 1899 med Marie Andersen. Uddannet ved Jernbanen, ansat som Stationsmester i Arentsminde.

NIELS CHRISTIAN LUNDING, Læge, er født den 27. Oktober 1900 som Søn af Lektor ved Borgerdydskolen i København Niels Christian Lunding og Hustru Lili, født Hansen. Gift 1929 med Lilli Jensen. Cand. med. 1924, Underlæge i Marinen 1924, ved Aalborg Kommunehospital fra 1925—26 og ved St. Elisabeths Hospital i København fra 1926—27, praktiserende Læge i Brovst siden 1927.

KAJ WINDING, Dyr læge, er født den 7. April 1895 som Søn af afd. Dyr læge Winding i Brovst og Hustru Amalie, født Hansen. Gift 1919 med Hertha Larsen. Dyr lægeeksamen 1919, praktiserende Dyr læge i Brovst.

ANNA A. JOHANNE JOHANSEN, Distriktsjordemoder, er født den 23. Maj 1877 som Datter af Gaardejer Chr. Petersen og Hustru Anna Dorthea, født Larsen. Gift 1900 med Landmand Vilh. Johansen (død). Jordmodereksamen August 1906, praktiserende Jordemoder forskellige Steder, Distriktsjordemoder i Sønder Økse fra 1909.

SVEND HULTHIN RASMUSSEN, Fabrikant, er født den 20. Oktober 1885 som Søn af Sognefoged Chr. Rasmussen og Hustru Nicoline. Gift 1907 med Marie Magdalene Hedegaard. Faguddannet Elektriker, paa Teknologisk Institut 1926, har været paa Doonwoody Institut i Minneap., Minn., U. S. A., og paa Minneap. Handelsskole og Burdett Kollegium i Boston, nedsat sig i Brovst som Elektricitetsværksejer, Teglværksejer, Cyklehandler, Mekaniker m. m.

ELISABETH DIGE, Bestyrerinde, er født den 1. Februar 1891 som Datter af Murer Peter Petersen og Hustru Oline. Gift 1910 med Landpost Niels T. Dige. Bestyrerinde af Arentsminde Telefoncentral.

FREDERIKKE MØLLER, Bestyrerinde, er født den 15. Marts 1901 som Datter af Gaardmand P. Andersen og Hustru Sofie. Gift 1923 med Peter Møller. Bestyrerinde af Brovst Telefoncentral.

I. B. CHRISTENSEN,
Møllejejer.

A. ANDERSEN,
Bødkermester.

A. T. CHRISTENSEN,
Smedemester.

N. NIELSEN,
Tømrer.

INGVARD BERNHARD CHRISTENSEN, Møllejejer, er født den 10. Oktober 1899 som Søn af Husmand Peter Christensen og Hustru Marie Magdalene, født Jacobsen. Gift 1928 med Sigrid Petra Jensen. Uddannet som Møller, Ejer af Brovst Mølle.

CHRESTEN CHRISTENSEN, Møllejejer, er født den 6. April 1889 i Vedsted Mølle som Søn af Møllejejer Jens Chr. Christensen og Hustru Dorthea Marie, født Øland Nielsen. Gift 1919 med Laura Thomasine Thomsen. Uddannet som Møller, Ejer af Karlsminde Mølle.

CHRISTIAN E. NIELSEN, Købmand, er født den 30. September 1892 som Søn af Skrædermester Jensen Nielsen og Hustru Nicoline, født Thomsen. Gift 1919 med Thora Kathrine Thomsen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Arentsminde.

K JOHANSEN,
Enkefru.

AXEL KORNUM, Købmand, er født den 20. Marts 1903 som Søn af Gaardmand Peder Kornum og Hustru Kirsten, født Thomsen. Gift 1927 med Kathrine Stagsted Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Sønder Økse.

ANDERS ANDERSEN, Bødkermester, er født den 17. Juli 1881 i Vrejlev Sogn som Søn af Bødkermester Anders Jensen Andersen og Hustru Ane Marie, født Jespersen. Gift 1906 med Marie Mortensen. Uddannet som Bødker, nedsat sig som Bødkermester i Halvrimmen. Formand for Bødkernes Landsorganisation i to Perioder, nemlig fra 1928—29 og fra 1930—34.

ANTON TH. CHRISTENSEN, Smedemester, er født den 4. Januar 1872 i Vrejlev Sogn som Søn af Smed Chresten Olsen Jensen og Hustru Maren Kathrine, født Andersdatter Gift 1894 med Theodora Olsen. Uddannet som Smed, nedsat sig som Smedemester i Halvrimmen, Indehaver af Maskinforetningen samme Sted.

NIELS NIELSEN, Tømrer, er født den 18. August 1868 som Søn af afd. Tømrer Lars Peter Nielsen og Hustru Karen, født Christensen. Gift 1896 med Karen Andersen. Uddannet som Tømrer nedsat sig som Tømrer i Arentsminde. Tidligere Medlem af Sogneraadet m. m.

Medlemmer af Brovst Sogneraad er følgende: Gaardejer A. Larsen, Formand. Gaardejer Jens Olsen Simonsen, Bagermester Th. Andreasen, Gaardejer O. K. Olsen, Husmand Kr. Jørgensen Andersen, Teglværksbestyrer P. Christiansen, Gaardejer Peder Chr. Nielsen, Gaardejer S. Chr. Sørensen, Ølbrygger L. Chr. Mortensen, Husmand N. L. Jensen og Gaardejer L. Pedersen.

TORSLEV SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Brovst, Øster Svenstrup, Skræm og Haverslev.

Torslev Kirke, der er beliggende i Torslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabenhus. Kirken, der er en anseelig Bygning, er opført af hugne Sten og er prydet med høje Hvælvinger, som forhen har baaret Kalkmalerier, Alterskranken er et smukt Jerngitterværk. Altertavlen, der er smukt udskaaet, er i 1654 bekostet af Jomfru Galde til Kokkedal, hvis fædre og mødre Vaaben ses derpaa. Prædikestolen er af samme Arbejde som Altertavlen. Fordum var der i Kirken et Gravkapel for Ejerne af Kokkedal, der her var blevet hensat gennem flere Hundrede Aar. Man fortæller at Tyve brød ind i Kapellet og stjal Smykkerne paa Ligene samt de Skind og Humlen Ligene var indsvøbt i. Humlen skulde de have solgt til Folk, der bryggede Øl af den. Siden hen blev Kisterne flyttet ud af Kapellet og nedsatte paa Kirkegaarden. Hvor fordum Kisterne stod staar nu et skønt Orgel. Kirken har igennem Tiderne gennemgaaet forskellige Restaureringer og Ombygninger. Sonden for Kirken skal ifølge en gammel Tradition i de katolske Tider have ligget et Nonnekloster, kaldet „Styvelds Kloster“. Videre siges der, at dette Kloster med sin Kirke blev flyttet til Øland. Om dette har sin Rigtighed er usikkert, men et er dog sikkert, nemlig at man Gang paa Gang er stødt paa gamle Murstensrester m. m., og i sin Tid skal der have staaet ret store Murstensbygninger. Nu kan man den Dag i Dag være heldig at støde paa Rester af det fordum saa store Nonnekloster.

Kokkedal kan spores langt tilbage i Tiden. Det gamle Voldanlæg fortæller om det 13. Aarhundredes befæstede Gaarde. Driftige Ejere har lagt mere og mere Jord

Kokkedal.

til, har befæstet Gaarden yderligere og har bygget det faste Stenhus, hvori de kunde være trygge „for hundrede Hovsvende“, dér har de værnet sig mod de stridige Vendelboers Oprør, i Fredstider har de mægtige Adelsmænd holdt deres store Fester i den nu forsvundne Riddersal, og i Markerne og i Skovene ved Limfjorden har de jaget sammen med deres Naboer paa Fjerritslev, Bratskov og Oxholm. Herregaarden er et Minde om Adelslægten Banner og Gaarden har været knyttet til denne Slægt gennem fem Generationer, de tre Bygninger, der staa tilbage af den firelængede Gaard, er alle byggede af Bannerslægten. Ældst er det vestre Hus, som er bygget af store gullige Sten, der er overkalkede, lagt i middelalderligt Munkeskifte. Den svære, to Stokværk høje Bygning, med hvælvet Kælder, afløste en nu forsvunden, almindelig Gaards Hovedbygning, Tiderne har krævet Befæstning, mere end Voldgravene kunde yde. Man kan endnu se Resterne af Skydeskaar i det øverste Halvstokværk. Bygningens Indre er naturligvis forlængst ombygget, saa det er umuligt at gisne om, hvordan Rummene har været fordelt. Det eneste, der ikke er forandret, er Kælderrummene, og retter man sig efter dem, er det muligt, at der i første Stokværk blot har været to Rum, Riddersalen, for en saadan maa man gaa ud fra at der maa have været, har saa optaget hele andet Stokværk. De ydre Mure har derimod staaet de 400 Aar, siden det blev bygget af Rigsmarsk Erik Eriksen Banner. Det nøjagtige Aarstal for Opførelsen kendes ikke, men det maa have været omkring 1550. — Sydgavlen er kamtakket, prydet med Blindinger, svarende til de gamle Huse i Aalborg. De solide Egestammer i Tagkonstruktionen er ogsaa bevaret, thi der blev bygget solidt dengang. Faa Aar efter Opførelsen af denne Bygning er den nordre Fløj føjet til. Den er lidt smallere, men af samme Højde, to Stokværk, foruden et Halvstokværk og Kælder. Man kan af Vinduerne, der er større end Hovedbygningens fladbuede (af Hensyn til Befæstningen) ret smaa Vinduer, se,

Parti af Kokkedal.

Besiddelse af Gaarden og er den berømteste af alle Bannerne. Efter at han i lang Tid havde støttet Christian II, af hvem han blandt andet fik det vigtige Hverv at passe paa Gustav Vasa, medens denne sad fangen paa Kalø Slot, gik han over til Frederik den I's Parti og blev i 1523 Medlem af Rigets Raad. Han var altid iblandt de første i Landet, var Anfører sammen med Mogens Gøye, da København blev belejret, og ledede senere sammen med Holger Rosenkrantz Adelshæren mod de oprørske Vendelboer, hvor Adelshæren led Nederlag, medens Bønderne fortsatte deres Ødelæggelsestogt mod Herregaardene. Ved denne Lejlighed blev Kokkedal afbrændt og paa Ruinerne byggede Erik Erikssøn Banner den nuværende vestre Fløj. Der er vel ogsaa bygget nye Boliger for Tyendet o. s. v., men disse er naturligvis forsvundet.

Gaardens Historie før den Tid er ikke kendt, man kender Navnet paa de første Ejere, en jydsk Adelslægt, Stenbrikke, der tidligt er uddød. 1327 hører man allerede om Slægten og kort efter er den vistnok kommet i Besiddelse af Gaarden. I de følgende Aarhundreder er den vandret fra Haand til Haand gennem Giftermaal, dog var den i ca. 100 Aar i Stenbrikkefamiliens Eje. Fra Bannerslægten gik den over til den bekendte Lykkeslægt og efter den Tid var den aldrig ret længe i samme Slægts Eje, overgik fra Adelseje til Godsejerbesiddelse og hver Ejer foretog smaa

at denne Fløj er beregnet til at være et „fast Stenhus“ (Fæstning). Skydeskaar ser man heller ikke Spor af. Bygningen blev omkring 1600 ombygget og fik dermed sit Renæssancepræg, hvad der især ses paa Gavkonstruktionen.

Mod Syd laa Portfløjen, i sin nuværende Skikkelse ret forandret. Den er som de to andre Fløje bygget i to Etager, men er uden Kælder og har muligvis ogsaa været uden et øverste Halvstokværk som de ældre Bygninger. Den er rimeligvis bygget omtrent paa samme Tid som den nordre Fløj, Vinluerne f. Eks. er udført paa samme Maade. — Mellem den nordre og søndre Fløj har der været en fritliggende østre Fløj, saaledes at det hele har dannet et firfløjet Anlæg. Denne Fløj var den yngste, men blev nedrevet senere.

I det væsentlige staar Gaarden som den oprindelig er blevet opført, enkelte Forandringer er kommet, saaledes er nordre Fløj omkring 1600 blevet delvis ombygget, der er opført et Trappetaarn i det sydvestlige Hjørne, ligesom det Indre er ændret en Del.

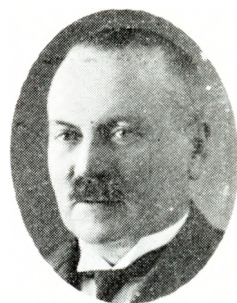
Den berømteste Slægt, der har ejet Gaarden, er Bannerslægten. Erik Eriksøn Banner var den første, der kom i

Forbedringer ved den. — Efter Bankerotten 1813 overtog Staten Gaarden, men bortforpagtede den, og 1826 foretog Rentekammeret Udskiftning af Godset. I 1917 købte H. K. H. Prins Erik Gaarden for selv at drive den. Den nuværende Ejer er Godsejer N. Th. Chr. Isager.

NIELS THORVALD CHR. ISAGER, Godsejer, er født den 10. April 1873 i Viborg som Søn af Lauritz Chr. Isager og Hustru Anna, født Nørgaard. Gift 1896 med Elisabeth Birgithe Kronborg. Uddannet ved Landvæsenet, Ejer af Kokkedal.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Sparekasse, Mejeri, Mølle, Stiftelse m. m.

Skolevæsenet i Torslev Sogn bestaar af to Skoler, nemlig Torslev Skole og Attrup Skole.

N. T. C. ISAGER,
Godsejer.

N. C. Christensens Købmandsforretning.

NIELS CHRISTOFFER CHRISTENSEN, Købmand, er født den 3. Marts 1862 i Torslev som Søn af Købmand Niels Christian Christensen og Hustru Mette Marie, født Madsdatter. Gift 1918 med Kathrine Christensen. Uddannet ved Handelen, overtaget Faderens Forretning i Torslev.

VIGGO MARINUS CHRISTENSEN, Købmand, er født d. 29. Juli 1889 som Søn af Købmand Just Christian Christensen og Hustru Solie, født Gustavsen. Gift 1917 med Karoline Andersen, Uddannet ved Handelen, overtog i 1882 Købmandsgaarden i Torslev.

V. M. CHRISTENSEN,
Købmand.

H. E. OLESEN,
Købmand.

CHR. M. JEPSEN
Købmand.

V. M. Christensens Købmandsforretning.

HENRY EMIL OLESEN, Købmand, er født den 1. April 1902 i Hvidbjerg paa Thy som Købmand S. C. Olesen og Hustru Karen, født Mikkelsen. Gift 1928 med Kirsten Kronborg, født Larsen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand Torslev.

CHRESTEN MADSEN JEPSEN, Købmand, er født den 13. Oktober 1897 som Søn af Landmand Niels Jepsen og Hustru Anna Marie, født Christensen. Gift 1921 med Sofie Jensen. Uddannet ved Landvæsenet og ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Attrup.

Attrup Brugsforening er oprettet i 1933. Medlemsantallet er ca. 57. Foreningens Uddeler er Anders Roelsgaard.

ANDERS ROELSGAARD, Uddeler, er født den 10. November 1900 i Attrup som Søn af afd. Købmand Andreas Roelsgaard og Hustru Kristine, født Nielsen. Gift 1929 med Kristine Andersen. Ansat som Uddeler ved Attrup Brugsforening.

Medlemmer af Torslev Sogneraad er følgende: Gaardejer C. L. Christoffersen, Formand, J. P. Kristensen, Sparekassebogholder P. Jensen, Gaardejer P. L. Jensen, Husmand J. P. Andersen, Gaardejer N. Kr. Bach Nielsen, Villads Villadsen.

ØSTER SVENSTRUP SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Torslev, Brovst, Tranum, Lerup og Skræm.

Øster Svenstrup Kirke, der er beliggende i Øster Svenstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabenhus. Kirken er igennem Tiderne gennemgaaet ret store Ombygninger. Den smukke Altertavle er udskaaet. Prædikestolen er af samme Udstyrelse som Altertavlen. Døbefonten er af Granit.

Endvidere findes i Sognet følgende: Elektricitetsværk, Brugsforeninger, Frime-nighedskirke, Hotel, Jernbanestation m. m.

Skolevæsenet i Øster Svenstrup Sogn bestaar af tre Skoler, nemlig Øster Svenstrup Skole og Øster Svenstrup Friskole samt Skovsgaard Skole.

Øster Svenstrup Brugsforening er oprettet i 1921. Medlemsantallet er ca. 90. Omsætningen var i 1933 paa ca. 60,000 Kr. Foreningens Uddeler er H. Andersen.

HENRY ANDERSEN, Uddeler, er født den 18. August 1898 som Søn af Gaardejer A. P. Andersen og Hustru Karoline, født Michaelsen. Gift 1923 med Petrea Pedersen. Ansat som Uddeler ved Øster Svenstrup Brugsforening.

Skovsgaard Brugsforening er oprettet omkring 1906. Medlemsantallet er ca. 130. Omsætningen var i 1933 paa ca. 55,000 Kr. Foreningens Uddeler er J. Chr. Christensen.

JENS CHRISTIAN CHRISTENSEN, Uddeler, er født den 18. Februar 1886 som Søn af Fisker J. C. Martin Christensen og Hustru Karoline, født Olsdatter. Gift 1918 med Jensine Marie Christensen. Ansat som Uddeler ved Skovsgaard Brugsforening.

L. P. J. MOGENSEN,
Stationsmester

L. M. THOMSEN,
Læge.

CHR. ANDERSEN,
Dyrlæge

A. KLARLUND.
Distriktsjordemoder.

LARS PETER J. MOGENSEN, Stationsmester, er født den 8. Oktbr. 1902 som Søn af Gaardejer Niels Mogensén og Hustru Anna, født Johansen. Gift 1928 med Marie Dupont. Ansat som Stationsmester ved Skovsgaard Jernbanestation.

LUDVIG M. THOMSEN, Læge, er født den 27. September 1875 som Søn af Skomagér Christen Thomsén og Hustru Ane Marie, født Poulsen. Gift 1904 med Mariane Wigt. Cand. phil. 1896, praktiserende Læge i Skovsgaard siden 1904.

CHRISTEN ANDERSEN, Dyrlæge, er født den 28. Januar 1904 paa Fredensdal i Brovst Sogn som Søn af Bankkasserer Andersen og Hustru Johanne, født Nielsen. Gift 1931 med Merry Hartmann. Student 1923 fra Aalborg Kathedralskole, Dyrlægeeksamen 1931, Vikariat indtil 1932, praktiserende Dyrlæge i Skovsgaard siden Februar 1932.

Medlemmer af Øster Svenstrup Sogneraad er følgende: Husmand S. J. Knudsen, Formand, Husmand Niels Sigaard, Skrædermester A. C. Jensen, Gaardejer P. Nielsen og Husejer P. Chr. Pedersen.

HAVERSLEV-BEJSTRUP KOMMUNES tilstødende Sogne er følgende: Skræm, Torslev og Aggersborg samt Thisted Amt.

Haverslev Kirke, der er beliggende i Haverslev Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Apsis, Taarn og et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Altertavlen er smukt udskåret. Prædikkestolen er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit. — Kirken har gennemgaaet store Restaureringer og Ombygninger.

Bejstrup Kirke, der er beliggende i Bejstrup Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Kirken er opført af Granitkvadre. Altertavlen bærer et Maleri, der forestiller Kristus paa Korset. Prædikkestolen er fra omkring Slutningen af det 16. Aarhundrede. Døbefonten er af Granit.

Endvidere findes i Kommunen følgende: Præstegaard, Sparekasser, Mejerier, Brugsforeninger, Hotel, Jernbanestation m. m.

Manstrup Skole.

Skolevæsenet i Haverslev-Bejstrup Kommune består af følgende Skoler: Haverslev Skole, Tandrup Skole, Bejstrup Skole, Manstrup Skole og Manstrup Friskole.

RASMUS BONDE OLESEN, Lærer, er født den 23. December 1875 som Søn af Gaardejer Chr. Olesen og Hustru Kirstine, født Bonde. Gift 1907 med Rigmor Schledermand. Dimitteret 1897 fra Silkeborg Seminarium. Ansat som Enelærer ved Manstrup Skole fra 1908.

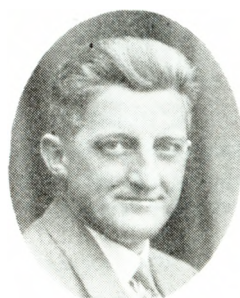
Manstrup Brugsforening er oprettet i 1903. Medlemsantallet er ca. 100. Foreningens Uddeler er Chr. Toft.

CHR. TOFT,
Uddeler.

CHRISTIAN TOFT, Uddeler, er født den 15. Juli 1902 som Søn af Jens Toft og Hustru. Gift 1928 med Marie Petersen. Ansat som Uddeler ved Manstrup Brugsforening.

Kirkedal Brugsforening er oprettet i 1907. Forretningen blev i 1919 ombygget. Foreningens Uddeler er M. P. M. Østergaard.

M. P. ØSTERGAARD,
Uddeler.

MORTEN PEDERSEN MØLLER ØSTERGAARD, Uddeler, er født den 22. Mars 1897 som Søn af Christen Christensen Møller og Hustru Ellen Kirstine, født Mortensen. Gift 1920 med Mary Kirstine Møller. Ansat som Uddeler ved Kirkedal Brugsforening.

CARL HENRIK BIELEFELDT, Stationsmester, er født den 29. Juli 1895 som Søn af Sognepræst Carl Vilhelm Bielefeldt og Hustru Agathe, født Kabell. Gift 1924 med Signe Klausen. Ansat som Stationsmester ved Bonderup Jernbanestation.

C. H. BIELEFELDT,
Stationsmester.

S. J. HYLLESTED,
Snedkermester.

JOH. GODIKSEN,
Købmand.

K. M. KRISTENSEN,
Distriktsjordemoder.

**S. JENSEN HYL-
LESTED**, Snedkermester,
er født den 20. April 1892
i Jerslev som Søn af Par-
tikulier Niels Jensen Hyl-
lested og Hustru Johanne
Marie, født Jensen. Gift
1917 med Agnes Nielsen.
Uddannet som Snedker.
Indehaver af Bonderup
Maskinsnedkeri.

**JOHANNES GO-
DIKSEN**, Købmand, er
født den 8. Maj 1868 som
Søn af Landmand Godik
Peter Christensen og Hu-
stru Maren, født Mølbak.
Gift 1900 med Margrethe
Bisgaard. Uddannet ved
Handelen, nedsat sig som
Købmand i Bonderup.

Købmand Christensens Forretning.

PEDER CHRISTIAN CHRISTENSEN, Købmand, er født den 15. Aug. 1880 som Søn af Gaard-
mand S. Christensen og Hustru Johanne, født Petersen. Gift 1913 med Caroline Jensen-Kirkholm.
Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Bonderup.

CHRISTIAN HENRIKSEN, Møllejejer, er født den 29. Juli 1862 som Søn af Landpost P. Henrik-
sen og Hustru Aibertine Benedikte, født Bentzon. Gift 1884 med Anna Kirstine Kristensen. Uddan-
net som Møller, Ejer af Manstrup Mølle.

KIRSTINE MARIE KRISTENSEN, Distriktsjordemoder, er født den 3. Juli 1884 som Datter af
Gaardmand Kristoffer Kristensen og Hustru Elisabeth, født Boesen. Jordmodereksamen 1912, Di-
striktsjordemoder i Kettrup pr. Fjerritslev fra 1913—22, ansat som Distriktsjordemoder i Manstrup si-
den 1922.

Medlemmer af Haverslev-Bejstrup Sogneraad er følgende: Gaardejer V. Jensen,
Formand, Gaardejer Peder Møller, Gaardejer Kristen Fisker, Gaardejer Krlstoffer
Simonsen, Gaardejer Laurits Svenstrup, Købmand Gothard Meilsen, Gaardejer Knud
Kristensen, Husmand Laurits Steffensen og Snedker Kristian Andersen.

SKRÆM SOGNS tilstødende Sogne er følgende: Haverslev, Torslev, Øster Sven-
strup, Lerup og Bejstrup samt Thisted Amt.

A. V. SØRENSEN,
Lærer.

Skræm Kirke, der er beliggende i Skræm Sogn, bestaar
foruden af Koret og Skibet af Apsis, Taarn og Vaabehus, der
ligger mod Nord. Altertavlen er smukt udskaaet. Prædikesto-
len er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit. Tillige fin-
des paa Alteret et Par store, smukke Alterstager.

Endvidere findes i Sognet følgende: Teglværk, Mølle, Plan-
tager m. m.

Skolevæsenet i Skræm Sogn bestaar kun af een Skole,
nemlig Skræm Skole, der er opført paany efter en Brand i 1902
og udvidet i 1931 med en Gymnastiksal.

Parti fra Tinggaardens Plantager.

EINAR LOVMANN JØRGENSEN, Bestyrer, er født den 1. September 1886 som Søn af Skovridder R. Jørgensen og Hustru E. Harriet J. Uddannet ved Handelen. Bestyrer af Tinggaardens og Andebjerg Plantager.

NIELS LARSEN JOCHUMSEN, Købmand, er født den 12. December 1906 i Aabybro som Søn af Købmand Christoffer Jochumsen og Hustru Caroline, født Lauritzen. Gift 1934 med Anna Jensen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Skræm.

CARL CHRISTENSEN, Urmager, er født den 4. December 1902 som Søn af Niels Peter Christensen og Hustru Marie Jørgine, født Carlsen. Nedsat sig som Urmager i Aalegaards Mark, driver tillige Cykleforretning.

Medlemmer af Skræm Sogneraad er følgende: Gaardejer Anthon Høgh, Formand, Gaardejer Marinus Andersen, Husejer Jens Frederiksen, Gaardejer Marinus Langagergaard og Husejer Niels Thimsen.

ARTHUR V. SØRENSEN, Lærer, er født den 1. Maj 1898 som Søn af Jens Sørensen og Hustru J. Petrine, f. Larsen. Gift 1928 med Clara K. Larsen. Dimitteret 1925 fra Ranum Seminarium. Ansat som Lærer ved Skræm Skole.

PAUL JØRGENSEN er født den 31. Oktober 1887 som Søn af Skovridder R. Jørgensen og Hustru E. Harriet J. Gift 1919 med Nina J. Uddannet ved Handelen, ansat ved Sibirisk Kompagni i København Skødeindehaver af Tinggaardens og Andebjerg Plantager. Tidligere dansk Konsul i Kobe i Japan.

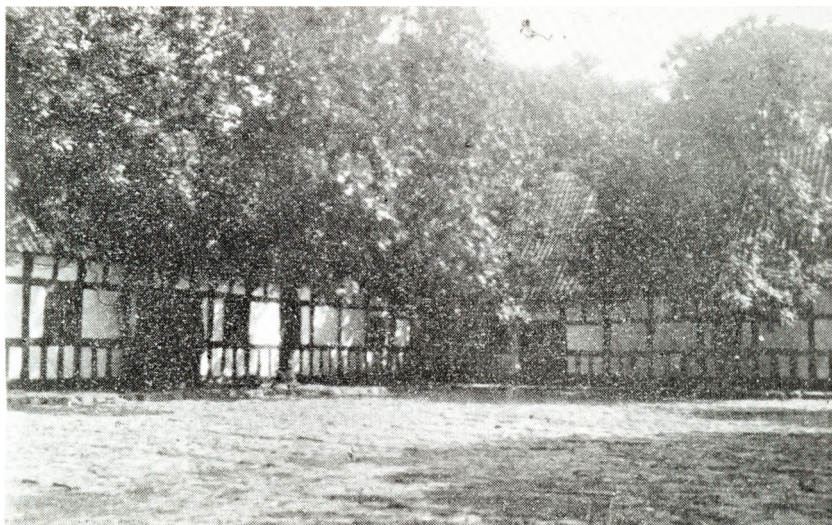
N. L. JOCHUMSEN,
Købmand.

AGGERSBORG SOGN støder op til Bejstrup Sogn og Thisted Amt.

Aggersborg Kirke, der er beliggende i Aggersborg Sogn, bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabehus, der ligger mod Syd. Kirken er ældgammel, hvornaar den er opført vides ikke. Altertavlen, der er et Maleri, forestiller Nadveren. Prædikestolen er ganske almindelig. Døbefonten er af Granit. I Kirken har forudum været Begravelse for Ejerne af Aggersborggaard.

I Aggersborg Sogn ligger den forudum saa berømte Kongsgaard „Akersburgh“. Imellem Aggersborg Kirke og den nuværende Gaard ligger et Sted, som kaldes Borgen, og det er her man mener, at det oprindelige Aggersborg Slot eller Kongsgaard skal have staaet. Det berettes at Kong Knud den Hellige, da han i Aaret 1086 var i Vendsyssel og Oprøret mod Kongen begyndte, drog fra Børglum til „Akersburgh“, og besøgte Biskop Henrik af Børglum, som da var paa sin Gaard der i Egnen, formodentlig Bejstrup eller Biskopstorph. I 1272 opholdte Kong Erik Glipping sig her

og udstedte herfra forskellige Dokumenter. I 1373 tog Kong Valdemar Atterdag den Forpligtelse af Ridder Niels Erikson, at han skulde opbygge det Slot „Akersborgh“, samt den udenfor liggende Vorborg, og dets Barfrede, med Planker, Broer, Grave, Volde, alt lige saa godt og fuldkommen, som det havde været før end det blev afbrændt i sidste Oprør og Fejdetid. Dernæst, at det skulde være færdigt inden Aar og Dag. I det Oprør, som skete 1441 imod Kong Christoffer af Bayern afbrændte Bønderne Kongens Gaard „Akersborgh“, og dette laa nu hen som en Ruinhob. Senere blev der opført en Gaard, dog ikke paa samme Sted, hvor Kongsgaarden havde ligget, men et Stykke derfra. Af dets Ejere kan nævnes følgende: Preben Bild og hans Hustru Fru Anne Kaas. Deres Datter Fru Vibeke Bild, der var Erik Rantzaus Enke, solgte Gaarden 1631 til Erik Kaas; Kak Vind og hans Hustru Fru Marie Høg; Hans Arenfeldt; Peder Benzon; Hans Benzon, der solgte Gaarden 1718 til Mads Gregersen Speitzer, der døde 1753. Hans Søn Kancelliraad Christen Speitzer havde derefter Gaarden, han døde 1767 og Gaarden tilfaldt derefter hans Enke. Gaarden er derefter i de følgende Aarhundreder vandret fra Haand til Haand og har ret hurtigt skiftet Ejere. Den ejes nu af Proprietær H. B. Foghtmann-Nørgaard.

Parti af Aggersborggaard

HANS BERTRAM FOGHTMANN-NØRGAARD, Proprietær, er født den 9. Januar 1859 paa Aggersborggaard som Søn af Proprietær Jacob Nørgaard og Hustru Kathrine, født Vognsen. Gift 1889 med Ane Søndergaard Olsen. Uddannet ved Landvæsenet, Ejer af Aggersborggaard.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Sparekasse, Kro, Hotel, Færgested, Teglværk, Savværk, Mejeri, Elektricitetsværk, Brugsforening, Planteskole, m. m.

Skolevæsenet i Aggersborg Sogn bestaar af to Skoler, nemlig Ullerup Skole og Nørre Aggersund Skole.

J. P. PEDERSEN,
Sogneraadsformand.

JEPPE JENSEN, Kroejer, er født den 3. April 1877 i Louns Sogn som Søn af Fisker Hans Jensen og Hustru. Gift 1904 med Margrethe Andersen. Indehaver af Aggersund Kro.

EDVARD THORVALD DANIELSEN, Planteskoleejer, er født den 30. Novbr. 1865 i Nibe. Gift 1894 med Maren Stine Rasmussen. Uddannet som Gartner, Indehaver af Planteskolen „Bakken“.

E. TH. DANIELSEN,
Planteskoleejer.

MADS CHRISTIAN OLESEN, Købmand, er født den 14. Marts 1858 i Kollerup som Søn af Gaardejer Ole Chr. Christensen Frost og Hustru Ane Elisabeth, født Jensdatter. Gift 1891 med Else Marie Godiksen. Uddannet ved Handelen, Indehaver af M. Chr. Olesens Købmandsforretning i Aggersund indtil 1933, da Sønnen overtog denne.

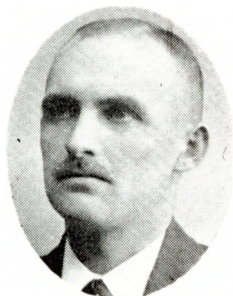
KRISTEN VALDEMARKKRISTENSEN, Købmand, er født den 30 April 1885 i Ajstrup som Søn af Lærer A. J. Kristensen og Hustru Marren, født Sørensen. Gift

Planteskolen „Bakken“.

1908 med Johanne Marie Olesen. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand i Aggersund. Medlem af Sogneraadt.

Medlemmer af Aggersborg Sogneraad er følgende: Landbruger Johan Peter Pedersen, Formand, Købmand K. V. Kristensen, Lærer P. Sand Winther, Gaardejer K. C. Jensen og Gaardejer N. Chr. Kjær.

J. M. H. SALLING,
Mejeribestyrer.

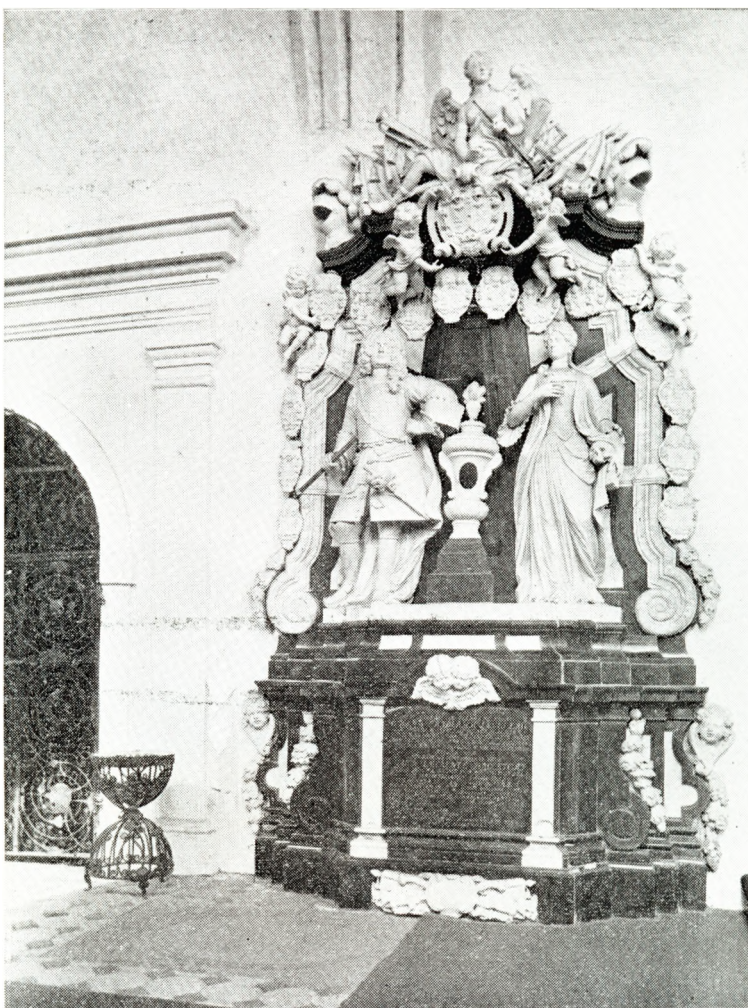

M. CHR. OLESEN,
Købmand.

ØLAND SOGN bestaar af Øen Øland, der er beliggende i Limfjorden. Oxholm Kirke, der er beliggende i Øland Sogn, er den nordlige Fløj af Gaarden Oxholm. Kirken er en typisk Klosterkirke og en af de ældste her i Landet. Den stammer fra Tiden omkring 1500, da Klosteret netop var kommet ind under Børglumbispens Patronat. Muligvis byggedes den nye Kirke ovenpaa eller i Forbindelse med en ældre, der i saa Fald skulde stamme helt fra Klosters Grundlæggelse. Langskibet er delt i to Skibe, Sideskibet mod Nord; Hovedskibet har fem Hvælvinger, Sideskibet, der er noget lavere, har seks, hvoraf to indrettedes til Begravelse for Familien Levetzau. En sjælden smuk Jernport fører fra Hovedskibet ind til denne Begravelse. Vinduerne er høje og spidsbuede af Hensyn til Klostergangen udenfor.

Det mest bemærkelsesværdige er Pulpituret, der var indbygget mod Vest, der hvor Orglet som Regel er anbragt. Et saadan Pulpitur indrettedes kun i Nonnekirker, og med Reformationen forsvandt derfor denne Bygningsmaade. I Pulpituret samledes Nonnerne, naar der var Messe, saaledes at de var adskilt fra selve Kirken.

Fra Taarnet var der særlig Indgang fra Klostergaarden direkte til Pulpituret. — Som i de fleste Kirker, der har hørt til Herregaarde, findes der her flere Familiebegrovelser, den vigtigste er som allerede nævnt for Familien Levetzau. De fleste Kister, der her stod med Lig af Levetzauernes og Brockdorffernes Familie blev dog med Undtagelse af tre Marmorsarkofager og en Sandstenskiste i Overværelse af Kirkeejeren og Sognepræsten nedsat i en nu tilmuret Gravkælder. I 1726 blev i ovennævnte Gravkapel opsat et Epitafium lige Øst for Portalen ind til Kapellet over Generalløjtnant Hans Fr. Levetzau og Hustru L. E. Brockdorff og bærer følgende Indskrift:

Det Levetzause Epitafium.

D. O. M. S.

Den høvedle og velbaarne Herre
 Hr. HANS FREDERICH LEVETZAU
 Til Oxholm, Restrup og Nørre-Elkier
 Ridder Hans Kong. May. til Danmark og Norge
 Høibestalte Geheime Raad og General Lieutenant
 Fød Ao MDCXXX D. XV Janu. Død Ao MDCXCVI D. XXVLLL Jul.
 tillige med

sin høvedle og velbaarne Frue
 Fr. LUCIE EMERENCE BROCKTORF
 Fød Ao MDCXL in Nov. Død Ao MDCXCIII in Jul.
 som havde tilsammen i Ægteskab

VII Sønner	og	IV Døtre
Henrich Levetzau		Sophia Dorothea Levetzau
Theodosius Levetzau		Emerence Levetzau
Henrich Levetzau		Margrete Levetzau
Ditlev Levetzau		Lucie Hedevig Levetzau
Friderich Levetzau		
Gert Diderich Levetzau		
Christian Friderich Levetzau		

Er dette Monument til stedsevarende Ære-Minde opsat Ao MDCCXXVI.

I Midtergulvet og i Koret ligger flere Ligsten over Præster ved Kirken og over Ejere af Oxholm.

Oxholm. „Bisp Tyge udi Børglum hafde stiftet aff sin sanne oc rette arffrue Øcloster til fatige Nonner deres Opholdt, som Ware aff Sancti Nenedicti Orden“. Dette Brudstykke er et Uddrag af et Dokument, der fandtes i en gammel Registratur over Øklosters ældste Dokumenter, fra Tiden omkring 1150—1200. Den Bisp Tyge, der omtales, var 1147 blevet Bisp over Børglum, hvor han forblev til sin Død 1178. Man kan deraf slutte, at Klostret maa være grundlagt ca. 1160. I det Aarhundrede, der følger, hører man intet om Klostret, først 1272—75—79 hører man, at Kong Erik Glipping bekræfter de Privilegier, der var blevet Klostret tilstaaet, f. Eks. Frihed for at yde Mandskab ved Krigstilfælde, Frihed for al kongelig Skat, desuden Birkeret over Øen. (Muligvis er dette Birk det ældste man kender). Friheden for Afgifter til Staten viste sig desværre for Økloster kun at være rent formel. Efterhaanden som Klostrets Besiddelser voksede, voksede ogsaa Kongernes Pengetrang, og snart maatte ogsaa Økloster svare haarde Afgifter, et Forhold, som først ophævedes af

Christian I., der bortgav Klostret til Børglum til evig Tid; ren Gave har det dog sikkert ikke været, rimeligvis har Børglum maattet betale en stor Sum en Gang for alle. — Alle disse „Forretningsanliggender“ havde Nonnerne eller deres Priorinde intet at gøre med, Klostrets Prior, der egentlig jo skulde være gejstlig, men som, da Kronen tog Magten, blev erstattet med en Lægmand, skulde styre alle ydre Anliggender, men derimod ikke blande sig i Klostrets stille Liv. Da disse Lægmand ofte handlede mod „alt, hvad man skyldte de hellige Fædre“, vedtoges det med Hjælp af Paven, at Patronatsretten skulde gaa tilbage til Børglum Kloster. Desværre viste det sig, at det ikke blev stort bedre under de nye Herrer. Biskop Niels Stygge, der havde forarsaget, at Klostret kom ind under hans Bispedømme,

Parti fra Oxholm.

Interiør fra Oxholm.

viste sig at misbruge sin Magt ved privat at forbruge de ham betroede Midler. Han selv døde før Sagen blev almindelig kendt, men hans Eftermand, der for frem i sin Forgængers Fodspor, blev anklaget og dømt. Som Punktum for alle Overgreb paa Klostret kom saa Reformationen, der inddrog alle Klosterejendomme og overdrog dem til Adelsmændene som Len. Dog tillod man, at de Nonner, der ønskede det, kunde blive boende paa Klostret, og endnu op i 1550'erne boede der enkelte.

I nogle Aar forblev Økloster i Kronens Eje, men 1573 mageskiftedes det til Frans Banner, og med ham fik Klostret sit fremtidige Navn, Oxholm, idet han galant opkaldte det efter sin Hustru, der var Søster til Peder Oxe. Som de fleste af Dattidens Herregaarde skiftede den ofte Ejer, Gang paa Gang maatte Adelsmændene overlade den til Kreditorerne, og først 1667 kom den for længere Tid i fast Eje. Det var Oberstløjtnant Hans Frederik Levetzau, der overtog den, og han bragte nyt Liv til Gaarden. I ca. 150 Aar forblev Gaarden i hans Slægts Besiddelse. Gaarden blev i den Tid godt skøttet, og da den i 1796 blev solgt ud af Familien Levetzau, blev den meget højt vurderet, og i den følgende Tid med de store Godshandler gik den fra Haand til Haand til stadig stigende Pris. I 1916 blev den overdraget til sin nuværende Ejer Hofjægermester Sigurd Andersen.

Ganske naturligt har det gamle Økloster ikke kunnet gaa uforandret gennem saa mange Hænder, men alligevel kan man mange Steder genfinde den helt gamle Konstruktion. Af selve Klosteranlægget staar nu kun den søndre og den vestre Fløj, og selv de er meget stærkt ombygget. Det oprindelige Klosteranlæg dannede en lukket Firkant, hvis Nordside har været dannet af Kirken, den vestlige af Hovedbygningen, mod Syd af et smalt Hus, der rimeligvis blot har været en Korsgangsfløj,

S. ANDERSEN,
Godsejer.

og mod Øst af en nu nedreven ligeledes ret smal Fløj. I Hovedbygningen har der været Sovesal, Spisesal, Refektorium og Gæsterum, saaledes som et Kloster maatte have det. I Tidernes Løb har mange af Ejerne arbejdet paa at gøre Gaarden beboelig, og herved ændredes for en stor Del det Indres Karakter. Konsul Rasch, der ejede Gaarden fra 1826, foretog flere store Ændringer, han nedrev endog hele den østlige Fløj, og efter en Brand i 1870 søgte man atter at gøre Hovedbygningen virkelig i Stand, men først 1916, da Godsejer Andersen overtog Gaarden, blev der foretaget en gennemgribende Udbedring, hvorved blandt andet et Trappetaarn, der 1870 var blevet opført ved Vestfløjen, blev nedrevet. De forskellige Tidsaldres forskellige Arkitektfluer har, som man ser, haft Magt til at ændre mangt og meget ved selve Klosterbygningerne. Krav om større Komfort har fremtvunget stadige Ombygninger af Beboelseshusene, medens Kirkebygningerne meget ofte er gaaet fri heraf.

SIGURD ANDERSEN, Godsejer, Hofjægmester, er født den 2. August 1894 i Bangkok som Søn af Etatsraad H. N. Andersen og Hustru, Gift 1918 med Vera Blom. Ejer af Oxholm siden 1918. Medlem af Øland Sogneraad i en Periode. Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af jydsk Skovjere.

CHRISTIAN BUNDGAARD PETERSEN, Skovfoged, er født den 4. April 1900 i Børkop som Søn af Proprietær N. Petersen og Hustru Petrine, født Bundgaard. Gift 1927 med Margrethe Møller. Realeksamen fra Børkop, Præliminæreksamen fra Fredericia Latinskole, uddannet ved Forstvæsenet, ansat paa Næsbyholm, Rosenvold, Sønder Stenderup og Gunderslevholm Skovdistrikter, ansat som Skovfoged ved Oxholm Skove siden 1925.

NIELS HANSEN RASMUSSEN, Skytte, er født den 19. Juni 1895 som Søn af afd. Murermester Jens Carl Chr. Rasmussen og Hustru Ane Marie, født Nielsen. Gift 1920 Martha Elise Nielsen. Ansat som Skytte paa Oxholm siden 1918.

N. H. RASMUSSEN,
Skytte.

Endvidere findes i Sognet følgende: Præstegaard, Sparekasse, Mejeri, Brugsforening m. m.

Th. P. Lunens Købmandshandel.

Skolevæsenet paa Øland bestaar af een Skole, nemlig Øland Skole.

RASMUS EJNAR RASMUSSEN, Førstelærer, er født den 26. November 1902 i Tranum Sogn som Søn af Murermester Jens Peter Rasmussen og Hustru Pauline, født Brander. Dimitteret 1927 fra Gedved Seminarium, ansat som Førstelærer ved Øland Skole. Kirkeværge og Kirkesanger ved Øland Kirke.

Øland Brugsforening er oprettet i 1904. Medlemsantallet er ca. 125. Foreningens Uddeler er Paul V. Hansen.

THOMAS PETER LUNEN, Købmand, er født den 1. Marts 1879 i Hunc som Søn af Gaardmand Jens Peter Sørensen og Hustru Anna Marie, født Petersen. Gift 1916 med Jensine Margrethe Roed. Uddannet ved Handelen, nedsat sig som Købmand paa Øland.

HARALD THOMSEN, Bagermester, er født den 24. Oktober 1905 som Søn af Landpost Thomas Chr. Thomsen og Hustru Kirstine, født Christiansen. Gift 1931 med Helga Fuglsang. Uddannet som Bager, nedsat sig som Bagermester paa Øland.

Medlemmer af Øland Sogneraad er følgende: Gaardejer Kr. Møller Mortensen, Formand, Gaardejer S. P. Mortensen, Lars K. Mortensen, Chr. Fuglsang, Chr. Christensen, Vincents Svendsen og Carl Christensen.

LÆSØ.

Læsø, der er den største og nordligste Ø i Kattegat, ligger ca. 11 Sømil fra den jydsk Kyst.

Sagnet gaar, at paa Læsø boede Havets Gud, ligeledes at Odins Æt kom over Havet til hans Gæstebud. Sagakvad og gamle Skrifter taler om Læsø og om tapre Mænds Bedrifter ved den hvide Strand.

Læsø er sikkert en af de Øer, der baade er skrevet og digtet mest om af Kattegats-Øerne, men desværre alt for spredt og kun ganske smaa Brudstykker her og der.

Øens Størrelse er ca. 19,000 Tdr. Land og af disse er endnu 11,000 Tdr. Land Hede, hvoraf Staten har erhvervet 1700 Tdr. Land for Beplantning. For de Mennesker, der ikke kender Læsø-Jordens Beskaffenhed, skal vi nævne Hartkornet, som Øen blev beskattet efter: Den Skatteligning, der ved Enevældens Indførelse i 1660 blev benyttet, blev aldrig noget virkeligt Grundlag for nogen sikker Beskatning for noget af Landet og slet ikke for Læsø, idet Læsø da blev sat for 140 Tdr. Hartkorn. Men den nye Matrikulering, som var færdig i 1688 og kom til at gælde i 150 Aar, satte Læsø til 142 Tdr. 6 Skp. og 2 Fdk. Hartkorn. Fra 1806 til 1822 foretoges der en ny Opmaaling, der traadte i Kraft 1844, og da blev Øen sat til 251 Tdr. 6 Skp. og 3 Fdk., men den 10. November 1844 gav Viborg Domkapitel afkald paa Udmarksjordene, som blev udskiftet, og de blev da sat til 36 Tdr. 7 Skp. og 3 Fdk. Herefter blev Øens samlede Hartkorn $288\frac{3}{4}$ Tdr.

Øen har været beboet fra den allerældste Stenalder, hvilket bevises ved de mange Bosteder, som findes særlig paa Nordsiden, men desværre er der endnu ikke fundet Gravhøje paa Øen. I Middelalderen var Øen bevokset med Skove, fra Øst til Vest og fra Syd til Nord, hvilket kan oplyses af de mange Navne, der endnu findes opkaldt efter disse og af de Skovsyn, som her er foretaget. — Ifølge Kong Valdemars Jordebog var det forbudt at jage Hjorte paa Øen. Ligeledes har Kong Erik Menved i 1298 forbudt at der jages paa Øen. Af dette ser vi, at der altsaa

Gruppebillede af Læsø-Borgere fra omkring 1852–57.

har været ikke saa lidt Vildt paa Øen dengang. Her fandtes tillige ogsaa den Gaard, der tidligere var kongelig Jagtgaard, nemlig Irumsgaard, der betyder Jægerum, den brændte desværre den 8. Oktober 1921. Ingen Gaard var mere udsmykket paa Dørkarme, Vinduer og Paneler end den. Gaarden bestod oprindeligt af tre Gaarde, nemlig foruden af Irumsgaard af Bisgaard og Peberggaarden, der nu ejes af Andreas Jørgen Niensens Enke i Bangsbo.

Skovenes Ødelæggelse forårsagedes af de store Saltsyderier, som foregik paa Sydsiden af Øen. Der er i de senere Aar ingen, der har vist, hvoraf Befolkningen fremstillede Saltet, men ved Boringer er det nu blevet bevist, at der under Lerlaget er Vand, som er stærkt saltindeholdende. Det var ret store Mængder, der skulde fremstilles dengang, idet der af hvert Bol eller Gaard skulde betales 1 Td. Salt foruden Skuesalt og Helligdagssalt til Viborg Kapitel, og den store Efterspørgsel efter Salt gjorde Skovene helt øde. Trods store og strenge Forbud blev Befolkningen dog ved, fordi det var deres største Indtægtskilde, men tilsidst ophørte det dog paa Grund af Mangel paa Brændsel.

I 1764 blev der gjort et Forsøg paa at faa oprettet et Saltværk paa Øen, idet et Selskab fra København gjorde Fordring paa at ville have en Avlsgaard til 12 Heste og 50 Koer, men da de tilligemed fordrede Hovarbejde af Beboerne blev der sagt Nej, thi Læsøboerne har altid været et frit Folk, der ikke havde været Træl eller Stavnsbundne som den øvrige danske Bondestand. Paa den Tid var Øen fuldstændig ødelagt af Sandflugten. Af Hals Sogn, som havde været Øens frodigste, var der næsten ikke noget tilbage, mange Huse og Gaarde, ja selv Præstegaarden og Kirken var da ødelagte.

Af de forðum saa store Skove var omkring 1770 kun en lille Lund tilbage, der laa i Nærheden af Hals. 1870 var der en Doktor Jensen, som boede paa Gaarden Annaly, som begyndte at plante en Del Naaletræer. — I 1880 blev der oprettet en Planteforening, der havde til Formaal at beplante Øen. I Begyndelsen gik det lidt trevent, men efterhaanden gik det bedre, og nu staar der mange store Plantager over hele Øen.

Læsø Plantningsforening er oprettet den 19. Juni 1881. Foreningen har mere end nogen anden medvirket til at forskønne Læsø, saa der nu staar Træer over saa godt som hele Øen. — Som ovenfor nævnt var Øen i Fortiden beklædt med Skov overalt, men desværre blev Skovene fuldstændig ødelagt, saa der opstod en voldsom Sandflugt, hvorved baade Huse og Gaarde m. m. blev lagt øde. Grunden til Skovenes Undergang var, at Munkene kom til Øen og oplagede, at der kunde laves Salt. Denne Saltbrænding opslugte alt det Ildebrændsel, der kunde frembringes, og som Følge deraf blev Skovene fuldstændig ødelagt. Om denne Salttilvirkning har der altid hersket megen Uklarhed. Nogle mener, Saltet blev udvundet af Havvandet, men skulde det have været Tilfældet, saa kunde Salttilvirkningen ikke være lagt paa et mere daarligt Sted, hvor der er en Mil ud over den flade Strand til det virkelige Hav, og alt Ferskvand fra Øen har tilmed sit Udløb der. I Grüner Niensens Bog „Læsø Folk i gamle Dage“ er der fortalt, at de visse Steder kunde grave et Hul i Sandet til Overfladen af Leret; der samlede sig saa hurtigt en Del saltholdigt Søvand, som allerede var noget paavirket af Solens Varme; men det er helt forkert, for var der Saltvand over Lerlaget, var det jo umuligt at leve her, thi da vilde alle Brøndene blive fyldt af Saltvand. Nej ingen af Delene er rigtigt. Øen har overalt Lerunderlag, og derunder er der meget stærkt saltholdigt Vand, som Munkene desværre har opdaget, og det er kun paa Sydsiden af Øen man kan komme igennem Leret. Salttilvirkningen foregik i stor Stil, og der maatte som før nævnt leveres Salt til Viborg Domkapitel. Men Tiden lægger mange Saar og det kunde den ogsaa have gjort her. Birkedommer Bing fortæller imidlertid, at lidt Fyr og Gran voksede op i de ødelagte Skove, men de løsgaaende Kreaturer gnaver dem af, og kun to Træer af den før saa stolte Fyrreskov er blevet reddet, et, som staar ved Bangsbogaard og som er købt af Naturfredningsnævnet og fredet, og et andet ved Juelsminde. Begge Planterne er fundet i Nordmarken, bragt hjem og plantet. Juelsminde-Fyrren er fundet saa sent som 1862 af Enkefru Thomsen. — Omtalte Doktor Jensen lod beplante et stort Stykke med Skovfyr, Bjergfyr, Hvidgran, Rødgran og nogle Weymouthfyr, og da det viste sig, at de groede godt, var der en ung og dygtig Lærer i Hals Skole, der sammen med Sognefoged Svend Sørensen tog fat paa at faa oprettet en Planteforening, og som ovenanført blev Foreningen da stiftet den 19. Juni 1881, Love blev vedtaget og Bestyrelse valgt. Den første Bestyrelse bestod af følgende Mænd: Birkedommer Bay, Husmand P. Bjørnsen, Toldkontrollør Ferup, Møller B. Friis, Kancelliraad Hoffmann, Styrmand M. E. Mortensen, Lærer J. Harald Plesner, Købmand A. Rotthuis, Købmand Carl B. Sørensen, Købmand J. G. Sørensen og Sognefoged Svend Sørensen. Kancelliraad Hoffmann blev Formand, men Lærer Plesner var Drivfjedren i det hele. Der blev købt Jord til Planteskole med Chr. Pedersen Fynbo som Leder. Han maa aldrig glemmes, naar der tales om Læsøs Beplantning, thi ved hans Dygtighed og Forstaaelse blev Planteskolen anlagt. Men desværre kom de to Mænd til at virke alt for kort. Allerede 1885 blev Plesner kaldet til et andet Embede og Fynbo blev syg og kunde ikke ar-

Bangsbo-Fyrren.

me Organisation som Jyllands Have- og Plantningsforening og Planteskolen blev bortforpagtet til Peter Lauritzen, Klitten, der var en meget arbejdsom Mand og for en Tid fik Planteskolen i god Stand. 1902 flyttede Lærer Fredborg fra Øen og Dyr-læge R. Christensen blev hans Efterfølger, men før Lærer Fredborgs Afrejse havde han rejst Spørgsmaalet om at faa anlagt en Plantage i Højsandene. Her gjorde Dyr-læge Christensen og hans Efterfølger, Arrestforvarer O. C. Sørensen et meget stort og paaskønnelsesværdigt Arbejde, der staar som et smukt Minde om dem. Efter at Sørensen var rejst bort fra Øen blev Skomagermester Knud Jespersen Foreningens Formand, men efter at Planterne er bleven dyre og Arbejdet snart ikke er til at faa udført, er Foreningen gledet mere over til Havebrug. Efter at Knud Jespersen havde trukket sig tilbage paa Grund af Sygdom i Hjemmet, valgtes Gaardejer Charles Thomsen som Formand. Plantningsforeningens nuværende Bestyrelse er: Gaardejer Charles Thomsen, Skippergaarden, Formand, Lauritz Pedersen, Tolstruplund, Næstformand, og Skovrider Hornemann, der er valgt af Hedeselskabet.

Læsø Klitplantage. I Aarene 1929—31 indkøbte Staten til Beplantning et Areal paa ialt 924 ha i Byrum og Vesterø Sogne. Arealet er beliggende langs Nordsiden og strækkende sig omtrent 1½ km ind i Landet. Det omfatter Øens eneste større Klitformationer, østre og vestre Foldgaard, samt en Del lugtig Lynghede, Grussletter og Strandvolde. Halvdelen af Arealet bærer spredt naturlig Opvækst af Birk og Bavneasp i ung Alder. Arealet ligger paa en Del af det Terræn, der før Sandflugtens Tid bar Skov, og ved Kultivering nu søges disse Skove genskabt. Efter Terrænets Beskaffenhed plantes der Skovfyr, Østrigsk Fyr og andre Naaletræer samt i Løvtræområdet Eg, El, Birk m. m. — Distriktet ledes af Klitassistent Ravn

Læsø er inddelt i tre Sogne, nemlig: Byrum, Hals og Vesterø. Byrum er Hovedsognet med Hals Sogn som Anneks. I Fortiden var der to Sognepræster, men ved Hals Sogns Øde æggelse af Sandflugten blev Embedet for dette Sogn nedlagt den 6. November 1600. Den daværende Sognepræst for Hals Sogn, Christen Paulsen, blev da beskikket til Sognepræst for hele Øen imed den Ledt en personlig Kapellan, som skulde have Bopæl i Hals Sogns Præstegaard. Sognepræsten bor nu i Hovedsognet Byrum, medens kapellanen nu bor i Vesterø.

bejde, saa det hele gik i staa indtil 1895. Da var der igen kommen en ung og virkelysten Lærer til Hals Skole, nemlig Anders Andr. Fredborg. Han sammenkaldte til et Møde, hvor det blev vedtaget at genoprette den gamle Forening og overtage Driften af Planteskolen. — Den 30. Oktober 1896 kom Foreningen ind under sam-

Af offentlige Bygninger i Byrum skal der nævnes: Kirken, Præstegaarden, Klitgaard, som før var Landfogedgaard, siden Birkedommerboligen, Lægebolig, Ting- og Arresthus, Posthus samt Skolen. Byen har nu ca. 20 Næringsdrivende, Andelsmejeri, Brugsforening, Elektricitetsværk, Forsamlingsbygning, Spare- og Laanekasse, Realskole, Gymnastik- og Biografsal og ligeledes har Kommunen der eget Hus til Kontor samt et Fattighus. Byen er i Opblomstring. Hvad der særlig tiltrækker de fremmede, som besøger Byen, er det store Udkigstaarn, som en driftig Mand, Thorvald Hansen, lod opføre i 1927, det er opført paa Byens højeste Punkt og er 28 Alen højt. Alle, som kommer til Byen, skal op i Taarnet, thi man har der oppe fra den smukkeste Udsigt over hele Øen og Havet, og da Taarnet er godt forsynet med Kikkerter, er det en hel Fornøjelse for Turister, der besøger Byen.

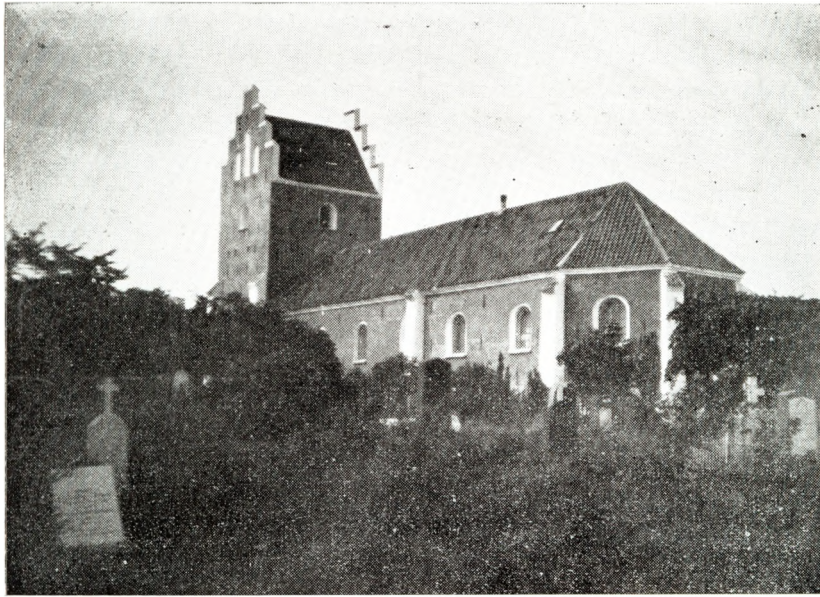
Hals Sogn var fra første Færd af Øens største og bedste Sogn, men ved Sandflugten blev det helt ødelagt og blev da delt i to Dele, nemlig det østre og det vestre. Skellet mellem de to er Værrestrøm. Det østre er Østerby med Kirke, Skole, Brugsforening, Købmandsforretning, Missionshus, Udkigsstation, Redningsstation, Lodsstation og siden Havnens Anlæggelse er der vokset en hel By op der med et flot Badehotel, Afholdsrestauration, to Købmandsforretninger og flere Fiskeeksportører samt et Toldkontor.

Vesterø er det største Sogn. — I 1871 byggedes Vesterø Havn af Tørmester Buhl, Frederikshavn. Den kostede 18,065 Rigsdaler. — I 1896 fik Vesterø sin egen Præstebolig. I Begyndelsen var der kun een Skole, men ved Havnebyens Udvikling blev der bygget en Dobbelt-skole, der siden er blevet udvidet til tre Lærerkræfter. — Ved Havnen er der et pragtfuldt Hotel og desuden er der Strandgaarden, hvor Sommergæster paa alle Maader kan faa en stille og behagelig Ferie, Sømandshjem, Telegrafstation, Brevsamlingssted, Redningsstation og Skibsværft, som tilhører Skibstømrer Dolmer.

Af Hals Kirke, som var Øens første Kirke, er der nu kun en Græshøj tilbage. 1710 er det sidste Syn taget over den, og af de Ting, som nævnes ved dette Syn, er nu kun tilbage en Bibel, der findes hos en Gaardejer i Bangsbo, og en Tinflaske, der kunde rumme en halv Potte (denne findes nu i Byrum Kirke), samt Døbefonten, der bærer Aarstallet 1694 og nu findes i Østerby Kirke. Hele Beskrivelsen af Kirken findes i „Læsø Folk i gamle Dage“ af H. Grüner Nielsen.

Bymuseet i Byrum.

Byrum Kirke.

Byrum Kirke er sikkert en af de Kirker paa Landet, som kan betegnes som en af de smukkeste, der er opført i det 15. Aarhundrede. Den er opført af røde Mure. Dens Mure er $2\frac{1}{2}$ Alen tykke, Længden er 56 Alen. Taarnets Højde er $33\frac{1}{4}$ Alen. Dens Indre er hvælvet. Kirkegaarden er smukt velholdt. Den nuværende Kirkeværge er Sogneraadsformand N. C. Larsen.

Vesterø Kirke er lagt helt ude paa Øens Udkant. Den bestaar foruden af Koret og Skibet af Taarn og et Vaabenhus, der ligger mod Nord. Hvælvingen over Alteret er smykket med flere smukke Kalkmalerier. Kirkens Længde er 38 Alen, Bredden 11 Alen. Den nuværende Kirkeværge er Gaardejer Otthilius Christensen.

Østerby Kirke. I 1867 blev der opført et Kapel i Østerby og i 1928 blev der opført et Taarn til Kapellet, som kostede ca. 9000 Kr. Den har kun en lille Klokke, som bærer Aarstallet 1658 og Navnet Otte Pogwisch, der var Slotsherre paa Frederiksborg. Kirkegaarden er i de senere Aar blevet meget udvidet. Den nuværende Kirkeværge er Lods Lyder Svendsen.

Postbefordringen paa Læsø. I tidligere Tid foregik Befordringen af saavel Passagerer som Post fra Jylland (Sæby og Frederikshavn) til Læsø med Sejlbaade, som landede paa aaben Strand. Naar Vejret var ugunstigt, var Sejladsen ofte baade langvarig og besværlig og ved Ankomsten til Læsø maatte Besætningen vade i Land baade med Post og Passagerer. For nogen Viderebefordring paa Læsø var der ikke sørget, enhver maatte se at komme videre, som han bedst kunde.

For Postens Vedkommende skete Viderebefordringen paa den Maade, at der ved Postbaadens Ankomst blev hejst en Kurv op paa en Flagstang, og saa signaliseredes der videre paa samme Maade fra Flagstang til Flagstang lige til Byrum, det var som en traadløs Telegraf, der underrettede alle om, at Posten var kommet. Brevene og Pakkerne blev bragt til Adressaterne af Børn eller gamle Mænd og Kvinder, og Modtageren maatte betale for Besørgelsen. Af Aviser kom kun „Aalborg Stiftstidende“, som holdtes af Embedsmændene. Paa denne Maade blev Posten besørget lige til 1872.

Da der i 1811 blev oprettet en regelmæssig Forbindelse mellem Læsø og Jylland, var det den dygtige og foretagsomme Landfoged J. Hesselholt, der forestod Afsendelsen og Modtagelsen af Postsagerne. Hesselholt kom til Læsø som Land-

Parti fra Vesterø Havneby.

foged i 1785, kun 54 Aar gammel, og forblev i Embedet til sin Død i 1827. I disse 16 Aar ordnede han Posten uden noget Vederlag. Efter Hesselholts Død beskikkedes Søren Wad Gjeren til Landfoged paa Læsø, og han overtog ligeledes Besørgelsen af Posten, først efter 18 Aars Forløb bevilgede Postkassen ham 40 Rigsdaler aarligt. Gjeren udnævntes til Kammerraad og han afgik ved Døden den 2. Maj 1852. Hans Efterfølger var Kaptajn Gedde, som sikkert ogsaa har taget sig af Postbesørgelsen, indtil Toldkontrollør Bøje Chr. Hjorth i 1859 udnævntes til Postekspedient paa Øen, dog udenfor Lønklasserne. Hjorth døde den 1. April 1877.

Den 25. Oktober 1875 aabnedes Telegrafanlægget paa Læsø og som Telegrafbestyrer ansattes J. A. Lendstrøm, der efter Hjorths Død udnævntes til Postmester den 1. Maj 1877. Hidtil havde der ikke været noget Posthus. Hjorth havde haft sit Postkontor paa Stenbjerggaard, som han ejede, og hvor han tillige drev Købmandshandel. Telegrafanlægget var installeret i et lille Hus paa Bakken, hvor nu Smedemester C. Nielsen har Smede- og Maskinværksted. En Del Forbedringer med Hensyn til Omdelingen af Posten var ogsaa sket, i Vesterø var der oprettet et Brevsamlingssted hos daværende Købmand Rotthuis og derfra gik et Postbud ud. Fra Byrum gik der to Postbude ud. Den 22. August 1885 blev Lendstrøm forflyttet til Østerby som Telegrafbestyrer, og den 1. September 1885 udnævntes Frederik Wilh. Linstow til Postmester og var i Embedet til den 18. Februar 1898, da han blev forflyttet til Nordby paa Fanø. Under Linstow undergik Posten mange Forbedringer. Fra 1. Maj 1898 til 31. August 1908 var Niels Christian Nielsen Postmester paa Øen, i hans Tid byggedes et nyt Posthus og Ombæringen af Posten forbedredes betydeligt. Den 1. Maj 1903 oprettedes et Brevsamlingssted ved Vesterø Havn, hvilket var haardt tiltrængt. Det gamle Brevsamlingssted laa nemlig $\frac{1}{2}$ Mil oppe i Landet og der blev Posten indleveret, for saa den samme Aften at transporteres tilbage til Havnebyen af Postbudet. Fra dette Brevsamlingssted gik der ogsaa et Postbud ud og ved Byrum

Posthuset.

Postkontor ansattes to nye Bude. Den gaende Post fra Byrum blev kørende Post, og han skulde udbringe Posten i Østerby; samtidigt ansattes et Bud i Bangsbo. Alle Postbude havde deres bestemte Ruter. Den 1. Juli 1907 oprettedes Brevsamlingssteder i Bangsbo og i Østerby, der kom til at udgaa fire Bude fra Byrum og et fra Østerby og dermed var Postombæringen paa hele Øen fuldstændig organiseret.

Da Postmester Nielsen den 31. August 1908 forflyttedes til Karrebæksminde og forlod Læsø, kunde han se tilbage paa et stort og veludført Arbejde. Den 1. November 1908 udnævntes Lars Peter Christensen til Postmester paa Læsø. Det viste sig nu, at Posthuset efterhaanden var bleven for lille og at det var nødvendigt at bygge et nyt. Byrum og Vesterø stredes om, hvor det nye Posthus skulde ligge. Vesterø Havns Brevsamlingssted sorterede under Frederikshavns Posthus og Brevene derfra skulde forsynes med Paategningen „pr. Frederikshavn“, hvilket resulterede i talrige Fejlekspeditioner, som naturligvis foraarsagede megen Misfornøjelse. Enden paa Striden blev, at Posthuset kom til at ligge i Byrum.

Den 1. August 1917 forflyttedes Postmester Christensen til Ullerslev paa Fyen og den 1. August 1917 udnævntes Anders Peter Andersen til Postmester paa Læsø, hvor han var til 1927. Det var i hans Tid at den gule Postvogn med Hesteforspand afløstes af et Automobil. Den nunærende Postmester, Laurits Christian Larsen, tiltraadte sit Embede i 1927.

Postforbindelsen mellem Fasilandet og Læsø var før 1792 ret ubetydelig, idet der kunde gaa flere Uger, hvor der ingen Baad gik imellem disse Landsdele, og om Vinteren var det sjældent, at der overhovedet gik nogen Baad. I 1792 blev Embedsmændene og en Del af de fornemste af Øens Beboere enige om at antage en Post-

besørger, som skulde gaa fra Øen hver Fredag, naar Vejret tillod det. De akkorderede med en Mand fra Vesterø ved Navn Søren Paulsen Bech, om at han skulde holde en Baad til det Formaal. For denne Ydelse skulde han af hver Embedsmand paa Øen, nemlig de to Præster, Tolderen, Landfogeden og Birkedommeren nyde 2 Rigsdaler, desforuden skulde han af hvert Brev, han havde med, have 2 Sk. Denne Kontrakt varede ikke længe, thi i 1795 opsagde Bech den, grundet paa, at de Beløb, han fik for dette Arbejde, ikke kunde dække hans Udgifter. Den 12. August 1795 indsendte Landfoged Hesselholdt og Birkedommer Bing en Ansøgning til Rentekammeret om Støtte af den kongelige Kasse til Løn for en Baadfører, men man fik intet Svar paa dette. Den 10. Februar 1797 indsendte man paany en Ansøgning til Rentekammeret om Hjælp om en Postbefordring mellem Øen og Fastlandet og tillige en Anmodning om at faa en Læge til Øen. Paa deres Ansøgning om en Postforbindelse fik de ikke noget Svar, men angaaende en Læge fik man den 14. November 1800 det Svar, at der var antaget en Læge ved Navn Samuel Friderich Raupach, der skulde have en fast Gage af 300 Rdl., hvoraf de 200 skulde betales af Kongens Kasse, medens Resten skulde betales af Øen selv. Først den 20. September 1811 udstedte Kong Frederik VI. en Forordning om en lovordnet Færgesfart mellem Øen og Sæby. Der blev nu sat faste Takster som Betaling for alt, hvad der skulde fra eller til Øen. For et Brev betales om Vinteren 6 Sk. og om Sommeren 4 Sk., for en Person med Tøj om Vinteren 1 Rdl. og 24 Sk. og om Sommeren 1 Rdl., dog skulde en Bonde, Matros eller Tjenestetyendet kun betale 48 Sk. om Sommeren og 60 om Vinteren, Børn under 12 Aar betaler det halve og Børn under 2 Aar intet. Betalingen for 1 Lispund Gods var om Sommeren 8 Sk. og om Vinteren 10 Sk. — Denne Forbindelse varede til der kom en Havn paa Øen.

Nu blev Postforbindelsen en Del forbedret, tidligere blev den besørget af en aaben Baad, der tilhørte Christian Kiil, men det varede ikke længe, før et Konsortium byggede en Dæksbaad, der konkurrerede med den anden Baad. Kort Tid efter købte Kiil dette Konsortium ud, og nu blev Forbindelsen betydelig forbedret, idet Ruten lagdes saaledes, at naar den ene Baad gik fra Læsø, gik den anden fra Frederikshavn. Denne Forbindelse varede til den 1. April 1887, da Kaptajn Riis Sørensen og Christian Heintzelmann købte en lille Damper, som saa besørgede Farten. Saadan forblev det indtil Beboerne dannede et Andels-Dampskibsselskab. Dette Selskab blev vedtaget paa en stiftende Generalforsamling, der afholdtes i Byrum Forsamlingshus den 26. November 1918 og Thomas Thomsen fra Skippergaarden valgtes til Formand, medens Kaptajn H. Nielsen blev Reder. Dette Selskab købte en Damper i Sverige, som blev benyttet til 1928, da der blev bygget en ny. Dens Fører er Kaptajn V. Sørensen og dens Styrmænd Anton Petersen.

Fyrene ved Læsø. Sejladsen i de danske Farvande Kattegat og Øresund førte tidligt til, at man anbragte Mærker til Vejledning for de danske Søfarende, men det var dog først i Frederik II.s Tid, at et ordnet Fyrvæsen kom i Stand.

Læsø bredte sig fladt midt paa den alfare Søvej, og Tidernes Erfaring talte for, hvor farligt det kunde være at komme de af vidtstrakte Sandrevler og Rønner omgivne Kyster for nær. Den 9. Juni 1560 paabyder Frederik II., at der skal udlægges en Tønde ved Trindelen ved Læsø. Kundgørelsen lyder saaledes: „Friderich thennd Arnden o. s. v. Wor gunst tilforne. Wiider, att wij forfarer aff söfarenndis mend och fremmede skipper, som theris nering och biering søge til Skibs, att ther skal ligge wtenn for Lesöe en grund, kaldes Trindelinn, paa huilckenn grund the

fanne stoor skade, thit och offte kommer om skib, lif och gotz, och ther fore gantz underdanigst begeerit, att wij samme grund wille lade aff mercke mett en warde, saa att thenn söfarrindis mand, som ther hennder fram att komme, maa thet, och ther fore tage sig ware. Tha haffue wij ther fore beffallet oss elskel. Hr. Magnus Gylclennstierne, wor mand, raad och stadthollder paa wortt Slott Kiobenhaffn, mett thet første att skulle lade giöre en god sterk thönne, well foruaritt, mett jern bebundett, och samme thönne siden lade hedenn föris och ligge paa Trindelin thennom till beste, som söge till söes. Thij bede wij ether och willw, at bestiller thet saa mett noget the fornemste och forstandigste bönder paa forne Lesöe, som kunne vaare samme thönne och then lade optage om aarett, nar skibene icke lenger sejlle, och vinteren tilstunnder, och igen till rette tiide paa foraarett thennd vdlegge, nar skiqene tage till att löbe, saa mannd kunde wide sig for samme grund att waris och ther offeuer icke komme om skib och gotz, saa framt att ther som nogen formedelst etthers forzömmelses skyld kommer vdi skad, at ther icke wille stannde thennem ther fore thill rette, om paa klages. Hour elther i kunde wide att rette. Beffallendis etther Gud o. s. v.“ (Viborg Stiftsarkiv, Læsø Pakke 16. Udskrift til Domkapitlet). I Viborg findes flere Breve om samme Sag. Saaledes byder Kongen den 9. April 1564 Kapitlet: „Vor synderlige Gunst tilfor; Vi bedes Eder at ville, at I lader have flittig Tilsyn med den Tønde, som lagt er paa Trindelen, og bestille en tro og vis Karl paa Læsø, som altid varer paa, at den af Storm og Uvejr ikke fordrives af sit rette Sted, og dersom I formærke at samme Tønde driver afsted, at I da den straks igen uden al Forsømmelse lader lægge paa det Sted, som hun blev afdreven, saa den søfarende Mand derover ikke skal komme udi Skade. Dermed sker vor Villie; thi tager der ingen Forsømmelse for, saafremt I ikke vil stande til Rette, om Klage kommendes vorder“. I 1569 gik der atter Ordre til Kapitlet gennem Lensmanden paa Aalborghus at udlægge Tønden paa Trindelen med Lænke, Anker o. s. v. Tønden har, trods de mange Paamindelser, ikke til Stadighed været paa Plads. I 1697 da Søkortdirektøren Jens Sørensen var paa Opmaaling i Kattegat var den heller ikke paa Plads, eftersom han forgæves eftersøgte Grunden. Det var ikke meget, der blev gjort for den søfarende Mands Sikkerhed. Grundene hertil var mange og bl. a. ogsaa den, at Befolkningen ikke havde noget imod en lille Stranding, saa den saa med skæve Øjne til de Foranstaltninger, der blev truffne for at hindre dem. Saa sent som i 1802 skriver Löwenørn i et Brev til en Mand paa Læsø, som han vil have til at passe nogle Vagere: „Mulig at Læsøerne i Almindelighed ikke vil finde Behag i denne Foranstaltning, saasom den sandsynligvis vil være til Vejledning for de søfarende og mulig forebygge Strandinger.“

Atter den 5. Marts 1570 byder Kongen Lensmanden paa Aalborghus, Erik Po-debusk, paa Kongens Bekostning at holde samme Tønde vedlige. At ogsaa Kapitlet paa sin Side søgte at overholde Kongebudet, men at Læsøboerne ikke altid gjorde deres Skyldighed i saa Henseende. viser et Tingsvidne, udstedt paa Læsø den 30. Juli 1568, hvorefter Mester Jens Blok paa Kapitles Vegne klagede over, at Tønden, da han kom til Landet, „emndu laa ufærdig paa Land“. Læsøboerne undskyldte sig med, at „Lænken var dreven til Skagen, og at de ingen kunde faa til at gøre den færdig, før der var kommet Brev derom fra Kongen, hvorpaa Kanniken forstrakte dem med Penge, indtil han havde forhandlet derom med Lensmanden paa Aalborghus, Jens Kaas.

Det forannævnte ordnede Fyrvæsen kom i Stand og man begyndte da at belyse de farligste og fra gammel Tid berygtede Farvande ved Skagen og Anholt samt

Indsejlingen til Øresund. Mærkeligt nok synes man dengang ikke at have tænkt paa, at de Søfarende først kunde føle sig sikre, naar der tillige anbragtes Fyr paa Læsø og Nidingen, skønt ogsaa disse Øer, som nævnt, fra gammel Tid var be-rygtede blandt Søfolkene, som færdedes igennem Kattegat.

I en Beskrivelse af Danmark, som tryktes i Leiden 1629 sammen med andre

Afhandlinger om danske Forhold, anføres saaledes en Talemaade, som siges at være almindelig blandt Samtidens Sømænd og lød: „Lässoe, Nidung und Anholt Macken, dat menig stürman nicht wert olt.“ Det blev imidlertid Christian IV. forbeholdt at udvide Belysningen af de danske Farvande, men først i Frederik den III.s Tid fik man Fyr paa Læsø.

Længe efter at man for de øvrige Fyrs vedkommende var gaaet over til Stenkulsfyring oprettedes et Fyr paa Læsø, som mærkeligt nok ikke tændtes med Stenkulsbaal, men med to Lygter eller Lanterner, i hvilke man brændte Talglys, ligesom tidligere i de andre Fyr.

Læsø Fyr indrettedes 1652 for Kongen af Forvalteren for de andre daværende danske Fyr Peder Jensen Grove. Bygningsregnskabet er bevaret blandt Bilagene til Øresunds Toldregnskab for 1652 og meddeles af Hensyn til Fyrets Konstruktion: „Rigtig Optegnelse anlangende, hvis Bekostning oc Udleg jeg efter hans Excellence velb. Herre Siatholders Herr Jochum Gerstorfs Befalling halver anvent paa det nye Løgteverch, paa Lesøe er opretted oc begynt at fyris: Annø 1651 dend. 16. Novembris. (1) Betald Morten Gran Timmermand for Træværket, som Laterneerne skulle op-hengis vid, sampt for hans Arbejdsløn derpaa det at sammenhugge, Penger . . . 8 Rdr. 0 sk. (2) Jens Grofsmid betald for 2 store Klemhager at feste Stenderen til Fodeden med saa oc for Hagerne, som Laterneerne henge udi paa Hammeren, med 4 Hackebolter oc 2 Kramper samt behørige som dertil . . . 2 Rdr. 2 mrk. 4 sk. (3) Jens Snedicker for den ene Laterne at giøre af sit eget Tømmer sampt den anden, som Herr Siatholder laante mig, at udbedre med Horn betalt hannom . . . 6 Rdr. 0 mrk. 0 sk. (4) For otte vinduer, som komme i samme laterne, a 5 mrk. betald Gudmand glarmester 10 sl. dr., etem for 8 støcker blick den inden udi blef med beslagen, sampt 400 søm dertil oc 20 løse vareruder, tilsammens kaastede . . . 8 Rdr. 2 mrk. 0 sk. (5) Betald Jacop Kasse, kleinsmit, for jern paa vinduerne sampt 6 jernpiber i laternen oc for dørerne at der paa at beslaa . . . 2 Rdr. 5 mrk. 0 sk. (6) Betald for 25 lispung lyes a 2 Rdr. . . . 50 Rdr. 0 mrk. 0 sk. (7) For 2 store blocke oc 8 smaa at feste laternen udi ofven oc saa neden til jorden, betald blockedreieren . . . 1 Rdr. 0 mrk. 0 sk.

Nordre Rønner Fyr.

(8) For 2 Lispund reb og liner at forbinde sammen Løgter til Jorden med oc at hitse op i kranen med, betalt . . . 2 Rdr. 0 mrk. 0 sk. (9) Motte jeg gifve i fragt af skuden som førde os til Lesøe med bemeldte løgters verk, eftersom det var silde paa aaret oc vi vare 6 uger paa reigsen med coutrairetet oc saa siden paa hjemreigsen med it ont forlegen veirlig motte strande vid oc paa Falkenberg strand, der gik Skuden i stycker, bekosted til Fragt oc skipperens fortæring . . . 40 Rdr. 0 mrk. 0 sk. (10) Claus Johansen, (som varer) samme Løgter, bekommer, aftersom paa de andre fyringssteder er sædvanligt, om maaneden 6 Rdr., er for tou maaneder fra den 16. novembris 1651 til den 16. janvarii 1652 pendinger . . . 12 Rdr. 0 mrk. 0 sk. . . . Summa paa denne bekostning, jeg hafver udlagt, er pendinge . . . 132 Rdr. 3 mrk. 4 sk. End beløber fyrmandens Løn fra bemeldte 16. jan. til den 16. juni nestforleden i 5 maaneder 30 Rdr. om den gunstige Herre statholder vil nu tillige bevilge hannem dennem. Undertegnet med Peder Jensen Grove.“ Dette Regnskab menes dog ikke at indeholde Oplysning om alle de til Læsøfyrets Opførelse medgaaede Materialer. Det antages at Tømmer og Planker er blevet leverede in natura fra Kronens Skove. Af Regnskabet ses, at Fyret bestod af en eller to Lanterner, som ved Hjælp af Tove, der løb i Tridser og Blokke, hidsedes op paa Toppen af et Træstillads. I Lanterneerne var anbragt Talglys og Fyret tændtes første Gang den 16. November 1651. Hvilket Sted paa Læsø Fyret har været opført vides ikke, formodentlig paa Øens østlige Ende. — Aaret efter byggedes en ny Lanterne, og over dennes Anskaffelse, der ligeledes fandt Sted ved Peder Jensen Grove, og de med Fyrets Underhold til 1. Jan. 1653 forbundne Udgifter havest følgende Regnskab: „Fortegnelse hvis de ivende laternes bekostning og underholding bidrage, som underholdes paa Lessøes bereinet fra den 16. Janvarii 1652 til den 1. Janvarii 1653, som er først: (1) Er gjort efter hans excellence her rigets hofmesters bevilling en nye glaslaterne, den kaastede til snedkeren, glarmesteren og smeden, item for blech oc sømb den indeni udi blef med forvaret sampt vindunies beslag oc andet behør tilsammen pendinger . . . 18 rdr. (2) For blocker og liner siden den 16. jan. er dertil forbrugt ungefehr . . . 2 rdr. (3) End hafver jeg didsendt siden den 1. janvarii 1652 til samme løgters behof paa Lessøe lius 51 lispd. a 2 rdr. . . . 102 rdr. (4) Noch fyrmandens løn fra den 16. junii sidst forleden at jeg af k. m. tolboed efter her rigens hofmesters ordre derfor er blefven betalt, oc til den 1. janvarii 1653, som ere 6½ maaneder a 6 rdr. . . . 39 rdr. (5) For bemeldte nye laterne oc liusen at skaffe oc hedenføre til Lessøe, hafver jeg mot gifvet skipper Anders Olsen af Helsingør i fragt pendinge . . . 20 rdr. . . . summa 181 rdr. Allerydmyggeligste begerendis at hans excellence her rigens hofmester ville frommeligen dette regnskab, som bedrager sig til den 1. janvarii 1653 mig samtycke og gunsteligst bevilge at motte betallis, oc om mig bro bersona for it aars tieniste motte for umagen noget samtyckis, hafver jeg det al tider hedenstillet udi hans excellencis egen fromme discretion. Hafniæ d. 10. decembfis 52. E. excell. underdannigste tienner. Peder Jensen Grove. — Hvad regenskabbit paa bekostningen angaar, det bør billigen at betaliss, men hav den begierte løn pro persona aendkommer, det underdanigst at søgis hos hang kong. mai. J. Garstoff.“

Hvorvidt Peder Jensen Grove har henvendt sig til Kongen om Honorar for sit Arbejde med Indrettelse af Fyret paa Læsø, har ikke kunnet oplyses. Mærkeligt nok synes Udgifterne til Vedligeholdelsen af Læsøfyret ikke for Aarene 1653—60 at være udredet af Øresundstoldens Indtægter, af hvilket dog Omkostningerne ved dets første Indretning og Drift blev betalt, og det er ikke lykkedes at opspore, af hvilken

Kasse de da gik. Peder Jensen Grove har ikke overtaget Driften, thi Læsøfyret omtales ikke i en Opgørelse fra 1661 over, hvad hans Vederlag for Fyrenes Vedligeholdelse skal være for Fremtiden, efter at de skaanske og hallandske Fyr var overtaget af Svenskerne. Fyret omtales saa vidt vides ikke senere, og man er sikkert snart kommen til det Resultat, at et saadant Fyr ikke var til Nytte for Sejladsen, der gik langt uden om Landet af Hensyn til de derfra udskydende Grunde. Farvandene er jo derimod i Nutiden godt afmærkede med Fyrskibe, saaledes er der i 1872 opført et Fyrtaarn af Granit paa Spirholm. Foruden dette er der to Fyrskibe, beliggende ved Læsø, nemlig „Læsø Trindel“, der ligger Øst for Læsø paa en af de farligste Grunde i Kaltegat, og „Læsø Rende“, der ligger Sydvest for Læsø. For nogle Aar siden var der et tredje Fyrskib, beliggende Sydøst for Læsø, nemlig „Kobbergrunden“, der var udlagt i 1854, dette blev i 1907 erstattet af et Baakefyr, men da Isen væltede dette, blev det erstattet af en Lystønde.

Læsø Sømandshjem, der er beliggende i Vesterø Havneby, ikke langt fra Havnen, er opført og indviet i 1918. Det er et stort Hus, 30 Fod bredt og ca. 80 Fod langt. I øverste Etage er der 8 Værelser til Gæsterne, i Stuen findes Mødesal, Restauration, en stor Spisestue, Opholdsstue, ligeledes til Gæsterne, Køkken og Bestyrerens Værelser. De første 8 Aar var Enkefru Poulsen Bestyrerinde, efter hende ansattes nuværende Bestyrer H. Trolle. Sømandshjemmet ejes af Sømandsmissionen og Indre Mission. Formand for Hjemmet er Gaardejer Svend Larsen, Byrum.

Andelsbevægelsen og Foreningslivet paa Læsø har bevirket, at Øen er kommen langt frem baade paa Landbrugets Vegne og i økonomisk Henseende. Det første Skridt til Andelsforetagendet blev gjort i 1900, da den første Indmeldelse skete i Hjørring Andels-Svineslagteri, og siden kom Brugsforeningen i Byrum med Kaptajn Hentzilmann som Formand og som Uddeler antoges E. Hansen. Siden hen er der oprettet Brugsforeninger i Østerby og i Vesterø.

Byrum Brugsforening er oprettet i 1905 med Kaptajn Hentzilmann som Formand og E. Hansen som Uddeler. Hansens Tid var kun kort, idet han kun var der i 1½ Aar. I 1907 overtog den dygtige og vellidte Thorvald Christiansen Pladsen som Uddeler. Det første Aars Omsætning var da 35,000 Kr., men den er siden hen steget Aar for Aar. Desværre døde den dygtige og driftige Uddeler i Aaret 1931, men hvor han slap tog Hustruen fat, og under hendes Ledelse er nu Omsætningen steget til 140,000 Kr. Foreningens Formand er Gaardejer A. Varderskrog.

Mejeribruget. — I 1890 blev det første Mejeri paa Læsø oprettet. Det var daværende Birkedommer Bor-

Læsø Sømandshjem.

Jordemoderboligen paa Læsø.

berg, der ejede Klitgaard, som gik fra Sted til Sted og fik tegnet til et Fællesmejeri. I Begyndelsen gik det ikke saa godt, thi Befolkningen saa meget skeptisk paa dette. — I 1893 købte Landbrugskonsulent Mikkell Holm, Samsø, og Mejeribestyrer Christian Lausten Mejeriet. I 1894 byggede de et nyt og moderne Mejeri og indlagde tidssvarende Maskiner. Siden købte Lausten Holm ud og drev det for

egen Regning og med stor Dygtighed indtil 1925, da han solgte det til Beboerne for 22,000 Kr., som han lod staa i Mejeriet mod Rente og Afdrag.

N. KRISTIANSEN,
Sognepræst.

H. TROLLE,
Bestyrer.

K. B. E. NIELSEN,
Bestyrer.

L. P. PEDERSEN,
Lægdsmand.

NIELS KRISTIANSEN, Sognepræst, er født den 10. Juni 1872 som Søn af F. Kristiansen og Hustru Karen Sofie, født Nielsen. Gift 1904 med Ane Kathrine Nielsen. Cand. theol. 1900, Missionær i Kina i 25 Aar, derefter kaldet som Sognepræst for Menigheden paa Læsø. Formand for Menighedsraadet og Skolekommissionen paa Læsø.

ARVID SVEND LIPPERT, Læge, er født den 15. Januar 1888 som Søn af Købmand C. E. Lippert og Hustru Hansine, født Woulfsbach. Gift 1918 med Karen Krog. Studentereksamen 1907, Embedseksamen 1915, uddannet paa forskellige Hospitaler i København, praktiserende Læge paa Læsø.

LAURITZ CHRISTIAN LARSEN, Postmester, er født den 14. April 1878 som Søn af Huseier Jørgen Larsen og Hustru Maren, født Hansen. Ansat som Postmester paa Læsø siden 1927.

LAURITZ CHR. LARSEN, Dommerfuldmægtig, er født den 3. Maj 1866 i Løgstør som Søn af Murer Jens Chr. Larsen og Hustru Marie Elisabeth, født Bajer. Dommerfuldmægtig paa Læsø indtil sin Død i 1934.

AAGE BOJE LARSEN, Førstelærer, er født den 15. Maj 1890 som Søn af Skibsfører Lyder Dam Larsen og Hustru Ane Marie Kristine, født Olsen. Gift 1920 med Ane Emely Nielsen. Dimitte-

ret 1916 fra Hjørring Seminarium, ansat som Førstelærer ved Østerby Skole paa Læsø siden 1921. Medlem af Menighedsraadet paa Læsø m. m.

NIELS PETER HØGH JACOBSEN, Førstelærer, er født den 27. Januar 1897 som Søn af Skomager Jacob Andreas Michael Jacobsen og Hustru Dorthea Marie, født Petersen. Gift 1924 med Bøthilde Jacobsen. Dimitteret fra Haslev Seminarium, ansat som Førstelærer ved Vesterø nordre Skole.

KAJ MORTENSEN, Arrestforvarer, Politibetjent, er født den 10. Juli 1907 som Søn af Overbetjent M. V. Mortensen og Hustru Helene. Gift 1933 med Ehlen Augusta Mortensen. Ansat som Arrestforvarer og Politibetjent i Byrum paa Læsø.

KIRSTINE BREMS, pens. Distriktsjordemoder, er født den 8. November 1873 som Datter af Gaardejer Marius Brems og Hustru Birtha Marie, født Sørensen. Jordmodereksamen 1899 fra København, ansat som Distriktsjordemoder paa Læsø i 1901 og praktiserede som saadan indtil 1923, da Frk. Brems blev pensioneret.

CHRISTIAN M. HØYER, Havnefoged, er født den 28. Oktober 1874 paa Læsø som Søn af Sømand og Landbruger Thomas Chr. Høyer og Hustru Kristine Marie, født Christensen. Gift 1902 med Frederikke Flora Christensen. Ansat som Havnefoged ved Vesterø Havn paa Læsø.

PAUL SØREN PEDERSEN, pens. Fyrmester, D. M., er født den 22. November 1857 paa Læsø som Søn af Peter Christian Laursen og Hustru Else Kirstine, født Paulsdatter. Gift 1876 med Ane Sørine Carlsdatter (død). 1. Oktober 1892 midlertidig Tjeneste ved Skagens Fyr, ansat som Fyrassistent ved samme Fyr 1893, Fyrassistent ved Rubjerg Knude Fyr 1. Oktober 1900, Fyrmester ved Lodbjerg Fyr fra 1. Marts 1907 til 31. August 1914, Fyrmester ved Nordre Rønner Fyr indtil 1. Oktober 1920, da P. S. Pedersen tog sin Afsked fra Tjenesten.

HERLUF TROLLE, Bestyrer, er født den 25. Februar 1871. Gift 1. Gang med Caroline Margrethe Bertelsen (død), 2. Gang med Marie Pallesen (død). Ansat som Bestyrer af Sømmandshjemmet i Vesterø Havneby paa Læsø.

LAURITZ VILHELM SØRENSEN, Kaptajn, er født den 22. Maj 1884. Gift 1912 med Anna Kathrine Solie Margrethe Jespersen. Styrmands- og Skibsførereksamen fra Svendborg, ansat som Kaptajn ved Andels-Dampskibsselskabet „Læsø“ siden 1919.

ANTON ANTONIUS PETERSEN, Styrmand, er født den 20. December 1891 som Søn af Postkører Marinus Petersen og Hustru Maren Kathrine, født Jensen. Gift 1924 med Inger Marie Hansen. Styrmandseksamen fra Aalborg 1915, Skibsførereksamen 1916, Reserveløjtnant i Flaaden, sejlet i udenrigs Fart indtil 1928, ansat som Styrmand ved Andels-Dampskibsselskabet „Læsø“.

HERMAN LUDVIG IMMANUEL AXELSEN, Maskinmester, er født den 25. December 1873 som Søn af Købmand Jens Hesselholt Axelsen og Hustru Bertha Mariane, født Nørmann. Gift 1903 med Anna Petrea Bechmann. Maskinisteksamen fra Odense tekniske Skole 1900, sejlet med D. F. D. S. i 5 Aar, paa udenrigs Fart mellem Afrika og Amerika, ansat som Maskinmester ved Andels-Dampskibsselskabet „Læsø“.

SVEND LYDER SVENDSEN, Lods, D. M., er født den 30. Oktober 1866 som Søn af Skibsfører Svend Svendsen og Hustru Grethe Sofie, født Dam. Gift 1891 med Sine Margrethe Olsen. Ansat som Lods paa Læsø siden 1890.

KNUD BRØNNUM NNGELBRECHT NIELSEN, Bestyrer, er født den 19. Januar 1899 i Frederikshavn som Søn af Købmand E. Nielsen og Hustru Anna, født Brønnum. Gift 1927 med Magda Kathrine Jensen. Ansat som Bestyrer af Vesterø Havns Elektricitetsværk.

CARL JOHAN PETER FABRICIUS, Bestyrer, er født den 25. Juli 1878 i Hals Sogn paa Læsø som Søn af Sømmand Højland Fabricius og Hustru Ane Kathrine, født Svendsen. Gift 1904 med Lydia Emilie Andersen. Ansat som Bestyrer af Elektricitetsværket i Byrum.

BJØRN HANSEN, fhv. Købmand, er født den 24. Juni 1867 i Vesterø som Søn af Gaardmand Peter Hansen og Hustru Ane Margrethe, født Mortensen. Gift 1. Gang 1898 med Martine Faurholdt (død). Gift 2. Gang 1907 med Hansine Hansen. Sejlet som Sømmand igennem flere Aar, drev Købmandshandel og senere Afholdshotel i Byrum. Formand for Bymuseet i Byrum. Har indsamlet en Del historiske Ting til Museet.

FREDERIK JUEL CARL LARSEN, Uddeler, er født den 16. Maj 1907 paa Læsø som Søn af afd. Peter Møller Larsen og Hustru M. Julie Marie, født Sørensen. Gift 1930 med Petrine Nielsen. Ansat som Uddeler ved Brugsforeningen i Østerby paa Læsø.

EJLER SEVERIN BUSK, Uddeler, er født den 14. September 1903 som Søn af Gaardmand Niels Paul Busk og Hustru Larsine, født Sørensen. Gift 1926 med Ingeborg Randrup. Ansat som Uddeler ved Vesterø Havns Brugsforening paa Læsø.

POULA MARIE CHRISTIANSEN, Uddelerske, er født den 3. November 1880 som Datter af Gaardmand M. Petersen-Gai og Hustru Juliane Margrethe, født Thorsen. Gift 1907 med Villiam Th. Christiansen (død). Uddelerske ved Byrum Brugsforening paa Læsø siden 1931.

LAURITZ PETER PEDERSEN, Lægdsmand, er født den 16. November 1871 i Vrensted pr. Løkken som Søn af afd. Husmand Peter Pedersen og Hustru Kathrine, født Knudsen. Gift 1895 med Ane Kathrine Elsiné Hansen. Uddannet ved Landbruget samt ved Mejerivæsenet, ansat som Postbud paa Læsø i 1903, men blev paa Grund af Sygdom pensioneret i 1925. 1. Januar 1912 beskikket som Lægdsmand for Hals Sogns nordligste Del. Formand for A/S Højsands Plantage, i Bestyrelsen for Sparekassen for Læsø, i Bestyrelsen for Landboforeningen igennem 15 Aar.

PETER BALZAR PAULSEN, Strandvagtmester, er født den 26. November 1887 som Søn af Møller Paul Madsen-Paulsen og Hustru Sofie Mariane, født Jørgensdatter. Gift 1915 med Johanne Leverson. Toldbetjent i København fra 1916—22, Patruljebaadsfører i Frederikshavn fra 1931, Strandvagtmester paa Læsø fra 1. Maj 1934.

JENS ANDREAS LARSEN, Fiskeeksportør, er født den 7. September 1899 i Frederikshavn som Søn af Fiskeeksportør Hans Emil Larsen og Hustru Laura Anette, født Sieffensen. Gift 1924 med Inga Bielefeldt. Nedsat sig som Fiskeeksportør i Vesterø Havneby paa Læsø.

M. JOH. PETERSEN,
Bestyrer.

K. P. M. JESPERSEN,
Skomagermester.

K. BREMS,
pens. Distriktsjorderm.

MARTIN JOHANNES PETERSEN, Bestyrer, er født den 2. Januar 1895 i Tversted som Søn af Træhandler Lars Chr. Petersen og Hustru Ane Kirstine, født Mogensen. Gift 1924 med Nina Thora Olesen. Ansat som Bestyrer af Andelsmejeriet i Byrum paa Læsø.

PETRA JENSEN, Bestyrerinde, er født den 29. April 1904 som Datter af Landmand M. Strøm og Hustru Petrea, født Sørensen. Gift 1926 med Th. Jensen. Ansat som Bestyrerinde af Østerby Telegrafstation og Brevsamlingssted paa Læsø.

PETER CHRISTIAN CARLSEN, Bestyrer, D. M., er født den 14. Juli 1861 som Søn af Landmand Carl Christian Thomsen og Hustru Ane Marie, født Ohlsdatter. Gift 1885 med Amalie Juul. Ansat som Bestyrer af Brevsamlingsstedet i Vesterø Havneby, ansat som Baadsmand igennem 36 Aar ved Redningsstationen ved Vesterø Havn paa Læsø.

THOMAS JOHANSEN, Gaardejer, er født den 24. November 1884 som Søn af Gaardejer Søren Johansen og Hustru Axeline Marie, født Hiintzelmann. Gift 1908 med Anne Petrea Nielsen. Formand for Byrum Andelsmejeri, Formand for Byrum Elektricitetsværk, Formand for Sygeplejeforeningen, Formand for Forligskommissionen, Medlem af Bestyrelsen for Frederikshavn Andels-Svine-slakteri, Medlem af Sogneraadet, Medlem af Menighedsraadet m. m.

HANS CHR. HANSEN, Fabrikant, er født den 24. Oktober 1874 som Søn af Jens Hansen og Hustru Ane Sofie, født Michaelsen. Gift 1898 med Maren Andersen. Indehaver af Læsø Uldspinderi.

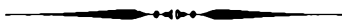
SVEND JACOB OLSEN, Købmand, er født den 2. Marts 1881 som Søn af Sømand Ole Chr. Olsen og Hustru Kirsten Kirstine, født Svendsen. Gift 1909 med Kathrine Emilie Larsen. Navigations- og Styrmandseksamen fra Aalborg, sejlet paa hele Kloden indtil 1922, nedsat sig som Købmand i Østerby.

JESPER HAABER, Møbelsnedker, er født den 19. Januar 1904 som Søn af Snedker Thomas Nicolaj Emil Haaber og Hustru, født Nielsen. Uddannet som Snedker, nedsat sig som Møbelsnedker Vesterø Havneby paa Læsø.

KNUD PETER MARTINUS JESPERSEN, Skomagermester, er født den 23. April 1877 som Søn af Skomager Martin Jespersen og Hustru Bertha, født Knudsen. Gift 1901 med Elisabeth Andersen. Uddannet som Skomager, nedsat sig som Skomagermester i Vesterby paa Læsø. Medlem af Bestyrelsen for Historisk Samfund for Hjørring Amt m. m.

CARL HOFFMANN-LARSEN, Bagermester, er født den 2. Oktober 1900 paa Læsø som Søn af Købmand Carl B. Larsen og Hustru Ane Johanne, født Nielsen. Sejlet som Styrmand paa Amerikas Kyst i ca. 10 Aar, nedsat sig som Bagermester i Vesterø Havneby paa Læsø.

Medlemmer af Byrum-Hals-Vesterø Kommunes Sogneraad er følgende: M. C. Larsen, Formand, Fisker Svend Svendsen, Fisker Carl Møller, Gaardejer E. Damgaard, Gaardejer Th. Johansen, Købmand L. Chr. Larsen, Charles Bodholdt, Gaardejer H. Hansen og Fisker Lars Beck.

REGISTER

Under Hjørring Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Hjørring Bys Historie	5	Hjørring Postkontor	56
Medlemmer af Hjørring Byraad	22	Statsbanerne i Hjørring	57
Skt. Kathrine Kirke	23	Hjørring Telefoncentral	58
Metodistkirken i Hjørring	26	Akts. Handels- og Landbrugsbanken i Hjørring	59
Hjørrings Kirkegaard	28	Hjørring Diskontobank	60
Hjørring Amtstue	28	Sparekassen for Hjørring By og Omegn	61
Hjørring Amts Vejvæsen	29	Hjørring Andels-Svineslagteri	63
Hjørring højere Almenskole	30	Akts. Bryggeriet „Vendia“	66
Centralbiblioteket for Hjørring Amt	33	Falcks Redningskorps i Hjørring	68
Hjørring kommunale Skolevæsen	37	Hjørring Handelsstandsforening	69
Hjørring private Forberedelsesskole	39	Hjørring Handelsskole	70
Vendsyssels historiske Museum	40	Restauratør- og Hotelvæterforeningen for Hjørring og Omegn	71
Hjørring Raadhuse	41	De danske Forsvarsbrødrer Hjørring Afdeling	72
Rets- og Politibygningen	42	Hjørring Lawn Tennisklub	73
Hjørring Amts og Bys Sygehus	43	Frelsens Hær	74
De Gamles Hjem	46	Private Personer	77
Hjørring Elektricitetsværk	47		
Hjørring Gasværk	52		
Hjørring Vandværk	54		
Hjørring Toldsted	54		

Under Frederikshavn Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Frederikshavn Bys Historie	80	De Gamles Hjem	112
Medlemmer af Frederikshavn Byraad	94	Børnehjemmet „Fremtidshaab“	112
Frederikshavn Havn	94	Frederikshavn Folkebibliotek	113
Frederikshavn Kirke	99	Sømandshjemmet i Frederikshavn	113
Frederikshavn kommunale Skole- væsen	100	Frederikshavn Toldsted	114
Teknisk Skole	102	Frederikshavns Jernbaner	115
Frederikshavn Handelsskole	103	Postvæsenet i Frederikshavn	116
Rets- og Politietaten	105	Frederikshavn Elektricitetsværk	117
Frederikshavn kommunale Sygehus	106	Frederikshavn Gasværk	117
Frydenstrand Badesanatorium	109	Den kommunale Badeanstalt	119
Familiesygekassen i Frederikshavn	110	Frederikshavn Brand- og Politikorps	119
Arbejdernes Sygekasse	111	Falcks Redningskorps i Frederiksh.	120
		Frederikshavns Pengeinstituter	121

	Side		Side
Frederikshavns Haandværkerforening	122	Frederikshavns Fiskeriforening	124
Frederikshavns Handelsstandsforening	123	Gymnastikforeningen „Skjold“	125
		Kristelig Forening for unge Kvinder	126
		Private Personer	127

Under Skagen Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Skagen Bys Historie	130	Skagens kommunale Vandværk	160
Medlemmer af Skagen Byraad	145	Skagens Elektricitetsværk	160
Skagen Havn	145	Skagensbanen	161
Skagen Redningsvæsen	147	Skagens Postkontor	162
Fyrene paa Skagen	147	Skagens Toldvæsen	162
Skagens gamle Kirke	150	Sparekassen for Skagen og Omegn	163
Skagens nye Kirke	151	Skagens Bank	164
Skagens Skolevæsen	153	Skagens Haandværkerforening	165
Skagen tekniske Skole	155	Skagens Handelsstandsforening	167
Skagen Handelsskole	155	Skagens Motorforening	168
Skagens Sætte- og Fiskeskipper-skole	156	K. F. U. K. (Kristelig Forening for unge Kvinder)	168
Skagens Bibliotek	157	K. F. U. M. (Kristelig Forening for unge Mænd)	169
Skagens kommunale Sygehus	158	Private Personer	170
Skagens kommunale Gasværk	159		

Under Sæby Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Sæby Bys Historie	173	Sæby Redningsstation	188
Medlemmer af Sæby Byraad	180	Sæby Jernbanestation	188
Sæby Kirke	180	Sæby Apotek	188
Sæby Kirkegaarde	182	Sæby og Omegns Sparekasse	189
Sæby kommunale Skolevæsen	182	Sæby Handelsstandsforening	190
Sæby Raadhus	183	Foreningen „Røde Kors“ Afdeling i Sæby	190
Bysygehuset i Sæby	185	Sæby Husmoderforening	191
Hjørring Amts Epidemisygehus i Sæby	186	Sæby og Omegns Fjerkræklub	192
Sæby Gasværk	186	Spareforeningen „Julens Glæde“	192
Børnehjemmet i Sæby	187	Idrætsforeningen „Skjold“	192
De Gamles Hjem i Sæby	187	Private Personer	193

Under Brønderslev Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Medlemmer af Brønderslev Byraad	194	Brønderslev Jernbanestation	206
Brønderslev Kirke	194	Brønderslev Postkontor	207
Brønderslev Skolevæsen	196	Brønderslev Sparekasse	207
Brønderslev tekniske Skole	198	Brønderslev Bank	209
Brønderslev Handelsskole	199	Brønderslev Apotek	210
Brønderslev Folkebogsamling	199	Brønderslev Andelsslakteri	212
Brønderslev Raadhus	199	„Pedershaab“ Fabrikerne i Brønderslev	213
De kommunale Værker	200	Brønderslev Haandværkerforening af 1889	214
Hjørring Amts Sygehus i Brønderslev	202	Private Personer	216
Brønderslev Købstads Sygekasse	204		
Brønderslev Alderdomshjem	205		

SOGNEFORTEGNELSE

	Side		Side		Side
Aasted	260	Hæstrup	291	Stenum	302
Aggersborg	356	Hørby	219	Taars	290
Albæk	220	Hørmested	259	Thise	298
Alstrup	314	Ingstrup	314	Tolstrup	302
Asaa	244	Jelstrup	287	Tolne	258
Asdal	274	Jerslev	310	Tornby	277
Astrup	271	Jetsmark	323	Torslev	224
Bejstrup	353	Karup	217	Torslev	348
Bindslev	255	Lendum	259	Tranum	333
Bjergby	273	Lerup	333	Tversted	253
Brovst	335	Lyngby	298	Uggerby	274
Byrum (Læsø)	363	Maarup	280	Ugilt	265
Børglum	295	Melholt	244	Understed	217
Dronninglund	229	Mosbjerg	255	Vedsted	325
Elling	257	Mygdal	273	Vejby	295
Emb	302	Raabjerg	251	Vennebjerg	278
Flade	262	Rakkeby	291	Vester Hiermitslev	314
Furreby	295	Rubjerg	280	Vesterø (Læsø)	363
Gerum	262	Saltum	318	Vidstrup	277
Gjøl	331	Sankt Hans	264	Voer	226
Hallund	249	Sankt Olaj	264	Volstrup	217
Hals (Læsø)	363	Sejlstrup	295	Vraa	302
Harridslev	288	Serritslev	310	Vrejlev	291
Haverslev	353	Sindal	266	Vrensted	298
Hellum	250	Skagens Landdistrikt	251	Øland	358
Hellevad	247	Skallerup	278	Ørum	247
Hirsholmene	263	Skræm	355	Øster Brønderslev	312
Horne	274	Skærum	260	Øster Svenstrup	352
Hune	318	Skæve	221		

